

Bernard Cornwell

Vagabond

În căutarea Graalului

Bernard Cornwell

Vagabond

BERNARD CORNWELL

VAGABOND

ÎN CĂUTAREA GRAALULUI

Traducere din limba engleză
BIANCA I. NEGRU

Lui June şi Eddie Bell,
prietenie şi recunoştinţă

Bernard Cornwell s-a născut la Londra şi a crescut în Essex, iar acum trăieşte cea mai mare parte a timpului în SUA, împreună cu soţia sa. Pe lângă romanele sale de succes din seria *Sharpe* Bernard Cornwell este autorul faimoaselor din seria *Starbuck Chronicles,* al apreciatei trilogii, *Warlord* şi al recentului bestseller *Gallows Thief.*

Vagabondul este cea de-a doua carte din seria *În căutarea Graalului* care a început cu *Harlequin.*

CUPRINS

PARTEA ÎNTÂI

Anglia, octombrie 1346

Săgeţi de pe deal

Era octombrie, trecuse vremea în care vitele erau măcelărite înainte de iarnă şi vânturile nordice aduceau promisiuni de gheaţă. Frunzele de castan foşneau aurii, fagii erau copaci de foc, iar stejarii păreau făcuţi din bronz. Thomas din Hookton, cu femeia lui, Eleanor, şi prietenul lui, părintele Hobbe, sosiră pe înserate la ferma din deal, dar fermierul refuză să le deschidă uşa. Le strigă însă din spatele peretelui de lemn că trecătorii puteau să înnopteze în grajd. Ploaia se auzea cum cădea pe acoperişul format din paie mucegăite. Thomas conduse singurul lor cal sub acoperişul pe care urmau să îl împartă cu un maldăr de lemne, şase porci într-un ţarc de lemn solid şi nişte pene rămase de la o găină jumulită. Penele îi aduseră aminte părintelui Hobbe că era ziua Sfântului Gallus şi îi povesti lui Eleanor cum binecuvântatul sfânt, venind acasă într-o noapte de iarnă, găsise un urs furându-i mâncarea.

— I-a spus animalului să plece! spuse părintele Hobbe. S-a răstit la el, da aşa a făcut, iar apoi l-a pus să îi aducă lemne pentru foc.

— Am văzut un desen cu asta, spuse Eleanor. Ursul nu a devenit servitorul lui?

— Asta s-a întâmplat pentru că Gallus era un om sfânt, explică părintele Hobbe. Urşii nu ar aduce lemne pentru foc pentru oricine! Ci doar pentru oameni sfinţi.

— Un om sfânt, interveni Thomas, marele sfânt al găinilor. Thomas ştia totul despre sfinţi, chiar mai mult decât părintele Hobbe. De ce ar vrea o găină un sfânt? continuă el sarcastic.

— Gallus e marele sfânt al găinilor? întrebă Eleanor, confuză din cauza tonului lui Thomas. Nu al urşilor?

— Al găinilor, confirmă părintele Hobbe. De fapt, al tuturor păsărilor de curte.

— Dar de ce? vru Eleanor să ştie.

— Pentru că odată a alungat un demon dintr-o tânără fată.

Părintele Hobbe, cu faţa lui lată şi părul ca ţepii unui arici, se născuse într-o familie de ţărani, era solid, tânăr şi nerăbdător şi

un om căruia îi plăcea să spună poveşti despre sfinţi binecuvântaţi.

— O mulţime de cardinali au încercat să alunge demonul, continuă el, şi toţi au eşuat, însă binecuvântatul Gallus a venit şi a blestemat demonul. L-a blestemat! Şi demonul a urlat înfricoşat. Părintele Hobbe îşi flutură mâinile în aer ca să imite starea de panică a spiritului rău – şi apoi a zburat din trupul ei, aşa a făcut, şi arăta ca o găină neagră, o puiandră. O puiandră neagră.

— Nu am văzut niciodată vreun desen cu asta! exclamă Eleanor cu accentul ei englezesc, apoi, uitându-se afară pe uşa hambarului, adăugă melancolică: Dar aş vrea să văd un urs adevărat cărând lemne pentru foc.

Thomas stătea lângă ea şi se uita la amurgul umed, înnegurat de o ceaţă uşoară. Nu era sigur că era ziua Sfântului Gallus pentru că pierduse socoteala zilelor pe drum. Poate era deja Sfântul Andrei? Era octombrie, asta ştia, şi mai ştia că trecuseră o mie trei sute patruzeci şi şase ani de când se născuse Hristos, dar nu era sigur ce zi era. Era uşor să pierzi socoteala. Tatăl lui recitase într-o sâmbătă toate ceremoniile de duminică şi a trebuit să o facă din nou ziua următoare. Thomas îşi făcu pe ascuns semnul crucii. Era fiul nelegitim al unui preot şi asta se zicea că aduce ghinion. Tremură. Era ceva apăsător în aer, dar nu din cauza soarelui ce apunea, nici din cauza norilor de ploaie şi nici a ceţii. „Domnul să ne ajute“, gândi el, dar era ceva rău în acest amurg şi îşi făcu din nou semnul crucii şi spuse în sinea lui o rugăciune către Sfântul Gallus şi ursul lui ascultător. În Londra fusese un urs care dansa, ce avea în loc de dinţi nişte cioturi galbene, putrezite, iar blana lui maro era îmbibată cu sânge de la împunsăturile stăpânului său. Câinii străzii îl mârâiseră, se furişaseră pe lângă el şi se retrăseseră atunci când ursul s-a repezit la ei.

— Când ajungem la Durham? întrebă Eleanor, de data aceasta vorbind în franceză, limba ei maternă.

— Mâine, cred, răspunse Thomas, uitându-se încă spre nord, unde întunericul dens acoperea pământul. A întrebat, îi explică în engleză părintelui Hobbe, când o să ajungem în Durham.

— Mâine, cu voia lui Dumnezeu, spuse preotul.

— Mâine poţi să te odihneşti, îi promise Thomas lui Eleanor în franceză.

Era însărcinată cu un copil care, cu voia lui Dumnezeu, urma să se nască în primăvară. Thomas nu era sigur ce simţea despre

faptul că urma să fie tată. Se părea că era prea devreme pentru el să devină mai responsabil, dar Eleanor era fericită şi el se bucura să îi facă pe plac, aşa că îi spusese că şi el era fericit. Câteodată aşa şi era.

— Şi mâine, spuse părintele Hobbe, o să căutăm răspunsurile.

— Mâine, îl corectă Thomas, o să punem întrebările.

— Dumnezeu nu ne-a lăsat să venim până aici să fim dezamăgiţi, spuse părintele Hobbe, iar apoi, ca schimbe subiectul, desfăcu traista cu puţinele lor merinde. Asta e toată pâinea care a mai rămas, spuse el, şi ar trebui să păstrăm nişte brânză şi un măr pentru micul dejun. Făcu semnul crucii deasupra mâncării, binecuvântând-o, apoi rupse pâinea tare în trei bucăţi. Ar trebui să mâncăm până se înserează.

Întunericul aduse cu el şi un aer rece. Plouă puţin, după care vântul se potoli. Thomas dormea cel mai aproape de uşa grajdului şi, după ce se potoli vântul, se trezi din cauza unei lumini de pe cerul nordic.

Se întoarse, se ridică şi uită că îi era frig, foame, uită toate micile disconforturi cicălitoare ale vieţii, pentru că vedea Graalul. Sfântul Graal, cea mai de preţ moştenire lăsată de Hristos omului, pierdut toate aceste mii de ani şi mai mult, iar el putea să îl vadă strălucind pe cer, ca sânge strălucitor, luminos ca aura unui sfânt. Raze de un luciu orbitor umpleau cerul.

Thomas voia să creadă. Voia ca Graalul să existe. Credea că, dacă Graalul ar fi fost descoperit, atunci tot răul din lume s-ar scurge în adâncimi. Voia atât de mult să creadă, iar în acea noapte de octombrie văzu Graalul ca o cupă în flăcări înspre nord. Ochii i se umplură de lacrimi, încât imaginea i se tulbură. Însă tot putea să îl vadă şi i se părea că ieşeau aburi din sfânta cupă. În spatele lui, în trepte ridicându-se spre înălţimile cerului, erau rânduri de îngeri cu aripile atinse de foc. Tot cerul dinspre nord era fumuriu, auriu şi stacojiu, strălucind în noapte, semănând, parcă, îndoială în sufletul lui Thomas.

— Oh Doamne! spuse el cu voce tare, aruncă pătura şi îngenunche în pragul uşii grajdului. Oh Doamne!

— Thomas! Eleanor de lângă el se trezise. Se ridică şi privi în noapte. Foc, spuse ea în franceză, *e ’est un incedie*[1]*.* Vocea îi tremura.

— *C ’est un incendie?* întrebă Thomas, apoi se trezi de-a binelea şi văzu că, într-adevăr, era un incendiu mare la orizont

---

[1] Este un incendiu (în limba franceză)

de unde flăcările fierbeau, luminând în nori o prăpastie sub forma unei cupe.

— E o armată acolo, şopti Eleanor în franceză. Priveşte!

Arătă spre o altă lumină, mai îndepărtată.

Mai văzuseră asemenea lumină pe cerul Franţei, strălucirea flăcării reflectată în nori, unde armata englezească îşi croia drum prin Normandia şi Picardia.

Thomas încă se uita spre nord, dar acum dezamăgit. Era o armată? Nu era Graalul?

— Thomas?

Eleanor era îngrijorată.

— E doar un zvon, spuse el.

Era fiul nelegitim al unui preot şi fusese crescut cu Sfintele Scripturi. În Evanghelia lui Matei se promitea că, atunci când va veni sfârşitul lumii, vor fi bătălii şi zvonuri despre bătălii. Scripturile promiteau că lumea se va sfârşi din pricina multor războaie şi a sângelui vărsat. În ultimul sat, unde oamenii îi urmăriseră suspicios, un preot ursuz îi acuzase că ar fi spioni scoţieni. Părintele Hobbe se enervase când auzise asta, ameninţând că îl loveşte pe preot, însă Thomas reuşise să îi calmeze pe amândoi, iar apoi vorbise cu un cioban care zicea că văzuse fum dinspre dealurile nordice. Scoţienii, susţinea ciobanul, se îndreptau spre sud, deşi soţia preotului lua în râs spusele ciobanului, zicând că trupele scoţiene nu erau altceva decât văcari.

— Ferecaţi-vă uşile la noapte, îi sfătui ea, şi o să vă lase în pace.

Lumina îndepărtată dispăruse. Nu era Graalul.

— Thomas, se încruntă Eleanor la el.

— Am avut un vis, spuse el, doar un vis.

— Am simţit copilul mişcând, zise ea şi îl atinse pe umăr. Ne vom căsători?

— În Durham, promise el. El era fiu nelegitim şi nu voia să poarte aceeaşi povară şi copilul lui. Vom ajunge mâine în oraş, o asigură pe Eleanor, ne vom căsători în biserică, iar apoi vom pune întrebări.

Se ruga ca unul dintre răspunsuri să fie că Graalul nu există. Să fie un vis, doar un truc din foc şi nor pe cer, noaptea, altfel Thomas se temea că îl va duce la nebunie. Voia să abandoneze această căutare. Voia să renunţe la Graal şi să se întoarcă la ceea ce era înainte şi la ceea ce voia să devină: arcaş al Angliei.

Bernard de Taillebourg, francez, călugăr dominican şi inchizitor, îşi petrecu noaptea de toamnă într-o cocină pentru porci, iar când lumina zilei aduse o ceaţă rară şi albă, căzu în genunchi şi îi mulţumi lui Dumnezeu pentru privilegiul de a fi dormit pe paie murdare. Apoi, amintindu-şi de treburile sale importante, spuse o rugăciune către Sfântul Dominic, implorându-l să vorbească cu Dumnezeu să facă acea zi bună de muncă.

— Aşa cum flacăra din gura ta ne luminează cu adevărul, spuse el tare, aşa să ne lumineze şi nouă calea spre reuşită.

Se balansă în faţă cuprins de emoţie şi se lovi cu capul de un stâlp din piatră care susţinea un colţ al cocinii. Durerea îi înţepă tot craniul, iar el continuă să îşi provoace durere, apăsând fruntea pe piatră şi julindu-şi pielea, şi nu se opri până nu simţi sângele picurându-i pe nas.

— Binecuvântate Dominic, strigă el, binecuvântate Dominic! Slăvit fie Domnul pentru gloria Sa! Luminează-ne calea!

Sângele i se scursese pe buze şi îl linse, ilustrând toată durerea pe care sfinţii şi martirii o înduraseră pentru Biserică. Mâinile lui erau încleştate, iar pe faţa lui răvăşită se lăţi un zâmbet.

Ostaşii care, cu o noapte mai devreme, arseseră aproape un sat întreg, siluiseră femeile care nu reuşiseră să fugă şi omorâseră bărbaţii care încercaseră să protejeze femeile, acum îl priveau pe preot care continua să se dea cu capul de piatra pătată cu sânge.

— Dominic, gâfâia Bernard de Taillebourg. O, Dominic!

Unii dintre ostaşi îşi făcură semnul crucii pentru că recunoşteau un om sfânt când vedeau unul. Unul sau doi chiar se aşezaseră în genunchi, deşi era ciudat să îngenuncheze în armurile lor, dar majoritatea îi priveau curios pe preot şi pe servitorul lui care stătea în afara cocinii, uitându-se la rândul lui la ei.

Servitorul, ca şi Bernard de Taillebourg, era francez, dar ceva din apariţia tânărului sugera o origine mai exotică. Pielea lui era gălbuie, aproape la fel de întunecată ca a unui maur, iar părul lui lung, negru şi slinos, precum şi faţa îngustă îi confereau o înfăţişare sălbatică. Purta armură şi sabie şi, deşi nu era altceva decât servitor al unui preot, mergea cu încredere şi demnitate. Îmbrăcămintea lui era elegantă, arătând nelalocul ei pe lângă armata zdrenţuită. Nimeni nu îi ştia numele. Şi nici nu voia nimeni să-l întrebe, aşa cum nimeni nu voia să-l descoasă de ce

nu mânca sau nu vorbea niciodată cu ceilalţi servitori, ci stătea, mofturos, la o parte. Acum, misteriosul servitor privea ostaşii, iar în mâna stângă ţinea un cuţit cu lama foarte lungă şi subţire. Imediat ce ştiu că se uitau destui oameni la el, balansă cuţitul pe un deget întins. Cuţitul era echilibrat pe vârful degetului şi nu străpungea pielea servitorului datorită unui deget tăiat al unei mănuşi din armură, pe care îl purta ca pe o teacă. Îşi scutură degetul şi cuţitul se învârti în aer, lama strălucind doar pentru a coborî, cu vârful în jos, înapoi echilibrat pe degetul lui. Servitorul nu se uitase niciodată la cuţit, ci îi privise în continuare, cu ochii lui negri, pe ostaşi. Preotul, neavând ochi pentru spectacolul servitorului său, cu obrajii picuraţi de sânge, continua să urle rugăciuni.

— Dominic! Dominic! Luminează-ne calea!

Cuţitul se învârti din nou, lama lui vrăjită tăind parcă lumina înceţoşată a dimineţii.

— Dominic! Îndrumă-ne! Îndrumă-ne!

— Pe cai! Încălecaţi! Mişcaţi-vă! Un om cu părul cărunt, cu scutul aruncat pe umărul stâng, îşi făcu loc printre privitori. Nu avem toată ziua! La ce naiba vă holbaţi toţi? Isuse Hristoase pe nenorocita Ta cruce, ce e asta, afurisitul de târg Eskdale? Pentru numele lui Dumnezeu, mişcaţi-vă! Mişcaţi-vă! Scutul de pe umărul lui avea ca blazon o inimă roşie, însă vopseaua era aşa ştearsă, iar acoperitoarea de piele aşa zgâriată, încât semnul nu se prea înţelegea. Oh Dumnezeule! Bărbatul îi văzuse pe dominican şi pe servitorul acestuia. Părinte, plecăm acum. Chiar acum! Nu aştept rugăciuni. Se întoarse către oamenii lui. Încălecaţi! Mişcaţi-vă oasele! Munca necuratului trebuie înfăptuită!

— Douglas! tresări dominicanul.

Omul cu părul cărunt se întoarse brusc.

— Numele meu este Sir William, părinte, şi ai face bine să nu uiţi asta.

Preotul clipi. Părea să fie confuz, încă prins în extazul dureroasei lui rugăciuni, apoi se înclină uşor, ca şi cum îşi recunoştea vina că folosise prenumele lui Sir William.

— Îi vorbeam binecuvântatului Dominic, explică el.

— Aha, bine! Sper că l-ai rugat să îndepărteze ceaţa asta blestemată!

— Şi ne va arăta calea azi! Ne va îndruma!

— Atunci ar face bine să îşi încalţe cizmele afurisite, mârâi Sir William Douglas, cavaler de Liddesdale, pentru că noi plecăm

indiferent dacă sfântul tău e gata sau nu.

Armura lui Sir William era uzată din bătălii şi peticită cu inele mai noi. Rugina se vedea la margini şi la coate. Scutul lui şters, ca şi faţa lui bătută de vreme erau brăzdate de lovituri. Avea patruzeci şi şase de ani şi părea să tot aibă câte o cicatrice de sabie, săgeată sau suliţă pentru fiecare din acei ani care îi albiseră părul şi barba. Acum trăgea de poarta grea a cocinii să o deschidă.

— În şa părinte! Am un cal pentru tine.

— O să merg pe jos, spuse Bernard de Taillebourg, ridicând un băţ mare cu o porţiune de material din piele trecut prin vârf, aşa cum a mers şi Domnul nostru.

— Atunci nu o să te uzi traversând pâraiele, nu e aşa? chicoti Sir William. O să mergi pe apă, părinte? Şi tu şi servitorul tău?

Aflat printre oamenii lui, nu părea impresionat de preotul francez şi nici să îşi facă griji pentru servitorul bine înarmat, dar Sir William era faimos pentru faptul că nu se temea de nici un om. Era o căpetenie care apela la crimă, incendiere, sabie şi lance pentru a-şi proteja ţara, iar un preot violent din Paris nu prea îl putea impresiona. Se poate spune pe drept cuvânt că lui Sir William nu îi plăceau preoţii, însă regele îi ordonase să îl ia pe Bernard de Taillebourg în raidul din acea dimineaţă, iar el acceptase neavând încotro.

În jurul lui, ostaşii se suiau în şa. Erau uşor înarmaţi, pentru că nu se aşteptau să întâlnească inamici. Câţiva, ca Sir William, purtau scuturi, dar majoritatea se mulţumiseră doar cu câte o sabie. Bernard de Taillebourg, cu roba lui de călugăr umedă şi împroşcată cu nămol, veni lângă Sir William.

— O să intri în oraş?

— Bineînţeles că nu o să intru în oraşul acela blestemat. E armistiţiu, ai uitat?

— Dar dacă e armistiţiu…

— Dacă e armistiţiu, atunci îi lăsăm în pace.

Engleza preotului francez era bună, dar îi luă câteva momente să înţeleagă ce voia să zică Sir William prin ultimele cuvinte.

— Nu o să se bată nimeni?

— Nu noi cu oraşul. Şi nu e nici o armată nenorocită de englezi pe o distanţă de peste 160 de kilometri, aşa că nu vor fi bătălii. Noi nu căutăm decât mâncare şi nutreţ, părinte. Mâncare şi nutreţ. Hrăneşte-ţi oamenii şi animalele şi aşa câştigi războaiele. În timp ce vorbea, Sir William se urcă pe

calul care era ţinut de scutier. Îşi împinse cizmele în scara de la şa, îşi smulse marginile cămăşii de zale de sub coapse şi apucă hăţurile. O să te duc până aproape de oraş, părinte, dar dup-aia va trebui să te descurci singur.

— Să mă descurc? întrebă Bernard de Taillebourg, dar Sir William se întorsese deja şi îşi mânase calul spre o potecă noroioasă ce ducea printre ziduri de piatră.

Două sute de călăreţi înarmaţi, necruţători şi mohorâţi în acea dimineaţă ceţoasă, şiroiau după el, iar preotul, lovit de caii mari şi murdari, se chinuia să ţină pasul cu ei. Servitorul îl urma cu o aparentă nepăsare. Era, în mod evident, obişnuit să fie printre ostaşi şi nu părea speriat de ei, ba ai fi zis că era mai familiarizat cu armele lui decât majoritatea oamenilor care îl urmau pe Sir William.

Dominicanul şi servitorul lui călătoriseră către Scoţia cu alţi doisprezece soli trimişi regelui David al II-lea de către Filip de Valois, regele Franţei. Ambasada fusese un strigăt de ajutor. Englezii arseseră totul în calea lor prin Normandia şi Picardia, măcelăriseră armata regelui francez lângă un sat numit Crecy, iar arcaşii lor deţineau acum douăsprezece fortificaţii în Bretania, în timp ce sălbaticii lor călăreţi bântuiau ţinuturile franceze pornind din proprietăţile moşeşti din Gasconia ale lui Eduard din Anglia. Ca şi cum asta nu ar fi fost de ajuns, ca să arate întregii Europe că Franţa ar putea fi divizată, fără să suporte cineva consecinţele, regele englez asedia acum marele port fortăreaţă Calais. Filip de Valois făcea tot ce îi stătea în putinţă să ridice asediul, însă iarna se apropia, iar nobilii bombăneau că regele lor nu era un războinic. Aşa că Filip a apelat la regele Scoţiei, David, fiul lui Robert Bruce, îndemnându-l să invadeze Anglia. Regele Franţei spera ca acesta să-l oblige pe Eduard să renunţe la asediul portului Calais, pentru a-şi apăra patria. Scoţienii au cugetat asupra propunerii şi s-au lăsat convinşi de către solii regelui Franţei că Anglia era neajutorată. Cum ar putea fi altfel? Armata regelui Eduard era dispersată la Calais, în Bretania şi în Gasconia, lăsând Anglia fără apărare. Asta însemna că vechiul inamic era neajutorat, putea fi lesne cotropit şi toate bogăţiile Angliei aşteptau să cadă în mâinile scoţienilor.

Şi aşa scoţienii au pornit spre sud.

Era cea mai mare armată pe care Scoţia o trimisese vreodată peste graniţă. Marii lorzi erau cu toţii prezenţi, fii şi nepoţii luptătorilor care umiliseră Anglia în măcelul de la Bannockburn,

şi acei lorzi îşi aduseseră ostaşii care crescuseră cu greutăţi şi cu înfruntări continue la graniţă. De data aceasta, fiind rost de jaf, lorzilor li se alăturaseră şefii clanurilor de la munte şi de pe insule: căpetenii conducând oameni sălbatici ai triburilor, care vorbeau o limbă proprie şi care luptau ca nişte diavoli dezlănţuiţi. Veniseră cu miile să se îmbogăţească, iar solii francezi, după ce şi-au îndeplinit misiunea, au plecat acasă să îi spună lui Filip de Valois că Eduard al Angliei va ridica sigur asediul de la Calais când va afla că scoţienii îi răvăşeau ţinuturile nordice.

Solii francezi navigaseră către casă, însă Bernard de Taillebourg rămăsese. Avea treabă în nordul Angliei, însă în primele zile ale invaziei nu simţise decât frustrare. Armata scoţiană era de douăsprezece mii de ori mai puternică, mai mare decât armata cu care Eduard al Angliei îi înfrânsese pe francezi la Crecy, însă, odată trecută de graniţă, marea armată se oprise să asedieze o fortăreaţă părăsită, apărată doar de treizeci şi opt de oameni şi, deşi toţi treizeci şi opt au murit în cele din urmă, tot s-au irosit patru zile. Un timp a mai fost folosit la negocierea cu cetăţenii din Carlisle, care au plătit pentru a li se cruţa oraşul. Apoi tânărul rege scoţian a risipit încă trei zile jefuind marea abaţie Black Canons din Hexham. Acum, zece zile după ce a trecut graniţa şi după ce a colindat prin mlaştinile nordice ale Angliei, armata scoţiană a ajuns în sfârşit la Durham. Oraşul a oferit o mie de lire de aur pentru a fi cruţat, iar regele David le-a dat două zile să strângă banii. Asta însemna că Bernard de Taillebourg avea două zile să găsească o modalitate de a intra în oraş, aşa că, alunecând în nămol şi pe jumătate orbit de ceaţă, îl urmări pe Sir William Douglas spre o vale, peste un râu şi sus, pe un deal abrupt.

— În ce direcţie e oraşul? îl întrebă el pe Sir William.

— Când se ridică ceaţa o să îţi arăt, părinte.

— O să respecte armistiţiul?

— Sunt oameni sfinţi în Durham, părinte, răspunse Sir William, strâmbându-se, dar, şi mai bine, sunt oameni speriaţi.

Călugării oraşului negociaseră răscumpărarea, iar Sir William îi sfătuise să nu accepte. Chiar dacă aceştia oferiseră o mie de lire, el considera că ar fi fost mai bine să îi omoare pe călugări şi să ceară două mii, dar regele David nu fusese de acord. David Bruce îşi petrecuse cei mai mulţi ani ai tinereţii în Franţa, aşa că se considera un om cultivat, însă Sir William nu se prea împiedica de scrupule.

— O să fii în siguranţă dacă o să poţi să îţi croieşti drumul în oraş prin vorbă, îl asigură Sir William din nou pe preot.

Călăreţii ajunseră în vârful dealului, iar Sir William se întoarse spre sud, de-a lungul dealului, urmând o potecă mărginită de ziduri de piatră, care ducea la un cătun părăsit cu patru căsuţe, aflate la o răscruce, care erau atât de joase încât acoperişurile şubrede şi peticite păreau că înghit iarba răzleaţă. În mijlocul răscrucii, unde urmele noroioase înconjurau o porţiune de urzici şi iarbă, o cruce de piatră era aplecată spre sud. Sir William îşi opri calul lângă monument şi se uită la dragonul gravat ce încercuia arborele. Crucii îi lipsea un braţ. O duzină dintre oamenii lui descălecară şi intrară în căsuţele joase, dar nu găsiră pe nimeni şi nimic, deşi într-una din căsuţe tăciunii unui foc încă licăreau, aşa că folosiră lemnul înăbuşit ca să dea foc la cele patru acoperişuri din paie. Paiele nu se aprindeau pentru că erau aşa de umede, încât pe ele începuseră să crească ciuperci.

Sir William coborî din şa şi încercă să dărâme crucea ruptă, însă aceasta nu se clinti din loc. Mormăi ceva în barbă din cauza efortului depus, după care văzu privirea dezaprobatoare a părintelui şi se încruntă.

— Nu e tărâm sfânt, părinte. E doar englezesc. Se uită la dragonul gravat, cu gura căscată, ce se întindea pe arborele de piatră. Urât nenorocitul ăsta, nu e aşa?

— Dragonii sunt creaturi păcătoase, lucrul diavolului, spuse Bernard de Taillebourg, aşa că bineînţeles că este urât.

— Lucrul diavolului? Sir William lovi din nou crucea. Mama mea, explică el, în timp ce lovea a treia oară crucea în zadar, mi-a spus mereu că nenorociţii de englezi şi-au îngropat aurul furat sub cruci ale dragonilor.

Două minute mai târziu, crucea fusese dată la o parte şi şase oameni se uitau, dezamăgiţi, în gaura pe care aceasta o lăsase. Fumul de la acoperişurile care ardeau îngrăşa ceaţa, se învârtejea deasupra drumului şi se risipea în aerul mohorât al dimineţii.

— Nu e aur, mormăi Sir William, apoi îşi chemă oamenii şi îi conduse spre sud, departe de aerul înecăcios.

Căuta provizii care să fie duse la armata scoţiană, însă câmpurile erau goale. Focul căsuţelor incendiate ardea cu vâlvătăi roşii-aurii în ceaţa din spatele călăreţilor. Lucirea lui păli încet, până când nu se mai simţi decât mirosul focului şi, dintr-odată, umplând toată regiunea, un dangăt de clopote

zăngăni în văzduh. Sir William, presupunând că sunetul venise dinspre est, trecu printr-o spărtură în perete şi dădu într-o păşune unde îşi controlă calul şi se urcă în şa. Ascultă sunetul, dar, din pricina ceţii era imposibil de zis unde şi la ce distanţă se aflau clopotele. Sunetul a încetat la fel de brusc, cum a şi început. Ceaţa se subţia acum, sfâşiată de frunzele aurii ale unor ulmi. Ciuperci albe punctau păşunea pustiită, unde Bernard de Taillebourg căzu în genunchi, începând să se roage cu voce tare.

— Taci, părinte! tresări Sir William.

Preotul îşi făcu semnul crucii, ca şi cum ar fi implorat cerurile să ierte lipsa de pietate al lui Sir William, care îi întrerupsese rugăciunea.

— Ai spus că nu e nici un duşman, se plânse el.

— Nu mă uit după inamici, spuse Sir William, sunt atent la animale. Sunt atent la tălăngi de vite sau de oi.

Însă Sir William părea destul de nervos pentru un om care nu căuta decât provizii. Se tot învârtea în şa, uitându-se prin ceaţă şi încruntându-se la cel mai mic sunet scos de lanţurile de zăbală sau de copitele ce păşeau pe pământul umed. Se încruntă la ostaşii de lângă el să facă linişte. El era soldat cu mult înainte ca oricare din aceşti ostaşi să se fi născut şi rămăsese în viaţă ascultându-şi instinctele, iar acum, în această ceaţă umedă, simţea pericol. Simţurile îi spuneau că nu era nimic de care să se teamă, că armata engleză era departe, peste mări, dar, în acelaşi timp, simţea moartea şi fără să îşi dea seama ce face, îşi scoase scutul de pe umăr şi îşi trecu mâna stângă pe după mâner. Era un scut mare, unul făcut înainte ca oamenii să adauge plăcuţe de armură la costume, şi era suficient de lat încât să acopere întreg corpul unui om.

Un soldat strigă de pe marginea păşunii şi Sir William apucă mânerul sabiei, apoi văzu că soldatul exclamase numai la apariţia bruscă a unor turnuri prin ceaţă, sus pe vârful dealului, chiar dacă în ambele părţi ale văii ceaţa părea că pluteşte ca un râu. Pe partea cealaltă a râului estic, spre nord, la intersecţia cu albeaţa spectrală a unei alte creste de deal, se vedeau o catedrală mare şi un castel. Se înălţau din ceaţă, vaste şi întunecate, ca nişte clădiri din imaginaţia rău-prevestitoare a unui vrăjitor, iar servitorul lui Bernard de Taillebourg, care simţea că nu mai văzuse civilizaţie de săptămâni întregi, se uita, parcă fermecat la cele două clădiri. Călugări în robe negre se îngrămădeau în două din cele mai înalte turnuri, iar servitorul îi

văzu arătând către călăreţii scoţieni.

— Durham, mormăi Sir William.

Clopotele, credea el, îi chemau pe credincioşi la rugăciunea de dimineaţă.

— Trebuie să merg acolo!

Dominicanul se ridică din genunchi şi, luându-şi băţul, se îndreptă către oraşul învăluit în ceaţă.

Sir William îşi mână calul până în faţa francezului.

— Unde te grăbeşti, părinte? ceru el să ştie, iar de Taillebourg încercă să treacă pe lângă scoţian, dar se auzi un sunet ascuţit şi deodată o sabie rece, grea şi cenuşie stătea în faţa dominicanului. Te-am întrebat: Unde te grăbeşti, părinte?

Vocea lui Sir William era la fel de rece ca şi sabia sa; apoi, alertat de către unul dintre oamenii săi, se uită în altă parte şi-l văzu pe servitorul preotului cu arma pe jumătate scoasă din teacă.

— Dacă omul tău nu îşi bagă sabia în teacă, spuse Sir William cu o voce joasă, dar în care se simţea ameninţarea, o să mănânc la cină carnea de pe el.

De Taillebourg spuse ceva în franceză, iar servitorul îşi puse şovăielnic sabia înapoi în teacă. Preotul se uită la Sir William.

— Nu te temi pentru sufletul tău de muritor? întrebă el.

Sir William zâmbi, făcu o pauză şi se uită peste vârful dealului, însă nu văzu nimic prin ceaţa deasă, aşa că puse nervozitatea lui de mai devreme pe seama imaginaţiei. Rezultatul, poate, excesului de carne de vită şi de porc şi de vin din seara precedentă. Scoţienii sărbătoriseră capturarea abaţiei din Durham, iar aceasta o dusese bine, judecând după cămară şi pivniţă, dar ospeţele bogate le dădeau oamenilor premoniţii.

— Îl am pe preotul meu care să se îngrijească de sufletul meu, spuse Sir William, apoi ridică vârful sabiei pentru a-l forţa pe de Taillebourg să se uite în sus. De ce un francez are treabă cu duşmanii noştri din Durham? ceru el să ştie.

— Sunt treburi ale Bisericii, spuse de Taillebourg ferm.

— Nu mă interesează ale cui sunt treburile, zise Sir William. Tot vreau să ştiu.

— Opreşte-mă, spuse de Taillebourg, împingând la o parte lama sabiei, şi o să-i cer regelui să te pedepsească, Bisericii să te excomunice şi Sfântului Părinte să îţi trimită sufletul la pierzanie. O să chem…

— Tacă-ţi naibii gura! spuse Sir William. Părinte, crezi că mă poţi speria? Regele nostru e un căţeluş, iar Biserica face ce îi

spun stăpânii cu bani. Îşi puse sabia la gâtul dominicanului. Acum spune-mi ce treburi ai. Spune-mi de ce un francez stă cu noi, în loc să se ducă acasă cu compatrioţii săi. Spune-mi ce cauţi în Durham.

Bernard de Taillebourg îşi încleştă degetele în jurul crucifixului care îi atârna la gât şi îl îndreptă către Sir William. La orice alt om, acest gest ar fi trecut drept o manifestare a fricii, dar dominicanul părea că ameninţă sufletul lui Sir William cu puterile cerului. Sir William abia privi lacom crucifixul, ca şi cum i-ar fi cercetat valoarea, dar crucea era făcută din lemn, iar Hristos, chinuit de agoniile morţii, era sculptat într-un os galben. Dacă figurina ar fi fost din aur, poate că Sir William ar fi luat bijuteria, dar aşa, scuipă cu dezgust. Câţiva dintre oameni, temându-se de Dumnezeu mai mult decât stăpânul lor, îşi făcură semnul crucii, însă pe cei mai mulţi nu păru să îi intereseze. Se uitau mai atenţi la servitor, pentru că părea periculos, dar un cleric de vârstă mijlocie din Paris, oricât de violent ar fi fost, nu îi înspăimânta.

— Şi ce o să faci? întrebă de Taillebourg. O să mă omori?

— Dacă trebuie, spuse Sir William neîndurător.

Prezenţa preotului din solia franceză era un mister, iar faptul că el rămăsese când toţi ceilalţi plecaseră nu făcea altceva decât să adâncească misterul. Un soldat vorbăreţ, unul dintre francezii care aduseseră două sute de armuri drept dar pentru scoţieni, îi spusese lui Sir William că preotul era în căutarea unei comori mari. Dacă acea comoară se afla în Durham, atunci Sir William voia să ştie. Voia şi el o parte.

— Am mai omorât preoţi până acum, îi spuse el lui de Taillebourg, iar un preot mi-a vândut o dispensă pentru omoruri, aşa că să nu crezi că îmi e frică de tine sau de Biserica ta. Nu există păcat care să nu poată fi răscumpărat sau scuză care să nu poată fi obţinută.

Dominicanul ridică din umeri. Doi dintre oamenii lui Sir William erau în spatele lui, cu săbiile scoase. Înţelese că aceşti scoţieni chiar i-ar omorî şi pe el, şi pe servitorul său. Aceşti oameni care-l urmau pe Douglas cu blazonul lui cu inimă roşie erau bandiţi de la graniţă, crescuţi pentru bătălii, aşa cum un câine de vânătoare e crescut pentru a goni după vânat. Dominicanul ştia că nu avea rost să continue să le ameninţe sufletele, pentru că nu dădeau atenţie la asta.

— Mă duc în Durham, spuse de Taillebourg, să caut un om.

— Ce om? întrebă Sir William cu sabia încă la gâtul preotului.

— E călugăr, explică de Taillebourg cu răbdare, şi un om bătrân acum, atât de bătrân încât s-ar putea să nici nu mai fie în viaţă. E francez, un benedictin care a fugit din Paris acum mulţi ani.

— De ce a fugit?

— Pentru că regele îi voia capul.

— Capul unui călugăr? spuse Sir William sceptic.

— Nu a fost mereu un benedictin, spuse de Taillebourg. Înainte a fost templier.

— Ah, începu Sir William să înţeleagă.

— Şi ştie unde e îngropată o comoară mare, continuă de Taillebourg.

— Comoara Templierilor?

— Se spune că ar fi ascunsă în Paris, adăugă de Taillebourg. I s-a pierdut urma în toţi aceşti ani, dar noi am descoperit abia anul trecut că francezul e în viaţă şi că se află în Anglia. Benedictinul fusese odată sacristanul templierilor. Ştii ce înseamnă asta?

— Nu mă trata cu superioritate, părinte, spuse Sir William rece.

De Taillebourg înclină din cap, semn că recunoştea justeţea reproşului.

— Dacă există vreun om care să ştie unde se află Comoara Templierilor, continuă el umil, acesta e omul care a fost sacristanul lor. Am auzit că acel om trăieşte în Durham.

Sir William îşi retrase sabia. Tot ce spusese preotul avea sens. Cavalerii Templieri, un ordin de luptători călugări, care juraseră să apere căile pelerinilor dintre creştinătate şi Ierusalim, deveniseră atât de bogaţi încât averea lor depăşea imaginaţia oricărui rege. Aceasta fusese o prostie, pentru că stârniseră invidia regilor, iar regii pizmaşi erau nişte duşmani crânceni. Regele Franţei era un asemenea inamic, care ordonase ca templierii să fie distruşi. La porunca lui fusese pusă la cale acuzarea lor de erezie, jurişti deformaseră adevăruri fără să întâmpine vreo piedică, iar templierii fuseseră suprimaţi. Conducătorii lor fuseseră arşi pe rug, iar pământurile lor confiscate, însă comorile lor, legendarele comori ale templierilor, nu fuseseră niciodată găsite, iar sacristanul ordinului, omul răspunzător de siguranţa comorilor, sigur trebuia să cunoască soarta acestora.

— Când au dispărut templierii? întrebă Sir William.

— Acum douăzeci şi nouă de ani, răspunse de Taillebourg.

„Deci sacristanul mai putea fi în viaţă“, se gândea Sir William. Ar fi bătrân, dar în viaţă. Sir William îşi puse sabia în teacă, convins de povestea lui de Taillebourg. Dar nimic din toată istoria nu era adevărat, în afara faptului că exista un călugăr bătrân în Durham, care însă nu era francez şi nu fusese niciodată templier, şi era foarte posibil să nu ştie nimic despre Comoara Templierilor. Dar Bernard de Taillebourg vorbise aşa de convingător, iar povestea comorii dispărute era una care străbătea toată Europa, spusă de fiecare dată când oamenii se strângeau şi depănau poveşti legate de minuni. Sir William voia ca povestea să fie adevărată şi asta, mai mult decât orice, îl convinse că aşa şi era.

— Dacă-l găseşti pe acest om, îi spuse el lui de Taillebourg, dacă trăieşte şi dacă găseşti comoara, va fi pentru că noi am făcut asta posibil. Va fi pentru că noi te-am adus aici şi pentru că noi te-am protejat în timpul călătoriei până la Durham.

— Într-adevăr, Sir William, spuse de Taillebourg.

Sir William fu surprins de faptul că părintele îi dăduse dreptate. Se încruntă, se învârti în şa şi se uită la dominican ca şi cum măsura credibilitatea preotului.

— Aşa că trebuie să împărţim comoara, ceru el.

— Bineînţeles, răspunse imediat de Taillebourg.

Sir William nu era un prost. Dacă îl lăsa pe preot să intre în Durham, nu îl va mai vedea niciodată. Sir William se învârti iar în şa şi se uită spre nord, către catedrală. Comoara Templierilor se spunea că e aurul Ierusalimului, mai mult aur decât puteau oamenii să îşi imagineze, iar Sir William era destul de sincer încât să accepte şi el că nu deţinea resursele necesare de a distrage atenţia de la o parte din acea comoară cât să o ducă până la Liddesdale. Trebuia să recurgă la ajutorul regelui. David al II-lea era un om slab, puţin cam înmuiat şi prea îmbunat de viaţa dusă în Franţa, dar regii deţineau resurse interzise cavalerilor. Iar David din Scoţia ar putea vorbi cu Filip al Franţei ca de la egal la egal, în timp ce orice mesaj de la William Douglas ar fi ignorat la Paris.

— Jamie, se răsti la nepotul lui care era unul din cei doi oameni care îl păzeau pe de Taillebourg, tu şi Dougal îl veţi duce pe preot înapoi la rege.

— Trebuie să îmi dai drumul, protestă Bernard de Taillebourg.

Sir William se apleca din şa.

— Vrei să îţi tai testiculele preoţeşti ca să îmi fac o punguţă?

zâmbi spre dominican şi apoi se uită iar la nepotul său. Spune-i regelui că acest preot francez are informaţii care ne interesează şi cere-i să aibă grijă de el până mă întorc eu.

Sir William se decise că, dacă era un preot francez bătrân în Durham, atunci acesta ar trebui interogat de către servitorii regelui Scoţiei, iar informaţiile călugărului, dacă deţinea aşa ceva, puteau fi mai târziu vândute regelui francez.

— Ia-l, Jamie, comandă el, şi fii atent la nenorocitul de servitor. Ia-i sabia!

James Douglas rânji la gândul că un amărât de preot şi servitorul lui i-ar putea cauza probleme, dar îşi ascultă unchiul. Îi ceru servitorului să-i predea sabia, iar când omul se împotrivi ordinului, Jamie îşi trase pe jumătate sabia din teacă. De Taillebourg îşi instrui imediat servitorul să asculte ordinul şi sabia fu predată. Jamie Douglas rânjea în timp ce-şi atârna sabia la cingătoare.

— Nu o să mă deranjeze, unchiule.

— Plecaţi, spuse Sir William şi privi cum nepotul şi camaradul lui, amândoi călare pe nişte armăsari capturaţi pe tărâmurile Percy în Northumberland, îl escortau pe preot şi pe servitorul acestuia înapoi la tabăra regelui. Cu siguranţă, preotul se va plânge regelui şi lui David, care era mult mai slab decât marele său tată, iar acesta îşi va face griji pentru neplăcerile cauzate lui Dumnezeu şi francezilor, dar şi mai mult se va îngrijora pentru neplăcerile cauzate lui Sir William. Sir William zâmbi la acest gând, apoi văzu că o parte din oamenii lui de pe cealaltă parte a câmpului descălecaseră.

— Cine dracului v-a zis să descălecaţi? strigă el nervos, după care văzu că nu erau de fapt oamenii lui, ci străini apăruţi dintre fâşiile de ceaţă, apoi îşi aduse aminte de instinctele sale şi îşi reproşă faptul că pierduseră atâta timp cu preotul.

Şi, în timp ce înjura, prima săgeată licări dinspre sud. Şuieră, o pană plutind prin aer, apoi ajunse la destinaţie şi trosni ca un satâr tăind carne. Se auzi o bufnitură puternică, întreruptă de ruptura oţelului în muşchi şi terminându-se cu zgârietura lamei de un os, apoi un scâncet din partea victimei şi un moment de linişte.

Şi după aceasta, ţipătul.

Thomas din Hookton auzi dangătul clopotelor răsunând puternic şi grav. Nu era sunetul obişnuit clopotelor de biserică din sate, ci semnala o putere desăvârşită. „Durham”, se gândi

el, şi se simţi deodată obosit în urma călătoriei îndelungate.

Totul începuse în Picardia, pe un câmp ce duhnea din cauza leşurilor de oameni şi de cai, un loc cu flamuri căzute, arme frânte şi săgeţi irosite. Anglia înregistrase o mare victorie, iar Thomas se întreba de ce încă gândul la luptă îl făcea să se simtă amorţit şi nervos. Englezii se îndreptau către nord, pentru a asedia fortăreaţa Calais, dar Thomas, obligat să îl servească pe contele de Northampton, primise permisiunea acestuia de a duce un camarad rănit la Caen, unde era un doctor extraordinar. Însă la vremea aceea se decretase că nimeni nu avea voie să părăsească armata fără permisiunea regelui, prin urmare, contele intervenise pe lângă rege. Astfel a aflat Eduard Plantagenet de Thomas din Hookton şi că tatăl acestuia fusese preot, născut într-o familie de francezi exilaţi, numită Vexille. Se zvonea că familia Vexille posedase odată Graalul. Şi, deşi era doar un zvon, o poveste într-o lume dificilă, ea se referea la Sfântul Graal, lucrul cel mai de preţ care a existat vreodată, dacă într-adevăr existase; regele îl interogase pe Thomas din Hookton, iar Thomas încercase să deformeze adevărul despre Graal, dar apoi, cardinalul din Durham, care luptase în prima linie care înfrânsese asalturile francezilor, spusese că tatăl lui Thomas fusese închis la Durham.

— Era nebun, zisese cardinalul regelui, nu era în toate minţile! Aşa că l-au închis la Durham.

— A vorbit despre Graal? întrebase regele, iar cardinalul îi răspunsese că era un singur om în dioceză care ar putea şti, un călugăr bătrân, numit Hugh Collimore, cel care avusese grijă de nebunul Ralph Vexille, tatăl lui Thomas.

Regele poate că nu ar mai fi dat atenţie acestor poveşti bisericeşti, dacă Thomas nu ar fi recuperat moştenirea tatălui său, lancea Sfântului George, folosită în bătălia care a lăsat atâţia morţi pe panta verde de deasupra satului Crecy. În bătălia aceea fusese rănit prietenul şi comandantul lui Thomas, Sir William Skeat, pe care acesta voia să îl ducă la un doctor în Normandia, dar regele insistase ca arcaşul englez să plece la Durham şi să vorbească cu călugărul Collimore. Aşa îl dusese tatăl lui Eleanor pe Sir William Skeat la Caen, iar Thomas, Eleanor şi părintele Hobbe merseseră cu capelanul regal şi un cavaler de la curtea regelui Eduard până în Anglia, dar la Londra capelanul şi cavalerul se îmbolnăviseră de febră, iar Thomas şi însoţitorii lui fuseseră nevoiţi să călătorească singuri către nord, iar acum erau aproape de Durham, într-o dimineaţă

ceţoasă, ascultând clopotele catedralei. Eleanor, ca şi părintele Hobbe, era nerăbdătoare, deoarece credea că descoperirea Graalului ar aduce pace şi justiţie într-o lume cu prea multe case arse. „Nu ar mai exista suferinţă, se gândea Eleanor, şi nici război şi poate chiar nici boli.“

Şi Thomas voia să creadă asta. Dorea din tot sufletul ca viziunea lui să fie reală, nu flacără şi fum, totuşi dacă Graalul exista, se gândea că acesta s-ar afla într-o mare catedrală, apărată de îngeri. Dacă nu, Graalul era pierdut pentru această lume, şi, dacă nu ar exista nici un Graal pe pământ, atunci Thomas îşi punea speranţa într-un arc de război făcut din lemn de tisă italian, vopsit negru, şi legat cu cânepă, ce trimitea o săgeată din frasin, cu pene de gâscă în coadă şi cu vârful de oţel. La mijlocul arcului, unde mâna lui stângă apuca lemnul de tisă, era o plăcuţă de argint în care era gravată o creatură mitică, o bestie fabuloasă cu gheare, coarne, colţi şi solzi, ce reprezenta emblema familiei tatălui său, familia Vexille. Creatura ţinea o cupă, despre care lui Thomas i se spusese că era Graalul. Întotdeauna Graalul. Îl chema, îl sfida, îi modela viaţa, schimba totul, dar totuşi nu i se arătase decât într-un vis de foc. Era un mister, ca şi familia lui, şi, gândindu-se că poate călugărul Collimore ar putea dezlega acest mister, Thomas venise în nord. Se putea să nu afle nimic despre Graal, dar se aştepta să afle mai multe despre familia sa şi, astfel, călătoria nu ar fi fost în van.

— Încotro? întrebă părintele Hobbe.

— Dumnezeu ştie, spuse Thomas.

Ceaţa învăluia pământul.

— Clopotele răsunau din partea aceea.

Părintele Hobbe arătă către nord şi est. Era energic, plin de entuziasm şi naiv de încrezător în simţul de orientare al lui Thomas, deşi acesta nu ştia, de fapt, unde se afla. Ajunseseră mai devreme la o răscruce şi Thomas alesese la întâmplare drumul spre stânga, care, pe măsură ce urca, se pierdea în iarbă. Ciupercile creşteau pe păşunea înclinată care era umedă şi îmbibată cu rouă, pe care iapa aluneca. Iapa lui Thomas căra bagajele lor mici, iar în unul din săculeţele ce atârna de mânerii şeii, era o scrisoare de la episcopul de Durham adresată lui John Fossor, abatele din Durham.

„Preaiubit frate întru Hristos“, începea scrisoarea şi continua cu instrucţiunile către Fossor de a-i lăsa pe Thomas din Hookton şi însoţitorii săi să-l întrebe pe călugărul Collimore despre

părintele Ralph Vexille. „Nu o să-ţi aduci aminte de el, pentru că a fost închis în casa ta înainte să vii în Durham, de fapt înainte să ocup eu scaunul episcopal, dar vor fi câţiva care vor şti de el, iar călugărul Collimore, dacă dă Domnul să fie încă în viaţă, sigur va şti de el şi de marea comoară pe care a ascuns-o. Cerem asta în numele regelui şi al Atotputernicului Dumnezeu, care ne-a binecuvântat armele în aceste momente dificile."

— *Que est-ce que e 'est?*[2] întrebă Eleanor, arătând spre dealul unde ceaţa era străpunsă de o lucire roşiatică ştearsă.

— Ce? întrebă părintele Hobbe, singurul dintre ei care nu ştia franceză.

— Linişte, îl avertiză Thomas, ridicând mâna.

Mirosea a ars şi putea vedea licărirea flăcărilor, dar nu se auzeau voci. Îşi luă arcul de unde era agăţat, de şa şi îl pregăti, îndoindu-i băţul mare, pentru a prinde la celălalt capăt bucla firului de cânepă. Scoase o săgeată din geantă şi, spunându-le lui Eleanor şi părintelui Hobbe să stea unde se aflau, se furişă până la adăpostul unui gard viu, unde ciocârlii şi cintezoi zburau printre frunzele moarte. Focurile mocneau, semn că nu erau aprinse de mult. Se furişă mai aproape, cu arcul pe jumătate întins, până putu să vadă trei sau patru căsuţe la o răscruce de drumuri, ale căror căpriori şi acoperişuri de paie ardeau în flăcări, din care săreau scântei ce zburau în întunericul umed. Focurile păreau recente, dar nu era nimeni pe acolo. Nici un inamic, nici un om în armură, aşa că le făcu semn lui Eleanor şi părintelui Hobbe să înainteze, dar deodată, acoperind sunetul scos de foc, se auzi un ţipăt. Venea de departe, sau poate că de aproape, dar era înăbuşit de ceaţă. Thomas se uită prin fum şi prin ceaţă, dincolo de flăcările sălbatice, unde se iviră doi bărbaţi în armuri, călare pe armăsari negri. Călăreţii aveau pălării negre, cizme negre şi săbii în teci negre şi escortau alţi doi oameni, care mergeau pe jos. Unul era preot, un dominican după veşmântul lui negru cu alb, cu faţa sângerie, în timp ce celălalt era înalt, îmbrăcat în armură, cu părul lung şi negru şi o faţă îngustă, inteligentă. Cei doi îi urmau pe călăreţi prin ceaţa fumurie, dar la răscruce se opriră, când preotul căzu în genunchi şi îşi făcu semnul crucii.

Primul călăreţ păru iritat de rugăciunea preotului, pentru că îşi întoarse calul şi, scoţându-şi sabia, o îndreptă către omul îngenuncheat. Preotul se uită în sus şi, spre uimirea lui Thomas,

---

[2] Ce-i asta? (în lb. franceză în orig.)

lovi gâtul armăsarului cu bastonul său. Animalul se smuci şi preotul izbi cu putere cu bastonul în mâna călăreţului ce ţinea sabia. Călăreţul, dezechilibrat de mişcarea haotică a armăsarului, încercă să îl lovească cu sabia lui lungă. Cel de-al doilea călăreţ nu mai era pe cal, deşi Thomas nu-l văzuse căzând. Bărbatul cu părul negru, îmbrăcat în armură, îl pusese la pământ şi acum stătea deasupra lui, cu un cuţit. Thomas privea cu uimire, fiind convins că nici cei doi călăreţi, nici preotul, nici bărbatul cu părul negru nu erau cei care ţipaseră, dar nici nu se vedea altă persoană. Unul din cei doi călăreţi era deja mort, iar celălalt se lupta acum cu preotul. Lui Thomas i se părea că acel conflict nu era real, că visa, că de fapt aceasta era o piesă de teatru cu caracter moralizator: călăreţul îmbrăcat în armura neagră era diavolul în timp ce preotul reprezenta voinţa lui Dumnezeu şi că toate îndoielile lui legate de Graal urmau a fi soluţionate de către cine ar fi câştigat lupta. Părintele Hobbe smulse arcul de la Thomas.

— Trebuie să-i ajutăm!

Dar preotul nu prea avea nevoie de ajutor. Folosea bastonul ca pe o sabie, respingând loviturile adversarului său, dorind cu ardoare să îi învineţească coastele călăreţului. Apoi, bărbatul cu părul lung şi negru îşi înfipse sabia în spatele călăreţului, iar acesta se arcui, tremură şi îşi scăpă sabia. Preţ de o clipă, se uită jos, către preot, apoi căzu din şa pe spate. Picioarele lui erau blocate în scara de la şa, iar calul, înspăimântat, galopă spre vârful dealului. Ucigaşul îşi şterse sabia, apoi luă o teacă de la unul dintre morţi.

Preotul fugise să lege celălalt cal, iar acum, simţind că e privit, se întoarse şi văzu prin ceaţă doi bărbaţi şi o femeie. Unul din bărbaţi era preot şi avea un arc şi săgeată, pregătit să tragă.

— Voiau să mă omoare! spuse Bernard de Taillebourg în franceză.

Bărbatul cu părul negru se întoarse deodată, ameninţând cu sabia.

— E în regulă, îi spuse Thomas părintelui Hobbe, luând arcul negru de la prietenul său şi atârnându-l pe umăr.

Dumnezeu vorbise, preotul câştigase bătălia şi Thomas îşi aduse aminte de viziunea lui din noapte, atunci când Graalul părea ţesut în nori ca o cupă de foc. Apoi văzu că, sub vânătăi şi sânge, faţa preotului ciudat era dură şi slabă, ca faţa unui martir, cu privirea unui bărbat care postise pentru Dumnezeu şi atinsese un anumit grad de sfinţenie. Thomas simţi imboldul de

a îngenunchea în faţa călugărului.

— Cine eşti? îl întrebă el pe dominican.

— Sunt un sol.

Bernard de Taillebourg tresărea la orice explicaţie, pentru a-şi masca confuzia. Scăpase de escorta scoţiană, iar acum se întreba cum avea să scape de bărbatul înalt cu arcul negru, dar dintr-odată o ploaie de săgeţi căzu dinspre sud, dintre care una se înfipse într-un ulm din apropiere, iar alta alunecă pe iarba umedă. Un cal necheză şi bărbaţii ţipară înspăimântaţi. Părintele de Taillebourg îşi puse servitorul să prindă celălalt cal, care fugea către vârful dealului, şi, până când îl prinse, de Taillebourg văzu că străinul cu arcul uitase de el şi că privea către sud, unde săgeţile zburau.

Aşa că se întoarse către oraş, îşi chemă servitorul să îl urmeze şi dădu pinteni calului.

Pentru Dumnezeu, pentru Franţa, pentru Sfântul Denis şi pentru Graal.

Sir William Douglas înjura. Săgeţi zburau pe lângă el. Caii nechezau, bărbaţii zăceau în iarbă morţi sau răniţi. Pentru un moment se simţi tulburat, apoi înţelese că oamenii care plecaseră în căutare de provizii dăduseră peste o trupă englezească, dar ce fel de trupă? Nu era nici o armată de englezi prin apropiere! Toată armata engleză era în Franţa, nu aici! Asta însemna că cetăţenii din Durham încălcaseră tratatul. Acel gând îl umplea de furie pe Sir William. „Dumnezeule, se gândea el, păi nu va mai rămâne nici o piatră peste alta după ce va termina el cu acest oraş“ şi îşi puse scutul mare în aşa fel încât să îi acopere corpul şi o zbughi către sud, spre arcaşii care formau un zid mic. Credea că nu erau aşa de mulţi, poate cincizeci, iar el încă mai avea două sute de oameni călare, aşa că dădu ordin să atace. Săbiile săreau din teci.

— Omorâţii pe nenorociţii ăştia! strigă Sir William. Omorâţi-i!

Îşi scotea calul din minţi cu pintenii şi îmbrâncea alţi călăreţi dezorientaţi, nerăbdător să ajungă la zid. Ştia că atacul urma să fie aspru, că unii dintre oamenii lui aveau să moară, dar odată ce treceau de porumbar şi ajungeau la ticăloşi, îi vor omorî pe toţi.

„Nenorociţi de arcaşi“, gândi el. Ura arcaşii. Ura, mai ales, arcaşii englezi şi detesta, mai presus de orice, arcaşii trădători din Durham, ce încălcau armistiţiul.

— Înainte! Înainte! striga el. Douglas! Douglas!

Îi plăcea ca inamicii lui să ştie cine îi omora şi cine urma să le siluiască soţiile după ce aceştia mureau. Dacă oraşul încălcase armistiţiul, atunci Dumnezeu să ajute acel oraş, pentru că avea să omoare, să siluiască şi să ardă totul. Avea să dea foc la case, să facă totul scrum şi să lase oasele cetăţenilor în frigul iernii şi timp de mulţi ani oamenii vor vedea ruinele catedralei distruse şi vor vedea păsări făcându-şi cuiburile în turnurile părăsite ale castelului şi vor şti că s-a răzbunat cavalerul din Liddesdale.

— Douglas, strigă el, Douglas! şi simţi săgeţile izbindu-se de scutul lui.

Calul lui necheză, iar el ştiu că mai multe săgeţi se înfipseseră adânc în gâtul calului, pentru că animalul se împotmolea, îşi retrase picioarele din scara şeii în timp ce calul aluneca pe-o parte. Oamenii atacau pe lângă el, strigând sfidări inamicilor. Sir William sări din şa pe scutul ce aluneca pe iarba umedă ca o sanie şi îşi auzi calul nechezând de durere. Dar el însuşi nu era rănit, nici măcar învineţit, aşa că se ridică, îşi găsi sabia, care îi scăpase când căzuse, şi alergă alături de călăreţii săi. Un călăreţ avea o săgeată înfiptă în genunchi. Un cal, cu ochii albi, dinţii încleştaţi, cu sângele ţâşnind din rănile cauzate de săgeţi, căzu. Primii călăreţi ajunseseră la zid şi unii găsiseră o gaură prin care treceau, iar Sir William văzu că blestemaţii de arcaşi englezi fugeau. „Nenorociţii, se gândea el, fii de târfe nenorociţi şi laşi“, apoi mai multe arcuri se auziră din stânga şi văzu un om căzând de pe cal cu o săgeată în cap. Ceaţa se ridicase suficient cât să se poată vedea că arcaşii inamici nu fugiseră, ci doar se alăturaseră unei mulţimi de ostaşi pedeştri. Arcurile zbârnâiră iar. Un cal se dădu înapoi din cauza durerii provocate de o săgeată înfiptă în stomac. Un om se clătina, fu din nou lovit şi căzu pe spate, cu armura zăngănindu-i.

„Isuse Hristoase, se gândi Sir William, e o armată întreagă aici! O întreagă armată nenorocită!”

— Înapoi! Înapoi! urlă el. Opriţi-vă! Înapoi! ţipă el până răguşi.

Încă o săgeată îi nimeri scutul, vârful ei înfigându-se în lemnul acoperit cu piele. Furios, rupse săgeata.

— Unchiule! Unchiule! strigă un bărbat şi Sir William văzu că era Robbie Douglas, unul dintre cei opt nepoţi care călătoreau cu armata scoţiană.

Acesta tocmai îi aducea un cal, dar o pereche de săgeţi englezeşti loviră animalul care, chinuit de durere, scăpă din mâna lui Robbie.

— Du-te spre nord! ţipă Sir William la nepotul său. Du-te, Robbie!

În loc să-i asculte îndemnul, Robbie se îndreptă către unchiul său. O săgeată îi nimeri şaua, o alta îi zbură casca, dar se aplecă, apucă mâna lui Sir William şi îl trase către nord. Săgeţile îi urmăreau, dar ceaţa se învolbură şi îi ascunse. Sir William se desprinse din mâna nepotului său şi se îndreptă către nord, împovărat de scutul plin de săgeţi şi de armura lui grea. La naiba, la naiba!

— Fii atent la stânga! Fii atent la stânga! se auzi o voce scoţiană şi Sir William văzu nişte călăreţi englezi venind dinspre ziduri.

Unul îl zări pe Sir William şi crezu că va fi o pradă uşoară. Englezii nu fuseseră pregătiţi de luptă, nici scoţienii. Câţiva purtau armuri, dar nici unul nu era înarmat corespunzător şi nici unul nu avea suliţă. Dar Sir William îşi dădu seama că îi văzuse dinainte să tragă prima săgeată. Gândul că fusese atras într-o capcană îl înfurie şi îl făcu să se îndrepte către călăreţul ce îşi ţinea sabia ca pe o suliţă. Sir William nici nu se obosi să încerce să se apere. El îşi împinse scutul în botul calului şi auzi animalul nechezând de durere, în timp ce el îi lovea picioarele cu sabia. Animalul se întoarse şi călăreţul se chinui să-şi ţină echilibrul şi să calmeze calul, însă Sir William îi înfipse sabia prin armură în abdomen.

— Nenorocitule, mârâi Sir William.

Omul se văita, în timp ce Sir William răsuci sabia. Robbie se apropie de bărbatul aflat mai departe şi îi înfipse sabia în gât, astfel că englezul se prăbuşi din şa rănit. Ceilalţi călăreţi dispăruseră ca prin farmec, dar din nou zburară săgeţi pe lângă ei şi Sir William ştiu că ceaţa nestatornică se risipea. Smulse sabia însângerată din cadavru, o puse în teacă şi se aşeză în şaua mortului.

— Să plecăm! îi strigă el lui Robbie, care părea dornic să facă faţă întregii trupe englezeşti. Să plecăm, băiete! Vino!

Pe Dumnezeu, gândi el, deşi îl durea să fugă de un inamic, nu era nici o ruşine ca două sute de oameni să fugă de şase sau şapte sute. Şi, când ceaţa s-ar ridica, ar putea avea loc o bătălie cinstită, o încleştare ucigătoare de oameni şi oţel şi atunci el ar avea ocazia să le arate englezilor nenorociţi cum se luptă. Goni calul împrumutat, pentru a da de veste restului armatei scoţiene despre englezi, dar atunci văzu un arcaş furişându-se într-un adăpost. O femeie şi un preot erau cu acel bărbat şi Sir William

puse mâna pe mânerul sabiei şi se gândi să se abată de la drum pentru a se răzbuna pentru toate săgeţile ce i-au măcelărit trupa, dar în spatele lui ceilalţi englezi se îmbărbătau cu strigătul lor de luptă: „Sfântul Gheorghe! Sfântul Gheorghe!” aşa că Sir William îl lăsă în pace pe arcaşul izolat. Îşi continuă drumul, lăsând oameni buni în iarba tomnatică. Erau morţi sau muribunzi, răniţi şi speriaţi. Dar el era un Douglas. Se va întoarce şi se va răzbuna.

O trupă de călăreţi panicaţi galopară pe lângă adăpostul unde se ascundeau Thomas, Eleanor şi părintele Hobbe. Şase cai nu aveau călăreţi, în timp ce mai mult de douăzeci sângerau din cauza săgeţilor cu pene albe de gâscă. Călăreţii erau urmaţi de treizeci sau patruzeci de oameni pedeştri, unii şchiopătând, unii cu săgeţi înfipte în îmbrăcăminte şi alţii cărând şei. Se grăbeau să treacă de căsuţele ce ardeau pentru că o nouă ploaie de săgeţi îi ameninţa, dar deodată se auziră tropote de copite, şi ei se uitară speriaţi înapoi. Unii dintre ei începură să alerge haotic, speriaţi de cei douăzeci de călăreţi îmbrăcaţi în armură ce apăruseră din ceaţă. Bulgări de pământ umed săreau de sub copitele cailor. Armăsarii erau stăpâniţi, obligaţi să facă paşi mici pentru a le permite călăreţilor să-şi ţintească victimele, apoi aceştia dădeau frâu liber cailor. Eleanor ţipă, anticipând măcelul ce urma să aibă loc. Săbiile mari tăiau totul. Unul sau doi fugari căzură în genunchi, cu mâinile ridicate, semn că se predau, dar majoritatea încercau să fugă. Unul ocoli un călăreţ şi se îndreptă către adăpost, dar îl văzu pe Thomas şi arcul său şi sări înapoi, în calea altui călăreţ care îşi trecu marginea sabiei grele pe faţa omului. Scoţianul căzu în genunchi, cu gura deschisă, ca şi cum ar fi vrut să ţipe, dar nici un sunet nu se auzi, doar sângele se prelingea printre degetele ce îi acopereau nasul şi ochii. Călăreţul, care nu avea nici scut, nici cască, îşi întoarse armăsarul şi se dădu jos din şa pentru a spinteca gâtul victimei sale, omorându-l pe ostaş la fel cum un măcelar ar ucide o vacă. Această comparaţie fu ciudat de potrivită pentru că Thomas văzu că acel călăreţ criminal purta emblema unei vaci maro pe haina scurtă ce îi acoperea cămaşa de zale. Haina era ruptă şi pătată cu sânge, iar emblema vacii abia se vedea, aşa că Thomas crezu prima oară că era un taur. Apoi călăreţul se apropie de Thomas şi de părintele Hobbe, îşi ridică sabia plină de sânge ameninţându-i, dar apoi zări arcul şi se uită la calul lor.

— Englezi?

— Şi foarte mândri de asta! răspunse părintele Hobbe în locul lui Thomas.

Un al doilea călăreţ, acesta cu trei corbi brodaţi pe veşmântul lui alb, se opri lângă primul. Trei prizonieri erau împinşi până în faţa celor doi călăreţi.

— Cum naiba aţi ajuns atât de departe înainte? îl întrebă ultimul bărbat ajuns pe Thomas.

— Înainte? întrebă Thomas.

— Înaintea noastră.

— Am mers pe jos, răspunse Thomas, din Franţa. Sau cel puţin din Londra.

— Din Southampton! îl corectă părintele Hobbe pe Thomas cu o pedanterie care nu îşi avea rostul pe acest vârf de deal plin de fum, unde un scoţian se zbătea în agonie.

— Franţa? Primul bărbat, cu părul încâlcit, faţa bronzată şi un accent nordic aşa de pronunţat, încât lui Thomas îi fu greu să înţeleagă ce zice, spuse de parcă nu auzise niciodată de Franţa. Aţi fost în Franţa? întrebă el.

— Cu regele.

— Acum mergeţi cu noi, spuse ameninţător cel de-al doilea bărbat, după care se uită la Eleanor. Pe fătuca asta aţi adus-o din Franţa?

— Da, răspunse Thomas tăios.

— Minte, minte, spuse o altă voce şi un al treilea călăreţ se apropie.

Era un bărbat înalt şi slab, la vreo treizeci de ani, cu faţa atât de roşie şi aspră, încât ziceai că-şi julise pielea când îşi bărbierise pometţii adânciţi şi fălcile lungi. Părul lui negru era lung şi legat la ceafă cu un şnur de piele. Calul, un murg plin de cicatrice, era la fel de slab ca şi călăreţul şi avea ochi albicioşi, neliniştiţi.

— Urăsc mincinoşii nenorociţi, spuse bărbatul, uitându-se la Thomas, apoi se întoarse şi aruncă o privire înfricoşătoare prizonierilor, dintre care unul purta pe veşmânt emblema cu inima roşie a cavalerilor de Liddesdale. Îi urăsc aproape la fel de mult ca pe blestemaţii de Douglas.

Nou-venitul purta o îmbrăcăminte căptuşită şi matlasată în locul armurii obişnuite. Era genul de pavăză de care un arcaş s-ar folosi dacă nu şi-ar permite nimic mai mult, dar acest bărbat era sigur mai mare în rang decât un simplu arcaş, pentru că purta un lănţişor de aur la gât, semnul unei distincţii rezervate micii nobilimi şi celor de rang superior. O cască lovită, de forma

unui rât de porc, la fel de desfigurată ca şi calul, atârna de mânerul şeii, o sabie abia învelită în piele era la şoldul lui, în timp ce un scut vopsit în alb, cu o secure neagră pe el, îi atârna pe umărul stâng.

— Scoţienii au arcaşi, spuse bărbatul, uitându-se la Thomas, apoi privirea lui neprietenoasă se mută la Eleanor. Şi au şi femei.

— Sunt englez, insistă Thomas.

— Toţi suntem englezi, spuse părintele Hobbe ferm, uitând că Eleanor era normandă.

— Un scoţian ar spune că e englez, dacă ar şti că asta l-ar salva de la moarte, spuse sarcastic bărbatul cu faţa aspră.

Ceilalţi doi călăreţi se retrăseseră din respect faţă de bărbatul slab care acum îşi scoase biciul din piele. Acesta pocni cu îndemânare din bici, astfel încât vârful se întinse şi lovi în aer la vreo doi centimetri de faţa lui Eleanor.

— Ea e englezoaică?

— E franţuzoaică, spuse Thomas.

Călăreţul nu răspunse imediat, ci doar se uită la Eleanor. Biciul se unduia în mâna lui tremurândă. Vedea o fată frumoasă, subţire, cu părul de aur şi ochi mari şi înspăimântaţi. Sarcina ei nu se vedea încă şi avea un grad de fineţe ce semnala lux şi o desfătare rară.

— Scoţian, galez, francez, ce mai contează? întrebă bărbatul. E o femeie. Te interesează unde s-a născut un cal atunci când îl călăreşti?

Propriul lui cal desfigurat se sperie tocmai atunci, pentru că vântul îşi schimbă direcţia şi aduse cu el o rafală de fum până la nările lui. Se deplasă în lateral cu paşi mici, până ce bărbatul îşi înfipse pintenii atât de tare, încât străpunse valtrapul calului făcându-l să tremure de frică.

— Ce e ea, îi spuse bărbatul lui Thomas, arătând cu mânerul biciului către Eleanor, nu contează, dar tu eşti scoţian.

— Sunt englez, spuse iar Thomas.

Alţi doisprezece oameni ce purtau emblema cu securea neagră veniră să-i privească pe Thomas şi pe însoţitorii lui. Oamenii îi înconjurau pe cei trei prizonieri scoţieni, care păreau să ştie cine era călăreţul cu biciul, deşi nu le plăcea ce ştiau. Alţi arcaşi şi ostaşi priveau bordeiele în flăcări şi râdeau de şobolanii ce se luptau să iasă din ruinele rămase în urma prăbuşirii acoperişurilor de paie, acoperite cu muşchi.

Thomas îşi scoase o săgeată din tolba lui şi, imediat, patru

sau cinci arcaşi ce purtau emblema cu securea neagră îşi puseră săgeţi în arcuri. Ceilalţi bărbaţi purtând aceeaşi emblemă rânjiră, ca şi când ar şti jocul ăsta şi le făcea plăcere, dar până să înceapă acest joc, călăreţul fu distras de unul dintre prizonierii scoţieni ce purta emblema lui Sir William Douglas şi care, profitând de interesul pentru Thomas şi Eleanor al ostaşilor ce îl ţineau captiv, se eliberase şi acum fugea spre nord. Nu apucă să facă douăzeci de paşi, că fu doborât de unul dintre ostaşii englezi, iar bărbatul slab, amuzat de încercarea disperată a scoţianului de a scăpa, arătă către unul dintre bordeiele aprinse.

— Încălziţi-l un pic pe nenorocit! ordonă el. Dickon! Cerşetor! spuse către doi dintre ostaşii pedeştri. Uitaţi-vă la ăştia trei! făcu semn către Thomas. Fiţi atenţi la ei.

Dickon, cel mai tânăr dintre ei, avea faţa rotundă şi zâmbea, iar Cerşetorul era un om mare, o namilă de om ce îşi târşâia picioarele, cu atâta barbă pe faţă încât doar nasul şi ochii i se vedeau printre părul încâlcit şi prăfuit iţit pe sub marginea unei tichii ruginite ce-i servea pe post de cască. Thomas avea 1,82 metri înălţime, cât lungimea unui arc, dar părea mic pe lângă Cerşetor, pe al cărui piept lat vesta de piele cu plăcuţe de metal dădea să plesnească şi care avea atârnate la brâu, în frânghii, o sabie şi un buzdugan. Sabia nu avea teacă, iar marginile ei erau crăpate, în timp ce unul din ţepii bilei mari de metal al buzduganului era îndoit şi plin de sânge şi păr. Mânerul armei de aproape un metru se lovea de piciorul gol al uriaşului, în timp ce acesta se apropia de Eleanor.

— Drăguţă, spuse el, drăguţă.

— Cerşetor! Jos, băiete! Jos! îi ordonă Dickon voios şi acesta plecă, ascultător de lângă Eleanor, deşi încă se uita la ea şi mârâia.

Apoi un ţipăt îl făcu să se uite la cel mai apropiat bordei aprins, unde scoţianul, dezbrăcat până la piele, fusese băgat şi scos din foc. Părul lung al prizonierului luase foc, iar acesta bătea disperat flăcările în timp ce alerga panicat în cerc, spre amuzamentul englezilor care îl capturaseră. Alţi doi scoţieni stăteau ghemuiţi prin apropiere, ţinuţi la pământ de săbiile îndreptate către ei.

Călăreţul slab privea cum un arcaş îndesa părul prizonierului într-un sac pentru a stinge focul.

— Câţi sunteţi? întrebă bărbatul slab.

— Mii! răspunse scoţianul sfidător.

Călăreţul se aplecă în şa.

— Câte mii, prostănacule?

Scoţianul, cu părul şi barba fumegânde şi cu pielea înnegrită din cauza tăciunilor şi plină de tăieturi, făcu tot ce putu să îl privească sfidător.

— Mai mult decât suficienţi să te ducă înapoi acasă într-o cuşcă.

— Nu ar trebui să îi zică asta Sperietorii! spuse Dickon amuzat. Nu ar trebui să-i zică asta!

— Sperietoarea? întrebă Thomas.

Părea a fi o poreclă potrivită pentru că bărbatul ce purta emblema cu securea neagră era slab, urât şi înfricoşător.

— Sir Geoffrey Carr pentru tine, prostănacule, spuse Dickon, privindu-l pe Sperietoare admirativ.

— Şi cine este Sir Geoffrey Carr? întrebă Thomas.

— El e Sperietoarea şi lordul de Lackby, spuse Dickon pe un ton ce sugera că toată lumea ştia cine era Sir Geoffrey Carr. Şi acum îşi va face jocul!

Dickon rânji pentru că Sir Geoffrey, cu biciul înfăşurat în jurul taliei, descălecase şi, cu cuţitul scos, se apropia de prizonier.

— Puneţi-l jos! le ordonă Sir Geoffrey arcaşilor. Puneţi-l jos şi desfaceţi-i picioarele.

— *Non*[3]*!,* protestă Eleanor.

— Drăguţă, spuse Cerşetor cu o voce ce venea din adâncul pieptului lui mare.

Scoţianul strigă şi încercă să scape, dar fu aruncat la pământ şi ţinut de trei arcaşi, în timp ce omul cunoscut în tot ţinutul nordic drept Sperietoarea îngenunche între picioarele lui. Undeva, prin ceaţa ce se ridica, se auzi un corb croncănind. O mână de arcaşi se uitau către nord, în cazul în care scoţienii se întorceau, dar majoritatea se uitau la Sperietoare şi la cuţitul lui.

— Vrei să îţi păstrezi carnea zbârcită? întrebă Sir Geoffrey pe scoţian. Atunci spune-mi câţi sunteţi.

— Cincisprezece mii? Şaisprezece? deveni scoţianul dintr-odată dornic să vorbească.

— Vrea să zică zece sau unsprezece mii, spuse Sir Geoffrey arcaşilor care ascultau, ceea ce înseamnă mai mult decât destul pentru puţinele noastre săgeţi. Şi e şi regele vostru nenorocit cu voi?

---

[3] Nu (în lb. franceză în orig.)

Scoţianul ezită să răspundă, dar o atingere a lamei cuţitului în părţile intime îi aduse aminte de situaţia delicată în care se afla.

— David Bruce e aici, da.

— Şi mai cine?

Scoţianul, disperat, mai numi şi alţi conducători ai armatei. Nepotul regelui şi moştenitorul tronului, Lord Robert Stewart, însoţea armata invadatoare, ca şi conţii de Moray, de March, de Wigtown, Fife şi Menteith. Numi şi alţii, şefi de clanuri şi oameni sălbatici din nordul depărtat, dar Carr părea interesat mai ales de doi conţi.

— Fife şi Menteith, întrebă el. Sunt aici?

— Da, domnule! Sunt aici!

— Dar au jurat credinţă regelui Eduard, spuse Sir Geoffrey, necrezându-l pe bărbat.

— Acum sunt cu noi, insistă scoţianul, ca şi Douglas de Liddesdale.

— Nenorocitul ăla, spuse Sir Geoffrey, rahat cu ochi.

Se uită spre nord, prin ceaţa ce se înălţa din creasta muntelui, care se înfăţişa ca un platou îngust, muntos ce ducea spre nord şi sud. Păşunea de pe platou era rară, iar rocile erodate de vreme se înălţau prin iarbă precum coastele unui om flămând. Departe, spre nord-est, dincolo de valea înceţoşată, catedrala şi castelul din Durham se ridicau pe o colină străjuită de un râu, în timp ce în vest erau dealuri, păduri şi câmpuri delimitate de pietre, întretăiate de pâraie mici. Doi ulii zburau deasupra crestei muntelui, îndreptându-se către armata scoţiană, ce era încă ascunsă de ceaţa care se prelingea către nord. Thomas credea că nu va mai trece mult până vor veni trupele şi pentru a-i găsi pe bărbaţii care-i goniseră pe camarazii lor scoţieni de la răscrucea de drumuri.

Sir Geoffrey se ridică şi se duse să pună la loc cuţitul în teacă, apoi păru că îşi aminteşte ceva şi rânji la prizonier.

— Aveai de gând să mă duci în Scoţia într-o cuşcă, nu?

— Nu!

— Dar voiai! Şi de ce aş vrea să văd Scoţia? Aş putea să mă uit la clădiri oricând. Îl scuipă pe prizonier şi le făcu semn arcaşilor. Ţineţi-l.

— Nu! strigă scoţianul, apoi strigătul se transformă într-un ţipăt îngrozitor când Sir Geoffrey se aplecă cu cuţitul din nou.

Prizonierul se smuci şi se ridică în timp ce Sperietoarea tresăltă, cu armura căptuşită plină de sânge. Prizonierul încă

ţipa, cu mâinile încleştate pe părţile intime sângerânde. Această privelişte îi readuse Sperietorii zâmbetul pe buze.

— Aruncaţi-l în foc, spuse el, apoi se întoarse către ceilalţi doi prizonieri. Cine e stăpânul vostru? ceru el să ştie.

Amândoi ezitară, apoi unul din ei îşi trecu limba pe buze.

— Noi îl servim pe Douglas, spuse el cu mândrie.

— Îl urăsc pe Douglas, urăsc orice Douglas care s-a născut pe acest pământ, spuse Sir Geoffrey nervos şi se întoarse către calul său. Ardeţi-i pe amândoi! ordonă el.

Thomas, uitându-se în altă parte pentru a nu vedea crimele, dădu cu ochii de o cruce de piatră dărâmată în mijlocul răscrucii. Se uită la ea, dar nu zări dragonul gravat, în timp ce auzea ecourile zgomotelor şi ţipetele prizonierilor aruncaţi în flăcări. Eleanor alergă la el şi îl ţinu de mână.

— Drăguţă, spuse Cerşetor.

— Aici, Cerşetor, aici! îl chemă Sir Geoffrey. Ridică-mă!

Gigantul făcu o scară cu mâinile şi Sir Geoffrey se folosi de ea să se suie în şa, apoi mână calul până la Thomas şi Eleanor.

— Întotdeauna mi se face foame după o castrare, spuse Sir Geoffrey.

Se întoarse pentru a privi focul unde unul din scoţieni, cu părul în flăcări, încerca să scape, dar era împins înapoi în foc de vreo douăsprezece arcuri. Ţipetele bărbatului încetară brusc când acesta căzu la pământ.

— Am chef să castrez şi să dau foc la scoţieni azi, spuse Sir Geoffrey, şi tu, băiete, îmi pari a fi scoţian.

— Nu sunt un băiat, spuse Thomas înfuriat.

— Mie îmi pari un nenorocit de băiat, băiete. Un băiat scoţian, poate? Sir Geoffrey, amuzat de temperamentul lui Thomas, rânji la noua lui victimă, care într-adevăr, părea tânără, chiar dacă acesta avea douăzeci şi două de primăveri, dintre care ultimele patru petrecute luptând în Bretania, Normandia şi Picardia. Arăţi ca un scoţian, băiete, spuse Sperietoarea, încercând să îl aţâţe pe Thomas. Toţi scoţienii sunt negri!

Apelă la mulţime să judece culoarea pielii lui Thomas şi era adevărat că Thomas avea pielea arsă de soare şi părul negru, dar şi alţi douăzeci sau mai mulţi dintre arcaşii Sperietorii erau la fel. Şi, deşi Thomas părea tânăr, pe chip i se citea dârzenie. Avea părul tuns scurt şi patru ani de război îşi lăsaseră amprentele pe obrajii lui, dar tot mai era ceva distinctiv în felul în care arăta, o frumuseţe ce atrăgea ochiul şi-i trezea lui Sir Geoffrey invidia.

— Ce ai pe cal? făcu semn Sir Geoffrey către iapa lui Thomas.

— Nimic de al tău, spuse Thomas.

— Ce e al meu e al meu, băiete, şi ce e al tău e şi al meu, dacă îl vreau. Al meu de luat sau de dat. Cerşetorule! Vrei fata?

Cerşetorul rânji prin barbă şi încuviinţă din cap.

— Drăguţă, spuse el. Se scărpină de păduchi în barbă. Cerşetorului place drăguţă.

— Cred că poţi să o ai pe drăguţă după ce termin eu cu ea, spuse Sir Geoffrey cu un rânjet pe buze şi îşi luă biciul de la brâu şi pocni din el.

Thomas văzu că firul lung de piele avea la capăt o gheară mică de fier. Sir Geoffrey rânji iar la Thomas, apoi retrase biciul în semn de ameninţare.

— Dezbrac-o, Cerşetor, spuse el. Să le oferim băieţilor un pic de plăcere.

Încă rânjea când Thomas înfipse arcul în dinţii calului lui Sir Geoffrey şi armăsarul se retrase, nechezând, aşa cum Thomas se şi aştepta. Sperietoarea, luat prin surprindere de mişcarea calului, căzu pe spate, încercând să îşi recapete echilibrul, iar oamenii lui, care ar fi trebuit să îl protejeze, erau atât de concentraţi la prizonierii scoţieni care ardeau, încât nici unul nu scoase arcul sau sabia la Thomas, înainte ca acesta să îl dea jos din şa pe Sir Geoffrey şi să îl ţină la pământ cu un cuţit la gât.

— Omor oameni de patru ani, spuse Thomas, şi nu toţi au fost francezi.

— Thomas! strigă Eleanor.

— Ia-o, Cerşetor! Ia-o! strigă Sir Geoffrey. Încercă să se ridice, dar Thomas era arcaş şi anii în care îşi mânuise arcul mare şi negru îi dăduseră o putere extraordinară în mâini şi piept. Nereuşind să scape din strânsoarea lui, Sir Geoffrey îl scuipă. Ia-o, Cerşetor! ţipă din nou.

Oamenii Sperietorii fugiră către stăpânul lor, dar se opriră brusc când văzură că Thomas avea un cuţit la gâtul prizonierului său.

— Dezbrac-o, Cerşetor! Dezbracă drăguţa! Toţi o s-o avem! zbiera Sir Geoffrey, aparent uitând de lama de la gât.

— Cine de aici poate citi? Cine ştie să citească? urlă părintele Hobbe.

Întrebarea ciudată îi opri pe toţi, chiar şi pe Cerşetor, care deja aruncase pălăria lui Eleanor, iar acum îşi ţinea mâna stângă, uriaşă în jurul gâtului ei, în timp ce cu dreapta apucase gulerul rochiei.

— Cine din trupa asta poate să citească? întrebă din nou părintele Hobbe, în timp ce flutura pergamentul pe care îl luase dintr-unul din săculeţele de pe calul lui Thomas. Aceasta este o scrisoare de la stăpânul meu, episcopul de Durham, care este împreună cu stăpânul nostru, regele, în Franţa şi e adresată lui John Fossor, abatele din Durham. Numai nişte englezi care au luptat alături de regele nostru ar avea asupra lor o asemenea scrisoare. Am adus-o din Franţa.

— Nu dovedeşte nimic! strigă Sir Geoffrey, apoi îl scuipă pe Thomas din nou, în timp ce lama îi apăsa tare pe gât.

— Şi în ce limbă e scrisă scrisoarea?

Un alt călăreţ îşi făcu loc printre oamenii Sperietorii. Nu purta nici o haină peste armură, dar emblema de pe scutul lui uzat reprezenta un blazon în formă de scoică pe o cruce, indicând că nu făcea parte din suita lui Sir Geoffrey.

— În ce limbă? întrebă încă o dată.

— Latină, spuse Thomas, încă ţinând cuţitul la gâtul lui Sir Geoffrey.

— Dă-i drumul lui Sir Geoffrey, îi comandă nou-venitul lui Thomas, şi o să citesc scrisoarea.

— Spune-i să-i dea drumul femeii mele, spuse Thomas aspru.

Călăreţul fu surprins de ordinul dat de un amărât de arcaş, dar nu protestă. În loc de acesta, îşi mână calul către Cerşetor.

— Dă-i drumul, spuse el şi, când bărbatul masiv nu îl ascultă, îşi scoase pe jumătate sabia din teacă. Vrei să îţi tai urechile, Cerşetor? Asta vrei? Fără două urechi? Dup-aia nasul, dup-aia cocoşelul, asta vrei, Cerşetor? Vrei să fii tuns ca o oaie? Dichisit ca un elf?

— Dă-i drumul, Cerşetor, spuse posac Sir Geoffrey.

Cerşetor îl ascultă şi se retrase, iar călăreţul se aplecă să ia scrisoarea de la părintele Hobbe.

— Dă-i drumul lui Sir Geoffrey, îi ordonă nou-venitul lui Thomas, pentru că va fi pace între englezi azi, cel puţin pentru o zi.

Călăreţul era un om bătrân, avea cel puţin cincizeci de ani, şi o claie de păr alb, ce nu părea să fi fost vreodată periat. Era un om masiv, înalt şi cu burta mare, pe un cal voinic fără valtrap ce nu avea decât o şa din pânză zdrenţuită. Armura completă a bărbatului era pe alocuri ruginită şi ruptă, iar peste cămaşă purta o platoşă căreia îi lipseau două curele. O sabie lungă îi atârna de coapsa dreaptă. Lui Thomas îi părea ca un ostaş fermier care mersese la război cu echipamentul pe care i-l

putuseră împrumuta vecinii, dar fusese recunoscut de arcaşii lui Sir Geoffrey, care îşi dăduseră jos pălăriile şi coifurile când acesta apăruse, arătându-i respect. Chiar şi Sir Geoffrey părea intimidat de bărbatul cu părul alb, care citea încruntat scrisoarea.

— *Thesaurus,* deci? Vorbea singur. Nu-i rău! Un *thesaurus,* într-adevăr! *Thesaurus* era în latină, dar pronunţa restul cuvintelor în franceza normandă convins că nici un arcaş nu îl înţelegea.

— Menţionarea comorilor, spuse Thomas, în limba pe care o învăţase de la tatăl său, îi încântă pe bărbaţi. Chiar foarte mult.

— Sfinte Dumnezeu, vorbeşti franceză! Miracolele nu încetează niciodată. *Thesaurus* înseamnă comoară, nu? Latina mea nu mai e la fel de bună ca în tinereţe. Am fost silit de un preot să o învăţ şi se pare că am uitat cea mai mare parte din ea. O comoară zici? Şi vorbeşti şi franceză!

Călăreţul părea surprins de faptul că Thomas vorbea limba aristocraţilor, iar Sir Geoffrey, deşi nu vorbea franceză, era alarmat pentru că se părea că Thomas era de un rang mai înalt decât crezuse el. Călăreţul îi înapoie scrisoarea părintelui Hobbe, apoi se duse la Sir Geoffrey.

— Căutai ceartă cu un englez, Sir Geoffrey, un mesager de la nimeni altul decât regele nostru. Cum explici asta?

— Nu trebuie să explic nimic, domnul meu, spuse Sir Geoffrey.

Rostise ultimele două cuvinte fără tragere de inimă.

— Ar trebui să te omor pe loc, spuse lordul cu blândeţe, apoi să te împăiez şi să te pun pe un stâlp să sperii ciorile ca să nu se apropie de mieii mei. Aş putea să te arăt la târgul din Skipton, Sir Geoffrey, ca exemplu pentru alţi păcătoşi. Păru să ia în consideraţie, preţ de câteva clipe, această idee, apoi clătină din cap. Urcă-te odată pe cal, spuse el, şi bate-te cu scoţienii azi, în loc să te certi cu compatrioţii tăi englezi. Se întoarse în şa şi îşi ridică vocea, astfel încât să îl audă toţi arcaşii şi ostaşii: Voi, toţi, înapoi pe creastă! Repede, până nu vin scoţienii şi vă alungă! Vreţi să vă alăturaţi acelor ticăloşi în foc? Arătă către cei trei prizonieri scoţieni, care nu mai erau acum decât nişte siluete întunecate şi contorsionate în focul aprins, apoi îi făcu semn lui Thomas şi-i vorbi în franceză: Chiar aţi venit din Franţa?

— Da, domnul meu.

— Atunci fii amabil, scumpul meu prieten, şi vorbeşte cu

mine.

Se îndreptară către sud, lăsând în urmă o cruce de piatră spartă, oameni arşi şi leşuri străpunse de săgeţi, în ceaţa tot mai rară, prin care armata scoţiană venise la Durham.

Bernard de Taillebourg îşi scoase crucifixul de la gât şi sărută figurina contorsionată, prinsă pe crucea mică de lemn, ce îl înfăţişa pe Hristos.

— Dumnezeu să fie cu tine, fratele meu, murmură el către bătrânul ce stătea întins pe banca de piatră, culcat pe saltea de paie şi o pătură pliată.

O a doua pătură, la fel de subţire, îl acoperea pe bătrânul cu păr alb şi subţire.

— E frig, spuse încet călugărul Hugh Collimore, aşa de frig! Vorbea în franceză, dar accentul călugărului bătrân era necizelat, pentru că era accentul francezei normande şi al cârmuitorilor Normandiei engleze.

— Vine iarna, spuse de Taillebourg. Se simte în aer.

— Mor, îşi întoarse călugărul Collimore ochii roşii către vizitatorul său, aşa că nu pot simţi nimic. Cine eşti?

— Ia asta, spuse de Taillebourg şi îi dădu crucifixul său călugărului bătrân, după care scormoni în focul care ardea mocnit, mai puse doi buşteni peste vâlvătăile reînsufleţite şi adulmecă o cană cu vin fiert aflat pe vatră. Nu era atât de tare, aşa că puse un pic într-o cană din corn. Cel puţin ai un foc, spuse el, aplecându-se pentru a se uita pe ferestruică, prin care abia de trecea o săgeată şi care dădea spre vest, dincolo de Wear. Spitalul călugărului era pe panta dealului Durham, sub catedrală. De Taillebourg putea vedea ostaşii scoţieni purtându-şi lăncile printre fâşiile de ceaţă de la orizont. Puţini dintre oamenii cu armuri aveau cai, observă el, ceea ce însemna că aveau de gând să se bată fără cai.

Călugărul Collimore, palid şi cu vocea slăbită, luă crucea mică.

— Muribunzii au dreptul la un foc, spuse el, ca şi cum ar fi fost acuzat că îşi permisese prea mult lux. Cine eşti?

— Vin din partea cardinalului Bessieres, spuse de Taillebourg, din Paris. Cardinalul vă transmite salutări. Beţi asta, vă va încălzi.

Ţinu vinul fiert către bătrân.

Collimore refuză vinul. Ochii lui erau precauţi.

— Cardinalul Bessieres? întrebă el, reieşind din tonul lui că

nu auzise niciodată de el.

— Trimisul papei în Franţa. De Taillebourg se miră că numele nu îi spunea nimic călugărului, dar se gândi că poate neştiinţa muribundului ar putea fi utilă. Şi Cardinalul este un om, continuă dominicanul, care iubeşte Biserica la fel de mult cum îl iubeşte şi pe Dumnezeu.

— Dacă iubeşte Biserica, spuse Collimore cu o putere surprinzătoare, atunci îşi va folosi puterea să îl convingă pe Sfântul Părinte să mute papalitatea înapoi la Roma. Afirmaţia îl extenuase şi îşi închise ochii. Nu fusese niciodată un om masiv, dar acum, sub pătura plină de purici, părea să se fi micşorat la mărimea unui copil de zece ani, iar părul lui alb era subţire şi fin ca al unui nou-născut. Să mute papalitatea la Roma, spuse din nou, mai încet, pentru că toate problemele noastre s-au agravat de când s-a mutat la Avignon.

— Cardinalul Bessieres nu vrea nimic mai mult decât să mute papalitatea înapoi la Roma, minţi de Taillebourg, şi poate că tu, frate, ne poţi ajuta să facem asta.

Călugărul Collimore păru să nu audă cuvintele. Deschisese ochii din nou, dar stătea şi se uita la pietrele albe ale tavanului arcuit. Camera era joasă, friguroasă şi albă. Câteodată, când soarele de primăvară era puternic, putea să vadă pâlpâiala apei reflectată pe pietrele albe. În cer, se gândea el, va vedea mereu râuri cristaline şi deasupra lui va străluci soarele călduros.

— Am fost odată la Roma, zise el cu nostalgie. Îmi aduc aminte că am coborât pe nişte scări într-o biserică unde cânta un cor. Aşa de frumos!

— Cardinalul are nevoie de ajutorul tău, spuse de Taillebourg.

— Era o sfântă acolo. Collimore se încruntă, încercând să-şi aducă aminte. Oasele ei erau galbene.

— Cardinalul m-a trimis pe mine la tine, frate, spuse de Taillebourg încet.

Servitorul lui elegant şi cu ochii negri se uita din uşă.

— Cardinal Bessieres, şopti călugărul Collimore.

— Îţi trimite salutări, călugăre.

— Ce vrea Bessieres, spuse Collimore, tot în şoaptă, ia slujindu-se de bici şi scorpioni.

De Taillebourg zâmbi pe jumătate. Deci Collimore auzise de fapt despre cardinalul Bessieres – şi nici nu era de mirare, dar poate că teama de Bessieres era de ajuns pentru a smulge adevărul de la el. Călugărul închise din nou ochii, iar buzele i se mişcau încet, sugerând că se ruga. De Taillebourg nu îi

întrerupse rugăciunea, ci se uită pe ferestruică, spre locul unde scoţienii se pregăteau de luptă, pe dealul îndepărtat. Invadatorii stăteau cu faţa spre sud, astfel încât capătul stâng al liniei lor de înaintare era cel mai apropiat de oraş. De Taillebourg putea vedea oamenii înghesuindu-se pentru a ocupa un loc cât mai apropiat de comandanţii lor.

Era limpede că scoţienii se hotărâseră să se bată fără cai; astfel, arcaşii englezi nu-i puteau doborî ostaşii omorându-le caii. Englezii nu se zăreau încă, iar din câte auzise de Taillebourg, ei nu putuseră să strângă prea mulţi oşteni. Armata lor era în Franţa, lângă Calais, nu aici, şi poate forţa lor armată se reducea la un nobil local şi oamenii lui. Dar totuşi erau suficient de mulţi cât să-i determine pe scoţieni să formeze o linie de bătălie. De Taillebourg se aştepta ca armata lui David să nu întârzie prea mult. Asta însemna că, dacă voia să audă povestea bătrânului şi să plece din Durham înainte ca scoţienii să intre în oraş, ar trebui să se grăbească. Se uită iar la călugăr.

— Cardinalul Bessieres vrea doar gloria Bisericii şi a lui Dumnezeu. Şi vrea să ştie de părintele Ralph Vexille.

— Dumnezeule mare, spuse Collimore. Trecându-şi degetele pe figurina din os de pe crucifixul mic, deschise ochii şi se întoarse pentru a-l privi pe preot. Expresia călugărului sugera că era prima oară când se uita atent la de Taillebourg. Collimore se cutremură, recunoscând în vizitatorul său un bărbat care credea că suferinţa era o calitate. Vexille! spuse bătrânul călugăr, ca şi cum uitase acel nume, după care oftă. E o poveste lungă, spuse el obosit.

— Atunci îţi voi eu spune ce ştiu despre asta, spuse de Taillebourg. Dominicanul slab se plimba acum prin cameră, tot învârtindu-se în spaţiul mic de sub partea cea mai înaltă a tavanului arcuit. Ai auzit, dori el să ştie, că a fost o bătălie în Picardia în vară? Eduard al Angliei s-a luptat cu vărul său din Franţa. Un bărbat a venit din sud să lupte pentru Franţa. Flamura lui înfăţişa un yale ţinând o cupă.

Collimore clipi, dar nu spuse nimic. Ochii lui erau aţintiţi asupra lui de Taillebourg care, la rândul lui, se opri din mers pentru a se uita la preot.

— Un yale ce ţinea o cupă, repetă el.

— Ştiu creatura, spuse trist Collimore.

Un yale era un animal heraldic, nevăzut în natură, cu gheare de leu, coarne de ţap şi solzi ca ai unui dragon.

— Venea din sud, spuse de Taillebourg, şi credea că, dacă

luptă pentru Franţa, va spăla toate numele familiei sale învinuite cu mult timp în urmă de erezie şi trădare.

Călugărul Collimore era prea bolnav pentru a vedea că servitorul preotului asculta foarte atent, chiar cu înverşunare, sau să bage de seamă că dominicanul ridicase vocea un pic pentru a-i fi mai uşor servitorului, care stătea încă în prag, să audă.

— Acest bărbat venea din sud, călărind cu mândrie şi crezând că sufletul lui era fără cusur, dar nici un om nu e mai presus de Dumnezeu. A crezut că va intra victorios în graţiile regelui, dar în loc de aceasta, a împărtăşit înfrângerea Franţei. Dumnezeu ne umileşte câteodată, călugăre, până să ne ridice în glorie. De Taillebourg îi vorbea călugărului, dar cuvintele erau pentru urechile servitorului său. După bătălie, când Franţa deplângea înfrângerea, l-am găsit pe acest bărbat şi mi-a vorbit despre tine.

Călugărul Collimore părea uimit, însă nu spuse nimic.

— Mie mi-a vorbit despre tine, spuse părintele de Taillebourg. Şi eu sunt un inchizitor.

Degetele călugărului Collimore fluturară încercând să facă semnul crucii.

— Inchiziţia, spuse el încet, nu are nici o autoritate în Anglia.

— Inchiziţia are autoritate în rai şi iad, şi socoţi oare că mica Anglie ne poate sta în drum? Furia lui de Taillebourg răsună în celulele spitalului. Pentru a smulge erezia din rădăcină, călugăre, vom merge până la capătul pământului.

Inchiziţia, ca şi ordinul dominican al călugărilor, se dedica combaterii ereziei şi pentru a-şi îndeplini scopul se slujea de foc şi durere. Nu puteau să verse sânge pentru că era împotriva legilor Bisericii, dar orice durere provocată fără sângerări era permisă şi Inchiziţia ştia foarte bine că focul cauteriza sângerările, că roata folosită la tortură nu pătrundea pielea nici unui eretic, aşa cum nici greutăţi mari apăsate pe pieptul unui om nu spărgeau vene. În pivniţe ce duhneau a foc, frică, urină şi fum, într-un întuneric străbătut de lumina flăcării şi de ţipetele ereticilor, Inchiziţia vâna inamicii lui Dumnezeu şi, prin aplicarea de dureri fără a vărsa sânge, aducea sufletele într-o stare de uniune binecuvântată cu Hristos.

— Un om a venit din sud, îi repetă de Taillebourg lui Collimore, iar blazonul de pe scutul lui era un yale ţinând o cupă.

— Un Vexille, spuse Collimore.

— Un Vexille, încuviinţă de Taillebourg, care îţi ştia numele. Acum de ce ar şti un eretic din ţinuturile sudice numele unui călugăr englez din Durham?

Călugărul Collimore oftă.

— Cu toţii îl ştiau, spuse el obosit, toată familia îl ştia. Îl ştiau pentru că Ralph Vexille a fost trimis la mine. Episcopul s-a gândit că eu aş putea să îl vindec de nebunie, dar familiei lui îi era teamă ca acesta să nu îmi divulge secrete. Îl voiau mort, dar noi l-am închis într-o celulă unde nimeni în afară de mine nu putea să ajungă la el.

— Şi ce secrete ţi-a dezvăluit? întrebă de Taillebourg.

— Nebunia, spuse Călugărul Collimore, doar nebunie.

Servitorul stătea în prag şi se uita la el.

— Povesteşte-mi despre nebunia lui, îi ceru dominicanul.

— Nebunii vorbesc despre mii de lucruri, spuse călugărul Collimore, vorbesc despre spirite şi fantome, despre zăpada în toiul verii şi întuneric ziua.

— Dar părintele Ralph ţi-a vorbit despre Graal, spuse de Taillebourg hotărât.

— A vorbit despre Graal, confirmă călugărul Collimore.

Dominicanul oftă uşurat.

— Ce ţi-a spus despre Graal?

Hugh Collimore nu spuse nimic o vreme. Pieptul lui se ridica şi cobora aşa de încet, că mişcarea abia era vizibilă, apoi dădu din cap.

— Mi-a spus că familia sa posedase odată Graalul şi că el îl furase şi îl ascunsese! Dar el a vorbit despre o sută asemenea lucruri. O sută de asemenea lucruri.

— Şi unde l-ar fi ascuns? întrebă de Taillebourg.

— Era nebun. Nebun. Era treaba mea să am grijă de nebuni? Îi înfometam şi îi băteam ca să scoatem diavolul din ei, dar nu funcţiona mereu. Iarna, îi aruncam într-un râu, prin gheaţă, şi asta funcţiona. Diavolii urăsc frigul. A funcţionat la Ralph Vexille sau, mai bine zis, în cea mai mare parte a funcţionat. I-am dat drumul după un timp. Demonii plecaseră.

— Unde a ascuns Graalul?

Vocea lui de Taillebourg era acum mai dură şi puternică.

Călugărul Collimore se uita la licăritul apei reflectate pe tavan.

— Era nebun, şopti el, dar inofensiv. Inofensiv. Şi, când a plecat de aici, a fost trimis la o parohie din sud. În sudul îndepărtat.

— La Hookton în Dorset?
— La Hookton în Dorset, confirmă călugărul Collimore, unde a avut un fiu. Era un păcătos mare, vezi tu, chiar dacă era preot. A avut un fiu.
Părintele de Taillebourg se holbă la călugărul care îi dăduse, în cele din urmă, nişte informaţii.
— Un fiu? Ce ştii despre acest fiu?
— Nimic.
Călugărul Collimore păru surprins de întrebare.
— Şi ce ştii de Graal? întrebă în continuare de Taillebourg.
— Ştiu că Ralph Vexille era nebun, şopti Collimore.
De Taillebourg stătea pe patul tare.
— Cât de nebun?
Vocea lui Collimore deveni şi mai moale.
— A spus că acela care va găsi Graalul nu va şti asta decât dacă va fi demn. Făcu o pauză şi, preţ de o clipă, păru confuz, chiar uimit. Trebuie să fii demn, a spus, să ştii ce e Graalul şi, dacă eşti demn, atunci va străluci ca şi soarele. Te va orbi.
De Taillebourg se aplecă mai aproape de călugăr.
— L-ai crezut?
— Am crezut că Ralph Vexille era nebun, spuse călugărul.
— Nebunii zic câteodată adevărul, spuse de Taillebourg.
— Cred, continuă călugărul Collimore ca şi cum Inchizitorul nu ar fi vorbit, că Dumnezeu i-a dat lui Ralph Vexille o povară prea mare de purtat.
— Graalul? întrebă de Taillebourg.
— Tu ai putea duce asemenea povară? Eu nu aş putea.
— Deci unde e? insistă de Taillebourg. Unde e?
Călugărul Collimore păru iar uimit.
— De unde să ştiu eu?
— Nu era la Hookton, spuse de Taillebourg. Guy Vexille l-a căutat.
— Guy Vexille? spuse nedumerit Collimore.
— Bărbatul care venea din sud, călugăre, să lupte pentru Franţa şi care a sfârşit în custodia mea.
— Săracul bărbat, spuse călugărul.
Părintele de Taillebourg dădu din cap.
— I-am arătat doar roata de tortură, i-am dat să atingă cleştii şi l-am lăsat să simtă fumul. Apoi i-am oferit viaţa şi mi-a spus tot ce ştia şi că Graalul nu era în Hookton.
Faţa bătrânului călugăr schiţă un zâmbet.
— Nu m-ai ascultat, părinte. Dacă un om nu e demn de el,

atunci Graalul nu se va arăta. Guy Vexille nu putea fi demn.

— Dar părintele Ralph l-a avut în posesie, nu? De Taillebourg căută o confirmare. Crezi că l-a avut în posesie cu adevărat?

— Nu am spus aşa ceva, zise călugărul.

— Dar crezi că l-a avut? întrebă de Taillebourg şi, când călugărul Collimore nu zise nimic, încuviinţă pentru sine. Chiar crezi că l-a avut. Se dădu jos din pat, căzu în genunchi, părând copleşit, în timp ce mâinile i se încleştară. Graalul, spuse el, minunându-se.

— Era nebun, îl avertiză călugărul.

De Taillebourg nu îl asculta.

— Graalul, spuse el din nou, *le Graal!* Se strângea în braţe singur, balansându-se frenetic înainte şi-napoi cuprins de extaz. *Le Graal!*

— Nebunii spun lucruri, spuse călugărul Collimore, şi nu ştiu ce zic.

— Sau Dumnezeu vorbeşte prin ei, zise grav de Taillebourg.

— Atunci, Dumnezeu are o voce teribilă, replică bătrânul călugăr.

— Trebuie să-mi spui tot ce ţi-a zis părintele Ralph, insistă de Taillebourg.

— Dar totul s-a petrecut acum mult timp!

— E vorba de *le Graal!* ţipă de Taillebourg şi, mâniat, îl zgâlţâi pe bătrân. De *le Graal!* Nu-mi spune că ai uitat.

Se uită pe fereastră şi văzu, ridicat pe culme, departe, crucea roşie pe steagul galben al regelui scoţian şi sub el o mulţime de ostaşi, cu încâlceala de lănci, suliţe şi ţepuşe. Nu se vedea nici un inamic englez, dar lui de Taillebourg nu i-ar fi păsat nici dacă toate armatele creştinătăţii veneau la Durham, pentru că îşi găsise viziunea, era Graalul şi, chiar dacă lumea din jurul lui ar fi zguduită de armate, el îl va căuta.

Şi un călugăr bătrân vorbi.

Călăreţul cu armura ruginită, platoşa de piept cu curele rupte şi un blazon în formă de scoică pe scut se prezentă drept lordul Outhwaite de Witcar.

— Ştii locul? îl întrebă pe Thomas.

— Witcar, domnul meu? Nu am auzit de el.

— Nu ai auzit de Witcar! Doamne! Şi e un loc aşa de plăcut, foarte plăcut! Pământ fertil, apă dulce, vânat bun. Ah, aici erai!

Ultimele cuvinte erau adresate unui copil, călare pe un cal mare şi ţinând de frâu un alt cal de luptă. Băiatul purta o haină

cu semnul crucii reprezentat pe un blazon galben cu roşu în formă de scoică şi, trăgând după el calul de luptă, se îndreptă către stăpânul lui.

— Mă scuzaţi, domnul meu, spuse băiatul, dar Hereward a luat-o la goană, da, asta a făcut. Hereward era, bineînţeles, calul de luptă pe care îl ducea în frâu. Şi a trebuit să-l urmăresc până departe!

— Dă-i-l tânărului de aici, spuse Lord Outhwaite. Ştii să călăreşti, nu? îl întrebă serios pe Thomas.

— Da, domnul meu.

— Hereward e o belea, totuşi o belea rară. Loveşte-l tare, să ştie cine e şeful.

Vreo douăzeci de oameni apărură, purtând însemnele lordului Outhwaite, toţi călare şi toţi cu armuri în stări mai bune decât a stăpânului lor. Lordul Outhwaite le ceru să o ia spre sud.

— Mergeam către Durham, îi spuse lui Thomas, ne vedeam de treaba noastră ca nişte buni creştini, când mizerabilii de scoţieni au apărut! Nu o să mai mergem acum la Durham. M-am căsătorit acolo, ştiai? În catedrală. Cu treizeci şi doi de ani în urmă, poţi să îţi dai seama? Îl privi fericit pe Thomas. Şi draga mea Margaret încă trăieşte, Dumnezeu să fie binecuvântat. I-ar plăcea să îţi audă povestea. Chiar ai fost la Wadicourt?

— Am fost, domnul meu.

— Norocosule, norocosule! spuse lordul Outhwaite, după care strigă iar la oamenii lui să se întoarcă până nu se lovesc de scoţieni.

Thomas înţelese imediat că, în ciuda armurii uzate şi a înfăţişării lui neîngrijite, Outhwaite era un mare lord, unul dintre magnaţii ţinuturilor nordice. Lordul îi confirmase această impresie mormăind că regele îi interzisese să lupte în Franţa, pentru că el şi oamenii lui ar putea fi chemaţi pentru a respinge o eventuală invazie a scoţienilor.

— Şi a avut dreptate! păru Lordul Outhwaite uimit. Ticăloşii au venit în sud. Ţi-am spus că fiul meu cel mare e în Picardia? De aceea port asta. Îşi duse mâna la o tăietură din cămaşa sa de zale. I-am dat cea mai bună armură pe care o aveam, pentru că am crezut că nu o să ne trebuiască! Tânărul David al Scoţiei mi-a părut întotdeauna paşnic, dar acum, Anglia a fost invadată de oştenii lui. E adevărat că la Wadicourt a avut loc un adevărat masacru?

— Câmpul era plin de morţi, domnul meu.

— Ai lor, nu ai noştri, slavă Domnului! Lordul se uită la nişte

arcaşi împrăştiaţi către sud. Nu mai pierdeţi vremea! strigă în engleză. Scoţienii vă vor căuta în curând. Se uită înapoi către Thomas. Şi ce ai fi făcut dacă nu aş fi intervenit eu? îl întrebă, tot în engleză. I-ai fi tăiat gâtul Sperietorii?

— Dacă aş fi fost nevoit, da.

— Şi dup-aia ai fi fost tăiat de oamenii lui, spuse voios lordul Outhwaite. E un beţivan nenorocit. Numai Dumnezeu ştie de ce nu l-a înecat maică-sa la naştere, dar şi ea era o vrăjitoare nenorocită, cu inima rea, dacă a fost vreodată una. Ca orice lord care a crescut vorbind franceză, lordul Outhwaite învăţase engleza de la servitorii părinţilor lui şi nu vorbea aşa de bine. Merită să îi fie tăiat capul Sperietorii, merită cu vârf şi îndesat, dar nu ai vrea să îl ai ca duşman. E cel mai invidios bărbat de pe pământ, dar sunt atâţia pe care are pică încât poate nu mai are loc de încă o invidie. Cel mai mult îl urăşte pe Sir William Douglas.

— De ce?

— Pentru că Willie l-a ţinut prizonier. Să ştii, Willie ne-a ţinut pe toţi prizonieri, la un moment dat, iar unii dintre noi chiar l-au ţinut pe el, în schimb, dar răscumpărarea aproape că i-a pus capac lui Sir Geoffrey. Nu mai are decât vreo douăzeci de oameni şi aş fi surprins dacă ar avea doi bani în buzunar. Sperietoarea e un om sărac, foarte sărac, dar e mândru şi asta îl face un duşman rău. Lordul Outhwaite se opri pentru a face cu mâna unui grup de arcaşi ce purtau însemnele lui. Nişte tineri minunaţi, minunaţi. Spune-mi despre bătălia de la Wadicourt. E adevărat că francezii au trecut călare peste proprii arbaletrieri?

— Aşa este, domnul meu. Arbaletrieri genovezi.

— Spune-mi tot ce s-a întâmplat.

Lordul Outhwaite primise o scrisoare de la fiul său mai mare în care îi povestea despre bătălia din Picardia, dar dorea cu disperare să audă amănunte de la cineva care stătuse pe panta verde şi lungă, între satele Wadicourt şi Crecy. Thomas îi povesti cum inamicul atacase după-amiaza târziu şi cum zburaseră săgeţile spre armata regelui Franţei, auzindu-se numai bărbaţi şi cai ţipând. Cum unii inamici reuşiseră să treacă de şanţurile proaspăt săpate şi de săgeţi pentru a tăia ostaşi englezi şi cum la sfârşitul bătăliei nu mai erau săgeţi, ci doar arcaşi cu degetele sângerânde şi un deal mare de bărbaţi şi animale muribunde. Şi cerul părea a fi pătat cu sânge.

Tot povestind, Thomas coborî de pe culme, pierzând oraşul Durham din vedere. Eleanor şi părintele Hobbe mergeau în

spatele lui, conducând iapa, şi câteodată strecurau şi câte un comentariu de-al lor, pe când cei vreo douăzeci de călăreţi ai lordului Outhwaite mergeau de-o parte şi de alta pentru a auzi povestea bătăliei. Thomas povestea cu har şi era clar că lordul Outhwaite îl plăcea; Thomas din Hookton posedase întotdeauna un farmec care îl protejase şi îl recomandase, chiar dacă acesta stârnea în unii invidia, ca în cazul lui Sir Geoffrey Carr. Sir Geoffrey mersese înainte, iar când Thomas ajunse la lunca unde se strânsese toată armata engleză, cavalerul arătă spre el, ca şi cum ar fi aruncat un blestem asupra lui, iar Thomas ripostă făcându-şi semnul crucii. Sir Geoffrey scuipă.

Lordul Outhwaite se încruntă la Sperietoare.

— Nu am uitat de scrisoarea pe care mi-a arătat-o preotul vostru, îi vorbi lui Thomas în franceză, dar sper că nu o să ne-o laşi nouă să o ducem la Durham? Nu atâta timp cât noi avem inamici cu care să ne luptăm?

— Pot să stau cu arcaşii Domniei Voastre? întrebă Thomas.

Eleanor ţâţâi dezaprobator, dar amândoi o ignorară. Lordul Outhwaite încuviinţă în semn că acceptă oferta lui Thomas, apoi îi făcu semn unui bărbat mai tânăr să se dea jos de pe cal.

— Un lucru nu înţeleg, continuă el, şi asta e de ce regele nostru i-ar încredinţa o asemenea misiune cuiva aşa de tânăr.

— Şi cineva de origine umilă? întrebă Thomas, zâmbind, ştiind că asta era adevărata întrebare a lordului Outhwaite, dar era prea delicată pentru a fi adresată.

Lordul râse ştrengăreşte.

— Vorbeşti franceză, tinere, dar cari un arc. Ce eşti? Un om de rând sau de neam ales?

— Destul de bun, Domnia Voastră, dar nelegitim.

— Ah!

— Şi răspunsul la întrebarea dumneavoastră, Domnia Ta, este că regele nostru m-a trimis împreună cu un capelan şi un cavaler de la curte, dar amândoi s-au îmbolnăvit la Londra şi au rămas acolo. Eu am continuat drumul cu însoţitorii mei.

— Pentru că erai nerăbdător să vorbeşti cu acest călugăr bătrân?

— Dacă acesta trăieşte, da, pentru că el poate să îmi spună despre familia tatălui meu. Familia mea.

— Şi el poate să îţi spună şi despre comoara asta, acest *thesaurus.* Ştii ceva de el?

— Ştiu câte ceva, domnul meu, răspunse prudent Thomas.

— Şi de aceea regele te-a trimis pe tine, nu? întrebă lordul

Outhwaite, dar nu îi lăsă lui Thomas timp să răspundă la întrebare. Luă frâiele. Luptă cu arcaşii mei, tinere, dar ai grijă să rămâi viu, da? Aş vrea să aflu mai multe despre acest *thesaurus.* E comoara aşa de mare cum reiese din scrisoare?

Thomas se întoarse de la Outhwaite, lordul cu părul încâlcit, şi se uită spre creastă, unde nu se puteau vedea acum decât copacii cu frunze colorate şi o dâră de fum de la bordeiele arse.

— Dacă există, domnul meu, vorbi el în franceză, atunci e genul de comoară păzită de îngeri şi dorită de demoni.

— Şi tu o cauţi? întrebă lordul Outhwaite cu un zâmbet pe buze.

Thomas răspunse tot cu un zâmbet.

— Eu îl caut doar pe abatele de Durham pentru a-i da scrisoarea episcopului.

— Îl cauţi, deci, pe abatele Fossor, nu? Lordul Outhwaite făcu semn către un grup de călugări. El e, cel de acolo. Cel în şa. Indicase un călugăr înalt, cu părul alb, călare pe o iapă gri. Era înconjurat de douăzeci de călugări, toţi pedeştri, dintre care unul căra un steag ciudat, care nu era altceva decât o cârpă albă ce atârna de un par vopsit. Du-te şi vorbeşte cu el, spuse Lordul Outhwaite, apoi caută steagul meu. Dumnezeu să fie cu tine!

Ultimele cuvinte le spusese în engleză.

— Şi cu Domnia Voastră, spuseră Thomas şi părintele Hobbe.

Thomas se duse spre abate, croindu-şi drum printre arcaşii ce se îngrămădeau la cele trei căruţe pentru a primi săgeţi de rezervă. Armata engleză mică se apropiase de Durham pe două drumuri separate, iar acum oamenii mergeau haotic pe câmpuri pentru a se regrupa, în cazul în care scoţienii coborau de pe terenurile mai înalte. Ostaşii îşi punea cămăşile de zale, iar cei mai bogaţi dintre ei îşi fixau piesele de armură de care dispuneau. Comandanţii armatei ţinuseră probabil un consiliu, pentru că stindardele erau purtate către nord, lăsând să se înţeleagă că englezii voiau să-i înfrunte pe scoţieni pe teren mai înalt sau chiar să încerce să ajungă la Durham pe rute ocolitoare, evitând să fie atacaţi în luncă. Thomas era deja familiarizat cu steagurile englezeşti din Bretania, Normandia şi Picardia, acum întâlnea blazoane noi: o semilună argintie, o vacă maro, un leu albastru, securea neagră a Sperietorii, un cap de porc mistreţ roşu, crucea lordului Outhwaite şi, cel mai ţipător dintre toate, un steag stacojiu reprezentând două chei încrucişate, brodate gros din fire aurii şi argintii. Steagul

abatelui părea zdrenţuros şi ieftin în comparaţie cu toate celelalte steaguri, pentru că nu era altceva decât un pătrat mic de cârpă uzată sub care abatele muncea cu frenezie.

— Duceţi-vă şi îndepliniţi voia lui Dumnezeu, striga acesta la câţiva arcaşi din apropiere, pentru că scoţienii sunt nişte animale! Animale! Tăiaţi-i! Omorâţi-i pe toţi! Dumnezeu va răsplăti fiecare moarte! Duceţi-vă şi biruiţi-i! Omorâţi-i! Îl văzu pe Thomas apropiindu-se. Vrei o binecuvântare, fiul meu? Atunci Dumnezeu să dea putere arcului tău şi iuţeală săgeţilor tale! Fie ca braţul tău să nu obosească niciodată şi vederea să nu-ţi slăbească. Dumnezeu şi sfinţii să te binecuvânteze când omori!

Thomas se închină, apoi îi întinse scrisoarea.

— Am venit să vă dau asta, spuse el.

Abatele păru surprins că un arcaş i s-ar putea adresa aşa de familiar, cu atât mai puţin să aibă o scrisoare pentru el. La început nu luă pergamentul, dar unul dintre călugări îl înşfăcă de la Thomas şi, văzând sigiliul rupt, ridică din sprâncene.

— Stăpânul meu, episcopul, vă scrie, spuse el.

— Sunt animale! repetă abatele, încă prins în peroraţia lui, după care îşi dădu seama ce îi zisese călugărul. Domnul meu episcop îmi scrie?

— Ţie, frate, spuse călugărul.

Abatele luă parul vopsit şi coborî steagul provizoriu încât acum atârna aproape de faţa lui Thomas.

— Poţi să îl săruţi, spuse el măreţ.

— Să îl sărut?

Thomas aproape că se lăsă pe spate. Cârpa zdrenţuită ce acum îi atârna aproape de nas mirosea a mucegai.

— Este pocrovăţul Sfântului Cuthbert, spuse abatele emoţionat, luat de la mormântul său, fiul meu! Binecuvântatul Sfânt Cuthbert va lupta pentru noi! Şi îngerii îl vor urma în bătălie.

Thomas, faţă în faţă cu vestigiul sfântului, îngenunche şi trase stofa spre buze. „E pânză“, se gândi el, iar acum putea vedea că era brodată pe margini cu un model complex, în fir de culoare de un albastru-deschis. În centrul pânzei, ce era folosită la slujbe pentru a ţine azima, se găsea o cruce complicată, brodată în fire argintii care abia se zăreau pe pânza albă, uzată.

— Chiar e pocrovăţul Sfântului Cuthbert? întrebă el.

— Chiar al lui! exclamă abatele. I-am deschis mormântul din catedrală chiar în dimineaţa asta şi ne-am rugat la el, şi azi va lupta pentru noi! Abatele ridică steagul şi îl flutură către nişte

ostaşi care se îndreptau spre nord. Îndepliniţi munca lui Dumnezeu! Omorâţi-i pe toţi! Murdăriţi câmpurile cu carnea lor afurisită, udaţi-le cu sângele lor necredincios!

— Episcopul vrea ca acest tânăr să vorbească cu călugărul Hugh Collimore, îi spuse abatelui, călugărul care citise scrisoarea. Este voia regelui. Domnia Sa spune că e o comoară de găsit.

— Voia regelui? Abatele se uită cu uimire la Thomas. Voia regelui? întrebă el din nou, după care îşi veni în fire şi-şi dădu seama că protecţia regală era un mare avantaj. Smulse scrisoarea şi o citi singur, doar să găsească mai multe avantaje decât anticipase. Vii în căutarea a unui mare *thesaurus?* îl întrebă el suspicios pe Thomas.

— Asta crede episcopul, domnule, răspunse Thomas.

— Ce comoară? tresări abatele şi toţi călugării stăteau cu gurile căscate, ideea unei comori făcându-i să uite pe moment, de apropierea armatei scoţiene.

— Comoara, domnule – Thomas evită un răspuns sincer – este cunoscută călugărului Collimore.

— Dar de ce te-a trimis pe tine? întrebă abatele şi era o întrebare îndreptăţită, pentru că Thomas părea tânăr şi, aparent, fără rang.

— Pentru că am mai multe informaţii despre această problemă, răspunse Thomas, întrebându-se dacă nu cumva spusese prea mult.

Abatele împături scrisoarea neatent, rupând sigiliul, şi o îndesă într-un săculeţ ce îi atârna de brâul împletit.

— O să vorbim după bătălie, spuse el, şi atunci şi doar atunci, voi decide dacă îl vei putea vedea pe călugărul Collimore. E bolnav, ştiai? Suferă, săracul suflet. Poate că e pe moarte. Poate că nu ar fi cuviincios să îl deranjezi. Vom vedea, vom vedea. Voia să vorbească el cu călugărul bătrân, pentru a fi singurul posesor a oricărei informaţii ar avea Collimore. Dumnezeu să te binecuvânteze, fiul meu, îi dădu el de înţeles lui Thomas să plece, după care înălţă steagul şi se îndreptă către nord. Majoritatea armatei engleze urca deja creasta, lăsând în urmă doar căruţe şi o mulţime de femei, copii şi bărbaţi prea bolnavi pentru a merge. Călugării, strânşi în spatele pocrovăţului începură să cânte în timp ce mergeau pe urma ostaşilor.

Thomas fugi la o căruţă şi luă o mână de săgeţi, pe care şi le îndesă la cingătoare. Vedea că ostaşii lordului Outhwaite se îndreptau către vârf, urmaţi de un grup mare de arcaşi.

— Poate că voi doi ar trebui să staţi aici, îi spuse el părintelui Hobbe.

— Nu, spuse Eleanor. Şi nu ar trebui să lupţi nici tu.

— Să nu lupt? întrebă Thomas.

— Nu e bătălia ta! insistă Eleanor. Ar trebui să mergem în oraş! Ar trebui să-l găsim pe călugăr.

Thomas se opri. Se gândea la preotul care, în volbura ceţii şi a fumului, omorâse un scoţian, după care îi vorbise lui în franceză. „Sunt un mesager”, spusese preotul. *„Je suis un avant-coureur”,* fuseseră cuvintele lui exacte şi un *avant-coureur*[4] era mai mult decât un simplu mesager. Un herald, poate? Sau chiar un înger? Thomas nu putea uita imaginea acelei bătălii silenţioase, neaşteptate, un soldat împotriva unui preot, dar totuşi preotul câştigase, după care îşi întorsese faţa slăbănoagă şi însângerată către el şi se prezentase: *„Je suis un avant-coureur.”* „Era un semn”, se gândea Thomas, şi el nu credea în semne şi viziuni, voia să creadă în arcul lui. Se gândea că poate Eleanor avea dreptate şi conflictul cu neaşteptatul învingător era un semn de la ceruri că ar trebui să-l urmeze pe *avant-coureur* în oraş, dar în acelaşi timp erau inamici pe deal şi el era arcaş, şi arcaşii nu fugeau de luptă.

— Vom merge în oraş, spuse Thomas, după bătălie.

— De ce? întrebă ea îndârjită.

Dar Thomas nu îi explică. Începu să meargă, urcând dealul unde ciocârlii şi cintezoi zburau printre garduri vii şi sturzi maro şi gri veniţi aici de pe păşunile goale. Ceaţa se ridicase şi un vânt uscat bătea peste Wear.

Şi atunci, tobe începură să bată din locul unde scoţienii aşteptau pe terenul înalt.

Sir William Douglas, cavaler de Liddesdale, se pregătea de bătălie. Îşi trase pe el pantalonii de piele, destul de groşi încât ar putea împiedica tăişul unei săbii, iar peste cămaşa de pânză avea atârnat un crucifix binecuvântat de un preot în Santiago de Compostella, unde era înmormântat Sfântul Iacob. Sir William Douglas nu era neapărat un om religios, dar plătea un preot care să aibă grijă de sufletul lui, iar preotul îl asigurase că, purtând crucifixul Sfântului Iacob, fiul tunetului, va primi ultima împărtăşanie în patul lui. La brâu avea legată o fâşie de mătase roşie, ce fusese ruptă dintr-un steag al englezilor, capturat la

---

[4] Înainte-mergător (în limba franceză în orig.)

Bannockburn. Mătasea fusese înmuiată în apa sfinţită din cristelniţa din capela castelului Sir William de la Hermitage. Sir William se lăsase convins că fâşia de mătase îi va asigura victoria asupra vechiului şi detestatului lui inamic.

Purta armură luată de la un englez omorât în unul dintre multele lui raiduri la sud de graniţă. Sir Wiliam îşi amintea acel omor foarte bine. Văzuse calitatea armurii englezului încă de la începutul luptei şi zbierase la oamenii lui să nu se atingă de el, după care îl doborâse pe bărbat lovindu-l la glezne. Englezul, în genunchi, scosese un sunet ascuţit care îl făcuse pe Sir William să râdă. Bărbatul se predase, dar Sir William tot îi tăiase gâtul, pentru că era de părere că orice bărbat care scoate un asemenea sunet nu era un războinic adevărat. Servitorilor de la Hermitage le luase două săptămâni să spele sângele de pe armură. Majoritatea conducătorilor scoţieni erau îmbrăcaţi în haine de zale, ce acopereau trupul unui om de la gât până la pulpă, în timp ce această armură era mult mai scurtă şi nu proteja picioarele, dar Sir William intenţiona să lupte pedestru şi ştia că greutatea unei haine de zale îl obosea repede pe cel ce o purta şi oamenii obosiţi erau mai uşor de omorât. Peste armură el purta o bluză lungă cu emblema lui – inima roşie. Casca lui era un coif fără vizieră sau apărătoare pentru faţă, dar în bătălie lui Sir William îi plăcea să vadă ce făceau inamicii în stânga şi în dreapta. Un bărbat cu o cască întreagă sau cu una ce avea o vizieră în formă de rât nu putea vedea decât ce se zărea prin deschizătura mică din dreptul ochilor. De aceea oamenii cu asemenea căşti îşi mişcau haotic capul în stânga şi-n dreapta toată bătălia, ca o găină printre vulpi până îi durea gâtul şi chiar şi aşa nu vedeau loviturile ce le zdrobeau craniile. În bătălie, Sir William îi căuta pe cei care dădeau din cap ca nişte găini, pentru că ştia că erau oameni nervoşi care îşi puteau permite o cască frumoasă, deci pe care obţinea o răscumpărare şi mai frumoasă. Îşi căra scutul mare. Era, de fapt, prea mare pentru un bărbat pedestru, dar se aştepta ca englezii să lanseze o ploaie de săgeţi, iar scutul era destul de gros încât să absoarbă impactul zdrobitor al săgeţilor lungi de aproape un metru, cu vârf de oţel. Putea să sprijine partea de jos a scutului pe pământ şi să se ghemuiască la adăpostul lui, iar când englezii rămâneau fără săgeţi, nu avea decât să renunţe la el. Purta şi o suliţă pentru cazul în care englezii atacau şi cu caii şi o sabie, armat lui favorită. Mânerul sabiei conţinea o şuviţă de păr tăiată din moaştele Sfântului Andrei, sau cel puţin asta îi spusese

vânzătorul de indulgenţe care îi vânduse şuviţa.

Robbie Douglas, nepotul lui Sir William, purta armură şi coif şi avea asupra lui o sabie şi un scut. Robbie îi dăduse lui Sir William vestea că Jamie Douglas, fratele lui mai mare, fusese ucis, probabil de servitorul preotului dominican. Sau poate părintele de Taillebourg îl omorâse? Cu siguranţă acesta era cel care ordonase uciderea lui. Robbie Douglas, în vârstă de douăzeci de ani, îşi plânsese fratele.

— Cum ar putea să facă asta un preot? îl întrebase el pe unchiul său.

— Ai o părere greşită despre preoţi, Robbie, spusese Sir William. Majoritatea preoţilor sunt oameni slabi, învestiţi cu autoritatea lui Dumnezeu, ceea ce îi face atât de periculoşi. Îi mulţumesc lui Dumnezeu că nici un Douglas nu a îmbrăcat roba de preot. Toţi suntem prea cinstiţi.

— La sfârşitul acestei zile, spuse Robbie Douglas, o să mă laşi să mă duc după preot.

Sir William zâmbi. Poate că nu era el un om aşa de religios, dar credea cu tărie că uciderea oricărui membru al familiei cerea răzbunare, iar Robbie, considera el, îşi va răzbuna fratele cu vârf şi îndesat. Era un tânăr de încredere, dur şi arătos, înalt şi direct, iar Sir William era mândru de fiul surorii sale mai mici.

— Vom vorbi la sfârşitul zilei, îi promise Sir William, dar până atunci, Robbie, stai pe lângă mine.

— Aşa o să fac, unchiule.

— Cu voia lui Dumnezeu, vom omorî câţiva englezi, spuse Sir William, apoi îl duse pe nepotul lui să facă cunoştinţă cu regele şi să fie binecuvântat de capelanii regali.

Sir William, ca majoritatea cavalerilor scoţieni şi a căpeteniilor de oaste, era în armură de zale, dar regele purta o cuirasă din plăci făcută de francezi, un lucru atât de rar la nord de graniţă, încât oamenii din triburile sălbatice veneau să vadă această platoşă ce reflecta soarele, făcută din metal mişcător. Tânărul rege părea şi el la fel de impresionat, pentru că îşi dădu jos bluza ce-i acoperea cuirasa şi se plimbă încolo şi-ncoace, admirându-se şi lăsându-se admirat de toţi nobilii care veneau pentru o binecuvântare sau pentru sfaturi. Contele de Moray, pe care Sir William îl considera un neghiob, voia să lupte călare, iar regele era tentat să fie de acord. Tatăl lui, marele Robert Bruce, îi biruise pe englezi la Bannockburn călare şi nu i-a învins doar, ci i-a umilit. Elita scoţiană înfrânsese nobilimea Angliei şi David, acum rege al ţării tatălui său, voia să facă acelaşi lucru. Voia

sânge sub potcoavele lui şi să se bucure de renume; voia ca faima lui să se răspândească în toată lumea creştină. Se întoarse şi se uită lung la lancea lui vopsită în roşu şi galben, rezemată de ramura unui ulm.

Sir William Douglas văzu încotro se uita regele.

— Arcaşi, spuse el laconic.

— Erau arcaşi la Bannockburn, insistă contele Moray.

— Da, şi proştii nu ştiau ce să facă cu ei, spuse Sir William, dar nu vă puteţi baza pe faptul că englezii vor fi proşti mereu.

— Şi câţi arcaşi pot avea? întrebă contele. Se spune că au câteva mii de arcaşi în Franţa, alte câteva sute în Bretania şi încă atâţia în Gasconia, câţi să mai aibă aici?

— Au destui, spuse Sir William tăios, fără a se chinui să ascundă dispreţul pe care îl simţea faţă de John Randolph, al treilea conte de Moray.

Contele era la fel de experimentat ca Sir William, dar petrecuse prea mult timp ca prizonier al englezilor, iar ura îndelungată îl făcuse prea năvalnic.

Regele, tânăr şi fără experienţă, voia să fie de partea contelui, cu care era prieten, dar văzu că ceilalţi condamnaţi erau de acord cu Sir William care, deşi nu deţinea un titlu înalt, nici o poziţie în stat, ştia mai multe despre război decât orice om din Scoţia. Contele de Moray simţi că pierdea teren, aşa că deveni mai stăruitor.

— Atacaţi acum, Sir, îl îndemnă el, înainte să apuce să formeze o linie de atac. Arătă către sud, unde primele trupe engleze apăreau pe păşune. Doborâţi-i pe nenorociţi până să fie pregătiţi.

— Acesta, spuse contele de Menteith încet, a fost şi sfatul primit de Filip de Valois în Picardia. Nu a ajutat cu nimic nici atunci şi nici acum nu o să ajute la ceva.

— Oricum, adăugă Sir William sarcastic, trebuie să luptăm cu ziduri de piatră. Arătă către zidurile care delimitau păşunile unde englezii începeau să formeze linia de luptă. Poate Moray ne poate spune cum cavaleri înarmaţi pot trece de ziduri din piatră? îl provocă el.

Contele de Moray tresări.

— Mă iei de prost, Douglas?

— Te iau drept ce te arăţi, John Randolph, răspunse Sir William.

— Domnilor! interveni regele.

Nu văzuse zidurile de piatră atunci când îşi formase linia de

luptă lângă bordeiele arse şi crucea căzută. Văzuse doar păşunea verde, liberă şi drumul larg şi visul lui de glorie şi mai vast. Acum, se uita la inamicii ce se depărtau de copaci. Veneau destui arcaşi şi auzise cum acei arcaşi puteau umple cerul cu săgeţile lor şi vârfurile de oţel ale săgeţilor intrau adânc în cai, înnebunindu-i de durere. Dar el nu îndrăznea să piardă această bătălie. Le promisese nobililor că vor sărbători Crăciunul ospătându-se în amfiteatrul regelui englez, la Londra, şi, dacă ar fi înfrânt, atunci ar pierde şi respectul lor şi i-ar încuraja pe unii supuşi să se revolte. Voia să câştige şi, fiind nerăbdător, voia să câştige repede.

— Dacă atacăm destul de repede, propuse el măsurând terenul, până să ajungă toţi în poziţie de luptă…

— Atunci o să vă rupeţi picioarele calului în zidurile de piatră, spuse Sir William cu lipsă de respect faţă de stăpânul său regal. Asta în cazul în care calul dumneavoastră ajunge până acolo. Nu puteţi proteja calul de săgeţi, Sir, dar puteţi face faţă atacurilor luptând pedestru. Puneţi suliţaşi în faţă, dar amestecaţi-i cu ostaşi care pot folosi scuturi pentru a-i proteja pe cei care ţin suliţele. Scuturile sus, capetele la adăpost şi să ţină bine, aşa vom câştiga bătălia asta.

Regele smuci spalierul ce îi acoperea umărul drept şi care avea obiceiul prost de a se ridica până pe marginea pieptarului. În mod tradiţional, apărarea armatei scoţiene era în mâinile suliţaşilor care îşi foloseau armele foarte lungi pentru a-i ţine la distanţă pe cavalerii inamici, dar suliţaşii se foloseau de ambele mâini ca să-şi ţină armele şi aşa reprezentau nişte ţinte uşoare pentru arcaşii englezi, cărora le plăcea să se laude că ţineau vieţile suliţaşilor englezi în tolbele pentru săgeţi. Aşa că trebuia să-i apere pe suliţaşi cu scuturile ostaşilor şi să lase inamicul să îşi risipească săgeţile. Avea sens, dar tot îl deranja pe David Bruce că nu putea să îşi conducă, într-un atac ce ar zgudui pământul, călăreţii săi, în timp ce trâmbiţele strigau către ceruri.

Sir William văzu ezitarea regelui şi continuă să argumenteze.

— Trebuie să ne menţinem poziţiile, Sir, şi să aşteptăm, scuturile să încaseze săgeţile, dar la sfârşit, Sir, vor obosi să risipească săgeţile şi vor ataca, şi atunci îi vom măcelări ca pe nişte câini.

Un mormăit de consimţământ întâmpină acest plan. Seniorii scoţieni, toţi oameni aspri, înarmaţi şi cu armuri, cu barbă şi nemiloşi, erau încrezători că pot câştiga această bătălie pentru

că îşi depăşeau numeric inamicul, dar ştiau totodată că nu exista o cale scurtă către victorie, nu atunci când trebuiau să facă faţă arcaşilor, aşa că nu le rămânea decât să facă ce spusese Sir William: să îndure săgeţile, să împingă inamicul înainte, apoi să îl măcelărească. Regele auzi că lorzii erau de acord cu Sir William şi, cu părere de rău, îşi abandonă visul de a înfrânge inamicul şarjând călare. Era dezamăgit, dar se uită la vasalii săi şi se gândi că alături de asemenea oameni nu putea să piardă.

— O să luptăm pedeştri, decretă el, şi o să îi tăiem ca pe nişte câini. O să îi măcelărim ca pe nişte căţeluşi pricăjiţi!

Şi după aceea, se gândi el, când supravieţuitorii vor fugi spre sud, cavaleria scoţiană putea încheia măcelul.

Dar, deocamdată, vor fi infanterişti contra infanterişti, aşa că steagurile de război ale Scoţiei fură aduse în faţă şi postate de-a lungul crestei. Bordeiele arse erau acum doar cenuşă răvăşită printre trei cadavre micşorate, negre şi mici ca ale unor copii, iar regele îşi postă steagurile aproape de acei morţi. Avea propriile stindarde, crucea Sfântului Andrei roşie pe fond galben, flamura protectorului Scoţiei, crucea Sfântului Andrei albă pe fond albastru, iar în mijlocul liniei şi la stânga şi la dreapta se înşiruiau stindardele seniorilor mai mici. Leul lui Stewart îşi agita sabia, şoimul lui Randolph îşi întindea aripile în timp ce la est şi vest, flamurile cu stele, securi şi cruci fâlfâiau în vânt. Armata era împărţită în trei unităţi, numite testudo, aşa de mari, încât oamenii de pe flancurile îndepărtate se înghesuiau către centru pentru a sta pe terenul plat al vârfului coastei.

Ultimele şiruri ale formaţiunii testudo erau compuse din oameni tribali de pe insule şi din nord, oameni care luptau desculţi, fără armură de metal, mânuind săbii mari ce puteau răpune un om cu o lovitură ca de măciucă la fel de uşor cum tăiau. Erau luptători neînfricaţi, dar lipsa armurilor îi făcea teribil de vulnerabili la săgeţi, aşa că erau poziţionaţi în spate, iar şirurile din faţa formaţiunii testudo constau din ostaşi şi suliţaşi. Ostaşii purtau săbii, securi, buzdugane şi ciocane de război şi, ce era mai important, scuturi care puteau proteja pe suliţaşii ale căror arme aveau în vârf o ţepuşă, un cârlig şi un cap de topor. Ţepuşa putea să ţină inamicul la strâmtoare, rolul cârligului era să tragă din şa un om cu armură sau să îl dea jos din picioare, iar toporul ar putea trece prin armură sau zale. Linia de luptă era împânzită cu suliţele ce formau un gard de

oţel, gata să-i întâmpine pe englezi. Preoţii mergeau pe lângă gard pentru a binecuvânta armele şi pe cei ce le ţineau. Ostaşii îngenuncheau pentru a primi binecuvântările. Unii seniori erau călare, ca şi regele, dar numai pentru a vedea peste capetele armatei. Se uitau spre sud pentru a vedea sosind ultimele trupe englezeşti. Atât de puţini! O armată atât de mică de înfrânt! La stânga scoţienilor se afla Durham, cu turnurile şi meterezele pline de oameni care priveau bătălia, iar în faţă era o armată mică de englezi ce nu se retrăsese către sud, spre York. Aveau de gând să se bată pe creastă, deşi scoţienii aveau avantajul poziţiei şi al numărului.

— Dacă îi urâţi, strigă Sir William la oamenii săi de la dreapta liniei de luptă, atunci să vă audă!

Scoţienii îşi zbierară ura. Loviră săbiile şi suliţele de scuturi, strigară către cer şi, la centrul liniei, unde formaţiunea testudo a regelui aştepta sub steagurile cu cruci, o trupă de toboşari începură să bată tobele uriaşe din piele de capră. Fiecare tobă era un inel mare din lemn de stejar peste care erau întinse două piei de capră, prinse cu frânghii. Pieile erau atât de întinse, încât, dacă lăsai să cadă o ghindă pe suprafaţa lor, sărea înapoi până la mâna ce îi dăduse drumul. Tobele, bătute cu nuiele, scoteau un sunet ascuţit, aproape metalic, ce umplea cerul. Era un atac de zgomot pur.

— Dacă-i urâţi pe englezi, arătaţi-le asta! strigă contele de March din partea stângă a liniei scoţiene, cea mai apropiată de oraş. Dacă-i urâţi pe englezi, arătaţi-le asta!

Şi urletul deveni şi mai puternic, iar zgomotul se înteţi amplificat de loviturile cu latul sabiei în scut. Creasta răsuna de la un cap la altul de manifestarea urii scoţienilor, nouă mii de oameni urlând la trei mii, care erau destul de proşti încât să îi înfrunte.

— O să îi tăiem ca pe tulpina orezului, promise un preot, vom îmbiba câmpurile cu sângele lor împuţit şi vom umple iadul cu sufletele lor englezeşti.

— Femeile lor sunt ale noastre! le spuse Sir William oamenilor lui. Nevestele şi fiicele lor vor fi jucăriile voastre în seara asta! rânji la nepotul lui, Robbie. Îţi va ajunge şi ţie rândul la femeile din Durham, Robbie.

— Şi femeile Londrei, spuse Robbie, înainte de Crăciun.

— Aşa e, şi ele, promise Sir William.

— În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, strigă capelanul senior al regelui, trimiteţi-i pe toţi în iad! Fiecare

prost în iad! Pentru că fiecare englez ucis azi înseamnă o mie de săptămâni mai puţine în purgatoriu!

— Dacă-i urâţi pe englezi, strigă lordul Robert Stewart, intendent al Scoţiei şi moştenitor al tronului, atunci să vă audă!

Sunetul urii era ca un tunet ce umplea întreaga vale adâncă de la Wear şi se izbea cu ecou de înălţimea pe care se afla Durhamul. Strigătele de luptă se înteţeau anunţând tot nordul Angliei că veniseră scoţienii.

Şi David, regele scoţienilor, se bucură că venise aici, unde crucea dragonului căzuse şi unde bordeiele arse fumegau şi englezii păreau o pradă uşoară. În această zi, el urma să aducă glorie Sfântului Andrei, dinastiei Bruce şi Scoţiei.

Thomas, părintele Hobbe şi Eleanor îi urmară pe abate şi pe călugării acestuia, care cântau încă, deşi vocile călugărilor erau acum aspre pentru că mersul grăbit le tăiase răsuflarea. Pocrovăţul Sfântului Cuthbert se legăna înainte şi-napoi şi steagul atrăgea o mulţime de femei şi copii credincioşi, care nu voiau să îşi aştepte bărbaţii fără să ştie ce fac, aşa că veniseră să care săgeţi de rezervă pe deal. Thomas voia să meargă mai repede, să treacă de călugări şi să-i găsească pe oamenii lordului Outhwaite, dar Eleanor rămase înadins mai în spate, până când se întoarse la ea nervos.

— Poţi să mergi mai repede, protestă el în franceză.

— Pot să merg mai repede, spuse ea, şi tu poţi renunţa la o bătălie.

Părintele Hobbe, care ţinea calul, înţelese mesajul din tonul ei chiar dacă nu pricepea cuvintele. Oftă, alegându-se cu o privire încruntată din partea lui Eleanor.

— Nu trebuie să te baţi! continuă ea.

— Sunt arcaş, se încăpăţână Thomas, şi e un inamic acolo.

— Regele tău te-a trimis să găseşti Graalul! insistă Eleanor. Nu să mori. Nu să mă laşi pe mine singură! Pe mine şi un copil! Se opri cu lacrimi în ochi, ţinând mâinile încrucişate pe burtă. Voi rămâne singură aici? În Anglia?

— Nu o să mor aici, spuse Thomas sever.

— Ştii asta? replică Eleanor şi mai îndârjită. Poate Dumnezeu ţi-a vorbit? Ştii ceva ce alţi oameni nu ştiu? Ştii ziua în care o să mori?

Thomas fu uimit de izbucnirea ei. Eleanor era o fată puternică, fără accese de furie, dar acum parcă înnebunise şi plângea.

— Acei bărbaţi, spuse Thomas, Sperietoarea şi Cerşetor, nu o să te atingă. O să fiu aici.

— Nu e vorba de ei! plângea Eleanor. Am avut un vis azi-noapte. Un vis.

Thomas îşi puse mâinile pe umerii ei. Mâinile lui erau enorme

şi întărite de la tragerea de coarda de cânepă a arcului mare.

— Am visat Graalul azi-noapte, spuse el, ştiind că nu acesta era, de fapt, adevărul. Nu visase Graalul, ci mai degrabă se trezise cu o viziune, care se dovedise a fi o decepţie, dar nu putea să îi spună asta lui Eleanor. Era auriu şi frumos, spuse el, ca o cupă de foc.

— În visul meu, spuse Eleanor, privindu-l, erai mort şi trupul tău era tot negru şi umflat.

— Ce spune? întrebă părintele Hobbe.

— A avut un vis, spuse Thomas în engleză, un coşmar.

— Diavolul ne trimite coşmaruri, îl asigură preotul. Se ştie bine asta. Spune-i asta.

Thomas traduse pentru ea, apoi dădu la o parte o şuviţă de păr blond de pe fruntea ei şi o băgă sub boneta ei tricotată. Iubea faţa ei, aşa de serioasă şi îngustă, ca a unei pisici, dar cu ochii mari şi o gură expresivă.

— A fost doar un coşmar, o asigură el, *un cauchemar.*

— Sperietoarea, spuse Eleanor cutremurată, el e un *cauchemar.*

Thomas o îmbrăţişă.

— Nu se va atinge de tine, îi promise el.

Putea auzi în depărtare o cântare, dar nu semăna cu rugăciunile solemne ale călugărilor. Era un cântec batjocoritor şi insistent, apăsător ca tobele ce îi dădeau ritm. Nu putea înţelege cuvintele, dar nici nu era nevoie.

— Inamicul, îi spuse lui Eleanor, ne aşteaptă.

— Nu e inamicul meu, spuse ea cu tărie.

— Dacă intră în Durham, ripostă Thomas, ei nu vor şti asta. Te vor lua oricum.

— Toată lumea îi urăşte pe englezi. Ştiai asta? Francezii vă urăsc, bretonii vă urăsc, scoţienii vă urăsc, toţi bărbaţii din lumea creştină vă urăsc! Şi de ce? Pentru că vă place să vă luptaţi! Aşa e! Toată lumea ştie asta despre englezi. Şi tu? Tu nu trebuie să te baţi azi, nu e treaba ta, dar abia aştepţi să fii acolo, să omori din nou!

Thomas nu ştiu ce să spună, pentru că era adevărat ce zisese Eleanor. Ridică din umeri şi îşi ridică arcul greu.

— Lupt pentru regele meu şi pe dealul acela e o armată de inamici. Sunt mai mulţi ca noi. Ştii ce se va petrece dacă vor intra în Durham?

— Ştiu, spuse Eleanor rece, şi chiar ştia, pentru că fusese în Caen atunci când arcaşii englezi, încălcând ordinele regelui,

năvăliseră pe pod şi devastaseră oraşul.

— Dacă nu ne luptăm cu ei aici, să îi oprim, spuse Thomas, atunci călăreţii lor ne vor vâna pe toţi. Unul după altul.

— Mi-ai promis că te însori cu mine, zise Eleanor, plângând din nou. Nu vreau să crească copilul meu fără tată, nu vreau să fie ca mine.

Se referea la faptul că ea era nelegitimă.

— O să mă însor cu tine, promit. Când se va termina bătălia, ne vom căsători în Durham. În catedrală, da? îi zâmbi. Putem să ne căsătorim în catedrală.

Eleanor fu mulţumită de promisiune, dar era prea furioasă pentru a-şi arăta încântarea.

— Ar trebui să mergem la catedrală chiar acum, tresări ea. Vom fi în siguranţă acolo. Ar trebui să ne rugăm la marele altar.

— Puteţi să vă duceţi în oraş, spuse Thomas. Lăsaţi-mă să mă bat cu duşmanii regelui meu şi voi duceţi-vă în oraş, tu şi părintele Hobbe, şi găsiţi-l pe bătrânul călugăr, şi vorbiţi amândoi cu el, după care puteţi să vă duceţi în catedrală, să mă aşteptaţi acolo.

Desfăcu unul dintre săculeţele mai mari de pe spatele iepei de unde-şi scoase cămaşa de zale, pe care şi-o trase pe cap. Căptuşeala de piele era ţeapănă şi rece şi mirosea a mucegai. Îşi introduse cu greu mâinile în mâneci, apoi îşi prinse brâul atârnându-şi sabia în dreapta.

— Duceţi-vă în oraş, îi spuse el lui Eleanor, şi vorbiţi cu călugărul.

Eleanor plângea.

— O să mori, spuse ea. Am visat asta.

— Nu pot să merg în oraş, protestă părintele Hobbe.

— Eşti preot, strigă Thomas, nu soldat! Du-o pe Eleanor în Durham. Găsiţi-l pe călugărul Collimore şi vorbiţi cu el.

Abatele insistase ca Thomas să aştepte, dar el intrase la bănuieli şi acum dorea ca părintele Hobbe să vorbească cu călugărul bătrân, înainte ca abatele să îi interzică să spună adevărul.

— Amândoi, insistă Thomas, vorbiţi cu călugărul Collimore. Ştiţi ce să îl întrebaţi. Şi eu o să mă alătur vouă în seara asta, în catedrală.

Îşi luă coiful, cu marginea lată pentru a devia lovitura înclinată a unei săbii, şi şi-l puse pe cap. Era supărat pe Eleanor pentru că simţea că are dreptate. Iminenta bătălie nu era treaba lui, doar că ocupaţia lui era să lupte şi Anglia era ţara lui.

— Nu o să mor, îi spuse lui Eleanor cu o naţionalitate persistentă, şi o să mă vezi în seara asta. Îi aruncă părintelui Hobbe frâiele calului. Ai grijă de Eleanor, îi spuse preotului. Sperietoarea nu va risca nimic în mănăstire sau în catedrală.

Vru să o sărute pe Eleanor, dar ea era atât de nervoasă pe el, iar el era supărat pe ea, aşa că îşi luă arcul şi tolba cu săgeţi şi plecă. Ea nu spuse nimic pentru că, la fel ca Thomas, era prea mândră pentru a ceda. Mai mult, ea ştia că avea dreptate. Această confruntare cu scoţienii nu era bătălia lui Thomas, pe când Graalul îi privea direct. Părintele Hobbe, prins la mijloc, mergea în linişte, dar observă că Eleanor se întoarse de mai multe ori, sperând să îl surprindă pe Thomas uitându-se înapoi, dar iubitul ei înainta pe cărare în sus cu arcul mare agăţat pe umeri, fără să privească în urmă.

Thomas avea un arc imens, mai înalt decât majoritatea bărbaţilor şi gros la mijloc cât încheietura unui arcaş. Era făcut din lemn de tisă; Thomas bănuia că era tisă italiană, dar nu putea fi sigur pentru că stinghia neprelucrată care ajunsese la mal provenea de la o epavă. Modelase stinghia, lăsând mijlocul mai gros şi încălzise vârfurile pentru a le curba în direcţia în care arcul s-ar încovoia atunci când se trăgea cu el. Vopsise arcul în negru, folosind ceară, ulei şi calamină, după care pusese la cele două capete ale arcului fragmente de corn de cerb, pentru a ţine coarda. Stinghia era tăiată în aşa fel încât la mijlocul arcului, unde se oprea privirea lui Thomas când întindea coarda de cânepă, era duramen ce nu se flexiona atunci când săgeata era trasă înapoi, în timp ce partea exterioară era din album flexibil, iar când dădea drumul la coardă, albumul revenea în poziţia iniţială, trimiţând săgeata care şuiera cu o forţă sălbatică. Mijlocul arcului, unde mâna lui apuca lemnul de tisă, era învelit într-o pânză de cânepă şi deasupra cânepii fixate cu un clei rezistent, era prinsă în cuie o bucată de argint tăiată dintr-o veselă folosită de tatăl lui la slujbe în biserica Hookton. Bucata de cupă argintată înfăţişa creatura mitică ce ţinea Graalul în gheare. Creatura mitică, un yale, era reprezentată pe emblema familiei lui Thomas, dar el nu ştiuse asta de când era mic, pentru că tatăl lui nu îi spusese niciodată povestea. Nu îi zisese niciodată lui Thomas că era un Vexille dintr-o familie de nobili catari, a căror rezidenţă din sudul Franţei fusese arsă, iar ei – nevoiţi să fugă şi să se ascundă în cele mai întunecate colţuri ale lumii creştine.

Thomas ştia puţin despre erezia catară. Era stăpân pe arcul

lui şi ştia cum să aleagă lemn bun de săgeţi din frasin, mesteacăn sau carpen să-l cioplească şi să-i adauge pene de gâscă şi vârf de oţel. Ştia toate astea, dar totuşi nu ştia cum să treacă acea săgeată prin scut, armură şi carne. Era vorba doar de instinct, ceva ce exersase încă din copilărie; exersase până îi sângerau degetele; exersase până nici nu se mai gândea când trăgea coarda până la ureche; exersase până când, ca toţi arcaşii, îşi lăţise pieptul şi făcuse muşchi. Nu trebuia să ştie cum se foloseşte un arc, să mânuiască arcul ţinea de instinct, ca şi respiratul, mersul sau luptatul.

Se întoarse când ajunse la nişte carpeni ce străjuiau cărarea asemenea unor metereze. Eleanor, încăpăţânată, se îndepărta, iar Thomas vru să strige la ea, dar ştia că era deja prea departe să îl audă. Se mai certaseră până acum; bărbaţii şi femeile, i se părea lui Thomas, îşi petreceau jumătate din viaţă certându-se şi cealaltă iubindu-se şi intensitatea hârjonelilor hrănea cu pasiune dragostea. Aproape zâmbi pentru că vedea încăpăţânarea lui Eleanor şi chiar îi plăcea; se întoarse şi merse printre grămezile de frunze de carpen căzute, călcate în picioare de pe cărarea dintre păşunile pline de pietre, unde păşteau mii de armăsari. Aceştia erau caii de război ai cavalerilor englezi şi ai ostaşilor, iar prezenţa lor pe păşune îi spuse lui Thomas că englezii se aşteptau ca scoţienii să atace, pentru că un cavaler fără cal se putea, cu ajutorul lor, apăra mult mai uşor. Caii erau înşeuaţi, astfel încât ostaşii în armură puteau fie să fugă uşor, fie să urmărească o armată înfrântă.

Thomas încă nu putea vedea armata scoţiană, dar auzea strigătele de război şi cadenţa tobelor mari. Vacarmul îi făcea nervoşi pe unii cai de pe păşune, iar trei dintre ei, urmăriţi de nişte băieţaşi, galopau pe lângă zidul de piatră, privind în stânga şi-n dreapta cu ochii lor albi. Alţi câţiva paji făceau exerciţii cu caii de luptă chiar în spatele armatei engleze, care era împărţită în trei unităţi. Fiecare formaţiune avea câte o mână de călăreţi în centrul ariergardei, bărbaţii călare fiind comandanţii care stăteau sub steagurile luminoase. În faţa lor erau patru sau cinci rânduri de ostaşi cu săbii, securi, lănci şi scuturi. În faţa acestora, îngrămădiţi în spaţiile dintre cele trei formaţiuni, erau arcaşi.

Scoţienii, la două bătăi de săgeată depărtare de englezi, ocupau un teren un pic mai ridicat şi erau împărţiţi în trei unităţi care, ca şi formaţiunile englezilor, erau dominate de stindardele comandanţilor. Cel mai înalt steag, stindardul regal

roşu cu galben, se afla în centru. Cavalerii şi ostaşii scoţieni, ca şi englezii, nu aveau cai, dar fiecare formaţiune testudo a lor era mai mare decât cele englezeşti, de trei sau patru ori mai mare. Thomas, destul de înalt încât să vadă peste linia engleză, observă că nu erau mulţi arcaşi în armata inamică. În linia scoţiană puteai vedea, pe ici, pe colo, prin desişul de suliţe, câteva arbalete, dar nu erau, nici pe departe, atâţia ţintaşi câţi avea armata engleză, deşi englezii, la rândul lor, erau depăşiţi numeric de scoţieni. Deci bătălia, dacă ar avea loc, s-ar da între săgeţi şi suliţele şi armele ostaşilor scoţieni şi, dacă săgeţile nu ar fi de ajuns, atunci această creastă ar deveni un cimitir englez.

Steagul Lordului Outhwaite cu crucea pe un scut în formă de scoică era în partea stângă a armatei şi Thomas se închină la el. Abatele descălecase şi se afla acum în spaţiul dintre formaţiunea stângă şi cea din mijloc, unde unul dintre călugării săi legăna cădelniţa, iar altul flutura pocrovăţul pe parul ei vopsit. Abatele ţipa, dar Thomas nu-şi putea da seama dacă acesta striga insulte la adresa inamicului sau rugăciuni către Dumnezeu, pentru că scoţienii zbierau aşa de tare. Thomas nu putea înţelege cuvintele inamicului, dar simţea patosul lor şi auzea bubuitul tobelor masive.

Thomas putea să vadă tobele enorme acum şi să observe pasiunea cu care toboşarii loveau pieile mari, încât să scoată un sunet la fel de ascuţit ca trosnetul unui os. Tare, ritmat şi răsunător, un tumult ce perfora urechea, iar în faţa tobelor din centrul liniei inamice, nişte bărbaţi bărboşi se învârteau într-un dans sălbatic. Veneau iute ca săgeata din spatele liniei scoţiene, nu purtau armură, dar erau acoperiţi de fâşii groase de pânză, fluturau deasupra capului săbii cu lame lungi şi aveau scuturi de piele, rotunde, mici, un pic mai mari decât nişte platouri, prinse de antebraţul stâng. În spatele lor, ostaşii scoţieni loveau lamele săbiilor de scuturi, în timp ce suliţaşii loveau pământul cu capătul armelor lor lungi, pentru a completa zgomotul tobelor imense. Vacarmul era atât de puternic, încât călugării care-l însoţeau pe abatele de Durham renunţaseră la cântat şi priveau doar la inamic.

— Ce fac, spuse lordul Outhwaite, care era pedestru ca şi oamenii săi şi se văzu nevoit să ridice tonul pentru a se face auzit, e să încerce să ne sperie făcând zgomot înainte să ne omoare. Lordul şchiopăta, fie din cauza vârstei, fie din cauza unei răni mai vechi, lui Thomas nu i-ar fi plăcut să-l întrebe. Era clar că voia să se plimbe un pic şi să se liniştească, aşa că venise

să vorbească cu călugării, dar îşi întoarse faţa prietenoasă către Thomas. Să fii atent la nemernicii ăştia, spuse el, arătând către oamenii care dansau, pentru că sunt mai sălbatici decât nişte pisici opărite. Se spune că îşi jupoaie victimele de vii. Lordul Outhwaite îşi făcu semnul crucii. Nu îi vezi prea des venind atât de în sud.

— Pe ei? întrebă Thomas.

— Sunt oameni tribali din nordul îndepărtat, explică un călugăr. Era un om înalt, cu şuviţe de păr cărunt, faţa plină de cicatrice şi cu un singur ochi. Nişte nemernici, continuă călugărul, nemernici! Se închină la idoli! Dădu din cap trist. Nu am călătorit niciodată atât de departe în nord, dar am auzit că ţinutul lor e învăluit în permanenţă în ceaţă şi, dacă un om moare din cauza unei răni în spate, atunci femeia lui îşi mănâncă propriul copil, după care se aruncă de pe stânci, de ruşine.

— Chiar aşa fac? întrebă Thomas.

— Aşa am auzit, spuse călugărul, făcându-şi semnul crucii.

— Trăiesc din cuiburi de păsări, alge de mare şi peşte crud, continuă povestea lordul Outhwaite, după care zâmbi. Gândeşte-te că şi unii oameni din Witcar fac asta, dar cel puţin ei se şi roagă lui Dumnezeu. Sau cel puţin asta cred eu că fac.

— Dar oamenii dumneavoastră nu au picioarele ca nişte copitele despicate, la fel ca dracii, spuse călugărul, uitându-se către inamic.

— Şi scoţienii au? întrebă nerăbdător un călugăr tânăr cu faţa plină de cicatrice de la variolă.

— Membrii clanurilor au, spuse lordul Outhwaite. Abia că sunt umani! Îşi scutură capul, după care întinse mâna către călugărul bătrân. Sunteţi fratele Michael, nu e aşa?

— Domnia Voastră mă măguliţi că vă aduceţi aminte de mine, răspunse mulţumit călugărul.

— A fost odată soldat al lordului Percy, îi explică lordul Outhwaite lui Thomas, şi chiar unul bun!

— Înainte să pierd asta în faţa scoţienilor, spuse călugărul Michael, ridicându-şi braţul drept astfel încât mâneca robei căzu pentru a dezvălui un ciot la încheietură, şi asta, arătă el către orbita ochiului goală, aşa că acum mă rog în loc să mă bat. Se întoarse şi se uită la linia scoţiană. Sunt zgomotoşi azi, mormăi el.

— Sunt încrezători, zise liniştit lordul Outhwaite, şi aşa ar şi trebui să fie. Când a fost ultima oară când ne-au depăşit ca

număr?

— Or fi ei mai mulţi, spuse călugărul Michael, dar şi-au ales un loc ciudat în care să se desfăşoare. Ar fi trebuit să se ducă la capătul crestei de sud.

— Aşa ar fi trebuit, fu de acord lordul Outhwaite, dar să fim recunoscători pentru norocul în nenoroc.

Călugărul Michael voia să spună că scoţienii îşi sacrificau avantajul numeric luptând pe vârful de creastă îngust, unde linia engleză, deşi mai subţire şi cu mai puţini oameni, nu putea fi copleşită. Dacă scoţienii s-ar fi dus mai în sud, unde creasta se lăţea pe măsură ce se apropia de luncă, ar fi putut să-şi înconjoare inamicul. Alegerea terenului putea fi o greşeală în favoarea englezilor, dar asta fu o consolare mică atunci când Thomas încercă să estimeze mărimea armatei inamice. Şi alţii făceau acelaşi lucru, ajungând la concluzia că ar fi între şase şi şaisprezece mii de scoţieni, deşi lordul Outhwaite nu credea că sunt mai mulţi de opt mii.

— Ceea ce înseamnă doar de vreo trei, patru ori mai mulţi ca noi, spuse el voios, şi nu au suficienţi arcaşi. Slavă Domnului că avem arcaşi!

— Amin, spuse fratele Michael.

Călugărul tânăr, cu cicatrice de variolă, privea cu fascinaţie masiva armată scoţiană.

— Am auzit că scoţienii îşi vopsesc feţele în albastru. Dar nu văd pe nimeni aşa.

Lordul Outhwaite părea uimit.

— Ce ai auzit?

— Că îşi vopsesc feţele în albastru, domnul meu, spuse călugărul tânăr, ruşinat acum de ceea ce spusese. Sau poate că îşi vopsesc doar jumătate de faţă. Ca să ne sperie.

— Ca să ne sperie? Lordul era amuzat. Să ne facă să râdem, poate. Nu am văzut niciodată aşa ceva.

— Nici eu, interveni fratele Michael.

— Eu am auzit asta, spuse călugărul tânăr.

— Sunt destul de înspăimântători şi fără să-şi vopsească feţele. Lordul Outhwaite arătă către un steag de pe partea opusă a liniei lui. Văd că şi Sir William e aici.

— Sir William? întrebă Thomas.

— Willie Douglas, zise lordul Outhwaite. Am fost prizonierul lui doi ani şi încă mai plătesc bancarii din cauza asta. Se referea la faptul că familia sa împrumutase bani pentru răscumpărarea lui. Dar îmi plăcea. E o haimana. Şi luptă cu Moray?

— Moray? întrebă fratele Michael.

— John Randolph, ducele de Moray. Lordul Outhwaite făcu semn către un alt steag, apropiat de cel cu inima roşie al lui Douglas. Se urăsc între ei. Numai Dumnezeu ştie cum de sunt împreună în aceeaşi linie. Se uită din nou la toboşarii scoţieni ce se lăsau pe spate pentru a echilibra instrumentele mari proptindu-le cu burta. Urăsc tobele alea, spuse el calm. Să îşi vopsească feţele în albastru! Nu am auzit vreo tâmpenie mai mare ca asta! râse el.

Abatele le vorbea acum ostaşilor celor mai apropiaţi, spunându-le că scoţienii au distrus casa Domnului din Hexham.

— Au pângărit sfânta biserică a lui Dumnezeu! Au ucis călugării! Au furat de la Hristos însuşi şi au înlăcrimat obrazul lui Dumnezeu! Răzbunaţi-L! Nu arătaţi milă! Cei mai apropiaţi arcaşi îşi mişcau degetele, îşi treceau vârful limbii pe buze şi priveau fix la inamic, care nu păreau să avanseze. Îi veţi omorî, strigă abatele, şi Dumnezeu vă va binecuvânta pentru asta! Vă va umple de binecuvântări!

— Vor ca noi să îi atacăm pe ei, remarcă sec fratele Michael.

Părea ruşinat de fervoarea abatelui.

— Aşa e, spuse lordul Outhwaite, şi cred că o să atacăm călare. Vezi suliţele?

— Sunt bune şi contra pedestraşilor, Domnia Voastră, spuse fratele Michael.

— Aşa este, sunt, aprobă lordul Outhwaite. Urâte lucruri, suliţele. Se juca cu nişte zale de la armura sa şi păru surprins când una dintre ele se desprinse. Chiar îmi place Willie Douglas, spuse el. Obişnuiam să vânăm împreună când eram prizonierul lui. Am prins nişte porci mistreţi buni în Liddesdale, îmi aduc aminte. Se încruntă. Ce tobe zgomotoase!

— Îi vom ataca? avu tânărul călugăr curajul să întrebe.

— O Doamne, nu, sper că nu, zise lordul Outhwaite. Ne depăşesc numeric! Mai bine să ne păstrăm poziţiile şi să îi lăsăm pe ei să vină la noi.

— Şi dacă nu vin? întrebă Thomas.

— Atunci vor pleca acasă cu buzunarele goale, spuse lordul Outhwaite şi nu o să le placă asta nici un pic. Sunt aici doar pentru a prăda! De aceea ne urăsc atât de mult.

— Ne urăsc? Pentru că sunt aici să jefuiască?

Thomas nu înţelesese modul de gândire al Domniei Sale.

— Sunt invidioşi, tinere! Doar invidioşi. Noi avem bogăţii, ei nu au. Banul, mai mult ca alte lucruri, e pricină de invidie.

Aveam un vecin în Witcar care părea un tip destul de rezonabil, dar apoi el şi oamenii lui au încercat să profite de absenţa mea cât timp am fost prizonierul lui Douglas. Au încercat să atace convoiul cu banii pentru recompensă, dacă puteţi să credeţi! Era doar invidios, se pare, pentru că el era sărac.

— Şi acum e mort, Domnia Voastră? întrebă, amuzat, Thomas.

— Doamne, nu, spuse lordul mustrător. E într-o gaură adâncă, în fundul moşiei mele. Jos de tot, cu şobolanii. Îi arunc monede din când în când ca să îi aduc aminte de ce e acolo. Lordul stătea pe vârfuri şi privea către vest, unde dealurile erau mai înalte. Se uita după ostaşi scoţieni care ar fi putut ataca din sud, dar nu văzu nici unul. Tatăl lui, spuse el, referindu-se la Robert Bruce, nu ar aştepta acolo. Ar pune oameni să ne înconjoare flancurile să ne sperie de moarte, dar căţeluşul ăsta nu ştie meserie, nu e aşa? Se află într-un loc total nepotrivit!

— Şi-a pus speranţa în numărul lor, spuse călugărul Michael.

— Şi poate că numărul lor va fi de ajuns, răspunse posomorât lordul Outhwaite şi îşi făcu semnul crucii.

Putând acum să vadă terenul dintre armate, Thomas înţelese de ce lordul Outhwaite îl dispreţuia aşa de mult pe regele scoţian, care îşi adunase armata la sud de bordeiele arse, unde căzuse crucea cu dragon. Nu era numai poziţionarea pe creasta îngustă care-i împiedica pe scoţieni să-i copleşească pe englezii nu aşa de numeroşi, ci şi câmpul de bătălie prost ales care era blocat de gardurile groase de porumbari şi de cel puţin un zid de piatră. Nici o armată nu ar putea să treacă de aceste obstacole şi să spere să îşi păstreze linia de atac intactă, dar regele scoţian credea cu tărie că englezii îl vor ataca, pentru că el nu se mişca. Oamenii lui strigau insulte, sperând ca acestea îi vor face pe englezi să atace, dar aceştia stăteau nemişcaţi în rândurile lor.

Scoţienii îşi băteau joc de ei şi mai tare până când un om înalt, călare pe un cal mare, ieşi din centrul liniei engleze. Armăsarul lui avea panglici purpurii prinse în coama neagră şi un valtrap purpuriu brodat cu chei de aur ce era atât de lung, încât ştergea pământul în urma copitelor din spate. Capul armăsarului era protejat de o apărătoare din piele pe care era montat un corn argintiu, răsucit precum cornul unui inorog. Călăreţul purta o armură ce strălucea şi avea o vestă purpuriu cu auriu fără mâneci, aceleaşi culori purtate şi de pajul său, purtătorul de steag, şi cei douăsprezece cavaleri care îl urmau. Călăreţul înalt nu purta sabie, dar în schimb avea un buzdugan

ţepos, ca acela cu care era înarmat Cerşetor. Toboşarii scoţieni îşi dublară eforturile, ostaşii scoţieni strigară insulte şi englezii aclamară până când bărbatul înalt ridică o mână de oţel pentru a face linişte.

— O să ni se ţină o predică de către Sfinţia Sa, spuse mohorât lordul Outhwaite. Îi place foarte mult Sfinţiei Sale să îşi audă propria voce.

Bărbatul înalt era, evident, arhiepiscopul de York, şi când armata engleză tăcu, îşi ridică din nou mâna dreaptă de oţel deasupra căştii sale cu panaş purpuriu şi făcu extravagant semnul crucii.

— *Dominus vobiscum*[5], strigă el. *Dominus vobiscum.* Merse de-a lungul liniei repetând această invocaţie. Veţi omorî inamicul lui Dumnezeu azi, striga el după fiecare promisiune că Dumnezeu va fi cu englezii. Trebuia să zbiere ca să se facă auzit peste răsunetul inamicului. Dumnezeu e cu voi şi voi îi veţi îndeplini voinţa, lăsând în urmă multe văduve şi orfani. Veţi umple Scoţia de tristeţe ca o pedeapsă justă pentru lipsa lor de pietate. Domnul oştirilor e cu voi; răzbunarea lui Dumnezeu e treaba voastră!

Calul arhiepiscopului păşea măreţ, dând din cap în sus şi-n jos, în timp ce Sfinţia Sa îşi continua încurajările către flancurile armatei sale. Ultimele urme de ceaţă dispăruseră de mult şi, deşi se mai simţea un aer rece, soarele era călduros şi razele lui luceau în miile de săbii scoţiene. Două care trase de câte un cal veniseră din oraş şi câteva femei împărţeau hering uscat, pâine şi bere.

Scutierul lordului Outhwaite aduse un butoi gol, pe care să stea Domnia Sa. Un om cânta la un fluier de trestie în apropiere, iar fratele Michael fredona un cântec popular mai vechi despre un bursuc şi un vânzător de indulgenţe. Lordul Outhwaite râse de cuvintele cântecului, apoi făcu semn către terenul ce despărţea cele două armate, unde doi călăreţi, câte unul din fiecare armată, se întâlneau.

— Văd că suntem amabili azi, remarcă el.

Un sol englez, îmbrăcat într-o tunică vulgară, mersese către scoţieni, iar un preot, ales repede ca sol al acestora, venise să îl întâmpine. Cei doi bărbaţi se salutară din şei, discutară pentru o vreme, după care se întoarse fiecare la armata sa. Englezul, apropiindu-se de linie, dădu din umeri, semn că scoţienii erau

---

[5] Domnul cu voi (în lb. latină în orig.)

încăpăţânaţi.

— Au venit atât de mult în sud şi nu au de gând să se bată? întrebă nervos abatele.

— Vor ca noi să începem bătălia, spuse încet lordul Outhwaite, şi noi vrem ca ei să facă asta.

Solii se întâlniseră ca să discute cum se va desfăşura bătălia şi ambii ceruseră ca ceilalţi să înceapă şi ambele părţi refuzaseră invitaţia, aşa că scoţienii încercară din nou să îi provoace pe englezi prin insulte. O parte din inamici avansară până la o distanţă până unde puteau fi nimeriţi cu arcurile şi strigară că englezii erau nişte porci, iar mamele lor nişte scroafe. Un arcaş ridică arcul pentru a plăti insulta, un căpitan englez strigă la el.

— Nu îţi irosi săgeţile pe cuvinte, îi spuse el.

— Laşilor! Un scoţian îndrăzni să se apropie şi mai mult de linia englezească, la jumătate de distanţă de tras cu arcul. Laşi nenorociţi! Mamele voastre sunt nişte târfe care v-au crescut cu urină de capră! Nevestele voastre sunt nişte scroafe! Târfe şi scroafe! M-aţi auzit? Nenorociţilor! Englezi nenorociţi! Sunteţi scârnăvia diavolului!

Furia urii lui îl făcea să tremure. Avea o barbă zbârlită, o haină zdrenţuroasă şi cămaşă de zale cu o crăpătură mare la spate, astfel încât, atunci când se întoarse cu spatele şi se aplecă, îşi arătă fundul gol englezilor. Gestul reprezenta o insultă, dar fu întâmpinat cu hohote de râs.

— Va trebui să ne atace mai devreme sau mai târziu, spuse calm lordul Outhwaite. Ori asta, ori se duc acasă cu nimic şi nu prea îi văd făcând asta. Nu strângi o armată aşa de mare fără o speranţă de profit.

— Au jefuit Hexhamul, spuse trist abatele.

— Şi s-au ales cu nimic, zise cu dispreţ lordul Outhwaite. Adevăratele comori ale Hexhamului au fost luate şi puse la loc sigur acum mult timp. Am auzit că a plătit mult Carlisle pentru a fi lăsat în pace, dar ajung banii lui pentru a face opt, nouă mii de oameni bogaţi? Clătină din cap. Acei ostaşi nu sunt plătiţi, îi spuse lui Thomas, nu sunt ca oamenii noştri. Regele Scoţiei nu are bani să îşi plătească ostaşii. Nu, azi vor să ia câţiva prizonieri bogaţi, după care să jefuiască oraşele Durham şi York, şi, dacă e să se întoarcă săraci şi cu buzunarele goale, atunci mai bine îşi fixează scuturile şi vin pe noi.

Dar scoţienii tot nu se mişcară, iar englezii erau prea puţini ca să atace, deşi grupuri de oameni veneau încontinuu, pentru a

întări armata arhiepiscopului. Majoritatea erau localnici şi puţini aveau armură sau altă armă decât o unealtă de casă, cum ar fi topoare sau săpăligi. Era aproape amiază şi soarele alungase aerul rece, astfel că Thomas transpira pe sub îmbrăcămintea de piele şi armură. Doi dintre servitorii laici ai abatelui sosiră cu un car tras de un cal, plin cu butoaie de bere, saci cu pâine, o cutie cu mere şi cu multă brânză, iar câţiva călugări mai tineri cărară proviziile de-a lungul liniei engleze. Majoritatea armatei stătea acum, unii chiar dormeau, şi mulţi dintre scoţieni făceau acelaşi lucru. Chiar şi toboşarii se potoliseră, aşezându-şi instrumentele mari pe păşune. Câţiva corbi dădeau târcoale deasupra lor şi Thomas, crezând că prezenţa lor prevestea moarte, îşi făcu semnul crucii, după care se linişti când păsările negre zburară către nord, deasupra trupelor scoţiene.

Un grup de arcaşi veniseră din oraş şi îşi înghesuiau săgeţi în tolbă, semn că nu mai luptaseră niciodată cu arcul, pentru că tolba nu era un instrument prea bun în bătălie. Era foarte probabil ca tolbele să se verse atunci când cineva fugea şi puţini ţineau mai mult de douăzeci de săgeţi la ei. Arcaşii ca Thomas preferau un sac de pânză întins pe o ramă rezistentă în care săgeţile stăteau drepte, penele nu se rupeau în ramă şi capetele de oţel ieşeau prin gâtul săculeţului, asigurat cu un şnur. Thomas îşi alesese cu atenţie săgeţile, refuzându-le pe cele care aveau vârful deformat sau penele încovoiate. În Franţa, unde mulţi dintre cavalerii inamici aveau armură scumpă din plăci, englezii foloseau săgeţi cu ace de năvădit, cu capete lungi, înguste şi grele, cărora le lipseau aripile şi aşa puteau mai degrabă să perforeze armurile de piept sau căştile, dar aici încă mai foloseau săgeţile de vânătoare cu aripi mari pe care era imposibil să le scoţi din rană. Se numeau săgeţi pentru carne, dar şi o săgeată pentru carne putea să străpungă armura de la şaizeci de metri. Thomas dormi un pic şi nu se trezi decât atunci când calul lordului Outhwaite era să îl calce. Domnia Sa, ca şi alţi comandanţi englezi, fusese convocat la arhiepiscop, aşa că îşi chemase calul şi, însoţit de pajul său, se îndreptă către centrul armatei. Unul dintre capelanii arhiepiscopului purta un crucifix de argint de-a lungul liniei. De crucifix atârna un săculeţ, chiar la picioarele lui Hristos, iar în săculeţ, spunea capelanul, era un fragment din moaştele Sfântului martir Oswald.

— Sărutaţi săculeţul şi Dumnezeu vă va ocroti, promise

capelanul, şi arcaşi şi ostaşi se înghesuiră să dea ascultare celor spuse.

Thomas nu putea să vină îndeajuns de aproape pentru a săruta săculeţul, dar reuşi să se întindă şi să îl atingă. Mulţi oameni aveau amulete sau fâşii de pânză primite de la neveste, iubite sau fiice când plecaseră sau de la casele lor pentru a se lupta cu invadatorii. Acum atingeau acele amulete, în timp ce scoţienii, simţind că se va întâmpla ceva în cele din urmă, se ridicară în picioare. Una dintre imensele tobe îşi făcu auzit iar sunetul îngrozitor.

Thomas se uită către dreapta lui unde putea vedea vârfurile turnurilor gemene ale catedralei şi steagul fluturând pe meterezele castelului. Eleanor şi părintele Hobbe ar fi trebuit să fi ajuns în oraş. Thomas regretă pentru un moment că se despărţise de femeia sa atât de supărat, apoi apucă arcul ca şi cum atingerea lemnului ar feri-o de necazuri. Se consolă cu gândul că Eleanor era în siguranţă în oraş şi că în seara aceea, după ce vor fi câştigat bătălia, se vor împăca. Apoi, presupuse că se vor căsători. Nu era sigur că voia cu adevărat să se căsătorească. I se părea prea devreme ca el să aibă o nevastă, chiar dacă aceasta ar fi Eleanor, pe care era sigur că o iubea, la fel de sigur cum era că aceasta va vrea ca el să renunţe la arcul din tisă pentru a se stabili la casa lor, ultimul lucru pe care şi l-ar dori Thomas. Ce voia era să fie conducătorul arcaşilor, să fie un om ca Will Skeat. Visa să aibă propria trupă de arcaşi, cu care să intre în slujba seniorilor. Nu ducea lipsă de şanse. Se zvonea că statele italiene plăteau o avere pentru arcaşii englezi şi Thomas voia o parte din acea avere, dar cineva trebuia să aibă grijă de Eleanor şi el nu dorea să aibă un copil nelegitim. Erau destui copii nelegitimi pe lumea asta, nu era nevoie de încă unul.

Seniorii englezi vorbiră pentru o vreme. Erau doisprezece şi priveau necontenit la inamic. Thomas era destul de aproape de ei pentru a vedea neliniştea de pe chipurile lor. Erau îngrijoraţi că erau prea mulţi? Sau că scoţienii refuzau să lupte şi că, în ceaţa următoarei dimineţi, vor dispărea către nord?

Fratele Michael veni şi îşi odihni oasele bătrâne pe butoiul cu hering ce îi servise lordului Outhwaite drept scaun.

— Vă vor trimite pe voi, arcaşii, înainte. Eu asta aş face. Să vă trimit pe voi ca să îi provoc pe nenorociţi. Ori asta, ori îi gonim, dar nu poţi să îi goneşti aşa uşor. Sunt nişte nenorociţi curajoşi.

— Curajoşi? Atunci, de ce nu atacă?

— Pentru că nu sunt proşti. Pot vedea acestea. Fratele Michael atinse băţul negru al arcului lui Thomas. Ştiu ce pot să facă arcaşii. Ai auzit de Hallidon Hill? Îşi ridică sprâncenele surprins când Thomas clătină din cap. Bineînţeles, eşti din sud. Hristos poate să vină în nord şi voi din sud nici nu aţi auzi de asta şi dacă aţi auzi nu aţi crede. S-a întâmplat acu treizeci de ani. Ne-au atacat la Berwick şi i-am omorât pe capete. Sau cel puţin arcaşii noştri i-au omorât şi nu sunt doritori să păţească la fel şi aici. Fratele Michael se încruntă când auzi un mic pocnet. Ce-a fost asta?

Ceva atinsese casca lui Thomas care se întoarse. În faţa lui era Sperietoarea, Sir Geoffrey Carr, care lovise cu biciul, şi acum se uita la gheara de metal ce îi rupsese vârful căştii lui Thomas. Sir Geoffrey râse batjocoritor la Thomas în timp ce îşi strângea biciul.

— Ne adăpostim în spatele veşmintelor de călugări, aşa?

Fratele Michael îl ţinu pe Thomas.

— Du-te, Sir Geoffrey, ordonă călugărul, până nu îţi blestem sufletul întunecat.

Sir Geoffrey îşi băgă un deget într-o nară şi scoase ceva vâscos cu care aruncă spre călugăr.

— Crezi că mă înspăimânţi, nenorocit cu un ochi? Tu, care ţi-ai pierdut tot curajul atunci când ţi-a fost tăiată mâna? Râse, după care se uită către Thomas. Băiete, te-ai luat la ceartă cu mine şi nu am avut când să ne încheiem disputa.

— Nu acum! sări fratele Michael.

Sir Geoffrey îl ignoră pe călugăr.

— Te lupţi cu cei mai presus decât tine, băiete? Poţi fi spânzurat pentru asta. Nu, se cutremură el, arătând cu degetul lui lung şi osos către Thomas, *vei fi* spânzurat pentru asta! M-ai auzit? Vei fi spânzurat pentru asta.

Îl scuipă pe Thomas, îşi întoarse murgul şi merse în josul liniei.

— Cum de îl ştii pe Sperietoare? întrebă fratele Michael.

— Tocmai am făcut cunoştinţă.

— O fiinţă diabolică, spuse călugărul, făcându-şi semnul crucii, născut sub o lună descrescătoare pe timpul unei furtuni. Încă se mai uita la Sperietoare. Oamenii spun că Sir Geoffrey îi datorează bani diavolului însuşi. A trebuit să plătească o răscumpărare lui Douglas de Liddesdale şi a împrumutat mult de la bancheri pentru asta. Moşia, câmpurile, tot ce posedă sunt în pericol dacă nu poate plăti şi, chiar dacă ar face azi avere, ar

risipi câştigul la zaruri. Sperietoarea e un prost, dar unul periculos. Se întoarse către Thomas. Chiar te-ai luat la ceartă cu el?

— Voia să îmi siluiască femeia.

— Da, aşa e Sperietoarea noastră. Dar fii atent, tinere, pentru că nu uită micile certuri şi nu le iartă niciodată.

Pesemne că seniorii englezi ajunseseră la o înţelegere, pentru că îşi întinseră toţi pumnii de fier, atingând articulaţii de metal de articulaţii de metal, după care lordul Outhwaite îşi întoarse calul către oamenii săi.

— John! John! strigă el către căpitanul arcaşilor săi. Nu o să îi aşteptăm să se hotărască, spuse el în timp ce descăleca, dar fii provocator.

Fratele Michael bănuise corect; arcaşii erau trimişi în faţă pentru a-i enerva pe scoţieni. Planul era să îi enerveze cu săgeţile şi aşa să îi facă să atace rapid.

Un paj aduse înapoi calul lordului Outhwaite pe pajiştea plină de ziduri, în timp ce arhiepiscopul de York îşi mâna calul de luptă în faţa armatei.

— Dumnezeu vă va ajuta! striga el către oamenii din centru, pe care îi comanda. Scoţienii se tem de noi! ţipa el. Ştiu că, cu ajutorul lui Dumnezeu, vom lăsa mulţi copii fără tată pe tărâmul lor nenorocit! Stau şi se uită la noi pentru că le e frică de noi. Aşa că noi trebuie să mergem la ei.

Ostaşii aclamară. Arhiepiscopul ridică o mână pentru a-şi linişti oamenii.

— Vreau ca arcaşii să se ducă în faţă, spuse el, numai arcaşii! Înţepaţi-i! Omorâţi-i! Şi Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toţi! Dumnezeu să vă binecuvânteze!

Aşa că arcaşii urmau să înceapă bătălia. Scoţienii refuzau cu încăpăţânare să se mişte, sperând ca englezii să atace, pentru că era mult mai uşor să aperi pământ decât să ataci o armată formată, dar acum arcaşii englezi aveau de gând să înainteze pentru a-i întărâta, să îi înţepe şi să îşi hărţuiască inamicul până când fugea sau, mai degrabă, până înainta pentru a se răzbuna.

Thomas îşi alesese deja cea mai bună săgeată. Era nouă, atât de nouă încât pasta verzuie cu care era uns firul ce ţinea penele la un loc era încă lipicioasă. Săgeata avea o coadă, care era un pic mai lată în spatele vârfului şi se îngusta spre capătul cu pene. O astfel de săgeată ar lovi tare. Era o bucată dreaptă de frasin, minunată, lungă cât o treime din braţul lui Thomas, iar acesta nu ar irosi-o chiar dacă prima lui lovitură ar fi de la

distanţă mare.

Era o lovitură de la distanţă pentru că regele scoţian se afla în spatele formaţiunii testudo centrale a armatei sale, dar nu una imposibilă pentru că arcul negru al lui Thomas era imens şi el era tânăr, puternic şi îndemânatic.

— Dumnezeu fie cu tine, spuse fratele Michael.

— Să ţinteşti bine! strigă lordul Outhwaite.

— Dumnezeu să dea viteză săgeţilor tale! ţipă arhiepiscopul de York.

Toboşarii se auzeau şi mai tare, scoţienii râdeau în batjocură, iar arcaşii englezi înaintau.

Bernard de Taillebourg ştia deja aproape tot ce îi spunea bătrânul călugăr, dar acum că acesta povestea, nu îl întrerupse. Era povestea unei familii care stăpânea un comitat obscur din sudul Franţei. Comitatul se numea Astarac şi se afla aproape de ţinuturile catare, şi în timp aici se răspândise erezia.

— Învăţăturile false se răspândeau, povestise călugărul Collimore, precum ciuma. De la mare până la ocean şi către nord în Burgundia.

Părintele de Taillebourg ştia asta, dar nu spuse nimic, îl lăsă pe bătrân să povestească mai departe cum catarii fuseseră daţi focului şi fumul rugurilor lor cursese către rai pentru a-L anunţa pe Dumnezeu şi pe îngerii Lui că adevărata religie fusese restabilită în ţinuturile dintre Franţa şi Aragon. Membrii familiei Vexille, printre ultimii nobili căzuţi în ghearele ereziei, fugiseră către cele mai îndepărtate colţuri ale lumii creştine.

— Dar înainte să plece, spusese fratele Collimore, uitându-se la arcada albă a tavanului, au luat comorile ereticilor spre a le păstra.

— Şi Graalul era printre ele?

— Aşa au zis, dar cine ştie? Călugărul Collimore îşi întorsese capul şi se încruntase la dominican. Dacă aveau Graalul, de ce nu i-a ajutat? Nu am înţeles niciodată asta.

Închisese ochii.

Câteodată, când bătrânul făcea o pauză pentru a-şi trage sufletul şi chiar părea că aţipeşte, de Taillebourg se uita pe geam pentru a vedea cele două armate pe dealul îndepărtat. Nu se mişcau, deşi zgomotul pe care îl făceau era ca trosnetul şi sfârâitul unui foc imens. Sfârâitul era rumoarea oştenilor, iar trosnetul era bubuitul tobelor şi ambele zgomote variau din pricina nestatorniciei vântului ce bătea prin defileul de deasupra

râul Wear. Servitorul părintelui de Taillebourg stătea nemişcat în pragul uşii, pe jumătate ascuns după una dintre multele grămezi de pietre neacoperite, aşezate în spaţiul liber dintre castel şi catedrală. Schelele ascundeau turnul cel mai apropiat al catedralei, iar băieţi tineri, nerăbdători să vadă bătălia, se căţărau pe structura de lemn. Zidarii îşi abandonaseră munca pentru a privi la cele două armate.

După ce se întrebase de ce Graalul nu ajutase familia Vexille, călugărul Collimore căzu într-un scurt somn, iar de Taillebourg se duse la servitorul său îmbrăcat în negru.

— Îl crezi?

Servitorul dădu din umeri fără să spună ceva.

— Nu te-a surprins nimic? întrebă de Taillebourg.

— Că părintele Ralph are un fiu, răspunse servitorul. Asta e o noutate pentru mine.

— Trebuie să vorbim cu acel fiu, spuse rece dominicanul, după care se întoarse pentru că se trezise călugărul.

— Unde rămăsesem? întrebă călugărul Collimore.

O picătură de salivă i se scurgea de la colţul gurii.

— Te întrebai de ce Graalul nu i-a ajutat pe membrii familiei Vexille, îi aduse aminte Bernard de Taillebourg.

— Ar fi trebuit să îi ajute, spuse bătrânul călugăr. Dacă aveau Graalul, de ce nu au devenit puternici?

Părintele de Taillebourg zâmbi.

— Să presupunem, îi zise el bătrânului călugăr, că musulmanii infideli ar ajunge în posesia Graalului, crezi că Dumnezeu le-ar da puterea acestuia? Graalul e o mare comoară, frate, cea mai mare din câte există pe pământ, dar nu e mai măreaţă decât Dumnezeu.

— Nu, fu de acord călugărul Collimore.

— Şi dacă Dumnezeu nu îl binecuvântează pe cel care are în posesie Graalul, atunci Graalul nu va avea nici o putere.

— Da, recunoscu călugărul Collimore.

— Ai spus că familia Vexille a fugit?

— Au fugit de inchizitori, spuse călugărul, uitându-se pe furiş la de Taillebourg, şi o parte din familie a venit aici, în Anglia, unde l-au servit pe rege. Nu regele de acum, bineînţeles, explică bătrânul călugăr, ci străbunicul lui, ultimul Henri.

— Cum l-au servit? întrebă de Taillebourg.

— I-au dat regelui o potcoavă de la calul Sfântului Gheorghe. Călugărul vorbea de parcă era un lucru normal. O potcoavă suflată în aur, făcătoare de minuni. Sau cel puţin regele credea

că era miraculoasă, pentru că fiul său a fost vindecat de febră după ce a atins potcoava. Mi s-a spus că potcoava încă se află la Westminser Abbey. Familia fusese recompensată cu pământ în Cheshire, continuă să povestească Collimore, şi dacă erau într-adevăr eretici, nu arătau asta, ci se comportau ca oricare altă familie de nobili. Prăbuşirea lor, spuse el, a venit la începutul acestei domnii când mama tânărului rege, ajutată de familia Mortimer, a încercat să îl împiedice pe fiul ei să vină la putere. Cei din familia Vexille erau de partea reginei şi, atunci când aceasta a pierdut, au trebuit să fugă înapoi pe continent. Toţi în afară de unul dintre fii, spuse călugărul Collimore, fiul cel mare, adică Ralph. Bietul Ralph!

— Dar dacă familia sa a fugit în Franţa, de ce aţi avut grijă de el? întrebă de Taillebourg, uimirea schimonosindu-i faţa plină de sânge închegat în locurile unde se lovise de piatră în dimineaţa aceea. De ce nu a fost executat ca un trădător ce era?

— Se călugărise, protestă Collimore, nu putea fi executat! Mai mult, se ştia că îşi urăşte tatăl şi se închinase regelui.

— Deci nu era nebun de tot, adăugă de Taillebourg sec.

— Avea şi bani, continuă Collimore, era nobil şi pretindea că ştie secretul familiei Vexille.

— Comorile catare?

— Dar demonul era în el chiar şi atunci! Se proclamase episcop şi ţinea predici înflăcărate pe străzile Londrei. Spunea că va conduce o nouă cruciadă pentru a-i alunga pe toţi musulmanii necredincioşi din Ierusalim şi că Graalul va asigura izbânda cruciaţilor.

— Aşa că l-ai închis?

— A fost trimis la mine, spuse călugărul Collimore mustrător, pentru că se ştia că pot înfrânge demonii. Făcu o pauză, aducându-şi aminte de ceva. Pe vremea mea am pedepsit sute! Sute!

— Dar nu l-ai vindecat total pe Ralph Vexille?

Călugărul dădu din cap.

— Era ca un om biciuit de Dumnezeu pentru că plângea, ţipa şi se bătea singur până când îi dădea sângele. Fratele Collimore, nebănuind că descrierea se potrivea şi lui de Taillebourg, se cutremură. Şi îl bântuia gândul la femei. Nu cred că am reuşit să îl vindecăm de asta, dar, dacă nu am reuşit să îi alungăm pe diavoli de tot, măcar am reuşit să îi facem să se ascundă atât de adânc, încât abia mai îndrăzneau să se arate.

— Graalul a fost doar un vis dat de către demoni? întrebă

dominicanul.

— Asta voiam şi noi să ştim, răspunse călugărul Collimore.

— Şi ce răspuns ai găsit?

— Le-am spus stăpânilor mei că părintele Ralph minţea şi că născocise povestea cu Graalul. Că nu era nici un adevăr în nebunia sa. Apoi, când nu îl mai bântuiau demonii, a fost trimis la o parohie în sudul îndepărtat, unde putea să predice pescăruşilor şi focilor. Nu se mai numea senior, ci era doar părintele Ralph şi l-am trimis departe, pentru a fi uitat.

— Pentru a fi uitat? repetă de Taillebourg. Dar totuşi ai mai auzit de el. Ai descoperit că a avut un fiu.

Călugărul bătrân încuviinţă din cap.

— Lângă Dorchester există un aşezământ al ordinului nostru, fraţii de acolo ne-au transmis ştirile. Mi-au spus că părintele Ralph şi-a găsit o femeie, o menajeră, dar ce preot de la ţară nu face aşa? Şi a avut un fiu, şi a atârnat o suliţă veche în biserică despre care susţinea că era lancea Sfântului Gheorghe.

De Taillebourg se uită către dealul de vest pentru că acum zgomotele erau mult mai puternice. Se părea că englezii, care aveau cu siguranţă armata mai mică, înaintau şi asta însemna că aveau să piardă bătălia, semn că părintele de Taillebourg trebuia să plece din mănăstire şi din oraş, înainte ca Sir William Douglas să ajungă să se răzbune.

— Le-ai spus stăpânilor tăi că părintele Ralph a minţit. Aşa e?

Bătrânul călugăr făcu o pauză şi lui de Taillebourg i se păru ca şi cum chiar şi cerul se oprise.

— Nu cred că a minţit, şopti Collimore.

— Şi de ce le-ai spus că a minţit?

— Pentru că îmi plăcea de el, spuse fratele Collimore, şi pentru că nu credeam că puteam să îl biciuim sau să îl înfometăm, sau să-l scufundăm în apă rece până va înceta să zică adevărul. Eu am crezut că e inofensiv şi că ar trebui lăsat în mâinile lui Dumnezeu.

De Taillebourg privi pe fereastră. „Graalul, se gândea el, Graalul.” Câinii lui Dumnezeu erau pe urmele lui. El o să îl găsească!

— Un membru al familiei s-a întors din Franţa, spuse dominicanul, a furat suliţa şi l-a omorât pe părintele Ralph.

— Am auzit.

— Dar nu au găsit Graalul.

— Dumnezeu să fie binecuvântat pentru asta, spuse încet fratele Collimore.

De Taillebourg auzi un zgomot şi observă că servitorul lui, care ascultase tot atent, se uita acum spre curte. Servitorul auzise, probabil, pe cineva apropiindu-se, iar de Taillebourg, aplecându-se mai mult asupra călugărului Collimore, îşi coborî vocea pentru a nu fi auzit.

— Câte persoane ştiu de părintele Ralph şi de Graal?

Călugărul Collimore stătu şi se gândi preţ de câteva clipe.

— Nu s-a mai vorbit despre asta timp de ani buni, spuse el, până când a venit noul episcop. Probabil a auzit zvonuri, pentru că a venit şi m-a întrebat ce ştiu legat de asta. I-am spus că Ralph Vexille era nebun.

— Şi te-a crezut?

— A fost dezamăgit. Voia Graalul pentru catedrală.

„Bineînţeles că îl voia, se gândi de Taillebourg, pentru că orice catedrală care ar poseda Graalul ar deveni cea mai bogată din toată lumea creştină.” Chiar şi Genova, care avea sticla verde de prost gust, despre care ziceau că e Graalul, lua banii a mii de pelerini. Dar pune adevăratul Graal într-o biserică şi oamenii vor veni cu sutele de mii şi vor aduce bani şi bijuterii cu carele. Regi, regine, prinţi şi duci s-ar îmbulzi în locul unde este depus şi s-ar întrece care să ofere mai mult.

Servitorul dispăruse, strecurându-se încet după un stâlp din pietre, iar de Taillebourg aşteptă, uitându-se spre uşă şi întrebându-se ce probleme se vor ivi. Apoi, în loc de probleme, un preot tânăr apăru. Purta o robă din pânză aspră, avea părul ciufulit şi faţa lată, inocentă, arsă de soare. O femeie tânără, palidă şi firavă, era cu el. Părea nervoasă, dar preotul îl salută pe de Taillebourg vesel.

— O zi bună, părinte.

— Şi ţie, părinte, răspunse de Taillebourg politicos.

Servitorul reapăru în spatele vizitatorilor, gata să-i împiedice pe străini să plece dacă de Taillebourg i-ar fi cerut asta.

— Călugărul Collimore se spovedeşte, spuse de Taillebourg.

— Sper că merge bine, spuse părintele Hobbe, după care zâmbi. Nu pari a fi englez, părinte?

— Sunt francez, spuse de Taillebourg.

— Ca şi mine, spuse Eleanor în acea limbă, şi am veni să vorbim cu fratele Collimore.

— Să vorbiţi cu el? întrebă liniştit de Taillebourg.

— Episcopul ne-a trimis, spuse Eleanor cu mândrie, şi regele, de asemenea.

— Care rege, copilă?

— *Edouard d'Angleterre,* se mândri Eleanor.

Părintele Hobbe, care nu vorbea franceză, se uita la Eleanor şi la dominican.

— De ce v-a trimis Eduard? întrebă de Taillebourg şi, atunci când Eleanor deveni agitată, repetă întrebarea: De ce v-a trimis Eduard?

— Nu ştiu, părinte, spuse Eleanor.

— Cred că ştii, copila mea, cred că ştii.

El se ridică în picioare şi părintele Hobbe, dându-şi seama că era ceva în neregulă, o apucă pe Eleanor şi încercă să o tragă afară din cameră, dar de Taillebourg îi făcu semn servitorului său care se repezi asupra părintelui Hobbe. Părintele englez încă încerca să îşi dea seama ce trezea bănuieli la dominican, când un cuţit îi alunecă printre coaste. Scoase un sunet înecăcios, tuşi şi răsuflă şuierător în timp ce aluneca pe dale. Eleanor încercă să fugă, dar nu fu suficient de rapidă şi de Taillebourg o prinse de încheietură, şi o trase înapoi. Ţipă, dar dominicanul o făcu să tacă punându-i o mână la gură.

— Ce se întâmplă? întrebă fratele Collimore.

— Îndeplinim voinţa lui Dumnezeu, spuse încet de Taillebourg, voinţa lui Dumnezeu.

Şi pe deal săgeţile zburau.

Thomas avansă cu arcaşii de pe partea stângă. Nici nu înaintară douăzeci de metri, că, după un şanţ, un dâmb şi un puiet de porumbar, se văzură nevoiţi să ocolească prin dreapta, pentru că o mare parte din versantul culmii fusese îndepărtat pentru a lăsa o scobitură mare în pământ cu laturi pentru a trece plugul. Adâncitura era umplută cu numeroase soiuri de ferigă ce se îngălbeniseră, iar în celălalt capăt era un zid de piatră acoperit de licheni. Thomas îşi agăţă sacul cu săgeţi şi şi-l rupse într-o bucată de piatră, în timp ce se căţăra pe zid. Îi căzu doar o săgeată, dar aceasta nimerise într-un cerc minunat de ciuperci şi el încercă să îşi dea seama dacă acesta era sau nu un semn de rău augur, însă zgomotul scos de tobele scoţiene îi distrase atenţia. Toţi toboşarii inamici se dezlănţuiseră, lovind frenetic pieile, încât şi aerul părea că vibrează. Soldaţii scoţieni îşi ridicară scuturile pentru a-i proteja pe suliţaşi, iar un arcaş cu arbaletă umblă la mecanismul care trăgea în spate coarda agăţând-o de cârligul trăgaciului. Bărbatul se uită nervos către arcaşii care înaintau, apoi dădu drumul la mecanism şi aşeză săgeata din metal în scobitura pentru săgeţi a arbaletei.

Inamicul începuse să strige şi Thomas putea să înţeleagă acum unele cuvinte.

„Dacă-i urăşti pe englezi”, auzea el, după care o săgeată de arbaletă vâjâi pe lângă el şi uită de scandările inamicului. Sute de arcaşi englezi avansau pe câmp, majoritatea alergau. Scoţienii aveau doar câţiva arbaletrieri, dar armele lor aveau o bătaie mai lungă decât arcurile de război lungi ale englezilor, care se grăbeau să ajungă la o distanţă mai mică de adversarii lor. O săgeată alunecă prin iarbă în faţa lui Thomas. Nu era o săgeată de arbaletă, ci o săgeată de la puţinele arcuri din tisă scoţiene. Zărind săgeata, Thomas ştiu că se afla aproape la o distanţă de la care putea să tragă. Primii arcaşi englezi se opriră şi acum îşi pregăteau corzile. Săgeţile licăreau pe cer. Un arcaş într-o haină de piele bătătorită căzu pe spate cu o săgeată de arbaletă înfiptă în frunte. Sângele ţâşnea către cer unde ultima lui săgeată, trasă aproape vertical, plutea fără rost.

— Ţintiţi arcaşii! urlă un om îmbrăcat într-o armură ruginită. Omorâţi arcaşii mai întâi!

Thomas se opri şi căută din priviri steagul regal. Era în dreapta lui, departe, dar trăsese şi la ţinte mai îndepărtate aşa că se întoarse, se pregăti şi apoi, în numele lui Dumnezeu şi al Sfântului Gheorghe, puse săgeata aleasă pe coardă şi trase de ea, penele albe de gâscă ajungându-i până la ureche. Se uită spre regele David al II-lea al Scoţiei, zări razele de soare licărind în auriul coifului Majestăţii Sale şi văzu că şi viziera regelui era deschisă. Ţinti pieptul acestuia, mişcă uşor arcul spre dreapta pentru a compensa efectul vântului şi dădu drumul corzii. Săgeata se duse drept, nu vibra aşa cum făceau săgeţile prost făcute, iar Thomas privea cum aceasta urca, apoi cobora, îl văzu pe rege căzând pe spate şi apoi pe curteni strângându-se în jurul acestuia. Thomas îşi aşeză o a doua săgeată pe mâna stângă şi căută o altă victimă. Un arcaş scoţian şchiopăta în afara liniei, cu o săgeată înfiptă în picior. Ostaşii se apropiară de bărbatul rănit, închizând linia cu scuturi mari. Thomas putea auzi câini lătrând în formaţiunea inamică sau poate că era răcnetul de război al membrilor triburilor. Regele se îndepărtase, iar oamenii se aplecau deasupra lui. Cerul era plin de şoaptele săgeţilor, iar corzile arcurilor vibrau închipuind o muzică profundă şi clară. Francezii îi spuneau „cântecul de harpă al diavolului”. Nu mai era nici un arcaş scoţian din cât putea vedea Thomas. Toţi deveniseră ţinta arcaşilor englezi, care-i nimiciseră cu săgeţile lor, aşa că acum englezii îşi

îndreptau arcurile spre oamenii cu suliţe, săbii, securi şi lănci. Membrii triburilor, păroşi şi furioşi, stăteau în spatele soldaţilor aranjaţi pe câte şase sau opt rânduri, astfel încât săgeţile răsunau şi zăngăneau pe armuri şi scuturi. Cavalerii scoţieni, soldaţii greu înarmaţi şi suliţaşii se adăposteau pe cât puteau, ghemuindu-se pe sub ploaia înverşunată de oţel, dar unele săgeţi găseau întotdeauna goluri printre scuturi, în timp ce altele treceau direct printre scândurile de salcie acoperite cu piele. Bufniturile săgeţilor ce loveau scuturile se întreceau cu bufniturile mai ascuţite ale tobelor.

— Înainte, băieţi! Înainte!

Unul dintre conducătorii arcaşilor îşi încuraja oamenii să se apropie cu vreo cinci metri de inamic, pentru ca săgeţile lor să pătrundă mai puternic în frontul scoţian.

— Omorâţi-i, flăcăilor!

Doi dintre oamenii săi zăceau în iarbă, dovadă că arcaşii scoţieni făcuseră victime înainte de a fi copleşiţi de săgeţile englezilor. Un alt englez se clătina ca şi cum ar fi fost beat, croindu-şi drum înapoi către linia sa, ţinându-se de burta de unde sângele i se prelingea în jos, pe picior. Coarda unui arc se rupse, aruncând săgeata în lateral în timp ce arcaşul înjura şi căuta sub tunică pentru a găsi o coardă de rezervă.

Scoţienii nu puteau face nimic acum. Nu mai aveau arcaşi, iar englezii se apropiau din ce în ce mai mult, până când trăgeau săgeţile pe o traiectorie dreaptă, ce străpungeau cu vârfurile lor de oţel scuturile, platoşele şi chiar prin armurile acelea scumpe şi rare. Thomas era la doar şaizeci şi cinci de metri de linia inamică şi îşi alegea ţintele cu multă prudenţă. Zări un picior de om sub un scut, aşa că îi trase o săgeată prin coapsă. Toboşarii fugiseră, iar două dintre instrumentele lor, cu pieile rupte ca un fruct putred, zăceau pe iarbă. Calul unui nobil se afla în spatele rândurilor de pedestraşi, iar Thomas ochi cu o săgeată armăsarul în piept. Când se uită dup-aia, văzu calul jos la pământ şi o mulţime de oameni panicaţi care încercau să scape de bătaia potcoavelor. Toţi acei oameni, expunându-se prin lăsarea scuturilor jos, cădeau izbiţi de săgeţi. O clipă mai târziu, o haită de câini de vânătoare, cu părul lung şi colţi galbeni urlau, ţâşnind din rândurile de oameni care se ghemuiau de frică, însă fură toţi aruncaţi la pământ de săgeţile nimicitoare.

— Mereu e aşa de uşor? îl întrebă pe un arcaş din apropiere un băiat, aflat evident la prima sa bătălie.

— Dacă ceilalţi nu au arcaşi, răspunse un bărbat mai în

vârstă, şi nouă ne ajung săgeţile, atunci e uşor. Dup-aia e al naibii de greu.

Thomas trase de coarda arcului şi slobozi o săgeată care zbură pe deasupra trupelor scoţiene, străpunse un scut şi se înfipse în faţa bărboasă a unui om. Regele scoţian era încă pe cal, dar protejat acum de patru scuturi pline de săgeţi. Thomas îşi aduse aminte de caii francezilor ce se căzneau să urce panta din Picardia, cu săgeţi cu pene înfipte în gât, picioare şi piept. Răscoli prin săculeţul lui pentru săgeţi rupt, luă încă o săgeată şi trase în calul regelui. Adversarii lor erau atacaţi acum şi nu puteau decât să fugă de ploaia de săgeţi sau, plini de ură, să atace armata mult mai mică a englezilor şi, judecând după strigătele oamenilor din spatele scuturilor ciuruite de săgeţi, Thomas credea că vor ataca.

Şi avea dreptate. Mai avu timp să tragă doar o săgeată, după care se auzi un răget îngrozitor şi întreaga linie scoţiană, aparent fără să primească ordin, atacă. Alergau ţipând şi urlând, împunşi de săgeţi, iar arcaşii englezi o luară la fugă. Mii de scoţieni întărâtaţi atacau, iar arcaşii, chiar dacă trăgeau şi ultima săgeată pe care o aveau în ceata ce avansa, tot ar fi fost copleşiţi într-o secundă, aşa că se adăpostiră în spatele ostaşilor lor. Thomas se împiedică în timp ce urca zidul de piatră, dar se ridică şi continuă să fugă, apoi văzu că alţi arcaşi se opriseră şi trăgeau în cei care îi urmăreau. Zidul de piatră îi împiedica pe scoţieni şi Thomas se întoarse şi trase două săgeţi în bărbaţi fără apărare, până când inamicii trecură de obstacol, obligându-l pe Thomas să se retragă din nou. Alerga spre deschizătura mică din linia engleză, unde pânza Sfântului Cuthbert flutura, dar deschizătura era plină cu arcaşi care încercau să pătrundă în spatele liniei engleze, aşa că Thomas o luă spre dreapta, către porţiunea de pământ liber dintre armată şi partea abruptă a culmii.

— Scuturile în faţă! strigă un războinic cărunt, cu viziera coifului ridicată, la ostaşii englezi. Strângeţi tare! Strângeţi tare!

Linia engleză, formată doar din patru sau cinci rânduri, era pregătită să facă faţă atacului sălbatic cu scuturile proptite înainte şi cu piciorul drept în spate.

— Sfântul Gheorghe! Sfântul Gheorghe! striga un bărbat. Ţineţi-vă bine! Proptiţi-vă bine şi ţineţi-vă!

Thomas se afla acum pe flancul armatei şi se întoarse pentru a vedea că scoţienii, în atacul lor necugetat, îşi lărgiseră linia.

Iniţial, erau aşezaţi umăr la umăr, dar acum, alergând, se răsfiraseră şi asta însemna că formaţiunea testudo din vest fusese împinsă de pe versantul culmii, în adâncitura care îngusta atât de brusc câmpul de luptă. Erau într-o afundătură, uitându-se spre orizont, fără scăpare.

— Arcaşi, strigă Thomas, crezându-se în Franţa, în fruntea unei trupe de arcaşi de-ai lui Will Skeats. Arcaşi! ţipa el, avansând până la marginea afundăturii. Acum omorâţi-i!

Câţiva bărbaţi veniră lângă el, strigară în semn de victorie şi îşi încordară arcurile.

Acum era timpul pentru ucis, venise vremea arcaşilor. Aripa dreaptă a armatei scoţiene se afla în afundătură, iar arcaşii erau deasupra lor şi nu puteau rata. Doi călugări aduceau tolbe cu săgeţi de rezervă, fiecare tolbă conţinând câte douăzeci şi patru de săgeţi, răsfirate cu ajutorul unor învelitori din piele, astfel încât penele să nu fie strivite. Călugării tăiară frânghiile ce ţineau săgeţile şi le vărsară pe jos, lângă arcaşii care trăgeau săgeată după săgeată, omorându-i unul după altul pe cei prinşi în groapa morţii. Thomas auzea bufniturile asurzitoare provocate de ciocnirea ostaşilor din mijlocul câmpului, dar aici, pe partea stângă a liniei englezilor, scoţienii nu aveau cum să se lovească de scuturile inamice pentru că nimeriseră în ferigile galbene ale regatului morţii.

Thomas îşi petrecuse copilăria în Hookton, un sat de pe coasta de sud a Angliei, unde un râu ce se vărsa în mare modelase un canal în plaja de pietriş. Canalul se curba, lăsând un petic de pământ ce proteja vasele pescarilor şi, o dată pe an, când se strângeau prea mulţi şobolani în calele şi în gumele ambarcaţiunilor lor, pescarii îşi scufundau vasele în albia râului, umplând gumele cu pietre şi lăsând şuvoiul de apă să inunde calele împuţite. Era sărbătoare pentru copiii satului care stăteau pe peticul de pământ şi aşteptau ca şobolanii să fugă din bărci pentru a-i ochi cu pietre, chicotind şi scoţând ţipete de fericire. Şobolanii se panicau, ceea ce sporea bucuria copiilor, în timp ce adulţii stăteau şi râdeau, aplaudând şi încurajându-i pe copiii.

Aşa era şi acum. Scoţienii se aflau pe un teren mai jos, arcaşii erau pe buza dealului şi sădeau moarte. Săgeţile zburau drept, de-a lungul pantei, aproape fără nici o arcuire în zborul lor, lovindu-şi ţinta cu un sunet leit cu bufnitura unui satâr lovind carnea. Scoţienii se zvârcoleau de durere şi mureau acolo, înroşind ferigile galbene. Unii inamici încercară să urce către călăii lor, dar deveniră ţinte mai uşoare. Unii încercară să scape

pe cealaltă parte, îndepărtată, dar fură loviţi în spate, în timp ce alţii fugeau, disperaţi, în josul dealului. Sir Thomas Rokeby, şeriful din Yorkshire şi comandant al aripii de stânga al armatei engleze, îi văzu fugind şi ordonă ca aproximativ cincizeci de oameni să încalece şi să cureţe valea. Călăreţii înarmaţi îşi agitară săbiile şi buzduganele pentru a termina treaba sângeroasă a arcaşilor.

În afundătură se vedea o învălmăşeală de trupuri suferinde şi însângerate. Un bărbat în armură, cu un coif cu creastă, încerca să iasă din acel măcel, dar două săgeţi îi trecură prin pieptar, iar o a treia găsi o crăpătură prin vizieră; luptătorul căzu pe spate, zvârcolindu-se. Un desiş de săgeţi erau înfipte în şoimul de pe scutul lui. Săgeţile arcaşilor se împuţinară acum, pentru că nu mai erau atât de mulţi scoţieni de ucis, şi primii arcaşi coborâră panta cu cuţitele pregătite pentru a jefui morţii şi a-i omorî pe răniţi.

— Cine îi urăşte pe englezi acum? râse batjocoritor unul dintre arcaşi. Haideţi, nenorociţilor, să vă aud? Cine-i urăşte acum pe englezi?

Un ţipăt se auzi deodată din centru.

— Arcaşi! La dreapta! La dreapta! Vocea era una panicată. La dreapta! Pentru numele lui Dumnezeu, acum!

Ostaşii englezi de pe flancul stâng nu prea participau la luptă, pentru că arcaşii îi măcelăreau pe scoţienii de pe terenul mai jos. Centrul liniei engleze se ţinea pe poziţii pentru că oamenii arhiepiscopului erau aşezaţi în spatele unui zid de piatră care, deşi înalt doar până la talie, era o barieră eficace împotriva atacurilor scoţienilor. Invadatorii puteau să izbească, să înjunghie şi să azvârle cu suliţe peste creasta zidului, puteau să încerce să se caţere pe el sau chiar să îl dărâme piatră cu piatră, dar nu puteau să-l doboare împingându-l. Erau opriţi de el şi englezii, deşi mult mai puţini, puteau să reziste, cu toate că scoţienii săreau la ei cu suliţele lor mari. Câţiva cavaleri englezi trimiseră după caii lor şi, suindu-se în şa, veniră aproape de camarazii lor asediaţi şi-şi înfipseră lăncile în ochii scoţienilor. Alţi ostaşi se fereau sub lăncile masive şi-şi izbeau adversarii cu săbii şi securi, în timp ce săgeţi lungi veneau din partea stângă. Hărmălaia din centru era provocată de ţipetele bărbaţilor din rândurile din spate, urletele răniţilor, zăngănitul săbiilor lovind alte săbii, pocnetul săbiilor izbite de scuturi şi zgomotul lăncilor lovind suliţele. Dar zidul nu dădea voie nici unei părţi să o

oblige pe cealaltă să se retragă şi aşa, înghesuiţi în zid şi îngreunaţi de morţi, ei doar împungeau, tăiau, sufereau, sângerau şi mureau.

Dar în partea dreaptă a armatei engleze, unde lordul Neville şi lordul Percy comandau, zidul era neterminat, nefiind nimic mai mult decât o grămadă de pietre care nu reprezentau un obstacol pentru atacul aripii stângi a scoţienilor, conduse de ducele de March şi de nepotul regelui, lordul Robert Stewart. Formaţiunea lor testudo, cea mai apropiată de oraş, era cea mai mare dintre cele trei unităţi de luptă scoţiene şi se repezea asupra englezilor ca o haită de lupi care nu mâncaseră de o lună. Atacatorii erau setoşi de sânge şi arcaşii o luară la goană din calea scoţienilor care zbierau de mama focului, precum fug oile de colţii lupilor. Scoţienii îi atacară pe englezi din dreapta, reuşind să-i împingă pe apărători şase metri mai în spate înainte ca ostaşii să reuşească să facă faţă scoţienilor, care se împiedicau acum de corpurile oamenilor pe care îi răniseră sau îi omorâseră. Englezii, înghesuindu-se umăr la umăr, se ghemuiră în spatele scuturilor lor şi, împinşi înapoi, îşi înfigeau săbiile în glezne şi în feţe şi mârâiau din cauza efortului de a face faţă năvalei hoardei scoţiene.

Era greu să lupţi în primele rânduri. Oamenii se îmbrânceau din spate, astfel încât englezii şi scoţienii erau apropiaţi ca nişte îndrăgostiţi, prea apropiaţi pentru a mânui săbiile în alt fel decât haotic. Rândurile din spate aveau mai mult spaţiu, iar un scoţian împunse cu suliţa pe care o mânuia ca pe o secure imensă, lama sa înfigându-se în capul unui inamic, tăind casca, căptuşeala din piele, scalpul şi craniul la fel de uşor ca pe un ou nefiert. Sângele ţâşni împroşcând câţiva oameni, în timp ce ostaşul mort căzu şi alţi scoţieni încercară să închidă gaura pe care acesta o lăsase. Un membru al unui clan se împiedică de cadavru şi ţipă când un englez înfipse în gâtul lui expus un cuţit tocit. Lancea căzu din nou, omorând un al doilea om, iar de data aceasta, când fu ridicată, viziera omului mort era prinsă de vârful plin de sânge al suliţei.

Tobele, cele care erau încă întregi, începuseră din nou să se audă, iar scoţienii îşi mânuiau armele în ritmul lor.

— Bruce! Bruce! scandau unii.

Alţii îşi invocau pe sfântul protector.

— Sfântul Andrei! Sfântul Andrei!

Lordul Robert Stewart, în culorile lui ţipătoare, albastru şi galben, şi cu o panglică de aur pe marginea căştii, folosea o

sabie pentru două mâini pentru a-i căsăpi pe ostaşii englezi care tremurau de frica scoţienilor agresivi. Lordul Robert, nemaiavând de ce să se teamă de săgeţi, îşi ridică viziera pentru a-şi vedea inamicul.

— Haideţi! ţipa el la oamenii săi. Haideţi! Intraţi în ei! Omorâţi-i! Omorâţi-i!

Regele le făgăduise că vor petrece Crăciunul la Londra şi părea că nu aveau decât de depăşit un paravan mic, format din câţiva oameni speriaţi, pentru ca acea promisiune să devină realitate. Bogăţiile din Durham, York şi Londra erau la doar câteva lovituri de sabie; toate avuţiile din Norwich şi Oxford, Bristol şi Southampton nu erau decât la depărtare de câţiva morţi de pungile scoţienilor morţi.

— Scoţia! Scoţia! Scoţia! striga lordul Robert. Scoţia!

Suliţaşul, din cauza vizierei ce îi bloca vârful armei, lovea casca unui bărbat cu lama de topor a armei lui, nu tăind metalul, ci zdrobindu-l, izbind casca turtită de creierul muribundului, astfel încât sângele şi o substanţă gelatinoasă se scurgea prin crăpăturile vizierei. Un englez ţipă, când o suliţă scoţiană îi străpunse armura, până în canalul inghinal. Un băiat, poate un sol, căzu pe spate, cu ochii însângeraţi de tăietura unei săbii.

— Scoţia!

Lordul Robert putea adulmeca victoria acum. Atât de aproape! Continuă să îmbrâncească, dar simţi linia engleză împotrivindu-se aşa că se retrase, văzu cât de subţire era, pară o lovitură cu scutul, înjunghie cu sabia un inamic căzut şi rănit ucigându-l, ţipă către pajii lui să fie atenţi la nobilii englezi bogaţi, a căror răscumpărare ar putea îmbogăţi casa Stewart. Oamenii se încruntau în timp ce înjunghiau şi ciopârţeau. Un membru al unui trib se retrase din bătălie, respirând greu, încercând să-ţi ţină măruntaiele înăuntrul stomacului tăiat. Un toboşar îi încuraja pe scoţieni.

— Aduceţi-mi calul! strigă lordul Robert către un paj. Ştia că linia engleză învinsă trebuia să se răsfrângă în orice moment şi atunci el ar încăleca, şi-ar lua lancea şi ar urmări inamicul înfrânt. Înainte! Înainte! striga el. Înainte!

Bărbatul care mânuia suliţa cu mânerul lung, scoţianul imens care făcuse o gaură în prima linie englezească şi care părea că trasează o cărare de sânge de unul singur, scoase dintr-odată un sunet ascuţit. Suliţa lui, ridicată în aer, încă împovărată de viziera strâmbată, se clătina. Bărbatul se cutremură şi gura lui

se deschidea şi se închidea, dar nu putea să vorbească, pentru că o săgeată, cu penele ei albe pline de sânge, era înfiptă în capul lui.

O săgeată, văzu lordul Robert, şi dintr-odată văzduhul se înnegri de săgeţi, aşa că îşi trase viziera coifului, astfel încât totul se întunecă în faţa ochilor lui.

Blestemaţii de arcaşi englezi se întorseseră.

Sir William Douglas nu observase cât de adâncă şi cât de abruptă era adâncitura acoperită cu ferigi de pe o latură a crestei până nu ajunse la baza ei şi acolo, sub salva de săgeţi a arcaşilor, îşi dădu seama că nu putea să se ducă nici înapoi nici înainte. În primele două rânduri ale scoţienilor erau toţi ori morţi ori răniţi şi corpurile lor formau un morman peste care nu putea să treacă în armura sa grea. Robbie striga sfidător şi încerca să se caţere pe grămadă, dar Sir William îşi trase imediat nepotul înapoi şi îl aruncă în ferigi.

— Nu e un loc în care să mori, Robbie!

— Nenorociţii!

— S-ar putea ca ei să fie nenorociţi, dar noi suntem proşti!

Sir William se ghemui lângă nepotul său, ţinând deasupra lor un scut imens. Să se ducă înapoi nici nu intra în discuţie, pentru că asta ar însemna să fugă de inamic, dar totuşi nici nu putea să avanseze, aşa că stătea pe loc minunându-se de puterea săgeţilor ce se loveau de scut. O ceată de oameni tribali cu barba sălbatică, mai agili decât ostaşii, pentru că refuzaseră să poarte armuri de metal, trecură în grabă pe lângă el, scoţând ţipete sălbatice de sfidare în timp ce se căţărau, în picioarele goale, pe grămada de scoţieni aruncându-i la pământ pe muribunzi. Dar săgeţile englezilor începură să lovească aruncându-i la pământ pe membrii clanurilor. Săgeţile bufneau sunete ca nişte baloane sparte, când loveau, iar membrii clanurilor se văitau şi horcăiau, zvârcolindu-se, în timp ce alte săgeţi îşi atingeau ţintele. Fiecare proiectil provoca un jet de sânge, astfel că Sir William şi Robbie Douglas, nevătămaţi sub scutul greu, erau stropiţi cu sânge.

Agitaţia bruscă a unor ostaşi provocă o ploaie de săgeţi şi Sir William răcni nervos la ostaşi să stea jos, sperând ca liniştea să îi convingă pe arcaşii englezi că nici un scoţian nu mai trăia, dar ostaşii strigară că ducele de Moray fusese lovit.

— Nu încă, mârâi Sir William la Robbie.

Îl ura pe duce mai mult decât pe englezi şi rânji atunci când

un bărbat strigă că Domnia Sa era mort, nu doar rănit. O altă ploaie de săgeţi îi amuţi pe servitorii ducelui. Sir William auzea săgeţile zăngănind pe metal, înfigându-se în carne şi lovindu-se de scuturile din salcie. După ce ropotul săgeţilor încetă, nu se mai auziră decât gemete şi plânsete, răsuflări şuierătoare şi pârâitul veşmintelor din piele, în timp ce oamenii mureau sau încercau să iasă de sub mormanul de cadavre.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Robbie.

— Nu am cercetat cu atenţie terenul, răspunse Sir William. Eram mai mulţi decât nenorociţii şi asta ne făcea să fim optimişti. Ameninţător, în tăcerea lipsei săgeţilor, auzi râsete şi sunetul înăbuşit de ghete. Se auzi un ţipăt şi Sir William, veteran de război, ştia că englezii coborâseră în prăpastie pentru a omorî şi răniţii. O să fugim înapoi în curând, îi spuse lui Robbie, nu avem de ales. Acoperă-ţi spatele cu scutul şi fugi ca dracul de tămâie.

— Fugim? întrebă Robbie îngrozit.

Sir William oftă.

— Robbie, prost nenorocit, poţi să alergi înainte şi să mori şi o să îi spun eu mamei tale că ai murit ca un om curajos şi prostovan, sau poţi să te retragi naiba pe deal cu mine şi să încercăm să câştigăm bătălia asta.

Robbie nu se opuse, ci se uită doar înapoi, pe partea cu scoţieni, unde ferigile erau împânzite de săgeţi cu pene albe.

— Spune-mi când să alerg, zise el.

În jur de o duzină de arcaşi şi cam tot atâţia ostaşi englezi tăiau cu cuţitul gâturile scoţienilor. Înainte de a-şi ucide adversarii, englezii se uitau după eventuali prizonieri pentru care să obţină răscumpărare, dar puţini oameni valorau aşa de mult, membrii clanurilor cu atât mai puţin. Cei din urmă, cei mai urâţi dintre scoţieni pentru că erau atât de diferiţi, erau trataţi ca nişte paraziţi. Sir William îşi ridică încet capul şi decise că acela era momentul potrivit pentru a se retrage. Era mai bine să încerce să iasă din capcana asta sângeroasă decât să fie capturat, astfel că, ignorând ţipetele indignate ale englezilor, el şi nepotul lui urcară panta. Spre surprinderea lui Sir William, nici o săgeată nu zbură spre ei. Se aştepta ca iarba şi feriga să fie împânzite cu săgeţi în timp ce se căţărau, dar el şi Robbie fură lăsaţi în pace. La jumătatea pantei se întoarse şi văzu că arcaşii englezi dispăruseră, rămânând doar ostaşi pe partea aceea a câmpului de luptă. La capul lor, uitându-se la el de pe marginea îndepărtată a pantei, se afla lordul Outhwaite, cel care

fusese odată prizonierul lui Sir William. Outhwaite şchiopăta, aşa că folosea o suliţă pe post de baston şi, la vederea lui Sir William, ridică arma în semn de salutare.

— Ia-ţi o armură corespunzătoare, Willie! ţipă Sir William. Lordul Outhwaite, ca şi cavalerul de Liddesdale, fusese botezat William. Nu am terminat încă cu voi.

— Nu mă tem, Sir William, nu mă tem, strigă lordul Outhwaite. Se sprijini în sabie. Sper că eşti bine.

— Bineînţeles că nu sunt bine, tâmpit nenorocit! Jumătate din oamenii mei sunt acolo jos.

— Dragul meu camarad, spuse Outhwaite, strâmbându-se, după care îi făcu semn cu mâna, în timp ce Sir William cu o mână pe umărul lui Robbie urca panta, punându-se la adăpost.

Sir William, odată ajuns pe pământ înalt, scrută câmpul de luptă. Putea vedea că scoţienii fuseseră înfrânţi pe flancul drept. Era numai vina lor, din cauză că se grăbiseră să atace coborând în afundătură, unde arcaşii putuseră să-i omoare fără să se teamă de riposta lor. Acei arcaşi dispăruseră misterios, dar sir William credea că se retrăseseră de-a lungul dealului, până pe flancul stâng al scoţienilor, care avansase mult faţă de restul liniei. Putea să îşi dea seama pentru că steagul albastru cu galben al leului al lordului Robert Stewart era cu mult în faţa steagului roşu cu galben al regelui. Asta însemna că bătălia se desfăşura bine pe partea stângă, dar Sir William putea să vadă că în centru înaintarea stagna din cauza zidului de piatră ce îi împiedica pe scoţieni să avanseze.

— Nu facem nimic aici, îi spuse el lui Robbie, aşa că hai să ne facem utili. Se întoarse şi îşi ridică sabia plină de sânge. Douglas! ţipă el. Douglas! Purtătorul lui de stindard dispăruse şi Sir William presupuse că omul zăcea, cu steagul cu inima roşie, în groapă. Douglas! strigă el din nou şi atunci când veniră câţiva dintre oamenii lui, îi conduse în formaţiunea testudo centrală. O să luptăm aici, le spuse el, după care îşi croi drum până la rege care era călare, în al doilea sau al treilea rând, luptând sub steagul său înţesat de săgeţi.

Regele lupta cu viziera ridicată şi Sir William văzu că faţa acestuia era pe jumătate plină de sânge.

— Trage-ţi viziera! urlă el.

Regele încerca să arunce o suliţă peste zidul de piatră, dar învălmăşeala oamenilor săi îi zădărnicea efortul. Haina lui albastră cu galben fusese ruptă, descoperind placa de metal strălucitoare de sub veşmânt. O săgeată se izbi de umerarul său

stâng care i se ridicase iarăşi spre pieptar şi el şi-l trase la loc exact în clipa în care o a doua săgeată despica urechea stângă a armăsarului său. Îl văzu pe Sir William şi rânji, ca şi cum acesta ar fi fost un doar un sport.

— Trage-ţi viziera! zbieră Sir William şi văzu că regele nu rânjea, ci mai degrabă o bucată mare din obraz îi fusese ruptă.

Încă îi mai curgea sânge din rană, prelingându-se pe marginea de jos a coifului şi udând haina ruptă.

— Du-te şi bandajează-ţi obrazul! zbieră Sir William peste zgomotul bătăliei.

Regele îşi lăsă calul speriat să se retragă de la zid.

— Ce s-a întâmplat pe partea dreaptă?

Vocea lui era neclară din cauza rănii.

— Ne-au omorât, spuse Sir William tăios, fluturându-şi sabia aiurea, încât picuri de sânge săriră de pe vârful ei. Nu, ne-au asasinat, mârâi el. Era o adâncitură în pământ şi am fost prinşi în capcană.

— Partea noastră stângă câştigă! O să le rupem rândurile acolo! Gura regelui se umplea încontinuu cu sângele pe care îl scuipa şi, în ciuda sângerării abundente, nu părea prea îngrijorat de rană. Fusese lovit încă de la începutul bătăliei, când o săgeată şuierase peste capetele ostaşilor, lovindu-i obrazul înainte de a se opri în căptuşeala căştii. O să îi oprim acolo, îi spuse el lui Sir William.

— John Randolph e mort, îi informă Sir William. Ducele de Moray, adăugă el, când văzu că regele nu înţelesese primele lui cuvinte.

— Mort? Regele David clipi, după care scuipă iar sânge. E mort? Nu prizonier?

O altă săgeată îi nimeri steagul, dar regele nu dădea atenţie pericolului. Se întoarse şi se uită la stindardul inamicului.

— O să îl rugăm pe arhiepiscop să spună o rugăciune la mormântul lui, înainte să binecuvânteze masa.

Văzu o spărtură în prima linie scoţiană şi fugi să o umple, izbind cu suliţa un luptător englez. Lovitura regelui străpunse umărul bărbatului; rana sângeroasă era agravată de rămăşiţele armurii sfărâmate.

— Nenorociţilor! răcni regele. Câştigăm! strigă el către oamenii săi, după care, câţiva dintre oamenii lui Douglas năvăliră între el şi zid.

Cei care abia sosiseră loveau zidul de piatră ca un val uriaş, dar zidul se dovedi a fi mai puternic şi valul se izbi de pietrele

lui. Săbii şi topoare se încleştau pe deasupra crestei zidului şi oamenii de pe ambele părţi îşi îndepărtau morţii pentru a-şi croi drum spre locul unde lupta era în toi.

— Îi ţinem pe nenorociţi aici, îl asigură regele pe Sir William, şi le terminăm partea dreaptă.

Dar Sir William, fiind obişnuit cu zgomotul bătăliei, auzi ceva nou. Timp de câteva minute ascultase ţipete, zăngănitul armelor, urlete şi tobe, dar un sunet lipsea, muzica harpei diavolului, sunetul corzilor de arcuri încordate. Dar acum îl auzea din nou şi ştia că, deşi zeci de inamici fuseseră omorâţi, puţini din ei fuseseră arcaşi. Şi acum arcurile Angliei îşi începuseră din nou munca teribilă.

— Vreţi un sfat, Sire?

— Bineînţeles, îl privi regele nerăbdător.

Calul său de luptă, rănit de câteva săgeţi, se îndepărta cu paşi mici de locul unde se dădea bătălia cea mai aprigă, la doar câţiva metri depărtare de ei.

— Trageţi-vă viziera, îi spuse Sir William, şi apoi retrageţi-vă.

— Să mă retrag?

Regele se întrebă dacă nu cumva nu auzise bine.

— Retrageţi-vă! spuse din nou Sir William aspru şi sigur pe el, dar nu ştia de ce îl sfătuise astfel. Era o altă premoniţie blestemată, ca şi aceea pe care o avusese în ceaţa dimineţii, dar ştia că era un sfat bun. Retrageţi-vă acum, întorceţi-vă în Scoţia, unde sunt castele mari care ar putea face faţă unei ploi de săgeţi.

Ştia că nu putea explica de ce dădea acest sfat; motive să invoce nu avea… O spaimă îi copleşise inima şi avea o presimţire. De la orice alt om sfatul putea fi luat ca venind din partea unui laş, dar nimeni nu putea să îl acuze pe Sir William Douglas, cavalerul de Liddesdale, de laşitate.

Regele crezu că sfatul era o glumă proastă şi râse.

— Câştigăm! îi spuse el lui Sir William, în timp ce sângele continua să îi picure din cască şi să se prelingă până pe şa. E vreun pericol pe partea dreaptă? întrebă el.

— Nici unul, răspunse Sir William. Groapa ar fi la fel de eficace în a împiedica înaintarea englezilor, cum a fost şi împotriva atacului scoţienilor.

— Atunci o să câştigăm lupta pe partea stângă, zise regele, după care luă hăţurile şi se întoarse. Să ne retragem! Regele râse, luând o bucată de pânză de la unul din capelanii săi, pe care şi-o îndesă între obraz şi coif. Câştigăm! îi spuse el din nou

lui Sir William, după care fugi către est. Se ducea să aducă victoria Scoţiei şi să arate că era cu adevărat fiul marelui Bruce. Sfântul Andrei! ţipa el cu buzele însângerate. Sfântul Andrei!

— Crezi că ar trebui să ne retragem, unchiule? întrebă Robbie Douglas. Era la fel de nedumerit ca şi regele. Dar câştigăm!

— Câştigăm? Sir William ascultă muzica arcurilor. Mai bine îţi spui rugăciunile, Robbie, zise el, mai bine îţi spui rugăciunile blestemate şi cere-i lui Dumnezeu să îl lase pe diavol să-i ia pe nenorociţii de arcaşi.

Şi se rugă ca Dumnezeu sau diavolul să-i asculte rugămintţile.

Sir Geoffrey Carr se afla pe partea stângă a englezilor, acolo unde scoţienii fuseseră înfrânţi de teren, iar acum câţiva ostaşi se aflau în groapa plină de sânge, în căutare de prizonieri. Sperietoarea privise cum scoţienii fuseseră prinşi în afundătură şi rânjise cu o plăcere sălbatică văzând ploaia de săgeţi a atacatorilor. Un membru de clan, furios, cu pieile în care era înfăşurat, pline de săgeţi la fel de groase precum ţepii unui arici, se chinuia să urce panta, înjurând şi blestemând. Fu lovit de nenumărate săgeţi, dintre care una i se înfipse în craniu, sufocată de părul încâlcit, iar alta era prinsă în desişul bărbii sale. Dar totuşi înainta, sângerând şi zbierând, atât de îndârjit încât nici nu ştia că ar fi trebuit să fie mort. Reuşi să se apropie la un metru şi jumătate de arcaşi când Sir Geoffrey plesni cu biciul pentru a-i scoate bărbatului ochiul stâng din orbită ca pe o alună din coaja ei, după care un arcaş veni şi crăpă cu o secure craniul lovit de săgeţi al bărbatului. Sperietoarea îşi strânse biciul şi şterse umezeala de pe vârful ghearei de fier.

— Ce plăcere îmi face o bătălie, spuse el fără a se adresa cuiva anume.

Când masacrul luă sfârşit, văzu că unul dintre seniorii scoţieni, îmbrăcat din cap până-n picioare în albastru şi argintiu, zăcea mort printre mormanele de cadavre, ceea ce era păcat. Chiar păcat. O avere se dusese pe apa sâmbetei. Sir Geoffrey, amintindu-şi de datoriile sale, ordonase oamenilor să coboare în prăpastie pentru a tăia gâturi, a jefui cadavre şi pentru a găsi un prizonier demn de o recompensă cât de cât decentă. Arcaşii lui fuseseră chemaţi pe partea cealaltă a câmpului, dar ostaşii lui rămăseseră să găsească ceva bani.

— Grăbeşte-te, Cerşetor! urla Sir Geoffrey, grăbeşte-te! Prizonieri şi jaf. Uită-te după nobili! Nu că ar fi cumva nobili în Scoţia! Această ultimă observaţie, făcută pentru sine, îl amuză

atât de mult, încât râse. Gluma păru să-l încânte tot mai mult pe măsură ce se gândea la ea, pentru că începu să râdă în hohote. Nobili în Scoţia! repetă el, după care văzu că un tânăr călugăr îl privea îngrijorat.

Călugărul era unul dintre oamenii abatelui, care distribuia mâncare şi bere englezească trupelor, dar se speriase de hohotele sălbatice ale lui Sir Geoffrey. Sperietoarea, tăcând deodată, se uită atent la călugăr după care, în linişte, lăsă vârful biciului să îi cadă din palmă. Pielea moale nu scoase nici un sunet în timp ce se desfăşura, apoi Sir Geoffrey îşi mişcă mâna dreaptă cu iuţeala vântului, iar biciul lovi, înfăşurându-se în jurul gâtului tânărului călugăr. Sir Geoffrey trase de bici.

— Vino aici, băiete! ordonă el.

Smucitura biciului îl făcu pe călugăr să se împiedice şi se scape pâinea şi merele pe care le căra. Acum se afla lângă calul lui sir Geoffrey. Sperietoarea se aplecă în şa, astfel încât călugărul putu să îi miroase respiraţia fetidă.

— Ascultă, gunoi mic şi pios, şopti Sir Geoffrey, dacă nu îmi spui adevărul, o să îţi tai ce nu ai nevoie şi ce nu foloseşti decât pentru a urina şi o să îl dau la porci. M-ai înţeles, băiete?

Călugărul încuviinţă din cap, speriat.

Sir Geoffrey mai înfăşură o dată biciul în jurul gâtului tânărului şi îl smuci tare pentru a fi sigur că monahul înţelesese cine era stăpânul.

— Un arcaş, un tip cu un arc negru, avea o scrisoare pentru abatele tău.

— Avea, sir, avea.

— Şi abatele a citit-o?

— Da, sir, a citit-o, sir.

— Şi ţi-a spus ce scria?

Călugărul clătină din cap instinctiv, apoi văzu furia din ochii Sperietorii şi, în panica sa, lăsă să-i scape cuvântul pe care îl auzise atunci când scrisoarea fusese deschisă.

— *Thesaurus,* sir, despre asta era, *thesaurus.*

— *Thesaurus?* spuse Sir Geoffrey, împiedicându-se de cuvântul străin. Şi ce e, nevăstuică nenorocită şi castrată, ce, în numele a o mie de fecioare, e *thesaurus?*

— Comoară, sir, comoară. Latină, Sir. *Thesaurus,* sir, e în latină… Vocea călugărului se stingea… Comoară, termină el încet.

— Comoară, repetă scurt Sir Geoffrey.

Călugărul, pe jumătate sufocat, fu deodată dornic să repete

bârfa care circula printre călugări de când Thomas din Hookton se întâlnise cu abatele.

— Regele l-a trimis, sir, Majestatea Sa şi Sfinţia Sa episcopul, de asemenea, sir, din Franţa, şi sunt în căutarea unei comori, sir, dar nimeni nu ştie despre ce comoară e vorba.

— Regele?

— Sau unde se află, sir, da, sir, chiar regele, sir. El l-a trimis, sir.

Sir Geoffrey se uită în ochii călugărului, nu văzu nici un şiretlic, aşa că îşi desfăşură biciul.

— Ţi-au căzut nişte mere, băiete.

— Aşa e, sir. Aşa e, sir, da.

— Dă-i unul şi calului meu. Privi călugărul cum luă un măr, după care faţa i se încruntă de furie. Şterge mai întâi nămolul de pe el, progenitură de broască! Curăţă-l!

Un fior îi străbătu şira spinării, apoi privi către nord, dar nu vedea scoţienii care supravieţuiseră ieşind din groapă către aripa dreaptă a inamicului şi nu băgă de seamă nici evadarea mult detestatului inamic, Sir William Douglas, care îl sărăcise. Nu văzuse nimic din acestea pentru că Sperietoarea se gândea la comoară. La aur. La grămezi de aur. După voinţa inimii. La bani şi bijuterii, monede şi aur, şi femei, şi tot ce i-ar dori inima.

Formaţiunea testudo de pe flancul stâng al scoţienilor forţase luptând cu sălbăticie aripa dreaptă a englezilor atât de mult, încât se formase un decalaj între mijlocul liniei engleze din spatele zidului de piatră şi unitatea de oşteni care se retrăsese în dreapta. Retragerea descoperise flancul drept al formaţiunii centrale şi, într-adevăr, ariergarda arhiepiscopului era expusă atacurilor scoţiene, dar atunci, împrăştiindu-se de-a lungul coastei, arcaşii săriră în ajutor.

Veniră să facă o nouă linie ce proteja flancul arhiepiscopului, o linie ce privea dintr-o parte asaltul triumfător al scoţienilor. Arcaşii îşi îndreptară săgeţile către formaţiunea testudo a lordului Robert Stewart. Nu puteau să rateze. Aceştia erau arcaşi care îşi începeau antrenamentele de tragere cu arcul ţintind de la treizeci de metri şi apoi nimerind de la peste şaizeci de metri depărtare ţintele pline cu paie, iar acum trăgeau de la şase metri şi săgeţile lor zburau cu atâta forţă încât unele treceau prin armură, corp şi iar armură. Oameni în armură cădeau loviţi de săgeţi şi flancul drept al scoţienilor era scăldat în sânge. Fiecare bărbat care se prăbuşea expunea altă victimă

arcaşilor care trăgeau cu rapiditate săgeţi una după alta. Scoţienii mureau pe capete. Mureau şi urlau. Câţiva încercară să atace arcaşii, dar fură opriţi imediat; nici o trupă nu putea să reziste în faţa acelui asalt de pene oţelite şi scoţienii începură să se retragă, împiedicându-se de morţii lăsaţi în urma atacului lor furtunos. Fură urmăriţi la fiecare pas de şuieratul săgeţilor până când, în cele din urmă, o voce englezească le ordonă arcaşilor să se oprească.

— Dar staţi aici! ordonă bărbatul, vrând ca arcaşii care veniseră de pe partea stângă să rămână pe partea dreaptă asediată.

Thomas era printre arcaşi. Îşi numără săgeţile şi, văzând că nu mai avea decât şapte bucăţi în săculeţul său, începu să caute prin iarbă săgeţi folosite deja, dar care să nu fie prea zdrelite. Un bărbat îl înghionti şi îi făcu semn către un car care era împins de-a lungul câmpului încărcat cu săgeţi de rezervă. Thomas fu uimit.

— În Franţa mereu rămâneam fără săgeţi.

— Aici nu. Bărbatul avea buza de iepure, din cauza căreia îl înţelegea cu greu. Le ţin în Durham. În castel. Trei ţinuturi le-au trimis. Thomas luă două tolbe noi.

Săgeţi se confecţionau în toată Anglia şi Ţara Galilor. Unii oameni tăiau şi şlefuiau cozile, alţii alegeau penele, femeile pregăteau corzile şi bărbaţii fierbeau cleiul din piei, pulbere de copită şi crisocol, în timp ce fierarii forjau vârfurile, după care toate părţile erau duse în oraşe, unde erau asamblate, legate şi trimise la Londra, York, Chester şi Durham, urmând să fie folosite în caz de urgenţă. Thomas rupse sfoara a două legături de săgeţi şi puse săgeţile noi într-un săculeţ pe care îl luase de la un arcaş mort. Îl găsise zăcând în spatele trupelor arhiepiscopului şi îşi lăsase vechiul lui săculeţ rupt lângă cadavru, iar acum avea altul nou, plin cu săgeţi. Îşi întinse degetele mâinii drepte. Îl dureau, semn că nu prea mai trăsese cu arcul după bătălia din Picardia. Spatele îl durea, aşa cum îl durea întotdeauna după ce trăgea douăzeci sau mai multe săgeţi. Fiecare lovitură era echivalentă cu ridicarea unui om într-o mână şi acel efort îi împingea durerea adânc, până la şira spinării, dar săgeţile împinseseră aripa stângă a scoţienilor înapoi, de unde plecaseră şi unde acum, ca şi englezii, îşi trăgeau sufletul. Terenul ce despărţea cele două armate era plin cu săgeţi folosite, morţi şi răniţi, dintre care unii se mişcau încet, încercând să se târască până la camarazii lor. Doi câini

miroseau un cadavru, dar o luară la fugă când un călugăr îi alungă cu o piatră.

Thomas desfăcu coarda arcului pentru ca parul negru să se îndrepte. Unor arcaşi le plăcea să îşi lase arma îndoită în permanenţă, până când parul se încovoia de tot. Despre un astfel de băţ se spunea că urmase coarda; şi arcuirea lui trecea drept un semn că arcul fusese folosit şi, implicit, că proprietarul lui era un soldat experimentat, dar Thomas credea că arcul care era prea îndoit, era slăbit, aşa că el şi-l îndrepta cât de des putea. Asta ajuta, de asemenea, şi la conservarea corzii. Era greu să confecţionezi o coardă de lungimea potrivită şi, inevitabil, se întindea, dar o coardă din cânepă bună, uscată cu lipici, putea rezista o bună parte din an dacă era păstrată uscată şi nu era supusă unei tensiuni constante. Ca alţi arcaşi, lui Thomas îi plăcea să îşi întărească coarda arcului cu păr de femeie, pentru a împiedica corzile să se rupă în timpul unei bătălii. Asta şi se ruga Sfântului Sebastian. Thomas lăsă coarda să atârne de vârful arcului şi se aşeză pe vine în iarbă, luă săgeţile din săculeţul său, una câte una, şi le învârti între degete pentru a vedea dacă aveau vreo deformare.

— Ticăloşii o să se întoarcă! Un bărbat cu o semilună argintie pe tunica ce îi acoperea armura se plimba de-a lungul liniei. O să se întoarcă pentru mai mult! Dar v-aţi descurcat bine!

Semiluna argintie de pe pieptul bărbatului care vorbise era umbrită pe jumătate de sânge. Un arcaş scuipă, iar altul trase violent de arcul său şubred. Thomas se gândi că, dacă se întindea, poate ar dormi un pic, dar era copleşit de teama ridicolă că poate ceilalţi arcaşi se vor retrage şi îl vor lăsa pe el acolo, dormind, iar scoţienii îl vor găsi şi îl vor omorî. Scoţienii se odihneau, precum englezii. Unii oameni stăteau aplecaţi, parcă trăgându-şi sufletul, alţii stăteau în iarbă, în timp ce unii se înghesuiau în jurul unui butoi cu apă sau cu bere. Nimeni nu bătea în tobele uriaşe, dar Thomas putea auzi hârşâitul pietrei pe oţel ceea ce însemna că oştenii îşi şlefuiau săbiile tocite în prima încleştare a bătăliei. Nu era strigată nici o insultă din nici o parte, bărbaţii se priveau doar prudenţi. Preoţii îngenuncheau lângă muribunzi, rugându-se ca sufletele acestora să ajungă în ceruri, în timp ce femeile îşi boceau soţii, iubiţii sau fii morţi. Aripa dreaptă a englezilor, împuţinată de atacul dur al scoţienilor, se retrăsese, oştenii reluându-şi poziţia iniţială, iar în spatele lor erau zeci de oameni morţi sau muribunzi. Răniţii scoţienilor care fuseseră lăsaţi în urmă din cauza retragerii

rapide erau percheziţionaţi şi dezbrăcaţi, iar o luptă izbucni între doi bărbaţi care se certau pe o mână de monede pătate. Doi călugări duceau apă răniţilor. Un copil mic se juca cu nişte zale rupte de la o armură, în timp ce mama sa încerca să desfacă o vizieră prinsă într-o suliţă, ce credea ea că ar fi bună pe post de topor. Un scoţian, care era presupus mort, mârâi şi se întoarse deodată, dar un ostaş păşi către el şi îl înjunghie cu sabia sa. Inamicul încremeni, se relaxă şi nu mai mişcă.

— Nu e încă ziua învierii, nenorocitule, spuse ostaşul în timp ce îşi elibera sabia. Fiu de târfă nenorocit, mormăi el, ştergându-şi sabia pe haina zdrenţuită a mortului. Să se trezească aşa! Ce m-a speriat!

Nu vorbea cu cineva anume, ci se ghemui lângă bărbatul pe care îl omorâse şi începu să îi cotrobăie prin haine.

Turnurile catedralei şi zidurile castelului erau înţesate cu spectatori. Un bâtlan zbură pe sub zidurile de apărare, mergând de-a lungul râului ce scânteia îmbietor în soarele tomnatic. Thomas putea auzi cristei de-a lungul pantei. Fluturi, cu siguranţă ultimii din an, zburau deasupra ierbii îmbibate cu sânge. Scoţienii stăteau în picioare, se întindeau, îşi puneau coifurile, îşi treceau scutul pe după braţ şi cântăreau în mâini săbiile, suliţele şi lăncile abia ascuţite. Unii dintre ei priveau către oraş şi îşi imaginau comorile ce se aflau în cripta catedralei şi în pivniţele castelului. Visau la cufere pline cu aur, căzi inundate cu monede, camere pline cu grămezi de argint, taverne în care berea curgea şi străzi pline de femei.

— În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, striga un preot. Sfântul Andrei e cu voi. Luptaţi pentru regele vostru! Inamicii sunt nişte demoni ai Satanei! Dumnezeu este cu noi!

— Sus, băieţi, sus! striga un arcaş pe partea englezilor.

Oamenii se ridicară, îşi încordară arcurile şi luară primele săgeţi din tolbă. Unii îşi făcură cruce, neştiind că şi scoţienii făceau acelaşi lucru.

Lordul Robert Stewart, călare pe un armăsar gri, odihnit, îşi croi drum până la aripa stângă a armatei scoţiene.

— Nu o să mai aibă multe săgeţi, le promise oamenilor săi, nu multe. Putem să îi înfrângem!

Oamenii lui aproape că rupseseră linia englezilor ultima oară. Atât de aproape, încât cu siguranţă încă un atac năucitor i-ar fi fatal micii armate şi drumul către nenumăratele bogăţii din sud ar fi deschis.

— Pentru Sfântul Andrei! striga lordul Robert, iar toboşarii

reluară bătăile, pentru regele nostru! Pentru Scoţia!

Şi urletele începură iar.

Bernard de Taillebourg se duse în catedrală după ce termină ce avea de făcut în micul ospiciu al mănăstirii. Servitorul lui pregătea caii, în timp ce dominicanul străbătea nava principală a catedralei străjuită de stâlpi uriaşi, decoraţi cu dungi şerpuitoare roşii, galbene, verzi şi albastre. Se ducea la mormântul Sfântului Cuthbert pentru a spune o rugăciune. Nu ştia sigur dacă Cuthbert era un sfânt important – cu siguranţă nu era unul dintre sufletele binecuvântate ce şopteau la urechea lui Dumnezeu în ceruri –, dar era foarte venerat local, iar mormântul lui, încărcat cu bijuterii, aur şi argint, stătea mărturie pentru acest devotament.

Cel puţin o sută de femei erau adunate la mormânt, majoritatea dintre ele plângând, iar de Taillebourg trebui să le împingă pe câteva dintre ele pentru a se putea apropia destul pentru a atinge perdeaua brodată ce învăluia mormântul. O femeie se răsti la el, după care observă că era preot şi, văzându-i faţa însângerată, plină de vânătăi, îi ceru iertare. Bernard de Taillebourg o ignoră şi se înclină în faţa mormântului. Perdeaua era împodobită cu ciucuri, iar femeile legaseră mici fâşii de pânză de ciucuri, fiecare fâşie închipuind o rugăciune. Cele mai multe rugăciuni erau pentru sănătate, pentru vindecarea unui mădular, pentru darul văzului sau pentru a salva viaţa unui copil, dar astăzi îl implorau pe Cuthbert să le aducă bărbaţii teferi înapoi acasă de pe deal.

Bernard de Taillebourg adăugă şi rugăciunea lui. „Du-te la Sfântul Denis, îl imploră pe Cuthbert, şi roagă-l să vorbească cu Dumnezeu.” Cuthbert, chiar dacă nu ar putea să atragă atenţia lui Dumnezeu, cu siguranţă ar putea să îl găsească pe Sfântul Denis care, fiind francez, era cu siguranţă mai apropiat de Dumnezeu decât Cuthbert. „Imploră-l pe Denis să se roage ca Dumnezeu să-mi iuţească paşii, ca binecuvântarea Domnului să se aştearnă asupra căutării mele şi graţia lui Dumnezeu să o încununeze cu succes. Şi să se mai roage pentru ca Dumnezeu să ne ierte nouă păcatele, dar să nu uite că păcatele, pe cât de cumplite sunt, au fost făcute în numele Domnului.” Gemu la gândul păcatelor din acea zi, după care sărută antimisul şi luă o monedă din punguţa de sub robă. Dădu drumul monedei în vasul mare din metal, în care pelerinii îşi aduceau după putinţa lor prinosul, după care se grăbi către nava catedralei. „Ce clădire

grosolană, gândi el, stâlpii pictaţi sunt atât de groşi şi vulgari, iar sculpturile la fel de neîndemânatice ca mâzgălelile unui copil.” Cât de diferite erau prin comparaţie noile şi graţioasele mănăstiri şi biserici ce se înălţau în Franţa. Îşi cufundă degetul în apa sfinţită, îşi făcu semnul crucii şi ieşi la lumina soarelui unde îl aştepta servitorul lui cu caii.

— Ai fi putut să pleci fără mine, îi spuse el servitorului.

— Ar fi mai uşor, zise servitorul, să te omor pe drum şi dup-aia să continui fără tine.

— Dar nu o să faci asta, spuse de Taillebourg, pentru că graţia lui Dumnezeu ţi-a pătruns în suflet.

— Slăvit fie Dumnezeu, zise servitorul.

Bărbatul nu era servitor din naştere, ci un cavaler de origine aleasă. Acum, spre încântarea lui de Taillebourg, era pedepsit pentru păcatele lui şi ale familiei sale. După părerea unora, printre care şi se număra cardinalul Bessieres, bărbatul ar fi trebuit să fie supus chinurilor roţii de tortură, presat de greutăţi mari şi însemnat cu fier încins încât spatele să i se arcuiască în timp ce zbiera iertare către tavan. Dar de Taillebourg îl convinsese pe cardinal să nu-i facă nimic şi să se mărginească doar să îi arate acestui bărbat instrumentele de tortură ale Inchiziţiei.

— Apoi dă-mi-l mie, îi ceruse de Taillebourg cardinalului, să mă ducă la Graal.

— Omoară-l dup-aia, îi ordonase cardinalul inchizitorului.

— Totul va fi altfel când vom avea Graalul, spusese evaziv de Taillebourg.

Încă nu ştia dacă avea să îl omoare pe acest tânăr slab, cu pielea întunecată de soare, ochii negri şi faţa îngustă, care se numea odată Harlequin. Nu purta un nume de care să fie mândru pentru că harlequinii erau nişte suflete pierdute, dar de Taillebourg credea că poate că îi salvase sufletul acestui harlequin. Adevăratul lui nume era Guy Vexille, conte de Astarac, acelaşi Guy Vexille pe care îl descrisese de Taillebourg când vorbise cu fratele Collimore, bărbatul care venise din sud pentru a lupta pentru Franţa în Picardia. Vexille fusese prins în urma bătăliei, când regele francez căuta un ţap ispăşitor, ori un bărbat care îndrăznise să îşi arate emblema familiei declarate eretică şi rebelă reprezenta un ţap ispăşitor destul de bun.

Vexille fusese predat Inchiziţiei în speranţa că îl vor tortura până vor scoate toată erezia din el, dar de Taillebourg îl plăcuse pe Harlequin. Văzuse în el un suflet înrudit, un om dur şi

hotărât, care ştia că această viaţă nu înseamnă nimic, pentru că tot ce conta era viaţa de dincolo. De aceea de Taillebourg îl salvase pe Vexille de la tortură. Îi arătase încăperea de tortură în care bărbaţi şi femei zbierau către Dumnezeu să fie iertaţi, după care îi pusese nişte întrebări, iar Vexille îi povestise cum navigase odată până în Anglia pentru a găsi Graalul şi, deşi îşi ucisese unchiul, pe tatăl lui Thomas, nu îl găsise. Acum, împreună cu de Taillebourg, o ascultase pe Eleanor spunând povestea lui Thomas.

— Ai crezut-o? întrebă acum dominicanul.

— Am crezut-o, spuse Vexille.

— Dar a fost ea minţită? se întrebă inchizitorul.

Eleanor le spusese că lui Thomas i se încredinţase misiunea de a căuta Graalul, însă credinţa lui era nestatornică şi căutările lui – nu aşa de însufleţite.

— Tot trebuie să îl omorâm, adăugă de Taillebourg.

— Bineînţeles.

De Taillebourg se încruntă.

— Nu ai nimic împotrivă?

— Să ucid? Guy Vexille fu surprins de întrebarea lui de Taillebourg. Dar cu asta mă ocup eu, părinte, spuse Harlequin.

Cardinalul Bessieres decretase ca oricine era în căutarea Graalului să fie ucis, oricine în afară de cei trimişi în numele cardinalului, iar Guy Vexille devenise, voit, asasinul lui Dumnezeu. Nu avea nici o reţinere în a-i tăia gâtul vărului său, Thomas.

— Vrei să îl aşteptăm? îl întrebă el pe inchizitor. Fata spunea că va fi în catedrală după bătălie.

De Taillebourg se uită spre deal. Scoţienii aveau să câştige, era sigur de asta, de aceea nu credea că Thomas din Hookton se va întoarce în oraş. Mai degrabă avea să fugă spre sud, cuprins de panică.

— O să mergem la Hookton.

— Am mai fost o dată în Hookton, spuse Guy Vexille.

— Atunci o să te mai duci o dată, sări de Taillebourg.

— Da, părinte.

Guy Vexille îşi coborî umil capul. Era un păcătos; i se cerea să arate că se căieşte, aşa că nu se opuse. Făcea ce îi cerea de Taillebourg, iar răsplata lui, aşa cum i se promisese, urma să fie reabilitarea. I s-ar înapoia mândria, ar putea să conducă iar oameni în bătălii şi ar fi iertat de Biserică.

— Acum vom pleca, spuse de Taillebourg.

Voia să plece înainte ca William Douglas să vină în căutarea lor şi, mai ales, înainte să descopere cineva cele trei cadavre din cămăruţa ospiciului. Dominicanul închisese uşa acestei încăperi şi, cu siguranţă, călugării vor crede că fratele Collimore doarme şi nu îl vor deranja, dar de Taillebourg tot voia să iasă din oraş înainte să fie descoperite cadavrele, aşa că se sui în şaua unuia dintre caii furaţi de la Jamie Douglas în acea dimineaţă. Părea că trecuse mult timp. Dădu pinteni calului, după care îmbrânci un cerşetor la o parte. Omul se încleştase de piciorul lui de Taillebourg, plângându-se că îi era foame, dar acesta îl lovi sălbatic făcându-l să se rostogolească.

Zgomotul bătăliei se înteţea. Dominicanul se uită iar către culme, dar lupta nu îl privea. Dacă englezii şi scoţienii voiau să se schilodească între ei, atunci n-aveau decât. El avea o misiune mai importantă, legată de Dumnezeu şi de Graal, de rai şi de iad. Şi el avea păcate pe conştiinţă, dar care urmau să fie iertate de Dumnezeu şi chiar raiul o să îi înţeleagă păcatele odată ce va găsi Graalul.

Porţile oraşului, deşi straşnic apărate, erau deschise pentru ca răniţii să fie aduşi înăuntru şi pentru a transporta băutură şi mâncare pe culme. Străjerii erau oameni în vârstă cărora li se ordonase să aibă grijă ca nici un călăreţ scoţian să nu intre în oraş, dar nu li se zisese să-i oprească pe cei care ieşeau, aşa că nu-l luară în seamă pe preotul sălbatic, cu faţa învineţită şi călare pe un cal de război şi nici pe elegantul lui servitor. Aşa că de Taillebourg şi Harlequin ieşiră din Durham, dădură pinteni cailor, porniră pe drumul ce ducea către York, spre sud, în timp ce zgomotul bătăliei din oraş răsuna.

Cam pe la mijlocul prânzului scoţienii atacară pentru a doua oară, dar acest asalt, diferit de primul, nu i-a stânjenit pe arcaşi. Aceştia erau retraşi, pregătiţi să facă faţă atacului, şi de data aceasta săgeţile zburau la fel de dense ca nişte sturzi. Oştenii din aripa stângă a scoţienilor, cei care aproape înfrânseseră linia englezilor, se confruntau acum cu de două ori mai mulţi arcaşi, iar atacul lor, care începuse aşa de încrezător, încetini, după care se opri de tot pentru că ostaşii se adăposteau după scuturile lor. Aripa dreaptă a scoţienilor nu avansa deloc, în timp ce formaţiunea testudo centrală a regelui fu oprită la cincisprezece metri de zidul de piatră, din spatele căruia arcaşii trimiteau o ploaie neîncetată de săgeţi. Scoţienii nu se retrăgeau şi nu puteau să avanseze, aşa că pentru un timp

săgeţile lungi se înfipseră în scuturi şi în trupuri neprotejate corespunzător. În cele din urmă, oamenii lordului Robert Stewart ieşiră din bătaia săgeţilor, iar formaţiunea regelui îi urmă, aşa că pe câmpul de luptă acoperit de sânge ostilităţile încetară pentru un timp. Tobele erau liniştite şi nu se mai strigau insulte peste păşunea răvăşită. Seniorii scoţieni, cei care mai erau încă în viaţă, se strânseră sub steagul regal cu crucea Sfântului Andrei, iar arhiepiscopul de York, văzându-şi duşmanii în consiliu, îi convocă şi el pe nobilii englezi. Aceştia erau posomorâţi. Inamicul, credeau ei, nu s-ar expune la un al treilea botez cu săgeţi, aşa cum numea arhiepiscopul riposta arcaşilor.

— Nenorociţii vor fugi către nord, prezise arhiepiscopul, blestemate să le fie sufletele!

— Atunci noi îi urmărim, zise lordul Percy.

— Se mişcă mai repede ca noi, spuse arhiepiscopul.

Îşi dăduse casca jos şi căptuşeala de piele îşi lăsase impregnată forma pe părul lui, încercuindu-i craniul.

— Le măcelărim picioarele, spuse şiret un alt lord.

— La naiba cu pedestraşii, se răsti arhiepiscopul, iritat de atâta prostie.

Voia să captureze seniori scoţieni, oameni care călăreau cei mai iuţi şi mai scumpi cai, pentru că răscumpărarea lor l-ar face bogat şi în mod special voia să-i captureze pe acei nobili scoţieni, precum ducele de Menteith, care-i juraseră credinţă lui Eduard al Angliei şi a căror prezenţă în armata inamică era o dovadă de trădare. Asemenea bărbaţi nu urmau să fie răscumpăraţi, ci executaţi ca exemplu pentru alţi oameni care îşi încălcau jurămintele, iar dacă arhiepiscopul câştiga astăzi, atunci el ar putea conduce o armată mică până în Scoţia şi şi-ar însuşi tot avutul trădătorilor. Ar lua totul de la ei: lemnul din parcuri, cearceafurile de pe paturi, ba şi paturile, ţiglele de pe acoperişuri, oalele, tigăile, vitele, chiar şi papura din albia râurilor.

— Dar nu vor mai ataca, spuse arhiepiscopul.

— Atunci va trebui să fim deştepţi, interveni voios lordul Outhwaite.

Ceilalţi seniori se uitară suspicioşi către Outhwaite. Deşteptăciunea nu era în ochii lor o calitate dezirabilă, pentru că nu ajuta la vânarea mistreţilor şi a cerbilor, şi nu presupunea să te bucuri de o femeie şi să iei prizonieri. Oamenii Bisericii puteau fi deştepţi şi fără îndoială erau destui deştepţi la Oxford, şi chiar şi femeile puteau fi deştepte atâta timp cât nu se făleau

cu asta, dar pe un câmp de luptă? Deşteptăciune?

— Deştepţi? întrebă lordul Neville aspru.

— Se tem de arcaşii noştri, spuse lordul Outhwaite, dar dacă văd că arcaşii noştri nu prea mai au săgeţi, atunci acea teamă va dispărea şi ar putea să mai atace o dată.

— Într-adevăr, într-adevăr... începu arhiepiscopul după care se opri, pentru că şi el era aproape la fel de deştept ca lordul Outhwaite, atât de deştept într-adevăr încât să-şi ascundă deşteptăciunea... Dar cum îi vom convinge? întrebă el.

Lordul Outhwaite îi făcu pe plac arhiepiscopului explicându-i ceea ce el bănuia că acesta întrevăzuse deja.

— Cred, Sfinţia Voastră, că, dacă ostaşii noştri sunt văzuţi cutreierând câmpul în căutare de săgeţi, atunci inamicul va trage concluzia corectă.

— Sau, în cazul acesta, spuse arhiepiscopul pe înţelesul celorlalţi lorzi, concluzia incorectă.

— Oh, asta e bine, spuse încântat unul dintre ceilalţi nobili.

— N-ar fi şi mai bine, Sfinţia Voastră, sugeră sfios lordul Outhwaite, dacă ar fi aduşi caii în faţă? Inamicul ar presupune atunci că ne pregătim să fugim?

Arhiepiscopul nu ezită.

— Aduceţi toţi caii, spuse el.

— Dar...

Un nobil se încruntă.

— Arcaşii să plece în căutare de săgeţi, scutierii şi pajii să vină cu caii călăreţilor, izbucni arhiepiscopul, înţelegând întru totul ce avea în minte lordul Outhwaite, nerăbdător să pună planul în practică înainte ca inamicul să se decidă să fugă spre nord.

Lordul Outhwaite dădu chiar el ordin arcaşilor şi, în câteva momente, zeci de arcaşi se aflau pe porţiunea dintre armate, unde culegeau săgeţi folosite. Unii arcaşi mormăiau, spunând că e o prostie pentru că se simţeau expuşi trupelor scoţiene, care începuseră din nou să îi batjocorească. Unul dintre arcaşi, cel mai îndepărtat dintre toţi, fu lovit în piept de săgeata unei arbalete, căzu în genunchi, cu o privire mirată şi tuşi sânge în palmă. Începu să plângă, ceea ce nu făcu altceva decât să îi agraveze tusea, iar când un al doilea bărbat vru să vină să îl ajute, fu şi el lovit în coapsă de aceeaşi arbaletă. Scoţienii începură să strige insulte către oamenii răniţi, după care se speriară când câţiva arcaşi englezi traseră săgeţi în direcţia ostaşului cu arbaletă.

— Păstraţi-vă săgeţile! Păstraţi-vă săgeţile! urla lordul Outhwaite, călare pe calul său, către arcaşi. Galopă mai aproape de aceştia. Păstraţi-vă săgeţile! Pentru numele lui Dumnezeu! Păstraţi-le!

Zbiera destul de tare încât să îl audă şi inamicul, după care un grup de scoţieni, sătui să se adăpostească de arcaşi, se repeziră cu intenţia de a-i tăia calea lordului Outhwaite şi toţi englezii fugiră înapoi către linia lor. Lordul Outhwaite dădu pinteni calului şi scăpă uşor de atacul oamenilor care se mulţumiră să-i căsăpească pe cei doi arcaşi răniţi. Restul scoţienilor, văzând că englezii fug, râdeau şi îi batjocoreau. Lordul Outhwaite se întoarse şi se uită către cei doi arcaşi morţi.

— Ar fi trebuit să îi luăm pe cei doi flăcăi, îşi reproşă singur.

Nu răspunse nimeni. Câţiva arcaşi priveau indignaţi către ostaşi, presupunând că aceştia au cerut să li se aducă în faţă caii pentru a fugi mai uşor, dar atunci lordul Outhwaite strigă la grupurile de arcaşi să treacă în spatele ostaşilor:

— Aliniaţi-vă în spate! Nu toţi. Încercăm să îi facem să creadă că nu mai avem săgeţi şi, dacă nu aţi mai avea săgeţi, nu aţi sta în faţă, nu? Ţineţi caii unde sunt!

Strigă acest ultim ordin către scutierii, pajii şi servitorii care aduseseră caii de luptă. Ostaşii nu trebuiau să încalece deocamdată, ci caii erau ţinuţi în spatele liniei, chiar în spatele locului unde se aflau jumătate din arcaşi. Inamicii, văzând caii, trebuiau să-şi închipuie că englezii, rămaşi fără săgeţi, luau în calcul posibilitatea de a fugi.

Şi aşa, momeala fu înghiţită.

Tăcerea se aşternu peste câmpul de luptă, întreruptă doar de gemetele răniţilor, croncănitul corbilor şi vaietele femeilor. Călugării începură să cânte din nou, dar ei erau încă pe partea stângă a englezilor şi Thomas, care era acum pe partea dreaptă, îi auzea doar vag. Un clopot sună în oraş.

— Mi-e frică să nu fim prea deştepţi, remarcă Outhwaite către Thomas. Domnia Sa nu era un bărbat care să tacă şi nu era nimeni altcineva pe aripa dreaptă a oştii engleze demn de conversaţie, aşa că îl alese pe Thomas. Oftă. Nu funcţionează mereu să fii deştept.

— Ne-a mers în Bretania, domnul meu.

— Ai fost atât în Bretania, cât şi în Picardia? se minună lordul Outhwaite.

Era încă pe cal şi privea peste ostaşi, către scoţieni.

— Am slujit acolo un om inteligent, domnul meu.
— Şi pe cine anume?
Lordul Outhwaite se prefăcu interesat, poate regretând că începuse discuţia.
— Will Skeat, domnul meu, doar că acum e Sir William. Regele l-a făcut cavaler pentru vitejia dovedită în bătălie.
— Will Skeat? Lordul Outhwaite era acum atent. L-ai slujit pe Will? Pe bunul Dumnezeu, aşa este? Dragul William. Nu am mai auzit numele acesta de ani. Ce mai face?
— Nu prea bine, domnul meu, spuse Thomas şi-i povesti cum Will Skeat, un om de rând care devenise căpitanul unei trupe de arcaşi şi de ostaşi temute pe oriunde se vorbea franceza, fusese rănit grav în bătălia din Picardia. A fost dus la Caen, domnul meu.
Lordul Outhwaite se încruntă.
— Adică a fost lăsat pe mâinile francezilor?
— Un francez l-a dus acolo, domnul meu, explică Thomas, un prieten, pentru că acolo e un doctor ce poate face miracole. La sfârşitul bătăliei, când oamenii răsuflau uşuraţi că au scăpat cu viaţă, craniul lui Skeat era deschis către cer şi când l-am văzut ultima oară, căpitanul era mut, orb şi vlăguit.
— Nu ştiu de ce francezii au doctori mai buni, spuse lordul Outhwaite un pic enervat, dar se pare că aşa stau lucrurile. Tatăl meu mereu spunea că au doctori buni şi el a avut multe probleme cu sputa.
— Acest om e evreu, domnul meu.
— Şi cu umerii. Evreu! Ai spus evreu? Lordul Outhwaite părea agitat. Nu am nimic împotriva evreilor, continuă el, deşi nu aşa de convingător, dar pot să enumăr zeci de motive pentru care cineva nu ar trebui să se ducă la un doctor evreu.
— Chiar aşa, domnul meu?
— Dragul meu prieten, cum ar putea să se încarce cu puterile sfinţilor? Sau cu proprietăţile vindecătoare ale relicvelor? Sau cu virtuţile apei sfinţite? Chiar şi rugăciunea e un mister pentru ei. Mama mea, Dumnezeu să o odihnească, avea dureri mari la genunchi. De la prea multă rugăciune, ziceam eu, dar doctorul ei i-a spus să îşi lege picioarele cu pânze ce au fost puse peste mormântul Sfântului Cuthbert şi să se roage de trei ori pe zi la Sfântul Grigorie de Nazians şi a funcţionat! A funcţionat! Dar nici un evreu nu ar putea să prescrie aşa ceva, nu e aşa? Şi, dacă ar face, ar fi blasfemie şi nu ar funcţiona. Trebuie să spun că nu cred că a fost o idee prea bună să îl lăsaţi pe bietul Will pe

mâinile unui evreu. Merită ceva mai bun, pe cuvântul meu! Dădu din cap dezaprobator. Will l-a servit pe tata un timp, dar era prea deştept ca să rămână la graniţa scoţiană. Nu e prea multă pradă, înţelegi? A plecat de capul lui, asta a făcut. Bietul Will!

— Doctorul evreu, spuse încăpăţânat Thomas, m-a vindecat şi pe mine.

— Nu putem decât să ne rugăm, ignoră lordul Outhwaite spusele lui Thomas şi vorbi pe un ton ce sugera că rugăciunile, deşi necesare, mai mult ca sigur erau inutile. Se înveseli dintr-odată. Ah! Cred că prietenii noştri se agită!

Tobele scoţiene începuseră să bată şi de-a lungul întregii linii inamice oamenii îşi fixau scuturile, îşi trăgeau vizierele sau ridicau săbiile. Puteau vedea că englezii îşi aduseseră caii mai aproape, probabil să-i ajute să se retragă, iar linia inamică părea a fi lipsită de jumătate de arcaşi, aşa că poate au crezut că acei arcaşi nu prea mai aveau săgeţi. Totuşi, scoţienii se hotărâseră să avanseze pedeştri ştiind că şi o mână de săgeţi le-ar speria caii şi le-ar transforma atacul călare într-un haos. Zbierau în timp ce înaintau, atât pentru a se îmbărbăta, cât şi pentru a băga frica în englezi, dar deveniră mai încrezători când ajunseră în locul în care zăceau cadavrele lăsate în urma ultimului lor atac şi văzură că nici o săgeată nu se îndrepta către ei.

— Nu încă, flăcăi, nu încă.

Lordul Outhwaite preluase comanda arcaşilor de pe partea dreaptă.

Lorzii Percy şi Neville comandau aici, dar amândoi consimţiseră să îi permită bătrânului să dea ordine arcaşilor, în timp ce ei aşteptau cu ostaşii lor. Lordul Outhwaite privea încontinuu peste câmp, către locul în care scoţienii avansau spre partea stângă a englezilor, unde se aflau oamenii lui, dar era mulţumit că groapa continua să-i protejeze, aşa cum peretele de piatră adăpostea centrul liniei engleze. Aici, la marginea cea mai apropiată de Durham a culmii, scoţienii erau cei mai puternici şi englezii, mai vulnerabili.

— Lăsaţi-i să vină mai aproape, îi avertiză el pe arcaşi. Vrem să-i terminăm o dată pentru totdeauna, săracii de ei! Începu să bată cu degetele în oblâncul şeii, ţinând ritmul cu tobele scoţiene care mai rămăseseră şi aşteptând ca linia fruntaşă a scoţienilor să ajungă la treizeci de metri depărtare. Prima linie de arcaşi, strigă el, când crezu că inamicul e destul de aproape, adică voi, băieţii din faţă! Începeţi să trageţi!

Cam jumătate dintre arcaşi aveau cale liberă în fruntea armatei şi acum îşi încordară arcurile, îşi îndreptară săgeţile către cer şi le dădură drumul. Scoţienii, văzând potopul venind, începură să fugă, sperând să micşoreze distanţa faţă de arcaşi, astfel încât doar câteva săgeţi să-şi atingă ţinta.

— Toţi arcaşii! răcni lordul Outhwaite, temându-se că aşteptase prea mult şi arcaşii care fuseseră ascunşi în spatele ostaşilor începură să tragă peste capetele trupelor din faţă.

Scoţienii erau destul de aproape acum, încât şi cei mai neiscusiţi arcaşi nu ar fi putut rata, atât de aproape încât săgeţile treceau din nou prin armură şi trupuri, presărând pământul cu alţi oameni răniţi sau morţi. Thomas putea auzi săgeţile lovindu-şi ţintele. Unele răsunau în armură, unele se loveau de scuturi, dar majoritatea scoteau un sunet ca al toporului unui măcelar când sacrifică vite la sosirea iernii. Ţinti un om mare a cărui vizieră era ridicată şi-i trimise o săgeată pe gâtlej în jos. O altă săgeată străpunse un om tribal a cărui faţă era schimonosită de ură. Apoi coada unei săgeţi se despică, săgeata zburând aiurea după ce dădu drumul corzii. Culese resturile de pene de pe coardă, luă o săgeată nouă şi o înfipse într-un alt om tribal bărbos şi păros. Un scoţian călare îşi încurajă oamenii să înainteze, după care dădu bice calului, fiind lovit de trei săgeţi. Thomas slobozi încă o săgeată care lovi un ostaş în piept din plin trecând prin armură, piele, os şi carne. Următoarea lui săgeată se înfundă într-un scut. Scoţienii se zbăteau, încercând să-şi croiască drum prin ploaia morţii.

— Cu grijă, băieţi, cu grijă! strigă un arcaş către ceilalţi, temându-se că aceştia trăgeau prea puţin de corzi, nefolosind astfel întreaga putere a arcurilor.

— Continuaţi să trageţi! strigă lordul Outhwaite. Degetele lui băteau mai departe în oblâncul şeii, deşi tobele scoţiene ezitau. O treabă minunată! O treabă minunată!

— Caii! ordonă lordul Percy. Putea vedea că scoţienii erau în pragul disperării, văzând că arcaşii englezi nu rămăseseră de fapt fără săgeţi. Caii! urlă din nou, iar ostaşii lui fugiră să se urce în şei.

Pajii şi scutierii înmânau lăncile mari şi grele ale călăreţilor care îşi fixau picioarele protejate de încălţări de fier în scara şeii, aruncau o privire duşmanilor răniţi şi lăsau jos vizierele.

— Trageţi! Trageţi! striga lordul Outhwaite. Aşa, băieţi!

Săgeţile loveau fără milă. Scoţienii răniţi strigau către Dumnezeu, îşi chemau mamele, dar, chiar şi aşa moartea

înaripată îi lovea. Un bărbat, purtând emblema cu leul nobililor Stewart, scuipa sânge şi salivă. Era în genunchi, dar reuşi să se ridice, făcu un pas, căzu iar în genunchi, se împletici, scuipă din nou sânge, după care o săgeată i se înfipse în ochi, trecându-i prin creier pentru a-i scrijeli partea din spate a craniului, şi el căzu pe spate ca lovit de fulger.

Atunci veniră şi măreţii cai.

— Pentru Anglia, Eduard şi Sfântul Gheorghe! strigă lordul Percy şi un trâmbiţaş acceptă provocarea în timp ce armăsarii atacau, obligându-i pe arcaşi să sară în lături, pe când lăncile se abăteau pe lângă ei.

Iarba tremura. Doar câţiva călăreţi atacau, doar şocul atacului lor lovi inamicul cu o putere năucitoare şi scoţienii se retraseră. Lăncile erau aruncate în trupurile oamenilor, în timp ce cavalerii îşi scoaseră săbiile şi căsăpiră oamenii speriaţi şi fricoşi care nu puteau să fugă din cauza muntelui de cadavre. Tot mai mulţi călăreţi încălecau, iar acei ostaşi care nu voiau să-şi aştepte armăsarii fugeau înainte pentru a se alătura măcelului. Arcaşii li se alăturară şi ei, scoţându-şi săbiile sau învârtindu-şi securile în aer. Tobele tăcură, în sfârşit, şi măcelul începu.

Thomas mai văzuse aşa ceva şi înainte. Văzuse cum, într-o clipită, o luptă îşi putea schimba cursul. Scoţienii îi tatonaseră toată ziua, aproape îi înfrânseseră pe englezi, fuseseră agresivi şi aproape de a învinge, iar acum erau înfrânţi, iar oamenii de pe aripa stângă a scoţienilor, care fuseseră atât de aproape de a aduce victoria regelui, erau cei care cedau acum. Caii englezi galopau în linie pentru a umple câmpurile de sânge, iar călăreţii învârteau săbii, securi, măciuci şi buzdugane pe care la abăteau asupra scoţienilor îngroziţi. Arcaşii englezi li se alăturară, nimicindu-i pe scoţienii mai înceţi ca nişte haite de câini care se năpustesc asupra unor căprioare.

— Prizonieri! strigă lordul Percy către servitorii săi. Vreau prizonieri!

Un scoţian flutură o secure către calul lui, rată şi fu secerat de sabia Domniei Sale, un arcaş termină treaba cu un cuţit, după care îi tăie vesta peticită, pentru a căuta monede. Doi tâmplari din Durham se repeziră cu teslele spre un ostaş care încerca să le ţină piept, lovindu-l în cap, omorându-l încet. Un arcaş se retrase gâfâind, cu abdomenul tăiat, iar un scoţian îl urmă, urlând cuprins de furie, dar se împiedică de un arc şi căzu la pământ. De pe valtrapurile cailor englezi picura sânge în timp

ce călăreţii lor se întoarseră pentru a-şi croi drum prin armata scoţiană. După ce trecură cu bine, se grăbiră să întâlnească următorul val de ostaşi englezi care luptau cu vizierele ridicate, pentru că inamicul îngrozit nu opunea o rezistenţă serioasă.

Dar totuşi centrul şi aripa dreaptă a scoţienilor erau intacte.

Aripa dreaptă fusese din nou împinsă pe terenul mai jos, dar acum, în loc de arcaşii care se luptau de pe margine, trebuiau să-i înfrunte pe ostaşii englezi care fuseseră atât de proşti încât să coboare în groapă pentru a înfrunta atacul scoţian. Bărbaţi în armură cădeau peste cadavrele scoţienilor, şi înaintau împleticindu-se în armurile lor pentru a-şi izbi săbiile şi securile de scuturi şi cranii. Oamenii urlau în timp ce omorau. Mârâiau, atacau şi mureau printre ferigile nămoloase, dar bătălia era inutilă pentru că, dacă una din părţi avea un avantaj, nu făcea decât să împingă inamicul în sus pe pantă or acesta, dobândind avantajul terenului, reuşea, la rândul lui, să-şi împingă adversarul în josul dealului. Astfel tot mai mulţi morţi se alăturau cadavrelor de pe fundul gropii şi aşa oscila lupta înainte şi înapoi, fiecare înaintare într-o direcţie sau alta lăsând în urmă oameni plângând şi murind, strigându-L pe Isus, blestemându-şi inamicul, sângerând.

Cerşetor era acolo, un munte de om care stătea lângă leşul ducelui de Moray, bătându-şi joc de scoţieni şi provocându-i să lupte. O jumătate de duzină de oameni răspunseră provocării şi fură ucişi. O haită de bărbaţi din clanurile din ţinuturile muntoase se repeziră asupra lui zbierând, dar el răcni la ei, fluturându-şi marele lui buzdugan cu ţepi. Privindu-l de sus, Sperietorii i se părea a fi un urs mare lăţos, asaltat de nişte dulăi. Sir William Douglas, prea deştept ca să fie prins a doua oară pe terenurile joase, privea şi el de pe marginea opusă şi era uimit de felul în care oamenii se duceau de bunăvoie la măcel. Ştiind că bătălia nu putea fi nici pierdută, dar nici câştigată în acea groapă a morţii, se întoarse către centru unde formaţiunea testudo a regelui mai avea încă şansa unei victorii mari, în ciuda dezastrului de pe aripa stângă a armatei scoţiene.

Oamenii regelui tocmai trecuseră de zidul de piatră. În unele locuri îl dărâmaseră, iar în altele acesta se prăbuşise sub presiunea oamenilor şi, deşi pietrele căzute încă reprezentau un obstacol mare pentru soldaţii împovăraţi de scuturi grele şi armuri, aceştia se căţărau peste ele şi împingeau partea de mijloc a linei englezilor. Scoţienii atacaseră printre săgeţi, rezistaseră salvei lor nimicitoare şi chiar prinseseră câţiva

arcaşi, pe care îi măcelăriră voioşi, iar acum secerau şi înjunghiau pentru a-şi croi drum până la marele steag al arhiepiscopului. Regele, cu viziera plină de sânge de la obrazul lui rănit, era în faţa formaţiunii testudo. Capelanul regelui lupta lângă stăpânul său, mânuind o măciucă cu ţepi, iar Sir William şi nepotul său se alăturară atacului. Sir William se ruşină brusc de premoniţia sa care îl mânase să-l sfătuiască pe rege să dispună retragerea. Aşa luptau scoţienii! Cu pasiune şi sălbăticie. Centrul englezilor se retrăgea, abia ţinându-şi rândurile. Sir William văzu că inamicii îşi aduseseră caii în faţă şi presupuse că se pregăteau să fugă, aşa că îşi dublă eforturile.

— Omorâţi-i! urlă el.

Dacă scoţienii reuşeau să le rupă rândurile, englezii s-ar învălmăşi în dezordine, nu ar mai putea să ajungă la cai şi ar fi victime uşoare pentru scoţieni.

— Omorâţi! Omorâţi! striga regele de pe cal la oamenii săi.

— Prizonieri! striga ducele de Menteith, mai uşor. Luaţi prizonieri!

— Înfrângeţi-i! Înfrângeţi-i acum! urla Sir William.

Îşi împinse scutul înainte pentru a para o lovitură de sabie, înjunghie pe sub scut şi simţi cum sabia sa străpungea o armură. Învârti sabia şi o retrase repede înainte ca oţelul să fie prins de carne. Împinse cu scutul, neputând să vadă peste el, îşi simţi adversarul împotmolindu-se, coborî scutul pentru a anticipa o lovitură pe sub scut, după care împunse din nou cu sabia, aruncându-şi inamicul pe spate. Se împiedică, dezechilibrându-se din cauza unui om rănit de el pe care călcase, dar îşi recăpătă echilibrul înfigând marginea de jos a scutului în pământ, se ridică şi înfipse sabia într-o faţă bărboasă. Sabia alunecă pe obraz, agăţând un ochi, iar omul căzu pe spate, cu gura deschisă, abandonând lupta. Sir William se aplecă pentru a evita lovitura unei securi, mai primi o sabie în scut şi se îndreptă furios către cei doi oameni care îl atacaseră. Robbie, înjurând şi blestemând, îl omorî pe cel cu securea, după care lovi un ostaş căzut în faţă. Sir William fandă şiret şi simţi cum sabia lui zgârie o armură şi o trase repede înapoi, încât un şuvoi de sânge ţâşni printre inelele de metal ale platoşei rănitului. Omul căzu, răsuflând greu şi smucindu-se. Mai mulţi englezi veneau din dreapta, disperaţi să oprească atacul scoţienilor ce ameninţa să treacă prin linia arhiepiscopului.

— Douglas! urla Sir William. Douglas!

Îşi chema oamenii să vină să îl ajute, să îmbrâncească, să

lovească şi să căsăpească şi ultimul inamic. El şi nepotul lui trasaseră o cale sângeroasă adânc în rândurile arhiepiscopului şi nu ar fi fost nevoie decât de câteva momente de luptă înverşunată să rupă partea centrală a englezilor şi atunci ar începe adevăratul masacru. Sir William se feri de încă o secure îndreptată spre el. Robbie îl omorî pe atacatorul cu pricina, înfigându-i sabia în gât, dar trebui să pareze imediat o lovitură de suliţă şi, făcând asta, se împiedică de unchiul său. Sir William îşi împinse nepotul în picioare şi lovi cu scutul faţa unui inamic. Unde naiba erau oamenii lui?

— Douglas! fulgeră din nou Sir William. Douglas!

Şi chiar atunci o sabie sau o suliţă îi încurcă picioarele şi căzu. Instinctiv, se acoperi cu scutul. Oamenii se băteau pe lângă el şi se ruga să fie oamenii lui ce înfrângeau ultima rezistenţă a englezilor, aşa că aşteptă să înceapă ţipetele inamicului, dar în schimb cineva începu să bată darabana pe casca lui. Pârâiturile încetară, după care începură din nou.

— Sir William? întrebă o voce blândă.

Ţipetele începuseră, aşa că Sir William abia auzea, dar seria de lovituri uşoare pe vârful căştii lui îl convinse că putea să lase scutul jos. Îi luă un moment să vadă ce se petrecea pentru că i se mişcase casca atunci când căzuse şi trebui să o îndrepte.

— Pentru Dumnezeu, spuse când putu să vadă ce era în jurul lui.

— Dragule Sir William, spuse vocea prietenoasă, presupun că ai cedat? Bineînţeles. Iar acela e tânărul Robbie? Măi, ce ai mai crescut, tinere! Îmi aduc aminte când erai un pui.

— Oh, în numele lui Dumnezeu, spuse din nou Sir William, uitându-se la lordul Outhwaite.

— Pot să îţi dau o mână de ajutor? întrebă binevoitor lordul Outhwaite, aplecându-se din şa. Şi apoi vom putea discuta despre recompensă.

— Isuse, spuse Sir William, la naiba! pentru că acum înţelese că tropăitul din jurul lui fusese al trupelor engleze, iar ţipetele erau ale scoţienilor.

Mijlocul liniei de luptă a englezilor rezistase până la urmă, iar pentru scoţieni bătălia se transformase într-un dezastru total.

Erau arcaşii din nou. Scoţienii pierduseră oameni întreaga zi şi tot erau mai mulţi la număr decât inamicul lor, dar nu aveau cum să riposteze în faţa ploii de săgeţi, iar atunci când centrul oştii scoţienilor dărâmase zidul şi trecuse peste rămăşiţele

acestuia, aripa stângă a scoţienilor rămăsese în urmă, lăsând expus săgeţilor engleze flancul formaţiunii testudo a regelui.

Le luase câteva momente arcaşilor până să bage de seamă ce avantaj aveau. Nimiceau ultimele rămăşiţe din aripa stângă a scoţienilor şi nu înţelegeau cât de aproape de victorie era corpul central al armatei scoţienilor, dar atunci unul dintre oamenii lordului Neville înţelese pericolul.

— Arcaşi! strigătul lui putea fi auzit până la Wear în Durham. Arcaşi!

Oamenii lăsară prada şi îşi scoaseră săgeţi din tolbe.

Arcurile începură să răsune din nou, fiecare notă înfigând o săgeată în flancul scoţienilor furioşi. Formaţiunea lui David forţase partea centrală a englezilor să se retragă peste păşune, o subţiaseră, iar acum se apropiau de marele steag al arhiepiscopului. Dar săgeţile începură să muşte şi după săgeţi veniră ostaşii de pe aripa dreaptă a englezilor, oamenii lordului Percy şi ai lordului Neville, iar unii erau deja călare pe caii lor mari antrenaţi să muşte, să dea din picioare şi să lovească cu potcoavele lor de fier. Arcaşii, punându-şi arcurile pe umăr, îi urmară pe călăreţii cu securi şi săbii, iar de data aceasta veniră şi femeile înarmate cu nişte cuţite fără teacă.

Regele scoţian tăie un englez, îl privi cum căzu, după care îl auzi pe purtătorul de stindard ţipând îngrozit şi se întoarse pentru a vedea marele steag prăbuşindu-se. Calul purtătorului de steag fusese schilodit; necheză în timp ce căzu, iar o gloată de arcaşi şi de ostaşi se repeziră la om şi animal, înşfăcară steagul şi îl târâră pe purtătorul de steag care avu parte de o moarte cumplită, dar atunci capelanul regal apucă frâul calului regelui şi îl scoase pe David Bruce afară din încăierare. Mai mulţi scoţieni se strânseră lângă rege, escortându-l, iar în urma lor englezii ciopârţeau cu săbiile din şei, înjurând în timp ce omorau. Regele vru să se întoarcă să continue lupta, dar capelanul trase de cal.

— Mergeţi, sire! Mergeţi! strigă capelanul.

Oameni speriaţi se îmbrânciră de calul regelui ce călcă în picioare un membru al unui clan, după care se împiedică de un cadavru. Erau englezi în spatele scoţienilor, iar regele, văzând pericolul, dădu pinteni calului. Un cavaler inamic vru să îl lovească, dar regele pară lovitura şi galopă, scăpând de pericol. Armata sa se dezintegrase în grupuri de fugari disperaţi. Îl văzu pe ducele de Menteith cum încerca să se urce pe un cal, dar un arcaş îl nimeri în picior şi îl trase înapoi, după care se aşeză pe

el şi îi puse un cuţit la gât. Ducele zbieră că plăteşte. Ducele de Fife fusese luat prizonier, ducele de Stratheam căzuse în luptă, ducele de Wigtown era asaltat de doi cavaleri englezi ale căror săbii se loveau de armura sa precum baroasele fierarilor. Una dintre tobele mari scoţiene, cu pielea ruptă şi zdrenţuită, se rostogolea în josul dealului, mergând din ce în ce mai repede pe măsură ce panta devenea mai abruptă, lovindu-se de pietre până când căzu în cele din urmă pe o parte şi se opri.

Steagul mare al regelui era acum în mâinile englezilor, la fel ca şi stindardele altor zeci de seniori scoţieni. Câţiva scoţieni galopau spre nord. Lordul Robert Stewart, care aproape câştigase azi, era liber pe partea de est, în timp ce regele mergea pe partea de vest a culmii, îndreptându-se către umbră pentru că soarele era acum mai jos decât dealurile către care se îndrepta într-o disperată nevoie de a găsi adăpost. Se gândea la soţia sa. Era însărcinată? I se spusese că lordul Robert apelase la o vrăjitoare pentru a face o vrajă asupra pântecelui ei aşa încât tronul să treacă de la Bruce la Stewart.

— Sire! Sire! strigă unul dintre oamenii lui şi regele se dezmetici din gândurile sale pentru a vedea un grup de arcaşi englezi jos în vale.

Cum de ajunseseră în faţa lui? Trase de frâu, aplecându-se în dreapta pentru a ajuta calul să se întoarcă şi auzi bufnitura unei săgeţi ce se înfipsese în pieptul calului. Un alt ostaş de al lui căzu, rostogolindu-se pe terenul plin de pietre ce îi rupeau armura în bucăţi. Un cal necheză, sânge ţâşni în amurg şi încă o săgeată se lovi de scutul regelui ce era agăţat pe spatele lui. O altă săgeată se înfipse în coama calului şi armăsarul încetini, sărind în sus şi-n jos, luptându-se să respire.

Regele dădu pinteni, dar calul nu putea merge mai repede. Se strâmbă, iar gestul îi deschise rana închegată de pe obraz, şi picuri de sânge se prelinseră prin viziera deschisă până pe haina lui ruptă. Calul se împotmoli din nou. Era un pârâu în faţă şi un pod de piatră şi regele se miră că cineva ar face un pod de piatră peste un curs de apă atât de îngust. Deodată picioarele din faţă ale calului cedară şi regele se rostogoli pe jos, scăpat miraculos de zvârcolirile calului său muribund, fără a se alege cu oase rupte, aşa că se ridică şi fugi către pod unde trei dintre oamenii săi îl aşteptau călare şi cu un armăsar fără călăreţ. Dar până ca regele să ajungă la cei trei oameni, săgeţile licăriră lovindu-şi ţinta, fiecare dintre ele făcând caii să se împotmolească sub şocul impactului. Armăsarul fără călăreţ

necheză, se eliberă din strânsoarea omului şi galopă către est curgându-i sânge din burtă. Un alt cal căzu cu o săgeată înfiptă în crupă, două în burtă şi încă una în jugulară.

— Sub pod! strigă regele.

Sub arc se puteau adăposti şi ascunde şi, când ar avea vreo zece oameni, ar putea să fugă. Nu avea să mai dureze mult până se lăsa amurgul şi, dacă ar aştepta căderea serii şi ar merge toată noaptea, ar putea fi în Scoţia până în zori.

Aşa că patru scoţieni, dintre care unul rege, se îngrămădiră sub podul de piatră şi îşi traseră sufletul. Săgeţile încetaseră să mai zboare, caii lor erau toţi morţi şi regele îndrăznea să spere că arcaşii englezi plecaseră în căutarea altor prăzi.

— Aşteptăm aici, şopti el.

Putea auzi ţipete de pe terenurile mai ridicate, putea auzi potcoave pe pantă, dar nici una nu părea a fi aproape de micul pod. Se cutremură, înţelegând dimensiunile dezastrului. Armata lui dispăruse, marile lui speranţe erau spulberate, ospăţul de Crăciun nu se va ţine în Londra şi Scoţia putea fi oricând invadată de inamic. Privi către nord. Un grup de oameni ai clanurilor mergeau prin pârâu şi deodată apărură şase călăreţi englezi, care îşi conduseră caii de pe malul înalt spre scoţieni, şi săbiile mari tăiară, şi sânge curgea pe pârâu în jos pe lângă picioarele cu încălţări de fier ale regelui. Se ghemui înapoi în întuneric în vreme ce ostaşii se îndreptară spre vest pentru a găsi şi alţi fugari. Caii tropăiau pe pod, iar cei patru scoţieni nu scoaseră un cuvânt, nu îndrăzniră nici măcar să se uite unul la celălalt până când sunetul potcoavelor nu se stinse în depărtare. O trâmbiţă chema de pe culme şi răsunetul ei îi era neplăcut, exprimând triumf şi dispreţ. Regele închise ochii pentru că se temea să nu verse vreo lacrimă.

— Trebuie să vă vadă un medic, Sire, spuse un om şi regele îşi deschise ochii pentru a vedea că unul dintre servitorii săi vorbise.

— Asta nu poate fi vindecat, spuse regele, referindu-se la Scoţia.

— Obrazul se va vindeca, sire, îl asigură servitorul.

Regele se uită la omul său ca şi cum acesta vorbise în cine ştie ce limbă străină şi deodată începu să îl doară obrazul grav rănit. Toată ziua nu simţise nici o durere, dar acum îl durea amarnic şi regele simţi cum îl podidesc lacrimile, nu de durere, ci de ruşine. Şi atunci, în timp ce încerca să îşi îndepărteze lacrimile clipind, în jurul lui se iviră umbre şi se auziră urlete şi

împroşcatul cizmelor oamenilor care săreau de pe pod. Atacatorii aveau săbii şi suliţe şi năvăliră sub arcul podului precum vidrele care se reped asupra prăzii. Regele strigă sfidător şi sări la omul din faţa sa, şi furia îi era atât de puternică încât uită să îşi scoată sabia şi îl lovea în schimb cu pumnii săi cu mănuşi de fier. Simţi dinţii englezului scrâşnind sub lovitura sa, văzu sânge ţâşnind şi îl trase pe om în pârâu, lovindu-l în continuare. Dar nu se mai putu mişca pentru că toţi ceilalţi oameni îi legară mâinile. Omul de sub el, pe jumătate înecat, cu dinţii sparţi şi buzele însângerate, începu să râdă.

Luase un prizonier. Şi urma să devină bogat.

Îl capturase pe rege.

PARTEA A DOUA

Anglia şi Normandia, 1346-1347

Asediul din iarnă

Era întuneric în catedrală. Aşa de întuneric încât picturile în culori deschise de pe stâlpi şi pe pereţi erau înghiţite de beznă. Singura lumină venea de la lumânările de pe altarele laterale şi de dincolo de perdeaua crucifixului unde flăcările tremurau în capelă şi călugări în robe negre psalmodiau. Vocile lor ţeseau o vrajă în întuneric, împletind şi coborând, oscilând şi urcând, un sunet ce l-ar fi făcut pe Thomas să plângă dacă ar mai fi avut lacrimi de vărsat.

— *Libera me, Domine, de morte aeterna,* intonau călugării în timp ce fumul lumânării se ridica în rotocoale spre tavanul catedralei. „Eliberează-mă, Doamne, de moartea veşnică”, iar pe lespedea capelei se afla sicriul în care zăcea fratele Hugh Collimore, cu mâinile încrucişate pe tunica sa, ochii închişi şi, fără ca abatele să ştie, cu o monedă păgână sub limbă aşezată de către unul dintre ceilalţi călugări care se temea ca diavolul să nu ia sufletul lui Collimore dacă barcagiul ce ducea sufletele celor morţi peste râul lumii de dincolo nu era plătit.

— *Requiem aeternam dona eis, Domine,* cântau călugării, cerându-i lui Dumnezeu să îi ofere odihnă veşnică fratelui Collimore.

Între timp, în oraşul dominat de catedrală, în micile case de pe marginea urcuşului stâncos, se plângea pentru că fuseseră omorâţi în bătălie mulţi bărbaţi din Durham, dar plânsetele nici nu se comparau cu lacrimile ce urmau să fie vărsate când se va afla în Scoţia despre dezastru. Regele fusese luat prizonier, asemenea lui Sir William Douglas şi ducilor de Fife, de Menteith şi de Wigtown, iar ducele de Moray era mort ca şi conetabilul Scoţiei, mareşalul şi capelanul regelui. Toţi fuseseră căsăpiţi, leşurile lor fiind dezgolite şi batjocorite de către inamic. Sute de ţărani zăceau morţi cu carnea lor albă mânjită cu sânge şi lăsată pradă vulpilor, lupilor, câinilor şi corbilor. Steagurile scoţiene pătate de sânge fuseseră depuse pe altarul catedralei din Durham, iar ultimii supravieţuitori din marea armată a lui David fugeau în noapte, iar pe urmele lor erau englezii răzbunători,

dornici să distrugă şi să jefuiască ţinuturile de jos, să ia înapoi ce le fusese furat şi să fure mai mult de atât. *Et lux perpetua luceat eis,* cântau călugării, rugându-se ca eterna lumină să strălucească deasupra fratelui lor trecut dincolo, în timp ce pe culme ceilalţi morţi zăceau în întunericul străpuns de ţipetele bufniţelor albe.

— Trebuie să mi te spovedeşti, îi spuse încet abatele lui Thomas în spatele catedralei.

Lumânări mici pâlpâiau pe marginile altarelor laterale unde preoţii, dintre care mulţi refugiaţi din satele vecine jefuite de scoţieni, ţineau o slujbă pentru morţi. Latina preoţilor rurali era, de cele mai multe ori, execrabilă, o sursă de amuzament pentru preoţimea catedralei şi pentru abatele care stătea lângă Thomas pe o lespede.

— Sunt superiorul tău în faţa lui Dumnezeu, insistă abatele, dar Thomas stătea tăcut. Abatele se enervă. Regele ţi-a poruncit! Aşa spune scrisoarea episcopului! Aşa că, zi-mi ce cauţi!

— Îmi vreau femeia înapoi, spuse Thomas, bucurându-se că era întuneric în catedrală pentru că ochii lui erau roşii de atâta plâns.

Eleanor era moartă şi părintele Hobbe era mort, ca şi fratele Collimore, toţi înjunghiaţi şi nimeni nu ştia de cine, deşi unul dintre călugări vorbea de un om întunecat, un servitor care venise cu preotul străin. Thomas îşi aduse aminte de mesagerul pe care îl văzuse în zori de zi, iar Eleanor trăia atunci şi nu se certaseră, dar acum ea era moartă şi asta din cauza lui. Din cauza lui. Tristeţea îl cuprinse, îl copleşi şi îşi zbieră suferinţa în nava catedralei.

— Fă linişte! strigă abatele, şocat de zgomot.

— Am iubit-o!

— Mai sunt şi alte femei, sute. Îşi făcu semnul crucii dezgustat. Ce te-a trimis regele să găseşti? Îţi poruncesc să îmi spui.

— Era însărcinată, spuse Thomas, privind către acoperiş, şi aveam de gând să mă însor cu ea.

Îşi simţea sufletul la fel de gol şi de întunecat ca spaţiul de deasupra lui.

— Îţi poruncesc să îmi spui! repetă abatele. În numele lui Dumnezeu, îţi poruncesc!

— Dacă regele doreşte să afli ce caut, spuse Thomas în franceză, deşi abatele vorbise până atunci în engleză, atunci

regele va fi încântat să îţi spună.

Abatele privea nervos către crucifix. Limba franceză, limba aristocraţilor, îl reduse la tăcere, făcându-l să se întrebe cine era acest arcaş. Doi ostaşi, a căror armură zăngănea uşor, păşeau pe lespezi, mergând să îi mulţumească Sfântului Cuthbert că au supravieţuit. Majoritatea armatei engleze era departe către nord, ostaşii se odihneau pe timpul nopţii pentru a începe să îi caute iar pe inamicii înfrânţi. Câţiva cavaleri şi ostaşi se întorseseră la oraş pentru a proteja valoroşii prizonieri care fuseseră duşi la reşedinţa episcopului din castel. Poate, se gândea abatele, că acea comoară pe care Thomas din Hookton o căuta nu mai era importantă; oricum, un rege fusese capturat, împreună cu jumătate din ducii Scoţiei, iar răscumpărările lor vor stoarce de tot ţara aia jalnică, şi cu toate astea nu putea să-şi scoată din minte cuvântul *thesaurus.* O comoară, şi Biserica avea mereu nevoie de bani. Se ridică în picioare.

— Uiţi, spuse el rece, că eşti oaspetele meu.

— Nu uit, zise Thomas. Îi fusese dat un loc în odăile de oaspeţi ale călugărilor sau mai degrabă în grajduri pentru că erau oameni mai importanţi care aveau nevoie de camerele mai călduroase. Nu uit, spuse el din nou, obosit.

Abatele privea în întunericul bolţii catedralei.

— Poate, sugeră el, ştii mai mult decât pretinzi despre moartea fratelui Collimore?

Thomas nu răspunse. O astfel de bănuială era o tâmpenie şi abatele ştia asta, pentru că el şi Thomas se aflaseră amândoi pe câmpul de luptă atunci când fusese omorât bătrânul călugăr, iar durerea morţii lui Eleanor era sinceră, dar abatele era nervos şi nemulţumit şi vorbea fără să gândească. Speranţa la o comoară face asta din om.

— O să stai în Durham, hotărî abatele, până îţi dau eu voie să pleci. Am orânduit ca armăsarul tău să fie ţinut în grajdurile mele. M-ai înţeles?

— Am înţeles, spuse încet Thomas, apoi îl privi pe abate îndepărtându-se.

Tot mai mulţi ostaşi intrau în catedrală, cu săbiile lor mari lovindu-se de stâlpi şi de morminte. Din umbră, de după unul dintre altarele laterale, Sperietoarea, Cerşetor şi Dickon îl priveau pe Thomas. Îl urmăriseră încă de la sfârşitul bătăliei. Sir Geoffrey purta acum o armură frumoasă, luată de la un scoţian mort, şi se întrebase dacă să pornească în urmărirea fugarilor. Până la urmă trimisese câţiva oameni conduşi de o căpetenie cu

ordinul de a lua tot ce pot atunci când începea prădarea Scoţiei. Sir Geoffrey credea că acea comoară a lui Thomas, deoarece atrăsese atenţia unui rege, ar fi demnă şi de atenţia sa, aşa că se hotărâse să îl urmărească pe arcaş.

Thomas, fără a băga de seamă privirea Sperietorii, se aplecă în faţă, cu ochii închişi, gândindu-se că nu va mai fi cu adevărat împlinit niciodată. Spatele şi muşchii mâinii îl ardeau la capătul unei zile de tras cu arcul şi coada arcului îi julise rău degetele mâinii drepte. Dacă închidea ochii nu vedea decât scoţieni îndreptându-se către el şi arcul distingându-se ca o linie neagră în josul tabloului din memorie, şi albul penelor săgeţilor micşorându-se în zbor. Apoi imaginea aceea dispărea şi o vedea pe Eleanor zbătându-se sub cuţitul ce o torturase. O făcuseră să vorbească. Dar ce ştia ea? Că Thomas pusese la îndoială Graalul, că nu căuta cu asiduitate relicva sfântă, că nu voia decât să fie căpetenie de arcaşi şi că îşi lăsase femeia şi prietenul în mâinile morţii.

O mână îi atinse tâmpla şi Thomas aproape că sări într-o parte, aşteptându-se să fie ceva rău, poate o sabie, dar atunci o voce domoale îi vorbi. Era lordul Outhwaite.

— Vino afară, tinere, îi ceru el lui Thomas, undeva unde Sperietoarea nu ne poate auzi. Spuse ultimele cuvinte tare şi în engleză, după care îşi coborî tonul vocii şi folosi franceza! Te căutam. Îi atinse mâna lui Thomas, încurajându-l. Am auzit de fata ta şi îmi pare rău. Era o făptură frumoasă.

— Aşa este, domnul meu.

— Vocea ei sugera că era de viţă nobilă, spuse lordul Outhwaite, aşa că familia ei sigur te va ajuta să o răzbuni.

— Tatăl ei e înnobilat, domnul meu, dar ea era copilul lui nelegitim.

— Ah! Lordul Outhwaite şchiopăta, sprijinit într-o suliţă pe care o cărase aproape toată ziua. Atunci probabil nu o să ajute, nu? Dar poţi să o răzbuni şi de unul singur. Pari destul de capabil.

Lordul îl conduse pe Thomas afară, unde era frig şi întuneric. Luna flirta sus pe cer cu norii argintii, în timp ce pe culmea de vest ardeau focuri mari ce formau un văl uriaş de fum roşiatic ce acoperea oraşul. Focul lumina câmpul de luptă pentru bărbaţii şi femeile din Durham care căutau morţii pentru a-i jefui şi îi înjunghiau pe scoţienii răniţi ucigându-i şi jefuindu-i şi pe aceştia.

— Sunt prea bătrân să mă alătur urmăririi, spuse lordul

Outhwaite, privind la focurile îndepărtate, prea bătrân şi prea ramolit. E o vânătoare pentru cei tineri şi îi vor urmări tocmai până la Edinburgh. Ai văzut vreodată castelul Edinburgh?

— Nu, domnul meu, spuse Thomas plictisit, nepăsându-i dacă va vedea vreodată oraşul Edinburgh sau castelul său.

— Oh, e frumos! Foarte frumos! spuse entuziasmat lordul Outhwaite. Sir William Douglas l-a capturat de la noi. A introdus pe poartă oameni în butoaie. Nişte butoaie mari. Un om isteţ, nu? Iar acum e prizonierul meu. Lordul Outhwaite se uită către castel ca şi cum se aştepta să-i vadă pe Sir William Douglas şi pe ceilalţi scoţieni de viţă nobilă captivi coborând de pe creneluri. Două torţe în suporturi de metal înclinate luminau intrarea unde doisprezece ostaşi stăteau de pază. Un tâlhar, William al nostru, un tâlhar. De ce te urmăreşte Sperietoarea?

— Nu am idee, domnul meu.

— Eu cred că ai. Se rezemă de un maldăr de pietre. Zona din jurul catedralei era împânzită de pietre şi lemne deoarece constructorii reparau unul dintre turnurile mari. Ştie că tu cauţi o comoară, aşa că şi el o caută.

Thomas tresări la auzul acestora, aruncându-i lordului o privire pătrunzătoare, apoi întorcându-se spre catedrală. Sir Geoffrey şi cei doi oameni ai săi veniseră la uşă, dar bineînţeles că nu îndrăzneau să se apropie mai mult temându-se să nu se supere lordul Outhwaite.

— De unde ştie? întrebă Thomas.

— De unde ştie? întrebă lordul Outhwaite. Călugării ştiu despre ea şi e ca şi cum ai ruga un herald să răspândească vestea. Călugării flecăresc ca precupeaţele! Aşa că Sperietoarea ştie că ai putea fi sursa unei mari bogăţii pe care o vrea pentru el. Ce e comoara asta?

— Doar o comoară, domnul meu, deşi nu cred că are o valoare în sine.

Lordul Outhwaite zâmbi. Nu spuse nimic pentru un timp, privi doar peste malul întunecat al râului.

— Mi-ai zis, nu-i aşa, spuse el în cele din urmă, că regele te-a trimis în compania unui cavaler şi a unui capelan din suita regală?

— Aşa este, domnul meu.

— Şi s-au îmbolnăvit la Londra?

— Da.

— Un loc bolnăvicios. Am fost acolo de două ori şi mi-a fost de ajuns! Vătămător! Porcii mei trăiesc în condiţii mai bune! Dar

un capelan regal, eh? Sigur, e un tip isteţ, nu un preot de la ţară, nu? Nu un ţăran ignorant care mormăie două-trei cuvinte în latină, ci un om cu aspiraţii, un tip care va deveni episcop mult mai devreme dacă va scăpa de febră. Acum, de ce ar trimite regele un aşa om?

— Va trebui să îl întrebi pe el, domnul meu.

— Un capelan regal, nu mai puţin, continuă lordul Outhwaite ca şi cum Thomas nu ar fi spus nimic, după care tăcu. Câteva stele împrăştiate se arătară printre nori, iar el le privi şi oftă. Odată, spuse el, mai demult, am văzut o sticluţă cu cristale din sângele Domnului nostru. Asta se întâmpla în Flandra, şi sângele începea să curgă ca răspuns la rugăciuni! Mai e o sticluţă în Gloucestershire, mi s-a spus, dar pe aceea nu am văzut-o. Odată am atins barba Sfântului Ieronim în Nantes; am ţinut păr din coada măgăriţei lui Balaam; am sărutat o pană din aripa Sfântului Gavriil şi am fluturat chiar maxilarul cu care Samson a nimicit atât de mulţi filisteni! Am văzut o sanda de-a Sfântului Pavel, o unghie a Mariei Magdalena şi şase fragmente din adevărata cruce, una dintre ele pătată de acelaşi sânge pe care l-am văzut în Flandra. Am privit oasele peştilor cu care Domnul i-a hrănit pe cei cinci mii de bărbaţi, am simţit ascuţişul capătului uneia dintre săgeţile care l-au doborât pe Sfântul Sebastian şi am mirosit o frunză din mărul din Grădina Edenului. În propria capelă, tinere, am un os de la încheietura Sfântului Thomas şi o balama de la cufărul în care s-a dat tămâie copilului Isus. Acea balama m-a costat o grămadă de bani, o grămadă. Aşa că, spune-mi, Thomas, ce vestigiu e mai preţios decât toate cele pe care le-am văzut şi toate cele pe care sper să le văd în marile biserici ale creştinătăţii?

Thomas privea focurile de pe culmea unde zăceau atâţia morţi. Era Eleanor deja în paradis? Sau era condamnată să petreacă mii de ani în purgatoriu? Asta i-a adus aminte că trebuia să plătească pentru a se ţine slujbe pentru sufletul ei.

— Tot tăcut stai, observă lordul Outhwaite. Dar spune-mi, tinere, chiar crezi că am o balama din cufărul cu tămâie al copilului Isus?

— Nu am de unde să ştiu, domnul meu.

— Câteodată mă îndoiesc de asta, spuse blând lordul Outhwaite, dar soţia mea crede! Şi asta contează: credinţa. Dacă tu crezi că într-o relicvă sălăşuieşte puterea Domnului, atunci aceasta va avea efect asupra ta. Făcu o pauză, ridicându-şi chica bogată în întuneric, ca pentru a-i adulmeca pe inamici.

Eu cred că tu cauţi un lucru înzestrat cu puterea Domnului, o minunată relicvă, şi cred că diavolul încearcă să te oprească. Satan însuşi îşi îndeamnă creaturile să îţi pună beţe în roate. Lordul Outhwaite se uită nervos la Thomas. Acest preot ciudat şi servitorul lui întunecat sunt oamenii diavolului, ca şi Sir Geoffrey! E un pui al Satanei, dacă ar exista aşa ceva. Aruncă o privire către portalul catedralei unde Sperietoarea şi cei doi scutieri ai săi se retrăseseră în umbră când o procesiune de călugări în sutane cu glugi trecuseră prin noapte. Satana face rău, spuse lordul Outhwaite, şi tu trebuie să te lupţi cu el. Ai suficienţi bani?

După discuţia despre diavol, întrebarea banală legată de bani îl nedumeri pe Thomas.

— Dacă am bani, domnul meu?

— Dacă diavolul luptă împotriva ta, tinere, atunci te voi ajuta şi puţine lucruri pe lumea asta sunt mai de folos decât banii. Trebuie să pleci în căutarea unui lucru, vei fi pe drumuri şi vei avea nevoie de bani. Deci, ai destui bani?

— Nu, domnul meu, spuse Thomas.

— Atunci, dă-mi voie să te ajut. Lordul Outhwaite puse o pungă cu bani pe maldărul de pietre. Şi poate îţi iei şi un însoţitor în această misiune?

— Un însoţitor? întrebă Thomas, încă năucit.

— Nu eu! Nu eu! Sunt mult prea bătrân. Lordul Outhwaite chicoti. Nu, dar trebuie să recunosc că îmi place de Willie Douglas. Preotul care cred eu că ţi-a omorât femeia l-a ucis şi pe nepotul lui Douglas, şi Douglas vrea răzbunare. Cere, nu, imploră ca fratele mortului să fie lăsat să călătorească cu tine.

— Este prizonier, nu?

— Cred că da, dar tânărul Robbie nu valorează prea mult ca recompensă. Presupun că aş lua câteva lire pe el, dar nici nu s-ar compara cu averea pe care intenţionez să o cer pentru unchiul lui. Nu, prefer ca Robbie să călătorească cu tine. Vrea să îi găsească pe preot şi pe servitorul acestuia şi cred că te-ar ajuta. Lordul Outhwaite făcu o pauză şi, când Thomas rămase tăcut, insistă să primească un răspuns de la el. E un tânăr de ispravă, Robbie. Îl ştiu, îmi place de el şi e de ispravă. Un soldat bun, de asemenea, aşa mi s-a spus.

Thomas ridică din umeri. În acel moment nu îl interesa nici dacă jumătate din Scoţia călătorea cu el.

— Poate să vină cu mine, domnul meu, asta dacă mi se dă voie să plec de aici.

— Ce vrei să spui? Să ţi se dea voie?

— Nu am voie să călătoresc. Thomas avea o voce dură. Abatele mi-a interzis să părăsesc oraşul şi mi-a luat calul. Thomas găsise calul şi la cererea lui părintele Hobbe îl legase de poarta mănăstirii.

Lordul Outhwaite râse.

— Şi îl vei asculta pe abate?

— Nu îmi permit să pierd un cal bun, domnul meu, spuse Thomas.

— Am cai, spuse imediat lordul Outhwaite, inclusiv doi cai buni scoţieni pe care i-am luat azi şi mâine în zori mesagerii arhiepiscopului vor călători către sud pentru a duce vestea zilei de azi la Londra, şi trei dintre oamenii mei îi vor însoţi. Ce-ar fi ca tu şi Robbie să mergeţi cu ei? Aşa o să ajungeţi în siguranţă până la Londra, şi după asta? Unde o să vă duceţi după aceea?

— Mă duc acasă, domnul meu, spuse Thomas, în Hookton, în oraşul în care a trăit tatăl meu.

— Şi acel preot criminal se va aştepta să te duci acolo?

— Nu pot să zic.

— Te va căuta. Cu siguranţă s-a gândit să te aştepte aici, dar era prea periculos. Dar va vrea să afle ce ştii tu, Thomas, şi te va chinui până va afla. Sir Geoffrey va face la fel. Sperietoarea aia nenorocită ar face orice pentru bani, dar presupun că preotul e cel mai periculos.

— Aşa că să stau cu ochii în patru şi cu săgeţile pregătite?

— Aş fi mai şiret decât atât, spuse lordul Outhwaite. Mereu am crezut că, dacă un bărbat te vânează, atunci e de preferat să te găsească într-un loc ales de tine. Nu te lăsa atacat, ci fii pregătit să îl ataci tu.

Thomas socoti sfatul înţelept, dar în acelaşi timp nu ştia ce să înceapă cu el.

— Şi de unde vor şti ei unde mă voi duce?

— Pentru că le voi spune eu, zise lordul Outhwaite, sau, mai degrabă, atunci când abatele se va plânge că i-ai călcat porunca de a nu pleca din oraş, o să îi spun lui şi călugării lui vor da de veste oricui vor întâlni în cale. Călugării sunt slobozi la gură. Deci, unde ai prefera să îţi înfrunţi inamicii, tinere? Acasă la tine?

— Nu, domnul meu, spuse repede Thomas, după care se gândi preţ de câteva clipe. În La Roche-Derrien, continuă el.

— În Bretania? păru lordul Outhwaite surprins. Ceea ce cauţi e în Bretania?

— Nu ştiu unde e, domnul meu, dar am prieteni în Bretania.

— Ah, şi presupun că mă vei privi şi pe mine ca pe un prieten. Împinse punga cu monede către Thomas. Ia-o!

— Te voi răsplăti, domnul meu.

— Mă vei răsplăti, spuse lordul, stând în picioare, aducându-mi comoara şi lăsându-mă să o ating doar o dată înainte să ajungă la rege. Se uită la catedrala unde Sir Geoffrey stătea la pândă. Cred că ar fi mai bine dacă ai dormi în castel în seara asta. Am oameni acolo care la nevoie să-l ţină departe pe nenorocitul ăsta de Sperietoare. Vino!

Sir Geoffrey Carr îi privi pe cei doi bărbaţi îndepărtându-se. Nu îl putea ataca pe Thomas câtă vreme lordul Outhwaite era cu el, pentru că lordul Outhwaite era prea puternic; dar puterea, ştia Sperietoarea, venea de la bani şi se părea că o comoară plutea prin lume, comoară ce îl interesa pe rege şi acum şi pe lordul Outhwaite.

Aşa că Sperietoarea, chit că i s-ar pune iadul şi diavolul de-a curmezişul, tot intenţiona s-o găsească primul.

Thomas nu se ducea în La Roche-Derrien. Minţise, numise acest oraş pentru că îl ştia şi pentru că nu îl deranja dacă urmăritorii lui se duceau acolo, dar el plănuia să fie în altă parte. Avea de gând să se ducă la Hookton să vadă dacă tatăl lui ascunsese Graalul acolo, iar după aceea, pentru că nu se aştepta să găsească relicva sfântă, avea de gând să se ducă în Franţa, pentru că armata engleză asedia fortăreaţa Calais şi prietenii lui erau acolo şi el putea să-şi găsească un angajament decent. Oamenii lui Will Skeat participau la asediu, or arcaşii lui Will îl voiseră pe Thomas drept căpetenie, iar el ştia că era potrivit pentru această slujbă. Putea să conducă propriul grup de oameni, să fie la fel de temut precum era Will Skeat. Se gândea la asta în timp ce călărea spre sud, deşi nu se gândea profund sau bine. Era prea obsedat de moartea lui Eleanor şi a părintelui Hobbe şi îl chinuia amintirea ultimei priviri a lui Eleanor, aşa că vedea peisajul din jur printre lacrimi.

Se presupunea că Thomas mergea către sud cu oamenii ce duceau vestea victoriei englezilor la Londra, dar nu merse mai departe de York. Trebuia să părăsească Yorkul în zori, dar Robbie Douglas dispăruse. Calul scoţianului era tot în grajdurile arhiepiscopului, şi bagajul lui era acolo unde îl lăsase, în curte, dar Robbie dispăruse. Preţ de o clipă, Thomas fu tentat să-l lase pe scoţian în urmă, dar un vag sentiment de datorie îl făcu să

stea. Sau poate că nu-l interesa prea mult compania ostaşilor care călătoreau cu măreţele lor ştiri, aşa că îi lăsă să plece şi se duse să-şi caute însoţitorul.

Îl găsi pe scoţian uitându-se la ornamentele aurite de pe tavanul catedralei.

— Ar trebui să ne îndreptăm spre sud, spuse Thomas.

— Da, răspunse scurt Robbie, fără să-l învrednicească cu vreo privire.

Thomas aşteptă. După un scurt timp zise:

— Am spus că ar trebui să ne îndreptăm spre sud.

— Şi într-acolo mergem, fu de acord Robbie, nu te opresc. Făcu mărinimos cu mâna. Călătorie plăcută!

— Renunţi la urmărirea lui de Taillebourg? întrebă Thomas.

Aflase numele preotului de la Robbie.

— Nu. Robbie încă îşi ţinea capul pe spate, privind la minunăţia transeptului tavanului. O să îl găsesc şi o să îi scot măruntaiele nenorocitului.

Thomas nu ştia exact ce însemna „măruntaie”, dar pricepu că nu era de bine pentru de Taillebourg.

— Atunci, ce dracului faci aici?

Robbie se încruntă. Avea o claie de păr cârlionţat şi şaten şi o faţă arogantă care, la prima vedere, părea de copil, deşi la o analiză mai atentă se observa robusteţea fălcilor lui şi duritatea ochilor săi. În cele din urmă întoarse acei ochi către Thomas.

— Ce nu le pot suporta pe femeiuştile alea ticăloase! spuse el. Blestematele alea!

Îi luă câteva momente lui Thomas până să se prindă că se referea la ostaşii care le ţinuseră companie pe drumul de la Durham până la York, bărbaţii care erau acum la două ore depărtare pe drumul spre sud, către Londra.

— Ce era cu ei?

— I-ai auzit azi-noapte? I-ai auzit? Indignarea lui Robbie mocnea, atrăgând atenţia celor doi bărbaţi aflaţi pe o pasarelă înaltă unde pictau pe pereţii navei bisericii scena cu hrănirea celor cinci mii de oameni. Şi o noapte mai înainte? continuă Robbie.

— S-au îmbătat, spuse Thomas, dar şi noi am făcut asta.

— Povesteau cum s-au luptat! spuse Robbie. Şi, dacă îi auzeai pe nenorociţi, ziceai că am fugit!

— Dar asta aţi făcut, spuse Thomas.

Robbie nu îl auzi.

— Ai zice că nu am luptat deloc! Se lăudau şi noi aproape că

învinseserăm. Ai auzit? Îl împinse agresiv cu un deget pe Thomas în piept. Aproape câştigaserăm a dracului de bătălie, iar nenorociţii ăia vorbeau de parcă am fi fost nişte laşi!

— Aţi pierdut, spuse Thomas.

Robbie îl privi pe Thomas ca şi cum nu îi venea să creadă ce auzea.

— V-am împins jumătate din drumul până la Londra! V-am pus pe fugă, asta am făcut! Ne-am pişat în nădragii voştri! Aproape câştigaserăm a dracului de bătălie, aşa e, iar acei nenorociţi nu mai puteau de bucurie. Nu mai puteau de bucurie! Îmi venea să îi omor pe toţi!

Mai mulţi oameni ascultau. Doi pelerini care se îndreptau către mormântul sfânt din spatele marelui altar în genunchi priveau cu gura căscată la Robbie. Un preot se încruntă, nervos, în timp ce un copil îşi sugea degetul şi privea uimit la bărbatul cu claia de păr cârlionţat ce ţipa aşa de tare.

— M-ai auzit? strigă Robbie. Aproape câştigaserăm a dracului de bătălie!

Thomas plecă.

— Încotro te duci? dori Robbie să ştie.

— Spre sud, spuse Thomas.

Înţelese ruşinea lui Robbie. Mesagerii care duceau vestea bătăliei nu puteau rezista să nu înfrumuseţeze povestea când erau primiţi la castel sau la mănăstire, aşa că masacrul sălbatic, greu câştigat, devenise o victorie uşoară. Nu e de mirare că Robbie se simţea ofensat, dar pe Thomas nu îl prea interesa. Se întoarse şi-şi îndreptă degetul spre scoţian.

— Trebuia să rămâi acasă.

Robbie scuipă dezgustat, după care deveni conştient de audienţa sa.

— Vă pusesem pe fugă, zise el dârz şi sări repede să îl prindă din urmă pe Thomas. Rânji şi pe faţa lui se citi imediat un şarm încântător. Nu am vrut să ţip la tine, spuse el, dar eram nervos.

— Şi eu sunt nervos, spuse Thomas, doar că furia lui era îndreptată către sine şi era amestecată cu vină şi durere, sentimente ce nu îl părăsiră tot drumul către sud.

Mergeau în dimineţi pline de rouă, călătoreau prin ceaţa toamnei, biciuiţi de ploi, iar aproape la fiecare pas al călătoriei Thomas se gândea la Eleanor. Lordul Outhwaite îi promisese să o îngroape şi să se ţină slujbe pentru sufletul ei, dar Thomas îşi dorea câteodată să fie lângă ea, în mormânt.

— Şi de ce te urmăreşte de Taillebourg? îl întrebă Robbie în

ziua în care plecară din York.

Vorbeau în engleză pentru că Robbie, deşi făcea parte din casa nobilă a lui Douglas, nu ştia franceză.

Pentru un timp Thomas nu zise nimic şi, când Robbie credea că nu va primi nici un răspuns, acesta râse ironic.

— Pentru că, spuse el, nenorocitul crede că tatăl meu a avut Graalul.

— Graalul! Robbie se cruci. Am auzit că e în Scoţia.

— În Scoţia? întrebă uimit Thomas. Ştiam că Genova pretinde că îl are, dar Scoţia?

— Şi de ce nu? tresări Robbie. Fii atent, se potoli el, am auzit că e unul şi în Spania.

— Spania?

— Şi dacă spaniolii au unul, spuse Robbie, atunci şi francezii au unul de asemenea şi, din câte ştiu eu, şi portughezii. Dădu din umeri, după care se uită din nou la Thomas. Deci şi tatăl tău avea unul?

Thomas nu ştiu ce să răspundă. Tatăl lui fusese încăpăţânat, nebun, genial, dificil şi chinuit. Fusese un mare păcătos şi, în ciuda acestora, poate fusese şi un sfânt. Părintele Ralph râsese de superstiţiile exagerate, luase în derâdere oasele de porc vândute de vânzătorul de indulgenţe ca moaşte ale sfinţilor, dar totuşi agăţase o lance veche, înnegrită şi îndoită în grinzile bisericii sale, spunând că era lancea Sfântului Gheorghe. Nu-i pomenise niciodată nimic de Graal lui Thomas, dar de la moartea lui acesta aflase că istoria familiei sale era legată de Graal. În cele din urmă se hotărî să îi spună adevărul lui Robbie.

— Nu ştiu, spuse el, chiar nu ştiu.

Robbie se aplecă să treacă pe sub o creangă joasă ce crescuse peste drum.

— Vrei să spui că acesta este adevăratul Graal?

— Dacă există, spuse Thomas, întrebându-se din nou dacă acesta chiar exista.

Credea că era posibil, dar spera să nu existe. Dar fusese însărcinat să afle asta, aşa că trebuia să îl caute pe prietenul tatălui său şi să îl întrebe despre Graal, iar când va primi răspunsul aşteptat, se va întoarce în Franţa şi se va alătura arcaşilor lui Skeat. Will Skeat, comandantul şi prietenul său, trebuia să fie în Caen, dar Thomas nu ştia dacă acesta mai trăia şi, dacă mai trăia, dacă putea să vorbească sau să înţeleagă, sau chiar să meargă. Ar fi putut afla trimiţând o scrisoare lui Sir Guillaume d’Evecque, tatăl lui Eleanor, iar Will putea primi

permis de liberă trecere în schimbul eliberării unor nobili francezi neimportanţi. Thomas i-ar înapoia banii lordului Outhwaite din prada capturată de la inamic, iar dup-aia, îşi spunea el, şi-ar putea găsi consolare în practicarea deprinderii sale, în mânuirea arcului, nimicindu-i pe inamicii regelui. Poate de Taillebourg va veni şi îl va găsi, iar Thomas îl va omorî ca pe un şobolan. Cât despre Robbie? Thomas îl plăcea pe scoţian, dar nu îl interesa dacă rămânea sau pleca.

Robbie ştia doar că de Taillebourg îl va căuta pe Thomas, aşa că va sta alături de arcaş până îl va omorî pe dominican. Nu avea altă ambiţie, doar să îşi răzbune fratele: era de datoria lui ca membru al familiei.

— Te atingi de un Douglas, îi spuse lui Thomas, te tăiem. Te jupuim de viu. E o vendetă înţelegi?

— Chiar dacă ucigaşul este preotul?

— E ori el, ori servitorul lui, spuse Robbie, iar servitorul îl ascultă pe stăpân: oricum ai lua-o, tot preotul e de vină, aşa că va muri. O să îi tai gâtul. Merse un timp fără să scoată un cuvânt, după care rânji. Şi dup-aia o să merg în iad, dar cel puţin o să fie destui din neamul Douglas care să îi ţină companie diavolului.

Râse.

Le luă zece zile să ajungă la Londra şi, odată ajunşi, Robbie se prefăcu neimpresionat, ca şi cum Scoţia avea oraşe de asemenea mărime în toate văile, dar după o vreme renunţă la prefăcătorie şi privi copleşit la marile clădiri, străzile îngrămădite şi tarabele înghesuite ale pieţelor. Thomas folosi monedele lordului Outhwaite să capete găzduire într-o tavernă chiar în afara zidurilor oraşului, lângă locul de adăpare al cailor în Smithfield şi aproape de păşunea unde mai mult de trei sute de negustori îşi aveau tarabele.

— Şi nu e nici măcar zi de târg?! exclamă Robbie, după care îl apucă pe Thomas de mânecă. Priveşte!

Un jongler învârtea şase bile în aer – nimic neobişnuit pentru că orice bâlci ar avea aşa ceva –, dar omul acesta stătea pe două săbii, folosindu-le ca nişte picioroange, cu picioarele goale echilibrate pe vârful sabiei.

— Cum reuşeşte? întrebă Robbie. Şi priveşte!

Un urs dansator se mişca pe ritmul unui flaut chiar sub spânzurătoarea unde atârnau două cadavre. Aici era locul unde erau aduşi criminalii Londrei pentru a fi trimişi în iad. Ambele cadavre erau prinse în lanţuri pentru a ţine carnea putredă de

oase, iar duhoarea cadavrelor descompuse se amesteca cu mirosul de fum şi cu izul puternic al vitelor cumpărate şi vândute pe păşunea ce se întindea pe sub zidurile Londrei şi mai jos de mănăstirea Sfântul Bartolomeu, unde Thomas plăti un preot să spună rugăciuni pentru sufletele lui Eleanor şi al părintelui Hobbe.

Thomas, pretinzând că era mai familiar cu Londra decât era de fapt, alesese taverna din Smithfield pentru că semnul acesteia erau două săgeţi încrucişate. Era doar a doua vizită a sa în oraş şi era la fel de impresionat, confuz, năucit şi uimit ca şi Robbie. Colindară străzile, privind la biserici şi la casele nobililor. Thomas folosi banii lordului Outhwaite pentru a-şi cumpăra cizme noi, jambiere din piele de viţel, o haină din piele de bou şi o mantie frumoasă din lână. Fu tentat de un brici francez strălucitor într-o casetă de fildeş, dar, neştiind valoarea briciului, îi fu teamă să nu fie păcălit; se gândi că va putea să fure un brici de la cadavrul unui francez când va ajunge la Calais. În schimb, plăti un bărbier să îl radă şi dup-aia, gătit în noile lui haine, cheltui banii de pe briciul necumpărat pe una dintre femeile tavernei, iar apoi îl podidiră lacrimile pentru că se gândea la Eleanor.

— E vreun motiv pentru care suntem în Londra? îl întrebă Robbie în noaptea aceea.

Thomas îşi goli paharul cu bere şi îi făcu semn fetei să îi mai aducă.

— E în drumul nostru către Dorset.

— E un motiv destul de bun.

Londra nu era de fapt în drumul dintre Durham şi Dorchester, dar drumurile către capitală erau mult mai bune decât cele care traversau provincia, aşa că era mai rapid să mergi prin marele oraş. Totuşi, după trei zile, Thomas socoti că e timpul să plece mai departe şi el şi Robbie o apucară pe drumul ce ducea către vest. Ocoliră Westminsterul şi Thomas se gândi pentru un moment să îl viziteze pe John Pryke, capelanul regal trimis să îl însoţească până la Durham, cel care se îmbolnăvise la Londra şi care ori murise, ori trăia în ospiciul abaţiei. Dar Thomas nu avea starea necesară pentru a vorbi de Graal, aşa că îşi continuă drumul.

Aerul era din ce în ce mai curat pe măsură ce se depărtau de oraş. Se zicea că drumurile nu erau prea sigure, dar faţa lui Thomas era atât de fioroasă încât alţi călători îl credeau periculos, iar nu o posibilă ţintă pentru bandiţi. Era neras şi era

îmbrăcat, ca întotdeauna, în negru, iar nefericirea ultimelor zile lăsase urme adânci pe faţa lui slabă. El şi Robbie, cu claia lui de păr neîngrijit, semănau cu toţi ceilalţi vagabonzi care colindau acele drumuri, cu excepţia faptului că cei doi erau înarmaţi până în dinţi. Thomas avea sabia, arcul şi săculeţul cu săgeţi, în timp ce Robbie purta sabia unchiului său cu şuviţa de păr a Sfântului Andrei prinsă de mâner. Sir William ştia că nu îi va folosi prea mult în următorii ani, cât îi va lua familiei sale să strângă marea recompensă, aşa că i-o împrumutase lui Robbie cu încurajarea de a o folosi cu nădejde.

— Crezi că de Taillebourg va fi în Dorset? îl întrebă Robbie pe Thomas, în timp ce mergeau printr-o ploaie torenţială.

— Mă îndoiesc.

— Şi de ce mergem acolo?

— Pentru că o să meargă acolo în cele din urmă, spuse Thomas, el şi servitorul lui.

Nu ştia nimic despre servitor decât ceea ce îi spusese Robbie: că era un bărbat pretenţios, elegant, sumbru şi misterios, dar Robbie nu îi auzise numele. Thomas, nevenindu-i să creadă că un preot o omorâse pe Eleanor, se convinsese că servitorul era de fapt criminalul, aşa că plănuia să îl facă să sufere cât mai mult.

Era după-amiaza târziu când se adăpostiră la porţile de est al Dorchesterului. Un străjer de acolo, alarmat de armele lor, îi provocă, dar dădu înapoi când Thomas îi răspunse în franceză. Folosirea limbii franceze lăsa să se înţeleagă că era un nobil, aşa că străjerul îi lăsă supărat pe cei doi călăreţi să treacă şi îi privi cum urcau pe strada din est pe lângă Biserica Tuturor Sfinţilor şi pe lângă închisoare. Casele erau din ce în ce mai mari pe măsură ce se apropiau de centru şi, aproape de Biserica Sfântul Petru, casele negustorilor de lână nu ar fi fost nelalocul lor în Londra. Thomas putea simţi mirosul abatoarelor din spatele caselor unde măcelarii îşi vedeau de munca lor, după care îl conduse pe Robbie în Comhill, pe lângă prăvălia tinichigiului care se bâlbâia şi avea un ochi cu albeaţă, apoi pe lângă fierarul de unde îşi cumpărase odată vârfuri de săgeată. Îi ştia pe majoritatea oamenilor. Omul Câine, un cerşetor fără picioare care îşi primise porecla pentru că bea apă din râul Cerne ca un câine, se târa pe strada din sud ajutându-se de nişte bucăţi de lemn prinse de mâinile sale. Dick Adyn, fratele temnicerului, mâna trei oi în sus pe deal şi se opri pentru a-i arunca o insultă genială lui Willie Palmer care îşi închidea

prăvălia cu stofe. Un preot tânăr se grăbea pe o alee ţinând o carte în mâini şi îşi întoarse privirea de la o femeie care se strecura într-un canal. O rafală de vânt împrăştie fum de lemne pe stradă. Dorcas Galton, cu părul şaten prins într-un coc, scutura un covor la o fereastră de la etaj şi râdea de ceva ce zisese Dick Adyn. Toţi vorbeau cu accentul local, cald şi pronunţat, ca şi accentul lui Thomas şi acesta aproape întoarse calul să vorbească cu ei când Dick Adyn îi aruncă o privire scurtă şi îşi întoarse repede ochii, iar Dorcas închise brusc fereastra. Robbie arăta nemaipomenit, dar privirea sumbră a lui Thomas era şi mai înfricoşătoare şi nici un orăşean nu îl recunoştea ca fiind fiul nelegitim al ultimului preot din Hookton. L-ar fi ştiut dacă s-ar fi prezentat, dar războiul îl schimbase pe Thomas. Îi imprimase o duritate pe chip ce îi făcea pe străini să dea înapoi. Plecase din Dorset un băiat, dar se întorsese ca unul dintre cei mai apreciaţi ucigaşi ai lui Eduard al Angliei şi, când părăsi oraşul pe poarta din sud, un căpitan fu fericit să se descotorosească atât de el, cât şi de Robbie şi le spuse să nu se mai întoarcă.

— Fiţi fericiţi că nu sunteţi în puşcărie! strigă bărbatul, încurajat de armura sa cu însemnele oraşului şi de suliţa veche cu care era înarmat.

Thomas îşi opri calul, se întoarse în şa şi se mărgini să privească spre omul care dintr-odată găsi cu cale să se ascundă pe o alee întunecată. Thomas scuipă şi îşi continuă drumul.

— Oraşul tău natal? întrebă sarcastic Robbie.

— Nu acum, spuse Thomas şi se întrebă care era casa lui zilele acestea şi, din nu ştiu ce motiv, îi veni spontan în minte La Roche-Derrien şi începu să îşi aducă aminte de Jeanette Chenier în casa ei mare de lângă râul Jaudy, iar acea amintire legată de o fostă dragoste îl făcu să se simtă vinovat faţă de Eleanor. Unde se află oraşul tău natal? îl întrebă pe Robbie ca să scape de aduceri-aminte.

— Am crescut aproape de Langholm.

— Unde e asta?

— Pe râul Esk, spuse Robbie, nu departe la nord de graniţă. E o ţară dură, aşa e. Nu ca asta.

— Asta e o provincie bună, spuse blând Thomas. Privi în sus către pereţii verzi înalţi ai castelului Maiden, unde diavolul se juca în ajunul Zilei Tuturor Sfinţilor şi unde crâsteii de câmp îşi dădeau glas asprului lor cântec. Erau mure coapte în gardurile vii şi, pe măsură ce umbrele se măreau, puii de vulpe se

aventurau la marginea dealurilor. După câţiva kilometri noaptea luă locul serii, dar putea simţi mirosul mării acum şi îşi imagina că o putea auzi şi vedea îmbibând cu apă şi înghiţind pietrişul din Dorset. Era momentul fantomatic al zilei, când sufletele morţilor licăresc la marginea privirii oamenilor şi când oamenii se grăbesc să ajungă acasă la focul lor, la acoperişul lor din paie şi la uşile lor încuiate. Se auzea un câine urlând într-unul dintre sate.

Thomas se gândise să meargă la Down Mapperly unde Sir Giles Marriott, magistrat în mai multe sate, îşi avea conacul, dar era prea târziu şi nu crezu de cuviinţă să meargă la conac după lăsarea întunericului. Oricum, Thomas voia să ajungă în Hookton şi să-şi vadă locul de baştină înainte să vorbească cu Sir Giles, aşa că îşi întoarse calul obosit către mare şi îl conduse pe Robbie în umbra mare şi întunecată a dealului Lipp.

— Am omorât primii oameni pe dealul ăsta, se lăudă el.

— Cu arcul?

— Patru dintre ei, spuse Thomas, cu patru săgeţi.

Asta nu era chiar adevărat pentru că trăsese şapte sau opt săgeţi, dacă nu mai multe, dar tot omorâse patru dintre călăreţii care veniseră de peste canal pentru a jefui Hooktonul. Iar acum era în umbra întunecată a văii din Hookton săpate de mare şi putea vedea neliniştea valurilor ce se spărgeau scânteind în amurgul târziu în timp ce el mergea pe lângă apă către locul unde tatăl lui predicase şi murise.

Nu mai locuia nimeni acolo. Invadatorii lăsaseră satul mort. Casele fuseseră arse, acoperişul bisericii căzuse şi sătenii fuseseră îngropaţi în cimitirul năpădit de urzici, ţepi şi ciulini. Trecuseră patru ani şi jumătate de când debarcase în Hookton acel grup de invadatori conduşi de verişorul lui Thomas, Guy Vexille, contele de Astarac, şi de către tatăl lui Eleanor, Sir Guillaume d’Evecque. Thomas omorâse patru arcaşi şi acela fusese începutul vieţii lui de arcaş. Îşi abandonase studiile la Oxford şi, până în acest moment, nu se mai întorsese în Hookton.

— Aceasta a fost casa mea, îi spuse el lui Robbie.

— Ce s-a întâmplat?

— Francezii, asta s-a întâmplat, spuse Thomas şi făcu semn către marea întunecată. Au navigat dinspre Normandia.

— Isuse! Robbie, din cine ştie ce motiv, fu surprins. Ştia că graniţele Angliei şi Scoţiei erau locuri în care clădirile erau incendiate, vitele furate, femeile siluite şi bărbaţii omorâţi, dar

nu-i trecuse niciodată prin cap că asta se întâmpla atât de departe în sud. Coborî de pe cal şi păşi spre nişte tufe de urzici care acopereau ceea ce fusese odată o casă ţărănească. A fost un sat aici?

— Un sat de pescari, spuse Thomas şi merse pe unde odată era strada pe care se cârpeau plasele şi pe care femeile afumau peşte. Casa tatălui său era acum un vraf de lemne arse, acoperit de coada-rândunicii. Celelalte case erau la fel, acoperişurile din paie şi gardurile din nuia arseseră şi se făcuseră una cu pământul. Doar biserica la vest de apă rămăsese în picioare, ridicându-se cu pereţii scorojiţi sub cerul înstelat. Thomas şi Robbie îşi legară caii de un puiet de alun din grădină, după care îşi duseră bagajele în biserica părăsită. Era prea întuneric să cerceteze locul, dar Thomas nu putea să doarmă, aşa că se duse pe plajă şi îşi aduse aminte de acea dimineaţă de Paşti când aici acostaseră corăbiile normande şi cum în zori dăduseră năvală bărbaţi zbierând cu săbii şi arbalete, topoare şi foc. Veniseră pentru Graal. Guy Vexille credea că unchiul lui îl avea, aşa că Harlequin trecuse satul Hookton prin foc şi sabie. Îl arsese, îl distrusese şi plecase de acolo fără Graal.

Apa clipocea învolburându-se în albia limbii de pământ Hook ce înainta în mare, unde zgomotul se înteţea. Thomas stătea pe acea bucată de pământ, înfăşurat în noua lui mantie, cu arcul lui mare şi negru lângă el. Capelanul, John Pryke, vorbise despre Graal pe acelaşi ton grav pe care părintele Hobbe îl folosea când vorbea despre relicvă. Graalul, spunea părintele Pryke, nu era doar cupa din care a băut vin Hristos la Cina cea de Taină, ci potirul în care a curs sângele lui Hristos pe cruce.

— Longinus, spusese părintele Pryke entuziasmat, era centurionul de sub cruce care, atunci când suliţa a lovit puternic, a ridicat vasul să adune sângele!

Cum, se întreba Thomas, ajunsese cupa din camera de sus unde Hristos îşi luase ultima cină în mâinile unui centurion roman? Şi mai ciudat, cum ajunsese la Ralph Vexille? Închise ochii, legănându-se înainte şi înapoi, ruşinat de lipsa sa de credinţă. Părintele Hobbe mereu îi zicea Thomas Necredinciosul.

— Nu trebuie să cauţi explicaţii, îi spusese de nenumărate ori părintele Hobbe, pentru că Graalul este un miracol. E mai presus decât orice explicaţie.

— *C'est une tasse magique*[6] adăugase Eleanor, adăugând şi reproşul ei la cel al părintelui Hobbe.

Thomas voia atât de mult să creadă că era o cupă magică! Voia să creadă că Graalul exista dincolo de privirea umană, în spatele unui văl al necredinţei, şi că era un vas străveziu, sclipitor, minunat, scăldat în lumină şi strălucind ca o vâlvătaie. Voia să creadă că într-o zi va prinde formă şi că din cupa sa, ce ţinuse vinul şi sângele lui Hristos, va curge pace şi sănătate. Dar dacă Dumnezeu ar fi vrut să fie pace pe pământ şi să nu mai existe boli, atunci de ce ar fi tăinuit Graalul? Părintele Hobbe socotea că omenirea nu era demnă să ţină cupa, iar Thomas se întreba dacă aşa stăteau lucrurile. Era cineva demn? Şi poate, se gândea Thomas, dacă Graalul avea vreo putere, aceasta era de a spori defectele şi virtuţile celor care îl căutau. Părintele Hobbe devenise asemenea unui sfânt în căutarea acestuia, iar preotul ciudat şi servitorul lui întunecat mai răi. Era ca o lentilă de cristal folosită de bijutieri să mărească o operă, doar că Graaalul era un cristal ce mărea caracterele. Thomas se întreba ce dezvăluia la el. Îşi aminti de neliniştea lui la gândul de a se însura cu Eleanor şi deodată începu să plângă în hohote, jelind-o mai mult decât oricând până atunci de când fusese omorâtă. Se legăna înainte şi înapoi, cuprins de o durere la fel de profundă ca marea ce lovea pietrişul, şi chinuit de gândul că era un păcătos nespovedit, cu sufletul condamnat iadului.

Îi era dor de femeia sa, se ura pe sine, se simţea gol pe dinăuntru, singur şi condamnat, şi aşa, în satul mort al tatălui său, plângea copleşit de tristeţe şi durere.

Mai târziu, începu să plouă. Ploaia care nu se mai oprea trecu prin mantia nouă a lui Thomas şi îi făcu pe el şi pe Robbie să îngheţe până la os. Aprinseră un foc ce pâlpâia slab în vechea biserică, mocnind sub ploaie şi oferindu-le o vagă iluzie de căldură.

— Sunt lupi pe aici? întrebă Robbie.

— Se zicea că sunt, spuse Thomas, dar nu am văzut niciodată.

— Noi avem lupi în Eskdale, spuse Robbie, şi ochii lor roşii strălucesc în noapte ca focul.

— Sunt monştri aici în mare, spuse Thomas. Corpurile lor vin la mal câteodată şi poţi să le găseşti oasele pe faleză. Câteodată, chiar şi în zilele liniştite, bărbaţii nu se mai întorceau acasă de

---

[6] Este o cupă magică (în lb. franceză în orig.)

la pescuit şi atunci se ştia că i-au prins monştrii.

Se cutremură şi îşi făcu semnul crucii.

— Când a murit bunicul meu, spuse Robbie, lupii au dat târcoale casei şi au urlat.

— E o casă mare?

Robbie păru surprins de întrebare. Se gândi pentru un moment, apoi aprobă din cap.

— Da, spuse el. Tatăl meu e moşier.

— Un lord?

— Ca un lord, spuse Robbie.

— A luptat pe câmpul de bătălie?

— Şi-a pierdut un picior şi o mână la Berwick. Aşa că noi, băieţii, trebuie să luptăm pentru el. Eu sunt cel mai mic din patru fraţi câţi suntem. Trei acum, se corectă el, făcându-şi semnul crucii şi cu gândul la Jamie.

Ba dormeau, ba se trezeau dârdâind, iar în zori Thomas se duse înapoi pe limba de pământ ce înainta în mare pentru a privi noua zi cum se prelinge, cenuşie, de-a lungul marginii neregulate a mării. Ploaia se oprise, dar un vânt rece sfâşia crestele valurilor. Cenuşiul se transformă într-un alb murdar şi mai târziu în argintiu în timp ce pescăruşii scoteau strigăte rotindu-se deasupra limbii de pământ unde pe o ridicătură găsi patru stâlpi de lemn bătuţi de vreme. Nu fuseseră acolo când plecase el, dar sub unul dintre ei, pe jumătate îngropată sub roci, era o bucată galbenă de craniu şi se gândi că aparţinea unuia dintre arbaletrieri pe care îi omorâse el cu arcul lui mare şi negru în acea zi de Paşti. Patru stâlpi, patru oameni morţi şi Thomas presupuse că cele patru capete fuseseră puse pe stâlpi să privească spre mare până ce pescăruşii le scoseseră ochii şi ciuguliseră toată carnea până la craniu.

Privea către satul distrus, dar nu putea vedea pe nimeni. Robbie se afla încă în biserica din care ieşea un firicel de fum, dar, altfel, Thomas era singur cu pescăruşii. Nu erau nici măcar oi, vite sau capre pe dealul Lipp. Veni înapoi pe ţărm, scrâşnind cu picioarele pe pietriş, şi băgă de seamă că ţinea încă în mână bucata de craniu pe care o azvârli în apă, unde bărcile de pescuit erau inundate pentru a scăpa de şobolani. I se făcu foame, aşa că se duse şi luă bucata de brânză tare şi de pâine neagră din coburul pe care îl aruncase lângă uşa bisericii. Pereţii bisericii, pe care acum putea să îi vadă mai bine la lumina zilei, păreau mai joşi decât şi-i aducea el aminte, probabil pentru că localnicii veniseră cu carele şi luaseră pietre

pentru hambare şi cocini sau pentru pereţii caselor. Înăuntrul bisericii nu se aflau decât o grămadă de mărăcini şi urzici şi nişte bucăţi de lemn acoperite de vegetaţie.

— Am fost cât pe ce să fiu omorât aici, îi spuse el lui Robbie, şi îi povesti cum, în vreme ce invadatorii izbeau în uşa bisericii, el spărsese geamul din corn al ferestrei dinspre răsărit şi sărise în cimitir. Îşi amintea cum piciorul lui strivise cupa argintie pentru împărtăşanie când se urcase pe altar.

Dacă acea cupă argintie reprezenta Graalul? Râse tare la acest gând. Cupa pentru împărtăşanie fusese un pocal argintiu care avea gravată emblema familiei Vexille, iar acea emblemă, decupată de pe cupa spartă, era acum prinsă de arcul lui Thomas. Doar asta rămăsese din pocalul vechi, dar nu acesta fusese Graalul. Graalul era mult mai vechi, mult mai misterios şi mult mai înfricoşător.

Altarul nu mai era, dar în dreptul lui se zărea printre urzici un bol din argilă. Thomas dădu plantele la o parte şi ridică bolul, amintindu-şi cum îl umplea tatăl lui cu împărtăşanie înaintea slujbei şi-l acoperea cu un ştergar, şi dup-aia se grăbea să-l ducă la biserică, enervându-se când vreun sătean nu îşi dădea jos pălăria şi nu se apleca în faţa vasului când trecea. Thomas îl lovise cu piciorul atunci când se urcase pe altar în încercarea de a scăpa de francezi şi acum era tot acolo. Zâmbi trist, se gândi să păstreze bolul, dar îl aruncă înapoi în urzici. Arcaşii trebuie să călătorească fără multe bagaje.

— Vine cineva, îl avertiză Robbie, fugind să ia sabia unchiului său.

Thomas îşi luă arcul şi apucă o săgeată din tolbă, şi chiar atunci auzi bocănitul potcoavelor şi lătratul câinilor. Se duse la uşa părăginită şi văzu doisprezece câini de vânătoare stropind prin apă cu limbile atârnând printre colţi; nu avu timp să fugă de ei, ci doar să se lipească de zid când câinii îi luară urma.

— Argos! Maera! Înapoi! Unde vă sunt manierele? ţipă călăreţul la câinii lui, întărind comenzile sale pocnind din bici deasupra capetelor lor, dar câinii îl înconjurară pe Thomas şi săriră la el. Însă nu era în pericol: îl lingeau pe faţă şi dădeau din coadă. Orthos! sări vânătorul la un câine, după care privi insistent la Thomas. Nu îl recunoscu, dar câinii evident îl ştiau, ceea ce îl nedumeri pe vânător.

— Jake, spuse Thomas.

— Sfinte Isuse Hristoase! explică Jake. Sfinte Isuse! Uite ce a adus mareea! Orthos! Argos! Jos şi plecaţi, nenorociţilor, jos şi

plecaţi! Biciul pocni tare şi câinii, încă agitaţi, se retraseră. Jake dădu din cap. Eşti Thomas, nu-i aşa?

— Ce mai faci, Jake?

— Îmbătrânesc, spuse ţâfnos Jake Churchill, după care coborî din şa, îşi făcu loc printre câini şi îl întâmpină pe Thomas cu o îmbrăţişare. Blestematul de taică-tu a botezat câinii ăştia. Credea că e o glumă. Mă bucur să te văd, băiete! Jake avea barba căruntă, faţa îi era întunecată ca o alună de la vreme, iar pielea îi era acoperită de cicatrici de la cât se zgâriase de mărăcini. Era vânătorul de frunte al lui Sir Giles Marriott şi el îl învăţase pe Thomas să tragă cu arcul şi cum să pândească o căprioară şi cum să străbată ţinuturile nevăzut şi fără să atragă atenţia. Dumnezeule mare, băiete, spuse el, da' ce-ai mai crescut! Uită-te la tine!

— Băieţii cresc, Jake, spuse Thomas şi îi făcu semn lui Robbie. El e un prieten.

Jake îi făcu semn, după care alungă doi câini de lângă Thomas. Câinii, numiţi după câini din miturile greceşti şi latineşti, scheunau entuziasmaţi.

— Şi ce dracului faceţi voi doi aici? vru Jake să ştie. Ar fi trebuit să veniţi la conac ca nişte creştini ce sunteţi!

— Am ajuns aici târziu, explică Thomas, şi voiam să mai văd locurile.

— Nu e nimic de văzut aici, spuse dispreţuitor Jake. Aici nu mai sunt decât iepuri.

— Acum vânezi iepuri?

— Băiete, nu aduc douăzeci de câini să prind nişte iepuri. Nu, băiatul lui Lally Gooden v-a zărit furişându-vă pe aici azi-noapte, aşa că Sir Giles m-a trimis să văd ce se petrece. Doi vagabonzi au încercat în primăvară să se aciueze aici şi au trebuit să fie alungaţi cu biciul. Şi săptămâna trecută au fost doi străini care dădeau târcoale pe aici.

— Străini? întrebă Thomas, ştiind că Jake putea la fel de bine să se refere la necunoscuţi veniţi din parohia învecinată.

— Un preot şi omul lui, spuse Jake, şi, dacă nu ar fi fost preot, aş fi pus câinii pe el. Nu îmi plac străinii, nu văd nici un rost la ei. Caii ăia ai voştri par înfometaţi. Ca şi voi. Vreţi un mic dejun? Sau aveţi de gând să staţi acolo şi să jigăriţi câinii ăia nenorociţi până nu mai pot?

Merseră înapoi la Mapperley Down, urmând câinii prin satul mic. Thomas îşi aducea aminte că locul acela era mare, de două ori mai mare decât Hookton, şi, copil fiind, îl considerase

aproape un oraş, dar acum vedea cât era de mic de fapt. Mic şi jos, astfel încât călare era mai înalt decât căsuţele cu acoperişuri din paie care-i păruseră ca nişte palate atunci când era copil. Maldărul de balegă de lângă fiecare căsuţă era la fel de înalt ca acoperişul. Conacul lui Sir Giles Marriott, aflat imediat după sat, avea de asemenea acoperişul din paie; acoperişul de grosimea muşchiului de copac aproape mătura pământul.

— Va fi bucuros să te vadă, îi promise Jake.

Şi chiar aşa a fost Sir Giles. Era un bărbat în vârstă acum, un văduv care se îngrijorase de neastâmpărul lui Thomas, dar care acum îl întâmpină ca pe un fiu de mult pierdut.

— Eşti slab, băiete, prea slab. Nu e bine ca un bărbat să fie slab. Luaţi micul dejun? Budincă de mazăre şi bere, asta avem. Ieri am avut pâine, dar azi nu. Când mai facem pâine, Gooden? îşi întrebă el servitorul.

— Azi e miercuri, sir, spuse servitorul mustrător.

— Mâine atunci, îi spuse Sir Giles lui Thomas. Mâine pâine, nu avem pâine azi. Nu e bine să faci pâine miercurea. Te otrăveşte pâinea de miercuri. Înseamnă că am mâncat-o p-aia de luni. Spui că eşti scoţian?

Ultima întrebare îi era adresată lui Robbie.

— Aşa este, sir.

— Credeam că toţi scoţienii au barbă, spuse Sir Giles. Era un scoţian şi în Dorchester, nu-i aşa, Gooden? Ţi-l aduci aminte? Avea barbă. Cânta la ţiteră şi dansa bine. Trebuie să îţi aduci aminte de el.

— Era din insulele Scilly, spuse servitorul.

— Asta am zis şi eu. Avea barbă, nu-i aşa?

— Aşa e, Sir Giles. Una mare.

— Vedeţi, şi Sir Giles luă o gură de budincă de mazăre; nu mai avea decât doi dinţi în gură. Era gras, cu părul alb şi faţa roşie şi avea cel puţin cincizeci de ani. Nu mai pot să călăresc un cal acum, Thomas, recunoscu el. Nu-mi rămâne decât să stau pe lângă casă şi să văd cum e vremea. Ţi-a spus Jake că doi străini au dat târcoale pe aici?

— Mi-a spus, sir.

— Un preot! Cu robă negru cu alb, ca o coţofană. Voia să vorbim despre tatăl tău şi i-am spus că nu avem despre ce să vorbim. Părintele Ralph e mort, i-am zis, şi Dumnezeu să îl odihnească în pace.

— Preotul a întrebat şi de mine, sir? întrebă Thomas.

Sir Giles rânji.

— I-am spus că nu te-am mai văzut de ani de zile şi că sper să nu te mai văd niciodată, iar apoi servitorul lui m-a întrebat unde ar putea să te caute şi i-am spus să nu vorbească fără permisiunea superiorului său. Nu i-a plăcut asta! chicoti el. Atunci coţofana a întrebat de tatăl tău şi i-am spus că abia l-am cunoscut. Asta a fost o minciună, bineînţeles, dar m-a crezut şi a plecat. Pune nişte lemne pe foc, Gooden! Ar muri omul de frig în propriul conac dacă ar fi după tine.

— Deci preotul a plecat, sir? întrebă Robbie.

Era greu de crezut ca de Taillebourg să accepte aşa de uşor un refuz şi să plece supus.

— Îi era frică de câini, spuse Sir Giles, încă amuzat. Aveam câţiva câini lângă mine şi, dacă nu ar fi fost îmbrăcat ca o coţofană, le-aş fi dat drumul să sară la el, dar nu e bine să omori preoţi. Mereu te aşteaptă probleme dup-aia. Vine diavolul şi îşi bagă coada dacă omori un preot. Dar nu îmi plăcea de el şi i-am spus că nu ştiu cât mai pot să stăpânesc câinii. E nişte şuncă în bucătărie. Ai vrea nişte şuncă, Thomas?

— Nu, Sir.

— Cât urăsc iarna!

Sir Giles privea către focul ce acum ardea puternic în şemineul mare. Conacul avea grinzile ce susţineau acoperişul mare înnegrite. La un capăt, un paravan din lemn gravat ascundea bucătăria, iar camerele private erau la celălalt capăt. De când îi murise soţia, Sir Giles nu mai folosise camerele mici, ci trăia, mânca şi dormea lângă foc.

— Cred că asta va fi ultima mea iarnă, Thomas.

— Sper să nu, sir.

— Speră ce naiba vrei, dar nu o să mai rezist. Nu când vine gheaţa. E cald în zilele astea, Thomas. Muşcă din tine, frigul, îţi muşcă din măduvă şi nu îmi place. Nici tatălui tău nu îi plăcea. Se uita la Thomas acum. Tatăl tău mereu zicea că o să pleci. Nu la Oxford. Ştia că nu îţi plăcea. Ca şi cum ai biciui un cal de luptă între coapse, obişnuia să spună. Ştia că o să fugi şi o să te faci ostaş. Mereu spunea că ai sânge rece. Sir Giles zâmbi, amintindu-şi. Dar mai zicea şi că o să te întorci într-o bună zi acasă. Spunea că o să vii să îi arăţi ce tânăr iscusit ai ajuns.

Thomas clipea printre lacrimi. Chiar spusese tatăl lui asta?

— Am venit acum înapoi, spuse el, să îţi pun o întrebare, sir. Cred că aceeaşi întrebare pe care voia şi preotul să ţi-o pună.

— Întrebări? mormăi Sir Giles. Nu mi-au plăcut niciodată

întrebările. Vezi tu, le trebuie răspunsuri. Bineînţeles că vrei nişte şuncă! Cum adică, nu? Gooden? Zi fetei tale să despacheteze şunca aia, vrei?

Sir Giles se ridică în picioare şi se îndreptă către un cufăr de pe partea cealaltă a sălii. Cufărul era din stejar negru, lustruit. Deschise capacul şi, gemând din cauza efortului de a se apleca, începu să scormonească printre hainele şi cizmele ce erau amestecate înăuntru.

— Cred, Thomas, continuă el, că nu am nevoie de întrebări. Stau în judecătoria moşiei în fiecare a doua săptămână şi ştiu dacă împricinaţii sunt vinovaţi sau nevinovaţi din momentul în care sunt aduşi în sală! Dar să nu uiţi că trebuie să ne prefacem, nu e aşa? Acum, unde e? Ah! Găsi ce anume căuta şi aduse lucrul cu pricina la masă. Deci, Thomas, lasă dracului întrebările şi uite aici răspunsul tău.

Împinse legăturica peste masă.

Era un obiect mic împachetat în pânză de sac vechi. Thomas avu o premoniţie absurdă cum că acela era chiar Graalul şi fu nemaipomenit de dezamăgit când văzu că legătura conţinea o carte. Coperta din faţă a cărţii era o porţiune de piele moale, de patru sau de cinci ori mai mare decât paginile, şi ar fi putut fi folosită să învelească volumul, dar când Thomas o deschise, văzu că era scrisă de mâna tatălui său. Dar, fiind de la tatăl lui, nimic nu era concret. Thomas frunzări încet filele şi descoperi notiţe scrise în latină, greacă şi un manuscris ciudat ce crezu el că era în ebraică. Se întoarse la prima pagină unde erau scrise doar trei cuvinte şi, citindu-le, simţi cum i se opreşte inima.

— *Calix meus inebrians*[7].

— Acesta este răspunsul tău? întrebă Sir Giles.

— Da, sir.

Sir Giles se uită la prima pagină.

— Aia e latină, nu e aşa?

— Da, sir.

— Aşa am crezut. M-am uitat, bineînţeles, dar nu am putut să îi dau de cap şi nu am vrut să îl întreb pe Sir John – Sir John era preotul de la Sfântul Peter din Dorchester – sau pe tipu' ăla avocat, cum îl cheamă? Ăla care salivează atunci când se agită. Ştie latină, sau cel puţin aşa zice. Ce înseamnă?

— „Potirul meu mă îmbată”, spuse Thomas.

— „Cupa mea mă îmbată“! Lui Sir Giles i se păru teribil de

---

[7] Psalmul 22, versetul 6

amuzant. Ei, tatăl tău era dus cu pluta. Un om bun, un om bun, dar Doamne! „Potirul meu mă îmbată”!

— E un verset dintr-un psalm, spuse Thomas, dând la pagina a doua, cea scrisă în caractere ce credea că sunt ebraică, deşi era ceva ciudat la ele. Unul dintre simbolurile care reveneau semăna cu un ochi uman şi Thomas nu văzuse niciodată asta în vreun manuscris în ebraică, deşi, cu toată sinceritatea, văzuse puţină ebraică la viaţa lui. E dintr-un psalm, sir, continuă el, care începe spunând că Dumnezeu este păstorul nostru.

— Al meu nu e, bombăni Sir Giles. Nu sunt o blestemată de oaie.

— Nici eu, sir, declară Robbie.

— Am auzit, se întoarse Sir Giles spre Robbie, că regele Scoţiei a fost luat prizonier.

— A fost, sir? întrebă inocent Robbie.

— Probabil e o aiureală, răspunse Sir Giles, după care începu să spună o poveste lungă despre cum întâlnise un scoţian bărbos în Londra, dar Thomas ignoră povestea pentru a răsfoi filele cu însemnările tatălui său. Simţi o ciudată dezamăgire pentru că acea carte sugera că era justificată căutarea Graalului. Voia ca cineva să îi spună că era o absurditate, să îl elibereze de căutarea potirului, dar tatăl lui îl luase destul în serios încât să scrie acea carte. Dar tatăl lui, îşi aduse aminte Thomas, fusese nebun.

Mary, fata lui Gooden, aduse şunca. Thomas o ştia pe Mary de când erau amândoi mici şi se jucau în noroi. Îi zâmbi în semn de salutare, după care văzu că Robbie o privea ca şi cum aceasta ar fi fost o apariţie din ceruri. Avea părul lung şi negru şi buzele pline şi Thomas era sigur că Robbie ar descoperi că are mulţi rivali în Down Mapperley. Aşteptă până ce Mary plecă şi ridică volumul.

— V-a vorbit vreodată tatăl meu despre asta, sir?

— Vorbea despre tot, spuse Sir Giles. Vorbea ca o femeie, aşa făcea. Nu se oprea niciodată! Am fost prietenul tatălui tău, Thomas, dar nu am fost niciodată un bărbat religios. Dacă vorbea prea mult despre asta, adormeam. Îi plăcea asta. Sir Giles se opri să taie o felie de şuncă. Dar tatăl tău era nebun.

— Credeţi că asta e nebunie, sir?

Thomas ridică din nou cartea.

— Tatăl tău era nebun după Dumnezeu, dar nu era un prost. Nu am cunoscut niciodată un bărbat cu mai mult simţ al realităţii şi îmi lipseşte asta. Îmi lipsesc sfaturile lui.

— Fata aia lucrează aici? întrebă Robbie, arătând către paravanul după care dispăruse Mary.

— Dintotdeauna, spuse Sir Giles. Îţi aduci aminte de Mary, Thomas?

— Am încercat să o trag de cosiţe când eram amândoi copii, spuse Thomas. Dădu paginile cărţii tatălui său din nou, deşi nu avea timp acum să glumească pe seama înţelesurilor cuvintelor încâlcite. Ştii ce e asta, nu, sir?

Sir Giles făcu o pauză, apoi dădu din cap.

— Ştiu, Thomas, că mulţi oameni vor ceea ce tatăl tău pretindea să fi avut.

— Deci chiar a pretins asta?

O altă pauză.

— A făcut aluzie la asta, spuse rece Sir Giles, şi nu te invidiez.

— Pe mine?

— Pentru că mi-a dat cartea asta, Thomas, şi mi-a spus că, dacă i se întâmplă ceva să o păstrez până când eşti destul de mare şi destul de bărbat pentru a prelua această misiune. Asta mi-a spus. Sir Giles îl privi pe Thomas şi văzu cum fiul prietenului său face un pas înapoi. Dar dacă voi doi vreţi să rămâneţi o vreme, spuse el, atunci sunteţi bine-veniţi. Jake Churchill are nevoie de ajutor. Mi-a spus că nu a mai văzut niciodată atâţia pui de vulpe şi, dacă nu omorâm câţiva dintre nenorociţi, atunci la anul vor face ravagii printre miei cum rar se întâmplă.

Thomas se uită la Robbie. Misiunea lor era să îl găsească pe de Taillebourg şi să răzbune moartea lui Eleanor, a părintelui Hobbe şi a fratelui lui Robbie, dar era foarte probabil, credea el, ca dominicanul să nu se mai întoarcă aici. Pe de altă parte, Robbie voia evident să rămână: Mary Gooden avusese grijă de asta. Şi Thomas era obosit. Nu ştia unde să îl caute pe preot, aşa că varianta să rămână era bine-venită. Aşa avea şi prilejul să studieze cartea şi, deci, de a-l urma pe tatăl său pe drumul lung şi sinuos către Graal.

— O să stăm, sir, spuse Thomas. Pentru o vreme.

Era pentru prima oară când Thomas trăia ca un lord. Nu ca un mare lord, poate, nu ca un conte sau un duce cu zeci de oameni pe care să îi comande, dar totuşi privilegiat, stabilit într-un conac – chiar dacă acel conac era un cămin din lemn, cu acoperiş de paie şi cu o podea din pământ bătătorit – să piardă zilele în timp ce alţi oameni făceau muncile grele ale vieţii îngrijindu-se de tăiatul lemnelor pentru foc, de scos apă, muls vacile, bătut untul, frământat coca şi spălat rufe. Robbie era mai obişnuit cu asta, dar considera că viaţa era mult mai uşoară în Dorset.

— Acasă, spuse el, mereu se găsesc nişte nenorociţi de năvălitori englezi să vină de peste deal să îţi fure vitele sau să îţi ia grâul.

— Pe când tu, spuse Thomas, nu te-ai gândi niciodată să mergi în sud să furi de la englezi.

— Da’ de ce să mă gândesc la un astfel de lucru? întrebă Robbie, rânjind.

Iarna se apropia cu paşi mari şi ei vânau pe pământurile lui Sir Giles Marriott pentru a face câmpurile sigure pentru sezonul mieilor şi pentru a aduce carne de vânat pe masa lui Sir Giles; beau în tavernele din Dorchester şi râdeau de măscăricii care veneau la bâlciurile de iarnă. Thomas îşi regăsi nişte vechi prieteni cărora le spuse poveşti despre Bretania, Normandia şi Picardia, dintre care unele erau adevărate. Câştigă săgeata de aur la concursul de tras cu arcul ţinut în timpul unui târg şi i-o duse lui Sir Giles care o agăţă în sală şi o declară cel mai frumos trofeu pe care îl văzuse el vreodată.

— Fiul meu putea să tragă bine cu arcul, chiar foarte bine. Îmi place să cred că ar fi putut să câştige chiar el trofeul ăsta.

Singurul fiu al lui Sir Giles murise de febră şi singura lui fiică era măritată cu un cavaler care deţinea pământ în Devon şi Sir Giles nu îi plăcea nici pe ginere, nici pe fiică.

— Ei o să moştenească proprietatea când o să mor, îi spuse lui Thomas, aşa că tu şi Robbie bucuraţi-vă de ea cât mai puteţi.

Thomas se convinse singur că nu ignora căutarea Graalului mulţumită ceasurilor pe care le petrecea cercetând cartea tatălui său. Paginile erau din hârtie de pergament, scumpă şi rară, ceea ce arăta cât de importante fuseseră notiţele pentru părintele Ralph, dar chiar şi aşa nu prea aveau înţeles pentru Thomas. O mare parte din carte erau poveşti. Una era despre un om orb căruia, atingând cupa, îi revenise vederea, dar pentru că fusese dezamăgit de cum arăta Graalul, şi-o pierduse din nou. Alta povestea cum un războinic musulman încercase să fure Graalul şi fusese transformat în şarpe pentru neascultarea lui. Cea mai lungă povestire era cea despre Parsifal, un cavaler de odinioară care plecase în cruciadă şi descoperise Graalul în mormântul lui Hristos. De data aceasta, cuvântul ce descria Graalul era *crater,* adică bol, pe când în alte pagini era *calix,* o cupă, şi Thomas se întrebă dacă avea vreo însemnătate această diferenţă. Dacă tatăl lui avusese Graalul, nu ar fi trebuit să ştie dacă era o cupă sau un bol? Sau poate că nu era de fapt nici o diferenţă. Oricum, lunga poveste spunea cum bolul stătuse pe un raft în mormântul lui Hristos la vederea oricui intra în mormânt, şi pelerini creştini, şi inamicii lor păgâni, dar abia când Sir Parsifal intrase în peşteră în genunchi Graalul îşi dezvăluise prezenţa, pentru că Sir Parsifal era un om virtuos şi deci demn de a i se deschide ochii. Sir Parsifal luase bolul, aducându-l în lumea creştină, unde avea de gând să construiască un altar demn de comoară, dar, înregistra concis povestea, „a murit“. Tatăl lui Thomas scrisese sub această concluzie abruptă: „Sir Parsifal era conte de Astarac şi era cunoscut sub un alt nume. S-a căsătorit cu o Vexille“.

— Sir Parsifal! Sir Giles fu impresionat. Era un membru al familiei tale, deci? Tatăl tău nu mi-a pomenit nimic de asta. Cel puţin aşa cred. Am dormit la multe dintre poveştile lui.

— De obicei lua în derâdere asemenea poveşti, spuse Thomas.

— De multe ori luăm în derâdere ceva de care ne e frică, observă Sir Giles emfatic. Rânji deodată. Jake mi-a spus că aţi prins vulpea aia bătrână la Cele Cinci Marii.

Cele Cinci Marii erau cinci movile de morminte antice despre care localnicii ziceau că fuseseră săpate de uriaşi şi Thomas nu înţelesese niciodată de ce erau şase uriaşi, şi nu cinci.

— Nu era acolo, spuse Thomas, ci în spate la White Nothe.

— În spate la White Nothe? Sus pe faleză? Sir Giles îl privi pe Thomas, după care începu să râdă. Aţi fost pe pământurile lui Holgate! Pungaşilor! Sir Giles, care se plânsese mereu când

Thomas vâna ilegal pe pământurile lui, găsea acum acest jaf de la un vecin foarte amuzant. E un om bătrân, Holgate. Deci îi dai de cap acelei cărţi?

— Ce aş vrea să ştiu mai mult! spuse Thomas, privind la numele Astarac. Aflase doar că Astarac era o feudă sau un ţinut din sudul Franţei şi că aici îşi avea sălaşul familia Vexille înainte ca membrii ei să fie declaraţi rebeli şi eretici. Mai aflase că Astarac era aproape de ţinuturile Cathar, destul de aproape încât erezia să îi cuprindă şi pe membrii familiei Vexille şi când, cu o sută de ani în urmă, regele francez şi adevărata Biserică îi arseseră pe toţi ereticii din ţinut, membrii Vexille se văzuseră nevoiţi să fugă. Din manuscrisul tatălui său reieşea că legendarul Sir Parsifal era un Vexille. Lui Thomas i se părea că, cu cât se adâncea în mister, cu atât se încurca mai mult. V-a pomenit vreodată tatăl meu de Astarac, sir? îl întrebă el pe Sir Giles.

— Astarac? Ce e aia?

— De unde venea familia lui.

— Nu, nu, a crescut în Cheshire. Asta spunea mereu.

Dar Cheshire fusese doar un refugiu, un loc în care să se ascundă de inchizitori: acolo era acum ascuns Graalul? Thomas dădu pagina pentru a găsi un pasaj ce descria cum o coloană de atacatori încercase să atace turnul din Astarac şi cum aceştia fuseseră înfrânţi de apariţia Graalului. „I-a orbit, scrisese părintele Ralph, astfel încât 364 dintre ei au fost seceraţi.” Pe o altă filă scria că era imposibil ca cineva să spună o minciună când ţine în mână Graalul, „altfel ar fi lovit de moarte”. O femeie stearpă e binecuvântată cu darul de a avea copii dacă atinge Graalului şi, dacă un bărbat bea din el în Vinerea Mare, i se îngăduie s-o întrezărească pe „cea pe care o va lua ca soţie în ceruri”. O altă poveste relata cum un cavaler, care ducea Graalul prin sălbăticie, era urmărit de păgâni şi, când părea că va fi capturat, Dumnezeu a trimis un vultur mare ce l-a prins pe el, calul lui şi preţiosul Graal i-a urcat în văzduh, lăsând războinicii păgâni zbierând furioşi şi frustraţi.

O sintagmă revenea de nenumărate ori în însemnări: *„Transfer calicem istem a me*[8]*”,* iar Thomas putea simţi nefericirea tatălui său răzbătând în această propoziţie repetitivă care înseamnă „Depărtează paharul acesta de la mine”. Erau aceleaşi cuvinte pe care le rostise Hristos în Grădina Ghetsimani

---

[8] Sfânta Evanghelie după Marcu, cap. 14,36

când îl ruga pe Dumnezeu Tatăl să îl cruţe de durerea de a fi răstignit pe cruce. Sintagma era câteodată scrisă în greacă, o limbă pe care Thomas o studiase, dar pe care nu o stăpânise niciodată pe deplin; reuşise să descifreze majoritatea textului din greacă, dar ebraica rămase un mister pentru el.

Sir John, bătrânul vicar de la Biserica Sfântul Petru, fu de acord că era un fel mai ciudat de ebraică.

— Am uitat toată ebraica pe care am învăţat-o, îi spuse el lui Thomas, dar nu îmi aduc aminte să fi văzut un asemenea caracter! Arătă către simbolul ce semăna cu un ochi uman. Foarte ciudat, Thomas, foarte ciudat! Aproape că e ebraică. Făcu o pauză, după care spuse tânguios. Doar dacă ar fi fost săracul de Nathan încă aici.

— Nathan?

— A fost înaintea vremii tale, Thomas. Nathan aduna lipitori şi le trimitea la Londra. Doctorii de acolo apreciau lipitorile de Dorset, ştiai asta? Dar, bineînţeles, Nathan era evreu şi a plecat cu ceilalţi.

Evreii fuseseră izgoniţi din Anglia cu aproape cincizeci de ani în urmă, un eveniment încă proaspăt în memoria preotului.

— Nimeni nu a descoperit de unde lua lipitorile, continuă Sir John, şi câteodată mă întreb dacă le-a blestemat. Se încruntă la carte. Asta a fost a tatălui tău?

— Da.

— Săracul părinte Ralph, spuse Sir John, sugerând că acea carte era produsul nebuniei lui.

Închise cartea şi împături atent paginile în învelitoarea din piele moale.

Nu era nici urmă de preotul de Taillebourg şi lui Thomas nu-i parvenea nici o veste de la prietenii lui din Normandia. Îi trimise o scrisoare tristă lui Sir Guillaume în care îi spunea cum a murit fata lui şi îl ruga să îi trimită ştiri despre Will Skeat, pe care Sir Guillaume îl dusese la Caen pentru a fi tratat de Mordecai, un doctor evreu. Scrisoarea ajunse la Southampton şi de acolo la Guemsey şi Thomas a fost asigurat că va fi trimisă mai departe în Normandia, dar nu primi nici un răspuns până la Crăciun, aşa că presupuse că scrisoarea se pierduse. Thomas îi mai scrise şi lordului Outhwaite, asigurându-l că era perseverent în căutarea sa şi relatându-i câteva dintre povestirile din cartea tatălui său.

Lordul Outhwaite îi răspunse la scrisoare, felicitându-l pentru ceea ce descoperise, după care îi dezvălui că Sir Geoffrey Carr părăsise Bretania cu şase oameni. Se zvonea, îi scria lordul

Outhwaite, că datoriile Sperietorii erau mai mari ca oricând, „ceea ce poate fi motivul pentru care a părăsit Bretania”. Nu era speranţa unor jafuri ce îl duceau pe Sperietoare la Roche-Derrien, ci legea ce spunea că unui datornic nu i se cerea să restituie banii atâta timp cât îşi slujea regele în străinătate.

„Îl vei urmări pe Sperietoare?” întreba lordul Outhwaite, iar Thomas îi trimise răspuns spunându-i că va fi la La Roche-Derrien înainte ca el să citească acele rânduri, dar după aceea nu făcu nimic legat de plecarea din Dorset. Era Crăciunul, îşi spunea el, şi mereu îi plăcuse această sărbătoare.

Sir Giles sărbători cele douăsprezece zile de ospăţ în stil mare. Nu mâncă nici o bucată de carne din prima duminică din Advent[9], ceea ce nu fu o mare greutate pentru că iubea ţiparul şi peştele, dar în ajunul Crăciunului nu mâncă decât pâine, pregătindu-se de primul ospăţ al sezonului. Douăsprezece stupi fură aduşi în conac şi fură decoraţi cu rămurele de iederă şi de stejar; o lumânare mare, destul de mare încât să ardă toată iarna, fu aşezată pe masa cea mare şi un buştean mare fu pus să ardă în şemineu. Vecinii lui Sir Giles fură invitaţi să bea vin şi bere şi să mănânce carne de vită, mistreţ, vânat, gâscă şi porc. Cupa de la petrecere, plină cu mirodenii şi vin roşu condimentat, făcu înconjurul mesei şi Sir Giles, aşa cum făcea în fiecare noapte de Crăciun, plânse după nevasta sa decedată şi adormi din cauza beţiei până să ardă toate lumânările. În cea de-a patra noapte de Crăciun, Thomas şi Robbie se alăturară colindătorilor care, deghizaţi în fantome, oameni verzi şi sălbatici, dansau în jurul parohiei strângând bani pentru Biserică. Ajunseră până la Dorchester, intrând pe teritoriul altor două parohii şi luându-se la bătaie cu colindătorii de la Toţi Sfinţii, şi încheiară noaptea la închisoarea din Dorchester de unde fură eliberaţi de un George Adyn amuzat, care le aduse berea de dimineaţă şi una dintre faimoasele budinci de porc ale soţiei sale. Ospăţul celei de-a douăsprezecea nopţi fu un porc, pe care Robbie îl străpunsese cu lancea, şi după ce acesta fu mâncat şi invitaţii zăceau pe jumătate beţi şi sătui pe trestia din sală, începu să ningă. Thomas stătea în prag şi privea cum fulgii se învârteau în lumina unei torţe ce licărea.

— Trebuie să plecăm curând, veni Robbie lângă el.

— Să plecăm?

— Avem treabă, spuse scoţianul.

---

[9] Advent – perioadă liturgică ce precede Crăciunul la catolici (n. red.)

Thomas ştia că asta era adevărat, dar nu voia să plece.

— Am crezut că eşti destul de fericit aici?

— Sunt, spuse Robbie, iar Sir Giles e mai generos decât merit.

— Şi?

— E Mary, spuse Robbie.

Îi era ruşine şi se întrerupse.

— Însărcinată? ghici Thomas.

Robbie îşi făcu cruce.

— Aşa se pare.

Thomas privea zăpada.

— Dacă îi dai destui bani să îşi facă o zestre, spuse el, îi va fi bine.

— Nu mai am decât trei lire, zise Robbie.

Unchiul lui îi dăduse o pungă cu bani, care ar fi trebuit să îi ajungă un an.

— Ar trebui să fie de ajuns, spuse Thomas.

O rafală de vânt învârteji zăpada.

— Asta mă va lăsa fără nimic! protestă Robbie.

— Ar fi trebuit să te gândeşti la asta înainte să te dai pe brazdă, spuse Thomas, amintindu-şi cum şi el fusese în aceeaşi situaţie cu o fată din Hookton. Se întoarse în sală unde un harpist şi un flautist le cântau beţivilor. Ar trebui să plecăm, spuse el, dar nu ştiu încotro.

— Ziceai că vrei să mergem în Calais?

Thomas ridică din umeri.

— Crezi că de Taillebourg ne va căuta acolo?

— Cred, spuse Robbie, că, odată ce va afla că ai cartea asta, te va urma şi în iad.

Thomas ştia că Robbie avea dreptate, dar cartea nu se dovedea a fi de mare folos. Nu specifica nicăieri că părintele Ralph avusese în posesia lui Graalul şi nici nu descria vreun loc unde ar putea să fie găsit. Thomas şi Robbie căutaseră cupa. Cercetaseră peşterile săpate de mare în faleză de lângă Hookton găsind doar lemne plutitoare, melci turtiţi şi alge de mare. Nu era nici o cupă aurie ascunsă în pietriş. Deci încotro acum? Unde trebuia căutat acum? Dacă Thomas se ducea la Calais, atunci sigur se va alătura armatei, dar nu credea că de Taillebourg îl va căuta prin preajma soldaţilor englezi. Poate, se gândea el, ar trebui să se ducă înapoi în Bretania şi ştia că nu Graalul sau nevoia de a-l întâlni pe de Taillebourg îl atrăgeau în La Roche-Derrien, ci gândul că Jeanette Chenier se întorsese

acasă. Se gândea des la ea, la părul ei negru şi la spiritul ei neînfricat şi sfidător şi de fiecare dată când se gândea la ea se simţea vinovat faţă de Eleanor.

Zăpada nu rezistă. Se topi şi o ploaie în rafale se abătu din vest pe coasta Dorsetului. O corabie mare englezească eşuă pe pietrişul din Chesil, iar Thomas şi Robbie aduseră unul dintre carele lui Sir Giles pe plajă şi, cu ajutorul lui Jake Churchill şi a doi dintre fiii lui, se luptară cu alţi zece oameni pentru a salva şase pachete de lână pe care le cărară înapoi la Down Mapperley şi i le prezentară lui Sir Giles care obţinu într-o zi venitul pe un an.

Dimineaţa următoare, preotul francez veni în Dorchester.

Vestea le parveni prin George Adyn.

— Ştiu, după cum ai zis, că trebuie să fim atenţi la străini, îi spuse el lui Thomas, iar ăsta chiar e străin. Îmbrăcat ca un preot, da’ cine ştie? Arată ca un vagabond, da, chiar aşa. Doar o vorbuliţă să zici – îi făcu cu ochiul lui Thomas –, şi îl altoim pe nenorocit zdravăn cu biciul şi-l trimitem sus la Shaftesbury.

— Ce o să îi facă acolo? întrebă Robbie.

— Îi mai trag o biciuială şi îl trimit ’napoi, spuse George.

— E dominican? întrebă Thomas.

— De und’ să ştiu io? Vorbeşte numa’ tâmpenii, asta face. Nu vorbeşte normal, nu ca un creştin.

— Ce culoare are sutana lui?

— Neagră, bineînţeles.

— O să vin eu să vorbesc cu el, spuse Thomas.

— Doar trăncăneşte, asta face. Domnia Voastră! se înclină el spre Sir Giles, iar Thomas trebui să aştepte până când cei doi discutară despre sănătatea mai multor verişori şi nepoţi, şi alte rude, aşa că se făcu aproape amiază când el şi Robbie merseră la Dorchester şi el se gândi, pentru a mia oară, ce oraş bun era acesta şi ce plăcere i-ar face să locuiască aici.

Preotul fu adus în curtea mică a închisorii. Era o zi frumoasă. Două mierle ţopăiau de-a lungul zidului şi un aconit înflorea într-un colţ al curţii. Preotul se dovedi a fi un tânăr foarte scund, cu un nas turtit, ochii bulbucaţi şi păr negru zbârlit. Purta o sutană atât de zdrenţuită, ruptă şi pătată, că nu fu de mirare că ajutorul de şerif crezuse că era un vagabond; o impresie greşită care îl indigna pe micul preot.

— Aşa îi tratează englezii pe slujitorii lui Dumnezeu? Iadul e prea bun pentru voi, englezii! O să îi spun episcopului şi el îi va zice arhiepiscopului, iar acesta îl va informa pe Sfântul Părinte şi veţi fi blestemaţi! Veţi fi toţi excomunicaţi!

— Vezi ce am vrut să spun? întrebă George Adyn. Latră întruna ca un câine, dar nu are sens.

— Vorbeşte franceză, îi spuse Thomas, după care se întoarse

către preot. Cum te cheamă?

— Vreau să îl văd pe episcop acum. Aici!

— Cum te cheamă?

— Aduceţi-mi-l pe preotul local!

— Îţi tai mai întâi urechile nenorocite, spuse Thomas. Acum, spune-mi cum te cheamă?

I se spunea părintele Pascal şi îndurase o călătorie foarte obositoare, traversând marea iarnă din Normandia, dintr-un loc la sud de Caen. Călătorise întâi la Guemsey şi de acolo mai departe la Southampton, de unde mersese pe jos, şi făcuse tot acest drum fără să ştie pic de engleză. I se părea un miracol lui Thomas că părintele Pascal ajunsese aşa de departe. Dar şi mai mult se miră aflând că părintele Pascal fusese trimis la Hookton de Evecque, cu un mesaj pentru Thomas.

Sir Guilaume d'Evecque îl trimisese sau mai degrabă părintele Pascal se oferise să facă această călătorie şi era urgent pentru că venea să ceară ajutor. Evecque era asediat.

— E teribil! spuse părintele Pascal. Acum, calmat şi împăcat, stătea lângă foc la Cei Trei Cocoşi unde mânca gâscă şi bea bragget, un amestec de mied şi bere neagră. Contele de Coutances îl asediază. Contele!

— Şi de ce e îngrozitor? întrebă Thomas.

— Pentru că el este suzeranul, contele! exclamă preotul şi Thomas înţelese de ce spusese părintele Pascal că e îngrozitor.

Sir Guillaume avea pământurile în feudă de la conte şi, pornind un război împotriva propriului vasal, contele îl declara pe Sir Guillaume un proscris.

— Dar de ce? întrebă Thomas.

Părintele Pascal ridică din umeri.

— Contele spune că e din cauza a ceea ce s-a întâmplat în bătălie. Ştii cumva ce s-a întâmplat în bătălie?

— Ştiu, spuse Thomas, şi, pentru că traducea pentru Robbie, trebuia să explice oricum.

Preotul se referea la bătălia din vara precedentă, cea de lângă pădurea de la Crecy. Sir Guillaume făcea parte din armata franceză, dar în mijlocul luptei îşi zărise inamicul, pe Guy Vexille, şi îşi întorsese toţi oamenii împotriva ostaşilor acestuia.

— Contele spune că asta e trădare, explică preotul, şi că regele şi-a dat binecuvântarea.

Thomas nu spuse nimic pentru o vreme.

— De unde ştiai că sunt aici? întrebă el în cele din urmă.

— I-ai trimis o scrisoare lui Sir Guillaume.

— Nu am crezut că a ajuns.

— Bineînţeles că a ajuns. Anul trecut. Înainte să înceapă tot necazul.

Sir Guillaume era în pericol, dar moşia lui Evecque, îi încredinţă părintele Pascal, era construită din piatră şi era binecuvântată cu şanţuri şi până acum contele de Countances nu reuşise să spargă zidurile sau să treacă şanţurile, dar contele avea zeci de ostaşi, pe când Sir Guillaume nu avea decât o trupă de nouă oameni.

— Mai sunt şi nişte femei – părintele Pascal rupse piciorul de gâscă cu dinţii –, dar ele nu se pun la socoteală.

— Are mâncare?

— Destulă, şi fântâna e bună.

— Deci mai rezistă o vreme?

Preotul dădu din umeri.

— Poate? Poate nu? Aşa crede, dar ce ştiu eu? Şi contele are o maşinărie, o…

Se încruntă, încercând să găsească cuvântul.

— O maşină de aruncat cu pietre?

— Nu, nu, o catapultă cu săgeţi!

O catapultă cu săgeţi era ca o arbaletă uriaşă ce trăgea cu o săgeată imensă. Părintele Pascal desprinse şi ultima bucată de carne de pe os.

— E foarte lentă şi s-a stricat o dată. Dar au reparat-o. Bate în zid. Oh, şi prietenul tău e acolo, mormăi el, cu gura plină.

— Prietenul meu?

— Skeat, nu aşa îl cheamă? E acolo cu doctorul. Poate să vorbească acum şi să meargă. E mult mai bine, nu? Dar nu poate să recunoască oamenii decât dacă vorbesc.

— Decât dacă vorbesc? întrebă Thomas, nedumerit.

— Dacă te vede, explică preotul, nu te ştie. După ce vorbeşti, te ştie. Dădu din nou din umeri. Ciudat, nu? Îşi goli oala. Deci ce o să faci, *monsieur?*

— Ce vrea Sir Guillaume să fac?

— Te vrea aproape în cazul în care trebuie să fugă, dar i-a trimis o scrisoare regelui în care îi explica ceea ce s-a întâmplat în luptă. Am trimis scrisoarea la Paris. Sir Guillaume crede că regele se va îndupleca şi aşteaptă un răspuns. Eu unu' socot că Sir Guillaume e precum gâsca asta. Jumulit şi perpelit.

— A spus ceva de fata lui?

— Fata lui? Părintele Pascal era nedumerit. Oh! Fata nelegitimă? A spus că tu o să-l omori pe cel care a ucis-o.

— Aşa o să fac.

— Şi că are nevoie de ajutorul tău.

— O să îl aibă, spuse Thomas, şi o să plecăm mâine. Îl privi pe Robbie. Ne întoarcem la război.

— Pentru cine lupt?

Thomas rânji.

— Pentru mine.

Thomas, Robbie şi preotul plecară în dimineaţa următoare. Thomas îşi luă cu el un schimb de haine, un săculeţ plin cu săgeţi, arcul, sabia şi armura şi, înfăşurată într-o bucată de piele de căprioară, cartea tatălui său ce părea a fi un bagaj mare. De fapt, era mai uşoară decât un mănunchi de săgeţi, dar prezenţa ei apăsă greu cugetul lui Thomas. Îşi spuse că nu mergea decât să îl ajute pe Sir Guillaume, dar în sinea lui ştia că de fapt relua căutarea Graalului.

Doi arendaşi ai lui Sir Giles merseră cu ei pentru a aduce înapoi iapa pe care călărea părintele Pascal şi cei doi armăsari pe care Sir Giles îi cumpărase de la Thomas şi Robbie.

— Nu vreţi să îi luaţi pe corabie, spuse Sir Giles, caii şi corăbiile nu se împacă.

— Ne-a dat prea mult, remarcă Robbie, pe când se îndepărtau.

— Nu vrea ca ginerele lui să îi ia, spuse Thomas. În plus, e un om generos. I-a dat şi lui Mary Gooden încă trei lire. Pentru zestrea ei. E un bărbat norocos.

Ceva din tonul lui Thomas îi atrase atenţia lui Robbie.

— „El“ e? Vrei să spui că şi-a găsit un soţ?

— Un flăcău de ispravă. Un meşter din Tolpuddle. O să se căsătorească săptămâna viitoare.

— Săptămâna viitoare! Robbie păru jignit că fata lui se mărita. Nu conta că el o abandona, tot îi era întinată mândria. Dar de ce ar lua-o de nevastă? întrebă după un timp. Sau nu ştie că e însărcinată?

— Crede că acel copil e al lui, spuse Thomas senin, şi, din câte am auzit, se poate chiar să fie.

— Isuse! Robbie înjură atunci când înţelese tot, după care se întoarse să privească înapoi la drum şi zâmbi, aducându-şi aminte de vremurile bune. E un om bun, spuse el despre Sir Giles.

— Un singuratic, completă Thomas.

Lui Sir Giles îi părea rău că plecau, dar înţelegea că nu mai

puteau să rămână.

Robbie adulmecă aerul.

— O să mai ningă.

— Niciodată!

Era o dimineaţă însorită. Brânduşe şi aconit se arătau în locuri adăpostite, iar gardurile vii erau pline de piţigoi şi priori. Dar Robbie chiar prinsese mirosul zăpezii. Pe măsură ce trecea ziua, cerul era din ce în ce mai jos şi mai cenuşiu, vântul bătea spre est şi le izbea feţele muşcător, iar de la un moment dat începu să ningă. Găsiră adăpost în pădure, în casa unui pădurar, înghesuindu-se cu bărbatul, soţia acestuia, cinci fiice şi trei fii. Două vaci aveau în staulul aflat la un capăt al casei şi patru capre erau legate la celălalt capăt. Părintele Pascal îi spuse lui Thomas că acea casă semăna foarte mult cu cea în care crescuse el, dar se întreba dacă regulile din Anglia erau aceleaşi ca şi în Limousin.

— Reguli, întrebă Thomas.

— La noi în casă, spuse părintele Pascal, înroşindu-se, femeile îşi făceau nevoile cu vacile, iar bărbaţii cu caprele. Nu aş vrea să fac un lucru greşit.

— E la fel şi aici, îl asigură Thomas.

Părintele Pascal se dovedi a fi un însoţitor plăcut. Avea o voce frumoasă şi, după ce-şi împărţiră mâncarea cu pădurarul şi cu familia lui, preotul începu să fredoneze cântece în franceză. După aceea, pe când zăpada încă mai cădea şi fumul de la foc se învârtejea sub acoperişul de paie, stătu de vorbă cu Thomas. Era preotul satului Evecque şi, atunci când contele de Coutances atacase, se refugiase la moşie.

— Dar nu îmi place să stau închis, povesti el, aşa că m-am oferit să duc mesajul lui Sir Guillaume în Anglia. Am scăpat din Evecque, aruncându-mi mai întâi hainele peste şanţ şi dup-aia înotând după ele. Era aşa de frig, nu mi-a fost niciodată aşa de frig! Mi-am spus că mai bine să îmi fie frig decât să fiu în iad, dar nu ştiu. A fost îngrozitor.

— Ce vrea Sir Guillaume să facem? îl întrebă Thomas.

— Nu a spus. Poate, dacă asediatorii ar putea fi descurajaţi…? Ridică din umeri. Iarna nu e o perioadă bună pentru asediu, cred. Înăuntru la Evecque stau confortabil, la căldură, au recolta în magazii, pe când asediatorii? Sunt uzi şi le e frig. Dacă ai putea să le îngreunezi situaţia, cine ştie? Poate că vor renunţa la asediu.

— Şi tu? Tu ce o să faci?

— Nu mai am treabă la Evecque, spuse preotul. Sir Guillaume a fost declarat trădător şi bunurile lui au fost declarate confiscate, aşa că şerbii lui au fost luaţi şi duşi la moşiile contelui Coutances, în vreme ce arendaşii lui, jefuiţi şi cu femeile siluite de către asediatori, au fugit majoritatea. Aşa că poate să mă duc la Paris? Nu pot să mă duc la episcopul de Caen.

— De ce nu?

— Pentru că a trimis oameni să îl ajute pe contele de Coutances. Părintele Pascal dădu din cap dezaprobator. Episcopul a fost sărăcit de către englezi vara asta, explică el, aşa că are nevoie de bani, pământ şi bunuri şi speră să capete ceva de la Evecque. Lăcomia este un motiv destul de bun pentru război.

— Şi totuşi, eşti de partea lui Sir Guillaume?

Părintele Pascal dădu din umeri.

— E un om bun. Dar acum? Acum trebuie să caut în Paris o funcţie superioară. Sau poate în Dijon. Am un văr acolo.

Făcură eforturi să meargă spre est următoarele două zile, călărind peste câmpurile necultivate din New Forest, acoperite cu o pătură subţire şi albă de zăpadă. Noaptea, luminile mici de la satele din preajma pădurii licăreau în frig. Thomas se temea să nu ajungă prea târziu în Normandia pentru a-l mai putea ajuta pe Sir Guillaume, dar această îndoială nu era un motiv destul de bun să renunţe la efort, aşa că mergeau în continuare. Străbătu ultimii kilometri până la Southampton printr-o mocirlă de nămol şi zăpadă topită şi Thomas se întreba cum vor ajunge în Normandia, o provincie inamică. Se îndoia că vreun vas mergea într-acolo din Southampton, pentru că orice ambarcaţiune englezească ce se apropia de coasta Normandiei risca să fie jefuită de piraţi. Ştia că multe corăbii mergeau în Bretania, dar era mult de mers din Caen.

— Mergem printre insule, bineînţeles, spuse părintele Pascal.

Îşi petrecură noaptea într-un han şi dimineaţa următoare găsiră locuri pe *Ursula,* un vas de pescuit ce se îndrepta către Guemsey şi care căra butoaie cu saramură de porc, butoiaşe de cuie, doage pentru butoaie, lingouri de metal, oale învelite în rumeguş, fusuri de lână, mănunchiuri de săgeţi şi trei lăzi cu coarne de vită. Mai ducea şi vreo doisprezece arcaşi care mergeau la garnizoana castelului ce păzea locul de ancorare al portului St. Peter. Căpitanul corăbiei *Ursula* le spuse că urma să bată puternic vântul dinspre vest şi zeci de ambarcaţiuni ce

transportau vin din Gasconia către Anglia ar putea fi deviate în susul canalului, unde nu puteau acosta decât în portul St. Peter. Acest fapt era cunoscut şi de marinarii francezi ale căror corăbii mişunau pe vreme rea departe de insulă, în căutare de pradă.

— Asta înseamnă că o să ne aştepte? întrebă Thomas.

Insula Wight se îndepărta de pupa vasului care se avânta în marea cenuşie.

— Nu o să ne aştepte, nu, nu pe noi. O ştiu pe *Ursula,* o ştiu, rânji căpitanul, un bărbat fără dinţi şi cu faţa îngrozitor de cicatrizată de variolă, o ştiu şi o iubesc. Ceea ce probabil că însemna că îşi plătise datoriile faţă de oamenii din Cherbourg şi Carteret. Totuşi, nu îşi plătise datoriile către Neptun sau ce alt spirit oblăduia marea pe timpul iernii pentru că, deşi pretindea că putea prevedea starea vremii şi se asigurase că vântul şi valurile vor fi calme, *Ursula* se balansa ca un clopot pe bara lui de fixare: sus, jos, aplecându-se atât de mult mult încât încărcătura aluneca în cală scoţând un sunet asemănător unui tunet; şi cerul de seară era cenuşiu precum moartea, şi lapoviţa cădea în apa învolburată. Căpitanul, agăţându-se de o cârmă cu un rânjet, spuse că nu era decât o mică ploaie care nu ar trebui să îngrijoreze nici un creştin bun, dar alţii din echipaj ori atingeau crucifixul prins în cuie de singurul catarg, ori îşi plecau capetele în faţa unui altar mic de pe dunetă unde o imagine neşlefuită din lemn era împachetată în panglici strălucitoare. Imaginea ar fi trebuit să fie a Sfintei Ursula, sfânta protectoare a corăbiilor, şi Thomas îi adresă şi el o rugăciune în timp ce se ghemui într-un loc strâmt de sub proră, adăpostindu-se cu ceilalţi pasageri, dar partea superioară a punţii se crăpase şi un şuvoi de apă de ploaie şi de apă de mare curgea încontinuu prin ea. Trei arcaşi se îmbolnăviră şi chiar şi Thomas, care trecuse canalul de două ori şi care fusese crescut printre pescari şi îşi petrecuse zile întregi la bordul unor ambarcaţiuni mici, se simţea rău. Robbie, care nu fusese niciodată pe mare, părea foarte vesel şi interesat de tot ceea ce se petrecea în jur.

— Corăbiile astea rotunde, ţipă el să acopere zgomotul, se învârt.

— Ştii câte ceva despre corăbii, nu-i aşa? întrebă Thomas.

— Pare evident, spuse Robbie.

Thomas încercă să doarmă. Se înfăşură în mantia lui udă, se ghemui şi stătu pe cât posibil nemişcat în vasul ce se înclina de pe-o parte pe alta, şi, uimitor, chiar reuşi să adoarmă. Se trezi de zeci de ori în noaptea aceea şi de fiecare dată se întreba

unde era şi, când îşi aducea aminte, se întreba dacă se va încheia vreodată acea noapte sau dacă se va mai încălzi vreodată.

Zorii erau cenuşii şi frigul muşca din oasele lui Thomas, dar echipajul era tot mai voios pentru că vântul se potolise şi marea era mai liniştită. Valurile înspumate se ridicau şi cădeau încet peste un grup de stânci ce păreau a fi casa a nenumărate păsări de mare. Era singurul pământ din raza de vedere.

Căpitanul şchiopătă de-a lungul punţii pentru a sta lângă Thomas.

— Casquets, spuse el, indicând cu bărbia către roci. Multe femei au devenit văduve din cauza acelor stânci vechi. Îşi făcu semnul crucii, scuipă peste bordul corabiei pentru noroc, apoi se uită în sus unde cerul se ivea printre nori. Ne încadrăm în timp, zise el, slăviţi fie Dumnezeu şi Ursula. Se uită chiorâş la Thomas. Deci ce te aduce pe insulele astea?

Thomas se gândi să inventeze o scuză, familia poate, după care se gândi că adevărul ar putea să scoată la iveală ceva mult mai interesant.

— Vrem să mergem mai departe în Normandia, spuse el.

— Nu le prea plac englezii în Normandia, de când le-a făcut o vizită regele anul trecut.

— Am fost acolo.

— Atunci ştii de ce nu ne plac.

Thomas ştia că avea dreptate căpitanul. Englezii omorâseră mii de oameni în Caen, după care incendiaseră ferme, mori şi sate din jur, la est şi la nord. Era un mod crud de a purta un război, dar aşa puteau convinge inamicul să iasă din fortăreţe şi să se lupte. Cu siguranţă de aceea pârjolea contele de Coutances tărâmurile Evecque, în speranţa ca Sir Guillaume să fie ademenit afară din zidurile de piatră pentru a le apăra. Doar că Sir Guillaume nu avea decât nouă oameni şi nu putea spera să facă faţă contelui într-o bătălie deschisă.

— Avem treburi în Caen, recunoscu Thomas, doar să putem să ajungem acolo.

Căpitanul se zgârmă într-o nară, după care aruncă ceva în mare.

— Uită-te după *Troy frairs,* spuse el.

— După ce?

— *Troy Frairs,* spuse din nou. E un vas francez şi ăsta e numele lui. Nu e mare, nu mai mare decât barca aia. Arătă către un vas mic de pescuit, cu carena vopsită în negru; la bord se

aflau bărbaţi care aruncau plase cu greutăţi în valurile ce se izbeau de Casquets. Un om pe nume Pierre cel Urât conduce *Troy Frairs.* S-ar putea ca el să te ducă la Caen sau poate la Carteret, sau Cherbourg. Nu că ţi-aş fi zis eu asta.

— Bineînţeles că nu, îl asigură Thomas.

Presupuse că de fapt căpitanul voia să spună că Pierre cel Urât comanda un vas numit *Les Trois Freres.* Aruncă o privire spre barca pescarilor şi se întrebă ce fel de viaţă era aceea în care îţi câştigai traiul bazându-te pe marea nestatornică. Era mai uşor, cu siguranţă, să introduci prin contrabandă lână în Normandia şi vin înapoi pe insule.

Toată dimineaţa merseră către sud până când ajunseră în cele din urmă pe uscat. O insulă mică se zărea la est şi una mai mare, Guemsey, la vest, şi deasupra amândurora se ridicau fâşii de fum de la focurile bucătăriilor ce le promiteau adăpost şi mâncare caldă. Deşi acea promisiune flutura pe cer, vântul îşi schimbase direcţia şi mareea se retrăgea, aşa că le luă tot restul zilei până ce *Ursula* să poată fi ancorată la poalele castelului construit pe insula stâncoasă. Thomas, Robbie şi părintele Pascal fură duşi la mal şi se adăpostiră de vântul rece într-un han cu un foc ce mocnea într-un şemineu mare lângă care mâncară tocană de peşte şi pâine neagră şi serviră bere diluată. Dormiră pe saci plini cu paie, năpădiţi de păduchi.

Trecură patru zile până ce Pierre cel Urât, al cărui nume adevărat era Pierre Savon, ancoră în port, şi alte două zile până fu pregătit să plece din nou cu o încărcătură de lână pentru care nu trebuia să plătească taxă. Se arătă bucuros să ia pasageri, deşi doar la un preţ care îi făcu pe Robbie şi pe Thomas să se simtă jefuiţi. Părintele Pascal fu transportat pe gratis pentru că era normand şi preot, ceea ce însemna după Pierre cel Urât că Dumnezeu îl iubea de două ori mai mult, aşa că era foarte probabil ca *Les Trois Freres* să nu se scufunde atâta timp cât părintele Pascal se afla la bordul ei.

Pesemne că Dumnezeu îl iubea într-adevăr pe preot pentru că trimise un vânt lent de vest, cer senin şi o mare liniştită, astfel că *Les Trois Freres* păru că zboară până la râul Orne. Ajunseră la Caen în zori purtaţi de maree, şi odată ajunşi la mal, părintele Pascal le oferi lui Robbie şi lui Thomas o binecuvântare, după care, sumeţindu-şi sutana jerpelită, o luă către Paris. Thomas şi Robbie, cărând nişte maldăre grele de armură, arme, săgeţi şi haine de schimb, o luară prin oraş.

Caen nu arăta mai bine decât atunci când Thomas îl văzuse

cu un an în urmă, după ce fusese asediat de arcaşii englezi care, nerespectând ordinele regelui lor de a înceta atacul, trecuseră râul şi omorâseră sute de bărbaţi şi femei în oraş. Robbie privea cu înfiorare la dezastrul din Ile St. Jean, cea mai nouă parte a oraşului Caen, care avusese cel mai mult de suferit de pe urma jafurilor englezilor. Puţine dintre casele arse fuseseră reconstruite şi la reflux se zăreau coaste, cranii şi oase lungi în nămolul râului. Prăvăliile erau pe jumătate goale, deşi câţiva ţărani erau în oraş, vindeau mâncare din care şi Thomas cumpără peşte uscat, pâine şi brânză tare ca piatra. Unii se uitară chiorâş la băţul arcului său, dar îi asigură că era scoţian şi deci aliat al Franţei.

— Au arcuri bune în Scoţia, nu e aşa? îl întrebă el pe Robbie.

— Bineînţeles că avem.

— Atunci, de ce nu le-aţi folosit la Durham?

— Nu avem destule, spuse Robbie, şi, oricum, preferăm să vă omorâm, nenorociţilor, de aproape. Vrem să ne asigurăm că muriţi, înţelegi? Se holbă la o fată care căra o găleată cu lapte. M-am îndrăgostit.

— Dacă are nuri te îndrăgosteşti, spuse Thomas. Acum vino. Îl conduse pe Robbie până la casa din oraş a lui Sir Guillaume, locul unde o cunoscuse pe Eleanor, şi, deşi blazonul cu cei trei şoimi era încă gravat pe piatra de deasupra uşii, un stindard nou flutura deasupra casei; acesta avea drept emblemă un porc cocoşat cu nişte colţi mari.

— Al cui e steagul acesta?

Thomas traversă piaţa mică pentru a vorbi cu un dogar care bătea un inel de metal fixându-l la un butoi nou.

— E al contelui de Coutances, spuse dogarul, şi nenorocitul ne-a mărit deja dările. Şi nu mă interesează dacă îl slujeşti. Se îndreptă şi se încruntă la băţul arcului. Eşti englez?

— *Ecossais*[10]*,* spuse Thomas.

— Ah! Dogarul fu curios şi se aplecă mai aproape de Thomas. E adevărat, *monsieur,* întrebă el, că vă vopsiţi feţele albastre în bătălie?

— Întotdeauna, spuse Thomas, şi fundurile.

— *Formidable!* spuse dogarul, impresionat.

— Ce spune? întrebă Robbie.

— Nimic. Thomas arătă către stejarul ce creştea în mijlocul pieţei mici. Câteva frunze uscate încă atârnau de ramuri. Am

---

[10] Scoţian (în lb. franceză)

fost spânzurat de acel copac, îi spuse el lui Robbie.

— Ei, şi eu sunt papa de la Avignon. Robbie îşi ridică bagajul. L-ai întrebat de unde putem să cumpărăm cai?

— Caii sunt scumpi, spuse Thomas, şi m-am gândit să ne scutim de deranjul cumpărării.

— Suntem hoţi la drumul mare, acum?

— Exact, spuse Thomas.

Îl conduse pe Robbie de pe insulă peste podul unde muriseră aşa de mulţi arcaşi în acel atac nebun şi apoi prin oraşul vechi. Acela fusese mai puţin avariat decât Ile St. Jean pentru că nimeni nu încercase să apere străzile înguste, pe când castelul, care nu căzuse niciodată în mâinile englezilor, suferise doar în urma loviturilor de tun care nu făcuseră decât să ciobească pietrele de lângă poartă. Un stindard roşu cu galben flutura pe meterezele castelului şi ostaşii care purtau veşminte în aceleaşi culori îi provocară pe Thomas şi pe Robbie pe când părăseau oraşul vechi. Thomas le răspunse spunându-le că sunt ostaşi scoţieni şi căutau de lucru la contele de Coutances.

— Credeam că e aici, minţi Thomas, dar am auzit că e la Evecque.

— Şi nu se duce nicăieri, spuse comandantul gărzilor. Era un bărbos al cărui coif avea o crăpătură mare, ceea ce sugera că îl luase de la un leş. Se pişă la zidurile alea de două luni şi nu a făcut nimic, dar dacă vreţi să muriţi în Evecque, băieţi, atunci succes!

Merseră pe lângă Abbaye aux Dames şi Thomas îşi aminti brusc de Jeanette. Fusese iubitul ei, dar după aceea îl întâlnise pe Eduard Woodstock, prinţul din ţara Galilor, şi ce şansă avea Thomas în faţa lui? Aici, în Abbaye aux Dames, locuiseră Jeanette şi prinţul în timpul scurtului asediul de la Caen. Unde era Jeanette acum? se întreba Thomas. Înapoi în Bretania? Încă în căutarea pruncului ei? Se gândea ea vreodată la el? Sau regreta că plecase de la prinţul din Ţara Galilor crezând că bătălia din Picardia urma să fie pierdută? Poate, până acum, se şi recăsătorise. Thomas credea că luase cu ea o mică avere în bijuterii când fugise din armata englezilor, şi o văduvă bogată, un pic peste douăzeci de ani, era o mireasă atractivă.

— Ce se întâmplă, îi întrerupse Robbie gândurile, dacă află că nu eşti scoţian?

Thomas ridică două degete de la mâna dreaptă cu care trase coarda arcului.

— Vor tăia astea.

— Doar atât?
— Cu astea încep.
Continuară să meargă către sud prin ţinuturi cu dealuri domoale, câmpuri mici, păduri dese şi poteci adânci. Thomas nu fusese niciodată în Evecque şi, deşi nu era departe de Caen, unii ţărani pe care îi întreba nici măcar nu auziseră de el, dar când se interesa în ce direcţie mergeau soldaţii toată iarna, arătau către sud. Îşi petrecură prima noapte într-o cocioabă fără acoperiş, un loc care, evident, fusese abandonat când veniseră englezii în vară şi străbătuseră Normandia.
Se treziră în zori şi Thomas trase două săgeţi într-un copac, pentru a nu-şi ieşi din mână. Scotea vârfurile de oţel din trunchiul copacului, când Robbie ridică arcul.
— Poţi să mă înveţi să îl folosesc? întrebă el.
— Ceea ce te pot învăţa, spuse Thomas, va dura zece minute. Dar restul îţi va lua o viaţă întreagă. Am început să trag cu arcul de la şapte ani şi, după zece ani, am ajuns să mă mai pricep.
— Nu poate fi atât de dificil, protestă Robbie, am omorât un cerb cu arcul.
— Acela era un arc pentru vânătoare, spuse Thomas. Îi dădu lui Robbie una dintre săgeţi şi arătă către o salcie ce îşi păstrase, încăpăţânată, frunzele. Loveşte trunchiul.
Robbie râse.
— Nu pot să ratez!
Salcia era nici la zece metri depărtare.
— Loveşte, atunci.
Robbie încordă arcul, privindu-l pe Thomas când băgă de seamă de câtă putere era nevoie pentru a îndoi parul de tisă. Era de două ori mai ţeapăn decât arcurile de vânătoare mai mici pe care le folosise el în Scoţia.
— Isuse, spuse el încet în timp ce trăgea coarda către nasul lui.
Mâna stângă îi tremura un pic de cât de încordat era arcul, dar privi pe lângă săgeată un pic jos pentru a verifica ţinta şi fu gata să dea drumul corzii, când Thomas ridică o mână.
— Nu eşti încă pregătit.
— La naiba, sunt, spuse Robbie, deşi cuvintele ieşeau ca un mârâit pentru că arcului îi trebuia o forţă imensă pentru a fi ţinut în poziţia de tras.
— Nu eşti pregătit, spuse Thomas, pentru că mai sunt zece centimetri din săgeată în afara arcului. Trebuie să tragi până ce capul săgeţii îţi atinge mâna stângă.

— Oh, Doamne Dumnezeule, spuse Robbie şi luă o gură de aer, se încordă şi trase până ce coarda îi trecu de nas, de ochi şi fu aproape de urechea lui dreaptă. Capul de oţel al săgeţii atingea mâna lui stângă, dar acum nu mai putea să ţintească privind pe lângă săgeată. Se încruntă lovindu-se de acest neajuns, apoi compensă mutând arcul către dreapta. Mâna stângă îi tremura de încordare şi, neputând să mai ţină săgeata trasă, îi dădu drumul, după care tresări pentru că îl lovi coarda de cânepă pe partea interioară a antebraţului stâng. Penele săgeţii sclipiră când trecură la treizeci de centimetri depărtare de trunchiul sălciei. Robbie înjură uimit, după care îi dădu arcul lui Thomas. Deci şmecheria, spuse el, e să înveţi cum să ţinteşti?

— Şmecheria, spuse Thomas, e să nu ţinteşti deloc. E ceva ce doar se întâmplă. Te uiţi la ţintă şi laşi săgeata să zboare. Unii arcaşi, cei mai leneşi, încordau doar până la ochi, ceea ce îi făcea mai precişi, dar săgeţilor lor le lipsea forţa. Arcaşii buni, arcaşii care înfrângeau armate întregi sau care doborau regi în armuri strălucitoare, îşi trăgeau până la capăt coada arcului. Vara trecută am învăţat o femeie să tragă cu arcul, spuse Thomas, luându-şi înapoi arcul, şi era destul de bună. Foarte bună. Lovea un iepure de la douăzeci de metri.

— O femeie!

— Am lăsat-o să folosească o coardă mai lungă, spuse Thomas, aşa că nu era nevoie de atât de multă putere, dar tot era bună.

Îşi aminti bucuria lui Jeanette când iepurele se rostogolise în iarbă, scoţând sunete ascuţite, cu săgeata înfiptă în pulpă. Jeanette. De ce se gândea la ea aşa de mult?

Merseră mai departe printr-o lume străjuită de albul poleiului. Băltoacele îngheţaseră şi gardurile vii fără frunze erau tivite de o chiciură albă ce pălea pe măsură ce soarele urca. Trecură două pâraie, apoi urcară printre fagi pe un platou care, atunci când ajunseră la el, se dovedi a fi un loc sălbatic plin de iarbă deasă, ce nu fusese niciodată arat. Câteva tufişuri cu frunze mai brăzdau iarba, dar altfel drumul mergea de-a lungul unei câmpii anoste care se întindea sub cerul senin. Thomas credea că bărăganul nu era decât o porţiune îngustă de teren înalt şi că în curând urma să dea iar de văile împădurite, dar drumul se lungi şi se simţea ca un iepure într-un ţinut muntos calcaros sub privirile unui şorecar. Şi Robbie se simţea la fel, aşa că cei doi părăsiră drumul pentru a merge pe unde frunzele le ofereau un ascunziş permanent.

Thomas se uita încontinuu înainte şi înapoi. Acesta era un ţinut pentru cai, un ţinut muntos plin de iarbă, unde călăreţii puteau să meargă la galop şi unde nu erau păduri sau râpe în care să se ascundă doi oameni pedeştri. Şi bărăganul părea să se continue la nesfârşit.

La amiază ajunseră la un cerc de pietre masive aşezate în picioare, fiecare de înălţimea unui om şi acoperite cu licheni. Cercul avea optsprezece metri în diametru, iar una dintre stânci căzuse. Se sprijiniră de ea şi luară o masă formată din pâine şi brânză.

— Petrecerea nunţii diavolului, nu? spuse Robbie.

— Te referi la stânci?

— Avem şi noi în Scoţia. Robbie se întoarse şi strânse fragmente de cochilie de melc de pe piatra căzută. Sunt oameni care au fost transformaţi de diavol în pietre.

— În Dorset, spuse Thomas, oamenii spun că Dumnezeu i-a transformat în pietre.

Robbie îşi încreţi faţa la această idee.

— De ce ar face Dumnezeu asta?

— Pentru că au dansat de sabat[11].

— S-ar duce doar în iad pentru asta, spuse Robbie, apoi frecă uşor iarba cu călcâiul. Noi dezgropăm stâncile când avem timp. Căutăm aur, înţelegi?

— Şi aţi găsit vreodată?

— Câteodată în movile. Oale oricum, şi pietre rotunde. Nişte nimicuri de altfel. De cele mai multe ori le aruncăm. Şi găsim şi pietre de elfi, bineînţeles. Se referea la vârfurile misterioase de săgeată din piatră care se presupune că ar fi fost trase de arcurile elfilor. Se întinse, bucurându-se de căldura slabă a soarelui care era acum sus pe cer, cât putea să urce pe cerul de iarnă. Îmi e dor de Scoţia.

— Nu am fost niciodată acolo.

— Ţara lui Dumnezeu, spuse convingător Robbie, şi încă mai vorbea despre minunile Scoţiei când Thomas aţipi.

Moţăia, când Robbie îl trezi cu un ghiont.

Scoţianul stătea pe stânca căzută.

— Ce e? întrebă Thomas.

— Avem companie.

Thomas stătu lângă el şi văzu patru călăreţi la un kilometru şi

[11] În Evul Mediu se socotea că sabatul era o adunare de vrăjitoare care avea loc sâmbătă, la miezul nopţii, într-un loc singuratic. (n. red.)

jumătate mai la nord. Se aruncă înapoi în iarbă, îşi trase lucrurile pe lângă el şi scoase un mănunchi de săgeţi, apoi îşi pregăti arcul prinzându-i coada de ambele capete.

— Poate că nu ne-au văzut, spuse el optimist.

— Ne-au văzut, observă Robbie.

Thomas se căţără din nou pe stâncă şi-i văzu cei patru călăreţi părăsind drumul; acum se opriră şi unul dintre ei stătea în scara şeii pentru a-i vedea mai bine pe cei doi străini de la cercul de stânci. Thomas vedea că purtau armuri pe sub mantie.

— Pot să dobor trei dintre ei, spuse el, atingându-şi arcul, dacă te descurci cu al patrulea.

— Ah, fii bun cu un scoţian sărac, îi spuse Robbie, scoţându-şi sabia unchiului său, lasă-mi doi. Trebuie să fac bani, ai uitat?

Poate că trebuia să facă faţă unei lupte cu patru călăreţi în Normandia, dar tot era un prizonier al lordului Outhwaite şi deci trebuia să îşi plătească răscumpărarea stabilită la doar două sute de lire. A unchiului său era de zece mii şi în Scoţia clanul Douglas îşi făcea griji cum să strângă banii.

Călăreţii încă îi urmăreau pe Thomas şi pe Robbie, întrebându-se cine şi ce erau. Călăreţii nu se temeau; în definitiv, ei erau toţi în armuri şi înarmaţi şi cei doi străini erau pedeştri, or oamenii care străbăteau ţinutul fără cal erau aproape sigur ţărani nereprezentând un pericol pentru călăreţii în armură.

— O patrulă din Evecque? se întrebă Robbie cu voce tare.

— Probabil.

Contele de Coutances trebuia să aibă oameni pe care să-i trimită să colinde prin ţară în căutare de mâncare. Sau poate că acei călăreţi erau întăriri ce mergeau în ajutorul contelui, dar, oricine erau, priveau orice străin în această parte a ţării ca pe o pradă pentru armele lor.

— Vin, spuse Robbie, pe când cei patru călăreţi formară o linie. Călăreţii, probabil, credeau că cei doi străini vor încerca să scape, aşa că formară o linie pentru a-i prinde în capcană.

— Cei patru călăreţi, eh?! exclamă Robbie. Niciodată nu am putut să ţin minte care e a patra năpastă.

— Moarte, război, molimă şi foamete, zise Thomas, punându-şi prima săgeată pe arc.

— Foametea mereu o uit, spuse Robbie.

Cei patru călăreţi erau la mai puţin de un kilometru depărtare, cu săbiile scoase, galopând pe iarba bătătorită. Thomas ţinea arcul jos pentru ca săgeţile lui să-i ia pe

nepregătite. Putea să audă tropotul potcoavelor acum şi se gândi la cei patru călăreţi ai Apocalipsei, cvartetul îngrozitor de călăreţi a căror apariţie prevestea sfârşitul lumii şi ultima mare bătălie dintre rai şi iad. Războiul ar apărea pe un cal de culoarea sângelui, foametea ar fi pe un armăsar negru, molima ar face ravagii prin lume pe un cal alb, iar moartea ar călări un cal spălăcit. Thomas îşi aduse aminte brusc de tatăl lui stând drept ţeapăn, cu capul pe spate, intonând în latină: *„Et ecce equus pallidus.”*[12] Părintele Ralph obişnuia să rostească cuvintele acestea pentru a-şi supăra menajera şi ibovnica, mama lui Thomas, care, deşi nu ştia latină, înţelegea că acele cuvinte erau despre moarte şi iad şi ea credea, pe bună dreptate cum se dovedise ulterior, că iubitul ei preot invita iadul şi moartea în Hookton.

— Priveşte un cal spălăcit, spuse Thomas.

Robbie îi aruncă o privire încurcată.

— „… şi iată un cal spălăcit”, cită Thomas, şi numele celui care şedea pe el era: Moartea, şi iadul se ţinea după el.”[13]

— E şi iadul unul dintre călăreţi? întrebă Robbie.

— Iadul e ceea ce o să vadă blestemaţii ăştia în faţa ochilor, spuse Thomas şi îşi ridică arcul, şi trase coarda înapoi, simţind o furie şi o ură adâncă în inima sa faţă de cei patru bărbaţi, şi atunci arcul răsună, nota dură şi răspicată a corzii şi până să se ducă sunetul, el lua deja cea de-a doua săgeată din duzina de săgeţi aşezate cu vârful în jos în iarbă. Trase coarda înapoi şi cei patru călăreţi încă se îndreptau către ei în timp ce Thomas îl ţinti pe călăreţul din stânga. Dădu drumul, luă o a treia săgeată, iar de data aceasta sunetul potcoavelor pe iarba îngheţată se auzea la fel de tare ca tobele scoţiene la Durham, iar cel de-al doilea bărbat de la dreapta se clătina, căzând pe spate cu o săgeată înfiptă în piept, iar călăreţul din stânga stătea pe spate în şaua lui, şi ceilalţi doi, înţelegând în cele din urmă pericolul, călăreau în zigzag pentru a nu fi ţintă pentru Thomas. Bucăţi de pământ şi de iarbă săreau de pe copitele cailor în galop. Dacă cei doi călăreţi încă teferi ar fi gândit bine, credea Thomas, ar fi fugit ca şi cum Iadul şi Moartea le erau pe urme, căutând să se întoarcă pe drumul pe care au venit într-o încercare disperată de a scăpa de săgeţi, dar, în schimb, furioşi că au fost provocaţi de ceea ce credeau ei că sunt nişte oameni inferiori, se

---

[12] Şi iată un cal spălăcit (în lb. latină în orig.)

[13] Apocalipsa Sf. Ioan Teologul, cap. 6,8

întoarseră către prada lor şi Thomas slobozi cea de-a treia săgeată. Primii doi oameni erau amândoi morţi, unul căzut din şa şi celălalt atârnând de calul lui ce lovea iarba îngheţată; şi cea de-a treia săgeată zbură puternic şi direct către victima sa, dar calul ce galopa dădu din cap şi săgeata îi alunecă în craniu, sângele roşu curgând pe pielea neagră: calul tresări de durere şi călăreţul, luat prin surprindere de mişcare, se chinuia să îşi ţină echilibrul, dar Thomas nu avea timp să privească pentru că cel de-al patrulea călăreţ era în cercul de piatră şi se apropia de el. Bărbatul avea o mantie mare, neagră, ce flutura în spate când îşi întoarse calul de un gri spălăcit şi strigă sfidător în timp ce îşi întinse sabia ca pe o lance pentru a-i străpunge pieptul lui Thomas, dar acesta avea cea de-a patra săgeată pe coardă şi, brusc, bărbatul înţelese că fu cu o secundă mai lent.

— *Non!* strigă el, şi Thomas, care nu încordase arcul doar pe jumătate slobozi săgeata, care tot avu destulă forţă pentru a se înfige în capul bărbatului, despărţind în două puntea nasului şi fixându-se în craniul lui. Călăreţul tresăltă, arma îi căzu şi Thomas simţi o pală de vânt când calul bărbatului zbură pe lângă el, şi apoi călăreţul se prăbuşi de pe spatele calului.

Cel de-al treilea bărbat, cel dat jos de pe cal, căzuse în centrul cercului de pietre şi acum se apropie de Robbie. Thomas scoase o săgeată din iarbă.

— Nu! strigă Robbie. E al meu.

Thomas relaxă coarda arcului.

— *Chien batard*[14]*,* îi spuse bărbatul lui Robbie.

Era mult mai în vârstă decât scoţianul şi probabil că îl luă pe Robbie drept un simplu copil pentru că zâmbi în timp ce se îndrepta spre el cu viteză pentru a-l lovi cu spada. Robbie păşi înapoi, pară, iar săbiile răsunară precum clopotele în aerul curat.

— *Bătard!*

Bărbatul scuipă şi atacă din nou.

Robbie făcu din nou un pas înapoi, oferind teren până ce aproape că ajunse la cercul de piatră, iar retragerea lui îl îngrijoră pe Thomas care îşi încordase din nou arcul, dar atunci Robbie pară atât de repede şi ripostă imediat silindu-l pe francez să dea înapoi grăbit şi disperat.

— Nenorocit de englez, răcni Robbie. Răsuci sabia să-l lovească jos şi bărbatul şi-o coborî şi el pe a lui pentru a para,

---

[14] Câine nenorocit (în lb. franceză în orig.)

dar Robbie îi ţinu contră apoi şi înfipse sabia unchiului său în pieptul bărbatului. Nenorocit, englez nenorocit, mârâi Robbie, şi-şi trase sabia împroşcând sânge. Porc englez blestemat!

Îşi înfipse din nou sabia în ce mai rămăsese din gâtul bărbatului.

Thomas îl privi pe bărbat căzând. Sângele strălucea în iarbă.

— Nu era englez, spuse Thomas.

— E un obicei al meu când lupt, spuse Robbie. Aşa m-a antrenat unchiul meu. Păşi către victima sa. E mort?

— I-ai tăiat capul pe jumătate, spuse Thomas, tu ce crezi?

— Cred că o să îi iau banii, spuse Robbie şi îngenunche lângă omul mort.

Unul din primi doi bărbaţi care fuseseră loviţi de săgeţile lui Thomas era încă în viaţă. Răsufla greu şi avea spumă roşiatică la buze. Era bărbatul care atârna în şa şi gemu când îl dădu jos Thomas.

— Va trăi?

Robbie venise să vadă ce făcea Thomas.

— Doamne, nu, spuse Thomas şi îşi scoase cuţitul.

— Isuse! Robbie păşi înapoi în timp ce i se tăia gâtul bărbatului. Chiar trebuia să faci asta?

— Nu vreau să ştie contele de Coutances că suntem doar doi, spuse Thomas. Vreau ca el să se teamă de noi ca de dracul. Vreau să creadă că însuşi călăreţii diavolului îi vânează oamenii.

Căutară cele patru cadavre şi, după o urmărire grea, reuşiră să strângă cei patru cai. De la cadavre şi din coburi luară aproape optsprezece lire în monede de argint franceze, două inele, trei pumnale bune, patru săbii, o armură bună cu care şi-o înlocui Robbie pe a lui şi un lanţ de aur pe care îl dădură în două cu una dintre săbiile capturate. Apoi Thomas folosi două dintre cele mai proaste săbii pentru a lega doi cai lângă drum şi pe spatele cailor legă două cadavre ca să atârne de-a curmezişul în şa, cu ochi goi şi pielea albă mânjită cu sânge. Aşezară celelalte două leşuri fără armură, în drum şi Thomas le puse câte o ramură cu frunze în gura inertă. Acest gest nu însemna nimic, dar oricărei persoane care găsea cadavrele, îi sugera ceva ciudat, chiar satanic.

— O să îi îngrijoreze pe nenorociţi, explică Thomas.

— Patru bărbaţi morţi ar trebui să le dea de gândit, spuse Robbie.

— O să le fie frică de moarte dacă vor crede că s-a dezlănţuit diavolul, spuse Thomas.

Contele de Coutances i-ar fi luat în zeflemea dacă ar fi ştiut că erau doar doi tineri veniţi în sprijinul lui Sir Guillaume d'Evecque, dar nu putea ignora patru cadavre şi indicii către un ritual ciudat. Şi nu putea ignora moartea.

În cele din urmă, după ce terminară de orânduit leşurile, Thomas luă mantia neagră mare, banii şi armele, cel mai bun armăsar şi calul spălăcit.

Deoarece calul spălăcit aparţinea Morţii.

Şi cu el Thomas putea stârni coşmaruri.

În vreme ce se apropiau de Evecque, Thomas şi Robbie auziră o bubuitură ca de tunet. Nu ştiau cât de aproape erau, dar mergeau printr-o porţiune în care toate fermele şi casele fuseseră distruse, ceea ce însemna că erau în apropierea moşiei. Robbie, la auzirea zgomotului, privi uimit către cer, dar deasupra lor era senin, deşi erau nişte nori negri la sud.

— E prea frig pentru tunete, spuse el. Poate că e altfel în Franţa?

Părăsiră drumul şi urmară un drumeag ce şerpuia prin păduri şi care se termina lângă o clădire arsă ce încă fumega încet. Nu avea sens să arzi asemenea gospodării şi Thomas se îndoia că de la început contele de Coutances dispusese distrugerea lor, dar lunga sfidare a lui Sir Guillaume şi setea de sânge a majorităţii soldaţilor asigura că jafurile şi incendiile se vor întâmpla oricum. Thomas făcuse la fel în Bretania. Ascultase ţipetele şi protestele familiilor care trebuiau să se uite cum le ardeau casele şi dăduse foc acoperişurilor de paie. Era război. Scoţienii făcuseră asta englezilor, englezii, la rândul lor, scoţienilor şi aşa proceda şi contele de Coutances cu vasalul lui.

Un al doilea bubuit de tunet se auzi şi, când ecoul lui se stinse, Thomas văzu un voal de fum pe cer în est. I-l arătă lui Robbie, care, ghicind prezenţa focurilor de tabără şi pricepând că trebuia să facă linişte, se mărgini să dea din cap că a înţeles. Îşi lăsară caii într-un crâng cu puieţi de alun, iar apoi urcară un deal mare şi împădurit. Soarele ce apunea era în spatele lor, astfel că li se profilau umbrele prelungi pe frunzele moarte. O ciocănitoare, cu capul roşu şi cu aripile dungate cu alb, bâzâia tare şi ascuţit deasupra capetelor lor când trecură linia culmii pentru a vedea sub ei satul şi moşia lui Evecque.

Thomas nu mai văzuse niciodată moşia lui Sir Guillaume. Şi-o imaginase asemănătoare cu conacul lui Sir Giles Marriott care avea o casă cu hambar mare şi câteva construcţii anexe cu acoperişuri din paie, dar Evecque era mai degrabă un castel mic. În colţul cel mai apropiat de Thomas avea chiar şi un turn:

o piaţă şi un turn nu prea înalt, dar crenelat corespunzător şi fluturând stindardul cu trei şoimi încovoiaţi pentru a arăta că Sir Guillaume nu era încă înfrânt. Elementul ce salva conacul era şanţul de apărare care era destul de lat şi acoperit bine cu vegetaţie. Zidurile înalte ale conacului se ridicau perpendicular de la apă şi aveau puţine ferestruici, iar acelea nu erau decât ochiuri pentru săgeţi. Acoperişul era din paie şi se apleca într-o curte mică. Asediatorii, ale căror corturi şi adăposturi erau în satul de la nordul moşiei, izbutiseră la un moment dat să dea foc la acoperiş, dar puţinii oameni ai lui Sir Guillaume stinseseră flăcările pentru că doar o porţiune mică din acoperiş lipsea sau era înnegrită. Nici unul dintre acei apărători nu se vedea acum, deşi poate că unii dintre ei se uitau prin ochiurile pentru săgeţi ce semănau cu nişte pete mici şi negre pe piatra gri. Singura stricăciune vizibilă a moşiei erau nişte pietre sparte la un colţ al turnului ce arăta de parcă o dihanie uriaşă muşcase din zidărie şi aceea era probabil opera catapultei cu săgeţi menţionate de părintele Pascal, dar imensa arbaletă bineînţeles că se stricase din nou şi iremediabil pentru că Thomas o putea vedea zăcând în două piese gigantice pe câmpul de lângă biserica mică din piatră a satului. Nu făcuse prea multă pagubă până să i se rupă grinda principală şi Thomas se întrebă dacă partea de est, cea ascunsă, a clădirii fusese avariată mai mult. Intrarea conacului trebuia să fie pe partea aceea îndepărtată şi Thomas credea că acolo se desfăşura asediul principal.

Se vedeau doar zece asediatori, majoritatea nefăcând nimic mai ameninţător decât să stea în faţa caselor satului, deşi şase oameni erau strânşi în jurul a ceea ce semăna cu o masă mică în curtea bisericii. Nici unul dintre oamenii contelui nu se apropia la mai mult de patruzeci de metri de conac, ceea ce sugera că apărătorii reuşiseră să omoare câţiva inamici cu arbalete, iar restul se învăţaseră să acorde garnizoanei un spaţiu mai larg. Satul în sine era mic, nu mai mare decât Down Mapperley, şi, asemenea satului Dorset, avea o moară de apă. Erau douăsprezece corturi la sud de case şi de două ori mai multe adăposturi mici, acoperite cu crengi şi Thomas încercă să îşi dea seama cam câţi oameni ar putea fi găzduiţi în oraş, în corturi şi în adăposturi şi decise că trebuie să fie în jur de o sută douăzeci de oameni.

— Ce facem? întrebă Robbie.

— Nimic deocamdată. Doar privim.

Pânda se dovedi plictisitoare pentru că nu prea se petrecea

nimic. Câteva femei cărau găleţi cu apă de la baza morii de apă, altele găteau la focuri în aer liber sau strângeau hainele întinse la uscat pe tufişuri la marginea câmpurilor. Stindardul contelui de Coutances ce înfăţişa porcul negru pe un câmp plin cu flori albastre flutura pe un stâlp improvizat în faţa celei mai mari case din sat. Alte şase stindarde atârnau deasupra acoperişurilor din paie, arătând că şi alţi seniori veniseră să împartă prada. Şase scutieri sau paji exersau cu caii de luptă pe pajişte în spatele taberei, dar în afară de asta, atacatorii lui Evecque nu făceau altceva decât să aştepte. Asediul era o îndeletnicire plictisitoare. Thomas îşi aminti de zilele anoste de lângă La Roche-Derrien, deşi acele lungi ore fuseseră întrerupte de groaza şi agitaţia asaltului ocazional. Aceşti oameni, incapabili să asalteze zidurile de la Evecque din cauza şanţului, puteau doar să aştepte şi să spere să înfometeze garnizoana încât să se predea sau să iasă la lupta provocată de incendierea gospodăriilor din jur. Sau poate că aşteptau nişte lemne uscate să repare braţul rupt al catapultei cu săgeţi abandonate.

Atunci, tocmai când Thomas socotea că văzuse îndeajuns, grupul de oameni strânşi în jurul a ceea ce crezuse că era o masă scundă lângă gardul curţii bisericii fugiră către biserică.

— Ce e, Doamne, aia? întrebă Robbie şi Thomas văzu că nu era o masă, ci un bol mare, prins într-o ramă de lemn.

— E o bombardă, spuse Thomas, neputând să îşi ascundă teama, şi chiar atunci arma de foc se detonă şi imensul bol de metal şi leagănul lui de lemn dispărură într-o explozie de fum negricios.

Cu coada ochiului, Thomas văzu o bucată de piatră zburând din colţul lovit al conacului. O mie de păsări zburară din tufişuri, acoperişuri şi copaci când bubuitul pătrunzător al bombardei răsună pe deal. Acel bubuit puternic se asemăna cu tunetul pe care îl auziseră mai devreme în acea după-amiază. Contele de Coutances reuşise să găsească o armă şi o întrebuinţa pentru a avaria conacul. Englezii folosiseră arme de foc la Caen vara precedentă, dar toate armele lor şi eforturile conjugate ale artileriştilor italieni provocaseră pagube serioase castelului din Caen. Într-adevăr, cum se împrăştie fumul de lângă tabără, Thomas văzu că această lovitură avu un impact mic asupra conacului. Zgomotul părea mult mai violent decât proiectilul în sine, dar credea că, dacă artileriştii contelui ar putea trage destule lovituri, atunci zidăria ar ceda în cele din urmă şi turnul s-ar prăbuşi în şanţ devenind pasarelă improvizată din moloz

peste apă. Piatră cu piatră, bucată cu bucată, trăgând poate trei sau patru lovituri pe zi, aşa compromiteau asediatorii turnul şi şi-ar croi drum în Evecque.

Un bărbat rostogolea un butoi mic afară din biserică, dar un alt bărbat îi făcu semn şi butoiul fu dus înapoi înăuntru. „Pesemne că în biserică păstrau praf de puşcă“, se gândi Thomas, şi bărbatul fusese trimis înapoi pentru că artileriştii trăseseră ultimul proiectil pe ziua aceea şi nu mai încărcau bombarda decât în dimineaţa următoare. Şi asta îi dădu o idee, dar o respinse ca fiind nepractică şi stupidă.

— Ai văzut destul? îl întrebă el pe Robbie.

— Nu am mai văzut niciodată o armă de foc, spuse Robbie, uitându-se în jos la bolul îndepărtat ca şi cum spera să se mai tragă o dată cu bombarda, dar Thomas ştia că era puţin probabil ca artileriştii să o mai detoneze o dată în seara aceea. Dura destul de mult să încarce bombarda şi, după ce pulberea neagră[15] se introducea şi proiectilul se aşeza deasupra pulberii, arma trebuia să fie etanşată cu humă umedă. Huma restrângea efectele exploziei ce arunca proiectilul şi era necesar ca aceasta să se usuce înainte să se detoneze bombarda, aşa că era foarte probabil să nu se mai tragă până dimineaţa următoare.

— Face mai multă gălăgie decât e cazul, spuse Robbie supărat, după ce Thomas îi explică modul de funcţionare a bombardei. Şi crezi că nu o să mai tragă?

— O să aştepte până dimineaţă.

— Atunci am văzut destul, spuse Robbie şi se târâră înapoi printre fagi până ce trecură de creastă, apoi coborâră la caii lor legaţi şi porniră la drum învăluiţi de întunericul amurgului. Luna era în crai nou şi frigul îi împresura. Aprinseră un foc, deşi era riscant, dar se străduiră să îl ascundă refugiindu-se într-o râpă pietroasă unde îşi încropiră un adăpost din crengi acoperite cu iarbă tăiată în grabă. Focul licărea printre găurile acoperişului din crengi învăluind într-o lumină roşiatică pereţii râpei, dar Thomas se îndoia că asediatorii patrulau prin pădure pe întuneric. Nimeni nu se ducea de bunăvoie în pădure noaptea pentru că tot felul de bestii, monştri şi fantome mişunau prin ţinuturile împădurite, şi acest gând îi aminti lui Thomas de călătoria din vară pe care o făcuse cu Jeanette, când dormiseră noapte după noapte în pădure. Fuseseră nişte vremuri frumoase

---

[15] Pulberea neagră sau praful de puşcă reprezintă prima substanţă explozibilă folosită de europeni la fabricarea armelor de foc. (n. red.)

şi amintirea lor îl făcu să îşi plângă de milă, iar apoi, ca întotdeauna, să se simtă vinovat de dragul lui Eleanor. Îşi ţinea mâinile aproape de foc.

— Sunt oameni verzi în Scoţia? îl întrebă pe Robbie.

— Vrei să zici în păduri? Sunt spiriduşi. Nişte nenorociţi mici şi răi, asta sunt. Robbie îşi făcu semnul crucii şi, ca şi cum asta nu ar fi fost de ajuns, se aplecă să atingă mânerul de metal al sabiei unchiului său.

Thomas se gândea la spiriduşi şi la alte creaturi care pândeau noaptea în pădure. Chiar voia să se ducă înapoi la Evecque în seara aceea?

— Ai observat, îi spuse el lui Robbie, că nimeni din tabăra lui Coutances nu părea tulburat de faptul că patru dintre călăreţii lor nu se întorseseră? Nu am văzut pe nimeni să plece în căutarea lor, nu-i aşa?

Robbie se gândi, după care ridică din umeri.

— Poate că acei călăreţi nu veneau de la tabără?

— Ba da, spuse Thomas cu o încredere pe care nici el nu o simţea pe deplin şi pentru un moment se întrebă, simţindu-se vinovat, dacă nu cumva cei patru călăreţi nu aveau nici o legătură cu Evecque, apoi îşi aduse aminte că de fapt aceştia începuseră lupta. Trebuie să fi venit de la Evecque, spuse el, şi acum probabil oamenii lor îşi fac griji.

— Deci?

— Oare vor pune mai multe străji la tabără în seara asta?

Robbie ridică din umeri.

— Contează?

— Mă gândesc, spuse Thomas, că trebuie să îl anunţ pe Sir Guillaume că suntem aici şi nu ştiu cum să fac asta altfel decât provocând un zgomot foarte mare.

— Ai putea să îi scrii un mesaj, sugeră Robbie, şi să îl înfăşori pe o săgeată?

Thomas îl privi.

— Nu am pergament, spuse el calm, şi nici cerneală. În plus, ai încercat vreodată să tragi o săgeată împachetată în pergament? Probabil că ar zbura ca o pasăre moartă. Ar trebui să stau lângă şanţ ca să arunc săgeata peste zid.

Robbie ridică din umeri.

— Deci ce facem?

— Facem zgomot. Ne anunţăm. Thomas făcu o pauză. Şi cred că tunul va dărâma bombarda în cele din urmă dacă nu facem nimic.

— Bombarda? întrebă Robbie, apoi se uită la Thomas. Sfinte Isuse, spuse el după un timp în care se gândi la dificultăţi. În seara asta?

— Când Coutances şi oamenii lui vor şti că suntem aici, spuse Thomas, îşi vor dubla străjile, dar pun pariu că ticăloşii sunt pe jumătate adormiţi acum.

— Mda, şi stau la căldură înveliţi în pături dacă sunt sănătoşi la cap, zise Robbie. Se încruntă. Dar bombarda aia arăta ca o oală mare rară. Cum dracului o spargem?

— Mă gândeam mai degrabă la pulberea neagră din biserică, spuse Thomas.

— Să îi dăm foc?

— Erau destule focuri de tabără în sat, spuse Thomas şi se întrebă ce s-ar întâmpla dacă ar fi prinşi în tabăra inamică, dar era inutil să se îngrijoreze de asta. Dacă se punea problema să neutralizeze bombarda, atunci era mai bine să lovească înainte să ştie contele de Coutances că are un inamic care îl hărţuieşte, ceea ce făcea din noaptea aceea momentul ideal.

— Nu trebuie să vii, îi zise Thomas lui Robbie. Nu sunt prietenii tăi prinşi înăuntrul acelui conac.

— Nu mai spune, spuse dispreţuitor Robbie. Se încruntă din nou. Şi ce se va întâmpla după aceea?

— După aceea? Thomas se gândi. Depinde de Sir Guillaume. Dacă nu primeşte nici un răspuns de la rege, atunci va vrea să evadeze. Aşa că trebuie să ştie că suntem aici.

— De ce?

— În cazul în care are nevoie de ajutorul nostru. A trimis după noi, nu? După mine, în orice caz. Aşa că mergem să facem gălăgie. Devenim o pacoste. Îi provocăm coşmaruri contelui de Coutances.

— Noi doi?

— Tu cu mine, spuse Thomas, şi rostind asta, îşi dădu seama că Robbie îi devenise prieten. Cred că tu şi cu mine putem să le dăm de gândit, adăugă el cu un zâmbet.

Şi începeau din seara aceea. În acea noapte dură şi rece, sub o lună mărginită de nori, aveau de gând să provoace primul coşmar.

Plecară fără cai şi, în ciuda lunii strălucitoare, era întuneric sub copaci, iar Thomas începu să îşi facă griji legate de demoni, spiriduşi şi fantome ce bântuiau aceste păduri normande.

Jeanette îi spusese că în Bretania pitici şi *gorici*[16] pândesc în întuneric, pe când în Dorset Omul Verde bântuia pădurea şi mârâia în copacii din spatele dealului Lipp, iar pescarii vorbeau de sufletele bărbaţilor care s-au înecat şi care se târăsc câteodată până la mal şi suspină după soţiile pe care le-au lăsat în urmă. În ajunul Zilei Morţilor diavolul şi morţii dansau pe castelul Maiden, iar în celelalte nopţi erau fantome în sat şi pe lângă el, şi sus pe deal, în turnul bisericii, şi oriunde te uitai, de aceea nimeni nu ieşea din casă fără un drug de fier, un vâsc sau, cel puţin, o bucată de pânză care fusese atinsă de ostie. Tatăl lui Thomas urâse superstiţia aceasta, dar atunci când enoriaşii îşi ridicau mâinile pentru a primi împărtăşania şi vedea că au o bucată de pânză înfăşurată pe după mână, nu avea inimă să îi refuze.

Şi Thomas avea superstiţiile lui. Mereu ridica arcul cu mâna stângă; prima săgeată trasă cu un arc nou trebuia să fie atinsă de trei ori de băţul arcului, în numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh; nu purta niciodată haine albe şi îşi punea mereu cizma stângă înaintea celei drepte. Pentru un timp îndelungat purtase la gât o labă de câine, apoi o aruncase crezând că îi aduce ghinion, dar acum, după moartea lui Eleanor, se întreba dacă nu ar fi trebuit să o păstreze. Gândindu-se la Eleanor, mintea lui alunecă înapoi către frumuseţea întunecată a lui Jeanette. Îşi amintea de el? Apoi încercă să nu se mai gândească la ea, pentru că gândul la o dragoste trecută putea aduce ghinion, aşa că atinse trunchiul unui copac când trecu pe lângă el pentru a lăsa gândul în urmă.

Thomas căuta să zărească printre copaci strălucirea roşie a focurilor aproape stinse ale taberei care să îi spună că erau aproape de Evecque, dar singura lumină era cea argintie a lunii care licărea printre crengile înalte. *Pitici* şi *gorici:* ce erau aceştia? Jeanette nu îi spusese niciodată decât că erau spirite ce bântuiau ţara. Trebuia să fie ceva asemănător şi în Normandia. Sau poate aici existau vrăjitoare? Mai atinse un copac. Mama lui crezuse cu tărie în vrăjitori şi tatăl lui îl instruise pe Thomas să zică Tatăl Nostru dacă se pierdea vreodată. Vrăjitoarele, credea părintele Ralph, se luau de copiii rătăciţi. Mai târziu tatăl lui îi spusese că vrăjitoarele începeau invocaţia diavolului zicând Tatăl Nostru invers. Şi bineînţeles că Thomas încercase, dar nu

---

[16] Creatură demonică ce locuieşte în monumentele druizilor sau sub fundaţia castelelor antice (n. red.)

avusese niciodată curaj să termine rugăciunea. *Olam a son arebil des,* începea Tatăl Nostru inversat, şi încă mai putea să îl recite, reuşind chiar inversările grele ale cuvintelor *temptationem* şi *supersubstantialem,* dar era atent să nu spună niciodată rugăciunea până la sfârşit ca să nu se trezească cu duhoare de pucioasă în jurul lui, o vâlvătaie trosnind şi teribila apariţie a diavolului cu aripi negre şi ochi de foc.

— Ce mormăi? întrebă Robbie.

— Încerc să spun *supersubstantialem* invers, spuse Thomas.

Robbie chicoti.

— Eşti un ciudat, Thomas.

— *Melait nats bus repus,* spuse Thomas.

— E în franceză? întrebă Robbie. Pentru că trebuie să o învăţ.

— O să înveţi, îi promise Thomas, apoi zări în cele din urmă focurile printre pomi şi amândoi merseră în linişte când urcară panta lungă până în vârf printre fagii ce străjuiau satul Evecque.

Nu se vedea nici o lumină la conac. Lumina lunii limpede şi rece strălucea peste şanţul de apărare acoperit cu iarba-broaştei ce părea neted ca gheaţa – poate că era gheaţă? – şi luna albă arunca o umbră întunecată în colţul avariat al turnului, în timp ce un foc de tabără strălucea pe partea cealaltă a conacului, confirmând suspiciunile lui Thomas că asediul se ducea pe partea opusă intrării clădirii. Credea că oamenii contelui săpaseră canale din care puteau să doboare poarta cu lovituri de arbaletă, în timp ce alţi oameni încercau să facă un pod peste şanţ, podul mobil lipsind. Thomas îşi aduse aminte de loviturile de arbaletă ce ţâşneau din zidurile oraşului La Roche-Derrien şi tremură. Era foarte frig. În curând, se gândea Thomas, roua se va transforma în promoroacă, acoperind totul în argintiu. Ca şi Robbie, purta o cămaşă din lână pe sub vesta de piele şi o cămaşă de zale peste care avea mantia, şi totuşi tremura şi prefera să fie înapoi în adăpostul din şanţ unde ardea focul.

— Nu văd pe nimeni, spuse Robbie.

Nici Thomas nu vedea pe nimeni, dar continuă să se uite după străji. Poate că frigul îi ţinea pe toţi în adăposturi? Cercetă umbrele de lângă focurile de tabără, se uită după vreo mişcare în întunericul de lângă biserică şi tot nu văzu pe nimeni. Cu siguranţă existau străji pe partea opusă intrării conacului şi era de aşteptat ca cineva să fie atent ca nu cumva vreun apărător să încerce să se strecoare afară din conac, nu? Dar cine ar înota prin şanţ într-o noapte aşa de friguroasă? Şi asediatorii sigur se

plictisiseră până acum şi nu stăteau cu ochii-n patru. Văzu un nor argintiu apropiindu-se de lună.

— Atunci când norul acoperă luna, îi spuse Thomas lui Robbie, mergem.

— Şi Dumnezeu să ne binecuvânteze pe amândoi, spuse cu fervoare Robbie, făcându-şi semnul crucii.

Norul părea că se mişcă aşa de încet, dar în cele din urmă învălui luna întunecând peisajul. Încă mai era o lumină slabă, palidă, dar Thomas se îndoia că noaptea se va întuneca şi mai mult, aşa că se ridică, îşi scutură mantia şi porni spre sat pe o potecă bătătorită de-a lungul pantei dinspre răsărit a culmii. Credea că poteca fusese făcută de porcii duşi să se îngraşe din jirul din pădure şi îşi aminti cum porcii din Hookton hoinăreau pe mal pentru a se hrăni cu capete de peşte. Mama lui zicea mereu că asta strica gustul costiţei. „Costiţă de peşte“, o numea ea, şi o compara, în mod nefavorabil, cu costiţa din ţinutul ei natal Weald din Kent. Aceea, spunea ea mereu, era costiţă bună, de la porci hrăniţi cu jir şi ghinde, cea mai bună. Thomas se împiedică de un smoc de iarbă. Era greu să urmeze poteca pentru că noaptea păru dintr-odată mai întunecată, poate pentru că se aflau pe teren mai jos.

Se gândea la costiţă şi în tot acest timp se apropiau mai mult de sat, şi Thomas se sperie deodată. Nu văzuse străji, dar câini? O căţea lătrând în noapte, şi el şi Robbie puteau fi morţi. Nu îşi luase cu el arcul, dar acum îşi dorea să îl fi luat – deşi ce ar fi putut face cu el? Să tragă într-un câine? Cel puţin cărarea se vedea acum un pic mai bine pentru că era luminată de focurile taberei şi cei doi mergeau încrezători ca şi cum ar fi fost din sat.

— Trebuie să faci asta mereu, îi spuse încet Thomas lui Robbie.

— Asta?

— Când treci de graniţă.

— La naiba, stăm în câmp deschis. Mergem după vaci şi cai.

Erau printre adăposturi acum şi se opriră din vorbit. Un sforăit puternic se auzea dinspre o colibă mică şi un câine nevăzut căscă, dar nu lătră. Un bărbat stătea într-un scaun în faţa cortului, apărându-l, pesemne, pe cel care dormea înăuntru, dar şi el era adormit. O boare agita ramurile dintr-o livadă de lângă biserică, iar râul clipocea zgomotos în dreptul barajului de lângă moară. O femeie râse încet în una dintre case unde nişte bărbaţi începură să cânte. Ritmul era nou pentru Thomas şi vocile profunde înăbuşiră sunetul scos de poarta curţii bisericii,

care scârţâi când o deschise. Biserica avea o clopotniţă mică din lemn şi Thomas putea auzi vântul vâjâind pe lângă clopot.

— Tu eşti, Georges? zise un bărbat din tindă.

— *Non.*

Thomas vorbi mult mai tăios decât intenţionase, şi tonul lui îl aduse pe bărbat afară din umbra întunecată a arcului tindei. Thomas, crezând că a iscat probleme, îşi duse mâna la spate pentru a apuca mânerul pumnalului.

— Îmi pare rău, Sir. Bărbatul îl confundase pe Thomas cu o căpetenie, poate chiar senior. Aşteptam pe cineva să mă schimbe, sir.

— Probabil că încă doarme, spuse Thomas.

Bărbatul se întinse, căscând mult.

— Nenorocitul nu se trezeşte niciodată. Straja nu era decât o umbră în întuneric, dar Thomas simţea că era un bărbat mare. Şi e frig aici, continuă bărbatul. Doamne, ce frig mai e! Guy şi oamenii lui s-au întors?

— Unul dintre cai a pierdut o potcoavă, spuse Thomas.

— Asta era! Şi eu am crezut că au găsit prăvălia aia cu bere din Saint-Germain. Hristos şi îngerii lui, dar fata aia cu un ochi! Ai văzut-o?

— Nu încă, spuse Thomas.

Încă mai ţinea pumnalul, o armă socotită de arcaşi „miloasă” pentru că era folosită la a da lovitura de graţie ostaşilor căzuţi de pe cai sau răniţi, cruţându-i de alte suferinţe. Lama era mai subţire şi destul de flexibilă pentru a pătrunde în locurile de îmbinare ale părţilor armurii şi pentru a lua viaţa de dedesubt, dar ezita să îl scoată. Straja nu bănuia nimic şi singura lui ofensă era că voia o conversaţie mai lungă.

— Biserica e deschisă? întrebă Thomas.

— Bineînţeles. De ce nu?

— Trebuie să ne rugăm, spuse Thomas.

— O conştiinţă încărcată îi face pe bărbaţi să se roage noaptea, nu?

Straja era amabilă.

— Prea multe fete cu un singur ochi, spuse Thomas.

Robbie, pentru că nu vorbea franceza, stătea la o parte şi privea la umbra mare a armei.

— Un păcat pentru care merită să te căieşti, chicoti bărbatul, după care se ridică. Aţi putea aştepta un pic până îl trezesc eu pe Georges? Nu durează decât un minut.

— Ia-ţi tot timpul din lume, spuse Thomas binevoitor, o să

stăm aici până în zori. Poţi să îl laşi pe Georges să doarmă dacă vrei. Vom sta noi doi de pază.

— Eşti un adevărat sfânt, spuse bărbatul, apoi îşi luă pătura din tindă şi plecă salutând voios.

După ce plecă bărbatul, Thomas intră în tindă unde se lovi din greşeală de un butoi gol care se rostogoli cu zgomot mare. Înjură şi se opri în loc, dar nimeni din sat nu ceru vreo explicaţie pentru zgomot.

Robbie se ghemui lângă el. Întunericul din tindă era de nepătruns, dar pipăiră cu mâinile şi găsiră şase butoaie goale. Duhneau a ouă clocite şi Thomas se gândi că au conţinut odată pulbere neagră. Îi şopti lui Robbie esenţa discuţiei pe care o purtase cu straja.

— Dar ceea ce nu ştiu e dacă o să-l trezească pe Georges sau nu. Nu cred, dar nu pot fi sigur.

— Cine crede că suntem?

— Doi ostaşi, probabil, spuse Thomas. Împinse la o parte butoaiele goale, apoi se ridică şi căută pe bâjbâite frânghia ce ridica zăvorul uşii bisericii. O găsi, apoi se înfioră când balamalele scârţâiră. Thomas tot nu putea vedea nimic, dar şi biserica avea aceeaşi duhoare înţepătoare ca şi butoaiele goale. Ne trebuie lumină, şopti el. Ochii lui se obişnuiră treptat cu semiobscuritatea şi văzu o lumină mică ce pătrundea pe fereastra mare de est de deasupra altarului. Nici o flacără cât de mică nu ardea deasupra locului unde era păstrată împărtăşania, probabil pentru că era prea periculos cu praful de puşcă depozitat în nava bisericii. Thomas găsi explozibilul destul de uşor lovindu-se de grămada de butoaie depozitate chiar în dreptul uşii. Erau cel puţin patruzeci, fiecare de mărimea unei găleţi de apă şi Thomas se gândi că bombarda folosea unu’ sau două butoaie pentru fiecare lovitură. Să zicem trei sau patru lovituri pe zi? Deci era provizia pentru vreo două săptămâni.

— Ne trebuie lumină, spuse el din nou, întorcându-se, dar Robbie nu răspunse. Unde eşti? Thomas şuşoti întrebarea, dar din nou nu primi nici un răspuns şi apoi auzi un pas de cizmă lângă unul dintre butoaiele goale din tindă şi văzu umbra lui Robbie iţindu-se în lumina estompată a lunii din cimitir.

Thomas aşteptă. Un foc de tabără mocnea nu departe de gardul de mărăcini care împiedica vitele să intre în cimitirul satului şi văzu o umbră ghemuindu-se lângă flăcările ce se stingeau, după care fu o rază de lumină, ca fulgerul de vară, şi Robbie se dădu înapoi, iar Thomas, orbit şi speriat de flacără, nu

putu să mai vadă nimic. Se dusese la uşa bisericii şi aştepta să audă ţipătul unuia dintre oamenii din sat, dar în schimb auzi doar scârţâitul porţii şi paşii scoţianului.

— Am folosit un butoi gol, spuse Robbie, doar că nu era aşa de gol cum credeam, pulberea pătrunde în lemn.

Stătea în tindă cu butoiul în mână; îl folosise să depoziteze nişte tăciuni. Praful de puşcă de pe fundul butoiului se aprinsese, arzându-i sprâncenele, şi acum focul ieşea dinăuntrul butoiului.

— Ce fac cu el? întrebă el.

— Hristoase! Thomas îşi imagină biserica explodând. Dă-mi-l mie, spuse el, şi luă butoiul care era fierbinte la atingere şi fugi cu el în biserică, luminându-şi calea cu flăcările, şi vârî lemnul ce ardea între două grămezi de butoaie pline. Acum ieşim, îi spuse el lui Robbie.

— Te-ai uitat de cutia milei? întrebă Robbie. Dacă tot distrugem biserica, am putea să luăm cutia milei.

— Vino!

Thomas îi apucă mâna lui Robbie şi îl târî prin tindă.

— E păcat să o lăsăm, spuse Robbie.

— Nu e nici o nenorocită de cutie a milei, spuse Thomas, satul e plin de soldaţi, prostule!

Fugiră, croindu-şi drum printre morminte şi lovind tunul bulbos, ce stătea în suportul lui. Se căţărară pe gardul de lemn ce completă gardul de mărăcini, alergară pe lângă forma tristă a catapultei de săgeţi sparte şi pe lângă adăposturile din crengi şi iarbă, nepăsându-le dacă făceau zgomot. Doi câini începură să latre, apoi al treilea urlă la ei şi un om sări din spatele intrării unuia dintre corturile mari.

— *Qui va la?*[17] strigă el, şi începu să-şi fluture arbaleta, dar Thomas şi Robbie trecuseră deja de el şi erau acum în câmpul deschis unde se împiedicau în iarba inegală.

Luna ieşea de după nor şi Thomas îşi putea vedea răsuflarea ca o ceaţă.

— *Halte!*[18] strigă bărbatul.

Thomas şi Robbie se opriră. Nu pentru că le ordonase bărbatul, ci pentru că o lumină roşie umplea tot pământul. Se întoarseră şi priviră, iar straja care îi provocase uită de ei când noaptea deveni stacojie.

---

[17] Cine umblă pe acolo? (în lb. franceză în orig.)

[18] Stai (în lb. franceză în orig.)

Thomas nu ştia sigur la ce se aştepta. O lance de foc care că străpungă cerul? Un bubuit puternic ca de tunet? În schimb, zgomotul fu încet, ca un suflu de aer al unui gigant, şi o flacără lină înfloritoare se scurgea pe geamurile bisericii ca şi cum porţile iadului se deschiseseră şi focurile morţii umpleau nava bisericii, dar acea lucire roşie nemaipomenită dură doar o secundă până ce acoperişul bisericii se ridică şi Thomas văzu în mod clar grinzile negre dislocându-se precum nişte coaste tăiate.

— Isuse Hristoase, blestemă el.

Acum, flăcările, fumul şi aerul fierbeau deasupra cazanului bisericii fără acoperiş şi încă mai explodau butoaie, unul după altul, fiecare dintre ele pulsând un val de foc şi fum către cer. Nici Thomas, nici Robbie nu ştiau, dar praful trebuia să fie amestecat pentru că azotatul de potasiu îşi făcea loc până la fundul butoiului şi cărbunele mai uşor era lăsat la suprafaţă, ceea ce însemna că mult praf se aprindea mai greu, dar exploziile amestecau praful rămas ce pulsa luminos şi stacojiu pentru a scuipa un nor roşu deasupra satului.

Toţi câinii din Evecque lătrau sau urlau, şi bărbaţi, femei şi copii coborau din paturile lor pentru a privi strălucirea diavolească. Zgomotul exploziilor se rostogoli peste câmpii şi lovindu-se cu ecou de pereţii conacului, zburătăcind sute de păsări din cuiburile lor din pădure. Grohotiş zbură în şanţurile de apărare, aruncând fragmente ascuţite de gheaţă subţire ce oglindeau focul, conacul părând încercuit de un lac de flăcări lucitoare.

— Isuse, spuse Robbie copleşit, apoi cei doi fugiră către fagii din partea de est mai înaltă a păşunii.

Thomas începu să râdă când se împiedică pe drumeagul ce ducea către copaci.

— O să mă duc în iad pentru asta, spuse el, oprindu-se printre fagi şi făcându-şi semnul crucii.

— Pentru că ai dat foc la o biserică? Robbie rânjea, iar în ochii lui se oglindea lumina focurilor. Ar trebui să vezi ce am făcut noi la Black Canons la Hexham! Hristoase, jumătate din Scoţia se va duce în iad pentru asta.

Priviră pentru o vreme focul, apoi se întoarseră în întunericul pădurii. Zorii nu erau departe. O dâră de lumină palidă ca moartea mărginea cerul la răsărit.

— Trebuie să mergem mai adânc în pădure, spuse Thomas. Trebuie să ne ascundem.

Aceasta pentru că vânătoarea sabotorilor era pe cale de a începe şi, la prima oră, când fumul încă învăluia ca o mantie satul Evecque, contele de Coutances trimise douăzeci de călăreţi şi o haită de câini să găsească oamenii care îi distruseseră provizia de praf de puşcă, dar era frig, pământul îngheţat şi mirosul oamenilor urmăriţi păli repede. În ziua următoare, contele cuprins de furie le ordonă oştenilor săi să atace. Pregătiseră gabioane – tuburi din nuiele împletite din sălcii pline cu pământ şi pietre – şi planul era să umple şanţul cu gabioanele şi apoi să treacă peste podul obţinut pentru a lua cu asalt poarta, care nu avea pod mobil. Acesta fusese doborât în cursul unui atac anterior lăsând în urmă o deschizătură şi o arcadă ispititoare, blocată doar de o baricadă mică din piatră.

Sfătuitorii contelui îi spuseră că nu erau destule gabioanele, că şanţul era mai adânc decât credea el, că nu era momentul propice, că Venus era în ascendenţă şi Marte în declin şi că ar trebui, pe scurt, să aştepte până ce îi vor zâmbi stelele şi garnizoana va fi mai înfometată şi mai disperată, dar contele, care îşi pierduse reputaţia, ordonă în ciuda tuturor atacul şi oamenii lui făcură tot posibilul. Erau protejaţi atâta timp cât ţineau gabioanele, pentru că acele coşuri pline cu pământ i-ar fi apărat de săgeţile de arbaletă, dar odată ce gabioanele erau aruncate în şanţ atacatorii erau expuşi celor şase arbaletrieri ai lui Sir Guillaume adăpostiţi în spatele zidului mic construit deasupra arcadei de la intrarea în conac unde fusese odată podul mobil. Şi contele avea arbaletrieri apăraţi de scuturi pasive. Aceste scuturi mari îi protejau pe arbaletrieri în timpul laborioasei acţiuni de fixare a corzii arbaletei, dar bărbaţii care cărau gabioanele, după ce le aruncau în apă, rămâneau fără protecţie şi opt dintre ei muriră până ca restul să-şi dea seama că şanţul era prea adânc şi că nu aveau nici pe departe destule gabioane. Doi oameni care cărau scuturi ogivale şi un arbaletrier fură grav răniţi până ce contele se convinse că îşi pierdea timpul şi îşi chemă atacatorii înapoi. Apoi îl blestemă pe Sir Guillaume să încapă în ghearele celor paisprezece diavoli cocoşaţi ai Sfântului Candace înainte să se îmbete.

Thomas şi Robbie supravieţuiră. În a doua zi după ce dăduseră foc la praful de puşcă al contelui, Thomas omorî o căprioară, iar în ziua următoare Robbie descoperi un iepure putrezit într-o gaură dintr-un gard viu şi, când îi scoase hoitul, descoperi o capcană care probabil fusese pusă de unul dintre arendaşii lui Sir Guillaume care fusese omorât sau gonit de

către oamenii contelui. Robbie spălă capcana într-un pârâu şi o puse într-un alt gard viu şi dimineaţa următoare găsi un iepure sufocându-se în laţul strâns.

Nu îndrăzneau să doarmă în acelaşi loc două nopţi la rând, dar aveau unde să se adăpostească în gospodăriile abandonate sau arse. Îşi petrecură majoritatea săptămânilor ce urmară la sud de Evecque unde văile sunt mai adânci, dealurile mai abrupte şi pădurile mai dense. Aici erau destule ascunzişuri şi reuşiră să îi dea şi mai multă bătaie de cap contelui. Diverse poveşti începură să ia formă prin tabăra asediatorilor despre un bărbat înalt, îmbrăcat în negru şi călare pe un cal spălăcit. Se spunea că de fiecare dată când apărea bărbatul pe calul spălăcit cineva murea. Moartea era pricinuită de o săgeată lungă, o săgeată engleză, dar bărbatul de pe cal nu avea nici un arc, ci doar un toiag cu un craniu de căprioară în vârf şi toată lumea ştia ce creatură mergea călare pe un cal spălăcit şi ce însemna craniul pe un băţ. Bărbaţii care văzuseră năluca le spuneau femeilor din tabăra contelui şi femeile se plângeau la capelanul contelui şi contele spunea că visează, dar cadavrele erau destul de reale. Patru fraţi, veniţi din depărtatul Lyon pentru a câştiga bani servindu-l pe conte în luptă la asalt, îşi împachetară lucrurile şi plecară. Alţii ameninţau să îi urmeze. Moartea pândea Evecque.

Capelanul contelui spuse că oamenii erau atinşi de lună şi călări către sudul periculos al regiunii, rostind tare rugăciuni şi aruncând cu apă sfinţită, şi, când capelanul se întoarse nevătămat, contele le spuse oamenilor lui că fuseseră nişte proşti, că nu era nici o Moarte călare pe un cal spălăcit, dar a doua zi doi bărbaţi muriră doar că de data aceasta în est. Poveştile fură înflorite. Călăreţul era acum acompaniat de dulăi imenşi cu ochi arzători, şi nici măcar nu trebuia să apară pentru a se cunoaşte sursa oricărui necaz. Dacă un cal se împiedica, dacă un bărbat îşi rupea un os, dacă o femeie vărsa mâncarea, dacă o coardă de arbaletă se rupea, atunci era de vină bărbatul misterios călare pe calul spălăcit.

Încrederea asediatorilor scădea. Erau zvonuri de moarte şi şase ostaşi plecară către sud să caute de lucru în Gasconia. Cei care rămăseseră bombăneau cum că îndeplineau munca diavolului şi nimic din ce făcea contele de Coutances nu părea să îi liniştească pe oameni. Încercă să mai taie din copaci pentru a-l împiedica pe arcaşul misterios să mai tragă în tabără, dar erau prea mulţi copaci şi prea puţine topoare, iar săgeţile tot

veneau. Îi scrise episcopului de Caen care îi scrise o binecuvântare pe o bucată de pergament şi i-o trimise, dar aceasta nu avu nici un efect asupra călăreţului cu mantia neagră a cărui înfăţişare prevestea moartea. Contele, care credea cu ardoare că îndeplinea voinţa lui Dumnezeu şi se temea că, dând greş, atrăgea asupra lui furia Domnului, acum apela la ajutorul acestuia.

Scrise la Paris.

Louis Bessieres, cardinalul arhiepiscop de Livorno, un oraş pe care nu îl văzuse decât o dată când mersese la Roma (la întoarcere făcuse un ocol pentru a nu mai fi obligat să viziteze încă o dată Livorno), se deplasa încet pe Quai des Orfevres din Ile de la Cite în Paris. Doi servitori mergeau înaintea lui, folosind toiege pentru a elibera calea pentru cardinalul, care părea să nu dea atenţie preotului slab, tras la faţă, care îi vorbea arzător. Cardinalul, în schimb, examina articolele din prăvăliile bijutierilor de pe cheiul numit după îndeletnicirea acestora. Admira un lănţic cu rubine şi chiar se gândi să îl cumpere, dar îi descoperi un defect la una dintre pietre.

— Aşa de trist, murmură el, apoi trecu la următorul magazin. Minunat! exclamă el despre o solniţă făcută din argint şi împodobită cu patru emailuri înfăţişând imagini cu viaţa de la ţară în albastru, roşu, galben şi negru. În prima scenă un bărbat ara şi răspândea seminţe în următoarea, o femeie tăia recolta în a treia scenă, iar în ultima cei doi stăteau la masă admirând o bucată de pâine ce lucea. Chiar minunat, spuse entuziasmat cardinalul, nu crezi că e frumoasă?

Bernard de Taillebourg abia aruncă o privire către solniţă.

— Diavolul unelteşte împotriva noastră, Eminenţa Voastră, spuse el nervos.

— Diavolul unelteşte mereu împotriva noastră, Bernard, spuse cardinalul mustrător, asta e treaba lui. Ar fi ceva foarte în neregulă în lume dacă diavolul nu ar unelti împotriva noastră. Mângâie solniţa, trecându-şi degetele peste delicatele curbe ale emailurilor, apoi se decise că forma bazei nu era chiar în regulă. Era ceva grosolan aici, gândi el, o lipsă de graţie în alcătuirea obiectului, şi, cu un zâmbet către negustor, o puse înapoi pe masă şi îşi continuă plimbarea. Soarele strălucea; chiar se simţea o umbră de căldură în aerul de iarnă şi apele Senei scânteiau. Un bărbat invalid cu butuci de lemn în locul picioarelor se legăna pe nişte cârje mici de-a lungul drumului şi

întinse o mână murdară către cardinalul ai cărui servitori se repeziră la bărbat cu toiegele lor.

— Nu, nu! strigă cardinalul şi îşi căută în punguţă nişte monede. Să te binecuvânteze Dumnezeu, fiul meu, spuse el.

Cardinalului Bessieres îi plăcea să dea pomană, îl încânta recunoştinţa înduioşătoare de pe faţa săracilor şi mai ales uşurarea din privirea lor când îşi oprea servitorii cu o secundă înainte de a-şi folosi toiegele. Câteodată cardinalul întârzia cu o clipită şi în acest caz savura spectacolul, dar era o zi călduroasă, răsfăţată de soare, furată de la o iarnă grea, aşa că era într-o dispoziţie bună.

Odată ce trecu de Sabot d'Or, o tavernă frecventată de copişti, se depărtă de cheiul Senei luând-o pe aleile întortocheate ce şerpuiau în jurul clădirilor labirintice ale palatului regal. Parlamentul, aşa cum era, se întrunea aici, şi juriştii mişunau prin pasajele întunecate precum şobolanii, deşi pe ici, pe colo, săgetând obscurul, clădiri minunate se ridicau către soare. Cardinalul iubea acele alei şi îşi închipuia că prăvăliile dispăreau peste noapte pentru a fi înlocuite cu altele. Se aflase mereu acea spălătorie acolo? Şi de ce nu observase niciodată brutăria? Şi sigur se vânduseră vase de lut lângă toaleta publică? Un blănar agăţa haine de urs de un cui şi cardinalul se opri pentru a pipăi pieile. De Taillebourg încă îi vorbea, dar el abia asculta.

Chiar lângă blănar era o arcadă păzită de oameni în uniforme albastre cu galben. Purtau pieptare lustruite, coifuri cu panaş şi lănci cu lame strălucitoare. Puţini oameni treceau de ei, dar gărzile păşiră înapoi şi îşi plecară capetele la vederea cardinalului. Acesta îşi flutură binevoitor mâna în direcţia lui, sugerând o binecuvântare, apoi merse printr-un pasaj umed până într-o curte. Tot acesta era pământ regal acum, şi curtenii îl salutară cu plecăciuni respectuoase pe cardinalul care era şi nunţiu papal pe lângă tronul Franţei, aşadar, trimisul lui Dumnezeu. Bessieres privi în jur. Era un bărbat înalt, bine clădit şi destul de voinic încât să intimideze pe majoritatea bărbaţilor fie şi fără roba lui purpurie. Cardinalul era arătos şi ştia asta, şi orgolios, ceea ce pretindea că nu ştie, şi era şi ambiţios, fapt ce-l ascundea de lume, dar nu de el însuşi. Oricum, un cardinal arhiepiscop nu mai avea decât un tron pe care să urce înainte să vină la treptele de cristal ale celui mai mare tron dintre toate şi Bernard de Taillebourg nu părea să fie cel mai potrivit instrument care ar fi putut să îi ofere lui Louis Bessieres cea de-

a treia coroană după care tânjea.

Aşa îşi întoarse cardinalul plictisit atenţia către dominican pe când cei doi părăsiră curtea şi urcară scările către Sainte-Chapelle.

— Spune-mi, interveni Bessieres în mijlocul propoziţiei lui de Taillebourg, despre servitorul tău. Te-a ascultat?

De Taillebourg, atât de nepoliticos întrerupt, stătu câteva momente să îşi facă ordine în idei, după care încuviinţă din cap.

— M-a ascultat în toate.

— Ţi-a arătat smerenie?

— S-a străduit să arate smerenie.

— Ah! Deci are încă mândrie?

— Face parte din fiinţa lui, spuse de Taillebourg, dar s-a luptat cu ea.

— Şi nu te-a părăsit?

— Nu, Eminenţa Voastră.

— Deci e înapoi aici în Paris?

— Bineînţeles, spuse scurt de Taillebourg, după care-şi dădu seama că nu folosise cel mai potrivit ton. E la mănăstire, Eminenţa Voastră, adăugă umil.

— Mă întreb dacă nu ar trebui să îi arătăm din nou subsolul? sugeră cardinalul în timp ce se îndreptă încet către altar.

Iubea Sainte-Chapelle, iubea lumina care pătrundea printre pilonii subţiri. Acesta era, credea el, locul cel mai apropiat de rai, pe pământ: un loc de o frumuseţe nemaipomenită, o luminozitate copleşitoare şi o graţie fermecătoare. Îşi dorea să fi ordonat nişte muzică, pentru că sunetul vocilor ascuţite ale eunucilor străpungând bolta capelei putea provoca oricui o senzaţie extatică. Preoţii alergau către altarul principal, ştiind ce venise cardinalul să vadă.

— Cred, continuă el, că faptul de a petrece câteva momente la subsol poate convinge un om să caute graţia lui Dumnezeu.

De Taillebourg scutură din cap.

— A fost deja acolo, Eminenţa Voastră.

— Mai du-l o dată. În vocea cardinalului răzbătea duritate. Arată-i instrumentele. Arată-i un suflet tras pe roată sau schingiuit cu focul. Fă-l să priceapă că iadul nu se limitează doar la tărâmul Satanei. Dar fă asta azi! S-ar putea să trebuiască să vă trimit pe amândoi undeva.

— Să ne trimiteţi undeva? păru de Taillebourg mirat.

Cardinalul nu îl lămuri. În schimb, îngenunche în faţa altarului şi îşi dădu jos pălăria stacojie. Rar, şi fără tragere de

inimă, îşi dădea jos în public pălăria care-i ascundea începutul de chelie, dar acum trebuia. Era necesar şi copleşitor totodată, pentru că unul dintre preoţi deschisese racla de sub altar şi scosese perna purpurie cu franjuri şi ciucuri aurii, pe care i-o prezentă acum cardinalului. Şi pe pernă stătea coroana. Era aşa de veche, de fragilă, de neagră şi de delicată încât cardinalul îşi ţinu respiraţia când se întinse către ea. Întregul pământ păru că se opreşte din mişcare, toate sunetele amuţiră, chiar şi cerul încremeni când se întinse, apoi atinse şi luă coroana care era uşoară ca un fulg.

Era cununa de spini.

Era chiar coroana ce fusese îndesată pe capul lui Hristos unde se îmbibase cu sudoarea şi sângele Lui. Ochii cardinalului se umplură de lacrimi când o ridică până la buze şi o sărută încet. Rămurelele, împletite pe un cerculeţ ţepos, erau fusiforme. Şi fragile ca picioarele unei pitulice, totuşi ţepii erau încă ascuţiţi, la fel de ascuţiţi ca în ziua în care fuseseră aşezaţi pe capul Mântuitorului făcând să I se prelingă sânge pe faţa Lui scumpă. Cardinalul ridică cu ambele mâini coroana şi se minună de luminozitatea ei în timp ce o coborî şi o aşeză pe scalpul lui rărit de păr. Apoi, cu mâinile împreunate, privi către crucea de aur de pe altar.

Ştia că preoţilor de la Sainte-Chapelle nu le plăcea ca el să vină aici şi să poarte coroana cu spini. Se plânseseră despre asta la arhiepiscopul de Paris şi arhiepiscopul mai departe la rege, dar Bessieres tot venea pentru că avea autoritatea necesară. El era nunţiu apostolic şi Franţa avea nevoie de susţinerea papei. Anglia asedia portul Calais şi Flandra se lupta la nord în vreme ce toată Gasconia jura din nou credinţă lui Eduard al Angliei şi Bretania se răscula împotriva stăpânului de drept, ducele francez, şi se confrunta cu arcaşii englezi. Franţa era asaltată şi numai papa putea să convingă puterile lumii creştine să îi sară în ajutor.

Şi era foarte probabil ca papa să facă asta, pentru că Sfântul Părinte era chiar el francez. Clement se născuse în Limousin şi fusese cancelar al Franţei înainte de a fi ales să ocupe tronul Sfântului Petru stabilindu-şi reşedinţa în palatul papal de la Avignon. Şi acolo, la Avignon, Clement îi asculta pe romanii care încercau să îl convingă să mute scaunul papal înapoi în oraşul lor etern. Şuşoteau şi complotau, mituiau şi şuşoteau din nou, şi Bessieres se temea ca într-o zi Clement să nu cedeze în faţa acestor voci linguşitoare.

Dar dacă Louis Bessieres devenea papă, atunci nu s-ar mai vorbi de Roma. Roma era o ruină, o cloacă respingătoare, împrejmuită de nişte state mici care erau mereu în război unul cu altul, şi locţiitorul lui Dumnezeu pe pământ nu ar putea fi niciodată în siguranţă acolo. Dar deşi Avignon era un refugiu bun pentru papalitate, nu era perfect pentru că oraşul şi ţinutul Venaissin aparţineau amândouă de regatul Neapolelui şi papa, în viziunea lui Louis Bessieres, nu trebuia să fie un vasal.

Şi nici nu se cuvenea ca papa să locuiască într-un oraş provincial. Roma condusese odată lumea, aşa că papa rezidase în Roma, dar ce legitimitate avea Avignon? Cardinalul, cu cununa de spini aşezată uşor pe frunte, privi în sus la albastrul şi stacojiul vitraliilor de deasupra altarului, înfăţişând patimile lui Hristos; ştia care oraş merita papalitatea. Doar unul. Şi Louis Bessieres era sigur că, odată ajuns papă, l-ar putea convinge pe regele Franţei să cedeze Ile de la Cite Sfântului Părinte şi aşa cardinalul Bessieres ar aduce papalitatea la nord şi i-ar oferi o reşedinţă nouă şi glorioasă. Palatul ar fi casa lui, catedrala Notre Dame ar înlocui domul Sfântul Petru şi această glorioasă Sainte-Chapelle ar fi relicvariul lui privat ce adăposteşte cununa cu spini, vestigiul sfânt ce i-ar aparţine lui. Poate, se gândea el, spinii ar trebui să fie încorporaţi în tripla coroană a papei. Îi plăcu ideea asta şi se imagină rugându-se aici, pe insula lui privată. Bijutierii şi cerşetorii, juriştii şi prostituatele, spălătorii şi olarii ar fi trimişi peste poduri în restul Parisului, iar Ile de la Cite ar deveni un loc sfânt. Şi atunci locţiitorul lui Hristos ar avea mereu puterea Franţei de partea lui şi aşa regatul Domnului s-ar răspândi şi păgânii ar fi omorâţi şi ar fi pace pe pământ.

Dar acum să devină papă? Erau doisprezece oameni care voiau să îl urmeze pe Clement, dar numai Bessieres ştia, dintre inamicii lui, de existenţa familiei Vexille, care avusese Graalul şi la care poate se afla în continuare.

De aceea îl trimisese Bessieres pe de Taillebourg în Scoţia. Dominicanul se întorsese cu mâna goală, dar aflase câteva lucruri.

— Deci nu crezi că Graalul e în Anglia? îl întreba acum Bessieres, cu o voce înceată pentru ca preoţii din Sainte-Chapelle să nu asculte conversaţia lor.

— Poate fi ascuns acolo, spuse de Taillebourg descurajat, dar nu e în Hookton. Guy Vexille a cercetat locul când l-a invadat. Ne-am uitat din nou, dar nu erau decât ruine.

— Încă mai crezi că Sir Guillaume l-a dus la Evecque?

— E posibil, Eminenţa Voastră, spuse de Taillebourg. Probabil că nu, dar e posibil.

— Asediul nu merge bine. N-am avut dreptate în legătură cu Coutances. I-am oferit o mie de ani mai puţin în purgatoriu dacă reuşeşte să captureze Evecque până în ziua de Sfântul Timoteu, dar nu are vigoarea de a forţa un asediu. Spune-mi despre acest fiu nelegitim.

De Taillebourg făcu un semn de dezgust.

— Nu e nimic. Nici nu crede că există Graalul. Tot ce vrea e să fie soldat.

— Un arcaş, îmi spui?

— Un arcaş, confirmă de Taillebourg.

— Cred că te înşeli în privinţa lui. Coutances îmi scrie să îmi spună că munca lor este stânjenită de un arcaş, un arcaş care trage de departe săgeţi englezeşti.

De Taillebourg nu spuse nimic.

— Un arcaş, insistă cardinalul, care probabil că a distrus toată provizia lui Coutances de praf de puşcă. Era singura provizie din Normandia! Dacă mai vrem, va trebui să fie adusă de la Paris.

Cardinalul îşi ridică de pe cap cununa de spini şi o puse pe pernă. Apoi, încet, cu smerenie, apăsă cu degetul arătător pe un spin şi preoţii care priveau se aplecară în faţă. Se temeau că vrea să fure unul dintre spini, dar cardinalul voia să se desprindă un pic de sânge. Tresări când un spin îi trecu prin piele, apoi îşi duse degetul la gură şi îl supse. Avea pe deget un inel mare de aur cu un rubin, sub care ascundea viclean un spin pe care îl furase cu opt luni în urmă. Câteodată, la adăpostul camerei sale, îşi scărpina fruntea cu spinul şi îşi imagina că era reprezentantul lui Dumnezeu pe pământ. Şi Guy Vexille reprezenta cheia acelei ambiţii.

— Ceea ce o să faci, îi ordonă lui de Taillebourg, după ce gustul sângelui se duse, este să îi arăţi din nou lui Guy Vexille subsolul ca să îi aduci aminte ce iad îl aşteaptă dacă ne dezamăgeşte. Apoi du-te cu el la Evecque.

— L-aţi trimite pe Vexille la Evecque?

De Taillebourg nu îşi putu ascunde uimirea.

— E nemilos şi crud, spuse cardinalul, când se ridică şi îşi puse pălăria, şi îmi spui că e de partea noastră. Aşa că vom cheltui bani şi o să îi dăm praf de puşcă şi destui oameni pentru a zdrobi fortăreaţa Evecque şi pentru a-l aduce pe Sir Guillaume

în camera de tortură.

Privi cum cununa cu spini era dusă înapoi în racla ei. Şi, în curând, se gândea el, în această capelă, în acest loc de lumină şi glorie, va avea un trofeu şi mai mare. Va avea o comoară care va atrage toată lumea creştină şi bogăţii pentru tronul lui de aur. Va avea Graalul.

Thomas şi Robbie erau amândoi murdari; hainele lor erau pline de noroi; armurile le erau pline cu rămurele, frunze moarte şi pământ; părul le era netuns, unsuros şi încâlcit. Noaptea tremurau, frigul pătrunzându-le până în măduva oaselor, dar în timpul zilei nu se mai simţiseră niciodată aşa vioi pentru că jucau un joc pe viaţă şi pe moarte în micile văi şi pădurile încâlcite de lângă Evecque. Robbie, îmbrăcat în mantia neagră cârpită şi ducând craniul pe ţăruş, călărea pe calul alb pentru a-i conduce pe oamenii lui Coutances într-o capcană, unde îi omora Thomas. Câteodată, Thomas îi rănea doar, dar rar rata deoarece trăgea de la distanţă mică, astfel încât săgeţile să nu se încurce în desişul pădurii. Acest joc îi aduse aminte de cântecele arcaşilor şi de poveştile depănate de femeile lor la focurile de tabără ale armatei. Erau cântecele şi poveştile oamenilor de rând, unele necântate vreodată de trubaduri, şi spuneau despre un bandit pe nume Robin Hood. Era ori Hood, ori Hude, Thomas nu era sigur pentru că nu-i văzuse niciodată numele scris, dar ştia că Hood era un erou englez care trăise câteva sute de ani în urmă şi inamicii lui fuseseră nobilii vorbitori de franceză ai Angliei. Hood se luptase cu ei cu o armă englezǎ, arcul de război, şi nobilimea de azi sigur socotea poveştile subversive, de aceea nici un trubadur nu le cânta în marile săli. Thomas se gândea câteodată să le redea chiar el în scris, doar că nimeni nu scria în engleză. Toate cărţile pe care le văzuse vreodată Thomas erau în latină sau în franceză. Dar de ce nu ar fi cântecele haiducești? În unele nopţi îi povestea prietenului său aventurile lui Robin Hood, în timp ce tremurau într-un adăpost sărăcăcios pe care îl găsiseră, dar scoţianul socotea poveştile plictisitoare.

— Prefer poveştile cu regele Arthur, spuse el.

— Le aveţi şi în Scoţia? întrebă Thomas surprins.

— Bineînţeles că le avem! spuse Robbie. Arthur era scoţian.

— Nu fi prostănac! protestă Thomas ofensat.

— Era scoţian, insistă Robbie, şi i-a omorât de nenorociţii de englezi.

— El era englez, spuse Thomas, şi probabil că nici măcar nu auzise pe nenorociţii de scoţieni.

— Du-te naibii, mormăi Robbie.

— Tu primul. Thomas scuipă şi se gândi că, dacă va consemna vreodată poveştile lui Hood, îl va trimite pe legendarul arcaş spre nord să omoare câţiva scoţieni cu săgeţi bune englezeşti.

Amândurora le fu ruşine a doua zi de comportamentul lor.

— E din cauză că îmi e foame, spuse Robbie, mereu îmi pierd repede răbdarea când îmi e foame.

— Şi îţi e mereu foame, zise Thomas.

Robbie râse, apoi aşeză şaua pe calul lui alb. Armăsarul tremură. Nici un cal nu mâncase bine şi amândoi erau slăbiţi, aşa că Thomas şi Robbie erau precauţi, nevrând să fie prinşi în câmp deschis, unde caii contelui i-ar întrece pe cei doi cai de luptă obosiţi. Cel puţin vremea se mai încălzise, dar apoi vântul aduse dinspre oceanul aflat la vest nori grei de ploaie şi timp de o săptămână turnă cu găleata şi nici un arc englez nu putea trage pe o asemenea vreme. Contele de Coutances sigur începea să creadă că apa sfinţită a capelanului alungase calul spălăcit din Evecque şi aşa nu mai pierdea oameni, dar şi inamicii lui fură cruţaţi pentru că nu mai venise pulbere neagră şi acum câmpiile de lângă casa cu şanţuri erau atât de pline cu apă încât tranşeele se inundară şi asediatorii se bălăceau în noroi. Potcoavele cailor putreziră şi oamenii stăteau în adăposturi tremurând de febră.

În zorii fiecărei zile Thomas şi Robbie mergeau mai întâi până în pădurile de la sud de Evecque, unde contele nu avea nici o fortificaţie, ci doar un post mic cu strajă, şi stăteau la marginea pomilor, şi făceau cu mâna. Li se făcu cu mâna în semn răspuns în a treia dimineaţă în care încercară să atragă atenţia garnizoanei, dar după aceea nu mai primiră nici un semn până în săptămâna cu ploaia. Apoi, în dimineaţa de după cearta lor despre regele Arthur, Thomas şi Robbie făcură cu mâna către conac şi de data aceasta văzură un bărbat apărând pe acoperiş. Ridică o arbaletă şi trase în aer. Săgeata de arbaletă nu fu îndreptată către postul de strajă şi, chiar dacă o văzuseră zburând, străjerii contelui nu făcură nimic, dar Thomas o văzu căzând pe câmpie unde ateriză într-o băltoacă şi alunecă pe iarba udă.

Nu merseră imediat după ea, ci aşteptară până seara, când întunericul se aşternu, şi atunci Thomas şi Robbie se furişară până pe păşune şi, bâjbâind în genunchi, căutară prin iarba

deasă şi udă şi prin balegă veche de vacă. Păru că le ia ore întregi, dar în cele din urmă Robbie găsi săgeata şi descoperi că era un pachet cerat înfăşurat pe stinghia scurtă.

— Vezi? spuse Robbie, când se întoarseră în adăpostul lor şi tremurau lângă un foc slab. Se poate.

Făcu semn către mesajul înfăşurat pe săgeata de arbaletă. Pentru a face săgeata să zboare, mesajul fusese legat de coada săgeţii cu o frânghie din bumbac care se scofâlcise şi Thomas trebui să o taie, după care desfăşură pergamentul cernit şi îl ţinu aproape de foc pentru a putea citi mesajul scris în cărbune.

— E de la Sir Guillaume, spuse Thomas, şi vrea să mergem la Caen.

— Caen?

— Şi trebuie să găsim – Thomas se încruntă şi ţinu mesajul cu scrisul indescifrabil mai aproape de flăcări – să găsim un căpitan de vas pe nume Pierre Villeroy.

— Mă întreb dacă e Pierre cel Urât, interveni Robbie.

— Nu, spuse Thomas, uitându-se atent la pergament, vasul acestui bărbat se numeşte *Pentecost,* şi, dacă nu e acolo, trebuie să îl căutăm pe Jean Lapoullier sau Guy Vergon. Thomas ţinea atât de aproape de foc mesajul încât începu să se facă maro şi să se încreţească în timp ce el citi ultimele cuvinte tare. „Spune-i lui Villeroy că vreau ca *Pentecost* să fie gata până la ziua Sfântului Clement şi trebuie să fie aprovizionat pentru zece pasageri ce merg la Dunkirk. Aşteaptă cu el, şi ne vom întâlni în Caen. Fă un foc în pădure să ştiu că ai primit mesajul.”

În noaptea aceea aprinseră un foc în pădure. Acesta arse puţin, apoi veni ploaia şi stinse focul, dar Thomas era sigur că garnizoana văzuse flăcările.

Şi până în zori, uzi, obosiţi şi murdari, erau înapoi în Caen.

Thomas şi Robbie cercetară cheiurile oraşului, dar nu era nici urmă de Pierre Villeroy sau de corabia lui, *Pentecost,* dar un hangiu credea că Villeroy nu era prea departe.

— Ducea o încărcătură cu pietre la Cabourg, îi spuse bărbatul lui Thomas, şi zicea că se întoarce azi sau mâine şi vremea nu îl va întârzia. Se uită chiorâş la arc. Ăla e un blestemat de arc?

Se referea la faptul că era un arc englezesc.

— Arc de vânătoare din Argentan, spuse Thomas nepăsător şi minciuna păru să îl satisfacă pe hangiu pentru că erau câţiva oameni în fiecare comunitate franceză care puteau folosi arcul de vânătoare lung, dar erau foarte puţini şi niciodată destui

pentru a forma un corp de oaste care să înroşească coaste de deal cu sânge nobil.

— Dacă Villeroy se întoarce azi, spuse bărbatul, va bea în taverna mea diseară.

— O să mi-l arăţi? întrebă Thomas.

— Nu poţi să nu-l vezi pe Pierre, râse bărbatul, e namilă de om! Un om chel şi mătăhălos, cu pielea ciupită şi cu o barbă în care poţi creşte şoareci. O să îl recunoşti pe Pierre şi fără mine.

Thomas credea că Sir Guillaume se va grăbi când va ajunge în Caen şi nu va vrea să piardă timp cu încărcatul cailor pe *Pentecost,* aşa că îşi petrecu ziua negociind preţurile pentru cei doi armăsari şi seara aceea, plini de bani, el şi Robbie se întoarseră la tavernă. Nu era nici urmă de omul mătăhălos, chel şi cu barbă, dar ploua, tremurau amândoi şi se gândiră că mai bine aşteaptă şi comandară tocăniţă de ţipar, pâine şi vin fiert. Un bărbat orb cânta într-un colţ al tavernei, apoi începu să cânte despre marinari, foci şi despre creatura ciudată ce se ridica de pe fundul oceanului pentru a urla la luna descrescătoare. Mâncarea sosi şi exact când Thomas vru să o guste, un bărbat bondoc cu nasul spart traversă taverna şi se aşeză sfidător în faţa lui. Arătă către arc.

— Acela e un arc englezesc, spuse scurt bărbatul.

— E un arc de vânătoare din Argentan, spuse Thomas. Ştia că era periculos să care o armă care bate la ochi şi vara anterioară, când el şi Jeanette merseseră din Bretania până în Normandia, deghizase băţul arcului într-un toiag de pelerin, dar în vizita aceasta fusese mai nepăsător. E doar un arc de vânătoare, repetă el neatent, după care tresări pentru că tocăniţa de ţipar frigea.

— Ce vrea nenorocitul ăsta? întrebă Robbie.

Bărbatul îl auzi.

— Eşti englez.

— Ţi se pare că vorbesc ca un englez? întrebă Thomas.

— Da’ el cum vorbeşte? Bărbatul arătă către Robbie. Sau şi-a pierdut vocea acum?

— E scoţian.

— Oh, sunt sigur, şi eu sunt blestematul de duce de Normandia.

— Ştii ce eşti, îi spuse liniştit Thomas, eşti o pacoste nenorocită, şi aruncă bolul cu supă pe faţa bărbatului şi îl lovi cu masa în vintre. Ieşi afară! îi spuse el lui Robbie.

— Hristoase, ce îmi place o bătaie! spuse Robbie. Şase dintre

prietenii bărbatului opărit veneau către ei şi Thomas aruncă cu o bancă la picioarele lor, împiedicând doi, şi Robbie îşi flutură sabia către altul.

— Sunt englezi! urla bărbatul opărit de pe podea. Sunt nenorociţi de englezi!

Englezii erau urâţi în Caen.

— Spune că eşti englez, îi zise Thomas lui Robbie.

— Mă piş în gâtul lui, mârâi Robbie, lovindu-l pe bărbatul opărit în cap, apoi lovi cu mânerul sabiei pe altul şi striga ţipătul lui scoţian de război când se îndreptă către supravieţuitori.

Thomas apucă bagajele şi arcul şi deschise uşa.

— Vino! strigă el.

— Mai ziceţi-mi englez, beţivanilor! îi provocă Robbie. Sabia lui îi ţinea pe atacatori la distanţă, dar Thomas ştia că îşi vor face curaj şi vor ataca şi Robbie sigur omora unul pentru a scăpa, şi atunci localnicii i-ar urmări, şi ar avea noroc dacă nu ar atârna de capătul unei frânghii de crenelurile castelului, aşa că îl târî pe Robbie afară pe uşa tavernei. Fugi!

— Dar mă distram, insistă Robbie şi încercă să intre înapoi în tavernă, dar Thomas îl trase şi apoi lovi cu umărul un bărbat care venea pe străduţă.

— Fugi! strigă din nou Thomas şi îl împinse pe Robbie către centrul Ile-ului.

Cotiră pe o alee, alergară printr-o piaţă şi în cele din urmă se opriră în umbrele tindei Bisericii Sfântul Ioan. Urmăritorii lor îi căutară preţ de câteva minute, dar noaptea era friguroasă şi răbdarea lor limitată.

— Erau şase, spuse Thomas.

— Câştigam! spuse Robbie dur.

— Şi mâine, spuse Thomas, când ar trebui să îl găsim pe Pierre Villeroy sau pe unul dintre ceilalţi, ai prefera să fii în închisoare?

— Nu am mai lovit un om de la bătălia de la Durham, spuse Robbie, nu-i sănătos.

— Şi bătaia la grămadă din Dorchester?

— Eram prea beţi. Nu se pune. Începu să râdă. Oricum, tu ai început.

— Eu?

— Mda, spuse Robbie, tu i-ai azvârlit tocăniţa de ţipar în faţă! Toată tocăniţa.

— Încercam doar să îţi salvez viaţa, sublinie Thomas. Hristoase! Să vorbeşti în engleză în Caen! Locuitorii oraşului îi

urăsc pe englezi!
— Aşa şi trebuie, spuse Robbie, aşa şi trebuie, dar mie ce-mi rămâne de făcut? Să tac din gură? La naiba! E şi limba mea. Numai Dumnezeu ştie de ce îi zice engleză.
— Pentru că e engleză, spuse Thomas, şi regele Arthur o vorbea.
— Isuse Hristoase! spuse Robbie, apoi râse din nou. La naiba, l-am lovit pe ăla atât de tare încât nu o să ştie ce zi e când se va trezi.
Găsiră adăpost într-una dintre multele case care erau încă abandonate după ravagiile atacului englezilor din vară. Proprietarii casei fugiseră sau, mai degrabă, oasele lor zăceau în groapa comună din curtea bisericii sau pe fundul râului.
Dimineaţa următoare se duseră din nou pe chei. Thomas îşi aduse aminte cum înainta prin curenţii puternici în timp ce arbaletrierii trăgeau din navele acostate. Săgeţile de arbaletă scuipaseră mici fântâni de apă şi, pentru că nu îndrăznea să îşi ude coarda arcului, nu putuse să tragă înapoi. Acum el şi Robbie mergeau de-a lungul cheilor pentru a descoperi că *Pentecost* apăruse ca prin farmec în timpul nopţii. Era o corabie la fel de mare ca orice vas care înainta în amonte, o corabie care putea să ajungă până în Anglia cu zece oameni şi zece cai la bord, dar era eşuată pe uscat pentru că refluxul o aruncase în nămol. Thomas şi Robbie traversară precauţi schela îngustă pentru a auzi un sforăit monstruos venind dinspre cabina mică şi urât mirositoare de la pupă. Thomas îşi imagină că toată puntea vibra de fiecare dată când bărbatul inspira şi se întrebă cum ar reacţiona orice creatură care scotea un astfel de sunet dacă ar fi trezit, dar chiar atunci o fetiţă oropsită, palidă precum ceaţa zorilor şi slabă ca o săgeată, coborî de pe acoperişul cabinei şi puse câteva haine pe punte şi un deget la buze. Părea foarte fragilă şi, când îşi sumese fusta pentru a-şi ridica ciorapii, dezveli nişte picioare ca rămurelele. Thomas se îndoia că avea mai mult de treisprezece ani.
— Doarme, şopti ea.
— Am auzit, spuse Thomas.
— Şşt! Ea îşi atinse din nou degetul de buze, apoi îşi trase pe ea o bluză groasă de lână peste cămaşa de noapte, îşi vârî picioarele slabe în nişte bocanci imenşi şi se înfăşură într-o mantie mare de piele. Îşi puse o pălărie din lână murdară pe părul ei blond şi ridică o traistă ce părea a fi făcută din material de vele vechi şi uzat. Mă duc să cumpăr de mâncare, spuse ea

încet, şi trebuie făcut un foc în picul provei. O să găsiţi cremene şi amnar pe raft. Nu îl treziţi!

Cu avertizarea asta se furişă de pe corabie, înfăşată în mantia ei mare şi încălţată cu bocanci, şi Thomas, tulburat de profunzimea şi intensitatea sforăitului, decise că cel mai bine era să fie cât mai discreţi. Se duse în picul prorei unde găsi o oală pentru jar pe o dală de piatră. Era deja un foc pornit în oală şi, după ce deschise trapa de deasupra pe post de coş, scoase scântei cu cremenea. Vreascurile erau umede, dar după un timp focul se aprinse şi Thomas adăugă lemne mici astfel că, până se întoarse fata, obţinu un foc destul de mare.

— Eu sunt Yvette, spuse ea, aparent indiferentă la cine erau Thomas şi Robbie, soţia lui Pierre, explică ea, apoi scoase o tigaie mare neagră în care sparse douăsprezece ouă. Vreţi şi voi să mâncaţi? îl întrebă pe Thomas.

— Am dori.

— Puteţi cumpăra ouă de la mine, spuse ea, făcând semn către traista din pânză de vele, şi mai e şi nişte şuncă, şi pâine acolo. Îi place şunca.

Thomas privi la ouăle ce se albeau pe foc.

— Acelea sunt toate pentru Pierre?

— Îi e foame dimineaţa, explică ea. De ce nu tai tu şunca? Îi place să fie groasă.

Corabia scârţâi deodată şi se legănă un pic în nămol.

— S-a trezit, spuse Yvette, luând o farfurie din cositor de pe raft.

Se auzi un geamăt de pe punte, apoi paşi şi Thomas se retrase din picul provei şi se întoarse pentru a vedea cel mai mare om pe care îl întâlnise vreodată.

Pierre Villeroy era cu vreo treizeci de centimetri mai înalt decât arcul lui Thomas. Avea pieptul ca un butoi mare, o scăfârlie perfect cheală, faţa ciupită de vărsat şi o barbă în care se putea aciua un iepure. Îl privi pe Thomas.

— Cauţi de lucru, mormăi el.

— Nu, ţi-am adus un mesaj.

— Doar că trebuie să începem în curând, spuse Villeroy cu o voce care părea să murmure dintr-o peşteră adâncă.

— Un mesaj de la Sir Guillaume d’Evecque, explică Thomas.

— Trebuie să folosim fluxul mic, înţelegi? spuse Villeroy. Am trei butoaie cu muşchi de copaci. Mereu am folosit muşchi. Şi tatăl meu a folosit. Alţii folosesc cânepă ruptă, dar nu îmi place, nu îmi place deloc. Nimic nu e nici măcar pe jumătate atât de

bun ca muşchiul. Ţine, înţelegi? Şi se amestecă mai bine cu răşina. Faţa lui înfricoşătoare se încreţi brusc într-un zâmbet fără dinţi. *Mon caneton!* spuse el când Yvette îi aduse farfuria plină ochi cu mâncare.

Yvette, răţuşca lui, le dădu lui Thomas şi lui Robbie câte două ouă, apoi aduse două ciocane şi o pereche de instrumente ciudate de metal care semănau cu dălţi neascuţite.

— Călăfătuim găurile, explică Villeroy, deci eu o să încălzesc răşina şi voi doi puteţi să înfigeţi muşchiul printre scânduri. Duse o rămăşiţă de gălbenuş de ou în gură cu degetele. Trebuie să facem asta cât corabia e sus şi uscată în timpul refluxului.

— Dar ţi-am adus un mesaj, insistă Thomas.

— Ştiu. De la Sir Guillaume. Ceea ce înseamnă că vrea ca *Pentecost* să fie gata pentru o călătorie şi ce vrea Sir Guillaume asta primeşte pentru că a fost bun cu mine, a fost, dar *Pentecost* nu îi e de folos dacă se scufundă, nu-i aşa? Nu e bine pe fundul mării cu toţi marinarii înecaţi, nu-i aşa? Trebuie să fie călăfătuită. Eu şi iubita mea aproape că ne-am scufundat ieri, nu-i aşa, răţuşca mea?

— Lua apă la bord, fu de acord Yvette.

— Gâlgâia, aşa era, spuse Villeroy tare, tot drumul de la Cabourg până aici, deci, dacă Sir Guillaume vrea să meargă undeva, atunci voi doi ar trebui să vă puneţi pe muncă!

Îi privi de după barba lui mare, care era acum plină cu gălbenuş.

— Vrea să meargă la Dunkirk, spuse Thomas.

— Plănuieşte să fugă, deci? Villeroy cugetă bine. Va trece şanţul şi va încăleca şi-şi va lua tălpăşiţa până să îşi dea seama contele de Coutances ce an e.

— De ce Dunkirk? întrebă Yvette.

— Se alătură englezilor, bineînţeles, spuse Villeroy fără nici o urmă de resentiment pentru că asta presupunea trădare din partea lui Sir Guillaume. Seniorul lui s-a întors împotriva sa, episcopul se pişă în gâtul lui şi se spune că şi regele e implicat, aşa că mai bine schimbă tabăra. Dunkirk? Se va alătura asediului asupra Calais. Mai vârî nişte ouă şi şuncă în gură. Deci când vrea Sir Guillaume să plecăm?

— Ziua Sfântului Clement, spuse Thomas.

— Când e asta?

Nici unul nu ştia. Thomas ştia în care zi a lunii era sărbătoarea Sfântului Clement, dar nu ştia câte zile mai erau şi ignoranţa îi oferea o scuză pentru a evita ceea ce era sigur o

treabă dezgustător de murdară, rece şi udă.

— O să aflu, spuse el, şi o să mă întorc să te ajut.

— Vin cu tine, se oferi Robbie.

— Tu stai aici, spuse sever Thomas. *Monsieur* Villeroy are o treabă pentru tine.

— O treabă?

Robbie nu înţelesese discuţia anterioară.

— Nu e prea mult, îl asigură Thomas. O să îţi facă plăcere!

Robbie era suspicios.

— Deci unde te duci?

— La biserică, Robbie Douglas, spuse Thomas. Mă duc la biserică.

Englezii cuceriseră Caen vara anterioară, apoi ocupaseră oraşul suficient timp cât să îi siluiască femeile şi să îi jefuiască toate bogăţiile. Plecaseră din Caen bătuţi, sângerând şi înspăimântaţi de moarte, dar Thomas rămăsese când armata plecase. Fusese bolnav şi doctorul Mordecai îl tratase în casa lui Sir Guillaume şi mai târziu, când Thomas se însănătoşise destul încât putea să meargă, Sir Guillaume îl dusese la Abbaye aux Hommes pentru a-l întâlni pe fratele Germain, mai-marele scriptoriei mănăstirii şi unul dintre cei mai înţelepţi oameni întâlniţi de Thomas. Fratele Germain ştia fără îndoială când era ziua Sfântului Clement, dar acesta nu era singurul motiv pentru care se ducea Thomas la abaţie. Îşi dădea seama că, dacă era vreun om care să înţeleagă scrisul ciudat din caietul cu însemnări al tatălui său, atunci acela era călugărul bătrân, şi gândul că poate în acea dimineaţă ar putea afla răspunsul la misterul Graalului îl entuziasma pe Thomas. Asta îl surprindea. Deseori se îndoise de existenţa Graalului şi, dorise adesea ca potirul să îl ocolească, dar acum, deodată, simţi emoţia vânătorii. Era copleşit de solemnitatea misiunii şi se opri din mers şi privi către lumina lucitoare ce se reflecta din râu încercând să îşi aducă aminte viziunea focului şi aurului din noaptea petrecută în partea de nord al Angliei. Cât de stupid să te îndoieşti, gândi el brusc. Bineînţeles că Graalul exista! Aştepta doar să fie găsit şi să aducă bucurii unei lumi sfărâmate.

— Ai grijă!

Thomas fu trezit din visare de un om care împingea o roabă cu stridii şi care trecu grăbit pe lângă el. Un câine mic era legat de roabă şi sări la Thomas, repezindu-se la gleznele lui, înainte de a schelălăi când frânghia îl trase înainte. Thomas nici nu era atent la bărbat sau la câine. În loc de asta se gândea că Graalul trebuie să se ascundă de cei nevrednici, făcându-i să se îndoiască. Atunci, tot ce trebuia să facă pentru a-l găsi era să creadă în el şi, poate, să ceară un pic de ajutor din partea fratelui Germain.

Un portar îl opri pe Thomas la poarta mănăstirii, după care îl apucă o criză de tuse. Bărbatul se îndoi din mijloc, luă o gură de aer, apoi se îndreptă încet şi îşi suflă nasul în degete.

— M-a ajuns moartea, respiră el greu, asta a făcut. M-a ajuns moartea. Scoase o salivă cu mucozităţi şi o scuipă către cerşetorii de lângă poartă. Scriptoria e într-acolo, spuse el, pe lângă arcade.

Thomas îşi croi drum spre încăperea luminată de soare în care vreo zece călugări stăteau în faţa unor pupitre înalte, aplecate. Un foc mic ardea într-un cămin central, să nu îngheţe ca cerneala, dar în camera înaltă era totuşi destul de frig, astfel că respiraţia călugărilor se transforma în ceaţă deasupra pergamentelor. Toţi copiau cărţi şi în camera de piatră se auzea hârşâitul penelor de scris. Doi călugări novici sfărâmau pudră pentru picturi la o masă laterală, altul rădea o piele de miel şi un al patrulea ascuţea pene de gâscă, toţi uşor nervoşi în prezenţa fratelui Germain care stătea pe o estradă unde lucra la manuscrisul lui. Germain era bătrân şi mic, fragil şi adus de spate, cu un mănunchi de păr alb, ochi înceţoşaţi şi miopi şi o expresie de om arţăgos. Îşi ţinea faţa la doar şapte centimetri de manuscris. Auzind paşii lui Thomas, îşi ridică brusc privirea şi, deşi nu vedea bine, observă totuşi că vizitatorul lui neanunţat avea cu el o sabie.

— Ce treabă are un soldat în casa lui Dumnezeu? mârâi fratele Germain. Ai venit să termini ce au început englezii vara trecută?

— Am treabă cu dumneata, frate, spuse Thomas.

Hârşâitul condeielor se opri brusc, călugării încercând să asculte conversaţia.

— Munciţi! sări fratele Germain la călugări. Munciţi! Nu aţi lucrat destul pentru a primi un loc în ceruri! Aveţi treburi, îndepliniţi-le!

Penele de scris zăngăniră în călimări şi hârşâitul, sfărâmatul şi răzuitul începură din nou. Fratele Germain păru alarmat când Thomas păşi pe estradă.

— Te cunosc? mârâi el.

— Ne-am cunoscut vara trecută. Sir Guillaume m-a adus la dumneata.

— Sir Guillaume! Fratele Germain tresări şi îşi lăsă jos condeiul. Sir Guillaume? Mă îndoiesc că o să îl mai vedem vreodată! Ha! Ţinut în colivie de Coutances, aşa am auzit. Nu-i rău. Ştii ce a făcut?

— Coutances?

— Sir Guillaume, prostule! S-a întors împotriva regelui în Picardia! S-a întors împotriva regelui. E un trădător. A fost mereu un prost, tot timpul şi-a riscat gâtul, dar acum o să fie norocos dacă îşi păstrează capul. Ce e aia?

Thomas desfăcuse cartea şi acum i-o aşeză pe masă.

— Speram, frate, spuse el modest, să îi dai dumneata de cap acestei…

— Vrei să o citesc, deci? Nu ai învăţat niciodată şi acum crezi că eu nu am altceva de făcut decât să citesc nişte prostii pentru ca tu să îţi dai seama de valoarea ei?

Persoane care nu ştiau să citească intrau câteodată în posesia unor cărţi şi le aduceau la mănăstire pentru a fi evaluate, în speranţa că o simplă culegere de sfaturi religioase ar putea fi o carte rară de teologie, astrologie sau filozofie.

— Cum spuneai că te cheamă? ceru fratele Germain să ştie.

— Nu am spus, zise Thomas, dar mă cheamă Thomas.

Numele nu păru să îi amintească de ceva fratelui Germain, dar nici nu-l mai interesa pentru că era cufundat în lectură, murmurând cuvinte întretăiate, dând paginile cu degetele lui lungi şi albe, uimit de ce vedea. Apoi frunzări înapoi la prima pagină şi citi fraza din latină tare.

— *„Calix meus inebrians.”* Rosti aceste cuvinte de parcă erau sfinte, apoi îşi făcu semnul crucii şi dădu la pagina următoare care era în ebraica ciudată şi deveni şi mai entuziasmat. „Către fiul meu, traduse el, care este fiul lui Tirsata şi nepotul lui Hacalia“. Îşi întoarse ochii mici către Thomas. Tu eşti acela?

— Eu?

— Eşti nepotul lui Hacalia? întrebă Germain şi, deşi nu vedea bine, desluşi probabil mirarea de pe faţa lui Thomas. Oh, nu contează! spuse el nerăbdător. Ştii ce este asta?

— Poveşti, spuse Thomas. Poveşti despre Graal.

— Poveşti! Poveşti! Sunteţi precum copiii, voi, soldaţii. Fără minte, cruzi, needucaţi şi înnebuniţi după poveşti. Ştii ce este manuscrisul acesta? Lovi cu degetul lui lung literele ciudate punctate cu simbolurile asemănătoare ochiului. Ştii ce e asta?

— E ebraică, nu?

— „E ebraică, nu?“ îl îngână fratele Germain pe Thomas. Bineînţeles că e ebraică, chiar şi un prost educat la Universitatea din Paris ar şti asta, dar e scris cu grafia lor magică. E scrisul pe care evreii îl foloseau pentru a-şi face farmecele, magia lor neagră. Privi mai de aproape la una dintre

pagini. Acolo, vezi? Numele diavolului, Abracadabra! Se încruntă preţ de câteva clipe. Scriitorul spune că Abracadabra poate fi adus pe lumea asta invocând numele lui deasupra Graalului. Asta pare plauzibil. Fratele Germain îşi făcu semnul crucii din nou pentru a îndepărta răul, apoi se uită la Thomas. De unde ai asta? Puse întrebarea aspru, dar nu aşteptă un răspuns. Tu eşti el, nu?

— El?

— Un Vexille – cel pe care mi l-a adus Sir Guillaume, zise fratele Germain acuzator şi îşi făcu iar semnul crucii. Eşti englez! spuse asta şi mai aspru. Cui îi vei duce această carte?

— Vreau mai întâi să o înţeleg, zise Thomas, nedumerit de întrebare.

— Să o înţelegi! Tu? spuse fratele Germain batjocoritor. Nu, nu. Trebuie să o laşi la mine, tinere, pentru a face o copie după ea şi apoi cartea trebuie să meargă la Paris, la dominicanii de acolo. Au trimis un bărbat să întrebe de tine.

— De mine?

Thomas era şi mai năucit acum.

— De familia Vexille. Se pare că cineva din neamul tău a luptat alături de rege vara asta. Bărbatul cu pricina a fost încredinţat Bisericii. Inchizitorii au avut... – fratele Germain făcu o pauză, încercând să îşi găsească cuvintele potrivite – ... nişte discuţii cu el.

— Cu Guy? întrebă Thomas.

Ştia că Guy era vărul lui, că luptase alături de francezi în Picardia şi că-i omorâse tatăl când venise în Hookton în căutarea Graalului, dar mai multe nu ştia.

— Cine altcineva? Şi acum se spune că Guy Vexille este împăcat cu Biserica, zise fratele Germain, în timp ce dădea paginile. Chiar împăcat cu Biserica! Poate un lup să renunţe la mieii lui? Cine a scris asta?

— Tatăl meu.

— Deci eşti nepotul lui Hacalia, spuse fratele Germain cu respect, apoi îşi aşeză mâinile lui subţiri peste carte. Mulţumesc că ai adus-o la mine, zise el.

— Poţi să îmi spui ce înseamnă pasajele din ebraică? întrebă Thomas, încurcat de ultimele cuvinte ale fratelui Germain.

— Să îţi spun? Normal că pot să îţi spun, dar nu te-ar ajuta cu nimic. Ştii cine a fost Hacalia? Ai auzit de Tirsata? Normal că nu. Ar fi irosite răspunsurile pe tine! Dar îţi mulţumesc că mi-ai adus cartea. Trase o bucată de pergament către el, îşi ridică

pana de scris şi o vârî în cerneală. Dacă te duci cu biletul acesta la paracliser, el o să îţi dea o recompensă. Acum am treabă.

Semnă biletul şi i-l întinse lui Thomas.

Thomas se întinse după carte.

— Nu pot să o las aici, spuse el.

— Nu poţi să o laşi aici? Bineînţeles că poţi să o laşi! Asemenea lucru aparţine Bisericii. Oricum, trebuie să fac o copie. Fratele Germain îşi înfăşură mâinile în jurul cărţii şi se încovoie peste ea. O vei lăsa aici, şuieră el.

Thomas îl văzuse pe fratele Germain ca pe un prieten, sau cel puţin nu ca pe un inamic, şi nici măcar cuvintele dure ale călugărului bătrân despre trădarea lui Sir Guillaume nu îi schimbaseră părerea. Germain spusese că manuscrisul ar trebui să meargă la Paris, la dominicani. Acum Thomas îşi dădu seama că Germain era aliat cu acei oameni ai Inchiziţiei care-l aveau pe Guy Vexille de partea lor. Şi Thomas mai înţelese că acei oameni formidabili căutau Graalul cu o îndârjire de care nu-şi dăduse seama până în acel moment, şi drumul lor până la Graal trecea pe la el şi pe la acea carte. Acei bărbaţi erau inamicii lui, ceea ce însemna că şi fratele Germain era vrăjmaş şi că fusese o mare greşeală de a aduce cartea la mănăstire. Simţi o frică bruscă atunci când se întinse spre carte.

— Trebuie să plec, insistă el.

Fratele Germain încercă să ţină de carte, dar mâinile lui ca nişte rămurele nu se puteau compara cu puterea unui arcaş precum Thomas. Totuşi se agăţa de ea încăpăţânat, ameninţând să îi rupă învelitoarea din piele moale.

— Unde o să te duci? ceru fratele Germain să ştie, apoi încercă să îl păcălească pe Thomas cu o falsă promisiune. Dacă o laşi, spuse el, o să fac o copie şi o să îţi trimit ţie cartea înapoi după ce termin.

Thomas mergea către nord, la Dunkirk, aşa că numi un loc din cealaltă direcţie.

— Mă duc în La Roche-Derrien, minţi el.

— O garnizoană engleză? Fratele Germain încă încerca să tragă cartea, apoi gemu când Thomas îl lovi peste mâini. Nu poţi să o duci la englezi!

— O duc în La Roche-Derrien, spuse Thomas, recuperând în sfârşit cartea. Înfăşură filele manuscrisului în învelitoarea din piele moale, apoi îşi scoase pe jumătate sabia când câţiva călugări mai tineri se ridicară de pe scaunele lor înalte, ca şi cum ar fi vrut să îl oprească. La vederea sabiei, se mărginiră să

se uite cum se îndepărtează.

Portarul încă mai tuşea, apoi se rezemă de arcadă şi se chinuia să respire în timp ce lacrimi îi curgeau din ochi.

— Cel puţin nu e lepră, reuşi el să îi spună lui Thomas, ştiu că nu e lepră. Fratele meu a avut lepră şi el nu tuşea. Nu mult, oricum.

— Când e ziua Sfântului Clement? îşi aduse aminte Thomas să întrebe.

— Poimâine, şi Dumnezeu mă iubeşte dacă mă lasă să trăiesc până atunci.

Nu îl urmări nimeni pe Thomas, dar în acea după-amiază, în timp ce el şi Robbie stăteau până la brâu în apă de râu rece, înfigând muşchi gros în duşumeaua de la *Pentecost,* o patrulă de soldaţi în uniforme roşu cu galben îl întrebară pe Pierre Villeroy dacă a văzut vreun englez îmbrăcat în armură şi într-o mantie neagră.

— E cel de acolo, spuse Villeroy, arătând către Thomas, apoi râse. Dacă văd vreun englez, continuă el, mă piş în gura lui până se îneacă.

— Ai face mai bine să-l aduci la castel, spuse şeful patrulei, apoi îşi conduse trupa pe corabia următoare pentru a interoga echipajul.

Villeroy aşteptă până ce soldaţii fură destul de departe încât să nu audă.

— Pentru asta, îi spuse el lui Thomas, îmi datorezi încă două rânduri de călăfătuire.

— Isuse Hristoase! înjură Thomas.

— El a fost un tâmplar priceput, zise Villeroy cu gura plină de plăcinta cu mere a lui Yvette, dar a fost şi Fiul lui Dumnezeu, nu-i aşa? Nu a trebuit să facă treburi de rând precum călăfătuitul, aşa că nu e cu nimic de folos să îi cerem ajutorul. Îndeasă acolo bine muşchiul, băiete, îndeasă bine!

Sir Guillaume apărase conacul împotriva atacatorilor timp de aproape trei luni şi era sigur că îl mai putea apăra pe un termen nelimitat atâta timp cât contele de Coutances nu mai aducea praf de puşcă în sat. Ştia însă şi că i se dusese vremea de stat în Normandia. Contele de Coutances îi era senior, Sir Guillaume lua pământ de la el, aşa cum contele lua de la rege şi, dacă un vasal era declarat trădător de către seniorul lui şi avea susţinerea regelui, atunci acel om nu avea nici un viitor decât dacă găsea un alt senior care era fidel altui rege. Sir Guillaume

îi scrisese regelui şi apelase la toţi prietenii lui care aveau influenţă la curte, dar nu îi venise nici un răspuns. Asediul continua, aşa că Sir Guillaume trebuia să părăsească conacul. Asta îl întristă pentru că Evecque era casa lui. Cunoştea fiecare centimetru din păşunile lui, ştia unde să găsească coarnele aruncate al cerbului, unde se ghemuiau iepurii mici tremurând în iarba înaltă şi locurile unde, în râurile mai adânci, erau înfipte ţepuşe ca nişte demoni. Era casa lui, dar un om declarat trădător nu mai avea casă şi aşa, în ajunul Sfântului Clement, când asediatorii lui erau afundaţi în întunericul iernii, plecă în pribegie.

Nu se îndoise niciodată de abilitatea lui de a scăpa. Contele de Coutances era un bărbat de vârstă medie, plictisitor şi fără imaginaţie, a cărui experienţă de război se mărginea la serviciile aduse unor seniori mai mari. Contele nu voia să rişte şi se enerva teribil atunci când nu înţelegea ceva, ceea ce se întâmpla frecvent. Contele nu înţelegea, cu siguranţă, de ce oameni mari din Paris îl încurajau să asedieze Evecque, dar văzu şansa de a se îmbogăţi, aşa că îi ascultă, deşi era precaut cu Sir Guillaume. Sir Guillaume era un om pe la treizeci de ani şi îşi petrecuse jumătate din viaţă luptându-se, de obicei pe propria socoteală, iar în Normandia era numit „stăpânul mării şi al pământului” pentru că lupta pe amândouă cu entuziasm şi eficacitate. Fusese un bărbat arătos odată, cu faţa aspră şi părul auriu, dar Guy Vexille, contele de Astarac, îi scosese un ochi şi îi lăsase cicatrice ce îi înăspreau trăsăturile. Era un om formidabil, un luptător, dar în ierarhia regilor, prinţilor, ducilor şi conţilor ocupa un loc inferior, iar pământurile lui erau suficient de tentante pentru a fi declarat trădător.

Erau doisprezece bărbaţi, trei femei şi opt cai înăuntrul conacului, ceea ce însemna că toţi caii în afară de unul trebuiau să care doi călăreţi. După lăsarea nopţii, când ploaia cădea încet peste câmpurile inundate din Evecque, Sir Guillaume ordonă să se pună scânduri peste gaura unde trebuia să fie podul mobil, iar apoi caii, legaţi la ochi, fură trecuţi peste podul periculos. Asediatorii, adăpostiţi de frig şi de ploaie, nu văzură şi nu auziră nimic, deşi străjile din posturile cele mai avansate, aveau sarcina de a-i pune pe ceilalţi în gardă privind asemenea încercări de evadare.

Cailor le fură îndepărtate legăturile de la ochi, fugarii încălecară şi apoi se îndreptară către nord. Fură provocaţi doar o dată de o strajă care ceru să ştie cine sunt.

— Cine naiba crezi că suntem? ripostă Sir Guillaume şi dârzenia din vocea lui forţă straja să nu mai pună alte întrebări.

Până în zori ajunseră în Caen şi contele de Coutances tot nu aflase de fuga lor. Doar atunci când o strajă văzu scândurile în şanţ înţeleseră asediatorii că inamicul plecase, şi chiar şi atunci contele pierdu timp cercetând conacul. Găsi mobilă, paie şi oale de gătit, dar nici o comoară.

O oră mai târziu, o sută de oameni îmbrăcaţi în pelerine negre ajunseră la Evecque. Conducătorul lor nu avea nici un steag şi scuturile lor nu prezentau nici o emblemă. Păreau oameni care au dus multe războaie, ca unii care îşi câştigau pâinea punându-şi lăncile şi săbiile în slujba oricui plătea mai mult. Îşi opriră caii lângă podul improvizat de peste şanţul din Evecque şi doi dintre ei, din care unul era preot, intră în curte.

— Ce s-a luat? ceru aspru să ştie preotul.

Contele de Coutances se întoarse nervos către bărbatul care purta robă dominicană.

— Cine eşti tu?

— Ce au furat oamenii tăi de aici? întrebă din nou preotul slab şi nervos.

— Nimic, îl asigură contele.

— Atunci unde e garnizoana?

— Garnizoana? A evadat.

Bernard de Taillebourg scuipă nervos. Guy Vexille, lângă el, privi la turnul pe care acum flutura steagul contelui.

— Când au evadat? întrebă el. Şi unde s-au dus?

Contele se stăpâni când auzi tonul.

— Cine sunteţi voi? ceru să ştie, pentru că Vexille nu purta nici o emblemă pe tunica neagră.

— Egalul dumitale, spuse rece Vexille, şi lordul meu, regele, va dori să ştie unde s-au dus.

Nimeni nu ştia, deşi câteva întrebări scoaseră la iveală că unii asediatori ştiau de nişte călăreţi care mergeau către nord în noaptea friguroasă şi asta sigur însemna că Sir Guillaume şi oamenii lui plecaseră la Caen. Şi, dacă Graalul fusese ascuns la Evecque, atunci şi acesta era purtat spre nord, aşa că de Taillebourg le ordonă oamenilor lui să reîncalece caii lor obosiţi.

Ajunseră la Caen după-amiaza devreme, dar până atunci *Pentecost* parcursese deja jumătate din drumul către mare, suflat de un vânt puternic care abia făcea faţă ultimului flux. Pierre Villeroy mormăi la zădărnicia încercării de a se lupta cu mareea, dar sir Guillaume insistă pentru că se aştepta ca

inamicii lui să apară în orice moment. Avea doar doi ostaşi cu el, pentru că restul nu voiseră să îşi urmeze stăpânul într-o nouă supunere. Chiar şi Sir Guillaume nu era prea entuziasmat de loialitatea forţată.

— Crezi că vreau să lupt pentru Eduard al Angliei? mormăi el către Thomas. Dar ce variante am? Seniorul meu s-a întors împotriva mea. Aşa că voi jura loialitate lui Eduard al tău şi cel puţin o să trăiesc. De aceea mergea la Dunkirk, pentru a ajunge la armata engleză care asedia portul Calais şi pentru a face o plecăciune în faţa regelui Eduard.

Caii trebuiră abandonaţi pe chei, aşa că tot ce aduse Sir Guillaume la bordul lui *Pentecost* fu armura lui, câteva haine şi trei pungi din piele cu bani pe care le aruncă pe punte înainte de a-i oferi lui Thomas o îmbrăţişare. Dup-aia Thomas se întoarse către prietenul lui vechi, Will Skeat, care îi aruncase o privire fără să-l recunoască, apoi se uitase în altă parte. Thomas, când să îi vorbească, se opri. Skeat purta un coif uşor şi părul lui, alb ca zăpada acum, îi atârna deşirat pe sub marginea deteriorată de metal. Avea faţa mai slabă decât oricând, brăzdată şi cu privirea pierdută, ca şi cum abia se trezise şi nu ştia unde se afla. Îmbătrânise. Nu avea mai mult de cincizeci şi cinci de ani, dar arăta de şaizeci, însă măcar era în viaţă. Când îl văzuse Thomas ultima dată, fusese rănit grav de o lovitură de sabie care îi lăsase creierul deschis şi fusese un miracol că reuşise să ajungă în Normandia. Între timp se afla sub îngrijirea pricepută a lui Mordecai, doctorul evreu care era ajutat acum să parcurgă pasarela nesigură.

Thomas mai făcu un pas către prietenul lui vechi care îl privea din nou, dar fără să îl recunoască.

— Will? spuse Thomas încurcat. Will?

La auzul vocii lui Thomas, ochii lui Skeat se luminară.

— Thomas! exclamă el. Dumnezeule, tu eşti! Păşi către Thomas, împiedicându-se uşor, şi cei doi bărbaţi se îmbrăţişară. Dumnezeule, Thomas, ce bine e să auzi o voce de englez. Nu am auzit decât trăncăneli străine toată iarna. Bunule Dumnezeu, băiete, arăţi mai bătrân.

— Sunt mai bătrân, spuse Thomas. Dar tu cum te simţi, Will?

— Trăiesc, Tom, trăiesc, deşi câteodată mă întreb dacă nu ar fi fost mai bine să mor. Slab ca un pisoi, aşa sunt.

Vorbirea lui era un pic neclară, ca şi cum ar fi băut prea mult, dar era cât se poate de treaz.

— Nu ar trebui să îţi spun doar Will, nu-i aşa, întrebă Thomas.

Acum eşti Sir William.

— Sir William! Eu? Skeat râse. Ai numai aiureli în cap, băiete, ca întotdeauna. Mereu prea deştept pentru binele tău, eh, Tom?

Skeat nu îşi aducea aminte de bătălia din Picardia, nu îşi mai amintea că regele îl făcuse cavaler înainte de primul atac al francezilor. Thomas se întrebase câteodată dacă regele nu îl înnobilase din disperare pentru a ridica moralul arcaşilor, fără îndoială, Majestatea Sa observase cât de mult era depăşită numeric mica lui armată şi nu crezuse că oamenii lui vor supravieţui. Dar supravieţuiseră şi câştigaseră, deşi pe Skeat victoria l-a costat scump. Îşi dădu jos coiful pentru a-şi scărpina capul şi pe o parte a scalpului se arătă o cicatrice zgrunţuroasă, îngrozitor de încreţită, roză şi albă.

— Slab ca un pisoi, spuse din nou Skeat, şi nu am mai tras cu arcul de săptămâni.

Mordecai insistă că Skeat ar trebui să se odihnească. Apoi îl salută pe Thomas când Villeroy desfăcu parâma de legare şi folosi o vâslă să împingă *Pentecost* în curentul râului. Mordecai se plânse de frig, de lipsurile din timpul asediului şi de neajunsurile de a fi la bordul unei corăbii, apoi zâmbi.

— Arăţi bine, Thomas. Pentru un bărbat care a fost odată spânzurat, arăţi destul de bine. Cum îţi e urina?

— Clară şi curată.

— Prietenul tău, Sir William acum – Mordecai făcu semn cu capul către cabina unde Skeat fusese culcat într-o grămadă de piei de oaie – urina lui e foarte închisă la culoare. Mă tem că nu mi-ai făcut nici un favor trimiţându-l la mine.

— Trăieşte.

— Nu ştiu de ce.

— Şi l-am trimis la tine pentru că eşti cel mai bun.

— Mă măguleşti.

Mordecai se împletici puţin pentru că vasul se balansase din pricina unei mici viituri pe care nimeni altcineva nu o observă, dar totuşi el păru speriat; dacă ar fi fost creştin, cu siguranţă ar fi alungat orice pericol iminent făcându-şi semnul crucii. Aşa, privi îngrijorat la vela zdrenţuită ca şi cum i-ar fi fost frică să nu cadă şi să îl sufoce.

— Chiar urăsc corăbiile, se tângui el. Nu-i firesc. Săracul Skeat! Pare că se reface, recunosc, dar nu pot să mă laud că am făcut mai mult decât să îi spăl rana şi să îi împiedic pe oamenii superstiţioşi să-i pună pâine mucegăită şi apă sfinţită pe scalp. Cred că religia şi medicina nu se împacă foarte bine. Skeat

trăieşte, cred, pentru că biata Eleanor l-a îngrijit bine după ce a fost rănit.

Eleanor pusese partea spartă de craniu pe creierul expus, făcuse o compresă de muşchi şi pânză de păianjen, apoi îi bandajase rana.

— Mi-a părut rău pentru Eleanor.

— Şi mie, spuse Thomas. Era gravidă. Aveam de gând să ne căsătorim.

— Era o scumpă, o scumpă.

— Sir Guillaume este supărat?

Mordecai clătină din cap.

— Dacă s-a supărat când a primit scrisoarea ta? Asta era înainte de asediu, bineînţeles. Se încruntă, încercând să îşi aducă aminte. Supărat? Nu cred. A mormăit, atâta tot. Îi era dragă Eleanor, bineînţeles, dar era copil de servitoare, nu… Făcu o pauză. Oricum, e trist. Dar cum ai spus şi tu, prietenul tău Sir William a trăit. Creierul e un lucru ciudat, Thomas. Înţelege, cred, dar nu îşi aduce aminte. Vorbirea lui e neclară, ceea ce cam era de aşteptat, dar cel mai ciudat e că nu recunoaşte pe nimeni din priviri. Pot să intru în cameră şi m-ar ignora, dar, dacă vorbesc, mă ştie. Ne-am obişnuit toţi să vorbim când ne apropiem de el. O să te obişnuieşti şi tu. Mordecai zâmbi. Dar e aşa de bine să te văd!

— Deci mergi la Calais cu noi? întrebă Thomas.

— Săracul de mine, nu! Calais? Se cutremură. Dar nu puteam rămâne în Normandia. Presupun că acum contele de Coutances, păcălit de Sir Guillaume, ar vrea să dea ca exemplu un evreu, aşa că din Dunkirk o să merg spre sud din nou. La Montpellier mai întâi, cred. Fiul meu studiază medicina acolo. Şi de la Montpellier? S-ar putea să mă duc la Avignon.

— Avignon?

— Papa e foarte ospitalier cu evreii, spuse Mordecai, apucându-se de parapetul navei când *Pentecost* tremură sub o rafală de vânt, şi avem nevoie de ospitalitate.

Mordecai sugerase că reacţia lui Sir Guillaume la moartea lui Eleanor fusese reţinută, dar acest lucru nu răzbătu în Sir Guillaume când vorbi despre fiica pierdută cu Thomas în timp ce *Pentecost* trecea prin gura râului şi valurile reci se întindeau către orizont. Sir Guillaume, cu faţa lui dură cicatrizată şi fioroasă, părea pe punctul de a izbucni în lacrimi atunci când auzi cum murise Eleanor.

— Ştii mai multe despre bărbaţii care au omorât-o? întrebă el,

după ce Thomas îşi termină povestirea.

Thomas putu doar să repete ceea ce îi spusese lordul Outhwaite după bătălie, despre preotul francez numit de Taillebourg şi ciudatul lui servitor.

— De Taillebourg, spuse hotărât Sir Guillaume, încă un om de omorât, eh? Îşi făcu semnul crucii. Era nelegitimă, zise el despre Eleanor, nu lui Thomas, ci parcă vântului, dar era o fată aşa de scumpă! Acum toţi copiii mei sunt morţi. Privi către ocean, cu părul lui blond fluturând în briză. Avem atâţia oameni de omorât, tu şi cu mine – vorbea cu Thomas acum – şi Graalul de găsit.

— Şi alţii îl caută, spuse Thomas.

— Atunci trebuie să îl găsim înaintea lor, mârâi Sir Guillaume. Dar mai întâi mergem la Calais, să îmi exprim credinţa faţă de Eduard şi apoi luptăm. Pe Dumnezeu, Thomas, luptăm. Se întoarse şi se încruntă la cei doi ostaşi, parcă reflectând cum soarta îi spulberase averea şi urmaşii, apoi îl văzu pe Robbie şi rânji. Îmi place scoţianul tău.

— Poate să lupte, spuse Thomas.

— D-aia îmi place. Şi el vrea să îl omoare pe de Taillebourg?

— Toţi trei vrem.

— Atunci Dumnezeu să îl ajute pentru că o să îi dăm măruntaiele la câini. Sir Guillaume mârâi. Dar trebuie să i se spună că participi la asediul fortăreţei Calais, nu? Dacă e să vină după noi, trebuie să afle unde eşti.

Pentru a ajunge la Calais, *Pentecost* trebui să meargă către est şi nord, dar odată ce scăpară de pământ, mai mult se legănă decât navigă. Un vânt lin din sud-vest o duse cu bine din gura râului, dar atunci, cu mult înainte să iasă din raza malului normand, briza se potoli, iar vela mare fâlfâia, flutura şi se lovea de vergă. Corabia se agita ca un butoi într-o creştere mare a apei care venea dinspre vest unde nori negri se adunau ca un şir de dealuri mohorâte. Ziua de iarnă trecu repede, ultima dintre luminile reci fiind o simplă licărire ursuză sub nori. Câteva pete de foc se arătară pe pământul întunecos.

— Mareea o să ne ducă sus pe canal, spuse ursuz Villeroy, apoi o să ne aducă înapoi jos. Apoi sus şi jos, şi sus şi jos până Dumnezeu sau Sfântul Nicolae ne va trimite vânt.

Fluxul îi duse în sus pe canalul englez aşa cum prezisese Villeroy, apoi îi aduse din nou înapoi. Thomas, Robbie şi cei doi ostaşi ai lui Sir Guillaume făcură cu rândul să meargă în fundul calei pline de pietre şi să scoată găleţi de apă.

— Normal că ia apă, îi spuse Villeroy temătorului Mordecai, toate navele iau apă. Ar lua apă ca o sită dacă nu aş călăfătui-o o dată la câteva luni. Loveşte în muşchi şi roagă-te Sfântului Nicolae. Ne ajută pe toţi să nu ne înecăm.

Noaptea era întunecată. Puţinele lumini de la mal licăreau într-o ceaţă umedă. Marea se lovea încet de carenă, iar vela atârna fără rost. Pentru un timp, o barcă de pescuit se apropie, cu o lanternă arzând la bord şi Thomas ascultă cântecul încet, în timp ce oamenii trăgeau o plasă, apoi desfăcură vâslele şi vâsliră către est până ce lumina lor mică dispăru în ceaţă.

— Un vânt de vest va veni, spuse Villeroy, mereu vine. Din vest, din ţinuturile pierdute.

— Ţinuturile pierdute? întrebă Thomas.

— Acolo, spuse Villeroy, arătând către vestul întunecat. Dacă mergeţi atât cât poate un om să navigheze, o să găsiţi ţinuturile pierdute şi o să vedeţi un munte mai înalt decât cerul şi unde Arthur doarme cu cavalerii lui. Villeroy îşi făcu semnul crucii. Şi în vârful stâncilor de sub munte poţi vedea sufletele marinarilor înecaţi chemându-şi femeile. E frig acolo, mereu e frig, frig şi ceaţă.

— Tatăl meu a văzut odată acele ţinuturi, interveni Yvette.

— Aşa zicea el, comentă Villeroy, dar era un beţivan înrăit.

— Spunea că marea era plină de peşti, continuă Yvette ca şi cum soţul ei nici nu vorbise, iar copacii erau foarte mici.

— Cidru, asta bea, continuă Villeroy. Livezi întregi se duceau pe gâtul lui, dar putea să navigheze, tatăl tău. Beat sau treaz, era un marinar.

Thomas privea în întunericul din vest, imaginându-şi o călătorie către ţinutul unde regele Arthur şi cavalerii lui dormeau sub ceaţă şi unde sufletele celor înecaţi îşi chemau iubitele pierdute.

— E timpul să scoatem apa, spuse Villeroy, şi Thomas se duse în cală, puse apa în găleţi până când îl durură mâinile de oboseală. Villeroy se duse în picul provei şi dormi în coconul de piei de oaie pe care îl păstra acolo pentru că, spunea el, era mai frig pe mare decât pe pământ şi un om ar trebui să se înece încălzit.

Zorii veniră încet, prelingându-se la est ca o pată cenuşie. Cârma scârţâia prinsă în frânghii şi nefolositoare pentru că vasul se legăna pe marea umflată şi fără vânt. Coasta normandă încă se zărea, o linie gri-verde la sud, şi, când se mai lumină de ziuă, Thomas zări trei ambarcaţiuni mici vâslind dinspre coastă.

Cele trei se îndreptau în susul canalului şi ajunseră la est de *Pentecost;* Thomas crezu că erau pescari şi îşi dori ca vasul lui Villeroy să fi avut vâsle pentru că aşa ar putea înainta în acea nemişcare frustrantă. Erau vreo două vâsle aruncate pe punte, dar Yvette îl atenţionă că erau folositoare doar în port.

— E prea grea pentru a vâsli mai mult timp, spuse ea, mai ales când e plină.

— Plină?

— Transportăm marfa, spuse Yvette. Bărbatul ei dormea în cabina de la pupă, iar sforăitul lui părea să facă să vibreze toată corabia. Navigăm de-a lungul coastei transportând lână şi vin, bronz şi metal, pietre de construcţie şi piei de animale.

— Îţi place?

— Iubesc asta. Îi zâmbi şi faţa ei tânără, foarte slabă, se înfrumuseţă. Mama mea, continuă ea, voia să mă pună în serviciul episcopului. Să faci curat şi să speli, să găteşti şi să faci curat până ce îţi frângi mâinile de atâta muncă, dar Pierre mi-a spus că aş putea să trăiesc liberă ca pasărea cerului pe vasul lui şi asta şi facem, asta şi facem.

— Doar voi doi?

Pentecost părea o corabie destul de mare pentru doar doi, chiar dacă unul din ei era o namilă de om.

— Nimeni nu vrea să navigheze cu noi, spuse Yvette. Aduce ghinion să ai o femeie la bord. Tatăl meu mereu zicea asta.

— A fost pescar?

— Unul bun, spuse Yvette, dar oricum tot s-a înecat. Vasul lui s-a scufundat la Casquets într-o noapte urâtă. Îl privi pe Thomas cu seriozitate. Chiar a văzut ţinuturile pierdute, ştii?

— Te cred.

— A mers mult către nord şi apoi către vest şi a spus că oamenii din ţinuturile din nord ştiu bine locurile de pescuit ale ţinuturilor pierdute şi că era peşte cât vedeai cu ochii. Zicea că puteai merge pe mare, atât de plină era cu peşte, iar într-o noapte s-a furişat prin ceaţă şi a văzut ţinuturile, copacii ca nişte tufişuri şi sufletele moarte pe mal. Erau negre, spunea el, ca şi cum fuseseră pârjolite de flăcările iadului, şi el s-a speriat, aşa că s-a întors şi a plecat. I-a luat două luni să ajungă acolo şi o lună jumate să se întoarcă acasă; tot peştele s-a stricat pentru că nu a putut să tragă la ţărm ca să îl afume.

— Te cred, spuse din nou Thomas, deşi nu era sigur că o credea.

— Şi cred că, dacă eu mă înec, spuse Yvette, atunci eu şi

Pierre vom merge împreună pe ţinuturile pierdute şi el nu va trebui să stea pe stânci să mă cheme.

Era foarte sigură pe ea, apoi plecă să pregătească micul dejun pentru bărbatul ei, al cărui sforăit tocmai încetase.

Sir Guillaume tocmai ieşea din cabina de la proră. Clipi la lumina zilei de iarnă, apoi se duse la pupă şi se urină peste balustradă. Aruncă o privire celor trei bărci care trăseseră la ţărm şi care erau acum la cam un kilometru jumătate la est de *Pentecost.*

— Deci l-ai văzut pe fratele Germain? îl întrebă pe Thomas.

— Mai bine nu-l mai vedeam.

— E un om instruit, spuse Sir Guillaume, trăgându-şi pantalonii pe el şi încercând să se încheie la ei, ceea ce înseamnă că nu are curaj. Nici nu trebuie. E isteţ, ai grijă, isteţ, dar nu a fost niciodată de partea ta, Thomas.

— Am crezut că era prietenul tău.

— Când aveam putere şi bani, Thomas, spuse Sir Guillaume, eram înconjurat de mulţi prieteni, dar fratele Germain nu s-a numărat niciodată printre ei. A fost mereu un bun fiu al Bisericii şi nu ar fi trebuit să ţi-l prezint niciodată.

— De ce?

— După ce a aflat că eşti un Vexille, a raportat conversaţia noastră episcopului, episcopul i-a spus arhiepiscopului, arhiepiscopul i-a spus cardinalului şi cardinalul a vorbit cu informatorii lui şi aşa toată Biserica a devenit interesată de membrii familiei Vexille şi de faptul că familia ta a deţinut odată Graalul. Şi cum pe atunci a reapărut Guy Vexille, aşa că Inchiziţia a pus stăpânire pe el. Făcu o pauză, uitându-se către orizont, apoi îşi făcu semnul crucii. Ăsta e de Taillebourg al tău, pun pariu pe viaţa mea. E un dominican şi majoritatea inchizitorilor sunt dulăii lui Dumnezeu. Îşi întoarse singurul ochi către Thomas. De ce li se zice dulăi ai lui Dumnezeu?

— E o glumă, spuse Thomas, din latină. *Dominis caniş:* câinele lui Dumnezeu.

— Pe mine nu mă face să râd, spuse ursuz Sir Guillaume. Dacă unul dintre nenorociţii ăia pune mâna pe tine, asta se lasă cu vătraie încinse în ochi şi ţipete toată noaptea. Şi am auzit că au pus mâna pe Guy Vexille şi sper că l-au făcut să sufere.

— Deci Guy Vexille e prizonier? fu surprins Thomas.

Fratele Germain spusese că vărul lui se împăcase cu Biserica.

— Aşa am auzit. Se pare că a cântat psalmi pe scaunul de tortură al Inchiziţiei. Şi cu siguranţă le-a spus că tatăl tău a avut

Graalul, şi cum a navigat până la Hookton în căutarea lui, dar nu l-a găsit. Dar cine a mai fost în Hookton? Eu, aşa că eu cred că i s-a cerut lui Coutances să mă găsească, să mă aresteze şi să mă trimită la Paris. Iar între timp au trimis oameni în Anglia să afle ce pot.

— Şi să o omoare pe Eleanor, spuse trist Thomas.

— Lucru pentru care vor plăti, zise Sir Guillaume.

— Şi acum, spuse Thomas, au trimis oameni aici.

— Ce? exclamă Sir Guillaume surprins.

Thomas arătă către cele trei bărci care acum vâsleau direct spre *Pentecost.* Erau prea departe ca să îşi dea seama cine sau ce era la bord, dar ceva din apropierea lor intenţionată îl speria. Yvette care venea cu pâine, şuncă şi brânză spre pupă îi văzu pe Thomas şi pe Sir Guillaume holbându-se în zare şi li se alătură, apoi rosti o înjurătură pe care numai o fiică de pescar o putea învăţa şi fugi către cabina de la pupă şi strigă la bărbatul ei să vină pe punte.

Ochii lui Yvette erau obişnuiţi cu marea şi ştia că acelea nu erau bărci de pescuit. În primul rând, că aveau prea multe persoane la bord şi, după o vreme, Thomas putu şi el să-i zărească pe acei oameni şi ochii lui, care erau obişnuiţi să caute inamicii printre frunze verzi, văzură că unii dintre ei purtau armuri şi ştia că nici un bărbat nu se ducea în armură pe mare decât dacă avea intenţia de a omorî.

— O să aibă arbalete, spuse Villeroy care era acum pe punte, legându-şi şnururile de la gât ale unei mantii de piele în care era înfăşurat şi ridicându-şi privirea de la bărcile ce se apropiau spre nori, ca şi cum ar fi putut vedea o adiere de vânt venind dinspre ceruri. Marea încă era umflată, dar apa era lină ca o alamă nivelată şi nici un val împins de vânt nu o făcea să se unduiască. Arbalete, repetă trist Villeroy.

— Vrei să mă predau? îl întrebă Sir Guillaume pe Villeroy.

Vocea lui era amară, sugerând că întrebarea era plină de sarcasm.

— Nu e după mine să-i spun Domniei Voastre ce să facă, spuse Villeroy la fel de sarcastic, dar oamenii dumneavoastră ar putea să se ducă să ia din pietrele alea mari din cală.

— Şi ce o să facem cu asta? întrebă Sir Guillaume.

— O să le arunc pe nenorociţi când o să încerce să urce la bord. Bărcile alea micuţe? O piatră o să treacă direct prin fundul bărcilor, iar apoi nenorociţii o să încerce să înoate cu armura legată de piept. Villeroy rânji. E greu să înoţi atunci

când eşti înfăşurat în metal.

Pietrele fură aduse, şi Thomas îşi pregăti săgeţile şi arcul. Robbie îşi luă armura pe el şi avea sabia unchiului său alături. Cei doi ostaşi ai lui Sir Guillaume erau cu el în centrul punţii, locul unde s-ar desfăşura orice încercare de abordare pentru că acolo era parapetul cel mai aproape de mare. Thomas se duse pe pupa mai înaltă unde Will Skeat i se alătură şi, deşi nu îl recunoscu pe Thomas, văzu arcul şi întinse mâna.

— Eu sunt, Will, spuse Thomas.

— Ştiu că tu eşti, spuse Skeat. Minţise şi îi era ruşine de asta. Lasă-mă să încerc arcul, băiete!

Thomas îi dădu arcul mare şi negru şi privi cu tristeţe cum Skeat nu reuşi să îl încordeze nici măcar pe jumătate. Skeat îi împinse ruşinat arma înapoi lui Thomas.

— Nu mai sunt ce eram înainte, mormăi el.

— O să îţi revii, Will.

Skeat scuipă peste parapet.

— Chiar m-a făcut regele cavaler?

— Da.

— Câteodată am impresia că pot să îmi amintesc bătălia, Tom, apoi dispare imediat. Ca o ceaţă. Skeat privi la cele trei bărci ce se apropiau şi care formau acum linie. Vâslaşii lor trăgeau tare şi Thomas putu vedea arbaletrieri stând în picioare la prora şi la pupa fiecărei bărci. Ai mai tras vreo săgeată de pe o barcă? întrebă Skeat.

— Niciodată.

— Tu te mişti şi ei se mişcă. E mult mai greu. Dar ia-o încet, băiete, ia-o încet!

Un bărbat strigă de pe barca cea mai apropiată, dar urmăritorii erau încă prea departe şi orice zisese bărbatul se pierduse în aer.

— Sfântul Nicolae, Sfânta Ursula, se rugă Villeroy, trimite vânt şi încă mult.

— Trage în noi, spuse Skeat pentru că un arbaletrier de la prora bărcii centrale îşi ridicase arma.

O ridică sus în văzduh, apoi trase şi săgeata se înfipse cu o forţă uimitoare jos în pupa *Pentecost*-ului. Sir Guillaume, ignorând pericolul, se căţără pe balustradă şi se prinse de parâmă pentru a-şi ţine echilibrul.

— Sunt oamenii lui Coutances, îi spuse lui Thomas.

Thomas văzu că unii oameni din cea mai apropiată barcă erau înveşmântaţi în verde cu negru ca asediatorii de la Evecque.

Mai multe arbalete zbârnâiră şi două săgeţi se înfipseră în scândurile pupei şi alte două zburară pe lângă Sir Guillaume pentru a lovi vela neputincioasă, dar majoritatea nimeriră în apă. Vremea era liniştită, dar arbaletrierii tot aveau probleme cu ţintirea armelor de pe vasele mici.

Iar cele trei ambarcaţiuni erau mici. Fiecare avea opt sau zece vâslaşi şi tot cam atâţia arcaşi sau ostaşi. Cele trei vase cu vâsle fuseseră desigur alese pentru viteza lor, dar păreau pipernicite pe lângă *Pentecost,* ceea ce îngreuna enorm operaţiunea de abordare. Totuşi, una dintre ambarcaţiuni venea ţintă spre corabia lui Villeroy.

— Ce o să facă, spuse Sir Guillaume, e să lase cele două bărci să ne lovească în continuare cu săgeţi de arbalete în timp ce nenorocita asta – făcu semn către ambarcaţiunea ce încerca din răsputeri să ajungă aproape de *Pentecost* – o să îşi aducă oamenii la bord.

Mai multe săgeţi se înfipseră în coca navei. Alte două săgeţi găuriră vela şi alta lovi catargul chiar deasupra unui crucifix ros de vreme care era prins în lemnul gudronat. Statueta lui Hristos, albă ca laptele, îşi pierduse mâna stângă şi Thomas se întrebă dacă nu era un semn rău, apoi încercă să uite de ea în timp ce îşi încordă marele arc şi trase o săgeată. Nu avea decât treizeci şi patru de săgeţi, dar nu era momentul să facă economie, aşa că, pe când prima era încă în aer, dădu drumul şi la a doua şi arbaletrierii nici nu reuşiră să îşi încordeze armele când prima săgeată se înfipse în braţul unui vâslaş, iar a doua aruncă o aşchie din prora bărcii, apoi o a treia săgeată şuieră pe deasupra capetelor vâslaşilor pentru a cădea în mare. Vâslaşii se feriră, apoi unul răsuflă greu şi căzu în faţă cu o săgeată înfiptă în spate, iar în următorul moment un ostaş fu lovit în coapsă şi căzu peste doi vâslaşi, ceea ce produse haos la bordul bărcii care se întoarse imediat cu vâslele lovindu-se între ele. Thomas îşi coborî arcul.

— Te-am învăţat bine, spuse cu zel Will Skeat. Ah, Tom, mereu ai fost un ticălos pe cinste.

Barca se îndepărtă. Săgeţile lui Thomas fuseseră mult mai precise decât săgeţile de arbaletă pentru că el trăsese de pe un vas mai mare şi mai stabil decât bărcile înguste şi supraîncărcate. Doar un bărbat de la bordul bărcilor mai mici murise, dar frecvenţa primelor săgeţi ale lui Thomas băgase frica în vâslaşi care nu puteau vedea de unde veneau săgeţile, ci auzeau doar şuieratul penelor şi ţipetele răniţilor. Acum

celelalte două bărci o depăşiră pe a treia, iar arbaletrierii îşi pregătiră armele.

Thomas luă o săgeată din săculeţ şi se întrebă ce se va întâmpla atunci când nu va mai avea săgeţi, dar chiar atunci un val mic arătă că venea un vânt peste mare. Un vânt de est, dintre toate cel mai puţin probabil în marea asta, dar venea de la est şi vela mare şi maro a lui *Pentecost* se umfla şi se destindea, apoi se umfla şi deodată corabia începu să se îndepărteze de urmăritorii ei cu apa vâjâind pe laturile ei. Oamenii lui Coutances traseră tare de vâsle.

— Jos! strigă Sir Guillaume, şi Thomas se aruncă la podea în spatele balustradei când o salvă de săgeţi de arbalete loviră coca navei *Pentecost* sau zburară sus pentru a rupe vela zdrenţuită.

Villeroy zbieră la Yvette să manevreze cârma, apoi strânse vela principală înainte de a se duce în cabina pupei pentru a lua o arbaletă mare şi evident antică şi de demult, pe care o ridică cu o pârghie lungă. Puse o săgeată veche pe coardă, apoi o trase în cel mai apropiat urmăritor.

— Nenorociţii, urlă el. Mamele voastre au fost nişte capre! Erau nişte capre desfrânate! Capre desfrânate cu variolă! Nenorociţii!

Ridică din nou arma, o încărcă cu un alt proiectil corodat şi trase, dar săgeata ajunse în mare. *Pentecost* prindea viteză şi era deja afară din aria arbaletelor.

Vântul se înteţi şi *Pentecost* se îndepărtă de urmăritorii ei. Cele trei bărci cu vâsle se duseră prima dată în susul canalului aşteptând refluxul şi sperând ca un posibil vânt dinspre vest să aducă înapoi *Pentecost* la ei, dar cu vântul bătând din est vâslaşii nu puteau să ţină pasul cu prada lor, aşa că cele trei bărci se întoarseră şi abandonară în cele din urmă urmărirea. Dar exact când se dăduseră bătuţi, doi noi urmăritori apărură la gura râului Orne. Două bărci, amândouă mari şi echipate cu vele mari şi pătrate, asemănătoare velei principale a lui *Pentecost,* veneau pe mare.

— Cea din faţă e *Saint-Esprit,* spuse Villeroy. Chiar şi de la acea distanţă de gura râului putea să distingă cele două vase, iar cealaltă e *Marie.* Navighează ca o scroafă gravidă, dar *Saint-Esprit* o să ne ajungă.

— *Saint-Esprit?* Sir Guillaume păru surprins. Jean Lapoullier?

— Cine altcineva?

— Am crezut că era un prieten!

— A fost prietenul tău, spuse Villeroy, atâta timp cât ai avut pământ şi bani, dar acum ce ai?

Sir Guillaume cugetă preţ de câteva clipe asupra adevărului acestei întrebări.

— Atunci tu de ce mă ajuţi?

— Pentru că sunt un prost, spuse voios Villeroy, şi pentru că o să mă plăteşti al naibii de bine.

Sir Guillaume se încruntă la acest truism.

— Nu şi dacă mergem în direcţia greşită, adăugă el după o vreme.

— Direcţia bună, sublinie Villeroy, e departe de *Saint-Esprit* şi în direcţia vântului, aşa că o să mergem spre apus.

Merseră către vest toată ziua. Aveau viteză bună, dar totuşi marea *Saint-Esprit* se apropia încet de ei. Dimineaţa nu fusese decât o pată la orizont; spre amiază Thomas putu să îi vadă platforma mică din vârful catargului unde, îl preveni Villeroy, se poziţionau arbaletrierii; după-amiază putea vedea ochii negri cu alb pictaţi pe proră. Vântul de est se înteţise de-a lungul întregii zile suflând tare şi rece şi biciuind valurile înspumate. Sir Guillaume sugeră să meargă către nord, poate chiar până la malul englez, dar Villeroy spuse că nu ştia coasta aceea şi că nu era sigur unde putea găsi adăpost dacă se înrăutăţea vremea.

— Şi în perioada asta a anului vremea e mai capricioasă ca o femeie, adăugă Villeroy, şi parcă să îi dovedească justeţea celor spuse de el, se porni un vânt cu lapoviţă care vuia pe mare, lovea corabia şi reducea vizibilitatea la câţiva metri.

Sir Guillaume îl îndemnă din nou pe Villeroy să o ia spre nord, executând manevra cât timp barca era ascunsă în vijelie, dar Villeroy refuză cu încăpăţânare, iar Thomas crezu că uriaşul bărbat se temea de vasele englezeşti care abia aşteptau să le pice în gheare o corabie franceză.

Urmă o altă rafală puternică de vânt, ploaia cădea la o aruncătură de băţ de punte, iar lapoviţa forma un înveliş alb noroios pe partea de est a fiecărei parâme. Villeroy se temea că vela se va rupe în două, dar nu îndrăznea să strângă pânza pentru că de fiecare dată când trecea vijelia, lăsând marea albă şi agitată, putea vedea că *Saint-Esprit* se apropia tot mai mult.

— E rapidă, spuse în silă Villeroy, şi Lapoullier ştie cum să o navigheze.

Dar ziua scurtă de iarnă trecea şi în întunericul nopţii *Pentecost* putea scăpa de urmăritorii ei. Aceştia ştiau asta şi probabil că se rugau ca nava lor să prindă un pic mai multă

viteză. Se însera şi distanţa dintre cele două vase se micşora pas cu pas, dar totuşi *Pentecost* păstra conducerea. Nu mai vedeau pământul acum, două nave într-un ocean agitat şi negru, apoi, când noaptea era pe sfârşite, prima săgeată de foc fu trasă de pe prova lui *Saint-Esprit.*

Era o săgeată de arbaletă. Săgeata aprinsă pâlpâi pe cerul nopţii, formând un arc şi apoi plonjând în siajul lui *Pentecost.*

— Trimite-i o săgeată înapoi, mârâi Sir Guillaume.

— E prea departe, spuse Thomas.

O arbaletă bună avea bătaia mai lungă decât un arc de tisă, deşi în timpul care îi lua să reîncarce arbaleta, arcaşul englez ar ajunge suficient de aproape de arbaletrier şi ar trage şase săgeţi. Dar Thomas nu putea să facă asta din cauza întunericului dens şi nici nu îndrăznea să irosească săgeţi. Nu putea decât să aştepte şi să vadă cum o a doua săgeată se ridică spre nori. Şi aceasta căzu tot în spate.

— Nu zboară la fel de bine, spuse Will Skeat.

— Ce ai spus, Will?

Thomas nu auzise bine.

— Împăturesc cozile săgeţilor în pânză şi asta le încetineşte zborul. Ai tras vreodată o săgeată de foc, Tom?

— Niciodată.

— Abate cursul săgeţii cu cincisprezece metri, spuse Skeat, privind cum o a treia săgeată plonjează în mare.

— Aia a fost mai aproape, spuse Sir Guillaume.

Villeroy pusese un butoi pe punte şi îl umplu cu apă de mare. Yvette, între timp, se urcase sprintenă pe funia catargului pentru a se aşeza pe cruceta unde se prindea verga de care atârna vela, iar acum trase în sus găleţi din pânză pentru apă pe care le folosea pentru a uda vela.

— Putem folosi săgeţi de foc? întrebă Sir Guillaume. Chestia aia trebuie să aibă bătaia destul de mare.

Făcu semn către arbaleta monstruoasă a lui Villeroy. Thomas îi traduse lui Will Skeat a cărui franceză era încă rudimentară.

— Săgeţi de foc? Faţa lui Skeat se încreţi în timp ce se gândea. Trebuie să ai răşină, Tom, îi spuse el nesigur, şi trebuie să o înmoi în lână şi apoi să legi lâna de săgeată foarte strâns, dar să deşiri un pic marginile pentru ca focul să ardă bine. Focul trebuie să pătrundă bine pânza, nu doar pe margini pentru că altfel nu va rezista şi, când arde bine şi adânc, o slobozi înainte să mănânce din lemnul săgeţii.

— Nu, traduse Thomas pentru Sir Guillaume, nu putem.

Sir Guillaume înjură, apoi se întoarse când prima săgeată de foc lovi *Pentecost,* dar săgeata lovi jos la pupă, atât de jos încât următorul val stinse flăcările cu un sfârâit puternic.

— Trebuie să putem face ceva! strigă Sir Guillaume.

— Putem să avem răbdare, spuse Villeroy.

Stătea la vâsla de la pupă.

— Pot să folosesc arbaleta ta? îl întrebă Sir Guillaume pe uriaşul marinar, iar când Villeroy încuviinţă din cap, Sir Guillaume încărcă arbaleta uriaşă şi trimise o săgeată înapoi către *Saint-Esprit.*

Mormăi în timp ce trase de pârghie pentru a ridica din nou arma, mirat de puterea de care era nevoie. O arbaletă trasă de o pârghie era, de obicei, mult mai slabă decât una care se încărca cu o unealtă spiralată şi o roată cu piedică, dar arbaleta lui Villeroy era masivă. Săgeţile lui Sir Guillaume trebuie să fi lovit ambarcaţiunea ce îi urmărea, dar era prea întuneric pentru a vedea dacă i se provocase vreo stricăciune. Thomas se îndoia pentru că arcurile lui *Saint-Esprit* erau ridicate şi parapetele solide. Sir Guillaume doar înfigea metal în scânduri, dar proiectilele arzătoare de pe *Saint-Esprit* începură să ameninţe *Pentecost.* Trei sau patru arbalete inamice trăgeau acum. Thomas şi Robbie se luptau să stingă proiectilele cu apă, apoi o săgeată înflăcărată nimeri vela şi un foc pătrunzător începu să strălucească pe velă, dar Yvette reuşi să îl stingă exact când Villeroy împinse vâsla peste punte. Thomas auzi scârţâitul mânerului lung al vâslei sub presiune şi simţi corabia clătinându-se în timp ce se întoarse către sud.

— *Saint-Esprit* nu a fost niciodată prea rapidă împotriva vântului, spuse Villeroy, şi se clatină într-o mare agitată.

— Şi noi suntem mai rapizi? întrebă Thomas.

— O să aflăm, spuse Villeroy.

— De ce nu am încercat să aflăm asta mai devreme? mârâi Sir Guillaume.

— Pentru că nu am avut loc în mare, răspunse calm în timp ce o săgeată de foc zbură peste puntea pupei ca un meteorit. Dar acum suntem departe de promontoriu.

Se referea la faptul că se aflau la vest de peninsula normandă şi la sud de ei rămăsese în urma marea, plină de stânci dintre Normandia şi Bretania. *Saint-Esprit* micşorase distanţa de corabia lui Villeroy, menţinând direcţia spre vest, aşa că Thomas trase un mănunchi de săgeţi în figurile neclare ale bărbaţilor în armură de pe puntea superioară a ambarcaţiunii urmăritoare.

Yvette coborâse pe punte şi acum trăgea de frânghii şi, când fu mulţumită cu noua poziţie a velei, se căţără înapoi în cuibul ei exact când alte două săgeţi se înfipseră în pânză, iar Thomas văzu flăcările cuprinzând vela în timp ce Yvette căra găleţi. Thomas mai trimise o săgeată sus în noapte care căzu pe puntea inamicului şi Sir Guillaume trăgea săgeţi cu arbaleta mai grea cât de repede putea, dar nici unul din ei nu fu recompensat cu un ţipăt de durere. Apoi vasul inamic îşi schimbă poziţia şi Thomas îşi relaxă arcul. *Saint-Esprit* întorcea pentru a urmări *Pentecost* către sud şi, preţ de câteva clipe, păru să dispară în întuneric, dar atunci o altă săgeată de foc se ridică de pe puntea ei şi, în lumina iute, Thomas văzu că se întorsese şi că era din nou pe urmele lui *Pentecost.* Vela lui Villeroy încă mai ardea, oferindu-i lui *Saint-Esprit* un punct de ochire pe care nu putea să nu îl valorifice. Arbaletrierii urmăritori trimiseră trei săgeţi deodată, flăcările lor licărind înfometate în noapte, şi Yvette trăgea disperată de găleţi, dar vela era în flăcări acum şi barca încetinea din cauza pânzei care îşi pierdea din putere şi atunci, din fericire, se auzi un şuierat puternic şi o vijelie veni dinspre est.

Lapoviţa cădea foarte puternic, răpăind pe vela arsă şi pe punte şi Thomas crezu că va dura o veşnicie, dar aceasta se oprise la fel de brusc cum începuse şi toţi de la bordul lui *Pentecost* priveau către pupă, aşteptând ca următoarea săgeată de foc să se înalţe de pe puntea lui *Saint-Esprit,* iar când flacăra se ivi în cele din urmă pe cer veni de departe, mult prea departe ca să lumineze *Pentecost* şi Villeroy mormăi.

— Credeau că o să ne întoarcem în vijelie, spuse el amuzat, dar erau prea deştepţi spre binele lor.

Saint-Esprit încercase să depăşească *Pentecost,* crezând că Villeroy îşi va îndrepta barca din nou pe cursul vântului, dar urmăritorii nu ghiciseră corect şi acum erau departe la nord şi vest de pradă.

Mai multe săgeţi de foc arseră în întuneric, dar acum erau trase în toate direcţiile în speranţa ca lumina slabă a vreuneia să trădeze prezenţa corăbiei *Pentecost,* dar aceasta se îndepărta şi mai mult, trasă de rămăşiţele velei arse. Dacă nu ar fi fost vijelia, se gândea Thomas, sigur ar fi fost ajunşi şi capturaţi şi se întreba dacă nu cumva mâna lui Dumnezeu îl apăra pentru că avea cartea Graalului. Apoi vina îl copleşi; se îndoise de existenţa Graalului şi risipise banii lordului Outhwaite, în loc să îi folosească pentru a căuta Graalul. Îl chinuia şi vina apăsătoare

şi părerea de rău pentru moartea lui Eleanor şi a părintelui Hobbe, aşa că el căzu în genunchi pe punte şi privi la crucifixul cu o singură mână.

— Iartă-mă, Doamne, se ruga el, iartă-mă.

— Velele costă bani, spuse Villeroy.

— O să ai o velă nouă, Pierre, îi promise Sir Guillaume.

— Şi să ne rugăm ca tot ce a mai rămas din aceasta să ne ducă undeva, spuse supărat Villeroy.

Departe către nord o ultimă săgeată de foc brăzdă cu roşu întunericul, după care nu se mai văzu nici o lumină, ci doar întunericul nemărginit al mării agitate în care *Pentecost* pluti mai departe cu vela ruptă.

Zorii îi prinseră în ceaţă şi cu o briză capricioasă ce flutura o velă aşa de slăbită încât Villeroy şi Yvette o îndoiseră pentru ca vântul să aibă mai mult decât găuri arse în care să sufle, iar după ce o reaşezaseră *Pentecost* merse încet către sud-vest şi toată lumea de la bord îi mulţumi lui Dumnezeu pentru ceaţă, căci aceasta îi ascundea de piraţii care bântuiau golful dintre Normandia şi Bretania. Villeroy nu ştia sigur unde se aflau, deşi era sigur că la est se întindea coasta normandă şi că tot acel pământ din acea direcţie era loial contelui de Coutances, aşa că se îndreptară către sud-vest cu Yvette stând la provă pentru a fi atentă la recifele frecvente.

— Dau naştere la stânci apele acestea, mormăi Villeroy.

— Atunci mergi în apă mai adâncă, propuse Sir Guillaume.

Bărbatul mătăhălos scuipă peste bord.

— Apele mai adânci dau naştere la piraţi englezi care se aventurează în afara insulelor.

Continuară să meargă către sud, dar vântul se potolea şi marea se liniştea. Încă mai era frig, dar nu mai cădea lapoviţa şi, când soarele plăpând începu să îndepărteze fâşiile de ceaţă, Thomas stătea lângă Mordecai la provă.

— Am o întrebare pentru tine, spuse el.

— Tatăl meu mi-a spus să nu mă urc niciodată la bordul unei corăbii, răspunse Mordecai. Faţa lui lungă era palidă şi barba lui, pe care o pieptăna de obicei foarte atent, era încâlcită. Tremura în ciuda mantiei improvizate din piei de oaie. Ştiai, continuă el, că marinarii flamanzi susţin că poţi calma o furtună aruncând un evreu peste bord?

— Aşa zic?

— Aşa mi s-a zis, spuse Mordecai, şi dacă aş fi fost la bordul unei nave flamande aş fi avut ca alternativă înecul. Ce e aia?

Thomas despăturise manuscrisul pe care i-l lăsase moştenire tatăl lui.

— Întrebarea mea, spuse el, ignorând întrebarea lui Mordecai, e cine e Hacalia.

— Hacalia? repetă Mordecai numele, apoi clătină din cap. Crezi că flamanzii cară la bordul navelor lor evrei ca precauţie? Soluţia stă la îndemână, deşi e crudă. De ce să mori când poate să moară un evreu?

Thomas deschise cartea la prima pagină a manuscrisului în ebraică unde fratele Germain descifrase numele Hacalia.

— Aici, spuse el, dându-i cartea medicului, Hacalia.

Mordecai privi pagina.

— „Nepotul lui Hacalia, traduse cu voce tare, şi fiul lui Tirsata." Bineînţeles! E o interpretare cu Iona şi peştele uriaş.

— Hacalia este? întrebă Thomas, holbându-se la fila cu scrierea ciudată.

— Nu, dragul meu! spuse Mordecai. Superstiţia despre evrei şi furtună e o confuzie cu Iona, doar o confuzie ignorantă. Privi înapoi la pagină. Tu eşti fiul lui Tirsata?

— Sunt fiul nelegitim al unui preot, spuse Thomas.

— Da.

— Pentru tine?

Thomas dădu din cap aprobator.

— Cred.

— Atunci eşti fiul lui Tirsata şi nepotul lui Hacalia, spuse Mordecai, apoi zâmbi. Ah! Bineînţeles! Neemia. Memoria mea e aproape la fel de proastă ca a lui Skeat, nu? Imaginează-ţi că am uitat că Hacalia era tatăl lui Neemia.

Thomas totuşi nu se dumirise defel.

— Neemia?

— Şi el era Tirsata, normal că a fost. Extraordinar, nu e aşa, cum noi, evreii, prosperăm în diferite ţări şi, când se satură de noi, suntem învinovăţiţi pentru cel mai mic incident. Apoi timpul trece şi suntem repuşi în funcţii. Tirsata, Thomas, a fost guvernatorul al Iudeii sub perşi. Neemia a fost Tirsata, nu rege, bineînţeles, ci doar guvernator pentru o vreme sub conducerea lui Artaxerxes.

Erudiţia lui Mordecai era impresionantă, dar nu prea explicită. De ce s-ar identifica părintele Ralph cu Neemia care probabil că a trăit cu sute de ani înaintea lui Hristos, înainte de Graal? Singurul răspuns cu care putu Thomas să vină fu cel obişnuit, adică nebunia tatălui său. Mordecai întorcea paginile

pergamentului şi se cutremură când una se rupse.

— Cum tânjesc unii oameni, spuse el, după miracole, împunse o pagină cu un deget mânjit de toate medicamentele pe care le zdrobise şi le amestecase. „O cupă de aur în mâna Domnului, care a îmbătat tot pământul”[19], acum ce oare o însemna asta?

— Vorbeşte despre Graal, spuse Thomas.

— Asta înţelesesem, Thomas, îl certă încet Mordecai, dar acele cuvinte nu erau despre Graal. Se referă la Babilon. E un pasaj din plângerile lui Ieremia. Mai dădu o pagină. Oamenilor le place misterul. Nu vor nimic explicat, pentru că, atunci când lucrurile sunt explicate, nu mai rămâne loc pentru speranţă. Am văzut oameni murind şi am ştiut că nu mai era nimic de făcut şi mi se cerea să plec pentru că preotul urma să vină cu vasul lui acoperit cu o pânză şi toată lumea se ruga pentru un miracol. Niciodată nu se întâmplă. Şi persoana moare şi eu sunt de vină, nu Dumnezeu sau preotul, ci eu! Lăsă cartea să îi cadă în poală unde paginile foşniră în vântul slab. Acestea sunt doar poveşti despre Graal şi câteva versete ciudate care ar putea face referinţă la el. De fapt, o carte de meditaţie. Se încruntă. Tatăl tău chiar credea că Graalul există?

Thomas tocmai se pregătea să dea un răspuns viguros afirmativ, dar şi aminti că în cea mai mare parte a timpului tatăl lui fusese un om sucit, amuzant şi deştept, dar câteodată era sălbatic şi impulsiv şi lupta cu Dumnezeu, disperat să dea de cap misterelor sacre.

— Cred, spuse Thomas atent, că a crezut în Graal.

— Bineînţeles că a crezut, spuse Mordecai imediat, ce tâmpenie din partea mea! Normal că tatăl tău a crezut în Graal pentru că a crezut că îl şi avea!

— Da? întrebă Thomas.

Era nespus de năucit acum.

— Neemia a fost mai mult decât Tirsata din Iudeea, spuse medicul, a fost paharnicul lui Artaxerxes. Aşa spune la începutul scrierii lui. „Căci eu eram paharnicul regelui”[20]. Acolo. Arătă către o linie din manuscrisul în ebraică. „Căci eu eram paharnicul regelui.” Cuvintele tatălui tău, Thomas, citate din Cartea lui Neemia.

Thomas privea scrisul şi ştia că Mordecai avea dreptate. Aceea era mărturia tatălui său. Fusese paharnicul celui mai

---

[19] Ieremia, cap 51, 7

[20] Cartea lui Neemia (a doua Ezdra), cap. 1, 11

mare rege dintre toţi, al Domnului nostru Isus Hristos, şi propoziţia confirma visele lui Thomas. Părintele Ralph fusese paharnic. Avusese Graalul. Exista. Thomas se înfioră.

— Cred, spuse Mordecai încet, că tatăl tău credea că avea Graalul, dar pare puţin probabil.

— Puţin probabil? protestă Thomas.

— Eu sunt doar un evreu, spuse prietenos Mordecai, deci ce ştiu eu despre Mântuitor? Şi sunt unii care socotesc că nici măcar nu ar trebui să vorbesc de asemenea lucruri, dar din câte înţeleg eu, Isus nu era bogat. Am dreptate?

— Era sărac, spuse Thomas.

— Deci am dreptate, nu era un om bogat, şi la sfârşitul vieţii Lui ia parte la un *seder.*

— Un *seder?*

— Ospăţul paştelui evreiesc, Thomas. Şi la cina pascală mănâncă pâine şi bea vin, şi Graalul, spune-mi dacă greşesc, era ori farfuria pentru pâine, fie pocalul cu vin, da?

— Da.

— Da, repetă Mordecai şi privi către stânga unde o barcă mică de pescuit vâslea pe marea umflată.

Nu văzuseră nici urmă de *Saint-Esprit* toată dimineaţa, şi nici una dintre bărcile mai mici pe lângă care trecură nu arătă vreun interes pentru *Pentecost.*

— Dar dacă Isus era sărac, spuse Mordecai, ce fel de veselă ar folosi la cina pascală? Una făcută din aur? Bătută cu nestemate? Sau o piesă obişnuită de ceramică?

— Orice folosea, spuse Thomas, Dumnezeu putea să o transforme.

— Ah, da, bineînţeles, am uitat, spuse Mordecai. Păru dezamăgit, dar apoi zâmbi şi îi dădu cartea lui Thomas. Când ajungem oriunde mergem, spuse el, pot să îţi scriu traducerea pasajelor din ebraică şi sper să îţi folosească.

— Thomas! strigă Sir Guillaume de la pupă. Ne trebuie mâini odihnite pentru a scoate apa!

Călăfătuirea nu fusese terminată şi *Pentecost* lua apă cu o viteză îngrijorătoare, aşa că Thomas se duse în cală şi îi dădu găleţile lui Robbie care arunca apa peste bord. Sir Guillaume îl presase pe Villeroy să meargă către nord şi est din nou într-o încercare de a trece pe lângă Caen şi să ajungă la Dunkirk, dar Villeroy nu era mulţumit cu vela lui mică şi cu atât mai puţin de cala ce lua apă.

— Trebuie să opresc undeva în curând, mârâi el, şi să îmi

cumpăr o velă.

Nu îndrăzneau să oprească în Normandia. Se ştia bine prin toată provincia că Sir Guillaume fusese declarat trădător şi, dacă *Pentecost* era percheziţionată – ceea ce era foarte probabil pe această coastă de contrabandă –, atunci Sir Guillaume ar fi descoperit. Aşa rămânea doar Bretania şi Sir Guillaume era nerăbdător să ajungă la Saint-Malo sau Saint-Brieuc, dar Thomas protestă din cală pentru că el şi Will Skeat ar fi consideraţi inamici de către autorităţile bretone din acele oraşe aliate cu ducele Charles, care lupta împotriva rebelilor englezi care considerau că ducele Jean era adevăratul conducător al Bretaniei.

— Deci unde să mergem? ceru Sir Guillaume să ştie. Anglia?

— Nu o să ajungem până în Anglia, spuse trist Villeroy, privind la vela lui.

— În insule? sugeră Thomas, gândindu-se la Guemsey sau la Jersey.

— Insulele! îi surâse lui Sir Guillaume ideea.

De data aceasta Villeroy obiectă.

— Nu se poate, spuse el rece şi aminti că *Pentecost* provenea din de Guemsey şi că el ajutase la capturarea ei. Dacă o duc în insule, spuse el, o s-o ia înapoi şi pe mine cu ea.

— Pentru numele lui Dumnezeu! mârâi Sir Guillaume. Atunci unde să mergem?

— Poţi să ajungi până la Treguier? întrebă Will Skeat şi toată lumea fu atât de mirată că vorbise, încât pentru câteva momente nimeni nu răspunse.

— Treguier? întrebă Villeroy după un timp, apoi dădu din cap afirmativ. Normal că pot, spuse el.

— De ce Treguier? ceru Sir Guillaume să ştie.

— Era în mâinile englezilor ultima dată când am auzit eu, spuse Skeat.

— Încă e, interveni Villeroy.

— Şi avem prieteni acolo, continuă Skeat.

„Şi inamici”, se gândea Thomas. Treguier nu era doar cel mai apropiat port bretan în mâinile englezilor, ci şi cel mai apropiat port de La Roche-Derrien unde se dusese Sir Geoffrey Carr, Sperietoarea. Thomas îi spusese fratelui Germain că se duce către acelaşi oraş mic, şi, fără îndoială, de Taillebourg va auzi de asta şi îi va urma. Şi poate că şi Jeanette era acolo, şi deodată, deşi zicea de săptămâni că nu se va duce înapoi, Thomas voia acum cu disperare să ajungă în La Roche-Derrien.

Pentru că acolo, în Bretania, avea prieteni, foste iubiri şi inamici pe care voia să îi omoare.

PARTEA A TREIA

Bretania, primăvara anului 1347

Paharnicul Regelui

Jeanette Chenier, contesă d'Armorique[21], îşi pierduse bărbatul, părinţii, averea, casa, fiul şi iubitul ei regal, şi toate acestea până la vârsta de douăzeci de ani.

O săgeată englezească îi răpuse soţul, care murise în agonie, plângând ca un copil.

Părinţii ei muriseră într-un atac sângeros, iar aşternuturile lor de pat fuseseră arse înainte să fie îngropaţi lângă altarul bisericii Sfântul Renan. Îi lăsaseră lui Jeanette, singurul lor copil rămas, o mică avere în aur, o afacere cu livrări de vin şi marea casă de comerţ de pe râul din La Roche-Derrien.

Jeanette îşi cheltuise majoritatea averii echipând nave şi bărbaţi pentru a se lupta cu englezii care îi omorâseră soţul, dar englezii învinseseră şi îşi pierduse toată averea.

Jeanette implorase ajutor de la Charles de Blois, ducele Bretaniei şi rudă a răposatului ei soţ, şi aşa îşi pierduse fiul. Charles, care nu avea decât trei ani, numit după duce, fusese răpit. I se spunea „târfă“ pentru că era fată de negustor şi deci nu era vrednică de se mărita cu un nobil şi Charles de Blois, pentru a-i arăta lui Jeanette cât de mult o dispreţuia, o violase. Fiul ei, acum ducele de Armorica, era crescut de către unul dintre adepţii loiali ai lui Charles de Blois pentru a se asigura că pământurile întinse ale băiatului vor rămâne la casa de Blois. Aşa că Jeanette, care îşi pierduse averea în încercarea de a-l face pe ducele Charles conducătorul necontestat al Bretaniei, începuse să-l urască pe acesta şi-şi găsise un nou iubit, pe Thomas din Hookton. Plecase cu el către nord la armata engleză din Normandia şi acolo îl văzuse pe Eduard de Woodstock, prinţul Ţării Galilor, şi aşa îl părăsise Jeanette pe Thomas. Apoi, temându-se ca englezii să nu fie înfrânţi de către francezi în Picardia şi francezii victorioşi să nu o pedepsească pentru alegerea iubitului său, fugise din nou. Se înşelase în legătură cu bătălia, englezii câştigând, dar nu putea să se mai întoarcă. Regi, şi fii de regi, nu răsplăteau nestatornicia şi aşa Jeanette

[21] Contesă de Armorica (în lb. franceză)

Chenier, văduva contesă de Armorica, se întorsese la La Roche-Derrien pentru a afla că-şi pierduse casa.

Când plecase din La Roche-Derrien avea mari datorii şi *monsieur* Belas, un avocat, luase casa pentru a plăti acele datorii. Jeanette, la întoarcere, avea destui bani pentru a plăti tot ce datora, pentru că prinţul Ţării Galilor fusese generos cu bijuteriile, dar Belas nu voia să se mute din casă. Legea era de partea lui. Câţiva englezi care ocupaseră La Roche-Derrien arătau compasiune pentru Jeanette, dar nu se amestecau în decizia curţii şi oricum nu ar fi contat prea mult, pentru că toată lumea ştia că englezii nu puteau rămâne prea mult în orăşel. Ducele Charles aduna din nou o mică armată în Rennes şi La Roche-Derrien era cea mai izolată fortăreaţă engleză din Bretania şi, când ducele Charles avea să ocupe oraşul, îl va recompensa pe *monsieur* Belas, agentul lui, arătându-i acelaşi dispreţ lui Jeanette Chenier pe care o numea „târfă“ pentru că nu era de origine nobilă.

Aşa că Jeanette, neputând să îşi recupereze casa, îşi găsi alta, mult mai mică, aproape de poarta de est de la La Roche-Derrien şi îşi confesă păcatele preotului din Biserica Sfântul Renan, care îi spuse că greşise mai mult decât era acceptabil după oameni şi poate după judecata Dumnezeu. Preotul îi promise iertarea dacă păcătuia şi cu el şi îşi ridică roba, şi se întinse către ea, apoi ţipă tare pentru că Jeanette îl lovi. Ea continuă să meargă la slujbe la Sfântul Renan, pentru că era biserica ei din copilărie şi pentru că părinţii ei erau îngropaţi sub o icoană care-L înfăţişa pe Hristos ridicându-Se din mormânt cu o lumină aurie deasupra capului, iar preotul nu îndrăznea să îi refuze împărtăşania şi nici să o privească în ochi.

Jeanette îşi pierduse servitorii când plecase în nord cu Thomas, dar angajă o fetiţă de paisprezece ani pentru a-i fi ajutoare de bucătăreasă şi pe idiotul de fratele ei pentru a-i scoate apă şi pentru a-i aduna lemne de foc. Bijuteriile prinţului, credea ea, aveau să îi ajungă un an şi ceva trebuia să apară până atunci. Era tânără, cu adevărat frumoasă şi plină de mânie, copilul ei era încă ostatic şi ea se hrănea cu ură. Unii orăşeni se temeau că e nebună pentru că era mult mai slabă decât atunci când plecase din La Roche-Derrien, dar părul ei era tot negru ca pana corbului, pielea ei fină precum mătăsurile rare pe care şi le permiteau doar cei bogaţi, iar ochii ei erau mari şi strălucitori. Bărbaţii veneau şi o implorau să le facă favoruri, dar li se spunea că nu puteau să mai vorbească cu ea

decât dacă-i aduc inima zbârcită a avocatului Belas şi membrul zbârcit lui Charles de Blois.

— Aduceţi-mi-le în racle, le spunea ea, dar aduceţi-mi fiul viu.

Furia ei respingea bărbaţii şi unii dintre ei răspândiră povestea că era atinsă de lună sau poate chiar că era o vrăjitoare. Preotul de la Sfântul Renan le spuse celorlalţi preoţi din oraş că Jeanette încercase să îl ispitească şi vorbea chiar să aducă Inchiziţia, dar englezii nu permiteau asta pentru că regele Angliei refuza să-i lase pe călăii lui Dumnezeu să îşi facă mendrele pe teritoriile lui.

— Şi-aşa oamenii bombăne nemulţumiţi, spuse Dick Totesham, comandantul garnizoanei engleze din La Roche-Derrien. Numai nişte nenorociţi de preoţi care să agite spiritele ne-ar mai lipsi.

Totesham şi garnizoana lui ştiau că Charles de Blois strângea o armată cu care avea de gând să atace La Roche-Derrien înainte de a asedia celelalte cetăţi engleze din Bretania, aşa că făceau tot ce le stătea în putinţă să înalţe zidurile oraşului şi să construiască metereze noi în faţa celor vechi. Ţăranii din împrejurimi erau siliţi să muncească sub ameninţarea biciului. Erau forţaţi să împingă roabe pline cu pământ şi pietre, puneau lemne în pământ pentru a face palisade şi săpau şanţuri. Îi urau pe englezi pentru că îi forţau să muncească fără să fie plătiţi, dar englezilor nu le păsa pentru că trebuiau să se apere. Totesham se bizuia pe Westminster pentru a trimite mai mulţi oameni şi de sărbătoarea Sfântului Felix, în mijlocul lui ianuarie, o trupă de arcaşi galezi debarcă în Treguier, micul port aflat la o oră şi jumătate de mers de-a lungul râului în amonte, dar în rest singurele întăriri se reduceau la câţiva cavaleri şi ostaşi care erau într-o situaţie financiară disperată şi veniseră în micul oraş în speranţa de a jefui şi de a lua prizonieri. Unii dintre acei cavaleri veniseră tocmai din Flandra, ademeniţi de zvonuri false privind bogăţia Bretaniei, iar alţi şase ostaşi ajunseseră din nordul Angliei, conduşi de un bărbat rău, cu faţa dură, care purta cu el un bici şi foarte multă duşmănie. Doar aceşti luptători se aflau în La Roche-Derrien înainte ca *Pentecost* să ajungă la râu.

Garnizoana din La Roche-Derrien era mică, în vreme ce armata ducelui Charles cuprindea numeroşi ostaşi şi încă mai creştea. Spionii englezilor spuneau de sute de arbaletrieri genovezi care soseau în Rennes şi de numeroşi călăreţi francezi veniţi spre a-i jura credinţă lui Charles de Blois. Armata lui

creştea şi regele Angliei, aparent nepăsător în ceea ce priveşte viitorul garnizoanei lui din Bretania, nu le trimise nici un ajutor. Ceea ce însemna că La Roche-Derrien, cel mai mic dintre oraşele fortăreţe engleze şi cel mai apropiat de inamic, era sortită pieirii.

Thomas se simţi ciudat de neliniştit când *Pentecost* se strecură printre stâncile joase care străjuiau gura râului Jaudy. E oare o greşeală, se întreba el, să se întoarcă în acest mic oraş? Sau Dumnezeu îi condusese paşii în această direcţie pentru că aici îl căutau inamicii Graalului? Aşa îi vedea Thomas pe misteriosul de Taillebourg şi pe servitorul lui. Sau poate, îşi spunea el, era doar emoţionat să o revadă pe Jeanette. Trecutul lor era prea încurcat, prea multă ură amestecându-se cu dragoste, dar totuşi voia să o vadă şi se temea că ea i-ar refuza asta. Încercă, dar nu reuşi să contureze o imagine a feţei ei în timp ce fluxul purta corabia *Pentecost* pe gura râului, unde păsările alea îşi întindeau aripile lor negre şi zdrenţuite pentru a se usca deasupra rocilor tivite de spumă albă. O focă îşi scoase din apă capul lucios, privi indignată la Thomas şi apoi se întoarse înapoi în adâncimi. Malurile râului se apropiau, aducând cu ele mirosul pământului. În stânga şi-n dreapta se vedeau bolovani, iarbă spălăcită şi copaci mici îndoiţi de vânt, în timp ce în râul mai puţin adânc erau capcane sinuoase pentru peşti, făcute din împletituri de salcie. O fetiţă mică, nu mai mare de şase ani, folosea o piatră pentru a da jos melcii turtiţi de pe stânci.

— E o masă sărăcăcioasă, aia, remarcă Will Skeat.

— Aşa e, Will, aşa e.

— Ah, Tom! zâmbi Skeat, recunoscându-i vocea. Nu ai mâncat niciodată melci turtiţi!

— Ba da! protestă Thomas. Şi la micul dejun.

— Un bărbat care vorbeşte latina şi franceza? Mănâncă melci? rânji Skeat. Poţi să scrii, nu-i aşa, Tom?

— La fel de bine ca un preot, Will.

— Cred că ar trebui să îi trimitem o scrisoare Domniei Sale, spuse Skeat, referindu-se la ducele de Northampton. I-aş cere să-mi îmbarce oamenii pe o corabie şi să-i trimită aici, doar că nu va face asta fără bani, nu-i aşa?

— Îţi datorează bani, spuse Thomas.

Skeat se încruntă la Thomas.

— Da?

— Oamenii tăi l-au slujit pe el în aceste ultime luni. Trebuie să te plătească pentru asta.

Skeat dădu din cap afirmativ.

— Ducele nu a stat niciodată pe gânduri când era vorba să plătească soldaţi buni. Sigur le-a umplut buzunarele cu bani, şi, dacă îi vreau aici, va trebui să îl conving să îi lase să plece şi va trebui să le plătesc şi călătoria.

Oamenii lui Skeat erau angajaţi să lupte pentru ducele de Northampton care, după ce mărşăluise prin Bretania, se alăturase regelui în Normandia şi acum îl slujea aproape de Calais.

— Va trebui să plătesc călătoria pentru oameni şi pentru cai, Thomas, continuă Skeat, şi asta nu o să fie prea ieftin. Nu o să fie prea ieftin. Şi de ce ar vrea ducele ca ei să plece din Calais? Vor avea destule bătălii în primăvară.

Întrebarea era una bună, se gândi Thomas, pentru că sigur vor avea loc lupte crâncene lângă Calais după ce se termina iarna. Din câte ştia Thomas, oraşul nu căzuse, dar englezii îl înconjuraseră şi se zvonea că regele francez strângea o armată cu care să atace asediatorii în primăvară.

— Lupta va fi în toi aici începând din primăvară, spuse Thomas, făcând semn către malurile râului, care erau foarte aproape acum. Câmpurile de pe ţărm erau necultivate, dar cel puţin hambarele şi gospodăriile erau încă întregi pentru că aceste ţinuturi hrăneau garnizoana din La Roche-Derrien, aşa că fuseseră scutite de jafuri, siluiri şi foc, neîmpărtăşind soarta restului ducatului.

— O să fie lupte aici, fu de acord Skeat, dar mai multe în Calais. Poate că tu şi cu mine ar trebui să mergem acolo, Tom?

Thomas nu spuse nimic. Se temea că Skeat nu mai putea să comande o echipă de ostaşi sau de arcaşi. Vechiul lui prieten era prea expus la uitare sau la crize bruşte de imprecizie şi melancolie, iar acele atacuri erau înrăutăţite de momentele în care Skeat părea să fie ca înainte – deşi niciodată nu era *chiar* ca vechiul Will Skeat cel atât de iute în război, impetuos în luarea deciziilor şi isteţ în lupte. Acum se repeta, devenea confuz şi era prea des nelămurit – cum era şi acum lângă o barcă a gărzilor ce flutura crucea roşie a Angliei pe fond alb şi care mergea în josul râului către *Pentecost.* Skeat se încruntă la ivirea micii ambarcaţiuni.

— E un inamic?

— Flutură steagul nostru, Will.

— Da?

Un bărbat îmbrăcat în armură se ridică pe prora bărcii cu vâsle şi strigă către *Pentecost.*

— Cine sunteţi?

— Sir William Skeat! strigă înapoi Thomas, folosind numele care era cel mai bine-venit în Bretania.

Fu o pauză, poate de scepticism.

— Sir William Skeat? strigă bărbatul înapoi. Adică Will Skeat?

— Regele l-a făcut cavaler, îi spuse Thomas bărbatului.

— Şi eu tot uit asta, oftă Skeat.

Vâslaşii portului susţinură apa pentru ca barca gărzilor să se întoarcă cu fluxul pe lângă *Pentecost.*

— Ce căraţi? întrebă bărbatul.

— E gol! strigă Thomas.

Bărbatul privi la vela zdrenţuită, arsă şi îndoită.

— Aţi avut probleme?

— Lângă coasta normandă.

— E timpul ca nenorociţii ăia să fie omorâţi o dată pentru totdeauna, mormăi bărbatul, apoi făcu semn spre susul râului unde se înşirau casele din Treguier; fum ieşea din hornuri învârtejindu-se spre cer. Ancoraţi lângă *Eduard,* le ordonă el. E o taxă de port pe care va trebui să o plătiţi. Şase şilingi.

— Şase şilingi? explodă Villeroy când i se spuse. Şase nenorociţi de şilingi! Cred că scoatem bani de pe fundul mării cu plasele?

Aşa Thomas şi Will Skeat se întoarseră la Treguier unde catedrala îşi pierduse turnul după ce bretonii care îl susţineau pe Charles de Blois trăseseră cu arbalete în englezi din vârful lui. Ca răzbunare, englezii dărâmaseră turnul şi trimiseseră piatra la Londra. Micul oraş portuar abia era populat acum pentru că nu avea ziduri şi oamenii lui Charles de Blois prădau câteodată magaziile din spatele cheiurilor. Vasele mici puteau să meargă pe râu în sus până în La Roche-Derrien, dar *Pentecost* lua prea multă apă aşa că fu ancorat lângă vasul englez, apoi doisprezece oameni cu cămăşi cu cruci roşii veniră la bord să ridice taxa şi să se uite după mărfuri de contrabandă sau să negocieze o mită consistentă pentru a ignora ceea ce ar fi descoperit, dar nu găsiră nici bunuri, nici mită. Căpitanul lor, un bărbat gras cu o bubă puroioasă pe frunte, confirmă că Richard Totesham încă era la conducere la La Roche-Derrien.

— Ar trebui să fie acolo, spuse bărbatul gras, şi Sir Thomas Dagworth comandă Brest.

— Dagworth! păru Skeat plăcut surprins. E bun, da. Ca şi Dick Totesham, zise el, întorcându-se spre Thomas, apoi păru mirat când Sir Guillaume se ivi din cabina de la proră.

— E Sir Guillaume, spuse cu o voce încetă Thomas.

— Normal că el e, spuse Skeat.

Sir Guillaume aruncă jos coburule şi zornăitul monedelor atrase imediat privirea bărbatului gras. Sir Guillaume îl privi şi el şi îşi scoase pe jumătate sabia.

— Cred că o să plec acum, spuse bărbatul gras.

— Cred că asta voiai să faci, zise Skeat chicotind.

Robbie îşi aruncă bagajul pe punte, apoi privi spre puntea lui *Eduard,* unde patru fete scoteau maţele unor heringi şi aruncau resturile în aer la pescăruşii care le înhăţau din zbor. Fetele puneau peştele curăţat pe pari înalţi care urmau să fie puşi la afumătoare la capătul cheiurilor.

— Sunt toate la fel de drăguţe ca acestea? întrebă Robbie.

— Şi mai drăguţe, spuse Thomas, întrebându-se cum putea scoţianul să vadă feţele fetelor de sub bonete.

— O să îmi placă Bretania, spuse Robbie.

Erau datorii pe care trebuiau să le plătească înainte să plece. Sir Guillaume îl plăti pe Villeroy şi mai adăugă destui bani pentru a-şi putea cumpăra o nouă velă.

— Ai face bine, îl sfătui pe uriaşul bărbat, să eviţi Caenul pentru o vreme.

— Vom merge în Gasconia, spuse Villeroy. Mereu e comerţ în Gasconia. Poate vom merge chiar până în Portugalia.

— Poate, spuse timid Mordecai, mă luaţi şi pe mine?

— Tu? se întoarse Sir Guillaume spre medic. Urăşti nenorocitele astea de corăbii.

— Trebuie să merg către sud, spuse iritat Mordecai, la Montpellier în primul rând. Cu cât mergi mai în sud, cu atât sunt oamenii mai prietenoşi. Prefer să înfrunt pentru o lună marea şi frigul decât să-i întâlnesc pe oamenii ducelui Charles.

— O călătorie până în Gasconia – Sir Guillaume îi oferi lui Villeroy o monedă de aur – pentru un prieten de-al meu.

Villeroy o privi pe Yvette care dădu din umeri, şi asta îl convinse pe uriaşul bărbat să accepte.

— Eşti bine-venit, doctore, spuse el.

Aşa că, luându-şi rămas-bun de la Mordecai, Thomas şi Robbie, Will Skeat şi Sir Guillaume, şi cei doi ostaşi ai lui coborâră la ţărm. Un vas mergea în susul râului spre La Roche-Derrien în aceeaşi zi, dar mai târziu, aşa că cei doi ostaşi fură

lăsaţi cu bagajele şi Thomas îi conduse pe ceilalţi de-a lungul drumului ce urma malul de vest al râului. Purtau cămaşă de zale şi aveau armele la ei pentru că ţărănimea locală nu era prea prietenoasă cu englezii, dar nu trecură decât pe lângă o duzină de muncitori posomorâţi care luau balega cu furca din două care. Oamenii se opriră să privească soldaţii trecând, dar nu spuseră nimic.

— Mâine la ora asta, comentă Thomas, Charles de Blois va şti că am sosit.

— Va tremura în cizmele lui, spuse cu un rânjet Skeat.

Începu să plouă când ajunseră la podul care duce în La Roche-Derrien. Thomas se opri sub arcada turnului de pază de pe malul opus oraşului şi arătă în susul râului către cheile dărăpănate pe unde el şi alţi câţiva dintre arcaşii lui Skeat se furişaseră în La Roche-Derrien în noaptea în care căzuse pentru prima oară în mâinile englezilor.

— Îţi aduci aminte de loc, Will? întrebă el.

— Normal că mi-aduc aminte, spuse Skeat, deşi părea nesigur, şi Thomas nu mai zise nimic.

Traversară podul de piatră şi se grăbiră în josul străzii la casa de lângă tavernă, unde fusese dintotdeauna comandamentul lui Richard Totesham. Când ajunseră ei, acesta tocmai se dădea jos din şa. Se întoarse şi se încruntă la nou-veniţi, apoi îl recunoscu pe Will Skeat şi îl privi pe vechiul său prieten de parcă ar fi văzut o fantomă. Skeat se uita şi el inexpresiv şi faptul că nu îl recunoştea îl încurcă pe Totesham.

— Will? întrebă comandantul garnizoanei. Will? Tu eşti, Will?

Faţa lui Skeat se lumină de bucurie.

— Dick Totesham! Dintre toţi oamenii pe care puteam să îi întâlnesc!

Totesham se minună că Skeat era surprins să îl întâlnească într-o garnizoană pe care el o comanda, dar apoi văzu goliciunea din ochii lui şi se încruntă.

— Eşti bine, Will?

— Am primit o lovitură la cap, spuse Skeat, dar un medic m-a cârpit la loc. Se mai înceţoşează lucrurile câteodată, doar se înceţoşează.

Cei doi îşi dădură mâna. Amândoi erau bărbaţi care se născuseră fără un ban şi deveniseră soldaţi, apoi dobândiseră încrederea stăpânilor lor şi câştigaseră de pe urma răscumpărărilor prizonierilor şi jefuirii de proprietăţi. Ajunseseră suficient de bogaţi pentru a-şi strânge propria trupă

de soldaţi, pe care îi angajau în serviciul regelui sau al unui nobil, îmbogăţindu-se şi mai mult de pe urma jafurilor la care se dedau pe pământurile inamice. Când trubadurii cântau despre război, îl numeau pe rege eroul luptător şi preamăreau faptele de vitejie ale ducilor, conţilor, baronilor şi cavalerilor, dar de fapt oameni precum Totesham şi Skeat duceau greul bătăliilor purtate de englezi.

Totesham îl bătu prieteneşte pe umăr pe Skeat.

— Spune-mi că ţi-ai adus oamenii, Will.

— Dumnezeu ştie unde sunt, spuse Skeat. Nu i-am mai văzut de luni de zile.

— Sunt la Calais, interveni Thomas.

— Bunule Dumnezeu! Totesham îşi făcu semnul crucii. Era un bărbat bondoc, cu părul gri şi faţa senină, care ţinea garnizoana din La Roche-Derrien unită doar prin tărie de caracter, dar ştia că avea mult prea puţini oameni. Mult prea puţini. Am o sută treizeci şi doi de oameni sub conducere, îi spuse lui Skeat, şi jumătate din aceştia sunt bolnavi. Apoi sunt cincizeci sau şaizeci de mercenari care s-ar putea sau nu să plece până ce ajunge Charles de Blois. Bineînţeles că localnicii o să lupte pentru noi sau cel puţin majoritatea.

— O să lupte? întrerupse Thomas, uimit de afirmaţie.

Când englezii capturaseră oraşul anul trecut, localnicii se luptaseră din răsputeri să apere zidurile şi, după ce fuseseră înfrânţi, suferiseră jafuri şi silnicii, iar acum susţineau garnizoana?

— Comerţul e bun, explică Totesham. Nu au fost niciodată aşa de bogaţi! Vasele pleacă spre Gasconia, Portugalia, Flandra şi Anglia. Fac bani, asta fac. Nu vor să plecăm, aşa că da, unii vor lupta pentru noi şi o să ne ajute, dar nu e ca şi cum am avea oameni antrenaţi.

Celelalte trupe englezeşti din Bretania erau departe în vest, aşa că atunci când Charles de Blois avea să vină cu armata lui, Totesham va trebui să reziste asediului francez două sau trei săptămâni până să-i vină întăriri şi, chiar şi cu ajutorul localnicilor, se îndoia că va putea rezista. Îi adresase o petiţie regelui aflat la Calais cerându-i să îi trimită mai mulţi oameni în La Roche-Derrien.

„Suntem departe de toţi cei care ne-ar putea sări în ajutor, scrisese clericul la dictarea lui Totesham, şi inamicii ne împresoară.” Totesham, văzându-l pe Will Skeat, presupusese că oamenii lui Skeat veniseră ca răspuns la petiţia lui şi nu îşi

putea ascunde dezamăgirea.

— O să îi scrii şi tu regelui? îl întrebă Totesham pe Will.

— Tom poate să scrie pentru mine.

— Cere să ţi se trimită oameni, îl îndemnă Totesham. Mai am nevoie de vreo trei sau patru sute de arcaşi, dar cincizeci sau şaizeci de oameni ai tăi o să fie de folos.

— Tommy Dagworth nu poate să îţi trimită nişte oameni? întrebă Skeat.

— E la fel de presat ca şi mine. Prea mult teren de ţinut, prea puţini oameni şi regele nu vrea să audă că cedăm nici măcar un pogon lui Charles de Blois.

— Şi atunci de ce nu trimite întăriri? întrebă Sir Guillaume.

— Pentru că nu are oameni disponibili, spuse Totesham, dar acesta nu e un motiv pentru noi să nu cerem.

Totesham îi duse în casa sa, unde un foc ardea într-un şemineu mare şi servitorii lui aduseră ulcioare cu vin fiert şi platouri cu pâine şi carne de porc rece. Un bebeluş stătea într-un pătuţ de lemn de lângă foc şi Totesham roşi când recunoscu că e al lui.

— Proaspăt căsătorit, îi spuse el lui Skeat, apoi îi ordonă servitoarei să ia bebeluşul până nu începea să plângă.

Se înfioră când Skeat îşi dădu jos pălăria pentru a-şi dezveli scalpul plin de cicatrice şi puternic încreţit, apoi insistă să audă povestea lui Will şi, după ce află întreaga istorie, îi mulţumi lui Sir Guillaume pentru ajutorul acordat prietenului său. Thomas şi Robbie fură primiţi mai rece, cel din urmă pentru că era scoţian şi primul pentru că Totesham îşi aducea aminte de el din anul precedent.

— Erai o pacoste nenorocită, spuse aspru Totesham, tu şi contesa de Armorica.

— E aici? întrebă Thomas.

— Mda, s-a întors.

Totesham păru precaut.

— Am putea să ne ducem la casa ei, Will, îi spuse Thomas lui Skeat.

— Nu puteţi, spuse ferm Totesham. Şi-a pierdut casa. A fost vândută pentru a-i plăti datoriile şi se tot agită în legătură cu asta de atunci, dar a fost vândută legal. Şi avocatul care a cumpărat-o ne-a plătit o compensaţie pentru a fi lăsat în pace şi nu vreau să fie deranjat, aşa că voi doi puteţi să cereţi găzduire la hanul Două Vulpi. Apoi veniţi şi luaţi cina.

Invitaţia le fusese adresată lui Will Skeat şi lui Sir Guillaume,

şi explicit nu lui Thomas şi lui Robbie.

Pe Thomas nu îl deranjă. El şi Robbie îşi găsiră o odaie pe care să o împartă la hanul Două Vulpi, iar după aceea, în timp ce Robbie gusta prima bere bretonă, Thomas se duse la Biserica Sfântul Renan, care era una dintre cele mai mici biserici din La Roche-Derrien, dar şi una dintre cele mai bogate pentru că tatăl lui Jeanette o înzestrase. Construise o clopotniţă şi plătise ornamentarea cu picturi a pereţilor bisericii, însă până să ajungă Thomas la Sfântul Renan era prea întuneric pentru a vedea scena cu Mântuitorul mergând pe apă în Galileea sau sufletele rostogolindu-se în focurile iadului. Singura lumină din biserică venea de la câteva lumânări ce ardeau pe altar unde o raclă argintie adăpostea limba Sfântului Renan, dar Thomas ştia că mai era o comoară sub altar, ceva aproape la fel de rar precum limba unui sfânt, şi voia să o cerceteze. Era o carte, un dar pentru biserică de la tatăl lui Jeanette, şi Thomas se minunase să o găsească acolo, nu doar pentru că aceasta supravieţuise prădării oraşului – deşi într-adevăr nu mulţi soldaţi jefuiau bisericile de cărţi –, ci pentru că se găsea o carte într-o mică biserică dintr-un oraş breton. Cărţile erau rare şi aceea era comoara Bisericii Sfântul Renan: o Biblie. Cea mai mare parte din Noul Testament lipsea, probabil pentru că unii soldaţi luaseră acele pagini pentru a le folosi la latrină, dar tot Vechiul Testament rămăsese. Thomas se strecură printre femeile bătrâne îmbrăcate în negru, care îngenuncheau şi se rugau în nava bisericii şi găsi cartea sub altar, şi suflă praful de pe ea şi pânzele de păianjen, apoi o puse lângă lumânări. Una dintre femei îi atrase atenţia că era necuviincios, dar Thomas o ignoră.

Dădu paginile rigide, câteodată oprindu-se să admire o literă mare pictată la început de capitol. Era o Biblie în Biserica Sfântul Petru din Dorchester şi tatăl lui avusese una, iar Thomas probabil că văzuse zeci la Oxford, dar văzuse puţine altele şi, pe când cerceta paginile, se minună de timpul de care era nevoie pentru a face o copie a unei cărţi atât de vaste. Mai multe femei protestară la atingerea de către el a altarului şi, pentru a le împăca, se îndepărtă câţiva paşi şi se aşeză picior peste picior cu cartea în poală. Acum stătea prea departe de lumânări şi avea dificultăţi să citească manuscrisul care nu era scris îngrijit. Literele pictate erau frumoase, sugerând că le realizase o mână îndemânatică, dar cea mai mare parte a scrisului era înghesuit şi el nici nu ştia bine unde să caute pasajele care-l interesau.

Începu cu sfârşitul Vechiului Testament, dar nu găsi ce voia, aşa că mai frunzări înapoi, paginile uriaşe trosnind când le întorcea. Ştia că ceea ce căuta nu era în Psalmi, aşa că dădu acele pagini repede, apoi încetini iar, încercând să înţeleagă cuvintele scrise greşit în manuscris iar apoi, deodată, îi sări în ochi numele. *„Neemias Athersatha filius Achelai*”, *„Tirsata* Neemia, fiul lui Hacalia.“ Citi tot pasajul, dar nu găsi ce căuta, aşa că dădu filă cu filă mai departe, ştiind că e aproape, şi acolo, în cele din urmă, găsi pasajul căutat.

— *„Ego enim eram pincerna regis.“*

Privi expresia, apoi o citi cu voce tare:

— *„Ego enim eram pincerna regis.“* Pentru că eu eram paharnicul Regelui.

Mordecai crezuse că părintele Ralph îl ruga în carte pe Dumnezeu să facă Graalul să fie adevărat, dar Thomas nu era de acord. Tatăl lui nu voia să fie paharnic. Nu, manuscrisul era o modalitate de a se confesa şi de a ascunde adevărul. Tatăl lui îi lăsase nişte indicii pe care el să le urmeze. Citind mai departe, află că *tirsata,* guvernatorul, era şi paharnic: *„Ego enim eram pincerna regis”.* „Era“, se gândi Thomas. Asta însemna că tatăl lui pierduse Graalul? Nu, mai degrabă ştia că el va citi cartea doar după moartea lui. Thomas era sigur de un lucru: cuvintele confirmau existenţa Graalului şi că tatăl lui fusese păstrătorul şovăielnic al acestuia. „Căci eu eram paharnicul regelui”; „depărtează paharul acesta de la Mine”; „potirul meu mă îmbată”. Cupa exista şi Thomas simţi un fior străbătându-l din cap până în picioare. Se holba la lumânările de pe altar şi ochii i se înceţoşară de lacrimi. Eleanor avusese dreptate. Graalul exista şi aştepta să fie găsit, şi să îndrepte lumea, şi să îl aducă pe Dumnezeu omului, şi pe om lui Dumnezeu şi pace pe pământ. Exista. Era Graalul.

— Tatăl meu, spuse o femeie, a dat acea carte bisericii.

— Ştiu asta, spuse Thomas, apoi închise Biblia şi se întoarse pentru a se uita la Jeanette şi aproape că îi era teamă ca nu cumva ea să fie mai puţin frumoasă decât îşi aducea aminte sau poate că se temea că, văzând-o, o va urî pentru că îl abandonase, dar în schimb îi dădură lacrimile când îi văzu faţa. Merle, spuse el încet, folosindu-i porecla; însemna Mierlă.

— Thomas. Vocea ei era inexpresivă, apoi făcu semn cu capul către o bătrână cu veşminte şi voal negre. *Madame* Verlon, spuse Jeanette, care e supărată pe viaţă, mi-a spus că un soldat englez fura Biblia.

— Aşa că ai venit să te lupţi cu un soldat? întrebă Thomas.

O lumânare licărea la dreapta lui, flacăra acesteia pâlpâind la fel de rapid ca inima unei păsări mici.

— Preotul de aici e un laş şi nu s-ar pune cu un arcaş englez, aşa că cine altcineva să vină?

— *Madame* Verlon poate să stea liniştită, spuse Thomas, în timp ce puse Biblia înapoi sub altar.

— A mai spus –, vocea lui Jeanette tremura –, că bărbatul care fura biblia avea un arc mare şi negru.

De aceea, insinua ea, venise chiar ea în loc să trimită după ajutor. Ghicise că era Thomas.

— Cel puţin nu a trebuit să vii de departe, spuse Thomas, arătând către uşa laterală ce ducea în curtea casei tatălui lui Jeanette.

Se prefăcea că nu ştia că ea pierduse casa.

Jeanette ridică bărbia.

— Nu mai locuiesc aici, spuse ea rece, nu acum.

O duzină de femei ascultau şi păşiră înapoi nervoase când Thomas se apropie de ele.

— Atunci poate, *madame,* îi spuse el lui Jeanette, o să îmi daţi voie să vă însoţesc până acasă?

Ea încuviinţă imediat. Ochii ei păreau foarte strălucitori şi mari în lumina lumânărilor. Era mai slabă, se gândea Thomas, sau poate că întunericul din biserică îi umbrea obrajii. Avea o bonetă legată sub bărbie şi o mantie mare neagră cu care mătura lespezile în timp ce îl urma către uşa din vest.

— Îţi aduci aminte de Belas? îl întrebă ea.

— Îmi aduc aminte numele, spuse Thomas. Nu era avocat?

— E avocat, spuse Jeanette, un ipocrit mârşav şi un escroc. Care era cuvântul acela englezesc pe care-l ştiu de la tine? Un beţivan. E un beţivan. Când am venit acasă, cumpărase casa, susţinând că a fost vândută pentru a-mi achita datoriile. Dar răscumpărase datoriile! A promis că are grijă de afacerea mea, a aşteptat până am plecat, apoi mi-a luat casa. Şi acum, că m-am întors, nu mă lasă să plătesc ce datoram. Mi-a spus că totul e plătit. I-am spus că îi cumpăr casa cu mai mult decât a plătit el, dar numai îşi râde la mine.

Thomas îi ţinu uşa să treacă. Ploaia cădea pe stradă.

— Nu vrei casa, îi spuse el, nu dacă Charles de Blois se întoarce. Ar trebui să pleci până atunci.

— Tot îmi spui ce să fac, Thomas? întrebă ea, iar apoi, pentru a înmuia duritatea cuvintelor ei, îl luă de braţ sau poate că îşi

trecu mâna pe după cotul lui pentru că strada era abruptă şi alunecoasă. O să stau aici, cred.

— Dacă nu ai fi fugit de el, spuse Thomas, Charles te-ar fi silit să te căsătoreşti cu unul dintre ostaşii lui. Dacă te găseşte aici, va face asta. Sau mai rău.

— Deja are copilul meu. Deja m-a siluit. Ce-mi mai poate face? Nu –, îşi încleştă mâna strângând braţul lui Thomas –, o să stau în mica mea casă de lângă poarta de sud şi, când vine în oraş, o să îi înfig o săgeată de arbaletă în burtă.

— Mă mir că nu ai tras o săgeată în burta lui Belas.

— Crezi că aş risca spânzurătoarea de dragul de a vedea un avocat mort? întrebă Jeanette şi râse scurt. Nu, o să îmi sacrific viaţa în schimbul vieţii lui Charles de Blois şi toată Bretania şi Franţa vor şti că a fost omorât de o femeie.

— Doar dacă nu îţi dă copilul înapoi?

— Nu o să mi-l dea! spuse ea rece. Nu răspunde la nici un apel. Se referea – Thomas era sigur de asta – la faptul că prinţul Ţării Galilor, poate chiar şi regele îi scriseseră lui Charles de Blois, dar apelurile nu rezolvaseră nimic, şi de ce ar face-o? Anglia era cel mai detestat inamic al lui Charles. E numai legat de pământ, Thomas, spuse ea iritată, pământ şi bani.

Voia să spună că fiul ei, care la trei ani devenise contele de Armorica, era moştenitorul îndreptăţit al multor întinderi din vestul Bretaniei aflate acum sub ocupaţie engleză. Dacă băiatul i-ar jura credinţă ducelui Jean, care era candidatul Angliei la ocârmuirea Bretaniei, atunci pretenţia lui Charles de Blois la suveranitatea ducatului ar fi serios slăbită. Prin urmare, Charles luase copilul şi voia să îl ţină până ce împlinea vârsta la care putea să jure credinţă.

— Unde e Charles? întrebă Thomas.

Era una dintre ironiile vieţii lui Jeanette că fiul ei fusese numit după unchiul lui într-o încercare de a-i intra în graţii.

— E în Turnul Roncelets, spuse Jeanette, la sud de Rennes. E crescut de seniorul de Roncelets. Se întoarse către Thomas. A trecut aproape un an de când nu l-am mai văzut!

— Turnul Roncelets, spuse Thomas, e un castel?

— Nu l-am văzut. Un turn, presupun. Da, un castel.

— Nu eşti sigură că e acolo?

— Nu mai sunt sigură de nimic, spuse Jeanette iritată, dar am primit o scrisoare în care scria că Charles e acolo şi nu am nici un motiv să mă îndoiesc de asta.

— Cine a scris scrisoarea?

— Nu ştiu. Nu era semnată. Merse în tăcere câţiva paşi, cu mâna ei caldă pe braţul lui. A fost Belas, spuse ea în cele din urmă, nu sunt sigură, dar el trebuie să fi fost. Mă provoacă, mă chinuie. Nu îi ajunge că mi-a luat casa şi că Charles de Blois mi-a răpit copilul, Belas vrea să sufăr. Sau vrea să mă duc la Roncelets ştiind că aş încăpea în mâinile lui Charles de Blois. Sunt sigură că a fost Belas. Mă urăşte.

— De ce?

— De ce crezi? întrebă ea dispreţuitoare. Am ceva ce el vrea, ceva ce toţi bărbaţii vor, dar nu o să îi dau.

Continuară să meargă pe străzile întunecate. Se auzeau cântece răsunând din unele taverne şi undeva o femeie ţipa la bărbatul ei. Un câine lătra şi fu liniştit. Ploaia răpăia pe acoperişuri din paie, se scurgea de pe streşini şi înnămolea străzile care deveneau alunecoase. O lumină roşie apăra încet în faţă, mărindu-se pe măsură ce înaintau, până ce Thomas văzu flăcările de la două coşuri pentru jar ce-i încălzeau pe gardienii de la poarta de sud şi îşi aminti cum el, Jack şi Sam deschiseseră poarta pentru a lăsa să intre armata engleză.

— Ţi-am promis odată, îi spuse el lui Jeanette, că o să ţi-l aduc înapoi pe Charles.

— Tu şi cu mine, spuse Jeanette, am făcut prea multe promisiuni.

Era încă reticentă.

— Ar trebui să încep să îndeplinesc unele dintre ele, spuse Thomas. Dar ca să ajung la Roncelets îmi trebuie cai.

— Îmi permit cai, spuse Jeanette, oprindu-se lângă o uşă întunecată. Aici stau, continuă ea, apoi se uită la el. Era înalt, dar şi ea era aproape de aceeaşi înălţime. Seniorul de Roncelets e un luptător faimos. Nu trebuie să mori pentru o promisiune pe care nu ar fi trebuit să o faci niciodată.

— Dar a fost făcută, spuse Thomas.

Ea încuviinţă.

— Asta e adevărat.

Urmă o pauză lungă. Thomas putea auzi paşii unei străji pe zid.

— Eu… începu el.

— Nu, spuse ea imediat.

— Nu am…

— Altă dată. Trebuie să mă obişnuiesc cu tine aici. Sunt sătulă de bărbaţi, Thomas. De când cu Picardia… Făcu o pauză şi Thomas crezu că nu va mai zice nimic, dar apoi dădu din

umeri. De la lupta din Picardia am trăit ca o călugăriţă.

El o sărută pe frunte.

— Te iubesc, zise el, chiar simţind asta, dar surprins în acelaşi timp că spusese asta cu voce tare.

Preţ de o clipă ea nu vorbi. Lumina ce se reflecta de la cele două coşuri de jar licărea roşiatic în ochii ei.

— Ce s-a întâmplat cu fata aia? întrebă ea. Fătuca aia palidă care era aşa mămoasă cu tine?

— Nu am reuşit să o protejez, spuse Thomas, şi a murit.

— Bărbaţii sunt nişte nenorociţi, zise ea, apoi se întoarse şi trase de frânghia ce ridică zăvorul uşii. Se opri pentru un minut. Dar mă bucur că eşti aici, spuse ea, fără să privească înapoi.

Apoi uşa se închise, zăvorul se trase şi ea dispăru.

Sir Geoffrey Carr începuse să creadă că incursiunea lui în Bretania era o greşeală. Vreme îndelungată Thomas din Hookton nu-şi făcu simţită prezenţa şi, odată ajuns, arcaşul nu făcuse nici un efort de a găsi vreo comoară. Lucrurile pluteau în ceaţă şi, cu cât trecea mai mult timp, cu atât datoriile lui Sir Geoffrey se măreau. Dar, în cele din urmă, Sperietoarea descoperi ce planuri urzea Thomas din Hookton. Acea nouă informaţie îl duse pe Sir Geoffrey la casa lui *maitre* Belas.

Ploaia turna peste La Roche-Derrien. Era una dintre cele mai ploioase ierni de până atunci. Şanţul de după zidul întărit al oraşului era inundat şi se asemăna cu un şanţ de apărare, şi multe dintre păşunile de pe ţărmurile râului Jaudy se mocirliseră. Străzile oraşului erau năclăite de nămol, bărbaţilor li se înnămoleau cizmele şi femeile se duceau la piaţă purtând saboţi ciudaţi de lemn, care alunecau nemaipomenit pe străzile mai abrupte, şi un strat gros de nămol păta tivurile rochilor şi mantiilor lor. Singurul lucru bun la o asemenea ploaie era protecţia pe care o oferea împotriva focului. Englezii ştiau că o aşa vreme îngreunează orice asediu asupra unui oraş. Maşinăriile de asediu, fie ele catapulte, trebuşete sau arme de foc, aveau nevoie de o bază solidă, nu de mlaştină, şi oamenii nu puteau ataca prin mocirlă. Richard Totesham se spunea că se ruga pentru mai multă ploaie şi mulţumea în fiecare dimineaţă pentru zorii întunecaţi, grei de ploaie şi înceţoşaţi.

— O iarnă ploioasă, Sir Geoffrey, îl salută Belas pe Sperietoare, apoi îl inspectă pe ascuns pe vizitatorul său.

O faţă crudă şi urâtă, gândi el, şi, deşi hainele lui Sir Geoffrey erau de calitate, şi îi veneau largi, ceea ce sugera fie că englezul

slăbise în ultima vreme fie, mai degrabă, că hainele fuseseră luate de la o persoană pe care o omorâse în luptă. Un bici răsucit atârna de cureaua lui care părea un accesoriu destul de ciudat, dar avocatul nu putuse să îi înţeleagă niciodată pe soldaţi.

— O iarnă foarte ploioasă, continuă Belas, făcându-i semn Sperietorii să se aşeze pe un scaun.

— E o iarnă pişăcioasă, mârâi Sir Geoffrey pentru a-şi ascunde agitaţia, nimic decât ploaie, frig şi degerături.

Se temea puţin pentru că nu era sigur că acest avocat slab şi vigilent era aşa de înţelegător cu Charles de Blois aşa cum sugerau trăncănelile din taverne. Se văzuse nevoit să îi lase pe Cerşetor şi pe Dickon jos în curte şi se simţea vulnerabil fără compania lor protectoare, mai ales că avocatul avea un servitor mătăhălos, îmbrăcat într-o tunică de piele şi înarmat cu o sabie.

— Pierre mă protejează, spuse Belas. Îl văzuse pe Sir Geoffrey uitându-se la namila de om. Mă apără de toţi inamicii pe care şi-i face un avocat cinstit. Te rog, Sir Geoffrey, aşază-te!

Făcu iar semn către un scaun. Un foc mic ardea în şemineu, fumul dispărând într-un horn proaspăt făcut. Avocatul avea o faţă flămândă ca o hermelină şi palidă precum burta unui şarpe de iarbă. Purta o robă neagră, o mantie neagră tivită cu blană neagră şi o pălărie neagră cu boruri ce îi acopereau urechile, dar acum ridică un bor pentru a auzi vocea Sperietorii.

— *Parlez-vous frangais?* întrebă el.

— Nu.

— *Brezoneg a ouzit?* întrebă avocatul şi, când văzu că Sperietoarea nu înţelese, dădu din umeri. Nu vorbeşti bretonă?

— Tocmai ţi-am spus, nu? Nu vorbesc franceză.

— Franceza şi bretona nu sunt aceeaşi limbă, Sir Geoffrey.

— Nu sunt engleză nenorocită, spuse agresiv Sir Geoffrey.

— Într-adevăr nu sunt. Oricum, nu vorbesc prea bine engleza, dar învăţ repede. Este, până la urmă, limba noilor noştri stăpânitori.

— Stăpâni? întrebă Sperietoarea. Sau inamici?

Belas ridică din umeri.

— Eu sunt un om de, cum se spune? De afaceri. Un om de afaceri. Nu e posibil, cred, să fii asta şi să nu îţi faci inamici. Ridică din nou din umeri, ca şi cum ar fi vorbit de banalităţi, apoi se lăsă pe spate în scaun. Dar vii cu afaceri, nu, Sir Geoffrey? Ai de transportat mărfuri, poate? Să facem un contract?

— Jeanette Chenier, contesă de Armorica, spuse direct Sir Geoffrey.

Belas fu surprins, dar nu arătă asta. Era totuşi atent. Ştia prea bine că Jeanette voia să se răzbune şi era mereu atent la intrigile ei, dar acum se prefăcu indiferent.

— Am auzit de această doamnă, recunoscu el.

— Ea te ştie pe tine. Şi nu te place, *monsieur* Belas, spuse Sir Geoffrey, făcând ca pronunţia numelui lui să sune dispreţuitor. Nu te place nici cât negru sub unghie. Ar vrea să te facă una cu pământul, dacă ar fi posibil şi te-ar prăji la foc mic.

Belas se întoarse către foile de pe masa lui, ca şi cum vizitatorul lui era plictisitor.

— Ţi-am spus, Sir Geoffrey, că un avocat îşi face sigur inamici. Nu e ceva care să mă îngrijoreze. Legea mă protejează.

— Mă piş pe lege, Belas! Sir Geoffrey vorbea hotărât. Ochii lui, curios de galbeni, îl priveau pe avocat, care se prefăcu ocupat cu ascuţirea penei de scris. Să presupunem că doamna îşi recuperează fiul, continuă Sperietoarea. Să presupunem că doamna îşi duce fiul la Eduard al Angliei şi îşi pune băiatul să jure credinţă ducelui Jean. Legea nu îi va opri să nu te facă una cu pământul, nu-i aşa? Până numeri la cinci, te face chisăliţă, avocatule.

— O asemenea eventualitate, spuse Belas aparent plictisit, nu ar putea avea consecinţe asupra mea.

— Deci engleza ta nu e aşa de rea, nu? rânji Sir Geoffrey. Nu pretind că ştiu legea, *monsieur,* dar cunosc lumea. Dacă contesa îşi primeşte fiul, atunci o să meargă la Calais să se întâlnească cu regele.

— Şi? întrebă Belas, prefăcându-se încă nepăsător.

— Trei luni – Sir Geoffrey ridică trei degete – patru, poate, până ca Charles de Blois să ajungă aici. Şi ea ar putea fi în Calais în patru săptămâni şi să se întoarcă cu o bucată de pergament în opt săptămâni, care până atunci va fi valoroasă. Fiul ei are ce vrea regele şi el o să îi dea ei ceea ce vrea, şi ceea ce vrea eşti tu făcut una cu pământul. O să muşte din tine cu dinţii ei mici şi albi, iar apoi o să te jupoaie de viu, *monsieur,* şi legea nu o să te ajute. Nu împotriva regelui, nu încape îndoială.

Belas se prefăcuse că citeşte un pergament, căruia acum îi dădu drumul, acesta strângându-se cu un sunet sec. Îi privi pe Sperietoare, apoi ridică din umeri.

— Mă îndoiesc, Sir Geoffrey, că ceea ce ai descris este posibil să se întâmple. Fiul contesei nu e aici.

— Dar să presupunem, *monsieur,* doar să presupunem, că un grup de oameni se pregăteşte să meargă la Roncelets să-l ia pe micuţul ticălos?

Belas făcu o pauză. Auzise chiar că un asemenea raid se pregătea, dar se îndoise de valoarea de adevăr al zvonului pentru că asemenea poveşti fuseseră spuse de zeci de ori şi nimic nu se întâmpla. Totuşi, ceva din tonul lui Sir Geoffrey sugera că era un sâmbure de adevăr.

— Un grup de oameni, repetă Belas.

— Un grup de oameni, confirmă Sperietoarea, care plănuiesc să meargă la Roncelets şi vor aştepta până scumpuşorul de el e scos la baie de dimineaţă şi atunci o să îl înhaţe, o să îl aducă înapoi aici şi pe tine te vor prăji la foc mic.

Belas desfăcu pergamentul şi se prefăcu din nou că îl citeşte.

— Nu e ceva surprinzător, Sir Geoffrey, spuse el nepăsător, că *madame* Chenier conspiră pentru a-şi recupera fiul. Era de aşteptat. Dar de ce mă deranjezi cu aşa ceva? Ce rău mi s-ar aduce mie? Îşi înmuie pana proaspăt ascuţită în cerneală. Şi cum de ştii de acest raid plănuit?

— Pentru că eu pun întrebările corecte, nu-i aşa? răspunse Sperietoarea.

De fapt, Sperietoarea auzise zvonuri că Thomas plănuieşte un raid la Rostrenen, dar alţi oameni din oraş jurau că Rostrenen fusese atât de des jefuit încât şi o rândunică ar muri de foame acolo. Şi ce, se întreba Sperietoarea, făcea de fapt Thomas? Sir Geoffrey era sigur că Thomas mergea să găsească acea comoară care îl dusese şi la Durham, dar de ce la Rostrenen? Ce era acolo? Sir Geoffrey îl întâlnise pe unul dintre servitorii lui Richard Totesham într-o tavernă, îi cumpărase bărbatului bere şi îl întrebase de Rostrenen, iar bărbatul râsese şi clătinase din cap.

— E o tâmpenie, îi spusese el lui Sir Geoffrey.

— Tâmpenie?

— Nu merg la Rostrenen. Merg la Roncelets. De fapt, nu ştim sigur, continuă bărbatul, dar contesa de Armorica e băgată până la gâtul ei acela drăguţ în toată treaba asta, aşa că asta înseamnă Roncelets. Şi îmi vrei sfatul, Sir Geoffrey? Nu te duce acolo. Nu i se spune Roncelets „cuibul viespilor”, degeaba.

Sir Geoffrey, mai nedumerit ca de obicei, puse mai departe întrebări şi încet-încet înţelese că acel *thesaurus* al lui Thomas nu era o grămadă de monede, nici saci plini cu bijuterii, ci pământ: proprietatea bretonă a contelui de Armorica. Dacă fiul

mic al lui Jeanette ar jura credinţă ducelui Jean, atunci cauza engleză în Bretania ar fi mai avantajată. Dar Sperietoarea nu ştia totuşi ce legătură avea pământul cu Durham. Poate că Thomas se dusese acolo pentru a găsi nişte documente? Sau o donaţie făcută de un duce precedent? Nişte tâmpenii de ale avocaţilor, dar nu conta; ceea ce conta era că Thomas mergea să ia un băiat care ar putea aduce putere politică regelui Angliei. Sir Geoffrey se întrebase cum ar putea beneficia şi el de pe urma copilului şi, pentru o vreme, se jucase cu gândul nebunesc de a-l răpi chiar el pe copil şi a-l aduce la Calais, dar apoi îşi dădu seama că putea să-i iasă un profit mult mai mare dacă l-ar trăda pe Thomas. De aceea se afla aici, şi Belas, credea el, era interesat, dar avocatul se prefăcea că raidul la Roncelets nu era treaba lui, aşa că Sperietoarea se decise că era vremea să îi forţeze mâna avocatului. Se ridică în picioare şi îşi scoase tunica udă de ploaie.

— Nu sunteţi interesat, *monsieur?* întrebă el. Aşa să fie. Vă cunoaşteţi interesele mai bine decât mine, dar ştiu câţi se duc la Roncelets şi cine îi conduce şi pot să vă spun şi când se duc.

Pana nu se mai mişca şi picături de cerneală se scurgeau din vârful ei, pătând pergamentul, dar Belas nu observă din cauza vocii Sperietorii care pusese stăpânire pe tot.

— Bineînţeles că nu i-au spus lui Totesham ce fac, pentru că în mod oficial nu ar fi de acord. Şi poate chiar s-ar împotrivi sau nu, nu am de unde să ştiu, aşa el crede că se duc să dea foc la nişte gospodării de pe lângă Rostrenen, ceea ce poate vor face sau nu, dar orice ar zice şi orice ar crede stăpânul Totesham, eu ştiu că se duc la Roncelets.

— De unde ştii? întrebă Belas calm.

— Ştiu! spuse aspru Sir Geoffrey.

Belas puse jos pana de scris.

— Stai jos, îi ordonă el Sperietorii, şi spune-mi ce vrei!

— Două lucruri, zise Sir Geoffrey în timp ce se aşeza din nou. Am venit în oraşul acesta blestemat să fac bani, dar nu am găsit decât mărunţişuri, mărunţişuri.

Foarte puţin, pentru că trupele engleze jefuiau Bretania de luni de zile şi nu erau gospodării la distanţă mai mică de o zi care să nu fi fost arse şi jefuite, iar dacă mergeai mai departe, riscai să dai peste patrule ale inamicilor. Dincolo de zidurile fortăreţelor Bretaniei era o avalanşă de ambuscade, pericol şi ruine şi Sperietoarea descoperise repede că în aceste ţinuturi era foarte greu să faci avere.

— Deci banii sunt primul lucru pe care îl vrei, spuse ţâfnos Belas. Şi cel de-al doilea?

— Refugiu, spuse Sir Geoffrey.

— Refugiu?

— Când Charles de Blois va lua oraşul, spuse Sperietoarea, atunci vreau să fiu în curtea ta.

— Nu înţeleg de ce, spuse sec Belas, dar normal că vei fi binevenit. Şi cu banii? Îşi linse buzele. Mai întâi să vedem cât de bune sunt informaţiile tale.

— Şi dacă sunt bune? întrebă Sperietoarea.

Belas se gândi pentru un moment.

— Şaptezeci de scuzi? sugeră el. Optzeci, poate?

— Şaptezeci de scuzi? Sperietoarea se opri pentru a transforma în lire, apoi scuipă. Doar zece lire! Nu! Vreau o sută de lire şi le vreau în monedă bătută de englezi.

Se hotărâră la şaizeci lire engleze, ce urmau a fi plătite atunci când Belas va avea dovezi că Sir Geoffrey spusese adevărul, că Thomas din Hookton îi conducea pe bărbaţi la Roncelets şi că plecau în ajunul sărbătorii Sfântului Valentin, care era doar la două săptămâni depărtare.

— De ce aşa târziu? vru Belas să ştie.

— Vrea mai mulţi oameni. Acum nu are decât şase şi încearcă să îi convingă şi pe alţii să meargă cu el. Le spune că se găseşte aur la Roncelets.

— Dacă vrei bani, spuse calm Belas, de ce nu te duci cu ei?

— Pentru că mai bine vin la tine, răspunse Sir Geoffrey.

Belas se rezemă în scaunul lui şi îşi agită degetele slabe şi lungi.

— Şi asta e tot ce vrei de la mine? îl întrebă el pe englez. Nişte bani şi refugiu?

Sperietoarea stătea în picioare, aplecându-şi capul sub razele palide care pătrundeau în cameră.

— Mă plăteşti o dată, spuse el, şi mă vei mai plăti.

— Poate, spuse evaziv Belas.

— Îţi dau ce vrei, spuse Sir Geoffrey, şi mă plăteşti.

Se duse la uşă, apoi se opri pentru că Belas îl strigase iar.

— Ai spus Thomas din Hookton? întrebă Belas şi se citi în glasul lui un interes evident.

— Thomas din Hookton, confirmă Sperietoarea.

— Mulţumesc, spuse Belas, şi se uită pe un pergament pe care tocmai îl desfăcuse şi păru să găsească numele lui Thomas scris acolo pentru că degetul lui căută şi el zâmbi. Mulţumesc,

spuse el din nou şi, spre mirarea lui Sir Geoffrey, avocatul luă o punguţă mică dintr-un cufăr de lângă birou şi o împinse către Sperietoare. Pentru această veste, Sir Geoffrey, chiar îţi mulţumesc.

Sir Geoffrey, înapoi în curte, descoperi că i se dăduseră zece lire în aur englezesc. Zece lire doar pentru faptul că menţionase numele lui Thomas? Credea că trebuia să afle mai multe despre planurile lui Thomas, dar cel puţin acum avea aur în buzunar, aşa că vizita la avocat fusese profitabilă până la urmă şi se alesese şi cu promisiunea pentru mai mulţi bani.

Dar tot mai ploua cu găleata.

Thomas îl convinse pe Richard Totesham ca, în loc să îi scrie încă o cerere regelui, să apeleze la contele de Northampton care era acum printre conducătorii armatei ce asedia Calais. Scrisoarea îi amintea Domniei Sale de marea victorie care dusese la capturarea fortăreţei La Roche-Derrien şi preciza că acea realizare ar fi în van dacă nu era întărită garnizoana. Richard Totesham dictă majoritatea cuvintelor şi Will Skeat puse o cruce lângă numele lui la sfârşitul scrisorii care spunea, pe bună dreptate, că Charles de Blois strânge o nouă armată mare la Rennes.

„Master Totesham, scria Thomas, care vă trimite Domniei Voastre salutări umile, consideră că armata lui Charles numără deja o mie de ostaşi, de două ori mai mulţi arbaletrieri şi alţi însoţitori, pe când în garnizoana noastră abia de avem o sută de oameni sănătoşi, în timp ce ruda dumneavoastră, Sir Thomas Dagworth, care este la o săptămână de mers de aici, nu poate să strângă mai mult de şase sau şapte sute de oameni.“

Sir Thomas Dagworth, comandantul englez în Bretania, era căsătorit cu sora contelui de Northampton şi Totesham spera ca mândria familiei să îl convingă pe conte să evite o înfrângere în Bretania, iar dacă Northampton ar trimite arcaşii lui Skeat, doar arcaşii, nu şi ostaşii, ar dubla numărul arcaşilor de pe zidurile cetăţii La Roche-Derrien şi i-ar acorda lui Totesham o şansă de a rezista unui eventual asediu. Scrisoarea ruga ca arcaşii să fie trimişi, cu arcurile lor, cu săgeţile lor, dar fără cai, şi Totesham avea să îi trimită înapoi la Calais după ce Charles de Blois era respins.

— Nu o să creadă asta, mormăi Totesham, o să ştie că o să vreau să îi păstrez, aşa că ai grijă să ştie că e o făgăduială solemnă. Spune-i că jur pe Fecioara Maria şi pe Sfântul

Gheorghe că arcaşii se vor întoarce.

Descrierea armatei lui Charles de Blois era destul de realistă. Spionii englezi transmiteau ştiri alarmante, ceea ce-i convenea lui Charles deoarece, dacă garnizoana din La Roche-Derrien se convingea că era depăşită numeric, speranţele şi motivaţia oamenilor ei scădeau. Charles avea deja aproape patru mii de oameni, şi tot mai mulţi veneau în fiecare săptămână şi artileriştii lui închiriaseră nouă maşinării mari pentru asediu care să arunce pietre în zidurile oraşelor englezeşti şi ale fortăreţelor din ducat. La Roche-Derrien urma să fie primul atacat şi puţini oameni credeau că va rezista mai mult de o lună.

— Nu e adevărat, sper, îi spuse mohorât Totesham lui Thomas când a fost gata scrisoarea, că ai treabă la Roncelets?

— La Roncelets? se prefăcu Thomas că nici nu auzise de acel loc. Nu Roncelets, sir, ci Rostrenen.

Totesham îl privi pe Thomas dispreţuitor.

— Nu e nimic la Rostrenen, spuse rece comandantul garnizoanei.

— Am auzit că e mâncare acolo, sir, spuse Thomas.

— Pe când, continuă Totesham ca şi cum Thomas nici nu vorbise, fiul contesei de Armorica se presupune a fi ţinut captiv în Roncelets.

— Chiar aşa, sir? întrebă Thomas inocent.

— Şi, dacă vrei o aventură – Totesham ignoră minciunile lui Thomas – atunci îţi recomand bordelul din spatele capelei închinate Sfântului Brieuc.

— Mergem la Rostrenen, insistă Thomas.

— Şi nici unul din oamenii mei nu va merge cu tine, spuse Totesham, referindu-se la oştenii care primeau soldă de la el, dar aşa tot rămâneau mercenarii.

Sir Guillaume fusese de acord să meargă cu Thomas, deşi se îndoia de şansele lor de succes. Cumpărase cai pentru el şi cei doi servitori ai lui, dar nu punea mult preţ pe ei.

— Dacă se ajunge la o urmărire din Roncelets, spuse el, vom fi zdrobiţi. Aşa că ia destui oameni pentru a duce o luptă decentă.

Primul instinct al lui Thomas fusese să se ducă doar cu o mână de oameni, dar câţiva oameni pe cai nu aşa de buni ar fi o momeală uşoară. Mai mulţi oameni făceau ca expediţia să fie mai sigură.

— Şi de ce te duci? ceru să ştie Sir Guillaume. Doar ca să te bagi pe sub fusta văduvei?

— Pentru că i-am făcut o promisiune, spuse Thomas, şi era adevărat, deşi varianta lui Sir Guillaume avea şi mai mult adevăr. Şi, continuă Thomas, pentru a-i anunţa pe duşmanii noştri că sunt aici.

— Te referi la de Taillebourg? întrebă Sir Guillaume. Deja ştie.

— Crezi?

— Fratele Germain i-a spus până acum, spuse încrezător Sir Guillaume, şi în acest caz dominicanul tău e deja în Rennes. Va veni după tine la un moment dat.

— Dacă invadez Roncelets, spuse Thomas, o să audă de mine. Atunci pot fi sigur că vine.

Până în ziua de întâmpinarea Domnului ştia că se putea baza pe Robbie, Sir Guillaume şi cei doi ostaşi ai lui şi mai găsi alţi şapte oameni care fuseseră atraşi de zvonurile bogăţiilor din Roncelets sau de speranţa că Jeanette îi va privi cu ochi mai buni. Robbie vru să plece imediat, dar Will Skeat, ca şi Sir Guillaume, îl sfătuiră pe Thomas să ia o trupă şi mai mare.

— Nu e ca în nordul Angliei, spuse Skeat. Nu poţi fugi peste graniţă. Dacă eşti prins, Tom, o să ai nevoie de o duzină de oameni buni care să formeze o barieră de scuturi şi să spargă capete. Cred că ar trebui să merg cu tine.

— Nu, spuse Thomas imediat.

Skeat avea momentele lui de luciditate, dar prea des era vag şi uituc, deşi acum încerca să îl ajute pe Thomas recomandând alţi oameni să meargă în raid. Mulţi refuzară invitaţia: Turnul Roncelets era prea departe, ziceau ei, sau erau de părere că seniorul de Roncelets era prea puternic şi călăreţii nu aveau multe şanse împotriva lui. Unii se fereau să-l supere pe Totesham care, temându-se să nu îşi piardă garnizoana, decretase ca nici un raid să nu aibă loc la o depărtare mai mare de o zi de mers de oraş. Precauţia lui sugera că nu are rost de jaf şi doar cei mai săraci dintre mercenari, avizi după o pradă cât de mică, se oferiră să meargă cu Thomas.

— O duzină de oameni sunt de-ajuns, insistă Robbie. Sfinte Hristoase, dar am luat parte la destule raiduri în Anglia. Eu şi cu fratele meu am luat odată o cireadă de vite de la lordul Percy doar cu încă trei alţi oameni şi Percy a pus jumătate de provincie să ne caute. Intră repede şi ieşi şi mai repede. O duzină de oameni sunt de ajuns.

Thomas aproape se lăsă convins de ardoarea cuvintelor lui Robbie, dar se temea că şansele lor tot nu erau egale şi caii într-

o condiţie prea proastă pentru a putea intra uşor şi ieşi repede.

— Vreau mai mulţi oameni, îi spuse el lui Robbie.

— Dacă mai eziţi, îl avertiză Robbie, inamicul va afla de tine. O să ne aştepte.

— Nu o să ştie unde să aştepte, spuse Thomas, sau ce să creadă. Împrăştiase o mulţime de zvonuri legate de motivul raidului şi spera ca inamicul să fie foarte confuz. Dar o să pornim în curând, îi promise el lui Robbie.

— Sfinte Hristoase, dar cine a rămas neîntrebat? ceru Robbie să ştie. Să mergem acum!

Dar în aceeaşi zi veni, încă un vas la Treguier şi alţi trei ostaşi flamanzi veniră în garnizoană. Thomas îi găsi în acea seară într-o tavernă de lângă marginea râului. Cei trei se plânseră de faptul că au fost în liniile englezeşti la Calais, dar lupta se tergiversa şi deci nu prea erau şanse să pună mâna pe prizonieri bogaţi. Voiau să îşi încerce norocul în Bretania, aşa că veniseră în La Roche-Derrien. Thomas vorbi cu conducătorul lor, un bărbat sfrijit cu o gură strâmbă şi cu două degete lipsă la mâna dreaptă care ascultă, mormăi o confirmare şi spuse că se va mai gândi. Următoarea dimineaţă cei trei flamanzi veniră la hanul Două Vulpi şi spuseră că doreau să participe la raid.

— Am venit aici să ne luptăm, spuse conducătorul lor care se numea Lodewijk, aşa că mergem.

— Deci hai să plecăm! îl îndemnă Robbie pe Thomas.

Thomas ar fi vrut să mai recruteze oameni, dar ştia că aşteptase destul.

— O să mergem, îi spuse el lui Robbie, apoi se duse să îl găsească pe Will Skeat şi îi smulse bătrânului promisiunea că va avea grijă de Jeanette.

Ea îl plăcea pe Skeat şi avea încredere în el şi Thomas socoti că era destul de sigur să lase însemnările tatălui său în grija ei.

— O să ne întoarcem, îi zise el, în şase sau şapte zile.

— Dumnezeu să fie cu voi, spuse Jeanette. Se prinse pentru un moment de Thomas. Dumnezeu fie cu voi, zise ea din nou, şi adu-mi înapoi fiul.

Şi în dimineaţa următoare, pe o ceaţă ce le învăluia hainele de armură lungi, cei cincisprezece călăreţi porniră la drum.

Lodewijk – el insista că era Sir Lodewijk, deşi de fiecare dată când se prezenta astfel, cei doi însoţitori chicoteau – refuza să vorbească franceza, spunând că i se încurca limba în gură.

— E un popor de nenorociţi, susţinea Lodewijk, francezii. Nenorociţi. Cuvântul e bun, ja? Nenorociţi?

— Cuvântul e bun, fu de acord Thomas.

Jan şi Pieter, însoţitorii lui Sir Lodewijk, vorbeau doar în flamanda guturală, condimentată cu nişte înjurături în engleză, pe care probabil că le învăţaseră lângă Calais.

— Ce se întâmplă la Calais? îl întrebă Thomas pe Sir Lodewijk în timp ce mergeau spre sud.

— Nimic. Oraşul e… cum se spune?

Sir Lodewijk făcu un semn circular cu mâna.

— Înconjurat.

— *Ja,* oraşul e înconjurat nenorocitul. De către englezi, *ja?* Şi de către… Făcu o pauză, nesigur de cuvântul pe care îl voia, apoi arătă către un porţiune de pământ inundată care se afla la est de drum. De către aia.

— Mocirlă.

— *Ja!* De mocirlă nenorocită. Şi nenorociţii ăia de francezi sunt pe…

Din nou nu-şi găsi cuvintele, aşa că arătă cu degetul lui înmănuşat către cer.

— Pe teren mai înalt? ghici Thomas.

— *Ja!* Un nenorocit de teren mai înalt. Nu chiar atât de înalt, cred, dar mai înalt. Şi ei… îşi puse o mână deasupra ochilor, ca şi cum i-ar fi umbrit.

— Se holbau?

— *Ja!* Se holbau unii la ceilalţi. Nimic nu se întâmplat, dar ei şi noi s-a udat nenorocit. Uzi ca nişte câini, *ja?*

Şi ei se udară mai târziu în dimineaţa aceea, când ploile veniră dinspre ocean. Perdele cenuşii biciuiră pământurile gospodăriilor părăsite şi iarba terenurilor mai înalte, unde pomii erau în permanenţă înclinaţi către est. Când Thomas venise

pentru prima oară în Bretania, acestea fuseseră terenuri productive cu gospodării, livezi, mori şi păşuni de păscut, dar acum erau goale. Pomii fructiferi, lăsaţi în voia sorţii, erau plini de botgroşi, câmpurile erau împânzite cu buruieni şi păşunile încâlcite cu pir. Pe ici, pe colo câţiva oameni încă încercau să îşi câştige traiul, dar erau în permanenţă forţaţi să muncească în La Roche-Derrien la metereze, iar recoltele şi vitele le erau mereu furate de către patrulele englezeşti. Dacă vreunul dintre aceşti bretoni remarca prezenţa celor cincisprezece călăreţi, avea grijă să se ascundă şi aşa părea că Thomas şi însoţitorii lui mergeau printr-o ţară părăsită.

Mergeau cu un cal de rezervă. Ar fi trebuit să aibă mai mulţi pentru că doar cei trei flamanzi aveau armăsari buni. Călătoriile pe mare aveau, de obicei, un efect negativ asupra cailor, dar Sir Lodewijk le spusese că avuseseră parte de o călătorie surprinzător de scurtă.

— Nenorocitele de vânturi, *ja*? Îşi flutură mâna şi şuieră pentru a sugera puterea vânturilor care îi adusese caii într-o stare aşa de bună. Repede! Nenorocit de repede!

Flamanzii nu aveau doar cai buni, ci şi armuri pe măsură. Jan şi Pieter purtau cămăşi de zale de calitate în timp ce Sir Lodewijk avea pieptul, coapsele şi o mână protejate de o armură în bună stare, prinsă peste o haină de zale căptuşită cu piele. Cei trei purtau vindiacuri negre cu o linie lată albă pe faţă şi pe spate, şi toţi aveau scuturi nedecorate. Totuşi, valtrapul calului lui Sir Lodewijk prezenta o emblemă ce înfăţişa un cuţit de pe care picura sânge. Încercă să îi explice însemnătatea ei, dar engleza lui nu făcu faţă şi Thomas se alese cu vaga impresie că era semnul unei bresle de comercianţi din Bruges.

— Măcelari? se întoarse Thomas mirat spre Robbie. Asta a spus? Măcelari?

— Nenorociţii de măcelari nu provoacă războaie. Decât împotriva porcilor, spuse Robbie. Era într-o dispoziţie bună. Avea raziile în sânge şi auzise poveşti în tavernele din La Roche-Derrien despre tot ce putea fi jefuit dacă un bărbat voia să îi încalce porunca lui Richard Totesham şi să meargă în călătorii mai lungi decât o zi de oraş. Problema cu nordul Angliei, îi spuse el lui Thomas, e că, dacă aveţi ceva demn de furat, atunci se află în spatele unor ziduri nenorocite. Mai furăm pe ici, pe colo câteva vite, iar acum un an am furat binişor de la lordul Percy, dar nu am găsit aur sau argint. Nimic care chiar să merite numele de jaf. Obiectele liturgice sunt toate din lemn,

cositor sau argilă, iar cutia săracilor e mai săracă decât săracii. Şi, dacă mergi prea în sud, nenorociţii te aşteaptă când te întorci spre casă. Îi urăsc pe nenorociţii de arcaşi englezi.

— Eu sunt un arcaş englez nenorocit.

— Tu eşti diferit, spuse Robbie, şi chiar simţea asta pentru că Thomas îl uimise.

Majoritatea arcaşilor veneau de la ţară, fii de ajutori de dregători, fierari sau vătafi, doar puţini erau fii de simpli ţărani, dar nici unul nu provenea, în viziunea lui Robbie, dintr-o familie înstărită, iar Thomas se vedea că provenea dintr-o asemenea familie pentru că vorbea franceză şi latină, nu se intimida în prezenţa seniorilor şi alţi arcaşi i se supuneau. Robbie poate că arăta ca un luptător scoţian sălbatic, dar era fiul unui gentleman şi nepotul cavalerului de Liddesdale, astfel că îi considera pe arcaşi oameni de rând care, într-o lume bine rânduită, puteau fi doborâţi şi măcelăriţi ca într-un joc, dar îl plăcea pe Thomas.

— Eşti doar un nenorocit diferit, spuse el. Dar ai grijă, când o să îmi plătesc răscumpărarea şi o să ajung în siguranţă acasă, o să mă întorc şi o să te omor.

Thomas chicoti, dar era un râs silit. Se simţea agitat. Puse nervozitatea pe seama faptului că era în poziţia neobişnuită de a conduce un raid. Asta era ideea lui şi promisiunile lui îi convinseseră pe majoritatea călăreţilor să-l însoţească. Le spusese că Roncelets, fiind aşa de îndepărtată de orice fortăreaţă engleză, se afla într-o provincie nejefuită. Înşfăcau băiatul, îi încredinţase el, şi apoi puteau jefui cât le poftea inima sau cel puţin până ce inamicul va riposta pornind pe urmele lor, iar acea promisiune îi convinsese pe bărbaţi să îl urmeze şi această responsabilitate atârna pe umerii lui Thomas. Era şi îngrijorat. Ambiţia lui, oricum, era să devină căpetenia unei trupe de oşteni cum fusese Will Skeat înainte să se rănească, şi cum putea el să spere să fie un conducător bun dacă se agita pentru un mic raid precum acesta? Şi totuşi, se agita, şi mai ales se îngrijora ca nu cumva să nu fi anticipat tot ce ar putea merge rău; şi oamenii care veniseră cu el nu prea îl consolau pentru că, în afara prietenilor lui şi a flamanzilor nou-veniţi, erau cei mai prost şi mai puţin echipaţi dintre toţi aventurierii care veniseră în La Roche-Derrien în căutare de averi. Unul dintre ei, un ostaş mai certăreţ din vestul Bretaniei, se îmbătă în prima zi şi Thomas descoperi că avea două burdufuri de apă pline cu alcool tare de mere. Rupse ambele burdufuri, pe când bretanul înfuriat îşi scoase sabia şi îl atacă pe Thomas, dar era prea beat ca să

vadă bine şi un genunchi în vintre şi o lovitură peste cap îl doborâră. Thomas luă calul bărbatului şi îl lăsă gemând în nămol, ceea ce însemna că rămăsese cu paisprezece oameni.

— Asta va fi de ajutor, spuse voios Sir Guillaume.

Thomas nu adăugă nimic. Merita să fie luat în derâdere, credea el.

— Nu, vorbesc serios! Loveşti un om într-o zi şi poţi să o mai faci din nou. Ştii de ce unii oameni nu sunt conducători buni?

— De ce?

— Vor să fie plăcuţi.

— Şi acesta e un lucru rău? întrebă Thomas.

— Bărbaţii vor să îşi admire conducătorii, vor să le fie frică de ei, şi mai mult decât orice, vor să fie victorioşi. Ce legătură are dacă e plăcut sau nu? Dacă acel conducător este un om bun, va fi plăcut, şi dacă nu e, nu va fi plăcut, însă, dacă este un om bun, dar un conducător prost, atunci mai bine moare, înţelegi? Sunt foarte înţelept. Sir Guillaume râse. Poate că norocul îl părăsise, îşi pierduse conacul şi averea, dar mergea la luptă şi asta îl înviora. Partea bună a ploii, spuse el, e că inamicul nu se aşteaptă să vii. E vreme de stat acasă.

— Vor şti că am plecat din La Roche-Derrien, spuse Thomas.

Era sigur că Charles de Blois avea la fel de mulţi spioni în oraş ca şi englezii în Rennes.

— Nu va şti încă, spuse Sir Guillaume. Mergem mai repede decât orice mesaj. Oricum, dacă vor şti că am plecat din La Roche-Derrien, nu vor şti unde mergem.

O luaseră spre sud, sperând că inamicul va crede că plănuiesc să jefuiască gospodăriile de lângă Guingamp, apoi târziu în prima seară se întoarseră către est şi urcară într-un ţinut înalt şi părăsit. Alunii înmugureau şi ciorile croncăneau din vârfurile golaşe ale ulmilor, semn că iarna se încheia. Îşi făcură tabără într-o gospodărie părăsită, adăpostiţi de ziduri de piatră arse şi joase şi până la ultima strălucire a apusului avură parte de un semn de bun augur când Robbie, cuibărindu-se în ruinele hambarului, descoperi o sacoşă de piele pe jumătate îngropată lângă zidul spart. Ploaia neîncetată spălase pământul de deasupra sacoşei ce adăpostea o farfurie mică de argint şi trei mâini de monede. Oricine îngropase banii probabil îi socotise prea grei pentru a-i căra sau se temuse să nu fie jefuit în timpul exilului de acasă.

— Noi, cum se spune?

Sir Lodewijk se făcu că taie ceva cu mâna, ca pe o plăcintă.

— Împărţim?

— *Ja!* Împărţim?

— Nu, spuse Thomas. Nu asta ne-a fost înţelegerea.

Ar fi preferat să împartă, pentru că Will Skeat aşa făcea cu prada, dar oamenii care mergeau cu el voiau să păstreze tot ce găseau.

Sir Lodewijk se stăpâni.

— Aşa facem, *ja?* Împărţim.

— Nu împărţim, spuse dur Sir Guillaume, am fost de acord.

Vorbi în franceză şi Sir Lodewijk reacţionă ca şi cum ar fi fost lovit, dar înţelese destul de bine şi se întoarse şi plecă.

— Spune-i prietenului tău scoţian să îşi păzească spatele, îl îndemnă Sir Guillaume pe Thomas.

— Lodewijk nu e aşa de rău, îi luă apărarea Thomas, doar că nu îţi place de el pentru că e flamand.

— Urăsc flamanzii, recunoscu Sir Guillaume. Sunt nişte porci proşti. Ca şi englezii.

Mica ceartă cu flamanzii nu dură mult. În dimineaţa următoare, Sir Lodewijk şi însoţitorii lui erau voioşi şi, pentru că ei erau mult mai odihniţi şi caii lor într-o formă mai bună decât armăsarii celorlalţi, se oferiră, într-o engleză stricată şi gesticulând, să meargă înainte în recunoaştere şi toată ziua hainele lor negre cu alb apărură şi dispărură în faţa lor, şi de fiecare dată călăreţii făceau cu mâna grupului principal, semnalând că nu era nici un pericol. Cu cât mergeau mai mult pe teritoriul inamicului, cu atât se măreau riscurile, dar atenţia flamanzilor însemna că făceau progrese. Merseră pe un traseu şerpuitor care se tot intersecta cu drumul principal ce mergea spre est şi vest de-a lungul crestei muntoase a Bretaniei. Pădurile dese îi ascundeau pe călăreţi de oamenii care călătoreau pe drum. Întâlniră doar doi văcari cu vitele lor costelive şi un preot care conducea câţiva pelerini care mergeau desculţi, fluturând crengi rupte şi intonând un cântec funebru. Nu era nimic de jefuit.

În ziua următoare, merseră din nou către sud. Intrau acum pe un teritoriu unde gospodăriile scăpaseră de invadatorii englezi, aşa că oamenilor nu le era frică de călăreţi şi păşunile erau pline cu oi şi miei, dintre care mulţi fuseseră făcuţi bucăţi pentru că oamenii din Bretania erau prea ocupaţi să se vâneze între ei, aşa că vulpile prosperau şi mieii mureau. Câinii păstorilor lătrau la oamenii în armuri cenuşii, şi acum Thomas nu îi mai avea pe flamanzi în faţă, ci el şi Sir Guillaume

conduceau călăreţii şi, dacă erau provocaţi, răspundeau în franceză, spunând că erau susţinători ai lui Charles de Blois.

— Unde e Roncelets? întrebară încontinuu şi la început nimeni nu ştia, apoi, pe măsură ce ziua trecea, descoperiră un om care măcar auzise de acel loc, apoi altul le zise că tatăl lui fusese odată acolo şi credea că era după creastă, prin pădure şi peste râu, după care un al treilea le dădu indicaţii exacte.

Turnul, le zise el, era la nici jumătate de zi depărtare de marginea îndepărtată a unei creste împădurite care trecea printre două râuri. Le arătă pe unde să treacă râul mai apropiat, le spuse să urmeze creasta culmii către sud, iar apoi îşi înclină capul mulţumindu-i lui Thomas pentru moneda pe care acesta i-o dădu.

Traversară râul, urcară culmea şi merseră către sud. Thomas ştia că erau aproape de Roncelets când se opriră în cea de-a treia noapte, dar nu le ceru însoţitorilor lui să-şi continue drumul pentru că el credea că ar fi mai bine să meargă la turn în zori, aşa că îşi făcură tabăra sub fagi, tremurând pentru că nu îndrăzniră să aprindă un foc. Thomas dormi prost tresăltând la fiecare trosnet sau foşnet din pădure, temându-se că erau patrule trimise de seniorul de Roncelets. Totuşi, nici o patrulă nu îi găsi. Thomas bănuia că aceste patrule erau doar în imaginaţia lui, dar totuşi nu putu să doarmă aşa că, foarte devreme, pe când ceilalţi sforăiau, cutreieră printre copaci într-un loc unde marginea culmii era foarte abruptă şi privi în noapte sperând să vadă o lumină de la crenelurile Turnului Roncelets. Nu văzu nimic, dar auzi behăitul jalnic al oilor mai în jos pe pantă şi bănui că o vulpe se strecurase printre miei şi îi mânca.

— Ciobanul nu-şi face treaba.

Cineva îi vorbi în franceză şi Thomas se întoarse, crezând că e unul dintre ostaşii lui Sir Guillaume, dar văzu, la lumina lunii, că era Sir Lodewijk.

— Am crezut că nu vorbeşti franceza! spuse Thomas.

— Sunt momente în care o folosesc, spuse Sir Lodewijk şi veni să stea lângă Thomas.

Apoi, zâmbind, îl lovi pe Thomas în burtă cu o bâtă improvizată, iar când acesta se aplecă răsuflând greu, flamandul îl plesni peste cap cu creanga ruptă, iar apoi îl lovi cu piciorul în piept. Atacul fusese brusc, neaşteptat şi copleşitor. Thomas se lupta să respire, pe jumătate aplecat şi clătinându-se, şi încercă să se îndrepte, şi să-i scoată ochii lui Sir Lodewijk, dar bâta îl

lovi puternic în tâmplă, doborându-l la pământ.

Cei trei cai ai flamanzilor fuseseră legaţi de copaci un pic mai departe de ceilalţi. Nimănui nu i se păruse ciudat şi nimeni nu băgase de seamă că armăsarii fuseseră înşeuaţi, iar acum nimeni nu se trezi când caii fură dezlegaţi şi duşi de acolo. Doar Sir Guillaume se agită când Sir Lodewijk îşi adună armura.

— E dimineaţă? întrebă el.

— Nu încă, răspunse încet Sir Lodewijk în franceză, apoi îşi duse armura şi armele până la marginea pădurii unde Jean şi Pieter îl legau pe Thomas de încheieturi şi de glezne. Îl aruncară pe burtă pe un cal, îl legară de cureaua cingătorii calului, iar apoi îl duseră către est.

Sir Guillaume se trezi de-a binelea după aproximativ douăzeci de minute. Păsările umpleau copacii de triluri şi din soare se vedea doar o dâră de lumină în estul înceţoşat.

Thomas nu era de găsit. Armura lui, săculeţul cu săgeţi, sabia, coiful, mantia, şaua şi arcul lui mare erau tot acolo, dar Thomas şi cei trei flamanzi dispăruseră.

Thomas fu dus în Turnul Roncelets, o fortăreaţă simplă cu patru careuri, care se ridica pe o creastă stâncoasă, mult deasupra cotului unui râu. Un pod, făcut din aceeaşi piatră cenuşie ca şi turnul, traversa râul, pe aici trecând drumul înalt către Nantes şi nici un negustor nu putea să îşi traverseze bunurile fără să plătească o taxă seniorului de Roncelets al cărui steag cu două trese negre pe un scut galben flutura pe parapetele înalte ale turnului. Oamenii lui purtau veşminte cu linii negre şi galbene ca uniformă şi erau inevitabil numiţi *guepes,* viespi. Atât de departe în est în Bretania, oamenii vorbeau franceză mai degrabă decât bretonă, iar turnul lor era numit Guepier, cuibul viespilor, deşi în acea dimineaţă de iarnă târzie majoritatea soldaţilor din orăşel purtau mai degrabă uniforme negre doar, şi nu dungile de viespe al seniorului de Roncelets. Nou-veniţii fură găzduiţi în casele ţărăneşti mici dintre Guepier şi pod şi într-una dintre acele căsuţe se reîntâlniră Sir Lodewijk şi cei doi însoţitori ai lui cu prietenii lor.

— E sus în castel. Sir Lodewijk arătă cu capul către turn. Dumnezeu să îl ajute.

— Nici o problemă? întrebă un bărbat.

— Nici un fel de problemă, spuse Sir Lodewijk. Scoase un cuţit şi tăie dungile albe ce fuseseră cusute pe vindiac. Ne-a uşurat treaba. Un nenorocit de englez prost, nu?

— Şi de ce îl vor?

— Dumnezeu ştie, dar cui îi pasă? Tot ce contează e că îl au şi că şi diavolul o să îl aibă în curând. Sir Lodewijk căscă cu poftă. Şi mai sunt vreo doisprezece în pădure, aşa că mergem să îi găsim.

Cincizeci de călăreţi părăsiră fortăreaţa luând-o spre vest. Zgomotul potcoavelor, al zalele lor şi scârţâitul căptuşelii de piele a armurilor făceau mult zgomot, dar nu se mai auziră când intrară în pădurea deasă a culmii. Doi pescăruşi, surprinzători de albaştri, biciuiră râul şi dispărură în umbre. Buruieni mari se unduiau în curenţi unde o lumină argintie arăta că somonii se întorceau. O fată căra o găleată de lapte în josul străzii satului şi plângea pentru că pe timpul nopţii fusese siluită de către unul dintre soldaţii înveşmântaţi în negru şi ştia că era inutil să se plângă pentru că nimeni nu ar proteja-o şi nici măcar nu ar protesta în numele ei. Preotul satului o văzu, înţelese de ce plângea şi se abătu din drumul lui pentru a nu trebui să se întâlnească cu ea. Steagul negru cu galben de pe meterezele turnului numit Guepier flutură într-o rafală slabă de vânt, apoi rămase moale. Doi tineri cu şoimi cu creastă pe braţe ieşiră din turn şi se îndreptară către sud. Uşa mare cu grilaj se închise în urma lor şi sunetul zăvorului mare căzând în lăcaşul lui răsună în întreg satul.

Şi Thomas îl auzi. Un tremur răzbătu stâncile pe care Guepier era construit şi răsună pe scara spiralată până la camera lungă şi goală în care fusese dus. Două ferestre luminau încăperea, dar zidul era aşa de gros şi ambrazura atât de adâncă încât Thomas, care era legat între ferestre, nu putea să vadă prin nici una dintre ele. Un şemineu gol se afla pe zidul opus, cu pietrele coşului mânjite cu funingine. Scândurile late de lemn ale podelei erau zgâriate şi tocite de prea multe cizme cu ţinte şi Thomas ghici că servise de cazarmă. Şi probabil încă mai avea acest rol, dar acum era folosită drept închisoarea lui şi ostaşilor li se ordonase să iasă de acolo. Thomas fusese adus înăuntru şi încătuşat de inelul de metal aşezat în perete între cele două ferestre. Cătuşele îi prindeau încheieturile şi i le ţinea la spate, legate de inelul de metal din perete printr-un lanţ de un metru. Pipăise inelul, încercând să vadă dacă poate să-l mişte sau să desprindă o za din lanţ, dar nu făcu altceva decât să-şi rănească încheieturile. O femeie râdea undeva în turn. Paşi se auziră pe scara spiralată de după uşă, dar nimeni nu intră în cameră şi paşii se stinseră.

Thomas se întrebă de ce un inel de metal fusese zidit în perete. Părea un lucru neobişnuit pentru o încăpere aflată sus în turn, unde nu se puteau priponi cai. Poate fusese pus acolo când se înălţase turnul. Cândva văzuse cum oamenii transportaseră pietre până în vârful turnului unei biserici folosindu-se de un scripete ataşat de un inel ca acesta. Era mai bine să se gândească la inelul de metal, la pietre şi la zidarii care construiseră turnul decât să se minuneze de cât de prost fusese că se lăsase atât de uşor capturat sau să-şi bată capul cu ce avea să se întâmple cu el, dar bineînţeles că se întreba asta şi nici unul dintre răspunsurile care îi trecură prin cap nu era liniştitor. Smuci din nou inelul sperând că se găsea acolo de mult timp şi că mortarul care-l ţinea era slăbit, dar tot ce reuşi fu să-şi julească pielea de pe încheieturi în marginile ascuţite ale cătuşelor. Femeia râse din nou şi se auzi o voce de copil.

O pasăre pătrunse pe una dintre ferestre, bătu din aripi câteva clipe, iar apoi dispăru din nou, socotind camera nepotrivită pentru a-i fi cuib. Thomas închise ochii şi recită încet rugăciunea Graalului, aceeaşi rugăciune pe care Hristos o rostise în Ghetsimani:

— *„Pater, si vis, transfer calicem istum a me.“* „Tată, dacă voieşti, depărtează paharul acesta de la Mine.”[22] Thomas repetă rugăciunea de nenumărate ori, îndoindu-se că asta avea un rost. Dumnezeu nu-Şi cruţase propriul Fiu de agonia de pe Golgota, aşa că de ce l-ar cruţa El pe Thomas? Şi totuşi ce speranţă ar avea fără rugăciune? Voia să plângă din cauza naivităţii lui crezând că poate veni aici şi poate înşfăca cumva copilul din această fortăreaţă care puţea a fum de lemne, balegă de cal şi grăsime dezgustătoare. Totul fusese o tâmpenie şi ştia că nu făcuse asta pentru Graal, ci pentru a o impresiona pe Jeanette. Era prost, tare prost şi ca un prost căzuse în capcana inamicului, şi ştia că nu va fi răscumpărat. Cât valora? Şi deci de ce mai era viu? Pentru că voiau ceva de la el, şi chiar atunci uşa de la cameră se dădu în lături şi Thomas îşi deschise ochii.

Un bărbat într-o robă neagră de călugăr aduse două picioare de lemn în cameră. Nu avea tonsură, fapt care lăsa să se înţeleagă că era un servitor laic la o mănăstire.

— Cine eşti? întrebă Thomas.

Bărbatul, care era scund şi şchiopăta un pic, nu răspunse, ci doar aşeză cele două picioare de lemn în mijlocul camerei şi,

[22] Sfânta Evanghelie după Marcu, cap. 14, 36

după câteva clipe, aduse cinci scânduri pe care le aşeză peste picioarele de lemn pentru a forma o masă. Un al doilea bărbat fără tonsură, îmbrăcat la fel, în robă neagră, întră în cameră şi îl privi pe Thomas.

— Cine eşti? întrebă iar Thomas, dar cel de-al doilea bărbat fu la fel de tăcut ca şi primul.

Era un bărbat masiv, cu arcade osoase deasupra ochilor şi obraji scobiţi şi îl măsură pe Thomas din priviri ca pe un bou înainte de tăiere.

— Ai de gând să faci focul? întrebă primul bărbat.

— Imediat, spuse cel de-al doilea bărbat şi scoase un cuţit cu lama mică dintr-o teacă de la cureaua lui şi se îndreptă către Thomas. Stai nemişcat, mormăi el, şi nu vei fi rănit.

— Cine eşti?

— Nimeni pe care să-l ştii şi cineva pe care nu-l vei cunoaşte niciodată, spuse bărbatul, apoi apucă gulerul tunicii de lână a lui Thomas şi, cu o mişcare bruscă, o tăie în faţă.

Lama atinse, dar nu pătrunse pielea lui Thomas. Acesta se retrase, dar bărbatul îl urmă, tăind şi trăgând de haina ruptă până ce pieptul lui rămase dezvelit, apoi îi tăie mânecile şi dădu tunica la o parte, astfel încât Thomas rămase gol de la brâu în sus. Apoi bărbatul arătă la piciorul drept al lui Thomas.

— Ridică-l, ordonă el. Thomas ezită şi bărbatul oftă. Pot să te fac să-l ridici, spuse el, ceea ce te va durea, sau poţi să o faci singur, iar aşa nu te va durea.

Scoase ambele cizme ale lui Thomas, apoi tăie talia pantalonilor lui.

— Nu! protestă Thomas.

— Nu te mai obosi, spuse bărbatul, şi-i tăie, smuci şi sfâşie cu sabia pantalonii lăsându-l tremurând şi dezbrăcat.

Apoi bărbatul luă cizmele şi hainele rupte şi le duse afară din cameră.

Celălalt bărbat aduse lucruri în cameră şi le puse pe masă. Era o carte şi o sticluţă, probabil de cerneală, pentru că bărbatul puse două pene de gâscă lângă carte şi un cuţit mic cu mâner de fildeş pentru a ascuţi condeiele. Apoi puse un crucifix pe masă, două lumânări mari ca acelea care ar împodobi altarul unei biserici, trei vătraie, un cleşte de tăiat sârmă şi un instrument ciudat pe care Thomas nu putea să-l vadă bine. În cele din urmă puse două scaune la masă şi o găleată de lemn la care Thomas putea ajunge.

— Ştii pentru ce e asta, nu? întrebă el, lovind găleata cu

piciorul.
— Cine eşti? Te rog!
— Nu vrem să faci mizerie pe jos, nu-i aşa?
Bărbatul mai mare se întoarse în cameră ducând nişte vreascuri şi un coş cu buşteni.
— Cel puţin o să-ţi fie cald, îi spuse lui Thomas amuzat. Avea o oală mică de lut plină cu tăciuni aprinşi pe care îi folosi să aprindă vreascurile, apoi adăugă buştenii mai mici şi îşi ţinu mâinile lângă flăcările care se înteţeau. Bine şi cald, spuse el, şi asta e o binecuvântare iarna. Nu am mai văzut niciodată o iarnă ca asta! Ploaie! Ar trebui să construim o arcă.
În depărtare un clopot bătu de două ori. Focul începu să trosnească şi o parte din fum învălui camera, poate pentru că hornul şemineului era rece.
— Ceea ce-i place cu adevărat, spuse bărbatul mătăhălos care aprinsese focul, este un vas pentru jăratic.
— Cui? întrebă Thomas.
— Mereu îi place un vas pentru jăratic, chiar îi place, dar nu pe o podea de lemn. I-am spus.
— Cui? ceru Thomas să ştie.
— Doar nu vrei să dai foc la tot! Nu cu un vas pentru jăratic, i-am spus, nu pe o podea de lemn, aşa că a trebuit să folosim şemineul. Bărbatul mătăhălos privi focul o vreme. Pare să ardă bine, nu-i aşa? Aruncă şase buşteni mai mari pe foc, iar apoi se retrase. Îi aruncă lui Thomas o privire, clătină din cap ca şi cum prizonierul era fără scăpare, apoi ambii bărbaţi părăsiră camera.
Lemnele erau uscate, aşa că flăcările ardeau puternic, rapid şi aprig. Tot mai mult fum învălui camera şi ieşi pe ferestre. Thomas, într-un act de nervozitate, trase de cătuşe cu toată puterea lui de arcaş pentru a scoate inelul de metal din zid, dar tot ce reuşi fu să-şi înfigă mai adânc cătuşele în încheieturile pline de sânge. Se uită la tavan care era format doar din scânduri susţinute de grinzi, reprezentând probabil podeaua camerei de deasupra. Nu auzise paşi sus, dar apoi prinse sunetul paşilor de dincolo de uşă şi se duse înapoi lângă zid.
O femeie cu un copil mic intrară. Thomas se ghemui pentru a-şi ascunde goliciunea şi femeia râse de stânjeneala lui. Copilul chicoti şi el şi îi luă câteva secunde lui Thomas ca să-şi dea seama că acel băiat era fiul lui Jeanette, Charles, care se uita la el cu interes şi curiozitate, dar nerecunoscându-l. Femeia era înaltă, blondă, foarte drăguţă şi gravidă în ultima lună. Purta o

rochie de un albastru-deschis, prinsă cu un brâu deasupra burţii ei umflate şi împodobită cu o panglică albă şi perle. Pălăria ei era o spirală albastră cu un văl scurt pe care şi-l îndepărtă de la ochi pentru a-l vedea mai bine pe Thomas. Acesta îşi trase genunchii pentru a se ascunde, dar femeia traversă neobrăzată camera pentru a se uita la el.

— Ce păcat, spuse ea.

— Păcat? întrebă Thomas.

Ea nu intră în detalii.

— Chiar eşti englez? ceru ea să ştie şi se enervă când Thomas nu-i răspunse. Construiesc o roată de tortură jos, englezule! Troliuri şi frânghii să te întindă. Ai văzut vreodată un bărbat după ce a fost torturat? Cade în genunchi. E amuzant, dar nu cred că şi pentru cel torturat.

Thomas încă o ignora, uitându-se în schimb la micul copil care avea chipul bucălat, păr negru şi ochii întunecaţi şi fioroşi ai lui Jeanette, mama lui.

— Ţi-aduci aminte de mine, Charles? întrebă Thomas, dar băiatul îl privi inexpresiv. Mama ta îţi trimite salutări, spuse el şi văzu uimirea de pe faţa băiatului.

— Mama? întrebă Charles, care avea aproape patru ani.

Femeia îi apucă mâna lui Charles şi îl târî departe, ca şi cum Thomas ar fi avut o boală contagioasă.

— Cine eşti? întrebă ea nervoasă.

— Mama ta te iubeşte, Charles, îi spuse Thomas băiatului cu ochii mari.

— Cine eşti? insistă femeia, apoi se întoarse când uşa se deschise.

Un preot dominican intră. Era sfrijit, slab şi înalt, cu părul scurt şi cărunt şi o faţă înfiorătoare. Se încruntă când văzu femeia şi copilul.

— Nu ar trebui să fiţi aici, domniţă, spuse el dur.

— Uiţi, preotule, cine domneşte aici, replică femeia însărcinată.

— Soţul dumneavoastră, spuse ferm preotul, şi el nu v-ar vrea aici, aşa că veţi pleca.

Preotul ţinu uşa deschisă şi femeia, despre care Thomas presupuse a fi doamna de Roncelets, ezită preţ de o clipă, apoi ieşi afară. Charles se uită înapoi o dată, apoi fu târât afară din cameră chiar înainte ca un alt dominican să intre, de data aceasta un tânăr, mic şi chel, cu un prosop înfăşurat pe o mână şi un bol cu apă în mâini. Fu urmat de cei doi servitori în robe

care mergeau cu mâinile împreunate şi ochii în pământ pentru a sta lângă foc. Primul preot, cel sfrijit, închise uşa, apoi el şi celălalt preot veniră la masă.

— Cine eşti? îl întrebă Thomas pe preotul sfrijit, deşi credea că ştie răspunsul.

Încerca să îşi aducă aminte dimineaţa aceea înceţoşată din Durham când îl văzuse pe de Taillebourg luptându-se cu fratele lui Robbie. Credea că era acelaşi bărbat, preotul care o omorâse pe Eleanor sau care ordonase omorârea ei, dar nu era sigur.

Cei doi preoţi îl ignorară. Bărbatul mai mic puse apa şi prosopul pe masă, apoi ambii bărbaţi îngenunchează.

— În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, spuse preotul mai în vârstă, făcându-şi semnul crucii, amin. Se ridică, deschise ochii şi se uită în jos la Thomas care încă se ghemuia pe scândurile podelei denivelate. Eşti Thomas din Hookton, spuse el formal, fiul nelegitim al părintelui Ralph, preotul acelui loc?

— Cine eşti?

— Răspunde-mi, te rog, spuse dominicanul.

Thomas se uită în ochii bărbatului şi recunoscu incredibila putere a preotului şi ştiu că nu îndrăznea să cedeze în faţa acelei puteri. Trebuia să reziste de la început, aşa că nu zise nimic.

Preotul oftă la această manifestare de încăpăţânare care nu-şi avea rostul.

— Eşti Thomas din Hookton, declară el, aşa spune Lodewijk. În acest caz, salutări, Thomas. Numele meu este Bernard de Taillebourg şi sunt călugăr al ordinului dominican şi, cu binecuvântarea lui Dumnezeu şi bunăvoinţa Tatălui Sfânt, inchizitor. Fratele meu întru Hristos – de Taillebourg arătă către preotul mai tânăr care se aşezase la masă unde deschise cartea şi ridică una dintre pene – este părintele Cailloux, care e de asemenea inchizitor.

— Eşti un nenorocit, spuse Thomas, privindu-l pe de Taillebourg. Eşti un criminal nenorocit.

Ar fi putut să nu se obosească pentru că de Taillebourg nu reacţionă în nici un fel.

— Ridică-te, te rog, îi ceru preotul.

— Un criminal nenorocit orfan, spuse Thomas, fără să se mişte.

De Taillebourg făcu un mic gest şi cei doi servitori se repeziră şi îl luară pe Thomas de mâini şi îl ridicară în picioare şi, când

ameninţă că se prăbuşeşte, cel mai masiv îl pălmui aşa de tare peste faţă, încât îl duru vânătaia lăsată de lovitura lui Sir Lodewijk primită înainte de acea dimineaţă. De Taillebourg aşteptă până ce bărbaţii se întoarseră înapoi lângă foc.

— Am primit de la cardinalul Bessieres, spuse el inexpresiv, misiunea de a descoperi locul unde este depozitată o relicvă şi am fost informaţi că tu poţi să ne ajuţi în această problemă, care este considerată de o asemenea importanţă, încât am fost împuterniciţi de către Biserică şi de către Dumnezeu Atotştiutorul să ne asigurăm că ne spui adevărul. Înţelegi ce înseamnă asta, Thomas?

— Mi-ai omorât femeia, spuse Thomas, şi într-o zi, preotule, o să arzi în iad, şi diavolii o să danseze pe fundul tău zbârcit.

De Taillebourg, din nou, nu reacţionă în nici un fel. Nu îşi folosea scaunul, ci stătea înalt şi slab ca o săgeată în spatele mesei pe care îşi odihnea vârfurile degetelor lungi şi palide.

— Ştim, spuse el, că tatăl tău se poate să fi avut Graalul, şi ştim că ţi-a dat o carte cu însemnările lui despre cel mai preţios vestigiu din câte există. Îţi spun că ştim lucrurile acestea ca să nu ne pierdem în zadar timpul şi tu să nu înduri suferinţă tăgăduindu-le. Dar totuşi trebuie să ştim mai multe şi de aceea ne aflăm aici. Mă înţelegi, Thomas?

— Diavolul o să se pişe în gura ta, preotule, şi să-şi golească măruntaiele în nările tale.

De Taillebourg păru puţin deranjat ca şi cum cruzimea lui Thomas era supărătoare.

— Biserica ne oferă autoritatea de a te interoga, Thomas, continuă el cu o voce blândă, dar în mila ei infinită ne ordonă să nu vărsăm sânge. Putem folosi durere, chiar e datoria noastră să provocăm durerea, dar trebuie să fie durere fără vărsare de sânge. Asta înseamnă că putem apela la foc – degetele lui lungi atinseră unul dintre vătraiele de pe masă – şi-ţi putem zdrobi oasele şi atârna greutăţi de mâini şi de picioare şi Dumnezeu ne va ierta pentru că totul va fi făcut în numele Lui şi în serviciul Lui sfânt.

— Amin, spuse fratele Cailloux şi, ca şi cei doi servitori, îşi făcu semnul crucii.

De Taillebourg împinse toate cele trei vătraie pe marginea mesei şi servitorul mai mic traversă grăbit camera, luă fiarele şi le vârî în foc.

— Nu provocăm puţină durere, spuse de Taillebourg, sau fără motiv, ci regretând sincer, cu părere de rău şi preocupaţi până

la lacrimi de sufletul tău nemuritor.

— Eşti un criminal, spuse Thomas, şi sufletul tău va arde în iad.

— Acum, continuă de Taillebourg, aparent nepreocupat de insultele lui Thomas, să începem cu cartea. I-ai spus fratelui Germain în Caen că tatăl tău a scris-o. E adevărat?

Şi aşa începu interogatoriul. O întrebare uşoară pentru început, la care Thomas nu răspunse pentru că era epuizat de ura pentru de Taillebourg, o ură alimentată de amintirea trupului palid şi plin de sânge al lui Eleanor, dar totuşi interogatoriul era stăruitor şi necontenit, iar ameninţarea unei dureri îngrozitoare zăcea în cele trei vătraie care se încingeau în foc. Aşa se convinse Thomas că de Taillebourg ştia câteva lucruri şi nu era nici un rău dacă îi mai zicea şi altele. Oricum, dominicanul era aşa de rezonabil şi aşa de răbdător! Îndura mânia lui Thomas, îi ignora insultele, îşi exprima iar şi iar dorinţa de a nu fi nevoit să apeleze la tortură şi spunea că el nu voia decât să ştie adevărul, oricât de neadecvat era, aşa că, după o oră, Thomas începu să răspundă la întrebări. De ce să sufere, se întrebă el, când el nu poseda ceea ce voia dominicanul? Nu ştia unde era Graalul, nici nu era sigur că Graalul exista aşa că, şovăitor la început, şi apoi din ce în ce mai binevoitor, vorbi.

Da, exista o carte, care în cea mai mare parte era redactată în limbi şi scrisuri ciudate, şi Thomas spuse că nu ştia ce însemnau acele pasaje misterioase. Cât despre restul, recunoscu că ştia latina şi că citise acele părţi ale cărţii, dar le catalogă ca vagi, repetitive şi inutile…

— Erau doar povestiri, spuse el.

— Ce fel de povestiri?

— Un bărbat şi-a recăpătat vederea după ce s-a uitat la Graal, iar apoi, când a fost dezamăgit de felul în care arăta, şi-a pierdut-o din nou.

— Dumnezeu să fie slăvit pentru asta, replică părintele Cailloux, apoi înmuie pana în cerneală şi consemnă miracolul.

— Şi mai ce? întrebă de Taillebourg.

— Poveşti cu soldaţi care câştigau bătălii datorită Graalului, povestiri despre tămăduiri, spuse Thomas.

— Crezi în ele?

— În povestiri? Thomas făcu o pauză ca şi cum ar sta pe gânduri, apoi încuviinţă din cap. Dacă Dumnezeu ne-a oferit Graalul, părinte, spuse el, atunci sigur acesta va face miracole.

— A avut tatăl tău Graalul?
— Nu ştiu.
Aşa că de Taillebourg îl întrebă de părintele Ralph şi Thomas îi spuse cum tatăl lui se plimba de-a lungul plajei stâncoase de la Hookton căindu-se cu lacrimi pentru păcatele lui şi predicând, câteodată, creaturilor sălbatice ale mării şi cerului.
— Spui că era nebun? întrebă de Taillebourg.
— Era nebun după Dumnezeu, spuse Thomas.
— Nebun după Dumnezeu, repetă de Taillebourg, ca şi cum aceste cuvinte îl intrigau. Sugerezi că era un sfânt?
— Cred că toţi sfinţii erau ca el, replică Thomas prudent, dar el lua în derâdere superstiţiile.
— Ce vrei să spui?
— Îi plăcea foarte mult Sfântul Guinefort, spuse Thomas, şi îl chema de fiecare dată când avea chiar şi cea mai mică problemă.
— Şi asta înseamnă că-l lua în derâdere? întrebă de Taillebourg.
— Sfântul Guinefort era un câine, spuse Thomas.
— Ştiu cine era Sfântul Guinefort, spuse ţâfnos de Taillebourg, dar vrei să spui că Dumnezeu nu putea folosi un câine pentru a înfăptui miracolele Lui sfinte?
— Spun că tatăl meu nu credea că un câine ar putea fi un sfânt, aşa că se amuza pe seama asta.
— Lua în derâdere Graalul?
— Niciodată, răspunse onest Thomas, nici măcar o dată.
— Şi în cartea lui, reveni brusc de Taillebourg la subiectul iniţial, spune cum a ajuns în posesia Graalului?
De câteva minute Thomas era conştient că cineva stătea de partea cealaltă a uşii. De Taillebourg o închisese, dar zăvorul fusese ridicat încet şi uşa întredeschisă. Cineva stătea acolo, ascultând, şi Thomas crezu că era doamna de Roncelets.
— Nu a spus niciodată că avea Graalul, răspunse el, dar susţinea că a fost odată în posesia familiei.
— Că a fost odată în posesia, spuse hotărât de Taillebourg, familiei Vexille.
— Da, replică Thomas şi fu sigur că uşa se mişcă un pic.
Condeiul părintelui Cailloux zgâria pergamentul. Tot ce spunea Thomas era consemnat scris şi el îşi aduse aminte de un predicator franciscan de la un târg din Dorchester ţipând la oameni că orice păcat pe care l-au comis vreodată era înregistrat într-o carte mare în ceruri şi când mureau şi se

duceau la judecată în faţa lui Dumnezeu, cartea era deschisă şi li se citeau păcatele, iar George Adyn făcuse pe toată lumea să râdă spunând că nu era destulă cerneală în toată lumea creştină pentru a scrie tot ce face fratele lui cu Dorcas Churchill în Puddletown. Păcatele, replicase franciscanul nervos, erau înregistrate cu litere de foc, acelaşi foc în care ard adulterii în adâncimile iadului.

— Şi cine este Hacalia? întrebă de Taillebourg.

Thomas fu surprins de întrebare şi ezită. Apoi încercă să pară nedumerit.

— Cine?

— Hacalia, repetă răbdător de Taillebourg.

— Nu ştiu, zise Thomas.

— Eu cred că ştii, spuse blând de Taillebourg.

Thomas se uită la faţa puternică şi osoasă a preotului. Îi aducea aminte de faţa tatălui său pentru că avea aceeaşi dârzenie cruntă ce dezvăluia că nu îl interesa ce credeau ceilalţi despre comportamentul lui pentru că el nu răspundea decât în faţa lui Dumnezeu.

— Fratele Germain a menţionat acest nume, spuse precaut Thomas, dar ce înseamnă nu ştiu.

— Nu te cred, insistă de Taillebourg.

— Părinte, spuse Thomas hotărât, nu ştiu ce înseamnă. L-am întrebat pe fratele Germain, dar nu a vrut să îmi explice. Spunea că cineva ca mine nu ar înţelege niciodată.

De Taillebourg îl privi pe Thomas în linişte. Focul mocnea în şemineu şi servitorul mătăhălos mută vătraiele, şi unul dintre buştenii mari căzu.

— Prizonierul spune că nu ştie, îi dictă de Taillebourg părintelui Cailloux, fără să îşi ia ochii de la Thomas.

Servitorul mai puse buşteni pe foc şi de Taillebourg îl lăsă pe Thomas să privească la vătraie şi să se îngrijoreze pentru câteva momente înainte de a-şi relua interogatoriul.

— Deci, întrebă dominicanul, unde e cartea acum?

— În La Roche-Derrien, spuse Thomas hotărât.

— Unde în La Roche-Derrien?

— Cu bagajele mele, spuse Thomas, pe care le-am lăsat la un vechi prieten al meu, Will Skeat. Asta nu era adevărat. Lăsase cartea la Jeanette, dar nu voia să o expună vreunui pericol. Will Skeat, chiar şi cu o memorie afectată, putea să aibă grijă de el mai bine decât Mierla. Sir William Skeat, adăugă Thomas.

— Ştie acest Sir William ce e cartea? întrebă de Taillebourg.

— Nici nu poate să citească! Nu, nu ştie.

Mai urmară şi alte întrebări, zeci. De Taillebourg vru să ştie viaţa lui Thomas, de ce abandonase Oxfordul, de ce devenise arcaş, când se spovedise ultima oară, ce făcuse în Durham. Ce ştia regele Angliei despre Graal? Ce ştia episcopul de Durham? Întrebările continuară fără răgaz până ce Thomas aproape leşină de foame şi de stat în picioare, dar de Taillebourg părea neobosit. Seara veni şi deşi lumina de la cele două ferestre păli şi se întunecă, el tot insista. Cei doi servitori începuseră de mult să fie agitaţi, în timp ce părintele Cailloux se încrunta şi privea la ferestre, parcă sugerând că timpul cinei trecuse de mult, dar de Taillebourg nu ştia ce este foamea. El stăruia cu întrebările lui. Cu cine călătorise Thomas la Londra? Ce făcuse în Dorset? Căutase Graalul în Hookton? Fratele Cailloux umplu pagină după pagină cu răspunsurile lui Thomas şi, pe măsură ce seara se scurgea, trebui să aprindă lumânările pentru a putea vedea să scrie. Flăcările focului proiectau pe podea umbra picioarelor mesei şi Thomas se balansa de oboseală, când în cele din urmă de Taillebourg dădu din cap.

— O să mă gândesc la toate răspunsurile tale şi o să mă rog în seara aceasta, Thomas, spuse el, şi dimineaţă o să continuăm.

— Apă, murmură Thomas, am nevoie de apă.

— O să ţi se dea mâncare şi apă, spuse de Taillebourg.

Unul din servitori luă vătraiele din foc. Părintele Cailloux închise cartea şi îi aruncă lui Thomas o privire în care se citea şi o urmă de simpatie. I se aduse o pătură şi primi de mâncare peşte afumat, fasole, pâine şi apă. Pentru a putea mânca lui Thomas i se descătuşă o mână. Doi gardieni, amândoi în vindiacuri negre simple, îl priviră cum mănâncă şi, după ce termină, îi puseră la loc cătuşele şi simţi cum un cui fu trecut prin încheietoarea cătuşelor pentru a le asigura. Asta îi dădu speranţe, iar când rămase singur încercă să ajungă la cui cu degetele, dar amândouă cătuşele erau strânse şi nu putu ajunge la încheietoare. Nu putea scăpa.

Se rezemă de zid, înghesuit în pătură şi privind focul ce se stingea. Căldura nu se simţea în cameră, aşa că Thomas începu să dârdâie. Îşi răsuci degetele încercând să ajungă la încheietoarea cătuşelor, dar era imposibil şi gemu involuntar ca şi cum ar fi anticipat durerea. Fusese cruţat de durere în ziua aceea, dar însemna asta că scăpase întru totul? Merita, se gândea el, pentru că zisese în cea mai mare parte adevărul. Îi zisese lui de Taillebourg că nu ştia unde se afla Graalul, că nici

măcar nu era sigur că există, că rar îl auzise pe tatăl lui vorbind de el şi că ar prefera să fie un arcaş în armata regelui Angliei decât un căutător al Graalului. Simţi din nou ruşine că se lăsase prins atât de uşor. Ar fi trebuit să se întoarcă în La Roche-Derrien până acum, la taverne şi la râsetele, berea şi compania soldaţilor. Avea lacrimi în ochi şi se ruşină şi de asta. Se auziră râsete din castel şi parcă şi sunetele unei harpe.

Uşa se deschise.

Nu putea să vadă decât că un bărbat intră în cameră. Vizitatorul era înfăşurat într-o mantie neagră care îl făcea să pară o umbră sinistră, se aşeză la masă şi îl privi pe Thomas. Lemnele ce abia mai ardeau erau în spatele bărbatului, învăluindu-i silueta înaltă în roşu, dar luminându-l pe Thomas.

— Mi s-a spus, zise bărbatul, că nu te-a ars azi.

Thomas nu spuse nimic, ci se înghesui sub pătură.

— Îi place să ardă oamenii, spuse vizitatorul. Chiar îi place. L-am privit. Se înfiorează când se încreţeşte pielea.

Se duse lângă foc, ridică unul dintre vătraie şi îl vârî în tăciunii aprinşi înainte de a mai pune alţi buşteni peste flăcările ce se stingeau. Lemnul uscat se aprinse repede şi, în lumina pâlpâitoare, Thomas putu să-l vadă pentru prima dată pe bărbat. Avea faţa îngustă şi palidă, nasul prelung şi fălci puternice şi părul negru pieptănat pe spate şi dezvăluind o frunte înaltă. Era un chip serios, inteligent şi dur care fu umbrit când bărbatul se îndepărtă de foc.

— Sunt vărul tău, spuse el.

Ura îl cuprinse pe Thomas.

— Eşti Guy Vexille?

— Sunt contele de Astarac, spuse Vexille. Se apropie încet de Thomas. Ai fost la bătălia de lângă pădurea de Crecy?

— Da.

— Un arcaş?

— Da.

— Şi la sfârşitul bătăliei, spuse Guy Vexille, ai strigat trei cuvinte în latină.

— *„Calix meus inebrians”* spuse Thomas.

Guy Vexille se rezemă de marginea mesei şi îl privi pe Thomas pentru un timp. Faţa lui era umbrită, aşa că Thomas nu-i putea vedea expresia de pe chip, doar strălucirea pală din ochii lui.

— *„Calix meus inebrians”,* spuse în cele din urmă Vexille. Este deviza secretă a familiei noastre. Nu cea pe care o înscriem

pe coif. O cunoşti pe cea din urmă?

— Nu.

— *„Pie repone te”,* spuse Guy Vexille.

— „Cu credinţă evlavioasă”, traduse Thomas.

— Eşti neobişnuit de instruit pentru un arcaş, spuse Vexille. Se ridică şi păşi în timp ce vorbea. Adevărata noastră deviză este: *„Calix meus inebrians”,* nu *„pie repone te“.* Suntem păzitorii Graalului. Familia noastră l-a păzit generaţii întregi, ne-a fost încredinţat de către Dumnezeu, iar tatăl tău l-a furat.

— L-ai omorât, spuse Thomas.

— Şi sunt mândru de asta, replică Guy Vexille, apoi se opri brusc şi se întoarse către Thomas. Tu erai acel arcaş de pe deal din ziua aceea?

— Da.

— Tragi bine, Thomas.

— Aceea a fost prima zi când am omorât un om, spuse Thomas, şi a fost o greşeală.

— O greşeală?

— Nu am omorât pe cine trebuia.

Guy Vexille zâmbi, apoi se întoarse către foc şi scoase vătraiul pentru a vedea că vârful îi era un pic roşu. Îl vârî înapoi în foc.

— L-am omorât pe tatăl tău, spuse el, şi ţi-am omorât şi femeia în Durham, şi pe preotul care era, bineînţeles, prietenul tău.

— Tu erai servitorul lui de Taillebourg? întrebă Thomas, uimit.

Îl ura de Guy Vexille din cauza morţii tatălui său. Acum mai avea două morţi pentru care să îl urască.

— Am fost într-adevăr servitorul lui, confirmă Vexille. A fost pedeapsa lui de Taillebourg, pedeapsa umilinţei. Dar acum sunt un soldat din nou şi misiunea mea este să găsesc Graalul.

Thomas îşi trase genunchii sub pătură.

— Dacă Graalul are atâta putere, spuse el, atunci de ce e familia noastră atât de lipsită de putere?

Guy Vexille se gândi preţ de câteva clipe la întrebare, apoi ridică din umeri.

— Din cauză că ne-am dezbinat, spuse el, pentru că eram nişte păcătoşi nedemni de Graal. Dar o să schimbăm asta, Thomas. O să ne recuperăm puterea şi virtutea. Guy Vexille se aplecă lângă foc, luă vătraiul din flăcări şi îl roti ca pe o sabie; acesta sfârâi şi vârful lui roşu descrise un arc de lumină în camera întunecată. Te-ai gândit, Thomas, întrebă el, să mă

ajuţi?

— Să te ajut?

Vexille păşea către Thomas. Flutura vătraiul cu mişcări ca de coasă luminând ca o stea căzătoare, lăsând dâre de fum în camera întunecată.

— Tatăl tău, continuă el, era fratele cel mare. Ştiai asta? Dacă ai fi fost fiul lui legitim ai fi contele de Astarac. Lăsă vârful vătraiului în jos încât fu foarte aproape de faţa lui Thomas, atât de aproape încât Thomas putea simţi dogoarea acestuia. Alătură-te-mi, spuse tare Guy Vexille, spune-mi ce ştii, ajută-mă să recuperez cartea şi mergi cu mine în căutarea Graalului. Se ghemui astfel încât faţa lui era la acelaşi nivel cu faţa lui Thomas. Adu glorie familiei noastre, Thomas, spuse el blând, glorie cu care tu şi cu mine am putea conduce întreaga creştinătate şi, cu puterea Graalului, să organizăm o cruciadă împotriva păgânilor pe care să-i facem una cu pământul. Tu şi cu mine, Thomas! Noi suntem numiţi de Dumnezeu păzitorii Graalului, şi, dacă ne unim, generaţii de acum încolo o să se vorbească despre noi ca de cei mai renumiţi sfinţi luptători pe care i-a avut vreodată Biserica. Vocea lui era pătrunzătoare, fără suişuri şi coborâşuri, aproape muzicală. Mă vei ajuta, Thomas?

— Nu, spuse Thomas.

Vătraiul se apropie de ochiul drept al lui Thomas, atât de aproape încât strălucea ca un soare mare şi puternic, dar acesta nu se mişcă. Nu credea că vărul lui i-ar vârî vătraiul în ochi, dar bănuia că Guy Vexille voia ca el să se înfioreze, aşa că stătu nemişcat.

— Prietenii tăi au scăpat azi, spuse Vexille. Am fost cincizeci să îi prindem, dar au reuşit cumva să ne evite. S-au dus în pădure.

— Bine.

— Dar tot ce pot să facă este să se retragă în La Roche-Derrien, iar acolo o să fie prinşi. Vine primăvara, Thomas, o să închidem acea capcană.

Thomas nu spuse nimic. Vătraiul se răci şi se întunecă şi Thomas îndrăzni în sfârşit să clipească.

— Ca toţi membrii familiei Vexille, spuse Guy, îndepărtând vătraiul şi ridicându-se, eşti la fel de curajos, pe cât eşti de prost. Ştii unde este Graalul?

— Nu.

Guy Vexille se uită la el, analizând răspunsul, apoi ridică din

umeri.

— Crezi că există Graalul, Thomas?

Thomas făcu o pauză, iar apoi îi dădu răspunsul pe care îl negase toată ziua lui de Taillebourg.

— Da.

— Ai dreptate, spuse Vexille, ai dreptate. Chiar există. Noi l-am avut, iar tatăl tău l-a furat şi tu eşti cheia găsirii lui.

— Nu ştiu nimic despre el! protestă Thomas.

— Dar de Taillebourg nu o să creadă asta, spuse Vexille, aruncând vătraiul pe masă. De Taillebourg vrea Graalul aşa cum un om înfometat vrea pâine. Visează la el. Geme în somn şi plânge după el. Vexille făcu o pauză, apoi zâmbi. Atunci când nu o să mai poţi suporta durerea, şi crede-mă că va sosi acel moment, şi când îţi vei dori să fi murit, şi crede-mă că îţi vei dori, spune-i lui de Taillebourg că te căieşti şi că vei fi vasalul meu. Atunci durerea va înceta şi tu vei trăi.

Thomas îşi dădu seama că Vexille fusese cel care ascultase la uşă. Şi în ziua următoare va trage din nou cu urechea. Thomas îşi închise ochii.

— *„Pater,* se ruga el, *si vis, transfer calicem istem a me".* Îşi deschise din nou ochii. De ce ai omorât-o pe Eleanor? întrebă el.

— De ce nu?

— E un răspuns stupid, mârâi Thomas.

Capul lui Vexille se lăsă pe spate ca şi cum ar fi fost lovit.

— Pentru că ştia că existăm, spuse el, de aceea.

— Existaţi?

— Ştia că suntem în Anglia şi ce voiam, spuse Guy Vexille, şi că vorbisem cu fratele Collimore. Dacă ar fi aflat regele Angliei că noi căutam Graalul în regatul lui ne-ar fi oprit. Ne-ar fi aruncat în închisoare. Ne-ar fi făcut nouă ceea ce îţi facem noi acum ţie.

— Crezi că Eleanor te-ar fi trădat regelui? întrebă Thomas neîncrezător.

— Cred că era mai bine ca nimeni să nu ştie că am fost acolo. Dar ştii ce, Thomas? Călugărul acela bătrân nu putea să ne spună decât de existenţa ta. Toate eforturile, călătoria îndelungată, vremea scoţiană, doar ca să aflu de tine! Nu ştia unde era Graalul, nici măcar nu îşi imagina unde ar fi putut tatăl tău să îl ascundă, dar ştia de tine şi de atunci te căutăm. Părintele de Taillebourg vrea să te interogheze, Thomas, vrea să te facă să plângi de durere până ce îi zici ceea ce eu cred că nu poţi să îi spui, dar nu vreau suferinţa ta. Vreau prietenia ta.

— Şi eu vreau ca tu să mori, spuse Thomas.

Vexille clătină trist din cap, apoi se apleca pentru a fi mai aproape de Thomas.

— Vere, spuse el încet, într-o zi vei îngenunchea în faţa mea. Într-o zi îţi vei pune mâinile între ale mele şi îmi vei jura credinţă, şi ne vom săruta ca un stăpân şi omul său, şi aşa vei deveni vasalul meu, şi vom merge împreună, sub semnul crucii, către glorie. Vom fi ca fraţi, îţi făgăduiesc. Îşi sărută degetele, apoi atinse cu vârful lor obrazul lui Thomas ca o mângâiere. Îţi făgăduiesc asta, frate, şopti Vexille. Acum, noapte bună.

— Blestemat să fii, Guy Vexille, mârâi Thomas.

— *Calix meus inebrians,* spuse Guy Vexille şi plecă.

Veneau zorile şi Thomas tremura. Fiecare pas din castel îl făcea să se ghemuiască. Dincolo de ferestrele adânci se auzeau cocoşii şi cântecele păsărilor şi avu impresia, nu ştia din ce motiv, că era o pădure deasă în afara Turnului Roncelets şi se întrebă dacă va mai vedea vreodată frunzele verzi. Un servitor posac îi aduse micul dejun format din pâine, brânză tare şi apă şi un gardian cu tunică galbenă cu dungi negre îi scoase cătuşele şi îl păzi cât mâncă, dar cătuşele îi fură puse la loc pe încheieturi imediat ce termină. Servitorul îi luă găleata pentru a o goli şi puse alta în locul ei.

Bernard de Taillebourg veni după puţin timp şi, în vreme ce servitorii reaprindeau focul şi părintele Cailloux se aşeză la masa improvizată, înaltul dominican îl salută călduros pe Thomas.

— Ai dormit bine? A fost bun micul dejun? E mai frig azi, nu? Nu am mai văzut vreodată o iarnă atât de ploioasă. Râul s-a revărsat inundând Rennes pentru prima oară în ultimii câţiva ani! Toate pivniţele oraşului sunt sub apă.

Thomas, înfrigurat şi speriat, nu răspunse, dar de Taillebourg nu se supără. În schimb, aşteptă până ce părintele Cailloux îşi înmuie pana în cerneală, apoi ordonă servitorului mai înalt să îi ia pătura lui Thomas.

— Acum, spuse el când prizonierul fu dezgolit, la treburi. Să vorbim despre cartea tatălui tău. Cine mai ştie de existenţa acestei cărţi?

— Nimeni, spuse Thomas, decât fratele Germain şi dumneata ştiţi de ea.

De Taillebourg se încruntă.

— Dar, Thomas, trebuie să ţi-o fi dat-o cineva! Iar acea persoană sigur ştie de ea! Cine ţi-a dat-o?

— Un notar din Dorchester, minţi imediat Thomas.

— Un nume, te rog, dă-mi un nume.

— John Rowley, spuse Thomas, inventând numele.

— Spune-l pe litere, te rog, îi ceru de Taillebourg şi, după ce

Thomas se supuse, inchizitorul începu să se plimbe aparent supărat. Acest Rowley trebuie să fi ştiut ce era cartea, nu?

— Era împachetată într-o mantie a tatălui meu şi în alte haine mai vechi. Nu s-a uitat.

— Se poate să se fi uitat.

— John Rowley, spuse Thomas, continuând cu minciuna, este bătrân şi gras. Nu o să plece să caute Graalul. Oricum, el credea că tatăl meu era nebun, deci de ce ar fi el interesat de o carte de-a lui? Rowley nu e interesat decât de bere, mied şi plăcinte cu carne de oaie.

Cele trei vătraie se încingeau din nou în foc. Începu să plouă şi rafale de vânt rece aruncau câteodată picături prin geamurile deschise. Thomas îşi aduse aminte de avertismentul vărului său din noapte, cum că lui de Taillebourg îi place să apeleze la durere, dar totuşi vocea dominicanului era blândă şi liniştită şi Thomas credea că trecuse de ce era mai greu. Rezistase unei zile de interogatoriu al lui de Taillebourg şi răspunsurile lui păreau să îl fi mulţumit pe asprul dominican, care acum nu făcea decât să umple golurile din povestea lui Thomas. Voia să ştie de lancea Sfântului Gheorghe şi Thomas îi spuse că arma atârnase mult timp în biserica din Hookton înainte de a fi furată şi povesti cum o recuperase în bătălia de lângă pădurea de la Crecy. Credea Thomas că era adevărata lance? întrebă de Taillebourg şi Thomas clătină din cap.

— Nu ştiu, spuse el, dar tatăl meu credea că este.

— Şi vărul tău furase lancea din biserica din Hookton?

— Da.

— Tot ce se poate, cugetă de Taillebourg, aşa că nimeni nu ar fi bănuit că venise în Anglia pentru a căuta Graalul. Lancea era un pretext.

Se gândi o vreme la asta şi Thomas, nesimţind nevoia de a comenta, nu spuse nimic.

— Lancea avea lamă? întrebă de Taillebourg.

— Una lungă.

— Şi totuşi, dacă aceasta era lancea care omorâse dragonul, observă de Taillebourg, lama ar fi trebuit să fie pătată cu sângele dragonului?

— Ar trebui? întrebă Thomas.

— Bineînţeles că ar trebui! insistă de Taillebourg, privindu-l pe Thomas, ca şi cum acesta ar fi fost nebun. Sângele dragonului curge! Curge şi ia foc. Ridică din umeri ca şi cum ar fi recunoscut că lancea nu era relevantă pentru misiunea lui.

Pana de scris a părintelui Cailloux zgâria pergamentul, încercând să ţină pasul cu interogatoriul, iar cei doi servitori stăteau lângă foc, fără să se obosească să îşi ascundă plictiseala când de Taillebourg căută un alt subiect de explorat. Îl alese pe Will Skeat pentru un motiv anume şi întrebă de rana lui şi de lapsusurile lui. Era Thomas sigur că nu putea să citească?

— Nu poate să citească! spuse Thomas.

Părea că îl asigură pe de Taillebourg şi că era o măsură de încredere. Începuse ziua precedentă cu insulte şi ură, dar acum îl ajuta binevoitor pe dominican până la sfârşitul interogatoriului. Supravieţuise.

— Skeat nu poate citi, spuse de Taillebourg, în timp ce se plimba prin cameră. Presupun că nu e de mirare. Deci nu o să se uite la cartea pe care i-ai lăsat-o?

— Sunt norocos dacă nu foloseşte paginile să se şteargă cu ele la fund. Aceasta este singura întrebuinţare pe care Will Skeat o găseşte pentru hârtie sau pergament.

De Taillebourg zâmbi uşor şi se uită în tavan. Tăcu pentru multă vreme, dar în cele din urmă îi aruncă lui Thomas o privire nedumerită.

— Cine e Hacalia?

Întrebarea îl luă prin surprindere pe Thomas şi probabil că se văzu asta.

— Nu ştiu, reuşi să spună după o pauză.

De Taillebourg îl privi pe Thomas. În cameră se simţi deodată tensiunea; servitorii erau foarte atenţi, iar părintele Cailloux nu mai scria, ci se uita la Thomas. De Taillebourg zâmbi.

— O să îţi mai dau o şansă, Thomas, spuse el cu o voce gravă. Cine este Hacalia?

Thomas ştiu că trebuie să înfrunte situaţia. Dacă reuşea să treacă de asta, credea el, şi interogatoriul se va sfârşi.

— Nu am auzit de el, spuse el, încercând din răsputeri să pară sincer, până ce fratele Germain nu l-a menţionat.

De ce considerase de Taillebourg Hacalia ca fiind punctul slab al apărării lui Thomas rămânea un mister, dar era un atac subtil pentru că, dacă dominicanul putea dovedi că Thomas ştia cine era Hacalia, atunci demonstra şi că Thomas tradusese cel puţin un pasaj din ebraică din carte. Putea dovedi că Thomas minţise de-a lungul întregului interogatoriu şi ar deschide o altă sferă de dezvăluiri. Aşa că de Taillebourg insistă şi, când Thomas continuă să nege că ar şti ceva, preotul le făcu semn servitorilor. Părintele Cailloux se cutremură.

— Ţi-am spus, zise Thomas nervos, chiar nu ştiu cine este Hacalia.

— Dar datoria mea în faţa lui Dumnezeu, spuse de Taillebourg, luând primul vătrai încins de la servitorul înalt, e să mă asigur că nu spui minciuni. Se uită la Thomas cu ceea ce părea simpatie. Nu vreau să te rănesc, Thomas. Vreau doar adevărul. Aşa că spune-mi cine este Hacalia!

Thomas înghiţi.

— Nu ştiu, spuse el, apoi repetă mai tare: Nu ştiu!

— Eu cred că ştii, zise de Taillebourg, şi aşa începu durerea.

— În numele Tatălui, se rugă de Taillebourg în timp ce lipi metalul de piciorul dezgolit al lui Thomas, şi al Fiului şi al Sfântului Duh.

Cei doi servitori îl ţineau pe Thomas, iar durerea fu mai puternică decât îşi închipuise el şi încercă să se zbată, dar nu putea să se mişte. Nările îi erau pline cu mirosul puternic de carne arsă şi tot nu răspundea întrebării pentru că el credea că, recunoscând că minţise, va fi mai aprig pedepsit. Undeva în capul lui ce urla credea că, dacă va continua cu minciuna, de Taillebourg îl va crede şi nu va mai folosi focul, dar într-un concurs de răbdare dintre călău şi prizonier, cel din urmă nu avea nici o şansă. Un al doilea vătrai fu încins şi vârful lui fu lipit de coastele lui Thomas.

— Cine este Hacalia? întrebă de Taillebourg.

— Ţi-am spus…

Metalul încins îi fu lipit de piept şi tras în jos până la burtă, lăsând o linie de carne cutată ce ardea, dar rana se cauteriză imediat aşa că nu pică nici un strop de sânge şi strigătele lui Thomas răsunară lovindu-se cu ecou de tavanul înalt. Cel de-al treilea vătrai aştepta şi primul era reîncălzit pentru ca durerea să fie necontenită. Thomas fu pus pe burta lui arsă şi instrumentul ciudat pe care nu putuse să îl recunoască când fusese pus pentru prima oară pe masă îi fu aşezat pe încheietura unui deget de la mâna stângă şi ştiu că era o menghină de metal, manevrată cu şuruburi, iar de Taillebourg strânse şurubul şi durerea îl făcu pe Thomas să tresară şi să ţipe din nou. Leşină, dar părintele Cailloux îl făcu să îşi revină cu ajutorul prosopului şi al apei reci.

— Cine este Hacalia? întrebă de Taillebourg.

O întrebare atât de stupidă, credea Thomas. Ca şi cum răspunsul era important!

— Nu ştiu! mormăi cuvintele şi se rugă ca de Taillebourg să îl

creadă, dar durerea reapăru şi cele mai bune momente, altele decât pura uitare, erau cele în care Thomas leşina şi se trezea, şi durerea părea doar un vis – un vis urât, dar totuşi un vis –, şi cele mai grele momente erau cele în care-şi dădea seama că nu era un vis şi că toată lumea lui era redusă la pură agonie, iar atunci de Taillebourg îi mai provoca dureri, ori strângând menghina pentru a-i zdrobi un deget, ori punându-i metalul încins pe piele.

— Spune-mi, Thomas, zise încet dominicanul, spune-mi doar, şi durerea va înceta. Va înceta doar dacă îmi spui. Te rog, Thomas, crezi că mie îmi face plăcere? În numele lui Dumnezeu, urăsc asta, deci spune-mi, te rog, spune-mi!

Aşa că Thomas îi zise. Hacalia era tatăl lui Tirsata şi Tirsata era tatăl lui Neemia.

— Şi Neemia, întrebă de Taillebourg, era cine?

— Era paharnicul regelui, oftă Thomas.

— De ce îl mint oamenii pe Dumnezeu? întrebă de Taillebourg. Pusese menghina înapoi pe masă şi cele trei vătraie erau toate în foc. De ce? întrebă el din nou. Adevărul e mereu descoperit. Dumnezeu are grijă de asta. Aşa deci, Thomas, până la urmă ştiai mai multe decât ai spus şi trebuie să îţi descoperim şi celelalte minciuni, dar să vorbim mai întâi, totuşi, despre Hacalia. Crezi că acest citat din Cartea lui Neemia este felul tatălui tău de a arăta că a avut Graalul?

— Da, spuse Thomas, da, da, da.

Stătea rezemat de zid, cu mâinile rupte legate la spate, cu corpul lui un monument al durerii, dar poate că durerea ar înceta dacă ar spune totul.

— Dar fratele Germain mi-a spus că acel fragment referitor la Hacalia din cartea tatălui tău, spuse de Taillebourg, era scris în ebraică. Ştii ebraică, Thomas?

— Nu.

— Şi deci cine ţi-a tradus fragmentul?

— Fratele Germain.

— Şi fratele Germain ţi-a spus cine a fost Hacalia? întrebă de Taillebourg.

— Nu, murmură Thomas.

Nu mai avea nici un rost să mintă pentru că dominicanul sigur ar verifica spusele vorbind cu bătrânul călugăr, dar răspunsul dădea naştere la încă o întrebare care, la rândul ei, ar dezvălui alte lucruri despre care minţise. Thomas ştia asta, dar era prea târziu acum să reziste.

— Deci cine ţi-a spus? întrebă de Taillebourg.
— Un doctor, spuse încet Thomas.
— Un doctor, repetă de Taillebourg. Asta nu mă ajută, Thomas. Vrei să folosesc din nou focul? Ce doctor? Un doctor în teologie? Un medic? Şi dacă l-ai rugat pe acest doctor misterios să îţi explice ce înseamnă fragmentul, nu a fost curios să ştie de ce voiai să afli?
Thomas mărturisi că era Mordecai şi recunoscu că acesta se uitase pe însemnări şi de Taillebourg lovi masa, arătându-şi pentru prima oară temperamentul după atâtea ore de interogatoriu.
— Ai arătat cartea unui evreu? şuieră întrebarea, cu o voce neîncrezătoare. Unui evreu? În numele lui Dumnezeu şi al tuturor sfinţilor, ce a fost în capul tău? Unui evreu! Unui bărbat din naţia celor care L-au omorât pe Mântuitorul nostru! Dacă evreii găsesc Graalul, prostule, vor înălţa Antihristul! O să suferi pentru această trădare! Trebuie să suferi! Traversă camera, înşfăcă un vătrai din foc şi îl aduse înapoi unde era înghesuit Thomas lângă zid. Unui evreu! strigă de Taillebourg şi trecu vârful dogoritor al vătraiului pe piciorul lui Thomas. Idiotule! mârâi el printre ţipetele lui Thomas. Eşti un trădător al lui Dumnezeu, un trădător al lui Hristos, un trădător al Bisericii! Nu eşti cu nimic mai bun decât Iuda Iscarioteanul!
Durerea continuă. Orele trecură. Lui Thomas i se părea că nu mai exista nimic decât durere. Minţise când nu era durere, aşa că acum toate răspunsurile lui anterioare erau verificate supunându-l la dureri crâncene pe care le putea suporta fără să îşi piardă conştiinţa.
— Deci unde este Graalul? ceru să ştie de Taillebourg.
— Nu ştiu, spuse Thomas, iar apoi mai tare: Nu ştiu!
Privi fierul roşu apropiindu-se de pielea lui şi acum începu să ţipe înainte să îl atingă.
Ţipetele nu îl ajutau cu nimic pentru că tortura continua. Şi continua. Şi Thomas vorbea, spunând tot ce ştie şi fu chiar tentat să facă precum îi sugerase Guy Vexille şi să îl roage pe de Taillebourg să îl lase să jure credinţă vărului său, dar atunci, copleşit de chinurile înfiorătoare, se gândi la Eleanor şi păstră tăcerea.
În cea de-a patra zi, când tremura, când şi un zvâcnet al mâinii lui de Taillebourg era destul pentru a-l face să scâncească şi să ceară milă, seniorul de Roncelets intră în cameră. Era un bărbat înalt cu părul scurt zburlit şi negru, un

nas rupt şi doi dinţi din faţă lipsă. Purta tunica cu două trese negre pe fond galben şi rânji batjocoritor când văzu trupul schingiuit şi tremurător al lui Thomas.

— Nu ai adus sus roata de tortură, părinte.

Păru dezamăgit.

— Nu a fost nevoie, spuse de Taillebourg.

Seniorul de Roncelets îl împunse pe Thomas cu bocancul lui din fier.

— Spui că nenorocitul e un arcaş englez?

— Da.

— Atunci taie-i degetele cu care trage, spuse cu sălbăticie seniorul de Roncelets.

— Nu pot să vărs sânge, zise de Taillebourg.

— Pe Dumnezeu, eu pot.

Seniorul de Roncelets scoase un cuţit de la curea.

— E în grija mea! sări de Taillebourg. E în mâinile lui Dumnezeu şi tu nu îl vei atinge. Nu vei vărsa sângele lui.

— Acesta este castelul meu, preotule, mârâi seniorul de Roncelets.

— Şi sufletul tău e în mâinile mele, răspunse de Taillebourg.

— E un arcaş! Un arcaş englez! A venit aici ca să-l răpească pe băiatul văduvei Chenier! Aceea este treaba mea!

— Degetele lui au fost zdrobite cu menghina, spuse de Taillebourg, aşa că nu mai este un arcaş.

Seniorul de Roncelets fu împăcat de veste. Îl împunse din nou pe Thomas.

— E un rahat, preotule, asta e. E un rahat împuţit. Îl scuipă pe Thomas, nu pentru că îl ura în mod deosebit, ci pentru că-i detesta pe toţi arcaşii care-l detronaseră pe cavaler de pe locul lui de drept, adică de rege al bătăliei.

— Ce o să faci cu el? întrebă el.

— O să mă rog pentru sufletul lui, spuse tăios de Taillebourg şi, după ce plecă seniorul de Roncelets, exact asta făcu. Era clar că interogatoriul se sfârşise pentru că veni cu un flaconaş de ulei sfinţit şi îndeplini ultimele ritualuri ale Bisericii, atingând uleiul de fruntea şi de pieptul ars a lui Thomas, iar apoi spuse rugăciunea muribunzilor. *Sana me, Domine,* intona de Taillebourg, ţinându-şi degetele moi pe fruntea lui Thomas, *„quoniam conturbata sunt ossa mea".* „Vindecă-mă, Doamne, pentru că oasele mele sunt îndoite de durere."

După ce spuse şi făcuse acestea, Thomas fu cărat pe scările castelului într-o închisoare aflată într-o gaură din stânca pe care

era construit Guepier. Podeaua din piatră neagră era umedă şi rece. I se scoaseră cătuşele când fu închis în celulă şi credea că o să înnebunească pentru că îl durea tot corpul, degetele lui erau zdrobite şi nu mai era arcaş, căci cum ar mai putea să încordeze un arc cu mâinile rupte? Apoi veni febra şi plânse în timp ce tremura şi transpira, iar în acea noapte, când era pe jumătate adormit, vorbi în somn pentru că avea coşmaruri; şi plânse din nou când se trezi pentru că nu mai rezistase torturii şi îi spusese tot lui de Taillebourg. Era un ratat, pierdut în întuneric, murind.

Apoi, într-o zi, nu ştia câte zile trecuseră de când fusese adus în închisoarea de la Guepier, veniră cei doi servitori ai lui de Taillebourg şi îl luară. Puseră o haină aspră de lână pe el, traseră nişte pantaloni de lână murdari peste picioarele lui rănite, apoi îl cărară până în curtea castelului şi îl aruncară într-un car de bălegar gol. Poarta turnului scârţâi când se deschise şi, însoţit de zece ostaşi purtând tunica seniorului de Roncelets şi orbit de lumina palidă a soarelui, Thomas părăsi Guepier. Nu era conştient de ce se întâmplă, el stătea doar pe scândurile murdare, chircit de durere, cu mirosul încărcăturii obişnuite a carului în nas, vrând să moară. Febra nu îi scăzuse, aşa că tremura.

— Unde mă duceţi? întrebă el, dar nu îi răspunse nimeni; poate că nimeni nici nu îl auzise din cauza vocii lui atât de slabe.

Ploua. Carul huruia îndreptându-se către nord şi sătenii îşi făceau cruce, iar Thomas se mai dezmeticea uneori, dar numai pentru câteva clipe. Credea că va muri şi că îl duceau la cimitir şi încercă să strige la cel care conducea carul că era încă în viaţă, dar în schimb îi răspunse fratele Germain pe o voce nemulţumită, spunându-i că ar fi trebuit să fi lăsat cartea la el în Caen.

— E vina ta, spuse bătrânul călugăr, dar Thomas crezu că visa.

Următorul lucru de care fu conştient era sunetul unei trâmbiţe. Carul se opri, auzi fâlfâitul unei pânze şi se uită în sus pentru a vedea că unul dintre călăreţi flutura un steag alb. Thomas se întrebă dacă nu cumva era cearşaful în care îl vor împături. Un copil se acoperă când vine pe lume şi la fel se proceda când cineva părăsea această lume, şi oftă pentru că nu voia să fie îngropat, şi chiar atunci auzi vocile unor englezi, ştiind că visează, pe când nişte mâini puternice îl ridicară dintre resturile de balegă. Voia să ţipe, dar era prea slăbit, iar apoi

toate simţurile îl părăsiră şi leşină.

Când se trezi, era întuneric şi se afla într-un alt car, unul mai curat de această dată, şi el era acoperit cu pături, şi stătea pe o saltea de paie. Carul avea o copertină de piele întinsă peste cercul de lemn protejându-l de ploaie şi de lumină.

— O să mă îngropaţi acum? întrebă Thomas.

— Vorbeşti numai tâmpenii, spuse un bărbat şi Thomas recunoscu vocea lui Robbie.

— Robbie?

— Mda, eu sunt.

— Robbie?

— Săracul de tine, spuse Robbie, mângâindu-l pe Thomas pe frunte. Săracul de tine.

— Unde sunt?

— Te ducem acasă, Thomas, îi spuse Robbie, mergi acasă. În La Roche-Derrien.

Fusese răscumpărat. La o săptămână de la dispariţia lui şi la două zile de când restul grupului se întorsese în La Roche-Derrien, un mesager venise la garnizoană cu un steag de pace. Adusese o scrisoare de la Bernard de Taillebourg care îi era adresată lui William Skeat. Scrisoarea spunea să cedeze cartea părintelui Ralph şi Thomas din Hookton era înapoiat prietenilor săi. Will Skeat traduse mesajul şi i-l citi cineva, dar nu ştia nimic de nici o carte, aşa că îl întrebă pe Sir Guillaume dacă ştia ce voia preotul şi acesta vorbi cu Robbie, care, la rândul lui, vorbi cu Jeanette şi următoarea zi fu trimis un răspuns la Roncelets.

Apoi fu o întârziere de două săptămâni pentru că fratele Germain trebuia să fie adus din Normandia la Rennes. De Taillebourg insistă asupra acestei măsuri de precauţie pentru că fratele Germain văzuse cartea şi putea confirma că ceea ce se primea în schimbul lui Thomas era într-adevăr manuscrisul părintelui Ralph.

— Şi aşa a fost, spuse Robbie.

Thomas se uită la tavan. Credea un pic că nu ar fi trebuit să fie răscumpărat cu preţul cărţii, deşi se simţea recunoscător că rămăsese în viaţă, că era acasă şi printre prietenii lui.

— Era cartea pe care o căutau, continuă Robbie cu un farmec necuviincios, dar am mai adăugat nişte chestii. Rânji la Thomas. Bineînţeles că am copiat-o mai întâi, iar apoi am adăugat nişte tâmpenii pentru a-i induce în eroare. Pentru a-i încurca, înţelegi? Şi călugărul acela zbârcit nici măcar nu a observat.

Atingea cartea ca un căţel care tocmai a primit un os.

Thomas se cutremură. Se simţea ca şi cum ar fi fost lăsat fără mândrie, putere şi chiar bărbăţie. Fusese atât de umilit, redus la o creatură tremurândă, plângăcioasă şi scuturată de convulsii. Lacrimile i se prelingeau pe faţă, dar nu făceau nici un zgomot. Îl dureau mâinile, îl durea corpul, îl durea totul. Nici măcar nu ştia unde era, ştia doar că fusese adus înapoi în La Roche-Derrien şi urcat pe nişte scări abrupte până într-o cameră mică sub grinda joasă a unui acoperiş unde pereţii nu prea erau tencuiţi şi unde un crucifix atârna la capătul patului.

O fereastră acoperită cu un corn opac lăsa să intre o lumină maro-închis.

Robbie continuă să îi povestească despre pasajele incluse în cartea părintelui Ralph. Fusese ideea lui, spuse el, şi Jeanette copiase mai întâi cartea, şi după aceea Robbie îşi lăsase imaginaţia să zburde.

— Am băgat ceva şi în scoţiană, se lăudă el, cum că Graalul e de fapt în Scoţia. I-am pus să îl caute printre buruieni, nu? râse, dar putea vedea că Thomas nu îl asculta. Continuă totuşi să vorbească până ce o altă persoană intră în cameră şi şterse lacrimile de pe faţa lui Thomas. Era Jeanette.

— Thomas, întrebă ea, Thomas?

Voia să îi spună că îl văzuse şi vorbise cu fiul ei, dar nu îşi putea găsi cuvintele. Guy Vexille spusese că Thomas îşi va dori să moară în timpul torturii şi aşa fusese, dar Thomas era surprins că încă mai simţea asta. „Ia-i mândria unui om, se gândea el, şi îl laşi fără nimic”. Cea mai rea amintire nu era durerea, nici umilinţa rugăminţilor ca durerea să se oprească, ci recunoştinţa pe care o simţise faţă de de Taillebourg când chinurile încetaseră. Acela era cel mai ruşinos lucru dintre toate.

— Thomas? întrebă din nou Jeanette. Îngenunche lângă pat şi îl mângâie pe faţă. E în regulă, spuse ea blând, eşti în siguranţă acum. Aceasta este casa mea. Nu îţi va face nimeni rău aici.

— Eu s-ar putea, spuse o voce nouă, şi Thomas tresări de frică, apoi se întoarse şi dădu cu ochii de Mordecai.

— Mordecai?

Bătrânul doctor ar fi trebuit să fie undeva în sudul călduros.

— S-ar putea să trebuiască să îţi pun la loc oasele degetelor de la mâini şi de la picioare, spuse medicul, şi asta va durea. Îşi puse geanta pe podea. Bună, Thomas! Chiar urăsc corăbiile. Am aşteptat după vela nouă şi, după ce au pus-o, au ajuns la

concluzia că era necesară călăfătuirea corăbiei şi, apoi, au socotit de cuviinţă că şi velatura trebuia reparată, aşa că paraditul ăla de vas este tot acolo. Marinarii! Nu fac decât să vorbească de mers pe mare. Totuşi, nu ar trebui să mă plâng, pentru că am avut timp să născocesc nişte materiale noi pentru cartea tatălui tău, şi chiar m-am distrat! Acum am auzit că ai nevoie de mine. Dragul meu Thomas, ce ţi-au făcut?

— M-au rănit, spuse Thomas şi acestea fură primele cuvinte rostite de el de când ajunsese în casa lui Jeanette.

— Atunci trebuie să te vindecăm, zise foarte calm Mordecai. Trase pătura de pe trupul plin de cicatrice al lui Thomas şi, deşi Jeanette se înfioră, Mordecai zâmbi doar. Am văzut şi cazuri mai grave din partea dominicanilor, spuse el, mult mai grave.

Deci Thomas fu din nou îngrijit de către Mordecai şi timpul era măsurat în funcţie de norii ce treceau dincolo de geamul opac, soarele care se înălţa pe cer şi sunetul păsărilor ce luau paie din acoperiş pentru a-şi construi cuiburile. Fură două zile de durere crâncenă când Mordecai aduse un instrument pentru a-i pune la loc degetele de la mâini şi de la picioare şi pentru a i le pune în atele, dar acea durere dispăru după o săptămână şi arsurile de pe corp i se vindecară şi febra îi trecu. Zi după zi Mordecai îi analiza urina şi vedea că e din ce în ce mai limpede.

— Eşti puternic ca un taur, tinere Thomas.

— Şi sunt la fel de prost, spuse Thomas.

— Doar nesăbuinţa, spuse Mordecai, doar tinereţea şi nesăbuinţa.

— Când au… începu Thomas şi tresări, amintindu-şi ce îi făcuse de Taillebourg. Când au vorbit cu mine, spuse el în schimb, le-am spus că ai văzut cartea.

— Sigur nu le-a plăcut asta, surâse Mordecai. Luase o bobină cu sfoară din buzunarul robei lui şi acum lega un capăt de un lemn ce ieşea în evidenţă de pe o grindă neşlefuită. Sigur nu le-a plăcut că un evreu era interesat de Graal. Cu siguranţă au crezut că voiam să îl folosesc ca pe oală de noapte, nu-i aşa?

Thomas, în ciuda impietăţii, zâmbi.

— Îmi pare rău, Mordecai.

— Pentru că le-ai spus de mine? Ce altă variantă mai aveai? Bărbaţii mereu vorbesc când sunt torturaţi, Thomas, de aceea e aşa de folositoare tortura. De aceea tortura va fi folosită atâta timp cât soarele va înconjura pământul. Şi crezi că acum sunt într-un pericol mai mare decât până acum? Sunt evreu, Thomas, evreu. Acum, ce fac cu asta? Vorbea despre sfoara care acum

atârna de grindă şi pe care evident voia să o prindă de podea, doar că nu avea de ce să o prindă.

— Ce este? întrebă Thomas.

— Un leac, spuse Mordecai, uitându-se neajutorat la sfoară, apoi la podea. Nu am fost niciodată practic la asemenea chestii. Un ciocan şi un cui, crezi?

— Un cârlig, sugeră Thomas.

Servitorul prost al lui Jeanette fu trimis cu instrucţiuni clare şi reuşi să găsească cârligul şi Mordecai îl rugă pe Thomas să îl înfigă în podea, dar acesta îşi ridică mâna dreaptă ce se asemăna cu un cârlig, cu degetele îndoite precum nişte gheare, şi îi spuse lui Mordecai că nu putea, aşa că Mordecai fixă neîndemânatic cârligul, iar apoi întinse sfoara şi o legă astfel încât era întinsă din podea până în tavan.

— Ceea ce trebuie să faci, spuse el, admirându-şi creaţia, este să tragi de ea ca de coarda unui arc.

— Nu pot, spuse speriat Thomas, ridicându-şi mâna beteagă din nou.

— Ce eşti tu? întrebă Mordecai.

— Ce sunt eu?

— Ignoră răspunsurile ipocrite. Ştiu că eşti un englez şi presupun că şi un creştin, dar ce eşti tu?

— Eu am fost un arcaş, zise cu amărăciune Thomas.

— Şi încă mai eşti, spuse dur Mordecai, şi, dacă nu eşti un arcaş, atunci eşti un nimic. Aşa că trage de sfoara aceea! Şi trage în continuare până ce degetele tale pot să apuce bine. Exersează. Exersează. Ce altceva poţi face în acest timp?

Aşa că Thomas exersă şi după o săptămână putea strânge două degete opuse degetului mare şi putea să facă sfoara să vibreze precum coarda unei harpe, iar după o altă săptămână reuşi să îndoaie degetele de la ambele mâini apucând de sfoară şi trăgea cu atâta putere de ea încât în cele din urmă se rupse sub presiune. Puterea îi revenea şi arsurile se vindecaseră, lăsând o urmă cutată ca de bici acolo unde vătraiul îi atinsese pielea, dar rănile amintirilor nu se vindecau. Nu vorbea de ce i se făcuse pentru că nu voia să îşi aducă aminte, în schimb exersa şi trăgea de sfoară până plesni, apoi învăţă să apuce un toiag lung şi ducea lupte sfidătoare în curte cu Robbie. Şi, cum zilele de iarnă treceau, mergea la plimbări în afara oraşului. Era o moară de vânt pe un deal mic nu departe de poarta de est a oraşului şi la început abia reuşea să urce pentru că degetele îi fuseseră rupte în menghină şi picioarele lui erau precum nişte

butuci rigizi, dar până ce aprilie umplu pajiştile cu ciuboţica-cucului, putea să meargă încrezător. Will Skeat mergea des cu el şi, deşi bătrânul nu vorbea prea mult, compania lui era plăcută. Dacă vorbea se plângea de vreme sau că mâncarea era ciudată, sau, cel mai probabil, pentru că nu primise nici o veste de la ducele de Northampton.

— Crezi că ar trebui să îi scriem din nou Domniei Sale, Tom?

— Poate că prima scrisoare nu a ajuns la el?

— Nu mi-au plăcut niciodată lucrurile scrise, spuse Skeat, nu e natural. Poţi să îi scrii tu?

— Pot încerca, spuse Thomas, dar, deşi putea trage de coarda unui arc şi să ţină un toiag mare sau chiar o sabie, nu putea mânui pana de scris. Încercă, dar literele lui erau scrijelite şi neregulate şi, în cele din urmă, unul dintre copiştii lui Totesham scrise scrisoarea, deşi comandantul garnizoanei nu credea că mesajul le va fi de ajutor.

— Charles de Blois o să ajungă aici până să primim noi întăriri, spuse el. Totesham îl privea încurcat pe Thomas, care îi încălcase ordinul ducându-se la Roncelets, dar pedeapsa îndurată de el fusese mai mult decât ar fi vrut Totesham, aşa că îi era milă de arcaş. Vrei să îi duci tu scrisoarea ducelui? îl întrebă el pe Thomas.

Thomas ştia că i se oferea o cale de scăpare, dar clătină din cap.

— O să stau, spuse el, şi scrisoarea fu încredinţată unui căpitan de vas care pleca a doua zi.

Scrisoarea era un gest inutil, şi Totesham ştia asta pentru că garnizoana lui era mai mult ca sigur condamnată pieirii. În fiecare zi soseau veşti privind faptul că lui Charles de Blois îi soseau noi întăriri, iar acum raidurile inamice se puteau zări de pe zidurile lui La Roche-Derrien şi hărţuiau cetele de oameni care cercetau ţinuturile căutând vite, capre şi oi pe care să le aducă în oraş spre a fi omorâte şi puse la afumat. Lui Sir Guillaume îi făceau plăcere asemenea raiduri după hrană. De când pierduse Evecque, devenise atât de sălbatic încât inamicul ştia deja să se ferească de blazonul albastru cu trei şoimi galbeni. Totuşi, într-o seară, când se întoarse acasă după o zi lungă în care nu găsise decât două capre, rânji când veni să îl vadă pe Thomas.

— Inamicul meu s-a alăturat lui Charles, spuse el, contele de Coutances, blestemate să îi fie zilele. I-am omorât un om în dimineaţa aceasta şi ce mi-aş fi dorit să fi fost însuşi contele!

— De ce e aici? întrebă Thomas. Nu e breton.

— Filip al Franţei trimite oameni în ajutorul nepotului său, spuse Sir Guillaume, şi de ce regele Angliei nu trimite oameni să i se opună? Socoteşte Calais mai important?

— Da.

— Calais, spuse dezgustat Sir Guillaume, este rectul Franţei. Scoase o bucăţică de carne dintre dinţi. Şi prietenii tăi au fost la plimbare azi, continuă el.

— Prietenii mei?

— Viespile.

— Roncelets, spuse Thomas.

— Ne-am luptat cu şase nenorociţi într-un sat izolat, zise Sir Guillaume, şi i-am înfipt unuia lancea în burta lui neagră cu galben. Tuşea dup-aia.

— Tuşea?

— E de la vremea urâtă, Thomas, explică Sir Guillaume, îi face pe oameni să tuşească. Aşa că l-am lăsat în pace, am mai omorât unul, apoi m-am întors şi i-am vindecat tusea. I-am tăiat capul.

Robbie călărea împreună cu Sir Guillaume şi, ca şi acesta, strângea monede de la patrulele inamice moarte, dar el spera şi să-l întâlnească pe Guy Vexille. Ştia acum numele acesta pentru că Thomas îi spusese că Guy Vexille îi omorâse fratele chiar înainte de bătălia de lângă Durham şi Robbie se dusese la Biserica Sfântul Renan, pusese mâna pe crucea altarului şi jurase să se răzbune.

— O să îi omor pe Guy Vexille şi pe de Taillebourg, făgăduise el.

— Sunt ai mei, insistase Thomas.

— Nu şi dacă ajung eu primul la ei! se repezise Robbie.

Robbie îşi găsise o fată bretonă cu ochii căprui numită Oana, care dorea să fie mereu pe lângă el, aşa că îl însoţea de fiecare dată când se plimba cu Thomas. Într-o zi, când plecară către moara de vânt, apăru cu arcul cel mare şi negru al lui Thomas.

— Nu pot să îl folosesc! spuse Thomas, speriat.

— Atunci la ce naiba mai eşti de folos? întrebă Robbie şi îl încurajă răbdător pe Thomas să încordeze arcul şi îl lăudă pentru că îi revenise puterea.

Cei trei duseră arcul la moara de vânt şi Thomas trase săgeţi în turnul de lemn. Loviturile fură slabe la început pentru că abia putea să tragă pe jumătate coarda şi, cu cât întrebuinţa mai multă putere, cu atât degetele lui erau mai stângace şi cu atât

era ţinta lui mai nesigură, dar până ce reapărură într-un mod miraculos rândunicile şi lăstunii pe acoperişurile oraşului, putea să tragă coarda până la ureche şi reuşi să treacă o săgeată printr-una dintre brăţările de lemn ale Oanei de la treizeci de metri.

— Te-ai vindecat, îi spuse Mordecai lui Thomas, după ce acesta îi dădu vestea bună.

— Mulţumită ţie, spuse Thomas, deşi ştia că nu era doar Mordecai, ci şi prietenia cu Will Skeat, Sir Guillaume şi Robbie Douglas care îl ajutase să se vindece.

Bernard de Taillebourg îl rănise pe Thomas, dar acele răni care nu sângerau ale lui Dumnezeu nu-i acoperiseră doar trupul, ci şi sufletul, şi într-o noapte întunecată de primăvară, când o dâră de lumină se întindea la răsărit, Jeanette urcase în mansardă. Nu îl părăsise pe Thomas decât atunci când cocoşii oraşului anunţaseră răsăritul şi Mordecai, dacă înţelesese cumva de ce zâmbea Thomas ziua următoare, nu spusese nimic, dar îşi dăduse seama că din acel moment vindecarea lui va fi grabnică.

De atunci înainte Thomas şi Jeanette vorbiră în fiecare noapte. Îi spuse despre Charles şi despre privirea băiatului când Thomas menţionase de mama lui; Jeanette vru să ştie totul despre acea privire şi se temea că nu însemna nimic şi că fiul ei o uitase, dar în cele din urmă îl crezu pe Thomas când îi spuse că băiatul aproape că începuse să plângă când auzise de ea.

— I-ai spus că îl iubesc? întrebă ea.

— Da, zise Thomas, şi Jeanette stătea întinsă, tăcută, cu lacrimi în ochi, şi Thomas încercă să o liniştească, dar ea dădu din cap ca şi cum nimic din ce i-ar fi zis el nu ar putea s-o consoleze. Îmi pare rău, spuse el.

— Ai încercat, spuse Jeanette.

Se întrebau cum de ştiuse inamicul că Thomas venea şi Jeanette spuse că era sigură că avocatul Belas era implicat.

— Ştiu că îi scrie lui Charles de Blois, spuse ea, iar acel bărbat îngrozitor, cum îi ziceai? *Epouvantail?*

— Sperietoarea.

— El, confirmă Jeanette, *Vepouvantail.* Vorbeşte cu Belas.

— Sperietoarea vorbeşte cu Belas? întrebă Thomas surprins.

— Acum locuieşte acolo. El şi oamenii lui locuiesc la el. Făcu o pauză. De ce stă în oraş? Alţi mercenari preferaseră să plece să se angajeze undeva unde puteau spera la o victorie mai degrabă decât să stea şi să îndure înfrângerea cu care îi

ameninţa Charles de Blois.

— Nu poate să meargă acasă, spuse Thomas, pentru că are prea multe datorii. E protejat de creditori atâta timp cât este aici.

— Dar de ce La Roche-Derrien?

— Pentru că sunt eu aici, spuse Thomas. Crede că îl pot duce la o comoară.

— Graalul?

— Nu ştie asta, spuse Thomas, dar se înşela pentru că în ziua următoare, când era singur la moara de vânt şi trăgea cu săgeţi într-o nuia pe care o pusese la patruzeci şi cinci de metri depărtare, Sperietoarea şi cu cei şase ostaşi ai lui ieşiră pe poarta de est a oraşului.

Părăsiră drumul Pontrieux, trecură prin gaura din gard şi dădură pinteni cailor pe panta mică dinspre moară. Erau toţi în armură şi toţi cu săbii în afară de Cerşetor care, cocoşându-şi calul, căra un buzdugan.

Sir Geoffrey îşi opri calul aproape de Thomas, care îl ignoră pentru a trage o săgeată care perie doar nuiaua. Sperietoarea lăsă vârful biciului său să se unduiască pe pământ.

— Uită-te la mine, îi ordonă el lui Thomas.

Thomas încă îl ignora. Luă o săgeată de la curea şi o puse pe coardă, apoi îşi dădu capul într-o parte când văzu biciul apropiindu-se de el. Vârful de metal îi atinse părul, dar nu îl răni.

— Am spus să te uiţi la mine, mârâi Sir Geoffrey.

— Vrei o săgeată în faţă? îl întrebă Thomas.

Sir Geoffrey se aplecă peste oblâncul şeii, cu faţa roşie şi schimonosită de furie.

— Eşti un arcaş – arătă cu mânerul biciului către Thomas – şi eu sunt un cavaler. Dacă te dobor acum nici un judecător nu m-ar condamna.

— Şi dacă îţi înfig o săgeată în ochi, spuse Thomas, diavolul îmi va mulţumi că i-am trimis companie.

Cerşetor mârâi şi îşi mână calul înainte, dar Sperietoarea îi făcu semn să se retragă.

— Ştiu ce vrei, îi zise el lui Thomas.

Thomas trase coarda arcului înapoi, corectându-i instinctiv poziţia pentru că vântul slab mătura iarba pajiştii, şi ţinti. Săgeata făcu nuia să vibreze.

— Nu ai idee ce vreau, îi spuse el lui Sir Geoffrey.

— Am crezut că era aur, zise Sperietoarea, iar apoi am crezut

că era teren, dar nu înţelegeam de ce aurul sau pământul te-ar aduce în Durham. Se opri când Thomas trase o altă săgeată care şuieră la o distanţă de o mână de nuiaua depărtată. Dar acum ştiu, termină el, acum ştiu în sfârşit.

— Ce ştii? întrebă ironic Thomas.

— Ştiu că ai fost la Durham pentru a vorbi cu clerici pentru că tu cauţi cea mai mare comoară a Bisericii. Cauţi Graalul.

Thomas slăbi coarda, apoi îl privi pe Sir Geoffrey.

— Toţi căutăm Graalul, spuse Thomas, tot ironic.

— Unde este? mârâi Sir Geoffrey.

Thomas râse. Fu surprins că Sperietoarea ştia de Graal, dar credea că o bârfă din garnizoană adusese asta la cunoştinţă tuturor din La Roche-Derrien.

— Cei mai buni interogatori ai Bisericii m-au întrebat asta, zise el, ridicând o mână beteagă, şi nu le-am spus. Crezi că o să îţi zic ţie?

— Cred, spuse Sperietoarea, că un om care caută Graalul nu se închide într-o garnizoană care mai are doar o lună, două de trăit.

— Atunci poate că nu caut Graalul, zise Thomas şi mai trase o săgeată în nuia, dar băţul săgeţii era îndoit şi săgeata se clătină în zbor şi zbură departe.

Deasupra lui marile vele ale morii, fixate de stinghii cu sfori, scârţâiră când o rafală de vânt încercă să le mişte.

Sir Geoffrey îşi strânse biciul.

— Nu ai reuşit ultima oară când ai fost. Ce se întâmplă dacă te mai duci o dată? Ce se întâmplă dacă pleci după Graal? Şi trebuie să pleci în curând, până să ajungă Charles de Blois aici. Şi atunci când vei pleca vei avea nevoie de ajutor. Thomas, neîncrezător, îşi dădu seama că Sperietoarea venise să îi ofere ajutor sau poate că Sir Geoffrey cerea ajutor. Era în La Roche-Derrien doar pentru un motiv, comoara, şi nu era mai aproape de ea acum decât fusese prima oară când îi căutase pricină lui Thomas lângă Durham. Nu mai îndrăzneşti să mai dai greş o dată, continuă Sperietoarea, aşa că data viitoare ia cu tine nişte luptători adevăraţi.

— Crezi că o să te iau pe tine? întrebă Thomas uimit.

— Sunt englez, spuse Sperietoarea revoltat, şi dacă Graalul există, atunci îl vreau în Anglia. Nu într-un loc străin ca vai de el.

Sunetul de sabie scoasă din teacă îi făcu pe Sperietoare şi pe oamenii lui să se întoarcă în şeile lor. Jeanette şi Robbie

veniseră pe păşune cu Oana lângă Robbie; Jeanette avea arbaleta pregătită şi Robbie, ca şi cum nu ar fi avut nici o grijă pe lume, tăia vârfurile ciulinilor cu sabia unchiului său. Sir Geoffrey se întoarse către Thomas.

— Nu ai nevoie nici de un scoţian nenorocit, spuse el nervos, şi nici de o târfă franţuzoaică. Dacă eşti în căutarea Graalului, înconjoară-te de englezi loiali! Asta ar vrea regele, nu?

Din nou Thomas nu răspunse. Sir Geoffrey agăţă biciul de un cârlig de pe curea, apoi apucă frâiele. Cei şapte bărbaţi galopară în jos pe deal, trecând pe lângă Robbie ca şi cum l-ar fi provocat să îi atace, dar Robbie îi ignoră.

— Ce voia nenorocitul?

Thomas trase în nuia, periind-o cu penele săgeţii.

— Cred, spuse el, că voia să mă ajute să găsesc Graalul.

— Să te ajute! exclamă Robbie. Să te ajute să găseşti Graalul? La naiba! Vrea să îl fure. Nenorocitul ar fi în stare să fure laptele de la sânul Fecioarei Maria.

— Robbie! spuse Jeanette şocată, apoi ţinti nuiaua cu arbaleta.

— Uită-te la ea, îi spuse Thomas lui Robbie. O să închidă ochii când o să tragă. Mereu face asta.

— La naiba, zise Jeanette, apoi, neputându-se abţine, închise ochii când apăsă trăgaciul.

Săgeata sări din gaură şi reteză în mod miraculos cincisprezece centimetri din nuia. Jeanette îl privi pe Thomas triumfătoare.

— Pot să trag mai bine decât tine cu ochii închişi, spuse ea.

Robbie stătuse pe zidurile oraşului şi-l văzuse pe Sperietoare adresându-i-se lui Thomas aşa că-i venise în ajutor, dar acum, că Sir Geoffrey plecase, stăteau la soare rezemaţi de peretele morii de lemn. Jeanette privea la zidurile oraşului reparate cu o piatră mai decolorată după stricăciunile provocate de englezi.

— Chiar eşti născut într-o familie de nobili? îl întrebă ea pe Thomas.

— Sunt fiu nelegitim, zise Thomas.

— Dar al unui nobil?

— A fost contele de Astarac, spuse Thomas, apoi râse pentru că era ciudat să se gândească la faptul că părintele Ralph, nebunul părinte Ralph care ţinuse predici pescăruşilor pe plaja de la Hookton, fusese conte.

— Deci aceea este emblema Astarac? întrebă Jeanette.

— O creatură mitică, îi spuse Thomas, ce ţine o cupă, şi îi

arătă peticul argintiu şters de pe băţul arcului care era gravat cu ciudata creatură cu coarne, copite despicate, gheare, colţi şi coadă de leu.

— O să îţi fac un steag, spuse Jeanette.

— Un steag? De ce?

— Un bărbat ar trebui întotdeauna să îşi arate emblema, spuse Jeanette.

— Şi tu ar trebui să pleci din La Roche-Derrien, replică Thomas.

Tot încerca să o convingă să părăsească oraşul, dar ea insista să stea. Se îndoia că îşi va recupera vreodată fiul, aşa că era hotărâtă să îl omoare pe Charles de Blois cu una dintre săgeţile arbaletei ei, care erau făcute din duramenul tisei dense, cu capete de metal şi acoperit, nu cu pene, ci cu părţi de piele rigide inserate în crăpături tăiate în diagonală în tisă, iar apoi prinse cu sfoară şi clei. De aceea exersa atât de mult, pentru şansa de a-l spinteca pe bărbatul care o siluise şi care îi luase copilul.

Paştele veni înainte ca inamicul să ajungă. Vremea era călduroasă acum. Copăceii erau plini de cuiburi şi păşunile răsunau de trilurile potârnichilor şi în ziua de după Paşti, când oamenii mâncau rămăşiţele ospăţului care încheiase Postul Mare, îngrozitoarele ştiri veniră de la Rennes.

Charles de Blois venea.

Mai mult de patru mii de oameni părăsiră Rennes sub steagul cu hermina albă al ducelui de Bretania. Două mii erau arbaletrieri, majoritatea îmbrăcaţi în culorile verde şi roşu ale genovezilor şi purtând pe braţul drept emblema oraşului lor cu sfântul Graal. Erau mercenari, angajaţi şi preţuiţi pentru iscusinţa lor. O mie de pedestraşi mărşăluiau cu ei, oameni care urmau să sape şanţurile şi să atace zidurile sparte ale fortăreţei englezeşti, şi mai erau şi o mie de cavaleri şi ostaşi greu înarmaţi, majoritatea dintre ei francezi, care formau inima bine apărată a armatei ducelui Charles. Mărşăluiau către La Roche-Derrien, dar adevăratul scop al acestei expediţii nu era să captureze oraşul, care era de o valoare neînsemnată, ci mai degrabă să îl atragă pe Sir Thomas Dagworth şi mica lui armată într-o luptă decisivă în care cavalerii şi ostaşii, încălecaţi pe caii lor mari protejaţi de armură, să rupă rândurile englezilor.

Un convoi format din care mari transporta nouă maşinării de asediu, ce aveau nevoie de atenţia a peste o sută de ingineri de

asediu care ştiau cum să le asambleze şi să manevreze mecanismele uriaşe ce puteau arunca bolovani de mărimea unor butoaie de bere mai departe decât ar arunca un arc o săgeată. Un artilerist florentin îi oferise şase dintre ciudatele lui maşinării lui Charles, dar ducele le refuzase. Maşinile de război pe bază de explozibil erau rare, scumpe şi, credea el, temperamentale, pe când vechile dispozitive mecanice, numite baliste, mergeau destul de bine dacă erau unse cum trebuie cu seu şi Charles nu găsise nici un motiv pentru a renunţa la ele.

Mai mult de patru mii de oameni părăsiră Rennes, dar mult mai mulţi ajunseră pe câmpurile de lângă La Roche-Derrien. Ţărani care-i urau pe englezi se alăturară armatei pentru a se răzbuna pentru toate vitele, recoltele şi proprietăţile pe care le pierduseră familiile lor în faţa străinilor şi pentru toate silniciile îndurate. Unii nu erau înarmaţi decât cu săpăligi sau topoare, dar când urma să aibă loc atacul asupra oraşului, asemenea oameni furioşi erau de folos.

Armata ajunse în La Roche-Derrien şi Charles de Blois auzi ultima dintre porţi închizându-se. Trimise un mesager pentru a-i cere garnizoanei să se predea, ştiind că cererea era inutilă, iar în timp ce corturile erau aşezate, ordonă altor călăreţi să patruleze pe drumurile dinspre vest ce duceau către Finisterre, capătul lumii. Stăteau acolo pentru a-l avertiza când armata lui Sir Thomas Dagworth venea în ajutorul oraşului, dacă într-adevăr avea să vină. Spionii lui îi spuseseră lui Charles că Dagworth nu putea să strângă nici măcar o mie de oameni.

— Şi câţi dintre aceştia vor fi arcaşi? întrebă el.

— Cel mult cinci sute, Domnia Voastră.

Omul care răspunse era preot, unul dintre cei mulţi care formau alaiul lui Charles. Ducele era cunoscut ca un om pios şi îi plăcea să angajeze preoţi pe post de sfătuitori, secretari şi, în acest caz, şef al spionilor.

— Cel mult cinci sute, repetă preotul, dar de fapt, Domnia Voastră, mult mai puţini.

— Mai puţini? Cum aşa?

— Febra din Finisterre, răspunse preotul, apoi zâmbi. Dumnezeu este bun cu noi.

— Amin pentru asta. Şi câţi arcaşi sunt în garnizoana oraşului?

— Şaizeci de oameni sănătoşi, Domnia Voastră, spuse preotul din ultimul raport al lui Belas, doar şaizeci.

Charles se strâmbă. Mai fusese înfrânt de arcaşii englezi,

chiar când îşi depăşea pe departe numeric inamicul, de o manieră care făcea înfrângerea să pară imposibilă, aşa că acum era prudent cu săgeţile lungi, dar era şi un om inteligent şi acordase problemei arcurilor de război ale englezilor mult timp de gândire. Putea să învingă această armă, credea el, şi în această bătălie trebuia să dovedească acest lucru. Isteţimea, cea mai dispreţuită calitate la soldaţi, va triumfa, şi Charles de Blois, intitulat de francezi ducele şi ocârmuitorul Bretaniei, era cu siguranţă un om deştept. Putea să citească şi să scrie în şase limbi, vorbea latina mai bine decât majoritatea preoţilor şi era un orator iscusit. Chiar părea inteligent cu faţa lui slabă, palidă şi ochii de un albastru intens, barbă şi mustaţă blonde. Se luptase cu rivalii lui pentru ducat aproape toată viaţa lui de adult, dar acum, în sfârşit, era stăpân pe situaţie. Regele Angliei, care asedia oraşul Calais, nu întărea garnizoana din Bretania, în timp ce regele Franţei, care era unchiul lui Charles, fusese generos cu oamenii, ceea ce însemna că ducele Charles în sfârşit îşi copleşea numeric inamicul. Până la sfârşitul verii, socotise el, urma să stăpânească toate domeniile care-i reveneau de la strămoşii lui, dar după aceea îşi temperă entuziasmul.

— Chiar şi cinci sute de arcaşi, observă el, chiar şi cinci sute şaizeci de arcaşi pot fi periculoşi. Avea o voce sigură, pedantă şi rece şi preoţii din anturajul său credeau de multe ori că avea vocea unui cleric.

— Genovezii o să îi inunde cu săgeţi, Domnia Voastră, îl asigură pe duce un preot.

— Să dea Domnul, spuse pios Charles, deşi Dumnezeu, credea el, va avea nevoie de inteligenţa oamenilor.

A doua zi dimineaţa, sub soarele unei primăveri întârziate, Charles călărea în jurul fortăreţei La Roche-Derrien, deşi se ţinea la o distanţă apreciabilă astfel încât nici o săgeată engleză să nu poată să îl ajungă. Apărătorii îşi atârnaseră steagurile de zidurile oraşului. Unele flamuri înfăţişau crucea engleză a Sfântului Gheorghe, altele emblema herminei albe a ducelui Montfort care se asemăna foarte mult cu blazonul lui Charles. Multe dintre steaguri erau înscrise cu insulte adresate lui Charles. Una arăta hermina albă a ducelui cu o săgeată englezească înfiptă în burta sângerândă, iar alta înfăţişa clar o imagine a lui Charles însuşi călcat în picioare de un cal mare şi negru, dar pe majoritatea steagurilor se invoca ajutorul lui Dumnezeu sau era înfăţişată crucea pentru a sugera atacatorilor

că cerul le era potrivnic. Majoritatea oraşelor asediate îşi etalau de obicei şi steagurile apărătorilor nobili, dar La Roche-Derrien avea puţini nobili, sau puţini care îşi arătau emblema, şi nici unul care să egaleze titlurile aristocraţilor din armata lui Charles. Cei trei şoimi de Evecque erau expuşi pe zid, dar toată lumea ştia că Sir Guillaume fusese deposedat de toate bunurile şi că nu mai avea decât vreo trei sau patru servitori. Un steag arăta o inimă roşie pe un fond deschis şi un preot din anturajul lui Charles crezu că era emblema familiei Douglas din Scoţia, dar era o nebunie pentru că nici un scoţian nu ar lupta de partea englezilor. Lângă inima roşie era un steag mai strălucitor înfăţişând o mare albastră cu alb formată din valuri stilizate.

— Acela este…? începu să întrebe Charles, apoi se opri, încruntându-se.

— Blazonul familiei Armorica, Domnia Voastră, răspunse seniorul de Roncelets.

În acea zi, ducele Charles călări împrejurul oraşului, însoţit de nobili pentru ca apărătorii să le vadă steagurile şi să se înspăimânte. Majoritatea erau seniori bretoni: vicontele Rohan şi vicontele Morgat călăreau foarte aproape în spatele ducelui, apoi veneau seniorii de Chateaubriant şi de Roncelets, Laval, Guingamp, Rouge, Dinan, Redon şi Malestroit, toţi încălecaţi pe cai de luptă, în timp ce din Normandia contele de Coutances şi seniorii Valognes şi Carteret îşi aduseseră oamenii spre a lupta pentru nepotul regelui lor.

— Credeam că Armorica s-a stins, spuse unul dintre seniorii normanzi.

— Are un fiu, răspunse Roncelets.

— Şi o văduvă, zise contele de Guingamp, şi ea e târfa trădătoare care flutură steagul.

— O târfă trădătoare frumoasă, totuşi, spuse vicontele Rohan, şi seniorii începură toţi să râdă pentru că toţi ştiau cum să trateze văduve neascultătoare, dar frumoase.

Charles se strâmbă la râsetele lor indecente.

— Când vom lua oraşul, ordonă el rece, contesa de Armorica nu va fi rănită. Va fi adusă la mine.

O siluise o dată pe Jeanette şi voia să o mai siluiască, iar după ce făcea asta avea de gând să o mărite cu unul dintre ostaşii lui care să o înveţe să fie mai manierată şi să-şi stăpânească limba. Îşi ţinu în frâu calul pentru a privi cum erau agăţate şi mai multe steaguri pe metereze, toate insulte la adresa lui şi a casei lui.

— O garnizoană ocupată, spuse el sec.

— Orăşeni ocupaţi, mormăi vicontele Rohan. Trădători nenorociţi ocupaţi.

— Orăşeni? păru Charles mirat. De ce i-ar susţine locuitorii pe englezi?

— Comerţ, spuse scurt Roncelets.

— Comerţ?

— Se îmbogăţesc, mârâi Roncelets, şi le place.

— Le place atât de mult încât să lupte împotriva seniorului lor? întrebă Charles neîncrezător.

— O gloată necredincioasă, spuse rece Roncelets.

— O gloată, spuse Charles, pe care va trebui să o sărăcim. Dădu pinteni calului, oprindu-l doar când văzu steagul unui alt nobil, acesta înfăţişând o creatură ciudată cu un pocal în gheare. Până atunci nu văzuse nici un steag care să promită o recompensă mare dacă ar fi fost capturat nobilul căruia îi aparţinea, dar această emblemă era un mister. Al cui e acela? întrebă el.

Nimeni nu ştiu, dar un tânăr slab pe un cal mare, negru, răspunse din spatele anturajului ducelui.

— Blazonul Astaracului, Domnia Voastră, şi aparţine unui şarlatan. Bărbatul care răspunsese venise din Franţa cu o sută de călăreţi fioroşi îmbrăcaţi simplu în negru şi era însoţit de un dominican cu o faţă înfricoşătoare. Charles de Blois se bucură să aibă bărbaţi în uniforme negre în armata lui, pentru că erau toţi soldaţi duri şi experimentaţi, dar era un pic agitat din cauza lor. I se păreau parcă prea duri, prea experimentaţi.

— Un impostor? repetă el şi merse mai departe. Atunci nu avem de ce să ne îngrijorăm.

Erau trei porţi pe partea dinspre coastă a oraşului şi o a patra, deschizându-se pe pod, cu faţa la râu. Charles plănuia să împrejmuiască cu soldaţi toate aceste porţi încât membrii garnizoanei să fie prinşi înăuntru ca nişte vulpi.

— Armata, decretă el, când seniorii se întoarseră în cortul ducal, ce fusese ridicat aproape de moara de vânt de pe dealul mic de la est de oraş, va fi împărţită în patru şi câte un corp de oaste va sta în faţa fiecărei porţi. Seniorii ascultau şi un preot scria tot ce se zicea pentru ca istoria să aibă o relatare adevărată a geniului războinic al ducelui.

Fiecare dintre cele patru corpuri ale armatei lui Charles ar fi copleşit numeric orice întăriri ar reuşi Sir Thomas Dagworth să strângă, dar, pentru a fi şi mai siguri, Charles ordonă ca toate

cele patru tabere să fie înconjurate de săpături astfel încât englezii să trebuiască să atace peste şanţuri, terasamente, palisade şi garduri de spini. Obstacolele ascundeau oamenii lui Charles de arcaşi şi le ofereau protecţie arbaletrierilor genovezi în timp ce îşi reîncărcau armele. Terenul dintre cele patru tabere trebuia să fie curăţat de tufişuri şi alte obstacole pentru a nu mai rămâne decât iarbă şi mocirlă.

— Arcaşul englez, le spuse Charles seniorilor prezenţi, nu e un om care să lupte faţă în faţă. Ucide de la distanţă şi se ascunde după tufişuri, enervând caii. O să întoarcem această tactică împotriva lui.

Cortul era mare, alb şi aerisit, şi mirosea a iarbă bătătorită şi a transpiraţie. De dincolo de pereţii de pânză se auzeau bufniturile puternice ale artileriştilor care foloseau ciocane de lemn pentru a asambla cea mai mare dintre maşinile de asediu.

— Oamenii noştri, decretă în continuare Charles, se vor apăra singuri. Vom ridica totuşi patru fortificaţi în dreptul celor patru porţi ale oraşului şi, dacă englezii trimit întăriri, atunci acei oameni vor trebui să atace fortificaţiile noastre. Arcaşii nu pot omorî oamenii pe care nu-i văd. Făcu o pauză pentru a fi sigur că acele cuvinte simple pe care le spusese fură înţelese. Arcaşii, spuse din nou, nu pot ucide oamenii pe care nu-i văd. Să nu uitaţi asta! Arbaletele noastre vor sta în spatele valurilor de pământ, vom avea în faţă garduri vii cu mărăcini şi vom fi ascunşi de palisade, iar inamicul se va afla în câmp deschis unde va putea fi nimicit.

Se auziră mormăituri aprobatoare pentru că ceea ce spunea ducele avea sens. Arcaşii nu puteau omorî oamenii pe care nu-i vedeau. Chiar şi dominicanul înfiorător care venise cu soldaţii în negru păru impresionat.

Clopotele de după-amiază răsunară în tot oraşul. Unul dintre ele, cel mai puternic, era crăpat şi scoase o notă distonantă.

— La Roche-Derrien, continuă ducele, nu contează. Dacă o să cadă sau nu, nu este prea important. Ce contează este să atragem armata inamică afară să ne atace. Dagworth probabil că o să vină să protejeze La Roche-Derrien. Când o să sosească, îl vom nimici şi nu vor mai rămâne decât garnizoanele engleze pe care o să le doborâm una după una, iar până la sfârşitul verii toată Bretania va fi a noastră. Vorbea încet şi simplu, ştiind că era mai bine să vorbească despre toată campania acestor oameni robuşti ca nişte berbeci, care nu erau renumiţi pentru inteligenţa lor. Şi, când Bretania va fi a noastră, continuă el, veţi

primi în dar pământ, conace şi fortăreţe.

Se auzi un mormăit aprobator şi mai puternic şi bărbaţii care ascultau rânjiră pentru că vor fi multe pământuri, conace şi castele ca recompensă pentru victoria lor. Va fi şi aur, argint şi femei. Multe femei. Mormăitul se transformă în râs când îşi dădură seama că toţi se gândeau la acelaşi lucru.

— Dar aici, strigă Charles către auditoriul lui pentru a face linişte, ne asigurăm că putem câştiga, şi facem asta nedându-i arcaşului englez prilejul să ţintească. Un arcaş nu poate ucide oameni pe care nu-i vede! Făcu din nou o pauză, privindu-şi audienţa, şi îi văzu pe seniori dând din cap aprobator, semn că acest adevăr simplu le intrase în sfârşit în cap. Vom fi toţi protejaţi de fortificaţii, iar când armata englezească va veni să combată asediul, vor ataca una dintre cele patru fortificaţii. Acea armată englezească va fi mică. Mai puţin de o mie de oameni! Să presupunem că începe să atace fortificaţia pe care o voi ridica aici. Ceilalţi ce o să faceţi?

Aşteptă un răspuns şi, după un timp, seniorul de Roncelets, timid ca un şcolar examinat de dascălul său, se încruntă şi sugeră o posibilă ripostă.

— Venim să vă ajutăm?

Ceilalţi seniori încuviinţară din cap şi zâmbiră aprobator.

— Nu! spuse Charles supărat. Nu! Nu! Nu! Aşteptă să vadă dacă toată lumea înţelesese simplul cuvânt. Dacă vă părăsiţi fortificaţiile, explică el, atunci veţi fi ţinte pentru arcaşul englez. Asta vrea el! Va vrea să ne ademenească din spatele fortificaţiilor noastre pentru a ne secera cu săgeţile. Deci ce facem? Stăm la adăpost. *Stăm la adăpost.* Înţeleseseră asta? Era cheia victoriei. Să stea ascunşi şi englezilor nu le rămânea decât să piardă. Armata lui Sir Thomas Dagworth va fi forţată să atace valurile de pământ şi gardurile vii cu mărăcini şi arbaletrierii îi vor lovi cu săgeţi, iar când englezii vor fi împuţinaţi încât să nu mai rămână decât câteva sute, atunci el îşi va trimite o parte din ostaşi să-i măcelărească pe supravieţuitori. Nu vă părăsiţi fortificaţiile, insistă el, şi oricine îmi va călca porunca nu se va bucura de generozitatea mea. Această ameninţare îi trezi pe ascultători. Dacă şi un om al vostru părăseşte adăpostul zidurilor, continuă Charles, o să avem grijă să nu primiţi nimic când se vor împărţi pământurile la sfârşitul campaniei. Este clar, domnilor? Este clar?

Era clar. Era simplu.

Charles de Blois avea să ordone ridicarea a patru fortificaţii

dispuse în faţa celor patru porţi ale oraşului, iar englezii, când aveau să vină, vor fi forţaţi să atace întăriturile proaspăt făcute. Şi chiar şi cea mai mică fortificaţie a ducelui tot va avea mai mulţi apărători decât englezii, iar acei apărători vor fi adăpostiţi, armele lor vor semăna moarte, iar englezii vor fi nimiciţi şi aşa Bretania va trece în mâinile Casei de Blois.

Isteţimea. Avea să câştige războaie şi va dobândi renume. Şi, odată ce Charles va arăta aici cum pot fi înfrânţi englezii, îi va înfrânge peste tot în Franţa.

Pentru că Charles visa la o coroană mai grea decât coroana ducală a Bretaniei. Visa la Franţa, dar trebuia să înceapă aici, pe câmpurile inundate de lângă La Roche-Derrien, unde arcaşul englez va fi pus la locul lui.

În iad.

Cele nouă maşinării de asediu erau toate trebuşete, cele mai mari fiind capabile să arunce o piatră de două ori mai grea decât un bărbat în toată firea la peste nouăzeci de metri. Toate nouă fuseseră făcute la Regensburg, în Bavaria şi, inginerii de asediu care însoţeau marile maşinării erau toţi bavarezi care înţelegeau complexitatea acestor arme. Două dintre cele mai mari aveau braţele de aruncat mai lungi de cincisprezece metri şi chiar şi două dintre cele mai mici, care erau plasate pe malul îndepărtat al râului Jaudy pentru a ameninţa podul şi turnul lui de pază, aveau braţele de peste zece metri.

Două, cele mai mari, numite Urgia Iadului şi Nenorocirea Soţiilor, erau plasate la baza dealului pe care stătea moara de vânt. În principiu, fiecare era o maşinărie simplă, cu un singur braţ lung montat pe un ax asemănător balanţei unui uriaş sau leagănului unui copil, doar că un capăt al acestui braţ era de trei ori mai mare decât celălalt capăt. Partea mai scurtă era prinsă de o cutie de lemn imensă plină cu greutăţi din plumb, în timp ce partea mai lungă, cea care arunca de fapt proiectilul, era ataşată de un troliu mare care îl trăgea până la sol, contrabalansând astfel greutăţile de zece tone. Proiectilul de piatră era pus într-o praştie imensă de piele, lungă de patru metri, ce era ataşată de braţul mai lung. Când braţul era eliberat şi contragreutatea cădea, capătul mai lung era aruncat spre cer şi praştia sărea şi mai repede, încât bolovanul ieşea din leagănul de piele al praştiei, brăzda cerul şi ateriza pe ţinta sa. Asta era simplu. Mult mai greu era să se păstreze mecanismul uns cu seu, să construiască un troliu suficient de puternic care

să tragă în jos braţul lung, o cutie de lemn rezistentă, care să se lovească de pământ de nenumărate ori şi care să nu verse cele zece tone de greutăţi şi, cel mai dificil dintre toate, să se construiască un mecanism destul de puternic ca să ţină în jos braţul lung împotriva greutăţii plumbului, dar care să poată totuşi elibera braţul în siguranţă. În astfel de probleme, bavarezii erau experţi şi pentru asta erau plătiţi generos.

Mulţi spuneau că experienţa bavarezilor era de prisos. Bombardele erau mult mai mici şi aruncau proiectilele cu mai multă putere, dar ducele Charles comparase cu atenţie cele două tipuri de maşinării şi alesese tehnologia mai veche. Bombardele erau încete şi expuse exploziilor care puteau omorî artilerişti scumpi. Erau dureros de încete pentru că porţiunea dintre proiectil şi ţeava armei trebuia etanşată pentru a se valorifica forţa prafului de puşcă. Pentru a etanşa ghiuleaua se folosea humă, care trebuia să se usuce înainte ca praful de puşcă să fie aprins şi nici chiar cei mai iscusiţi artilerişti din Italia nu puteau să tragă cu o bombardă de mai mult de trei sau patru ori pe zi. Şi, când astfel de maşinărie trăgea, nu elibera decât o ghiulea care cântărea doar câteva kilograme. Deşi proiectilul zbura cu o viteză atât de mare încât nici nu putea fi văzut, trebuşetele vechi puteau arunca un proiectil de douăzeci sau treizeci de ori mai greu de trei sau patru ori pe oră. La Roche-Derrien, decise ducele, va fi lovit în stil vechi, aşa că oraşul fu încercuit de cele nouă trebuşete. Pe lângă Urgia Iadului şi Nenorocirea Soţiilor, mai erau şi Aruncătorul de Pietre, Sfărâmătorul de Ziduri, Săpătorul de Morminte, Biciul de Piatră, Duşmănosul, Distrugătorul şi Mâna lui Dumnezeu.

Fiecare trebuşet era construit pe o platformă făcută din scânduri de lemn şi era protejat de o palisadă înaltă destul de tare încât să reziste la orice săgeată. Unii dintre ţăranii care se alăturaseră armatei fură instruiţi să stea aproape de palisadă şi să fie pregătiţi să arunce cu apă peste orice săgeată de foc pe care englezii ar putea-o folosi pentru a aprinde parapetul, aşa expunând inginerii trebuşetelor. Alţi ţărani săpau şanţuri şi înălţau valurile de pământ ce urmau să formeze cele patru fortificaţii ale ducelui. Unde puteau se foloseau de şanţurile existente sau încorporau gardurile groase de porumbar în apărare. Făcură bariere din ţăruşi ascuţiţi şi săpară gropi pentru a rupe picioarele cailor. Cele patru corpuri ale armatei ducelui se baricadau înconjurându-se de întărituri şi, zi după zi, în timp ce valurile de pământ creşteau şi trebuşetele prindeau

formă din piesele transportate în căruţe, ducele îşi punea oamenii să exerseze formarea liniilor de luptă. Arbaletrierii genovezi luau poziţie în fortificaţiile pe jumătate terminate, în timp ce în spatele lor cavalerii şi ostaşii defilau pregătindu-se de luptă. Unii oameni se plângeau că aceste exerciţii erau o risipă de timp, dar alţii înţelegeau cum avea de gând ducele să ia cu asalt oraşul şi aprobau pregătirile întreprinse. Arcaşii englezi vor fi încurcaţi de ziduri, şanţuri şi palisade, iar arbaletele îi vor lovi unul câte unul, pentru ca în cele din urmă inamicul să fie forţat să atace peste valurile de pământ şi şanţurile inundate pentru a fi măcelăriţi de către ostaşii ce-i aşteptau.

După o săptămână de muncă istovitoare, trebuşetele fură asamblate şi cutiile cu contragreutăţi erau umplute cu bucăţi de plumb. Acum inginerii de asediu trebuiau să îşi dovedească o deprindere şi mai subtilă, arta aruncării marilor bolovani unul după celălalt exact în acelaşi loc din zid astfel încât meterezele să fie dărâmate şi să se croiască un drum către oraş. Apoi, după ce armata care va veni în ajutor va fi înfrântă, oamenii ducelui vor ataca La Roche-Derrien şi-i vor trece prin foc şi prin sabie pe locuitorii trădători.

Inginerii bavarezi îşi aleseră primele pietre cu grijă, apoi reglară lungimea praştiilor pentru a-şi ţine cât mai bine sub control maşinăriile. Era o dimineaţă frumoasă de primăvară. Vinderei se ridicau în zbor, pintenii-cocoşului punctau câmpurile, păstrăvii săreau după efemeride, usturoiul sălbatic prezenta inflorescenţă albă şi guguştiucii zburau printre frunzuliţele pădurilor verzi. Era cea mai frumoasă perioadă a anului şi ducele Charles, ai cărui spioni îi spuseseră că armata lui Sir Thomas Dagworth abia acum se pregătea să plece din vestul Bretaniei, anticipa victoria.

— Bavarezii, îi spuse unuia dintre preoţii lui însoţitori, pot începe.

Trebuşetul numit Urgia Iadului trase primul. A fost trasă o pârghie ce scotea un cui de metal gros dintr-un cârlig ataşat de braţul lung al trebuşetului. Zece tone de plumb căzură cu o bufnitură care putu fi auzită în Treguier, braţul lung fu azvârlit în sus şi praştia se învârti la capătul braţului scoţând un sunet ca o vijelie şi un bolovan brăzdă cerul. Păru să atârne pentru un moment, un bulgăre de pământ mare pe cerul bântuit de vinderei, iar apoi, ca un trăsnet, căzu.

Asediul începu.

Prima piatră aruncată de către Urgia Iadului trecu prin acoperişul casei unui boiangiu aproape de Biserica Sfântul Brieuc ucigând un ostaş englez şi pe soţia boiangiului. O glumă circulă prin garnizoană că cele două trupuri fuseseră strivite împreună de un bolovan încât ar fi putut continua să se împerecheze pentru eternitate. Piatra care îi omorî, un bolovan de mărimea unui butoi, ratase meterezele de est cu doar şase metri, iar inginerii bavarezi făcură modificări la praştie şi următorul bolovan lovi doar un pic din zid, împroşcând apa murdară din şanţ. Cel de-al treilea bolovan lovi zidul din plin, iar apoi o bufnitură monstruoasă anunţă că Nenorocirea Soţiilor tocmai trăsese primul lui proiectil şi unul după celălalt Aruncătorul de Pietre, Sfărâmătorul de Ziduri, Săpătorul de Morminte, Biciul de Piatră, Duşmănosul, Distrugătorul şi Mâna lui Dumnezeu se alăturară asediului.

Richard Totesham făcea tot posibilul pentru a îngreuna asediul trebuşetelor. Era evident că Charles încerca să facă patru deschizături, câte una pe fiecare parte a oraşului, aşa că Totesham ordonă să se coasă saci mari plini cu paie care să fie puşi pentru a căptuşi zidurile şi care erau la rândul lor protejaţi de bare de lemn. Aceste măsuri de precauţie nu făceau decât încetinească străpungerea zidurilor, dar bavarezii trimiteau proiectile şi în oraş şi nu se putea face nimic pentru a apăra casele de proiectile. Unii localnici spuneau că Totesham ar trebui să construiască şi el un trebuşet şi să încerce să distrugă maşinăriile inamicului, dar el se îndoia că avea timp şi construi în schimb o arbaletă uriaşă din stinghiile unor nave care fuseseră aduse în susul apei de la Treguier înainte să înceapă asediul. Treguier era părăsit acum, îi lipseau zidurile, locuitorii fie veniseră la La Roche-Derrien să se adăpostească, fie plecaseră pe mare cu ambarcaţiunile lor sau trecuseră în tabăra lui Charles.

Balista, catapulta cu săgeţi a lui Totesham, avea nouă metri lăţime şi trăgea cu săgeţi de doi metri propulsată de o coardă

făcută din piele împletită. Era ridicată cu un troliu al unei nave. Dură patru zile să facă maşina de război şi prima oară când încercară să o folosească braţul se rupse. Era un semn rău şi un altul şi mai rău se petrecu dimineaţa următoare când un cal ce trăgea un car cu mizerie reuşi să scape din hamuri şi lovi un copil în cap. Copilul muri. Mai târziu în aceeaşi zi, o piatră de la unul dintre trebuşetele mai mici de peste râu plonjă în casa lui Richard Totesham doborând jumătate din etajul superior şi aproape că îi omorî copilul. Peste zece mercenari încercară să evadeze din garnizoană în acea seară şi cineva trebuie să fi scăpat, alţii se alăturară armatei lui Charles şi unul, care ducea un mesaj către Sir Thomas Dagworth ascuns în cizmă, fu prins şi decapitat. Următoarea dimineaţă capul lui secerat, cu scrisoarea prinsă între dinţi, fu aruncat în oraş de trebuşetul numit Mâna lui Dumnezeu înrăutăţind starea de spirit a garnizoanei.

— Nu sunt sigur, îi spuse Mordecai lui Thomas, dacă ar trebui să credem în semnele rele.

— Normal că ar trebui.

— Aş dori să aud motivele. Dar arată-mi urina ta mai întâi.

— Spuneai că sunt vindecat, protestă Thomas.

— Precauţia continuă, dragul meu Thomas, este preţul sănătăţii. Urinează pentru mine.

Thomas se supuse, Mordecai ridică lichidul către soare, apoi cufundă un deget în el şi îşi atinse uşor limba.

— Splendid! spuse el. Clară, pură şi nu prea sărată. Acesta este un semn bun, nu-i aşa?

— Acesta este un simptom, zise Thomas, nu un semn.

— Ah. Mordecai zâmbi la corecţie. Erau în curtea mică din spatele bucătăriei lui Jeanette unde medicul privea cum rândunicile de casă aduceau nămol la cuiburile de sub streaşină. Luminează-mă, Thomas, spuse el încă zâmbind, în problema cu semnele.

— Când Domnul nostru a fost răstignit, zise Thomas, a fost întuneric pe timpul zilei şi catapeteasma templului s-a rupt în două.

— Spui că semnele ţin de miezul credinţei voastre?

— Şi la voi, nu? întrebă Thomas.

Mordecai tresări când un bolovan bufni undeva în oraş. Sunetul răsună, apoi se mai auzi o prăbuşire când un acoperiş slăbit sau o podea cedă. Câinii urlară şi o femeie zbieră.

— O fac intenţionat, spuse Mordecai.

— Normal, zise Thomas.

Inamicul nu arunca doar cu bolovani care cădeau peste casele mici şi îngrămădite ale oraşului, ci câteodată folosea trebuşetele ca să catapulteze şi cadavrele putrezite ale vitelor, porcilor sau caprelor pentru a împrăştia mizerie şi duhoare pe străzi.

Mordecai aşteptă până ce femeia se opri din ţipat.

— Nu cred în semne, spuse el. Avem puţin ghinion în oraş şi toată lumea crede că suntem condamnaţi, dar de unde ştim noi că inamicii noştri nu sunt afectaţi şi ei de ghinioane?

Thomas nu spuse nimic. Nişte păsărele se ciorovăiau pe acoperişul de paie, fără să bănuiască prezenţa unei pisici ce le urmărea chiar de sub marginea acoperişului.

— Ce vrei, Thomas? întrebă Mordecai.

— Vreau?

— Ce vrei?

Thomas se strâmbă şi îşi întinse mâna dreaptă cu degetele lui încovoiate.

— Să am degete drepte.

— Şi eu vreau să fiu din nou tânăr, spuse nervos Mordecai. Degetele tale sunt vindecate. Nu sunt îndreptate, dar sănătoase. Acum spune-mi ce vrei.

— Ce vreau, spuse Thomas, e să îi omor pe cei care au ucis-o pe Eleanor. Să-i aduc înapoi fiul lui Jeanette. Apoi să fiu un arcaş. Doar atât. Un arcaş.

Voia şi să găsească Graalul, dar nu-i plăcea să vorbească despre asta cu Mordecai.

Mordecai îşi duse mâna la barbă.

— Să-i omori pe oamenii care au ucis-o pe Eleanor? gândi el cu voce tare. Cred că o să faci asta. Fiul lui Jeanette? Poate că o să faci şi asta, deşi nu înţeleg de ce vrei să îi faci pe plac. Doar nu vrei să te însori cu ea, nu?

— Să mă însor cu ea? Thomas râse. Nu.

— Bine.

— Bine?

Thomas se simţi acum ofensat.

— Mereu mi-a făcut plăcere să vorbesc cu alchimişti, spuse Mordecai, şi i-am văzut de multe ori amestecând sulf cu mercur. Este o teorie că toate metalele sunt compuse din aceste două substanţe, ştiai asta? Proporţiile variază, bineînţeles, dar ceea ce vreau să zic, dragule Thomas, este că, dacă pui mercur şi sulf într-un vas, apoi îl încălzeşti, rezultatul este de multe ori catastrofal. Mimă o explozie cu mâinile. Aşa cred eu că eşti tu

cu Jeanette. Oricum, nu o văd căsătorită cu un arcaş. Cu un rege? Da. Cu un duce? Poate. Cu un conte? Bineînţeles. Dar cu un arcaş? Clătină din cap. Nu e nimic rău în a fi arcaş, Thomas. Este o calitate folositoare în această lume crudă. Stătu pentru câteva momente fără să zică nimic. Fiul meu studiază ca să devină medic.

Thomas zâmbi.

— Simt o mustrare.

— O mustrare?

— Fiul tău va fi un vindecător şi eu sunt un criminal.

Mordecai clătină din cap.

— Benjamin se pregăteşte să fie medic, dar ar prefera să fie un soldat. Vrea să fie un criminal.

— Atunci de ce…

Thomas se opri pentru că răspunsul era evident.

— Evreii nu pot purta arme, spuse Mordecai, de aceea. Nu, nu am spus-o ca pe o mustrare. Cred, că pentru un soldat, Thomas, eşti un om bun. Făcu o pauză şi se încruntă din nou pentru că un alt bolovan de la unul dintre trebuşetele mai mari lovise o clădire nu departe de ei şi, după ce bufnitura răsunătoare nu se mai auzi, aşteptă ţipetele. Nu se auzi nimic. Prietenul tău Will este un om bun, de asemenea, continuă Mordecai, dar mă tem că nu mai e un arcaş.

Thomas dădu din cap aprobator. Will Skeat se vindecase, dar nu era refăcut.

— Mă gândesc câteodată că poate ar fi fost mai bine… începu Thomas.

— Dacă ar fi murit? termină Mordecai gândul. Să nu doreşti niciodată moartea unui om, Thomas, vine ea oricum destul de repede fără să o mai şi doreşti. Sir William va merge în Anglia, cu siguranţă, şi contele de acolo o să aibă grijă de el.

„Soarta tuturor soldaţilor bătrâni, se gândi Thomas. Să se ducă acasă şi să moară miluiţi de familia pe care au servit-o."

— Atunci eu o să merg la asediul din Calais după se termină totul aici, spuse Thomas, să văd dacă arcaşii lui Will au nevoie de un nou conducător.

Mordecai zâmbi.

— Nu o să pleci în căutarea Graalului?

— Nu ştiu unde este, spuse Thomas.

— Şi cartea tatălui tău? întrebă Mordecai. Nu te-a ajutat?

Thomas cercetase cu atenţie copia făcută de Jeanette. Credea că tatăl lui folosise un fel de cod, dar oricât ar fi încercat nu

putea să spargă acel cod. Sau poate, în incoerenţa ei, cartea nu era decât un simptom al nebuniei părintelui Ralph. Dar Thomas era sigur de un lucru. Tatăl lui crezuse că avusese Graalul.

— O să caut Graalul, spuse Thomas, dar câteodată cred că singura modalitate de a-l găsi e să *nu* îl caut. Privi în sus, speriat de zgâriatul brusc de pe acoperiş. Pisica atacase şi aproape că se dezechilibrase când păsările se împrăştiară pe cer.

— Un alt semn? sugeră Mordecai, privind la păsările ce scăpaseră. Cu siguranţă unul bun?

— Oricum, spuse Thomas, ce ştii tu despre Graal?

— Sunt evreu. Ce ştiu eu despre orice? întrebă inocent Mordecai. Ce s-ar întâmpla, Thomas, dacă ai găsi Graalul? Nu aşteptă un răspuns. Crezi, continuă el, că lumea va fi mai bună? Îi lipseşte doar Graalul? Doar atât? Tot nu primi nici un răspuns. E un lucru precum Abracadabra, asta e? spuse trist Mordecai.

— Diavolul? fu Thomas şocat.

— Abracadabra nu este diavolul! răspunse Mordecai la fel de şocat. E doar o vrajă. Nişte evrei proşti cred că, dacă îl scrii sub forma unui triunghi şi ţi-l agăţi de gât, nu o să mai suferi de febră! Ce tâmpenie! Singurul leac pentru febră este o compresă caldă de bălegar de vacă, dar oamenii îşi pun încrederea în vrăji şi, mă tem, şi în semne, dar eu nu cred că Dumnezeu lucrează prin vrăji sau se arată prin semne.

— Dumnezeul tău, spuse Thomas, e foarte departe.

— Mă tem că aşa este.

— Al meu e aproape, zise Thomas, şi El se arată.

— Atunci eşti norocos, spuse Mordecai. Caierul şi fusul lui Jeanette erau pe bancă lângă el şi puse caierul sub mâna stângă şi încercă să învârtă un firicel din maldărul de lână peste capăt, dar nu reuşi. Eşti norocos, spuse el din nou, şi sper ca atunci când trupele lui Charles vor intra în oraş Dumnezeul tău să fie pe aproape. Cât despre restul dintre noi, presupun că suntem condamnaţi?

— Dacă intră, spuse Thomas, încercaţi să vă refugiaţi în biserică sau să evadaţi pe râu.

— Nu ştiu să înot.

— Atunci biserica este cea mai mare speranţă a ta.

— Mă îndoiesc, spuse Mordecai, lăsând jos caierul. Ce ar trebui să facă Totesham, spuse el trist, e să se predea. Să ne lase pe toţi să plecăm.

— Nu o să facă asta.

Mordecai dădu din umeri.

— Aşa că trebuie să murim.

Totuşi, a doua zi, îi fu dată şansa de a scăpa când Totesham spuse că cei care nu vor să sufere în urma lipsurilor asediului puteau părăsi oraşul pe poarta din sud, dar imediat ce aceasta fu deschisă, ostaşii lui Charles, toţi în armuri şi cu feţele ascunse de vizierele cenuşii ale coifurilor, blocară drumul. Nu mai mult de o sută de oameni se deciseseră să plece, toţi femei şi copii, dar ostaşii lui Charles erau acolo pentru a le da de înţeles că nu aveau voie să părăsească La Roche-Derrien. Nu era în interesul asediatorilor să fie mai puţine guri de hrănit aşa că bărbaţii cenuşii blocară drumul şi soldaţii lui Totesham închiseră poarta şi femeile şi copiii rămaseră în drum toată ziua.

În acea seară trebuşetele îşi opriră activitatea pentru prima oară de când piatra îi ucisese pe nevasta boiangiului şi pe iubitul ei şi, în liniştea ciudată care se lăsase, veni un mesager din tabăra lui Charles. Un trâmbiţaş şi un steag alb anunţau că voia un armistiţiu şi Totesham ordonă unui trompetist englez să îi răspundă celui breton şi ca un steag alb să fie fluturat deasupra porţii de sud. Mesagerul breton aşteptă până ce un om cu rang veni în dreptul zidurilor, apoi arătă către femei şi copii.

— Aceşti oameni, spuse el, nu pot fi lăsaţi să treacă de liniile noastre. Vor muri de foame aici.

— Aceasta este mila pe care stăpânul vostru o arată oamenilor săi? răspunse solul lui Totesham.

Era un preot englez care vorbea şi bretonă, şi franceză.

— Îi e aşa de milă de ei, răspunse mesagerul, încât vrea să îi elibereze de lanţurile englezeşti. Spune-i stăpânului tău că are timp până la rugăciunea de seară să predea oraşul şi, dacă va face asta, i se va permite să iasă cu toate armele lui, steaguri, cai, familii, servitori şi avuţii.

Era o ofertă generoasă, dar preotul nici nu o luă în consideraţie.

— O să îi spun, zise preotul, dar doar dacă îi spui şi tu stăpânului tău că avem mâncare pentru un an şi arme cu care să putem să vă omorâm de două ori.

Mesagerul făcu o plecăciune, preotul întoarse complimentul şi tratativele luară sfârşit. Trebuşetele îşi reluară activitatea şi, la miezul nopţii, Totesham ordonă să se deschidă porţile oraşului şi fugarilor li se permise să intre înapoi în batjocura celor care nu fugiseră.

Thomas, ca orice bărbat din La Roche-Derrien, petrecea un timp pe metereze. Era o sarcină anostă pentru că Charles de

Blois avea mare grijă ca nimeni să nu fie în raza arcurilor englezilor, dar era amuzant să priveşti la trebuşetele mari. Erau manevrate atât de greu încât braţele lungi abia păreau să se mişte, dar treptat, aproape fără să îţi dai seama, cutia mare de lemn cu greutăţile de plumb se ridica din spatele palisadelor protectoare şi braţul lung nu se mai zărea. Apoi, după ce braţul lung era coborât cât se putea de jos, nu se întâmpla nimic pentru mai multă vreme, probabil pentru că inginerii încărcau praştia, iar apoi, exact când părea că nimic nu se va petrece vreodată, contragreutatea cădea, palisada vibra, păsări speriate zburau din iarbă şi braţul lung sărea în sus, trepidând, praştia biciuia văzduhul şi o piatră brăzda cerul. Apoi se auzea sunetul, bufnitura monstruoasă a contragreutăţii care se izbea de pământ, urmată de căderea bolovanului peste meterezele sparte. Tot mai mulţi saci plini cu paie erau aruncaţi peste deschizătura ce se mărea, dar proiectilele tot făceau ravagii, aşa că Totesham le ordonă oamenilor săi să înceapă să înalţe alte ziduri în spatele deschizăturilor ce se măreau.

Unii oameni, printre care şi Thomas şi Robbie, voiau să facă o escapadă. Să se strângă şaizeci de oameni, spuneau ei, şi să îi lase să iasă la prima oră. Puteau uşor să atace unul sau două trebuşete, să stropească maşinăriile cu ulei şi gudron şi să arunce un tăciune aprins în amestecul de frânghii şi lemne, dar Totesham nu le permise. Garnizoana lui era prea mică, spunea el, şi nu voia să piardă nici măcar şase oameni înainte să trebuiască să se lupte cu oamenii lui Charles în dreptul spărturilor în zid.

Şi aşa pierdea oameni. Până în a treia săptămână a asediului Charles de Blois îşi terminase şi el de construit apărarea şi cele patru corpuri ale armatei lui erau protejate de valuri de pământ, garduri vii, palisade şi şanţuri. Curăţase terenul dintre taberele lui de orice obstacol astfel încât atunci aveau să vină întăriri în sprijinul oraşului asediat, arcaşii să nu se poată ascunde. Acum, când fortificaţiile erau gata şi trebuşetele făceau găuri din ce în ce mai mari în zidurile lui La Roche-Derrien, ducele Charles de Blois îşi trimise arbaletrierii în faţă pentru a-i hărţui pe oamenii de pe metereze. Veneau câte doi, un bărbat cu arbaleta şi partenerul lui ţinând un scut ogival, un scut atât de înalt, lat şi solid încât îi putea proteja pe ambii bărbaţi. Scuturile erau pictate, unele cu invocări ale lui Dumnezeu, dar majoritatea cu insulte în franceză, engleză şi, în unele cazuri, pentru că arcaşii erau genovezi, în italiană. Săgeţile lor se loveau de zid, şuierau

pe lângă capetele apărătorilor şi se înfigeau în acoperişurile de paie ale caselor de după ziduri. Câteodată genovezii trăgeau cu săgeţi de foc aşa că Totesham avea şase echipe de oameni care nu făceau altceva decât să alerge la acoperişurile de paie ce ardeau şi, când nu stingeau flăcări, scoteau apă din râul Jaudy şi udau acoperişurile de paie cele mai aproape de metereze şi deci cele mai expuse primejdiei reprezentate de arbaletele inamicului.

Arcaşii englezi traseră înapoi, dar arbaletrierii erau de cele mai multe ori ascunşi în spatele scuturilor ogivale, iar când trăgeau, se expuneau doar pentru un moment. Totuşi, câţiva muriră, dar în acelaşi timp şi ei doborau arcaşi de pe zidurile oraşului. Jeanette îl însoţea de multe ori pe Thomas pe meterezele dinspre sud şi trăgea săgeţi printr-un crenel de lângă poartă. Se putea trage cu o arbaletă stând în genunchi, pentru că aşa nu se expunea prea mult pericolului, în timp ce Thomas trebuia să stea în picioare când îşi slobozea arcul.

— Nu ar trebui să fii aici, îi spunea el de fiecare dată şi ea îl îngâna, apoi se oprea să îşi reîncarce arbaleta.

— Îţi aduci aminte, îl întrebă ea, de primul asediu?

— Când trăgeai în mine?

— Să sperăm că acum ţintesc mai bine, spuse ea, apoi rezemă arcul de zid, ţinti şi apăsă trăgaciul.

Săgeata lovi un scut care era deja plin cu săgeţi englezeşti cu pene. Dincolo de arbaletrieri se afla zidul de pământ al celei mai apropiate tabere, deasupra căreia se ridicau braţele diforme a două trebuşete, iar după ele erau steagurile ţipătoare ale unora dintre seniorii lui Charles. Jeanette recunoscu steagurile lui Rohan, Laval, Malestroit şi Roncelets şi încă de la prima vedere a stindardului asemănător cu viespile se enervă, iar după aceea începu să plângă gândindu-se la fiul ei din turnul depărtat al lui Roncelets.

— Cât aş vrea să atace acum, spuse ea, să pot să înfig o săgeată în Roncelets şi în Blois.

— Nu vor ataca până ce nu îl vor învinge pe Dagworth, spuse Thomas.

— Crezi că vine?

— Cred că de aceea sunt aici, spuse Thomas, făcând semn către inamic, apoi se ridică, încordă arcul şi trase o săgeată către un arbaletrier care tocmai ieşise de după scutul lui.

Bărbatul se feri cu o clipă înainte ca săgeata lui Thomas să şuiere pe lângă el. Thomas se ghemui din nou.

— Charles ştie că poate să ne înfrângă oricând ar vrea, spuse el, dar ceea ce vrea cu adevărat este să îl nimicească pe Dagworth. Pentru că atunci când Thomas Dagworth va fi nimicit, nu va mai fi nici o armată engleză de câmp în Bretania şi fortăreţele vor cădea sigur, una câte una, iar Charles va stăpâni întreg ducatul.

La o lună după ce ajunsese Charles, când gardurile vii de păducel ce îi înconjurau cele patru fortificaţii erau presărate de flori albe, merii înfloreau, malurile râului erau pline cu irişi, iar macii roşii strălucitori se iţeau printre tulpinile de secară, se văzu un firicel de foc pe cer dinspre sud-vest. Observatorii de pe zidurile La Roche-Derrien văzură iscoade plecând din tabăra inamică şi ştiură că fumul trebuia să vină de la focuri de tabără, ceea ce însemna că o armată venea. Unii se temeau să nu fie întăriri pentru inamic, dar erau asiguraţi de alţii care spuneau, pe bună dreptate, că numai prietenii veneau dinspre sud-vest. Ceea ce Richard Totesham şi ceilalţi care ştiau adevărul nu dezvăluiau era că orice armată ce venea în ajutor era mică, mult mai mică decât armata lui Charles, şi că se îndrepta spre capcana întinsă de acesta.

Pentru că tactica lui Charles funcţionase şi Sir Thomas Dagworth muşcase momeala.

Charles de Blois îşi chemă seniorii şi comandanţii în cortul mare de lângă moară. Era sâmbăta, iar trupele inamice erau acum foarte aproape şi, inevitabil, erau câţiva mai nerăbdători care voiau să îşi fixeze armurile din plăci, să îşi înşface lăncile şi să se suie pe cai cu riscul de a fi omorâţi de către arcaşii englezi. Câtă prostie, se gândea Charles, apoi le spulberă speranţele spunându-le clar că nimeni în afară de iscoade nu avea să părăsească cele patru tabere.

— Nimeni! Lovi masa, aproape vărsând călimara clericului care-i consemna toate cuvintele. Nu va pleca nimeni! Aţi înţeles toţi asta? Se uită la fiecare faţă şi se gândi din nou ce proşti erau seniorii lui. Stăm în spatele fortificaţiilor, le spuse el, şi o să vină ei la noi. Vor veni ei la noi şi vor fi omorâţi.

Câţiva nobili părură nemulţumiţi, pentru că nu prea aducea glorie să lupţi din spatele zidurilor şi în şanţuri ude când un bărbat ar putea să galopeze pe calul său de luptă, dar Charles de Blois era ferm şi chiar şi cei mai bogaţi dintre seniorii lui se temură de ameninţarea lui că orice bărbat care nu îl asculta nu va primi nici o parte din pământul şi din averea dobândite în

urma cuceririi Bretaniei.

Charles ridică o bucată de pergament.

— Iscoadele noastre s-au apropiat de oastea lui Sir Thomas Dagworth, spuse el cu vocea lui limpede, iar acum avem o estimare precisă a luptătorilor lui. Ştiind că toţi bărbaţii din cort voiau să afle cât de puternic era inamicul, făcu o pauză, pentru că voia să facă acest anunţ cu multă dramă, dar nu se putu abţine să nu râdă când dezvălui numerele. Inamicul nostru, spuse el, ne ameninţă cu trei sute de ostaşi şi patru sute de arcaşi.

Urmă o pauză în care seniorii înţeleseră cu ce inamic aveau de-a face, apoi urmă o explozie de râsete. Chiar şi Charles, care era de obicei palid, rigid şi sever, se alătură celorlalţi. Era ridicol! Era de fapt impertinent! Curajos, poate, dar nespus de nesăbuit. Charles de Blois avea patru mii de oameni şi sute de ţărani voluntari care, deşi nu erau adăpostiţi în fortificaţii, puteau să se bizuie că vor participa la măcelărirea inamicului. Avea două mii dintre cei mai buni arbaletrieri din Europa, avea o mie de cavaleri în armură, mulţi dintre ei campioni de turnire mari, iar Sir Thomas Dagworth venea cu şapte sute de oameni? Oraşul ar fi putut contribui cu o sută sau două şi chiar şi în cel mai bun caz englezii nu puteau aduna mai mult de o mie de oameni, iar Charles avea de patru ori mai mulţi.

— Vor veni, domnilor, le spuse el seniorilor nerăbdători, şi vor muri aici.

Erau două drumuri pe care se puteau apropia. Unul venea din vest şi era ruta cea mai directă, dar ducea către partea îndepărtată a râului Jaudy şi Charles nu credea că Dagworth va folosi acel drum. Celălalt cotea pe lângă oraşul asediat apropiindu-se dinspre sud-est, iar acel drum duce fix spre cea mai mare dintre taberele lui Charles, tabăra de la est pe care o comanda personal şi unde cel mai mare trebuşet lovea zidurile La Roche-Derrien.

— Daţi-mi voie să vă spun, domnilor –, opri Charles veselia comandanţilor săi –, ce cred eu că va face Sir Thomas. Ce aş face eu dacă aş fi aşa de ghinionist încât să fiu în locul lui. Cred că va trimite o trupă mică, dar zgomotoasă de oameni pe drumul Lannion – acela era drumul care venea dinspre vest, ruta directă – şi îi va trimite pe timpul nopţii pentru a ne face să credem că va ataca fortificaţia de dincolo de râu. Se va aştepta să întărim acea tabără şi, în zori, va conduce atacul principal dinspre est. Speră ca majoritatea armatei noastre să fie peste râu şi că va

putea veni în zori şi să distrugă cele trei tabere de pe partea aceasta. Asta, domnilor, probabil că va încerca şi nu îi va reuşi. Nu îi va reuşi pentru că avem o regulă clară şi dură care nu va fi încălcată! Nimeni nu părăseşte fortificaţia! Nimeni! Staţi în spatele întăriturilor! Luptăm pedeştri, ne organizăm liniile de bătălie şi îi lăsăm pe ei să vină la noi. Arbaletrierii noştri o să le doboare arcaşii, apoi noi, domnilor, îi vom distruge pe ostaşii lor. Dar nimeni nu părăseşte tabăra! Nimeni! Nu o să fim ţinte pentru arcurile lor. Aţi înţeles?

Lordul de Chateaubriant vru să ştie ce trebuia să facă dacă era în tabăra din sud şi se dădea o bătălie în altă tabără.

— Doar stau şi mă uit? întrebă el neîncrezător.

— Stai şi te uiţi, spuse ducele Charles cu o voce dură. Nu vă părăsiţi taberele. Înţelegeţi? Arcaşii nu-i pot ucide pe cei pe care nu-i pot vedea! Staţi ascunşi!

Seniorul de Roncelets sublinie faptul că cerul era senin şi luna aproape plină.

— Dagworth nu e prost, continuă el, şi va şti că am ridicat aceste fortificaţii şi că am eliberat terenul pentru a nu avea unde să adăpostească. Şi atunci de ce nu va ataca noaptea?

— Noaptea? întrebă Charles.

— Aşa arbaletrierii noştri nu pot vedea ţintele, dar englezii vor avea destulă lumină de la lună pentru a vedea fortificaţiile noastre.

Era un raţionament bun şi Charles recunoscu acest lucru dând din cap brusc.

— Focuri, spuse el.

— Focuri? întrebă un bărbat.

— Faceţi focuri acum! Focuri mari! Când vor veni, aprindeţi focurile. Faceţi din noapte zi!

Oamenii lui râseră, plăcându-le ideea. Să lupte pedeştri nu era un mod prin care seniorii şi cavalerii îşi făceau un renume, dar înţeleseră toţi că Charles se gândise cum să-i înfrângă pe temuţii arcaşi englezi şi ideile lui aveau sens chiar dacă nu ofereau şansa gloriei. Charles le oferi totuşi o consolare.

— O să cedeze, domnilor, spuse el, şi atunci o să îi zic trâmbiţaşului să scoată şapte sunete. Şapte! Şi, când auziţi trâmbiţa, puteţi părăsi taberele şi îi puteţi urmări.

Se auziră mormăieli aprobatoare, pentru că acele şapte sunete de trompetă aveau să le permită bărbaţilor în armură şi călare pe armăsarii lor imenşi să-i măcelărească pe supravieţuitorii oştii lui Dagworth.

— Ţineţi minte! Charles lovi încă o dată masa pentru a atrage atenţia oamenilor săi. Ţineţi minte! Nu vă părăsiţi taberele până ce nu auziţi trâmbiţa! Staţi în spatele fortificaţiilor, staţi în spatele valurilor de pământ, lăsaţi inamicul să vină la voi şi o să câştigăm. Dădu din cap să arate că a terminat. Iar acum, domnilor, preoţii noştri o să spovedească. Să ne curăţim sufletele pentru ca Dumnezeu să ne răsplătească cu victoria.

La douăzeci şi cinci de kilometri distanţă, într-un refectoriu al unei mănăstiri prădate şi abandonate, un grup mult mai mic de oameni se strânse. Comandantul lor era un bărbat cu părul cărunt din Suffolk, bondoc şi morocănos, care ştia că era în faţa unei provocări foarte mari dacă voia să ajute La Roche-Derrien. Sir Thomas Dagworth asculta un cavaler breton care-i aducea la cunoştinţă ce descoperiseră iscoadele lui: că oamenii lui Charles de Blois era încă în cele patru tabere plasate în faţa celor patru porţi ale oraşului. Cea mai mare tabără, unde flutura marele steag cu hermina albă a lui Charles, se afla la est.

— Este construită în jurul unei mori de vânt, raportă cavalerul.

— Îmi aduc aminte de acea moară, spuse Sir Thomas. Îşi trecu degetele prin barba lui scurtă şi căruntă, un tic pe care îl avea când gândea. Acolo trebuie să atacăm, spuse el, atât de încet încât se putea să fi vorbit cu el singur.

— Acolo sunt cel mai puternici, îl avertiză un bărbat.

— Şi o să îi distragem. Sir Thomas se trezi din visare. John –, se întoarse către un bărbat în armură zdrenţuită –, ia toţi servitorii de câmp. Ia bucătarii, clericii, rândaşii, oricine nu e luptător. Apoi ia toate carele şi toţi caii de tracţiune şi apropiaţi-vă pe drumul Lannion. Îl ştii?

— Pot să îl găsesc.

— Plecaţi înainte de miezul nopţii. Mult zgomot, John! Poţi să iei pe trâmbiţaşul meu şi vreo doi toboşari. Fă-i să creadă că toată armata vine dinspre vest. Vreau să trimită oamenii către tabăra dinspre vest cu mult înainte de răsărit.

— Şi noi ce facem? întrebă cavalerul breton.

— O să mergem la miezul nopţii, spuse Sir Thomas, spre est până ajungem la drumul Guingamp. Acel drum se apropia de La Roche-Derrien dinspre sud-est. Deoarece mica armată a lui Sir Thomas venise dinspre vest, spera că Charles nu se va gândi că va veni pe acel drum. Va fi un marş liniştit, ordonă el, şi mergem pedeştri, toţi! Arcaşii în faţă, ostaşii în spate, şi o să atacăm

frontul de est pe întuneric.

Atacând pe întuneric, Sir Thomas spera să îi păcălească pe arbaletrieri şi, chiar mai bine, poate să îi surprindă pe inamici dormind.

Deci planul de luptă era întocmit: va simula un atac din vest şi va ataca de fapt dinspre est. Şi exact asta se aştepta Charles de Blois să facă.

Veni noaptea. Englezii plecară, oamenii lui Charles se înarmară şi oraşul aştepta.

Thomas îi putea auzi pe armurierii din tabăra lui Charles. Putea auzi ciocanele închizând niturile armurilor şi pietrele cum hârşâiau pe săbii. Focurile din cele patru tabere nu se mai stinseră aşa cum făceau de obicei, ci fură întreţinute arzând puternic, încât lumina scânteia pe chingile de metal care prindeau suporturile pe care erau fixate marile trebuşete a căror siluetă se contura în contralumină. Thomas putea vedea de pe metereze oameni mişcându-se cea mai apropiată în tabără inamică. La fiecare câteva minute câte un foc se înălţa pentru că armurierii foloseau foale să întreţină focul.

Un copil plângea într-o casă apropiată. Un câine scheuna. Majoritatea garnizoanei mici a lui Totesham era pe metereze şi o mare parte din localnici se aflau şi ei acolo. Nimeni nu ştia exact de ce erau sus pe ziduri pentru că oastea care le venea în ajutor era încă departe, dar totuşi puţini oameni voiau să se ducă la culcare. Se aşteptau să se întâmple ceva, deci aşteptau. Ziua Judecăţii de Apoi, se gândea Thomas, aşa ar fi, bărbaţi şi femei aşteptând să se deschidă cerurile şi să coboare îngerii, mormintele să se deschidă pentru ca morţii virtuoşi să se poată ridica spre cer. Tatăl lui, îşi aduse el aminte, voise mereu să fie îngropat cu faţa către vest, dar pe marginea de est a cimitirului, pentru ca atunci când se va ridica dintre morţi să-şi poate privi enoriaşii cum se ridică din pământ.

— Vor avea nevoie de îndrumarea mea, spusese părintele Ralph, şi Thomas avusese grijă să se facă aşa cum voise el.

Enoriaşii de la Hookton, îngropaţi astfel încât dacă s-ar fi ridicat ar fi privit către est, către gloria celei de-a doua veniri a lui Hristos, s-ar regăsi faţă în faţă cu preotul lor, încurajându-i.

Şi lui Thomas i-ar fi folosit nişte încurajări în acea noapte. Era cu Sir Guillaume şi cei doi ostaşi ai lui şi priveau pregătirile inamicului de pe un bastion de pe colţul din sud-est al oraşului, aproape de locul unde turnul Bisericii Sfântul Barnabeu oferea

un avantaj. Rămăşiţele balistei lui Totesham fuseseră folosite la construirea unui pod şubred de la bastion până la o fereastră din turnul bisericii. Dincolo de fereastră se găsea o scară care trecea peste o gaură făcută în parapetul turnului de una dintre pietrele catapultate de trebuşetul Nenorocirea Soţiilor. Thomas probabil că făcuse acest drum de vreo şase ori până la miezul nopţii pentru că de pe parapet puteai vedea peste palisade în tabăra cea mai mare a lui Charles. În timp ce era în turn Robbie veni la meterezele aflate mai jos.

— Vreau să te uiţi la ceva, strigă la el Robbie şi-i arătă un scut proaspăt pictat. Îţi place?

Thomas privi în jos şi, la lumina lunii, văzu ceva roşu.

— Ce este? întrebă el. O pată de sânge?

— Nenorocit de englez orb, spuse Robbie, este inima roşie a lui Douglas!

— Ah. De aici de sus zici că a murit ceva pe scut.

Dar Robbie era mândru de scutul lui. Îl admiră la lumina lunii.

— Era un om care desena un diavol nou pe peretele Bisericii Sfântul Goran, spuse el, şi l-am plătit să facă asta.

— Sper că nu l-ai plătit prea mult, spuse Thomas.

— Eşti invidios. Robbie rezemă scutul de parapet înainte să treacă peste podul improvizat către turn. Dispăru pe fereastră apoi reapăru lângă Thomas. Ce fac? întrebă el, privind către est.

— Isuse, blestemă Thomas, pentru că în sfârşit se întâmpla ceva. Privea dincolo de siluetele mari şi negre ale trebuşetelor Urgia Iadului şi Nenorocirea Soţiilor din tabăra dinspre est unde oameni, sute de oameni, formau o linie de luptă. Thomas crezuse că lupta va începe în zori, dar acum părea că Charles de Blois se pregătea să lupte în mijlocul nopţii întunecate.

— Sfinte Isuse, se minună şi Sir Guillaume, chemat în vârful turnului.

— Nenorociţii aşteaptă o bătălie, spuse Robbie, pentru că oamenii lui Charles se aliniau umăr lângă umăr. Stăteau cu spatele la oraş şi luna licărea pe spalierele ce acopereau umerii cavalerilor şi pe lamele suliţelor şi ale securilor.

— Dagworth trebuie să vină, spuse Sir Guillaume.

— Noaptea? întrebă Robbie.

— De ce nu? răspunse Sir Guillaume, apoi strigă către unul dintre ostaşii lui să se ducă să îi spună lui Totesham ce se petrecea. Treziţi-l, mârâi el când bărbatul vru să ştie ce ar trebui să facă dacă dormea comandantul garnizoanei. Normal că nu doarme, îi spuse el lui Thomas. Totesham o fi el un englez

nenorocit, dar e un soldat bun.

Totesham nu dormea, dar nici nu ştia că inamicul se alinia pentru luptă şi, după ce trecu peste podul precar din turnul Bisericii Sfântul Barnabeu, se uită la trupele lui Charles cu expresia lui acră obişnuită.

— Presupun că va trebui să dăm o mână de ajutor, spuse el.

— Credeam că nu aprobaţi ieşirile din spatele zidurilor? observă Sir Guillaume care se opusese acestei restricţii.

— Aceasta este bătălia care ne va salva, spuse Totesham. Dacă pierdem această bătălie, atunci pierdem şi oraşul, deci trebuie să facem tot ce ne stă în putinţă să câştigăm. Părea deprimat, apoi ridică din umeri şi se întoarse către scara turnului. Dumnezeu să ne ajute, spuse el încet, în timp ce cobora scările.

Ştia că oastea lui Sir Thomas Dagworth va fi mică şi se temea că va fi mult mai mică decât îşi imagina el, dar atunci când avea să atace tabăra inamică garnizoana trebuia să fie pregătită să o sprijine. Nu voia să alerteze inamicul de probabilitatea unei ieşiri de după porţile sfărâmate, aşa că nu sună clopotele bisericii pentru a aduna trupele, ci trimise oameni pe toate străzile pentru a chema arcaşii şi ostaşii în piaţa din faţa Bisericii Sfântul Brieuc. Thomas se întoarse la casa lui Jeanette şi îşi luă platoşa pe el, cea pe care Robbie i-o adusese înapoi de la raidul de la Roncelets, apoi îşi fixă cureaua sabiei, bâjbâind catarama pentru că degetele lui erau încă neîndemânatice la astfel de lucruri pretenţioase. Îşi atârnă săculeţul cu săgeţi pe umărul stâng, scoase arcul negru din învelitoarea lui de pânză, îşi puse o coardă de rezervă în coif, pe care apoi şi-l trase pe cap. Era pregătit.

Şi, după cum văzu, şi Jeanette era. Avea propria platoşă şi cască şi Thomas o privi cu uimire.

— Nu poţi să te alături ieşirii! spuse el.

— Să mă alătur ieşirii? păru ea surprinsă. Când veţi pleca toţi din oraş, Thomas, cine crezi că va apăra zidurile?

— Oh.

Se simţi prost.

Ea îi zâmbi, se apropie de el şi îl sărută.

— Acum du-te, spuse ea, şi Dumnezeu fie cu tine.

Thomas se duse în piaţă. Garnizoana se strângea acolo, dar erau nespus de puţini. Un cârciumar rostogoli un butoi cu bere în piaţă, scoase cepul şi îi lăsă pe oameni să se servească. Un fierar ascuţea săbii şi securi la lumina unui torţe ce ardea în faţa

portalului Sfântului Brieuc şi piatra lui răsuna pe lamele săbiilor lungi, scoţând un sunet sumbru în noapte. Era cald. Lilieci zburau pe deasupra bisericii şi se făceau nevăzuţi în umbrele încâlcite ale unei case dărâmate de lovitura unui trebuşet. Femeile aduceau mâncare pentru soldaţi şi Thomas îşi aduse aminte cum, doar cu un an în urmă, aceleaşi femei ţipau în timp ce englezii invadau oraşul. Fusese o noapte de silnicii, jaf şi crime, dar totuşi acum locuitorii nu voiau ca ocupanţii să plece, iar piaţa era din ce în ce mai aglomerată pentru că localnicii aduceau arme improvizate pentru a da o mână de ajutor incursiunii. Majoritatea erau înarmaţi cu topoarele pe care le foloseau la tăiat de lemne, totuşi unii aveau săbii sau suliţe, iar o parte din ei aveau chiar şi armură de piele sau platoşă. Depăşeau cu mult numărul garnizoanei şi cel puţin făceau ieşirea să pară mai formidabilă.

— Isuse Hristoase, se auzi o voce acră în spatele lui Thomas. În numele lui Dumnezeu, ce este aceea?

Thomas se întoarse pentru a vedea trupul deşirat al lui Sir Geoffrey Carr uitându-se la scutul lui Robbie, care era rezemat de scările unei cruci de piatră din centrul pieţei. Robbie se întoarse şi el pentru a se uita la Sperietoare care-şi conducea cei şase oameni.

— Arată ca o balegă turtită, spuse Sperietoarea.

Vocea lui era neclară şi era evident că îşi petrecuse seara într-una dintre nenumăratele taverne ale oraşului.

— E al meu, spuse Robbie.

Sir Geoffrey lovi scutul.

— Aceea este inima nenorocită a lui Douglas, băiete?

— Este emblema mea, spuse Robbie, exagerându-şi accentul scoţian, dacă asta vrei să spui.

Toţi oamenii din jur se opriseră să asculte.

— Ştiam că eşti scoţian, spuse Sperietoarea, părând şi mai beat, dar nu ştiam că eşti un nenorocit de Douglas. Şi ce naiba caută un Douglas aici? Sperietoarea îşi ridică glasul pentru a apela la oamenii adunaţi. De partea cui este nenorocita de Scoţia, eh? De partea cui? Şi nenorociţii de Douglas s-au luptat cu noi de când i-a scuipat diavolul afară! Sperietoarea se legănă pe picioare, apoi îşi scoase biciul de la curea, desfăşurându-l. Sfinte Isuse, strigă el, familia lui nenorocită a sărăcit familii bune de englezi. Sunt nişte hoţi nenorociţi! Spioni!

Robbie îşi trase sabia şi biciul se înălţă, dar Sir Guillaume îl împinse pe Robbie înainte ca vârful ghearei să îi zgârie faţa,

apoi îşi scoase sabia şi el şi Thomas stăteau lângă Robbie pe treptele crucii.

— Robbie Douglas, strigă Sir Guillaume, este prietenul meu.

— Şi al meu, spuse Thomas.

— Destul! Richard Totesham îşi croi drum prin mulţime furios. Destul!

Sperietoarea apelă la Totesham:

— E un nenorocit de scoţian!

— Bunule Dumnezeu, omule, se răsti Totesham, avem francezi, flamanzi, irlandezi şi bretoni în această garnizoană. Ce naiba mai contează?

— E un Douglas! insistă beat Sperietoarea. E un inamic!

— E prietenul meu! urlă Thomas, provocând la luptă pe oricine era de partea lui Sir Geoffrey.

— Destul! Furia lui Totesham era atât de aprigă încât să umple toată piaţa. Avem destui cu care să ne batem şi fără să ne comportăm ca nişte copii! Garantezi pentru el? îl întrebă el pe Thomas.

— Garantez eu pentru el. Cel care răspunse fu Will Skeat. Îşi făcu loc prin mulţime şi trecu o mână pe după umărul lui Robbie. Garantez eu pentru el, Dick.

— Atunci Douglas sau nu, spuse Totesham, nu e inamicul meu.

Se întoarse şi plecă.

— Sfinte Isuse! Sperietoarea era încă furios. Fusese sărăcit de către casa Douglas şi încă era sărac – riscul pe care şi-l asumase urmărindu-l pe Thomas nu dăduse roade pentru că nu găsise nici o comoară –, iar acum toţi duşmanii lui păreau a fi uniţi în Thomas şi Robbie. Se clătină iar, apoi îl scuipă pe Robbie. Le dau foc oamenilor care poartă inima lui Douglas, spuse el, le dau foc!

— Chiar asta le face, spuse încet Thomas.

— Le dă foc? întrebă Robbie.

— La Durham, spuse Thomas, privindu-l în ochi pe Sir Geoffrey, a ars trei prizonieri.

— Ce ai făcut? ceru să ştie Robbie.

Sperietoarea, beat cum era, îşi dădu brusc seama de intensitatea mâniei lui Robbie şi de faptul că nu câştigase simpatia celor din piaţă, care acordau mai mult credit opiniei lui Will Skeat. Îşi strânse biciul, îl scuipă pe Robbie şi plecă furios împleticindu-se.

Acum era Robbie cel care voia o bătaie.

— Hei, tu! strigă el.
— Lasă, spuse Thomas. Nu în seara asta, Robbie.
— A ars trei oameni? întrebă Robbie.
— Nu în seara asta, repetă Thomas, şi îl împinse puternic pe Robbie silindu-l să stea pe treptele crucii.
Robbie se holba la Sperietoarea care se retrăgea.
— E un om mort, spuse el mânios. Îţi spun, Thomas, nenorocitul acela e un om mort.
— Toţi vom fi morţi, spuse încet Sir Guillaume, pentru că inamicul era pregătit şi mult mai numeros.
Şi Sir Thomas Dagworth se apropia de capcana lui.

John Hammond, un ajutor al lui Sir Thomas Dagworth, conducea atacul simulat dinspre vest de-a lungul drumului Lannion. Avea şaizeci de bărbaţi, tot atâtea femei, zece care şi treizeci de cai şi îi folosi pentru a face cât mai mult zgomot posibil când ajunseră suficient de aproape încât cea mai vestică tabără a ducelui Charles putea să îi vadă.
Focurile împrejmuiau valurile de pământ şi lumina focurilor se arăta în deschizăturile mici dintre lemnele palisadelor. Erau multe focuri în tabără, şi chiar şi mai multe se aprinseră când mica trupă a lui Hammond începu să lovească în oale şi tigăi, să păcănească toiegele de copaci şi să sufle în trompete. Toboşarii băteau frenetic, dar nu se zări nici un semn de panică în fortificaţie. Câţiva soldaţi inamici apărură, se uitară pentru o vreme pe drumul luminat de lună unde bărbaţii şi femeile lui Hammond se ascundeau în umbra copacilor, apoi se întoarseră şi plecară. Hammond ordonă oamenilor lui să facă şi mai mult zgomot şi cei şase arcaşi, singurii soldaţi adevăraţi din capcana lui, se duseră mai aproape de tabără şi traseră câteva săgeţi peste palisade, dar tot nu primiră nici un răspuns imediat. Hammond se aştepta să vadă oameni năvălind peste râul despre care spionii lui Sir Thomas spuseseră că era plin cu bărci, dar nimeni nu părea să se mişte în taberele inamice. Atacul simulat părea să fi eşuat.
— Dacă stăm aici, spuse un bărbat, o să ne răstignească.
— Aşa o să facă nenorociţii, fu de acord Hammond. Ne întoarcem înapoi pe drum un pic, spuse el, dar doar un pic. Unde e mai întuneric.
Noaptea începuse prost cu atacul eşuat, dar oamenii lui Sir Thomas, adevăraţii atacatori, făcură progrese mai bune decât s-ar fi aşteptat şi ajunseră pe partea de est a taberei ducelui

Charles nu mult după ce grupul ademenitor îşi începuse diversiunea zgomotoasă la cinci kilometri distanţă spre vest. Oamenii lui Sir Thomas se opriră la marginea unei păduri şi se uitau peste pământul nemuncit până la cele mai apropiate valuri de pământ. Drumul, vag conturat în lumina lunii, era liber până la o poartă mare de lemn, de unde începeau fortificaţiile.

Sir Thomas îşi împărţise oamenii în două grupuri care trebuiau să atace pe ambele părţi ale porţii de lemn. Nu era nimic subtil în atac, doar fugeau spre inamic în întuneric, treceau de valurile de pământ, iar dup-aia omorau pe oricine găseau de partea cealaltă.

— Dumnezeu să vă ajute, le spuse Sir Thomas oamenilor săi în timp ce mergea pe lângă ei, apoi îşi scoase sabia şi-i făcu semn trupei sale să înainteze. Înaintară în linişte şi Sir Thomas încă spera să îi ia prin surprindere, dar lumina focurilor de partea cealaltă a apărării părea nespus de puternică şi avu senzaţia că inamicul îl aştepta. Totuşi, nimeni nu se arătă pe valurile de pământ şi nici o săgeată de arbaletă nu şuieră în întuneric, aşa că îndrăzni să îşi facă speranţe, iar apoi ajunse într-un şanţ noroios. Erau arcaşi la stânga şi la dreapta lui, toţi căţărându-se pe valurile de pământ. Nici o arbaletă nu trase, nici o trâmbiţă nu se auzi şi nici un inamic nu se arătă. Arcaşii erau acum la gard şi se dovedi a fi mai uşor de trecut decât se aşteptau pentru că buştenii nu erau îngropaţi destul de adânc şi puteau fi răsturnaţi foarte uşor. Sistemul de apărare nu era nemaipomenit şi nici nu era apărat pentru că nici un inamic nu îi provocă pe ostaşii lui Sir Thomas care mergeau prin şanţ, cu săbiile lucind la lumina lunii. Arcaşii terminară de demolat palisadele şi Sir Thomas păşi peste lemnele căzute ajungând în tabăra lui Charles.

Doar că nu era în tabără, ci mai degrabă pe un câmp deschis care ducea către un alt val de pământ şi încă un şanţ şi încă o palisadă. Locul era un labirint! Dar totuşi încă nici o săgeată nu zbură în întuneric şi arcaşii lui fugeau acum din nou înainte, deşi unii înjurară când se împiedicară în găurile săpate pentru a prinde potcoavele cailor. Focurile ardeau puternic după următoarea palisadă. Unde erau străjile? Sir Thomas îşi ridică scutul cu emblemă dintr-un mănunchi de grâu şi se uită spre stânga pentru a vedea că cel de-al doilea grup trecuse peste primul val de pământ şi năvălea prin iarbă către cel de-al doilea. Arcaşii lui traseră de palisada nouă şi aceasta, ca şi prima, căzu uşor. Nimeni nu vorbea, nimeni nu striga ordine, nimeni nu îl

chema pe Sfântul Gheorghe în ajutor, îşi făceau doar treaba, dar cu siguranţă inamicul auzise lemnul căzând! Dar şi cea de-a doua palisadă era jos şi Sir Thomas îşi croia drum cu arcaşii prin noul spaţiu gol. Era o pajişte în faţă şi un gard după aceasta, iar după gard erau corturile inamice, moara de vânt înaltă cu velele strânse şi formele monstruoase a două dintre cele mai mari trebuşete, totul luminat de focurile aprinse. Atât de aproape! Sir Thomas simţi cum îl cuprinde un val de fericire pentru că reuşise să îi ia prin surprindere şi inamicul era acum al lui, dar chiar în acel moment se auziră arbaletele.

Săgeţile năvăleau de pe flancul drept, de la un val de pământ aflat între cel de-al doilea terasament şi gard. Arcaşii cădeau, înjurând. Sir Thomas se întoarse către arbaletrierii care erau ascunşi, iar apoi şi mai multe săgeţi veniră dinspre gardul viu gros din faţă şi ştiu că nu surprinse pe nimeni, că inamicul îl aşteptase şi că oamenii lui ţipau loviţi, dar măcar primii arcaşi trăgeau înapoi. Săgeţile mari englezeşti licăriră la lumina lunii, dar Sir Thomas nu putu să vadă nici o ţintă şi înţelese că arcaşii trăgeau pe nevăzute.

— La mine! strigă el. Dagworth! Dagworth! Scuturile!

Probabil doisprezece oameni îl auziră şi se supuseră, formând o grămadă şi acoperindu-se cu scuturile, apoi fugind neîndemânatic către gard. Dacă reuşeau să treacă prin el, se gândea Sir Thomas, atunci aveau să vadă măcar câţiva arbaletrieri. Arcaşii trăgeau în faţă şi în lateral, încurcaţi de săgeţile inamicului. Sir Thomas reuşi să arunce o privire peste drum şi văzu că toţi ceilalţi oameni ai lui se grupau la fel.

— Trebuie să trecem prin gard, strigă el, prin gard! Arcaşi! Prin gard!

O săgeată de arbaletă se lovi de scutul lui, pe jumătate rotindu-l. Alta şuieră pe deasupra. Un arcaş se răsucea în iarbă, cu burta străpunsă de o săgeată de arbaletă.

Tot mai mulţi oameni strigau acum. Unii îl chemau pe Sfântul Gheorghe, alţii înjurau, alţi zbierau după nevestele sau după mamele lor. Mai multe arbalete se pregăteau de tras şi săgeţile ţâşneau din întuneric. Un arcaş se clătină, cu o săgeată în umăr. Altul urlă, lovit în vintre. Un ostaş căzu în genunchi, strigându-l pe Isus, iar Sir Thomas putu acum să audă ordinele şi insultele inamicului.

— Gardul! zbieră el. Dacă reuşeau să treacă de gard, se gândea el, poate că arcaşii vor avea nişte ţinte clare în sfârşit. Treceţi prin gard! urlă el, şi unii dintre arcaşii lui găsiră o

deschizătură acoperită doar de o împletitură de nuiele şi năvăliră prin ea.

Noaptea părea animată de săgeţi, insuportabilă, iar un bărbat strigă la Sir Thomas să fie atent în spate. Se întoarse şi văzu că inamicul trimisese zeci de arbaletrieri pentru a-i împiedica retragerea, iar această forţă îi împingea pe oamenii lui Sir Thomas în inima taberei. Fusese o capcană, se gândea el, o capcană nenorocită. Charles voise ca el să vină în tabără, ceea ce şi făcuse, iar acum oamenii lui Charles îi învăluiau trupele. Deci trebuie să lupte, se gândea el, să lupte!

— Prin gard! strigă Sir Thomas. Treceţi prin nenorocitul de gard!

Îşi croi drum printre leşurile oamenilor, trecu prin spărtura din gard şi căută un inamic pe care să-l omoare, dar în schimb văzu că ostaşii lui Charles formau o linie de atac, toţi în armuri, cu vizierele trase şi cu scuturile ridicate. Câţiva arcaşi trăgeau acum în ei, săgeţile lungi lovindu-se de scuturi, abdomene, piepturi şi picioare, dar erau prea puţini arcaşi şi arcaşii cu arbalete, încă ascunşi de garduri, valuri de pământ sau scuturi ogivale, omorau arcaşii englezi.

— Fugiţi către moară! strigă Sir Thomas pentru că acolo era cel mai înalt teren.

Voia să îşi adune oamenii, să îi organizeze şi să înceapă să se lupte cum se cuvine, dar arbaletele se apropiau de ei, sute de arbalete şi oamenii lui speriaţi se împrăştiau în corturi şi adăposturi.

Sir Thomas începu să înjure mânios. Supravieţuitorii celuilalt grup de atac erau acum cu el, dar toţi oamenii lui se învălmăşiseră în corturi, împiedicându-se de frânghii, iar săgeţile de arbaletă încă zburau prin întuneric, rupând pânzele când se loveau de forţele neajutorate ale lui Sir Thomas.

— Organizaţi-vă aici! Organizaţi-vă aici! strigă el, alegând un spaţiu deschis dintre trei corturi, şi poate că vreo douăzeci sau treizeci de oameni veniră la el, dar arbaletrierii îi văzură şi îşi îndreptară săgeţile către spaţiile întunecate dintre corturi.

Ostaşii inamici veniră şi ei, cu scuturile ridicate, aşa că arcaşii englezi se împrăştiară din nou, încercând să găsească un loc mai avantajos pentru a-şi trage sufletul, care să le ofere protecţie şi de unde să poată căuta ţinte. Marile steaguri ale francezilor şi bretonilor erau aduse în faţă şi Sir Thomas, ştiind că se înşelase şi căzuse în capcană, urmând să fie înfrânt, fu cuprins de furie.

— Omorâţi-i pe nenorociţi, răcni el şi îşi conduse oamenii la cel mai apropiat inamic. Săbiile răsunară în întuneric şi, în sfârşit, acum că luptau de aproape, arbaletrierii nu mai puteau trage în ostaşii englezi. Genovezii continuau să-i vâneze pe detestaţii arcaşi englezi, dar unii dintre ei găsiră un pâlc de care şi, adăpostiţi după acestea, răspundeau şi ei în sfârşit la atacuri.

Dar Sir Thomas nu era adăpostit şi nici nu avea vreun avantaj. Avea o armată mică, iar inamicul una mare, şi oamenii lui erau împinşi înapoi fiind copleşiţi numeric. Scuturile se izbeau de scuturi, săbiile se ciocneau de coifuri, lănci treceau pe sub scuturi pentru a străpunge cizmele bărbaţilor. Un breton lovea cu o secure, doborând doi englezi şi conducând un grup de oameni care purtau emblema cu hermina albă zbierând triumfători şi doborând şi mai mulţi oameni. Un ostaş ţipă când topoarele trecură prin armura ce îi acopereau coapsele, apoi un alt topor îl lovi în coif şi tăcu. Sir Thomas se clătină, parând o lovitură de sabie şi văzu cum oamenii lui fugeau către locurile întunecate dintre corturi pentru a găsi adăpost. Vizierele le erau trase şi abia puteau vedea pe unde merg sau de unde venea inamicul pentru a-l ucide. Lovi cu sabia un om cu o cască cu rât de porc, apoi izbi un scut dungat galben cu negru, făcu un pas înapoi pentru a avea loc să aplice o altă lovitură, dar atunci picioarele lui se încâlciră în frânghiile unui cort şi căzu pe spate peste pânze.

Cavalerul cu casca cu rât de porc stătea deasupra lui Sir Thomas, cu armura-i strălucind la lumina lunii şi cu sabia la gâtul lui.

— Mă predau, spuse repede Sir Thomas, apoi repetă fraza şi în franceză.

— Şi cine eşti? întrebă cavalerul.

— Sir Thomas Dagworth, spuse el rece şi îi înmână sabia inamicului său care luă arma, iar apoi îşi ridică viziera.

— Eu sunt vicontele Morgat, spuse cavalerul, şi accept predarea ta. Se plecă în faţa lui Sir Thomas, îi dădu înapoi sabia şi întinse o mână ca să îl ajute pe englez să se ridice.

Lupta continua încă, dar era sporadică acum. Francezii şi bretonii îi vânau pe supravieţuitori, îi omorau pe răniţii care nu meritau să fie răscumpăraţi şi loveau propriile care cu săgeţi de arbalete pentru a-i omorî pe arcaşii englezi care încă se adăposteau acolo.

Vicontele Morgat îl escortă pe Sir Thomas la moara de vânt unde i-l prezentă lui Charles de Blois. Un foc mare ardea la

câţiva metri depărtare şi ducele stătea în lumina lui, sub velele strânse ale morii, cu tunica pătată cu sânge pentru că ajutase la confruntarea cu ostaşii lui Sir Thomas. Îşi puse în teacă sabia încă plină de sânge, îşi dădu jos coiful cu creastă şi îl privi pe prizonierul pe care îl înfrânsese de două ori în bătălie.

— Te compătimesc, spuse rece Charles.

— Şi eu vă felicit, Domnia Voastră, spuse Sir Thomas.

— Victoria îi aparţine lui Dumnezeu, zise Charles, nu mie, dar deodată simţi o bucurie pentru că reuşise. Înfrânsese armata de câmp engleză în Bretania, iar acum, la fel de sigur ca şi zorii care urmează nopţii întunecate, ducatul va cădea în mâinile lui. Victoria este doar a lui Dumnezeu, spuse el pios, şi îşi aduse aminte că era duminică dimineaţa devreme şi se întoarse către un preot pentru a-i spune bărbatului să se cânte un *Te Deum* în semn de mulţumire pentru acea mare victorie.

Preotul aprobă din cap, cu ochii mari, deşi ducele nu zise nimic, apoi gâfâi şi Charles văzu că o săgeată nespus de lungă era în burta bărbatului, apoi o altă săgeată cu pene albe se înfipse în peretele morii de vânt şi un urlet răguşit, aproape ca de bestie, se auzi din întuneric.

Deşi Sir Thomas fusese capturat şi armata lui era înfrântă total, bătălia, se părea, nu era chiar pe sfârşite.

Richard Totesham privea bătălia dintre oamenii lui Sir Thomas şi forţele lui Charles din vârful turnului porţii dinspre est. Nu putea să vadă prea multe din acel punct din cauza palisadelor din faţa valurilor de pământ, a celor două trebuşete mari şi a morii de vânt ce se interpuneau între el şi bătălie, dar era destul de clar că nimeni nu venea din celelalte trei tabere în sprijinul lui Charles, în fortificaţia lui cea mai mare.

— Te aşteptai să se ajute unii pe ceilalţi, îi spuse el lui Will Skeat care stătea lângă el.

— Tu eşti, Dick! exclamă Will Skeat.

— Mda, eu sunt, spuse răbdător Totesham. Văzu că Skeat era îmbrăcat în armură şi că avea şi sabia cu el, aşa că îi puse o mână pe umărul vechiului său prieten. Will, nu o să te lupţi în seara asta, nu-i aşa?

— Dacă va fi o încăierare, spuse Skeat, atunci aş vrea să dau o mână de ajutor.

— Lasă asta în seama celor mai tineri, Will, îl îndemnă Totesham. Lasă asta în seama celor mai tineri. Stai şi apără oraşul pentru mine. Vrei să faci asta?

Skeat dădu din cap aprobator şi Totesham se întoarse pentru a se uita din nou spre tabăra inamică. Nu puteai să îţi dai seama cine câştiga pentru că singurele trupe pe care le putea vedea erau ale inamicului şi erau cu spatele la el, deşi câteodată o săgeată zbura şi licărea în lumina focului, dovedind că oamenii lui Sir Thomas încă mai luptau, dar Totesham credea că nu era un semn bun că nici o trupă nu venea din celelalte fortificaţii pentru a-l ajuta pe Charles de Blois. Însemna că ducele nu avea nevoie de ajutor, ceea ce sugera că Sir Thomas Dagworth, în schimb, era la ananghie, aşa că Totesham se aplecă peste parapetul din interior.

— Deschide poarta! strigă el.

Era încă întuneric. Răsăritul era cam la două ore sau chiar mai mult, dar luna strălucea pe cer şi focurile din taberele inamice aruncau o lumină puternică. Totesham se grăbi să

coboare pe scările meterezei în timp ce oamenii îndepărtau butoaiele pline cu pietre care formaseră o baricadă în dreptul porţii, apoi ridică zăvorul care nu fusese mişcat de o lună. Porţile scârţâiră când fură deschise şi oamenii care aşteptau ovaţionară. Totesham ar fi preferat să fi păstrat tăcerea pentru că nu voia să-şi avertizeze inamicul că garnizoana ieşea, dar era prea târziu, aşa că îşi găsi trupa de oameni pe care-i conducea personal şi le ceru să se alăture celorlalţi soldaţi şi orăşeni care năvăleau pe poartă.

Thomas porni la atac lângă Robbie şi Sir Guillaume, şi cei doi oameni ai lui. Will Skeat, în ciuda promisiunii pe care i-o făcuse lui Totesham, dorise să vină cu ei, dar Thomas îl împinsese pe metereze şi îi spusese să privească lupta de acolo.

— Nu eşti refăcut, Will, insistase Thomas.

— Dacă spui tu, Tom, fusese de acord sfios Skeat, apoi se căţărase pe scări. Thomas, odată ieşit pe poartă, privi înapoi şi îl văzu pe Skeat în turnul porţii. Ridică o mână, dar Skeat ori nu îl văzu, ori îl văzu, dar nu îl recunoscu.

Era ciudat să fie în afara porţilor închise. Aerul era mai curat, fără duhoarea canalizării oraşului. Atacatorii urmară drumul care mergea drept cam nouăzeci de metri înainte de a dispărea sub palisadele care protejau platformele de lemn pe care erau montate Urgia Iadului şi Nenorocirea Soţiilor. Acea palisadă era mai mare decât un bărbat înalt şi unii arcaşi cărau scări pentru a trece peste obstacol, dar Thomas credea că palisadele fuseseră făcute în grabă şi că probabil s-ar răsturna la un brânci zdravăn. Fugea, încă neîndemânatic, având degetele de la picioare contorsionate. Se aştepta ca tirul arbaletelor să înceapă în orice moment, dar nu veni nici o săgeată dinspre valurile de pământ ale lui Charles; inamicul, credea Thomas, se lupta de zor cu oamenii lui Dagworth.

Apoi primii arcaşi ai lui Totesham ajunseră la palisade şi scările fuseră puse, dar, cum crezuse Thomas, o mare parte din gardul greu căzu când oamenii se căţărară pe scări. Şanţurile şi palisadele nu fuseseră construite ca să ţină oamenii la distanţă, ci să-i adăpostească pe arbaletrieri, dar aceştia tot nu ştiau încă ce primejdie-i păştea, aşa că şanţurile erau neapărate.

Patru sau cinci sute de oameni traversară palisadele căzute. Majoritatea nu erau soldaţi antrenaţi, ci orăşeni care fuseseră înfuriaţi de proiectilele inamicului care căzuseră pe casele lor. Femeile şi copiii lor fuseseră schilodiţi şi omorâţi de către trebuşete şi oamenii din La Roche-Derrien voiau să se răzbune,

la fel de mult pe cât voiau să păstreze prosperitatea adusă de ocupaţia engleză, aşa că năvăleau strigând în tabăra inamică.

— Arcaşi! urlă Totesham cu o voce groasă. Arcaşi, la mine! Arcaşi!

Şaizeci sau şaptezeci de arcaşi îl ascultară, formând o linie chiar la sud de platformele unde se aflau cele două trebuşete mari. Ceilalţi atacatori din oraş se îndreptau către inamic, care nu mai era organizat în linia lui de luptă, ci se împrăştiase în grupuri mici şi erau atât de concentraţi să dea lovitura de graţie oştenilor lui Sir Thomas Dagworth, încât nu se mai uitaseră în spatele lor. Acum se întoarseră, alarmaţi, când un urlet înfricoşător anunţă sosirea garnizoanei.

— Omorâţi-i pe nenorociţi! strigă un orăşean în bretonă.

— Omorâţi! strigă o voce englezească.

— Fără prizonieri! ţipă alt bărbat, şi, deşi Totesham, părându-i rău de recompensele pierdute, strigă să se ia prizonieri, nimeni nu îl auzi în strigătele sălbatice scoase de atacatori.

Oamenii lui Charles formară instinctiv o linie, dar Totesham, pregătit, îşi strânse arcaşii şi le ordonă să tragă: arcurile îşi începură muzica drăcească şi săgeţile şuierară prin întuneric pentru a se înfige în armură, carne şi os. Erau puţini arcaşi, dar trăgeau de aproape, fără să rateze, iar oamenii lui Charles se adăpostiră după scuturi în timp ce săgeţile îşi loveau ţintele. Săgeţile treceau uşor prin scuturi aşa că ostaşii rupseră liniile şi se împrăştiară pentru a se adăposti printre corturi.

— Vânaţi-i! Vânaţi-i! le ceru Totesham arcaşilor.

Mai puţin de o sută dintre oamenii lui Sir Thomas Dagworth mai luptau, iar aceia erau majoritatea arcaşi care se adăpostiseră printre care. Restul fuseseră luaţi prizonieri, mulţi erau morţi, iar majoritatea încercau să scape trecând de valurile de pământ şi de palisade, dar acei oameni, auzind urletele înfricoşătoare din spatele lor, se întoarseră. Oamenii lui Charles erau împrăştiaţi: mulţi dintre ei încă vânau rămăşiţele primului atac, iar cei care încercaseră să se opună oştenilor lui Totesham erau ori morţi, ori încercau să se ascundă în umbre. Oamenii lui Totesham loviră inima taberei cu sălbăticia unei molimi. Orăşenii erau plini de ură. Nu era nici o subtilitate la atacul lor, doar o sete de răzbunare care-i anima în timp ce năvăleau pe lângă cele două trebuşete mari. Primele barăci pe care le întâlniră erau adăposturile inginerilor bavarezi care, nevrând să ia parte la măcelul care îi termina pe supravieţuitorii atacului lui Sir Thomas Dagworth, stătuseră lângă lodbe, iar acum mureau

acolo. Orăşenii nu aveau idee cine erau victimele lor, ştiau doar că erau inamici, aşa că îi spintecau şi-i izbeau cu topoare, săpăligi şi ciocane. Inginerul-şef încercă să îşi protejeze fiul de unsprezece ani, dar muriră amândoi sub o ploaie de lovituri, în timp ce englezii şi flamanzii năvăleau pe lângă ei.

Thomas trăsese cu arcul alături de ceilalţi arcaşi, dar acum îl căuta pe Robbie, pe care îl văzuse ultima oară lângă cele două mari trebuşete. Nenorocirea Soţiilor fusese coborât, pregătit să arunce primul proiectil în zori şi Thomas se împiedică de un piron rigid de metal care se ridica la o distanţă de un metru de braţ şi care avea rolul de a ţine în loc praştia uriaşă. Înjură, pentru că metalul îl lovi în tibie, apoi se căţără pe cadrul trebuşetului şi trase o săgeată peste capetele oamenilor care-i măcelăreau pe bavarezi. Ţintise spre inamicii încă adunaţi la baza morii de vânt şi văzu un bărbat căzând acolo înainte ca scuturile ţipătoare să se ridice. Trase din nou şi băgă de seamă că mâinile lui rănite făceau ceea ce făcuseră dintotdeauna şi încă bine, aşa că scoase o a treia săgeată din tolbă şi o înfipse în scutul cu o hermină albă luminat de foc. Ostaşii englezi şi aliaţii lor urcau dealul, umbrind ţintele lui aşa că se dădu jos de pe trebuşet şi îşi reluă căutarea lui Robbie.

Inamicul apăra moara cu străşnicie şi majoritatea oamenilor lui Totesham se vârâseră în corturi unde sperau să găsească mai multe de jefuit. Orăşenii, călăii bavarezilor morţi, îi urmau cu topoare pline de sânge. Un om cu platoşă păşi din spatele unui cort şi înfipse sabia într-un bărbat care se îndoi din mijloc şi Thomas nu mai gândi, ci puse în arc o săgeată şi trase de coardă, slobozind săgeata. Săgeata trecu prin deschizătura vizierei inamicului atât de uşor, ca şi cum Thomas ar fi tras în butoaiele de acasă şi sânge se scurse prin deschizătura vizierei, scânteind în lumina lunii, scânteind ca o bijuterie când bărbatul căzu pe spate peste pânze.

Thomas fugi, păşind peste cadavre, pe lângă corturi pe jumătate dărâmate. Nu era un loc propice arcului, totul era prea îngrămădit, aşa că îşi puse arcul de tisă pe umăr şi îşi scoase sabia. Se adăposti într-un cort, păşi peste o bancă răsturnată, auzi un ţipăt şi se întoarse, cu sabia scoasă, pentru a vedea o femeie pe jos, pe jumătate ascunsă sub aşternuturile de pat, clătinând din cap întoarsă spre el. O lăsă acolo, ieşi în noaptea luminată de focuri şi văzu un inamic îndreptând o arbaletă către ostaşii englezi care atacau moara. Făcu doi paşi şi îl înjunghie în şale. Victima lui îşi arcui spatele rănit, tresări şi se cutremură.

Thomas, eliberându-şi sabia, fu atât de îngrozit de sunetul pe care îl scotea muribundul, încât îşi înfipse sabia de mai multe ori în el, pentru a-l face să tacă.

— E mort! Hristoase, omule, e mort! strigă Robbie la el, apoi îl apucă de mânecă pe Thomas trăgându-l către moară. Thomas îşi luă arcul de pe umăr şi trase în doi bărbaţi care purtau pe tunică emblema herminei albe. Încercaseră să scape, fugind pe partea opusă a dealului. Un câine mergea la baza dealului cu ceva roşu ce picura în fălci. Erau două focuri mari pe deal, mărginind moara, iar un ostaş căzu cu spatele într-unul, împins de lovitura unei săgeţi englezeşti. Scântei săriră când acesta căzu, apoi începu să ţipe când carnea lui se prăjea în armură. Încercă să iasă din flăcări, dar un orăşean îl împinse înapoi cu mânerul unei suliţe şi râse auzind ţipetele disperate ale bărbatului. Vacarmul săbiilor, scuturilor şi securilor răsuna în noapte, dar în această harababură era un loc foarte liniştit în spatele morii de vânt. Robbie văzu un bărbat adăpostindu-se după o uşă mică şi îl trase pe Thomas într-acolo.

— Ori se ascunde, ori fuge! strigă Robbie. Trebuie să aibă bani!

Thomas nu era sigur despre ce vorbea Robbie, dar îl urmă oricum; nu avu timp decât să mai tragă o dată arcul şi să îşi scoată sabia pentru a doua oară înainte ca Robbie să deschidă uşa cu umărul lui îmbrăcat în armură şi să plonjeze în întuneric.

— Vino aici, englez nenorocit! strigă el.

— Vrei să fii omorât? urlă Thomas la el. Lupţi pentru nenorociţii de englezi!

Robbie înjură aducându-şi aminte de asta, apoi Thomas văzu o umbră în dreapta lui, doar o umbră, şi îşi flutură sabia în acea direcţie. Izbi o sabie şi Robbie ţipă în întuneric. Bărbatul strigă ceva în franceză şi Thomas se retrase, dar Robbie lovi cu sabia o dată şi încă o dată, trecându-i lama prin carne şi os, şi se auzi o bufnitură când bărbatul în armură căzu pe piatra de moară.

— Ce naiba îmi spunea? vru Robbie să ştie.

— Încerca să se predea.

O voce vorbi de pe partea cealaltă a morii şi Thomas şi Robbie se întoarseră amândoi către direcţia de unde venise vocea, săbiile lor lovindu-se de o învălmăşeală de bare, grinzi, roţi zimţate şi osii, iar apoi bărbatul nevăzut mai strigă odată.

— Ho, băieţi, ho! Sunt englez. Se auzi o bufnitură când o săgeată se înfipse în zidul de afară. Velele strânse se mişcară din funii făcând maşinăria de lemn să scârţâie şi să se

cutremure. Mai multe săgeţi se înfipseră în scânduri. Sunt prizonier, spuse bărbatul.

— Acum nu mai eşti, spuse Thomas.

— Presupun că nu. Bărbatul se căţără pe pietrele de moară şi împinse pentru a deschide uşa şi Thomas văzu că era de vârstă mijlocie şi cu părul sur. Ce se întâmplă? întrebă bărbatul.

— Îi măcelărim pe diavoli, spuse Robbie.

— Să dea Dumnezeu. Bărbatul se întoarse şi îi întinse mâna lui Robbie. Sunt Sir Thomas Dagworth şi vă mulţumesc la amândoi.

Îşi scoase sabia şi ieşi în noaptea luminată de lună, iar Robbie se uită la Thomas.

— Ai auzit?

— A spus mulţumesc, spuse Thomas.

— Mda, dar a zis şi că e Sir Thomas Dagworth!

— Atunci probabil că el era?

— Şi ce naiba căuta aici? întrebă Robbie, înainte să-l apuce pe bărbatul pe care îl omorâse şi, cu mult efort şi zăngănit de armură, şi ciocnit de piatră şi lemn, să-l târască până la uşă unde focul dădea lumină. Bărbatul îşi dăduse jos casca şi sabia lui Robbie îi deschisese craniul, dar sub sângele închegat era sclipirea aurului şi scoţianul scoase un lanţ de sub pieptarul bărbatului. Trebuie să fi fost un tip important, spuse Robbie, admirând lanţul de aur, apoi rânji la Thomas. Îl împărţim mai încolo, da?

— Să îl împărţim?

— Suntem prieteni, nu? întrebă Robbie, apoi vârî aurul sub cămaşa de zale înainte de a împinge cadavrul înapoi în moară. Armură valoroasă, spuse el. O să venim când se termină şi să sperăm că nu o fură nici un nenorocit.

Tabăra era acum învăluită în groază şi sânge. Supravieţuitorii atacului lui Sir Thomas Dagworth încă mai luptau, mai ales arcaşii din preajma carelor, dar pe măsură ce garnizoana oraşului trecea printre corturi eliberau prizonieri sau aduceau alţi supravieţuitori din locuri întunecate unde se ascunseseră. Arbaletrierii lui Charles, care ar fi putut împiedica atacul garnizoanei, luptau acum împotriva arcaşilor englezi din parcul de care. Genovezii îşi foloseau scuturile ogivale imense ca adăposturi, dar noii atacatori veneau din spate şi nu aveau unde să se ascundă de săgeţile lungi care şuierau în noapte. Arcurile de război îşi cântau melodia diavolului, zece săgeţi zburând la fiecare săgeată de arbaletă, iar arcaşii cu arbalete nu putură

îndura măcelul. O luară la fugă.

Arcaşii victorioşi, cărora li se alăturară oamenii care fuseseră printre care, se întoarseră în adăposturi şi corturi unde un joc mortal de-a v-aţi ascunselea se juca în spaţiile întunecate dintre pereţii de pânză, dar un arcaş galez descoperi că inamicul putea fi scos dacă se dădea foc la corturi. În curând, fum şi flăcări se revărsau peste toată tabăra şi soldaţii inamici fugeau de flăcări în săgeţile şi săbiile incendiatorilor.

Charles de Blois se retrăsese de la moara de vânt, socotind că poziţia lui pe deal era prea bătătoare la ochi, şi încercă să strângă câţiva cavaleri în faţa cortului său măreţ, dar un grup copleşitor de orăşeni îi umiliră pe acei cavaleri. Ducele privi îngrozit cum măcelari, dogari, rotari şi meşteri îi masacrau cei mai buni oameni cu topoare, satâre şi seceri. Se retrase imediat în cortul lui, dar acum unul dintre servitorii lui îl trăgea fără formalităţi către o ieşire din spate.

— Pe aici, Domnia Voastră.

Charles se eliberă de mâna bărbatului.

— Unde am putea să mergem? întrebă el nesigur.

— Mergem în tabăra dinspre sud, sir, şi aducem oameni să ne ajute.

Charles dădu din cap aprobator, gândindu-se că ar fi trebuit să ordone asta el însuşi şi regretând că insistase ca nici un om să nu îşi părăsească taberele. Oricum, mai mult de jumătate din armata sa era în celelalte trei tabere, toate în apropiere şi toate dornice să se lupte şi capabile să nimicească această hoardă dezorganizată, totuşi ei ascultau ordinele lui şi stăteau deoparte, în timp ce tabăra lui era sub sabie.

— Unde este trâmbiţaşul meu? ceru el să ştie.

— Sir? Sunt aici, Domnia Voastră! Sunt aici.

Trâmbiţaşul supravieţuise într-un mod miraculos bătăliei şi stătuse aproape de stăpânul lui.

— Cântă cele şapte sunete, ordonă Charles.

— Nu aici! tresări un preot şi, când Charles păru ofensat, se grăbi să explice. O să atragă inamicul, Domnia Voastră. După două sunete o să fie pe noi ca nişte dulăi!

Charles recunoscu înţelepciunea sfatului cu o mişcare scurtă de cap. Doisprezece cavaleri erau acum cu el şi formau o forţă nemaipomenită în această noapte de luptă întreruptă. Unul dintre ei se uită afară şi văzu flăcările cuprinzând cerul şi ştiu că şi corturile ducelui aveau să fie arse în curând.

— Trebuie să mergem, Domnia Voastră, insistă el, trebuie să

ne găsim caii.

Părăsiră cortul, grăbindu-se peste porţiunea de iarbă bătătorită, unde stăteau de obicei străjile ducelui şi atunci o săgeată licări în întuneric pentru a străluci într-o armură de piept. Ţipetele se auziră deodată mai puternic şi un grup de oameni veniră din dreapta, aşa că Charles se retrase la stânga, ducându-se înapoi pe pantă către moara de vânt luminată de foc, iar apoi un strigăt anunţă că fusese văzut şi primele săgeţi secerară dealul.

— Trâmbiţaşule! strigă Charles. Şapte sunete! Şapte sunete!

Charles şi oamenii lui, neputând să ajungă la caii lor, erau cu spatele lipit de peretele de lemn al morii, ce era plin cu zeci de săgeţi cu pene albe. O altă săgeată îl lovi pe un bărbat în abdomen, perforându-i armura, burta şi armura de pe spate, prinzându-l în peretele morii, apoi o voce englezească urlă arcaşilor să nu mai tragă.

— E ducele lor! strigă bărbatul. E ducele lor! Îl vrem viu! Arcurile jos!

Ştirea că Charles de Blois era încolţit la moară provocă un urlet al atacatorilor. Săgeţile nu mai zburau, iar ostaşii înfrânţi şi răniţi ai lui Charles care apărau dealul priviră în josul pantei pentru a zări, chiar după lumina celor două focuri ale morii, o grămadă de creaturi întunecate dând târcoale ca nişte lupi.

— Dumnezeu să ne ajute, spuse un preot cu o voce speriată.

— Trâmbiţaş! tresări Charles de Blois.

— Sir, răspunse trâmbiţaşul.

Îşi găsise muştiucul instrumentului astupat misterios cu pământ. Probabil că îi căzuse, deşi nu îşi aducea aminte. Scutură şi ultima bucăţică de pământ din muştiucul de argint, apoi duse trâmbiţa la gură şi prima notă sună dulce şi tare în noapte. Ducele îşi scoase sabia. Trebuia să apere moara până ce îi veneau întăririle din celelalte tabere şi trimiteau această gloată impertinentă în iad. Se auzi cea de-a doua notă a trompetei.

Thomas auzi trâmbiţa, se întoarse şi văzu strălucirea argintie de la moară, apoi văzu reflexia luminii focurilor pe suprafaţa instrumentului când trâmbiţaşul îl ridică spre lună pentru a treia oară. Thomas nu auzise nici un ordin de a nu mai trage cu săgeţi, aşa că îşi încordă arcul, îşi smuci mâna stângă un pic în sus şi dădu drumul corzii. Săgeata zbură pe deasupra capetelor ostaşilor englezi şi-l lovi pe trâmbiţaş chiar când inspira pentru a scoate cea de-a treia notă şi aerul şuieră şi ieşi din plămânul

lui perforat în timp ce căzu pe iarbă. Creaturile întunecate ce stăteau la pândă la baza dealului văzură bărbatul căzând şi atacară imediat.

Nu veni nici un ajutor pentru Charles de la cele trei fortăreţe. Auziseră două sunete de trâmbiţă, dar doar două, şi credeau că Charles câştiga; oricum, aveau ordine stricte şi clare să stea unde se aflau şi le era şi teamă că nu vor fi luaţi în consideraţie la împărţirea pământurilor câştigate în urma victoriei. Stăteau, privind fumul ce ieşea din flăcări, şi se întrebau ce se petrecea în tabăra cea mare de la est.

Haosul domnea. Această bătălie, credea Thomas, era asemenea celei de la Caen: neplanificată, dezorganizată şi nespus de brutală. Englezii şi aliaţii lor fuseseră încercuiţi şi aşteptaseră încordaţi să fie înfrânţi, în timp ce oamenii lui Charles nu se îndoiau de victorie – într-adevăr câştigaseră prima confruntare –, dar acum nervozitatea englezilor dusese la dezlănţuirea unui atac sângeros, iar francezii şi bretonii erau îngroziţi. Un zăngănit puternic se auzi când ostaşii englezi se loviră de oamenii lui Charles care apărau moara de vânt. Thomas vru să se alăture acelei lupte, dar deodată Robbie îl trase de cămaşă lui de zale.

— Priveşte!

Robbie arăta înapoi către corturile ce ardeau.

Robbie văzuse trei călăreţi în vindiace simple negre şi cu ei era un dominican fără cal. Thomas văzu roba albă cu negru şi îl urmă pe Robbie printre corturi, călcând peste o pânză albastră cu alb, peste un steag căzut, fugind printre două focuri, iar apoi peste un spaţiu deschis care era plin de fum şi bucăţi de pânză zburătoare ce ardeau. O femeie cu rochia pe jumătate ruptă ţipă şi fugi prin faţa lor, iar un bărbat împrăştie foc cu cizma lui în timp ce o urmări într-o colibă cu acoperiş de iarbă. Preţ de o clipă nu îl mai zăriră pe preot, apoi Robbie văzu din nou roba neagră cu alb: dominicanul încerca să încalece pe un cal fără şa pe care îl ţineau pentru el bărbaţii cu vindiace negre. Thomas îşi încordă arcul, lăsă săgeata să zboare şi văzu cum se înfige până la pene în pieptul calului; creatura se ridică pe picioarele din spate, bătând din potcoavele galbene, iar dominicanul căzu pe spate. Bărbaţii în vindiace negre galopară departe de ameninţarea arcului, şi preotul, abandonat, se întoarse şi îşi văzu urmăritorii, iar Thomas îl recunoscu pe de Taillebourg, călăul lui Dumnezeu. Thomas strigă la el provocându-l şi îşi scoase arcul din nou, dar de Taillebourg fugi către nişte corturi.

Un arbaletrier genovez apăru brusc, îi văzu, îşi ridică arma şi Thomas dădu drumul la coardă. Săgeata străpunse gâtul bărbatului, făcând să-i curgă sânge pe tunica lui roşie şi verde. Femeia ţipa în adăpost, apoi tăcu brusc atunci când Thomas îl urmă pe Robbie către locul unde inchizitorul dispăruse printre corturi. Uşa unuia încă se balansa şi Robbie, cu sabia scoasă, dădu pânza la o parte şi intră în ceea ce se dovedi a fi o capelă.

De Taillebourg stătea la altarul cu frontonul alb de Paşti. Un crucifix se afla pe altar între două lumânări ce pâlpâiau. Restul taberei era un vacarm de ţipete, durere şi săgeţi, de cai ce scânceau şi oameni care zbierau, dar era ciudat de linişte în capela improvizată.

— Nenorocitule, spuse Thomas, scoţându-şi sabia şi apropiindu-se de dominican, rahat preoţesc cu faţă de excremente împuţite.

Bernard de Taillebourg ţinea o mână pe altar. O ridică pe cealaltă pentru a face semnul crucii.

— *Dominus vobiscum,* spuse el cu vocea lui profundă. O săgeată zbură peste acoperişul cortului scoţând un sunet ascuţit, iar alta trecu printr-un perete lateral şi se învârti până în spatele altarului.

— Vexille este cu tine? ceru Thomas să ştie.

— Dumnezeu te binecuvântează, Thomas, spuse de Taillebourg.

Avea o faţă fioroasă, severă, cu ochii reci şi făcu semnul crucii către Thomas, apoi se retrase când Thomas îşi ridică sabia.

— Vexille este cu tine? ceru din nou Thomas să ştie.

— Îl poţi vedea? întrebă dominicanul, uitându-se prin capelă, apoi zâmbi. Nu, Thomas, nu este aici. A dispărut în întuneric. A plecat după ajutoare şi nu poţi să mă omori.

— Dă-mi un motiv, spuse Robbie, pentru că mi-ai ucis fratele, nenorocitule.

De Taillebourg îl privi pe scoţian. Nu îl recunoscu pe Robbie, dar văzu furia lui şi îi oferi aceeaşi binecuvântare pe care i-o dăduse şi lui Thomas.

— Nu mă poţi omorî, spuse el după ce făcu semnul crucii, pentru că sunt un preot, fiul meu, sunt unsul lui Dumnezeu, şi sufletul tău va fi condamnat pe vecie chiar dacă doar vă atingeţi de mine.

Răspunsul lui Thomas fu să fandeze cu sabia către burta lui de Taillebourg, forţându-l pe preot înapoi până la altar. Un

bărbat zbiera afară; vocea îi era din ce în ce mai stinsă, sfârşindu-se într-un oftat. Un copil plângea nemângâiat, cu sughiţuri, iar un câine lătra frenetic. Lumina corturilor ce ardeau se profila sumbră pe zidurile de pânză ale capelei.

— Eşti un nenorocit, spuse Thomas, şi nu mă deranjează să te omor pentru ceea ce mi-ai făcut.

— Ceea ce am făcut! Furia lui de Taillebourg izbucni precum flăcările de afară. Nu am făcut nimic! Vorbea în franceză acum. Vărul tău m-a rugat să te cruţ de ce era mai rău şi aşa am şi făcut. Într-o zi, spunea el, vei fi de partea lui! Într-o zi vei fi de partea Graalului! Într-o zi vei fi de partea lui Dumnezeu, aşa că te-am cruţat, Thomas. Ţi-am lăsat ochii! Nu ţi-am ars ochii!

— O să îmi placă să te omor, spuse Thomas, deşi de fapt era nervos că ataca un preot.

Cerurile priveau şi un înger scria cu litere de foc într-o carte mare.

— Şi Dumnezeu te iubeşte, fiul meu, spuse blând de Taillebourg. Dumnezeu te iubeşte. Şi Dumnezeu pedepseşte aspru pe cei pe care îi iubeşte.

— Ce spune? întrerupse Robbie.

— Spune că, dacă îl omorâm, zise Thomas, sufletele noastre sunt blestemate.

— Până ne eliberează alt preot, spuse Robbie. Nu e păcat pe pământ pe care vreun preot să nu poate să îl ierte dacă preţul e corect. Aşa că încetează să mai vorbeşti cu nenorocitul ăsta şi omoară-l. Se apropie de de Taillebourg, cu sabia ridicată, dar Thomas îl ţinu la o parte.

— Unde este cartea tatălui meu? îl întrebă Thomas pe preot.

— Vărul tău o are, răspunse de Taillebourg. Te asigur, vărul tău o are.

— Atunci unde este vărul meu?

— Ţi-am spus, a plecat după ajutoare, spuse de Taillebourg, şi acum şi tu trebuie să pleci, Thomas. Trebuie să mă laşi aici să mă rog.

Thomas aproape că îl ascultă, dar apoi îşi aduse aminte de recunoştinţa patetică a lui către acest bărbat când încetase tortura, iar amintirea acelei recunoştinţe era atât de ruşinoasă, atât de dureroasă, încât se cutremură şi, aproape fără să se gândească, flutură sabia către preot.

— Nu! strigă de Taillebourg, cu mâna stângă tăiată până la os pentru că încercase să se apere de sabia lui Thomas.

— Da, spuse Thomas, şi furia îl rodea, copleşindu-l, şi tăie din

nou şi Robbie era lângă el, înjunghiind cu sabia, şi Thomas lovi pentru a treia oară, cu atâta ardoare încât sabia lui se încâlci în acoperişul cortului.

De Taillebourg se legăna acum.

— Nu poţi să mă omori! strigă el. Sunt preot!

Strigă acel ultim cuvânt şi încă mai ţipa când Robbie înfipse sabia lui Sir William Douglas în gâtul lui. Thomas îşi eliberă sabia din trupul lui. De Taillebourg, cu partea din faţă a robei plină de sânge, se uita la el cu uimire, apoi preotul încercă să vorbească, dar nu putu, iar sângele se împrăştia printre ţesăturile robei sale cu o rapiditate nemaipomenită. Căzu în genunchi, încă încercând să vorbească. Thomas îl lovi din nou rănindu-l pe partea cealaltă a gâtului, şi şi mai mult sânge ţâşni împroşcând frontonul alb al altarului. De Taillebourg se uită în sus, de data aceasta nedumerit, apoi ultima lovitură a lui Robbie îl omorî pe dominican, distrugându-i traheea de tot. Robbie trebui să sară înapoi pentru a nu fi stropit de sânge. Preotul se smuci şi în chinurile morţii mâna lui stângă trase frontonul udat cu sânge jos de pe altar, dărâmând lumânările şi crucea. Scoase un horcăit, tresăltă şi rămase nemişcat.

— Asta chiar m-a făcut să mă simt bine, spuse Robbie în întuneric pentru că lumânările se stinseseră. Urăsc preoţii. Mereu mi-am dorit să omor unul.

— Am avut un prieten care era preot, spuse Thomas, făcându-şi semnul crucii, dar a fost omorât, ori de vărul meu, ori de nenorocitul acesta.

Mişcă încet cadavrul lui de Taillebourg cu piciorul, apoi se aplecă şi îşi şterse lama săbii pe cânepa robei preotului.

Robbie se duse la uşa cortului.

— Tatăl meu crede că iadul e plin de preoţi, spuse el.

— Atunci încă unul e pe drum, zise Thomas. Îşi ridică arcul şi el şi Robbie se întoarseră în întunericul unde ţipetele şi săgeţile străpungeau noaptea. Atâtea corturi şi colibe erau acum în flăcări încât ar fi putut să fie zi, iar în strălucirea sumbră văzu un arbaletrier îngenunchind între doi cai legaţi şi speriaţi. Arbaleta era ţintită către deal unde foarte mulţi englezi luptau. Thomas puse o săgeată pe coardă, trase de arc, şi, în ultima secundă, exact când voia să înfigă săgeata în coloana vertebrală a arbaletrierului, recunoscu modelul albastru cu alb în valuri de pe tunică şi îşi mişcă ţinta încât săgeata lui lovi arbaleta şi o doborî din mâinile lui Jeanette.

— O să mori! strigă el mânios.

— Acela e Charles!

Ea arătă către deal, la fel de furioasă ca şi el.

— Singurele arbalete sunt ale inamicului, îi spuse el. Vrei să fii lovită de un arcaş? Îi ridică arma şi o aruncă în întuneric. Şi ce naiba cauţi aici?

— Am venit să îl omor! spuse ea, arătând din nou către Charles de Blois care, cu servitorii săi, se apăra de un atac disperat.

Avea opt cavaleri care supravieţuiseră cu el şi toţi luptau sălbatic, deşi erau cu mult copleşiţi numeric şi fiecare dintre ei era rănit. Thomas o conduse pe Jeanette în sus pe pantă la timp să vadă cum un ostaş englez înalt se repezi la Charles care pară lovitura cu scutul şi-şi trecu sabia pe sub marginea scutului pentru a-l înjunghia pe englez în coapsă. Alt bărbat atacă şi fu secerat de un topor, un al treilea îl trase pe unul dintre servitorii lui Charles de lângă moară şi îi spintecă coiful. Păreau să fie cam zece englezi care încercau să ajungă la Charles, lovindu-şi scuturile de armele servitorilor lui, înfigând săbii şi lovind în stânga şi-n dreapta cu securi mari de război.

— Faceţi-i loc! spuse o voce autoritară. Faceţi-i loc! Înapoi! Înapoi! Lăsaţi-l să se predea!

Atacatorii se retraseră nemulţumiţi. Charles, cu viziera ridicată, avea sânge pe faţa lui palidă şi şi mai mult pe sabie. Un preot stătea în genunchi lângă el.

— Predă-te! îi strigă un bărbat ducelui, care păru să înţeleagă pentru că dădu vârtos din cap refuzând, dar atunci Thomas puse o săgeată în arc, îl încordă şi-l aţinti spre faţa lui Charles. Ducele văzu ameninţarea şi ezită.

— Predă-te! strigă un alt bărbat.

— Doar în faţa unui bărbat cu rang! strigă Charles în franceză.

— Cine are rang? întrebă Thomas în engleză, iar apoi din nou în franceză.

Unul dintre ostaşii care mai rămăseseră ai lui Charles căzu încet, mai întâi în genunchi, apoi pe burtă cu un zăngănit de armură.

Un cavaler ieşi din rândurile englezilor. Era un breton, unul dintre ajutoarele lui Totesham, şi îşi anunţă numele pentru a-i demonstra lui Charles că era un nobil, iar apoi îşi întinse mâna şi Charles de Blois, nepotul regelui Franţei şi pretendent la cârmuirea întregului ducat al Bretaniei, păşi stânjenit în faţă şi îşi întinse sabia. Se auziră urale, apoi oamenii de pe deal se

dădură la o parte pentru a le face loc ducelui şi celui care i se predase să plece. Charles se aşteptă să i se dea înapoi sabia şi păru surprins când bretonul nu i-o oferi, apoi ducele înfrânt merse cu greutate în josul dealului, ignorându-i pe englezii triumfători, dar deodată văzu că o persoană cu părul negru se pusese în calea lui.

Era Jeanette.

— Îţi aduci aminte de mine? întrebă ea.

Charles se uită la ea şi tresări ca şi cum ar fi fost lovit când recunoscu emblema de pe tunica ei. Apoi tresări din nou când văzu furia din ochii ei. Nu spuse nimic.

Jeanette zâmbi.

— Violatorule, spuse ea, apoi îl scuipă prin viziera lui ridicată.

Ducele îşi trase capul, dar prea târziu, iar Jeanette îl scuipă din nou. El tremura de mânie. Îl provoca să o lovească, dar se stăpâni, şi Jeanette, neputând să facă acelaşi lucru, îl scuipă pentru a treia oară.

— *Ver,* spuse ea dispreţuitor şi plecă în urale ironice.

— Ce înseamnă *ver?* întrebă Robbie.

— Vierme, spuse Thomas, apoi îi zâmbi lui Jeanette. Bine aţi făcut, domniţa mea.

— Voiam să îi trag una în boaşe, spuse ea, dar mi-am adus aminte că purta armură.

Thomas râse, apoi păşi în lături când Richard Totesham ordonă ca şase oameni să îl escorteze pe Charles înapoi în La Roche-Derrien. Chiar dacă nu-l capturaseră pe regele Franţei, luaseră un prizonier foarte valoros. Thomas îl privi cum se îndepărta. Charles de Blois se va alătura acum regelui Scoţiei ca prizonier al Angliei şi ambii bărbaţi vor trebui să strângă o avere dacă doreau să fie răscumpăraţi.

— Nu s-a terminat! strigă Totesham. Văzuse mulţimea de oameni voioşi urmându-l pe ducele capturat şi se grăbi să îi cheme înapoi. Nu s-a terminat! Luptaţi până la sfârşit!

— Caii! strigă Sir Thomas Dagworth. Luaţi-le caii!

Lupta din tabăra lui Charles fusese câştigată, dar nu terminată. Atacul din oraş îi lovise ca o furtună şi trecuseră prin mijlocul liniei de bătălie atent pregătită a ducelui Charles şi ceea ce mai rămăsese din acea echipă erau acum împărţiţi în grupuri mici. Zeci erau deja morţi, iar alţii fugeau în întuneric.

— Arcaşi! se auzi un ţipăt. Arcaşi la mine! Zeci de arcaşi fugiră în spatele taberei, unde francezii şi bretonii care voiau să fugă încercau să ajungă la celelalte fortificaţii, iar săgeţile lor îi

opriră pe fugari fără milă.

— Curăţaţi-i pe toţi! strigă Totesham. Curăţaţi-i pe toţi!

Garnizoana şi orăşenii, cărora li se alăturară supravieţuitorii trupelor lui Sir Thomas Dagworth, dădură năvală prin tabăra în flăcări pentru a duce supravieţuitorii înapoi în locul unde arcaşii îi aşteptau pentru a-i ucide. Era muncă înceată, nu pentru că inamicul se opunea, ci pentru că oamenii se opreau în permanenţă pentru a jefui corturi şi adăposturi. Femei şi copii erau scoşi la lumina lunii, iar bărbaţii lor erau omorâţi. Prizonieri care valorau recompense mari erau măcelăriţi în întunericul şi buimăceala de pe locul confruntării. Vicontele Rohan fu căsăpit, având aceeaşi soartă ca seniorii de Laval şi de Chateaubriant, de Dinan şi de Redon.

O geană de lumină cenuşie strălucea la est, primul semn al dimineţii. Se auzeau gemete în tabăra arsă.

— I-aţi terminat? Richard Totesham îl găsise în sfârşit pe Sir Thomas Dagworth. Cei doi bărbaţi erau pe meterezele taberei de unde priveau la fortificaţia inamică dinspre sud.

— Nu putem să îi lăsăm să stea acolo, spuse Sir Thomas, apoi întinse o mână. Mulţumesc, Dick.

— Pentru că mi-am făcut treaba? răspunse Totesham ruşinat. Să-i scoatem pe nenorociţi afară din celelalte tabere, da?

O trâmbiţă îi chemă pe englezi să se adune.

Charles de Blois le zisese oamenilor săi că un arcaş nu putea să tragă într-un om pe care nu-l putea vedea, ceea ce era adevărat, dar oamenii din tabăra din sud, care alcătuiau cea de-a doua parte ca mărime a armatei lui Charles, se îngrămădeau pe meterezele de la exterior pentru a încerca să vadă ce se petrecea în tabăra de la est de lângă moara de vânt. Aprinseseră focurile pentru o oferi lumină propriilor arbaletrieri, dar acum acele focuri le trădau prezenţa pentru că stăteau pe valurile de pământ, care nu aveau palisade, iar arcaşii englezi, cu asemenea ţinte, nu puteau rata. Acei arcaşi erau pe terenul liber dintre tabere, umbriţi de valurile lungi de pământ, iar săgeţile lor licăreau în noapte pentru a-i lovi pe francezii şi bretonii care-i priveau. Arbaletrierii încercară să tragă înapoi, dar erau ţinte uşoare pentru că nu aveau armuri, şi atunci, cu un urlet, ostaşii englezi atacară peste întărituri şi lupta începu din nou. Orăşeni, dornici de jaf, se alăturară atacului, iar arcaşii, văzând că valurile de pământ erau înţesate de apărători, se repeziră să-i ucidă.

Thomas se opri pe fortificaţia din pământ pentru a trage vreo douăsprezece săgeţi în inamicii îngroziţi care ridicaseră această tabără exact unde tabăra de asediu a englezilor stătuse cu un an înainte. Nu îl mai vedea pe Sir Guillaume şi, deşi îi zisese lui Jeanette să se întoarcă în oraş, ea încă era cu el, dar acum înarmată cu o sabie pe care o luase de la un breton mort.

— Nu ar trebui să fii aici! mârâi Thomas la ea.

— Viespi! strigă înapoi şi arătă spre o duzină de ostaşi care purtau vindiacele negre cu galben ale seniorului de Roncelets.

Inamicul nu se opuse prea mult aici. Nu ştiau ce dezastru suferise Charles şi fuseseră luaţi prin surprindere de atacul brusc din întuneric. Arbaletrierii care supravieţuiseră se retrăgeau acum panicaţi în corturi, iar englezii luară din nou tăciuni din focurile mari şi îi aruncară pe acoperişurile de pânză; vâlvătăile străluceau în întunericul dinaintea zorilor. Arcaşii englezi şi galezi îşi puseseră arcurile pe umăr şi îşi croiau drum printre corturi cu topoare, săbii şi măciuci. Era tot un masacru alimentat de setea de jaf, iar unii dintre francezi şi bretoni, decât să dea ochii cu gloata de oameni dezlănţuiţi care năvăleau ţipând, îşi luară caii şi fugiră spre est, unde la orizont se profila o geană de lumină cenuşie cu reflexe roşietice.

Thomas şi Robbie se îndreptară către bărbaţii ce purtau tunicile cu dungile ca de viespe ale lui Roncelets. Acei bărbaţi încercară să opună rezistenţă lângă un trebuşet care avea numele „Biciul de Piatră” pictat pe cadrul lui mare, dar fură copleşiţi de către arcaşi, iar acum încercau să scape, dar în acel haos nu ştiau încotro s-o apuce. Doi dintre ei fugiră către Thomas, iar el îl lovi pe unul cu sabia, în timp ce Robbie îl doborî pe celălalt cu o lovitură puternică în coif, apoi mai mulţi arcaşi îi nimiciră pe bărbaţii în negru şi galben. Thomas îşi puse în teacă sabia udă şi îşi luă arcul înainte să alerge spre un cort mare, încă întreg, de lângă un stâlp pe care flutura steagul negru cu galben, iar acolo, între un pat şi un cufăr deschis, era însuşi seniorul de Roncelets. El şi un paj puneau monede din cufăr în plăsuţe şi se întoarseră când Thomas şi Robbie intrară. Seniorul de Roncelets înşfăcă o sabie de lângă pat exact când Thomas îşi încordă arcul. Pajul sări la Robbie, dar Thomas slobozi săgeata şi pajul se dădu înapoi ca şi cum ar fi fost tras de o frânghie mare, iar sângele din rana de pe frunte ţâşni pe tavanul cortului. Pajul zvâcni de câteva ori şi dup-aia rămase nemişcat, iar seniorul de Roncelets stătea la un metru de Thomas când acesta puse o a doua săgeată pe coardă.

— Haide, domnul meu, spuse Thomas, dă-mi un motiv pentru a te trimite diavolului.

Seniorul de Roncelets arăta ca un luptător. Avea păr scurt zbârlit, nasul rupt şi dinţi lipsă, dar acum nu era dornic să lupte. Putea auzi ţipetele înfrângerii în jurul lui, simţea mirosul cărnii arzânde a oamenilor surprinşi în corturi şi vedea săgeata pe arcul lui Thomas aţintită către faţa lui aşa că doar îşi scoase sabia în semn de predare.

— Ai rang? îl întrebă el pe Robbie.

Nu îl recunoscuse pe Thomas şi, oricum, credea că oricare bărbat care avea un arc era un om de rând.

Robbie nu înţelese întrebarea, care fusese rostită în franceză, aşa că Thomas răspunse pentru el.

— Este un lord scoţian, spuse Thomas, exagerând statutul lui Robbie.

— Atunci mă predau, zise nervos Roncelets şi îşi aruncă sabia la picioarele lui Robbie.

— Dumnezeule, spuse Robbie, neînţelegând schimbul de replici, dar ce repede s-a speriat!

Thomas relaxă uşor coarda arcului şi îşi ridică degete încovoiate de la mâna dreaptă.

— E bine că te predai, îi spuse el lui Roncelets. Îţi aduci aminte că voiai să le tai?

Nu-şi putu abţine un zâmbet când acesta îl recunoscu şi se îngrozi.

— Jeanette! strigă Thomas, cu savurându-şi mica victorie. Jeanette!

Jeanette veni pe uşa cortului şi cu ea, dintre toţi oamenii, era Will Skeat.

— Ce naiba faci aici? îl întrebă Thomas supărat.

— Nu ai ţine un prieten vechi departe de o încăierare, nu-i aşa, Tom? întrebă Skeat cu un rânjet, iar Thomas recunoscu temperamentul vechiului său prieten în acel rânjet.

— Eşti un moşneag prost, mormăi Thomas, apoi ridică sabia seniorului de Roncelets şi i-o dădu lui Jeanette. Este prizonierul nostru, spuse el, şi al tău, de asemenea.

— Al nostru? zise Jeanette nedumerită.

— Este seniorul de Roncelets, spuse Thomas şi nu putu să îşi stăpânească încă un zâmbet, şi sunt sigur că vom putea stoarce o recompensă de la el. Şi nu mă refer la bani –, arătă către cufărul deschis –, aceia sunt oricum ai noştri.

Jeanette îl privi pe Roncelets şi, încet, înţelese că, dacă lordul

de Roncelets era prizonierul ei, atunci fiul ei era ca şi recuperat. Râse brusc, apoi îl sărută pe Thomas.

— Deci chiar îţi ţii făgăduielile, Thomas.

— Şi tu să ai mare grijă de el, spuse Thomas, pentru că recompensa lui o să ne facă pe toţi bogaţi. Robbie, tu, eu şi Will. Cu toţii vom fi bogaţi. Rânji la Skeat. O să stai cu ea, Will? Să fii atent la el?

— O să stau, fu de acord Will.

— Cine este ea? îl întrebă seniorul de Roncelets pe Thomas.

— Contesa de Armorica, răspunse Jeanette în locul lui şi râse din nou când văzu spaima de pe faţa lui.

— Duceţi-l înapoi în oraş acum, le spuse Thomas, şi ieşi din cort unde găsi doi orăşeni care căutau pradă printre cele mai apropiate corturi. Voi doi! le spuse el, veţi ajuta la păzirea unui prizonier. Duceţi-l înapoi în oraş şi veţi fi răsplătiţi frumos. Păziţi-l bine! Thomas îi trase pe cei doi oameni în cort. Credea că seniorul de Roncelets nu putea evada dacă Jeanette, Skeat şi cei doi bărbaţi îl păzeau. Doar păziţi-l, le spuse el, şi duceţi-l la vechea ta casă.

Ultima parte îi fu adresată lui Jeanette.

— Casa mea veche? se nedumeri ea.

— Voiai să ucizi pe cineva azi, spuse Thomas, şi nu poţi să îl omori pe Charles de Blois, aşa că de ce nu te duci să îi vii de hac lui Belas?

Râse când îi văzu expresia de pe chip, apoi el şi Robbie lăsară în jos capacul cufărului şi îl acoperiră cu păturile de pe paturi în speranţa de a-l ascunde pentru câteva momente, apoi se întoarseră la bătălie.

Prin bătălia luminată de focuri Thomas zări bărbaţi îmbrăcaţi în vindiace negre simple şi ştiu că Guy Vexille trebuia să fie pe aproape, dar nu îl văzu. Se auziră ţipete şi lovituri de săbii la marginea de sud a taberei, iar Thomas şi Robbie fugiră să vadă ce se petrecea. Văzură că un grup de călăreţi în vindiace negre se luptau cu zece ostaşi englezi.

— Vexille! strigă Thomas. Vexille!

— El este? întrebă Robbie.

— Sunt oamenii lui, spuse Thomas. Credea că vărul lui fusese în tabăra de la est cu de Taillebourg şi că venise aici în speranţa de a-i fi de ajutor lui Charles, dar ajunsese prea târziu, iar acum oştenii lui se luptau cu un grup mare de oameni pentru a proteja alţi luptători care fugeau.

— Unde este? ceru să ştie Robbie.

Thomas nu îşi putea vedea vărul. Strigă din nou.
— Vexille! Vexille!
Îl zări. Harlequin, contele de Astarac, îmbrăcat în armură şi cu viziera ridicată, stătea călare pe un cal de luptă negru şi purta un scut simplu negru. Îl văzu pe Thomas şi îşi ridică sabia într-un salut ironic. Thomas îşi luă arcul, dar Guy Vexille văzu pericolul, se întoarse, iar călăreţii lui se aşezară în faţa lui.
— Vexille! strigă Thomas şi fugi către vărul lui.
Robbie strigă pentru a-l avertiza, şi Thomas se feri când un călăreţ flutură o sabie către el, apoi împinse calul, simţind mirosul pielii şi a transpiraţiei, iar un alt călăreţ se izbi de el, aproape dându-l jos.
— Vexille! strigă el.
Îl putea vedea din nou pe Guy Vexille, doar că acum vărul lui se întorcea, galopând către el şi Thomas îşi încordă arcul, dar Vexille îşi ridică mâna dreaptă pentru a-i arăta că îşi pusese sabia în teacă şi gestul îl făcu pe Thomas să îşi coboare arcul negru.
Guy Vexille, cu viziera ridicată şi faţa lui frumoasă luminată de vâlvătăile din jur, îi zâmbi.
— Am cartea, Thomas.
Thomas nu spuse nimic, ci doar ridică arcul din nou.
Guy Vexille dădu din cap dezaprobator.
— Nu e nevoie de asta, Thomas. Alătură-te-mi.
— În iad, nenorocitule, spuse Thomas.
Acesta era bărbatul care îi omorâse tatăl, pe Eleanor, pe părintele Hobbe. Thomas îşi încordă arcul de tot, şi Vexille luă un cuţit mic care fusese ascuns în scutul lui, se aplecă şi îi tăie cu calm coarda arcului. Coarda ruptă făcu arcul să sară violent în mâna lui Thomas, iar săgeata căzu fără să rănească pe cineva. Coarda fusese tăiată atât de repede, încât Thomas nici nu avu timp să reacţioneze.
— Într-o zi o să mi te alături, Thomas, spuse Vexille, apoi văzu că arcaşii englezi îi zăriseră în sfârşit oamenii şi îşi începuseră muzica, aşa că îşi întoarse calul, strigă la oamenii lui să se retragă şi fugi.
— Isuse! înjură Thomas frustrat.
— *Calix meus inebrians!* strigă Guy Vexille, apoi se pierdu printre călăreţii care galopau spre sud.
O ploaie de săgeţi englezeşti îi urmă, dar nici una nu îl lovi pe Vexille.
— Nenorocitul! înjură Robbie cu ochii spre bărbatul care se

îndepărta.

Un ţipăt de femeie se auzi dinspre corturile ce ardeau.

— Ce ţi-a spus? întrebă Robbie.

— Voia să mă alătur lui, spuse cu amărăciune Thomas. Aruncă coarda tăiată şi o luă pe cea de rezervă de sub coif. Degetele lui neîndemânatice bâjbâiră când îşi legă din nou coarda arcului, dar reuşi să o facă la a doua încercare. Şi a spus că are cartea.

— Ei, de folos n-o să-i fie, comentă Robbie.

Bătălia se stinsese şi el îngenunche lângă un leş îmbrăcat în negru şi începu să îl caute de monede. Sir Thomas Dagworth striga la oamenii săi să se adune la marginea de vest a taberei pentru a ataca următoarea fortificaţie din care câţiva apărători, dându-şi seama că lupta era pierdută, fugeau deja. Clopotele bisericilor băteau în La Roche-Derrien, sărbătorind intrarea lui Charles de Blois în oraş ca prizonier.

Thomas se uita după vărul lui. Se ruşină pentru că undeva în sufletul lui se simţise tentat să-i accepte oferta şi asta însemna o trădare. Să se alăture vărului său, să aparţină din nou familiei sale, să caute Graalul şi să îi exploateze puterea. Ruşinea îl apăsa, la fel ca şi ruşinea pentru recunoştinţa pe care o simţise faţă de de Taillebourg când încetase tortura.

— Nenorocitul! ţipă el fără rost. *Nenorocitul.*

— Nenorocit! Era vocea lui Sir Guillaume care o acoperi pe a lui Thomas. Sir Guillaume, cu cei doi ostaşi ai săi, împingea un prizonier în spate cu sabia. Captivul purta armură şi sabia o zgâria la fiecare împunsătură. Nenorocitul! strigă Sir Guillaume din nou, apoi îl văzu pe Thomas. Este Coutances! Coutances! Îi scoase casca prizonierului său. Uită-te la el!

Contele de Coutances era un bărbat melancolic, chel ca un ou, care încerca din răsputeri să pară impunător. Sir Guillaume îl împunse din nou.

— Îţi spun, Thomas, zise el în franceză, soţia şi fiicele acestui nenorocit vor trebui să se prostitueze pentru a strânge recompensa! Se vor culca cu toţi bărbaţii din Normandia pentru a-l răscumpăra pe laşul acesta nenorocit! Îl împunse din nou pe contele de Coutances. O să te storc, imbecilule! urlă Sir Guillaume, iar apoi, triumfător, îşi conduse prizonierul înainte.

Femeia ţipă din nou.

Multe femei ţipaseră în acea noapte, dar ceva la acest sunet îl făcu pe Thomas atent şi se întoarse alarmat. Ţipătul se auzi pentru a treia oară şi el începu să fugă.

— Robbie! strigă el. La mine!

Thomas fugi peste rămăşiţele unui cort ce ardea, cizmele lui scoţând scântei şi aruncând tăciuni. Ocoli un vas cu jăratic care fumega, aproape se împiedică de un om rănit ce voma într-o cască întoarsă în sus, fugi pe o alee printre colibele armurierilor unde nicovale, foaie, ciocane, cleşti şi butoaie pline cu nituri şi zale de metal erau aruncate pe jos. Un bărbat care purta un şorţ de potcovar, cu sânge curgându-i din rana de la cap, se legănă în drumul lui Thomas, iar acesta îl împinse la o parte pentru a fugi către steagul negru cu galben care încă flutura în faţa cortului seniorului de Roncelets.

— Jeanette! strigă el. Jeanette!

Dar Jeanette era prizonieră. Era ţinută de un bărbat imens care îi lipise spatele de troliul trebuşetului numit Biciul de Piatră care se afla exact în spatele cortului seniorului de Roncelets. Bărbatul îl auzi pe Thomas strigând şi privi în jur rânjind. Era Cerşetor, cu barba şi dinţii lui putreziţi, şi o împinse cu putere pe Jeanette când încercă să scape.

— Ţine-o, Cerşetor! strigă Sir Geoffrey Carr. Ţine-o pe târfă!

— Drăguţa nu se duce nicăieri, spuse Cerşetor, nicăieri, scumpo, şi încercă să îi ridice armura, dar era prea grea şi el, neîndemânatic, şi Jeanette se zbătea prea tare.

Seniorul de Roncelets, încă fără sabie, stătea pe cadrul Biciului de Piatră. Avea un semn roşu pe faţă, sugerând că fusese lovit, iar Sir Geoffrey Carr stătea deasupra lui cu alţi cinci ostaşi. Sperietoarea îl privea sfidător pe Thomas.

— Este prizonierul meu! insistă el.

— E al nostru, spuse Thomas. Noi l-am luat.

— Ascultă, băiete, zise Sperietoarea cu vocea încă neclară de la băutură, eu sunt cavaler şi tu eşti o scârnăvie. M-ai înţeles? Se clătină când păşi către Thomas. Eu sunt cavaler, spuse el din nou, mai tare, şi tu eşti un nimic! Faţa lui roşie, roşie de la flăcări, era schimonosită de dispreţ. Eşti un nimic! strigă el din nou, apoi se învârti ca să se asigure că oamenii lui îl păzeau pe seniorul de Roncelets. O captură atât de bună ar rezolva toate problemele lui Sir Geoffrey şi era hotărât să îl păstreze şi să ia recompensa pentru el. Ea nu poate lua un prizonier, zise el, arătând cu sabia către Jeanette, pentru că are nuri, iar tu nu îl poţi lua pentru că eşti o scârnăvie. Dar eu sunt un cavaler! Un *cavaler!* Scuipă cuvântul către Thomas care, aţâţat de insulte, îşi scoase arcul. Coarda cea nouă era un pic prea lungă şi putea simţi lipsa puterii când îşi încordă arcul, dar credea că arcul se

încorda suficient pentru scopul lui. Cerşetor! strigă Sperietoarea, dacă dă drumul la acel arc, omoar-o pe târfă.

— Omoară drăguţa, spuse Cerşetor.

Îi curgeau bale pe barba lui mare, în timp ce mângâia inelele de metal de pe pieptul lui Jeanette.

Ea încă se zbătea, dar avea spatele îndoit lipit de troliu şi abia se putea mişca.

Thomas ţinea încă arcul încordat. Braţul lung al trebuşetului, văzu el, fusese coborât la pământ, deşi inginerii de asediu probabil fuseseră întrerupţi înainte de a încărca o piatră pentru că praştia mare de piele era goală. O grămadă de pietre stăteau la dreapta şi o mişcare bruscă de acolo îl făcu pe Thomas să vadă că un bărbat rănit se rezema de bolovani. Bărbatul încerca să se ridice, dar nu putea. Avea sânge pe faţă.

— Will? întrebă Thomas.

— Tom! Will Skeat încercă din nou să se ridice. Tu eşti, Tom?

— Ce s-a întâmplat? întrebă Thomas.

— Nu mai sunt ce eram înainte, Tom, spuse Skeat. Cei doi orăşeni care îl ajutaseră să păzească pe seniorul de Roncelets erau morţi la picioarele lui, şi Skeat însuşi părea să moară. Avea faţa albă, părea vlăguit şi fiecare suflu era o luptă. Avea lacrimi pe faţă. Am încercat să lupt, spuse el pe un ton care te făcea să-ţi fie milă, chiar am încercat, dar nu mai sunt ce eram înainte.

— Cine v-a atacat? întrebă Thomas, dar Skeat nu păru în stare să răspundă.

— Will încerca să mă protejeze, strigă Jeanette, apoi ţipă pentru că Cerşetor o împinse atât de tare încât în cele din urmă fu urcată în vârful troliului şi Cerşetor putu să îi ridice armura.

Bolborosea agitat când Sir Geoffrey strigă nervos:

— E nenorocitul de Douglas!

Thomas eliberă coarda. Cu o coardă de arc nouă îi plăcea să tragă câteva săgeţi pentru a descoperi cum se comporta cânepa nouă, dar nu avea timp pentru asemenea minuţiozităţi, aşa că slobozi săgeata şi aceasta se înfipse în barba încurcată a lui Cerşetor pentru a-i tăia gâtul, vârful lat al săgeţii perforându-i esofagul precum cuţitul unui măcelar, iar Jeanette zbieră când sângele ţâşni împroşcându-i tunica şi faţa. Sperietoarea urlă înfuriat şi fugi către Thomas care-i lovi cu băţul arcului cu vârful în formă de corn faţa roşie, apoi lăsă arcul să cadă şi îşi scoase sabia. Robbie fugi pe lângă el şi îndreptă sabia unchiului său către burta Sperietorii, dar chiar şi beat Sir Geoffrey fu rapid şi reuşi să pareze lovitura şi să riposteze. Doi ostaşi ai lui săriră în

ajutor – ceilalţi îl păzeau pe seniorul de Roncelets – şi Thomas îi văzu pe cei doi bărbaţi venind. Se dădu la stânga, sperând să pună cadrul mare al Biciului de Piatră între el şi bărbaţii care purtau emblema lui Sir Geoffrey cu securea neagră, dar Sir Geoffrey aproape că îl tăie, iar Thomas lovi în spate cu sabia proaspăt scoasă care se izbi de sabia Sperietorii cu o putere care îi amorţi mâna. Lovitura îl dezechilibră pe Sperietoare, apoi îşi reveni şi sări în faţă şi Thomas se apăra din răsputeri în timp ce Sperietoarea îl bombarda cu lovituri. Thomas nu era un spadasin şi pierdea teren, iar Robbie nu îl putea apăra pentru că se lupta cu cei doi servitori ai lui Sir Geoffrey, apoi se auzi o bufnitură puternică, de parcă porţile iadului se deschiseseră, şi pământul se cutremură când Sperietoarea ţipă în agonie. Sângele lui ţâşni către cer.

Jeanette trăsese manivela care elibera braţul lung. Zece tone de contragreutate căzuseră la pământ şi cuiul gros de metal care ţinea praştia zburase între picioarele lui Sir Geoffrey şi făcuse o gaură sângeroasă de la picior până la burtă. Ar fi fost de aşteptat ca braţul trebuşetului să-l catapulteze până aproape de oraş, dar în schimb pironul care ţinea praştia îi pătrunsese în măruntaie şi fu prins de capătul braţului unde se crispa de durere, sângele curgând din el.

Oamenii lui, văzându-şi stăpânul murind, se îndepărtară. De ce să lupte pentru un bărbat care nu le putea oferi nici o recompensă? Robbie se uita în sus în timp ce Sperietoarea se smucea şi tresărea, şi bărbatul reuşi cumva să se elibereze de pironul mare de metal şi căzu, cu intestinele atârnând şi sângele ţâşnind. Lovi pământul cu o bufnitură, împroşcând cu sânge, şi totuşi trăia. Ochii lui se smuceau, iar gura lui era deschisă.

— Nenorocit de Douglas, reuşi să rostească înainte ca Robbie să păşească spre el, să ridice sabia unchiului său şi să-l lovească cu ea între ochi.

Seniorul de Roncelets privise totul petrecându-se fără să-şi creadă ochilor. Acum Jeanette ţinea o sabie în dreptul feţei lui, provocându-l să fugă, iar el dădu din cap fără să rostească un cuvânt pentru a arăta că nu avea nici o intenţie să îşi rişte viaţa printre oameni sălbatici, beţi, care se repeziseră din noapte ţipând pentru a distruge cea mai mare armată pe care o strânsese vreodată ducatul de Bretania.

Thomas se duse la Sir William Skeat, dar vechiul lui prieten era mort. Fusese rănit în gât şi sângerase până murise pe grămada de pietre. Părea ciudat de paşnic. O primă sclipire a

soarelui noii zile săgeta marginea lumii pentru a lumina sângele aprins din vârful braţului Biciului de Piatră, în timp ce Thomas îi închise ochii mentorului său.

— Cine l-a omorât pe Will Skeat? ceru să ştie Thomas de la oamenii lui Sir Geoffrey, şi Dickon, cel mai tânăr, arătă către rămăşiţele de armură, carne, măruntaie şi oase ale celui care fusese Sperietoarea.

Thomas inspectă zimţii sabiei lui. Trebuia să înveţe să mânuiască una, se gândi el, sau altfel va muri de sabie, apoi se uită la oamenii lui Sir Geoffrey.

— Duceţi-vă şi ajutaţi la următorul front, le spuse el. Se uitau la el. Duceţi-vă! răcni el şi, speriaţi, oştenii fugiră către vest.

Thomas îşi îndreptă sabia către seniorul de Roncelets.

— Du-l înapoi în oraş, îi spuse lui Robbie, şi păzeşte-l bine.

— Şi tu? întrebă Robbie.

— O să îl îngrop pe Will, spuse Thomas. Mi-a fost prieten. Se gândea că trebuia să verse câteva lacrimi pentru Will Skeat, dar nu vărsă nici una. Nu acum, oricum. Îşi puse sabia înapoi în teacă, apoi zâmbi la Robbie. Poţi să te duci acasă, Robbie.

— Pot? păru Robbie nedumerit.

— De Taillebourg e mort. Roncelets o să îţi plătească recompensa lordului Outhwaite. Poţi să te duci la Eskdale, du-te acasă şi apucă-te din nou de omorât englezi.

Robbie dădu din cap dezaprobator.

— Guy Vexille trăieşte.

— Eu trebuie să îl omor.

— Şi eu, spuse Robbie. Uiţi că l-a omorât pe fratele meu. Rămân până e mort.

— Dacă vei putea vreodată să îl găseşti, spuse încet Jeanette.

Soarele lumina fumul taberelor incendiate şi arunca umbre lungi peste pământ unde ultima parte a armatei lui Charles îşi abandona fortificaţiile şi fugea către Rennes. Soldaţii ducelui veniseră în marea lor splendoare şi acum fugeau înfrânţi.

Thomas se duse la corturile inginerilor de asediu şi găsi un târnăcop, o săpăligă şi o lopată. Săpă un mormânt lângă Biciul de Piatră şi îl aşeză pe Skeat în solul umed şi încercă să spună o rugăciune, dar nu se putu gândi la nici una, iar apoi îşi aduse aminte de moneda pentru cârmaci, aşa că se duse la cortul lordului de Roncelets şi trase pânza arsă de pe cufăr şi luă o monedă de aur şi se duse înapoi la mormânt. Sări jos, lângă prietenul lui, şi puse moneda sub limba lui Skeat. Cârmaciul avea să o găsească şi îşi va da seama după moneda de aur că Sir

William Skeat era un bărbat deosebit.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, Will, spuse Thomas, apoi ieşi din mormânt şi îl umplu, deşi se tot oprea, sperând ca Will să îşi deschidă ochii, dar bineînţeles că nu se întâmplă asta şi Thomas plânse în sfârşit în timp ce azvârlea pământ peste faţa palidă a prietenului său.

Soarele răsări până termină şi femei şi copii veneau din oraş pentru a căuta pradă. Un vindereu zbură pe cer şi Thomas stătu pe cufărul cu monede şi aşteptă ca Robbie să se întoarcă din oraş.

Avea să se ducă către sud, se gândea el. Să meargă în Astarac. Să se ducă să găsească însemnările tatălui său şi să rezolve misterul. Clopotele din La Roche-Derrien sunau a victorie, o victorie mare, şi Thomas stătea printre morţi şi ştiu că nu va fi liniştit până ce nu va găsi povara tatălui său. *Calix meus inebrians. Transfer calicem istem a me. Ego enim eram pincema regis.*

Chiar dacă voia sau nu să îndeplinească această misiune, era paharnicul regelui şi avea să meargă către sud.

NOTE ISTORICE

Romanul începe cu bătălia de la Crucea lui Neville. Numele bătăliei este dat de crucea de piatră pe care a înălţat-o lordul Neville pentru a marca victoria, deşi este posibil ca o altă cruce să fi fost deja în acel loc pe care s-o fi înlocuit monumentul lordului Neville. Bătălia, dată între o armată scoţiană mare şi o trupă mică adunată în grabă de către arhiepiscopul de York şi lorzii nordici, a reprezentat un dezastru pentru scoţieni. Regele lor, David al II-lea, a fost capturat, cum a fost descris şi în Vagabond, fiind prins sub un pod. A reuşit să îi scoată câţiva dinţi persoanei care l-a capturat, dar apoi a fost supus. A petrecut mult timp la castelul Bamburgh recuperându-se în urma rănii sale de pe faţă, apoi a fost dus la Londra şi închis în Turnul Londrei împreună cu ceilalţi nobili scoţieni capturaţi în acea zi, inclusiv Sir William Douglas, cavalerul de Liddesdale. Cei doi conţi scoţieni care anterior juraseră credinţă lui Eduard au fost decapitaţi, apoi spintecaţi, iar părţile corpurilor lor au fost expuse în toată regiunea ca un avertisment împotriva trădătorilor. Mai târziu în acel an Charles de Blois, nepotul regelui Franţei şi viitorul duce de Bretania, i s-a alăturat lui David al II-lea în Turnul Londrei. Era o reuşită remarcabilă a englezilor care, într-un alt deceniu, aveau să-l captureze pe însuşi regele Franţei.

Scoţienii au invadat Anglia la cererea francezilor cu care erau aliaţi şi este foarte probabil ca David al II-lea să fi crezut că toată armata engleză era în nordul Franţei. Dar Anglia prevăzuse exact genul acesta de probleme şi câţiva lorzi nordici rămăseseră acasă să fie gata să-şi strângă oştenii şi să se opună, dacă scoţienii aveau să treacă graniţa. Cei mai importanţi erau, bineînţeles, arcaşii, iar aceasta este marea epocă a arcaşilor Angliei (şi, într-o măsură, şi a galezilor). Arma pe care o folosiseră era arcul lung (un nume care a fost inventat mult mai târziu), care era un arc din tisă de cel puţin doi metri lungime şi cântărind patruzeci şi cinci de kilograme (mai mult decât dublu faţă de greutatea unui arc modern pentru tir). Este un mister de

ce Anglia singură putea aduna armate de arcaşi periculoşi care, într-adevăr, au devenit regii câmpurilor de luptă europene, dar cel mai probabil răspuns este că măiestria arcului lung era o înflăcărare englezească trasul cu arcul fiind, practicat ca sport în sute de sate. În cele din urmă s-au dat legi prin care trasul cu arcul a devenit obligatoriu, pesemne pentru că entuziasmul dispărea. Era, într-adevăr, o armă extrem de greu de folosit, ce necesita foarte multă forţă, iar francezii, deşi au încercat să introducă arma în arsenalul lor, nu au stăpânit niciodată arcul lung. Scoţienii erau obişnuiţi cu aceşti arcaşi şi învăţaseră să nu atace niciodată călare, dar de fapt nu exista nici o ripostă eficientă la arcul lung până ce nu au apărut armele de foc pe câmpurile de luptă.

Prizonierii erau importanţi. Un om mare precum Sir William Douglas era eliberat doar în urma plăţii unei recompense imense, deşi lui Sir William i s-a acordat ocazia de a negocia recompensa regelui Scoţiei şi atunci când a eşuat s-a întors ascultător în închisoarea lui din Turnul Londrei. Recompensele pentru oameni precum Charles de Blois şi regele David erau exuberante şi putea dura ani de zile de negociere sau de strângere a banilor. În cazul lui David recompensa a fost de 66 000 de lire, o sumă care ar trebui înmulţită de cel puţin o sută de ori pentru a obţine o aproximaţie brută a valorii ei în vremea noastră. Scoţienilor li s-a permis să o plătească în zece rate şi douăzeci de nobili au trebuit să fie predaţi ca ostatici pentru plată înainte ca David să fie eliberat în 1357, într-o vreme când, în mod ironic, începuse să îi simpatizeze pe englezi. Sir Thomas Dagworth a fost persoana care l-a capturat oficial pe Charles de Blois şi i l-a vândut lui Eduard al III-lea pentru suma mult mai mică de 3 500 de lire, dar cu siguranţă a fost mai bine să aibă acei bani în mână decât să aştepte până ce o recompensă mai mare ar fi fost strânsă din Franţa şi Bretania. Persoana care l-a capturat pe regele David fusese un englez numit John Coupland care şi el şi-a vândut prizonierul lui Eduard, în cazul lui Coupland pentru rangul de cavaler şi pământ.

Înfrângerea lui Charles din La Roche-Derrien este unul dintre cele mai mari triumfuri nelăudate ale englezilor din acea perioadă. Charles mai înfruntase arcaşi înainte şi ştia că modul de a-i înfrânge era să îi facă să atace poziţii bine protejate. Cei pe care arcaşul nu-i putea vedea nu-i putea omorî. Tactica funcţionase în atacul lui Sir Thomas Dagworth, dar apoi a venit ieşirea frenetică din oraş şi, pentru că Charles insistase ca toate

cele patru corpuri ale armatei sale să rămână în spatele fortificaţiilor, a fost copleşit, iar apoi celelalte părţi ale armatei sale au fost înfrânte pe rând. Înfrângerea şi capturarea sa au fost un şoc imens pentru aliaţii săi, francezii, care nu reuşeau să îndepărteze asediul de la Calais.

Trebuie să trec în revistă recunoştinţa mea faţă de Jonathan Sumption a cărui carte, *Trial by Battle,* primul volum al superbei sale lucrări despre Războiul de o Sută de Ani, mi-a fost extrem de folositoare. Greşelile din roman sunt în întregime ale mele, bineînţeles, deşi pentru a-mi uşura căsuţa poştală trebuie să precizez că în 1347 catedrala din Durham avea doar două turnuri şi că am introdus referinţa la Hacalia în Cartea lui Ezdra, în loc de Neemia, pentru că am folosit *Vulgata,* şi nu *Biblia* Regelui James.